

IMPRIMATUR

F. Dominicus Buttaoni S. P. A. Mag.

IMPRIMATUR

A. Piatti Arch. Trap. Vicesg.

θ', οἷά τε πάσχομεν ἐκ τῆς μυσαρᾶς
 καὶ παιδοφόνου τῆσδε λεαίνης;
 ἀλλ' ὅποσον γοῦν πάρα καὶ δύναμαι,
 τάδε θρηνῶ κἀπιθοάζω,
 μαρτυρόμενος δαίμονας, ὥς μοι
 τέκνα κτείνας, ἀποκωλύεις
 ψαῦσαι τε χεροῖν, θάψαι τε νεκρούς,
 οὐς μή ποτ' ἐγὼ φύσας ὤφελον
 πρὸς σοῦ φθιμένους ἐπιδέσθαι.
 Χο. πολλῶν ταμίας Ζεὺς ἐν Ὀλύμπῳ,
 πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί,
 καὶ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἔτελέσθη,
 τῶν δ' ἀδοκῆτων πόρον εὖρε θεός·
 τοιόνδ' ἀπέβη τόδε πρᾶγμα.

Εὐριπίδου Μηδείας τέλος.

φέρουσ' ἐς Ἴφρας τέμενος ἀκράϊας Θεοῦ,
ὥς μή τις αὐτοὺς πολεμίων καδυβρίση,
τύμβους ἀνασπῶν, γῇ δὲ τῇδε Σισύφου
σεμνὴν ἑορτὴν καὶ τέλη προσάφομεν
τὸ λοιπὸν ἀντὶ τοῦδε δυσσεβοῦς φόνου.
αὐτὴ δὲ γαῖαν εἴμι τὴν Ἑρεχθέως,
Ἄιγι' συνοικήσουςα τῷ Πανδίωνος.
σὺ δ', ὥσπερ εἶχὸς, κατθανῇ κακὸς κα-
κῶς,

Ἄργου's κára σὸν λειψάνῳ πεπληγμέ-
νος,

πικρὰς τελευτὰς τῶν ἐμῶν ἰδὼν γάμων.

Ἰά. ἀλλά σ' Ἐριννύς ὀλέσειε τέκνων
φονία τε Δίκη.

Μή. τίς δὲ κλύει σου Θεὸς, ἢ δαίμων,
τοῦ ψευδόρχου καὶ ξειναπάτα;

Ἰά. φεῦ, φεῦ μουσαρὰ, καὶ παιδολέτορ.

Μή. στεῖχε πρὸς οἴκους καὶ θάπτ' ἄλοχον,

Ἰά. στείχω, δισσῶν γ' ἄμορος τέκνων.

Μή. οὐπὼ θρηνεῖς· μένε καὶ γῆρας.

Ἰά. ὦ τέκνα φίλτατα. Μή. μητρί γε, σοὶ
δ' οὔ.

Ἰά. καῖπειτ' ἔκτας; Μή. σέγε πημαίνουσ'

Ἰά. αἶ, αἶ· φιλίου χρήζω στόματος
παίδων ὃ τάλας, προσπτύξασθαι.

Μή. νῦν σφά προσαυδᾷς, νῦν ἀσπάζῃ,
τότ' ἀπωσάμενος. Ἰά. δός μοι, πρὸς
θεῶν

μαλακοῦ χρωτὸς ψαῦσαι τέκνων.

Μή. οὐκ ἔστι· μάτην ἔπος ἔρριπται.

Ἰά. Ζεῦ, τάδ' ἀκούεις, ὥς ἀπελαυνόμε-

Κρέων ἀνατεῖ τῇσδὲ μ' ἐμβαλεῖν χθονός.
 ὥρως ταῦτα καὶ Λέανινον, εἰ βούλει,
 καί Σκύλλαν, ἣ Τυρσηνὸν ᾧκησεν πίδον
 τῆς σῆς γὰρ, ὡς χρῆ, καρδίας ἀνθη-
 ψάμην.

Ἰά. καὶ τή γε λυπῇ, καὶ κακῶν κοινωνὸς εἶ.
 Μή. σάφ' ἴαθι· λυεῖ δ' ἄλγος, ἦν οὐ μὴ ὕ-
 γελᾷς.

Ἰά. ὦ τέκνα, μητρὸς ὡς κακῆς ἐκύρσατε!

Μή. ὦ παῖδες, ὡς ὤλεσθε πατρῴα νόσω!

Ἰά. οὐ τοίνυν ἢ μὴ δεξιά σφ' ἀπώλεσεν.

Μή. ἀλλ' ὕβρις, οἳ τέ σοι νεοδμηῆτες γάμοι.

Ἰά. λέχους σφειγ' ἠξίωσας οὔνεκα κτανεῖν;

Μή. σμικρὸν γυναικὶ πῆμα τοῦτ' εἶναι δο-
 κεῖς;

Ἰά. ἢ τις γε σώφρων· σοὶ δὲ πάντ' ἐστὶν
 κακά.

Μή. οἷδ' οὐκέτ' εἰσὶ· τοῦτο γὰρ σε δήξεται.

Ἰά. οἷδ' εἰσὶν, οἵ μοι, σὼ κάρα μιάστορες.

Μή. ἴσασι, ὅς τις ἤρξε πημονῆς, θεοὶ.

Ἰά. ἴσασι δῆτα σὴν ἀπόπτυστον φρένα.

Μή. στυγεῖ· πικρὰν δὲ βάζειν ἐχθαίρω σέ-
 θεν.

Ἰά. καὶ μὴν ἐγὼ σὴν· ῥάδιοι δ' ἀπαλλαγαί.

Μή. πῶς οὖν; τί δράσω; κάρτα γὰρ καὶ γὰρ
 θέλω.

Ἰά. θάψαι νεκρούς μοι τούσδε, καὶ κλαῦ-
 σαι πάρες.

Μή. οὐ δῆτ', ἐπεὶ σφας τῇδ' ἐγὼ θάψω
 χερὶ,

ὅτ' ἐκ δόμων σι, βαρβάρου τ' ἀπὸ χθονός :

Ἑλλήν' ἐς δίκον ἠγόμην, κακὸν μέγα, πατρός τε καὶ γῆς προδότιν, ἣ σ' ἐθρέψατο.

Τὸν σὸν δ' ἀλάστορ' εἰς ἔμ' ἔσκηψαν θεοί· κτανούσα γὰρ δὴ σὸν κάσιν παρέστιον, τὸ καλλίπρωρον εἰσέβης Ἀρδούης σκάφος. ἥρξω μὲν ἐκ τοιῶνδε· νυμφευθεῖσα δὲ παρ' ἀνδρὶ τῷδε καὶ τεκούσά μοι τέκνα, εὐνῆς ἑκατι καὶ λέχους σφ' ἀπώλεσας. οὐκ ἔστιν ἥτις τοῦτ' ἂν Ἑλληνὶς γυνὴ ἔτλη πόθ', ὧν γε πρόσθεν ἠξίουεν ἐγὼ γῆμαί σε, κῆδος ἐχθρόν ὀλέθριόν τ' ἐμοί,

λέαιαν, οὐ γυναῖκα, τῆς Τυρσηνίδος Σκύλλης ἔχουσαν ἀγριώτεραν φύσιν. ἀλλ' οὐ γὰρ ἂν σε μυρίοις ὀνειδέσι δάχοιμι, τοιόνδ' ἐμπέφυκέ σοι θράσος· ἔρρ' αἰσχροποιῇ, καὶ τέκνων μισαιφόνει. ἐμοὶ δὲ τὸν ἐμὸν δαίμον' αἰάζειν πάρα, ὅς οὔτε λέκτρων νεογάμων ὀνήσομαι, οὐ παῖδας, οὐς ἔφυσα καὶ ξεθρεψάμην, ἔξω προσειπεῖν ζῶντας, ἀλλ' ἀπώλεσα.

Μή. ἦ μάκρ' ἂν ἐξέτεινα τοῖσδ' ἐναντία λόγοισιν, εἰ μὴ Ζεὺς πατὴρ ἠπίστατο, οἳ' ἐξ ἐμοῦ πέπονθας, οἳά τ' εἰργάσω· σὺ δ' οὐκ ἔμελλες, τὰμ' ἀτιμάσας λέχη, τερπνὸν διάξειν βίοτον, ἐγγελῶν ἐμοί, οὐθ' ἢ τύραννος, οὗς ὁ σοὶ προσθεὶς γάμους

Χο. ὥς οὐκ ἔτ' ὄντων σῶν τέκνων φρόντιζε δή.

Ἰά. ποῦ γάρ νιν ἔκτειν', ἐντὸς, ἢ ἔξωθεν
δόμων;

Χο. πύλας ἀνοίξας, σῶν τέκνων ὄψει φόνον.

Ἰά. χαλᾷτε κληῖδας ὡς Τάχιστα, πρόσωπολοι,
ἐκλύεθ' ἄρμους, ὡς ἴδω διπλοῦν κα-
κόν,

τοὺς μὲν θανόντας, τὴν δὲ τίσωμαι φό-
νω.

Μήδεια, Ἰάσων, Χορός.

Μή. Τί τάσδε κινεῖς κἄναμοχλεύεις πύλας,
νεκρούς ἐρευνῶν καὶ τὴν εἰργασμένην;
παῦσαι πόνου τοῦδ'· εἰ δ' ἔμοῦ χρεῖαν
ἔχεις,

λέγ' εἴ τι βούλει· χειρὶ δ' οὐ ψεύσεις
ποτέ.

τοιόνδ' ὄχημα πατὴρ Ἥλιος πατὴρ
δίδωσιν ἡμῖν, ἔρυμα πολέμιας χειρός.

Ἰά. ὦ μῖσος, ὦ μέγιστον ἐχθίστη γύναι
θεοῖς τε καὶ μοῖ, παντί τ' ἀνθρώπων
γένει,

ἥτις τέκνοισι σοῖσιν ἐμβαλεῖν ξίφος
ἔτλης, τεκοῦσα, καὶ μὲν ἄπαιδ' ἀπώλεσας
καὶ ταῦτα δρᾷσας, ἥλιόν τι προσβλέ-
πεις,

καὶ γαῖαν, ἔργον τλαῖσα δυσσεβέστα-
τον.

ὅλοι· ἐγὼ δὲ νῦν φρονῶ, τότε οὐ φρο-
νῶν,

τί δὴ ποτ' οὖν γένοιτ' ἂν ἔτι δεινόν;
ὦ γυναικῶν λείχος πολύπονον,
ὅσα δὴ βροτοῖς ἔρεξας ἤδη κακά!

Ἰάσων, Χορός.

- Ἰα. Γυναῖκες, αἱ τῆσδ' ἐγγυὲς ἴστατε στέ-
γης,
ἄρ' ἐν δόμοισιν ἢ τὰ δειν' εἰργασμένη
Μήδεια τοῖσδ' ἔγ', ἢ μεθέστηκεν φυγῇ;
δεῖ γὰρ νῦν ἥτοι γῆς σφε κρυφθῆναι
κάτω,
ἢ πτηνὸν ἄραι σῶμ' ἐς αἰθέρος βάθος,
εἰ μὴ τυράννων δώμασιν δώσει δίκην.
πέποιθ', ἀποκτείνασα κοιράνους χθονὸς,
ἀθῶος αὐτὴ τῶνδε φεύξεσθαι δόμων;
ἀλλ' οὐ γὰρ αὐτῆς φροντίδ', ὥς τέκνων,
ἔχω,
κείνην μὲν, οὓς ἔδρασιν, ἔρξουσιν κα-
κῶς,
ἐμῶν δὲ παίδων ἥλθον ἐκσῶσαι βίον,
μή μοί τι δράσωσ' οἱ προσήκοντες γένει,
μητρῶον ἐκπράσσοντες ἀνόσιον φόνον.
- Χο. ὦ τλήμων, οὐκ οἶσθ', οἱ κακῶν ἐλήλυ-
θας,
Ἰάσον· οὐ γὰρ τοῦσδ' ἂν ἐφθέγξω λό-
γους.
- Ἰα. τίδ' ἐστὶν; ἤπου καὶ μ' ἀποκτεῖναι θέ-
λει;
- Χο. καῖδες τεθνᾶσι χειρὶ μητρῶα σίθιν.
- Ἰα. οἴμοι, τί λήξεις; ὧς μ' ἀπώλειςας, γύναι!

δειλαία, τί σοι φρενῶν
 βαρὺς χόλος προσπιτνεῖ,
 καὶ δυσμενῆς φόνος ἀμείβεται;
 χαλεπὰ γὰρ βροτοῖς ὁμογενῇ μιάσματ'
 ἐπὶ γαῖαν αὐτοφόνταις, ξυνωδὰ
 θεόθεν πιτνοῦντ' ἐπὶ δόμοις ἄχῃ.

Παῖδες, Χορός.

Παῖς. Οἶμοι, τί δράσω; ποῖ φύγω μητρὸς
 χέρας;

Ἔτε. οὐκ οἶδ', ἀδελφεὶ φίλτατ' ὀλλύμεσθα
 γάρ.

Χο. ἀκούεις βοᾶν, ἀκούεις τέκνων;
 ἰὼ τλαῖμον, ὦ κακοτυχὲς γύναι.
 παρέλθω δόμους; ἀρῆξαι φόνον
 δοκεῖ μοι τέκνοις.

Παι. ναί, πρὸς θεῶν, ἀρῆξατ', ἐν δέοντι γάρ·
 ὡς ἔγγυς ἦδη γ' ἐσμὲν ἀρχύων ξίφους.

Χο. τάλαιν' ὡς ἄρ' ἦσθα πέτρος ἢ σί-
 δαρος, ἅτις τέκνων, ὧν ἔτεκες,
 ἄροτον αὐτόχειρι μοίρα κτενεῖς.
 μίαν δὴ κλύω, μίαν τῶν πάρος
 γυναῖκ' ἐν φίλοις χέρα προσβαλεῖν τέκ-
 νοις,

Ἰνὼ μανεῖσαν ἐκ θεῶν, ὅθ' ἡ Δίος
 δάμαρ νιν ἐξέπεμψε δωμάτων ἄλῃ.
 πιτνεῖ δ' ἅ τάλαιν' ἐς ἄλμαν φόνῳ
 τέκνων δυσσεβεῖ,
 ἀκτῆς ὑπερτείνασα ποντίας πόδα
 δυοῖν τε παιδοῖν ξυνθανοῦσ', ἀπόλλυται.

ἄλλη φονεῦσαι δυσμενεστέρα χερί.
 πάντως σφ' ἀνάγκη κατθανεῖν· ἵππῃ
 δὲ χρὴ,
 ἡμεῖς κτενοῦμεν, οἵπῃ ἐξεφύσαμεν.
 ἀλλ' εἴ ὀπλίζου, καρδία. τί μέλλομεν
 τὰ δεινὰ κἀναγκαῖα μὴ πράσσειν κακά;
 ἄγ', ὦ τάλαινα χεὶρ ἐμή, λάβε ξίφος,
 λάβ', ἔρπε πρὸς βαλβίδα λυπηρὰν βίου,
 καὶ μὴ κακισθῆς, μήδ' ἀναμνησθῆς
 τέκνων,
 ὦ φίλταθ', ὡς ἔκτικτες· ἀλλὰ τήνδε γε
 λαθοῦ βραχεῖαν ἡμέραν παίδων σέθεν·
 κᾶπειτα θρήνει· καὶ γὰρ εἰ κτείνεις σφ',
 ὅμως
 φίλοι γ' ἔφυσαν, δυστυχῆς δ' ἐγὼ γυνή.

Χο. ἰὼ Γᾶ τε καὶ παμφαῆς ἀκτὺς
 Ἀελίου, κατείδετε, εἶδετε τὰν
 ὀλομένην γυναῖκα, πρὶν φοινίαν
 τέκνοις προσβαλεῖν χεῖρ' αὐτοκτόνον·
 τᾶς σᾶς γὰρ ἀπὸ χρυσείας
 γονᾶς ἔβλασεν· θεῶν
 δ' αἵματι πιτνεῖν φόβος ὑπ' ἀνέρων.
 ἀλλὰ νιν, ὦ φάος διογενὲς, κάτειργε,
 κατάπαυσον, ἔξελ' οἴκων φονίαν,
 τάλαιναν τ' Ἑριννὺν ὑπ' ἀλαστόρων.

μάταν μόχθος ἔρρει τῶν τέκνων,
 μάταν ἄρα γένος φίλιον ἔτεκες, ὦ
 κυανεῖαν λιπῶσα Συμπληγάδων
 πετρᾶν ἀξενωτάταν ἰσβολὰν.

ὁ μὲν γὰρ ἤθει' ἐξαναστῆσαι γόνυ ,
 ἢ δ' ἀντελάζυτ'· εἰ δὲ πρὸς βίαν ἄγοι ,
 σάρκα· γεραίας ἐσπάρασσ' ἀπ' ὀστέων .
 χρόνῳ δ' ἀπέσβη καὶ μεθ' ἧχ' ὁ δύσμο-

ρος
 ψυχὴν· κακοῦ γὰρ οὐκέτ' ἦν ὑπέρτερος .
 κείνται δὲ νεκροί , παῖς τε καὶ γέρων
 πατὴρ ,

πέλας , ποθρινὴ δακρύοισι συμφορὰ .
 καί μοι τὸ μὲν σὸν ἐκποδὼν ἔστω λόγου·
 γνῶση γὰρ αὐτὴ ζημίας ἀποστροφῇ .
 τὰ θνητὰ δ' οὐ νῦν πρῶτον ἡγοῦμαι
 σκιάν ,

οὐδ' ἂν τρέσας εἰποίμι , τοὺς σοφοὺς
 βροτῶν

δοκοῦντας εἶναι καὶ μεριμνητὰς λόγων ,
 τούτους μεγίστην μωρίαν ὀφλισκάνειν·
 θνητῶν γὰρ οὐδεὶς ἐστὶν εὐδαίμων φύσει ,
 ὄλβου δ' ἐπιρρύεντος , εὐτυχέστερος
 ἄλλου γένοιτ' ἂν ἄλλος , ὄλβιος δ'
 ἂν οὔ .

Ἔοιχ' ὁ δαίμων πολλὰ τῇδ' ἐν ἡμέρᾳ
 κακὰ ξυνάψειν ἐνδίκως Ἰάσονι·

ὦ τλῆμον , ὥς σου συμφορὰς οἰκτείρομεν !
 κόρη Κρέοντος , ἢ τις εἰς Αἰδοῦ πύλας
 οἴχει , γάμων ἕκατι τῶν Ἰάσονος .

Μή . φίλαι , δέδοκται τοῦργον , ὥς τάχιστά
 μοι

παῖδας κτανούσῃ , τῇσδ' ἀφορμᾶσθαι
 χθονός ,

καὶ μὴ σχολὴν ἄγουσαν ἐκδοῦναι τέκνα

φεύγει δ' ἀναστᾶς ἐκ θρόνων πυρουμένη,
 σείουσα χαίτην κρᾶτά τ' ἄλλοτ' ἄλλοσε,
 ρίψαι θέλουσα στέφανον· ἀλλ' ἀραρό-

τως
 σύνδεσμα χρυσὸς εἶχε· πῦρ δ', ἐπεὶ
 κόμην

ἔσεισε, μᾶλλον δις τόσως τ' ἐλάμπετο.
 πιτνεῖ δ' ἐς οὐδος συμφορᾷ νικωμένη,
 πλὴν τῷ Τεκόντι, κάρτα δυσμαθῆς ἰδεῖν·
 οὐτ' ὀμμάτων γὰρ δῆλος ἦν κατὰστας,
 οὐτ' εὐφυὲς πρόσωπον, αἷμα δ' ἐξ ἄκρου
 ἔσταζε κρατὸς, συμπεφυρμένον πυρί,
 σάρκες δ' ἀπ' ὀστέων, ὥστε πεύκινον

δάκρυ,
 γναθμοῖς ἀδήλοισι φαρμάκων ἀπέρρειον,
 δεινὸν θέαμα! πᾶσι δ' ἦν φόβος θιγεῖν
 νεκροῦ· τύχην γὰρ εἴχομιν διδάσκαλον.
 πατὴρ δ' ὁ τλήμων συμφορᾶς ἀγνωσία
 ἄφνω προσελθὼν δῶμα, προσπιτνεῖ
 νεκρῷ·

ῥμωξε δ' εὐθύς, καὶ περιπτύξας δέμας
 κυνεῖ, προσσυνδῶν τοιάδ'· ὦ δύστηνε
 παῖ,

τίς σ' ὦδ' ἀτίμως δαιμόνων ἀπώλεσε;
 τίς τὸν γέροντα τύμβον ὀρφανὸν σέθεν
 τίθησιν; οἱ μοι, συνθάνοιμί σοι, τέκνον.
 ἐπεὶ δὲ θρήνων καὶ γόνων ἐπαύσατο,
 χρήζων γεραίον ἐξαναστῆσαι δέμας,
 προσείχεθ', ὥστε κισσὸς ἔρνεσιν δάφνης,
 λεπτοῖσι πέπλοις· δεινὰ δ' ἦν παλαί-
 σματα·

στίγας, ἄβρὸν βαίνουσα παλλεύκῳ ποδί,
 δώροις ὑπερχαίρουσα, πολλὰ πολλάκις
 τένοντ' ἐς ὄρθον ὄμμασι σκοπούμενη.
 τούνηνδε μὲν τοι δεινὸν ἦν θέαμ' ἰδεῖν.
 χροῖαν γὰρ ἀλλάξασα, λευχρία πάλιν
 χωρεῖ τρέμουσα κῶλα, καὶ μόλις φθά-
 νει,

Θρόνοισιν ἐμπεισοῦσα, μὴ χαμαὶ πεσεῖν.
 καὶ τις γεραιὰ προσπόλων, δόξασά που
 ἢ Πανὸς ὄργας, ἢ τινὸς θεῶν μολεῖν,
 ἀνωλόλυξε, πρὶν γ' ὄρᾳ κατὰ στόμα
 χωροῦντα λευκὸν ἄφρον', ὀμμάτων τ'
 ἄπο.

κόρας στρέφουσιν, αἵμά τ' οὐκ ἐνὸν χροῖ·
 εἴτ' ἀντίμολπον ἤκεν ὀλολυγῆς μέγαν
 κωκυτόν. εὐθύς δ' ἡ μὲν ἐς πατρὸς δο-
 μους

ᾤρμησεν, ἡ δὲ πρὸς τὸν ἀρτίως πόσιν,
 φράσουςα νύμφης συμφορὰν· ἅπαντα δὲ
 στέγη πικνοῖσιν ἐκτύπει δρομήμασιν.
 ἤδη δ' ἀνέλκων κῶλον ἐκπλέθρου δρόμου
 ταχύς βαδιστῆς τερμόνων ἀνθήπτ' ἄν·
 ἡ δ' ἐξ ἀναύδου καὶ μύσαντος ὀμματος
 δεινὸν στεναξασ' ἡ τάλαιν' ἠγείριτο·
 διπλοῦν γὰρ αὐτῇ πῆμ' ἐπεστρατεύετο.
 χρυσοῦς μὲν ἀμφὶ κρατὶ κείμενος πλό-
 κος,

θαυμαστὸν ἴει νᾶμα παμφάγου πυρός·
 πέπλοι δὲ λεπτοὶ, σῶν τέκνων δωρή-
 ματα,

λευκὴν ἔδαπτον σάρκα τῆς δυσδαίμονος.

κυνεῖ δ' ὁ μὲν τις χεῖρ', ὁ δὲ ξανθὸν
 χάρα

παίδων· ἐγὼ δὲ καὐτὸς ἡδοῆς ὕπο
 στέγας γυναικῶν σὺν τέκνοις ἀμ' ἐσώ-
 μην.

δέσποινα δ', ἣν νῦν ἀντὶ σοῦ θαυμά-
 ζομεν,

πρὶν μὲν τέκνων σῶν εἰσιδεῖν ξυνωρίδα,
 πρόθυμον εἶχ' ὀφθαλμὸν εἰς Ἰάσονα·
 ἔπειτα μὲν τοι προῦκαλύψατ' ὄμματα,
 λευκὴν τ' ἀπέστρεψ' ἔμπαλιν παρηίδα,
 παίδων μυσσυχθεῖς εἰσόδους· πόσις δὲ
 σὸς

ὀργὰς τ' ἀφήρει καὶ χόλον νεάνιδος,
 λέγων τάδ'· οὐ μὴ δυσμενὴς ἔσῃ φίλοις,
 παύσῃ δὲ θυμοῦ, καὶ πάλιν στρέψεις
 χάρα,

φίλους νομίζουσ', οὔσπερ ἂν πόσις σέθεν·
 δέξῃ δὲ δῶρα, καὶ παραιτήσῃ πατρός,
 φυγὰς ἀφεῖναι παισὶ τοῖσδ' ἐμὴν χάριν·
 ἡδ' ὥς ἐσεῖδε κόσμον, οὐκ ἠνέσχετο,
 ἀλλ' ἦνεσ' ἀνδρὶ πάντα· καὶ πρὶν ἐκ
 δόμων

μακρὰν ἀπειῖναι πατέρα καὶ παῖδας σέ-
 δεν,

λαβοῦσα πέπλους ποικίλους ἡμπέσχετο,
 χρυσοῦν τε θεῖσα στέφανον ἀμφὶ βοσ-
 τρύχοις,

λαμπρῷ κατόπτρῳ σχηματίζεται κόμην,
 ἄψυχον εἰκὼ προσγελῶσα σώματος·
 καῖπειτ' ἀναστὰς ἐκ θρόνων, διέρχεται

καταδοκῶ τὰ κεῖθεν, οἱ προβήσεται.
καί δὴ δέδορκα τόνδε τῶν Ἰάσονος
στείχοντ' ὀπαδῶν, πνεῦμά τ' ἡρεθισ-
μένον,

δείκνυσι δ', ὥς τι καινὸν ἀγγελεῖ κακόν.
'Αγ. ὦ δεινὸν ἔργον παρανόμως ἐργασμένη
Μήδεια, φεῦγε, φεῦγε, μήτε ναῖαν
λιποῦσ' ἀπὴνν, μήτ' ὄχον πεδοσιβῆ.

Μή. τί δ' ἄξιόν μοι τῆσδε τυγχάνει φυ-
γῆς;

'Αγ. ὄλωλεν ἡ τύραννος ἀρτίως κόρη,
Κρέων θ' ὁ φύσας φαρμάκων τῶν σῶν ὑπο.

Μή. κάλλιστον εἴπας μῦθον, ἐν δ' εὐεργέ-
ταις

τὸ λοιπὸν ἤδη καὶ φίλοις ἐμοῖς ἔσῃ.

'Αγ. τί φῆς; φρονεῖς μὲν ὀρθά, κοῦ μαίνῃ,
γύναι;

ἥτις τυράννων ἐστὶν ἡκισμένην,
χαίρεις κλύουσα, κοῦ φοβῇ τὰ τοιάδε;

Μή. ἔχω τι καὶ γὰρ τοῖς γε σοῖς ἐναντίον
λόγοισιν εἰπεῖν· ἀλλὰ μὴ σπέρχου, φίλος,
λέξον δ', ὅπως ὠλοντο· δὶς τόσον γὰρ ἂν
τέρψαιας ἡμᾶς, εἰ τεθναῖσι παγκάκως.

'Αγ. ἐπεὶ τέκνων σῶν ἦλθε δίπτυχος γονὴ
σὺν πατρὶ, καὶ παρῆλθε νυμφικούς δό-
μους,

ἥσθημεν, οἵπερ σοῖς ἐκάμνομεν κακοῖς,
δμῶες· δι' ὧτων δ' εὐθύς ἦν πολὺς λό-
γος,

σὲ καὶ πόσιν σὸν νεῖκος ἐσπεῖσθαι τὸ
πρίν.

καὶ φημὶ βροτῶν οἳ τινὲς εἰσι
 πάνπαν ἄπειροι, μὴδ' ἐφύτευσαν
 παῖδας, προφέρειν εἰς εὐτυχίαν
 τῶν γειναμένων·
 οἳ μὲν γ' ἄτεκνοι δι' ἀπειροσύναν,
 εἴθ' ἡδὺ βροτοῖς, εἴτ' ἀνιαρὸν
 παῖδες τελέθουσ', οὐχὶ τυχόντες,
 πολλῶν μόχθων ἀπέχονται.
 οἷσι δὲ τέκνων ἐστὶν ἐν οἴκοις
 γλυκερὸν βλάστημ', ἐσορῶ μελέτη
 κατατρυχομένους τὸν ἅπαντα χρόνον·
 πρῶτον μὲν ὅπως θρέψουσι καλῶς,
 βίότον θ' ὁπόθεν λείψουσι τέκνοις·
 ἔτι δ' ἐκ τούτων, εἴτ' ἐπὶ φλαύροις,
 εἴτ' ἐπὶ χρηστοῖς μοχθοῦσι, τόδε
 ἔστιν ἄδελον·
 ἐν δὲ τὸ πάντων λοίσθιον ἤδη
 πᾶσιν κατερῶ θνητοῖσι κακόν·
 καὶ δὴ γὰρ ἄλις βίότον θ' εὖρον,
 σώματά τ' ἐς ἥβην ἤλθε τέκνων.
 χρηστοί τ' ἐγένοντ'· εἰ δὲ κυρήσει
 δαίμων οὗτος, φροῦδος ἐς Ἀΐδαν·
 θάνατος προφέρων σώματα τέκνων.
 πῶς οὖν λύει πρὸς τοῖς ἄλλοις
 τήνδ' ἔτι λύπην ἀνιαιοτάτην
 παίδων ἔνεκεν
 θνητοῖσι θεοὺς ἐπιβάλλειν;

Μήδεια, Ἀγγελος, Χορός.

Μή. Φίλαι, πάλαι τοι προσμένουσα την
 τύχην,

καὶ δὴ 'πὶ κρατὶ στέφανός , ἐν πέπλοι-
σί τε

νύμφη Τύραννος ὀλλυῖται· σάφ' οἶδ' ἐγὼ.
ἀλλ' εἴμι γὰρ δὴ τλημονεστάτην ὁδὸν ,
καὶ τούσδε πέμψω τλημονεστέραν ἔτι .
παῖδας προσεῖπεν βούλομαι· δότ' , ὦ
τέκνα ,

δότ' ἀσπάσασθαι μητρὶ δεξιὰν χέρα .
ὦ φίλτατη χεὶρ , φίλτατον δέ μοι στόμα ,
καὶ σχῆμα , καὶ πρόσωπον εὐγενὲς τέκ-
νων ,

εὐδαιμονοῖτον , ἀλλ' ἐκεῖ· τὰ δ' ἐνθάδε
πατὴρ ἀφείλετ'· ὦ γλυκεῖα προσβολή ,
ὦ μαλθακὸς χρῶς , πνεῦμά δ' ἥδιστον
τέκνων .

χωρεῖτε , χωρεῖτ'· αὐκέτ' εἴμι προβλέ-
πειν

οἷατ' ἐς ὑμᾶς , ἀλλὰ νικῶμαι κακοῖς .
καὶ μανθάνω μὲν , οἷα τολμήσω κακὰ·
θυμὸς δὲ κρείσων τῶν ἐμῶν βουλευ-
μάτων ,

ὅσπερ μεγίστων αἰτίος κακῶν βροτοῖς .

Χο. Πολλάκις ἤδη διὰ λιπτοτέρων
μύθων ἔμολον , καὶ πρὸς ἀμίλλας
ἤλθον μέζους , ἢ χρὴ γενεὰν
θῆλυν ἐρευνᾶν· ἀλλὰ γὰρ ἔστι
μοῦσα καὶ ἡμῖν , ἣ προσομιλεῖ
σοφίας ἐνεκεν· πάσαισι μὲν οὐ·
παῦρον τόδε δὴ γένος ἐν πολλαῖσιν
εὖροις ἂν ἴσως
κοῦκ ἀπόμουσον τὸ γυναικῶν .

αἱ, αἱ· τί δράσω; καρδία γὰρ οἵχεται,
 γυναῖκες, ὄμμα φαιδρὸν ὡς εἶδον τέχ-
 νων.

δοκ ἂν δυναίμην· χαιρέτω βουλευμάτα
 τὰ πρόσθεν· ἄξω παῖδας ἐκ γαίας ἐ-
 μούς.

τί δεῖ με, πατέρα τῶνδε τοῖς τούτων κα-
 κοῖς

λυποῦσαν, αὐτὴν δις τόσα κτᾶσθαι κακὰ;
 οὐ δῆτ' ἔγωγε· χαιρέτω βουλευμάτα.
 καί τοι τί τάσχω; βούλομαι γέλωτ'
 ὄφλειν,

ἐχθροὺς μεθεῖσα τοὺς ἐμούς ἀζημίους;
 τολμητίον τάδ'· ἀλλὰ τῆς ἐμῆς κάκης,
 τὰ καὶ προῖσθαι μαλθακοὺς λόγους
 φρενί.

χαιρεῖτε, παῖδες, ἐς δόμους· ὅτῳ δὲ μὴ
 δέμις παρεῖναι τοῖς ἐμοῖσι θυμάσιν,
 αὐτῷ μελήσει, χεῖρα δ' οὐ διαφθερῶ.
 αἶ, ἄ, μὴ δῆτα, θυμὲ, μὴ σύ γ' ἐργάσῃ
 τάδε.

ἔασον αὐτοὺς, ὦ τάλαν, φεῖσαι τέκνων·
 ἐκεῖ μεθ' ἡμῶν ζῶντες, εὐφρανοῦσί σε.
 μὰ τοὺς παρ' Αἰδὴν νερίτερους ἀλάστορας,
 οὔτοι ποτ' ἔσται τοῦθ', ὅπως ἐχθροῖς ἐγὼ
 παῖδας παρήσω τοὺς ἐμούς καθυβρίσαι.
 πάντως σφ' ἀνάγκη κατθανεῖν· ἐπεὶ δε

χρὴ,
 ἡμεῖς κτενοῦμεν, οἵ περ ἐξεφύσαμεν.
 πάντως πέπρωται ταῦτα, κούκ ἐκφύ-
 ξεται.

Μή. ἄλλους κατὰξω πρόσθεν ἢ τάλαιν' ἐγώ.

Παι. οὗτοι μόνη σὺ σῶν ἀπεζύγης τέκνων·
κούφως φέρειν χρὴ θνητὸν ὄντα συμφο-
ράς.

Μή. Δράσω τάδ'· ἀλλὰ βαῖνε δωμάτων ἔσω,
καὶ παισὶ πόρσυν', οἷα χρὴ καθ' ἡμέραν.
ὦ Τέκνα, Τέκνα, σφῶν μὲν ἐστὶ δὴ πόλις,
καὶ δῶμ', ἐν ᾧ, λιπόντες ἀθλίαν ἐμὲ,
οἰκήσεται αἰεὶ μητρὸς ἐστερημένοι·
ἐγὼ δ' ἐς ἄλλην γαῖαν εἶμι δὴ φυγὰς,
πρὶν σφῶν ὄνασθαι, κἀπιθεῖν εὐδαίμο-
νας,

πρὶν λέκτρα καὶ γυναῖκα καὶ γαμη-
λίους

εὐνὰς ἀγῆλαι λαμπάδας τ' ἀνασχέθειν.
ὦ δυστάλαινα τῆς ἐμῆς αὐθαδίας!
ἄλλως ἄρ' ὑμᾶς, ὦ τέκν', ἐξευρεψάμην,
ἄλλως δ' ἐμόχθουν καὶ κατεξάνθην
πόνοις,

στερῆρὰς ἐνεγκοῦσ' ἐν τόκοις ἀλγυδόνας.
ἦ μὴν ποθ' ἡ δύστηνος εἶχον ἐλπίδας
πολλὰς ἐν ὑμῖν, γηροβοσκήσειν τ' ἐμὲ,
καὶ κατθανοῦσαν χερσὶν εὖ περιστέλειν,
ζηλωτὸν ἀνδρῶποισι· νῦν δ' ὅλωλε δὴ
γλυκεῖα φροντίς· σφῶν γὰρ ἐστερημένη,
λυπρὸν διάξω βίοτον, ἀλγεινόν τ' ἐμοί.
ὕμεῖς δὲ μητέρ' οὐκέτ' ὄμμασιν φίλοις
ὄψεσθ', ἐς ἄλλο σχῆμ' ἀποστάντες βίου.
φεῦ, φεῦ· τί προσδέρκεσθ' ἐμ' ὄμμασιν
τέκνα;

τί προσγελαῖτε τὸν πανύστατον γέλων;

μεταστένομαι δὲ σὸν ἄλγος,
 ὦ τάλαινα παίδων
 μήτηρ, ἃ φονεύσεις
 τὰ τέκνα, νυμφιδίων ἔνεπεν
 λεχίων, ἃ σοι προλιπὼν ἀνόμως
 ἄλλα ξυνοικεῖ πόσις ξυνεύνω.

Παιδαγωγός, Μήδεια, Χορός.

Παι. Δέσποιν', ἀφείνται παῖδες οἷδέ σοι φυ-
 γῆς,

καὶ δῶρα νύμφη βασιλὶς ἀσμένη χεροῖν
 εἰδέξατ' εἰρήνη δὲ τάκειθεν τέκνοισ.

Μή. ἴα. Παι. τί συγχυθεῖς ἔστηκας, ἥνικ'
 εὐτυχεῖς;

τί σὴν ἔτρεψας ἔμπαλιν παρηίδα,
 κοῦκ ἀσμένη τόνδ' ἐξ ἐμοῦ δέχη λόγον;

Μή. αἶ, αἶ. Παι. τάδ' οὐ ξυνῶδὰ τοῖσιν
 ἐξηγγελμένοις.

Μή. αἶ, αἶ μάλ' αὖθις. Παι. μῶν τίν' ἀγ-
 γέλων τύχην
 οὐκ οἶδα, δόξης δ' ἐσφάλην εὐαγγέ-
 λου;

Μή. ἥγγειλας, οἶ' ἥγγειλας· οὐ σὲ μέμ-
 φομαι.

Παι. τί δὴ κατηφεῖς ὄμμα καὶ δακρυρροεῖς;

Μή. πολλή μ' ἀνάγκη, πρέσβυ· ταῦτα γὰρ
 θεοὶ,

κἀγὼ κακῶς φρονοῦσ' ἐμηχανησάμην.

Παι. θάρσει· κατεῖς τοι καὶ σὺ πρὸς τέκ-
 νων ἔτι.

ἰκετεύετ', ἐξαιτεῖσθε μὴ φεύγειν χθόνα,
κόσμον διδόντες· τοῦδε γὰρ μάλιστα
δεῖ,
εἰς χεῖρ' ἐκείνην δῶρα δέξασθαι τάδε.
Ἰθ' ὡς τάχιστα· μητρὶ δ' ὧν ἑρᾷ τυ-
χεῖν,
εὐάγγελοι γένοισθε, πράξαντες καλῶς.

Χο. Νῦν ἐλπίδες οὐκ ἔτι μοι παίδων ζωᾶς,
οὐκέτι· στείχουσιν γὰρ ἐς φότον ἤδη.
δέξεται νύμφα χρυσεῶν ἀναδέσμων,
δέξεθ' ἅ δύσταντος ἄταν·
ξανθὰ δ' ἄμφι κόμα,
θήσει τὸν Αἰδα κόσμον,
αὐτὰ ταῖν χεροῖν λαβοῦσα.

πείσει χάρις ἀμβρόσιός τ' αὐγὰ πεί-
λων,
χρυσεότευκτον στέφανον περιθέσθαι·
νερτέροις δ' ἤδη πᾶρα νυμφοκομήσει·
τοῖον εἰς ἔρκος πεσεῖται,
καὶ μοῖραν θανάτου
προσλήφεται δύστανος·
ἄταν δ' οὐχ ὑπεκφεύζεται.

σὺ δ', ὦ τάλαν, ὦ κακόνυμφε,
κηδεμῶν τυράνων,
παισὶν οὐ κατειδώς
ὀλέθριον βιοτὰν προσάγεις,
ἀλόχῳ τε σῇ στυγερὸν θάνατον·
δύστανε, μοίρας ὅσον παροίχει!

παῖδας φέροντας· ἀλλ' ὅσον Τάχος χρεῶν
κόσμον κομίζειν δεῦρο προσπόλων τινά.
εὐδαιμονήσει δ' οὐχ ἔν, ἀλλὰ μυρία,
ἀνδρός τ' ἀρίστου σοῦ τυχοῦς' ὁμευνέ-
του,

κεκτημένη τε κόσμον, ὃν ποθ' Ἥλιος
πατήρ πατρὸς δίδωσιν ἐκγόνοισιν οἷς.
λάζυσθε φερνάς τάσδε, παῖδες, ἐς
χέρας,

καὶ τῇ τυράννῳ μακαρία νύμφη δότε
φέροντες· οὐ τοι δῶρ' αἰμυρὰ δέξεται.
Ἰά. τί δ', ὦ ματαία, τῶνδε σὰς κενοῖς χέ-
ρας;

δοκεῖς σπανίζειν δῶμα βασιλείον πέ-
πλων;

δοκεῖς δὲ χρυσοῦ; σῶζε, μὴ δίδου τάδε.
εἴπερ γὰρ ἡμᾶς ἀξιοῖ λόγου τινὸς
γυνή, προθήσει χρημάτων σάφ' οἶδ'
ἐγώ.

Μή. μή μοι σύ· κείθειν δῶρα καὶ θεοὺς,
λόγος·

χρυσὸς δὲ κρείσσαν μύριων λόγων βρο-
τοῖς.

κείνης ὁ δαίμων, κείνα νῦν αὖξει θεός,
νέα τυραννεί· τῶν δ' ἐμῶν παίδων φυ-
γὰς

ψυχῆς ἂν ἀλλαξαίμεθ', οὐ χρυσοῦ μό-
νον.

ἀλλ', ὦ τέχν', εἰσελθόντε πλουσίους
δόμους,

πατρὸς νέαν γυναῖκα, δεσπότην τ' ἐμὴν,

εισῆλθέ μ' οἶκτος, εἰ γενήσεται τάδε,
 ἀλλ' ὥνπερ οὐνεκ εἰς ἐμούς ἦκεις λό-
 γους,

τὰ μὲν λέλεκται, τῶνδ' ἐγὼ μνησθή-
 σομαι.

ἐπεὶ Τυράννοις γῆς μ' ἀποστέλλαι δοκεῖ,
 καί μοι τάδ' ἐστὶ λῶστα, γιγνώσκω κα-
 λῶς,

μήτ' ἐμποδῶν σοι, μήτε κοιράνοις χθο-
 νός

ναίειν, δοκῶ γὰρ δυσμενὲς εἶναι δό-
 μοις.

ἡμεῖς μὲν ἐκ γῆς Τῆσδ' ἀπαίρομεν φυγῇ,
 παῖδες δ' ὅπως ἂν ἐκτραφῶσι σῇ χειρὶ,
 αἰτοῦ Κρέοντα, τήνδε μὴ φεύγειν χθόνα.

Ἰά. οὐχ οἶδ' ἂν, εἰ πείσαιμι· πείρασθαι δὲ
 χρή.

Μή. σὺ δ' ἀλλὰ σὴν κέλευσον, αἰτεῖσθαι
 πατρός

γυναῖκα, παῖδας τήνδε μὴ φεύγειν χθό-
 να.

Ἰά. μάλιστα, καὶ πείσειν γέ δοξάζω σφ'
 ἐγὼ,

ἔπερ γυναικῶν ἐστὶ τῶν ἄλλων μία.

Μή. ξυλλήψομαι δὲ τοῦδέ σοι καὶ γὰρ πόνου·
 πέμψω γάρ αὐτῇ δῶρ', ἃ καλλιστεύεται
 τῶν νῦν ἐν ἀνθρώποισιν, οἶδ' ἐγὼ,
 πολὺ,

λεωτόν τε πένοντα καὶ στέφος χρυσή-
 λατον

χρόνῳ δὲ νεῖκος παπρὸς ἐξαιρουμένη,
ᾧψιν τερείνην τήνδ' ἐπλησα δακρύων.

Χο. καὶ μοὶ κατ' ὅσων χλωρὸν ὠρμήθη δάκρυ·
καὶ μὴ προβαίῃ μεῖζον, ἢ τὸ νῦν, κακόν.

Ἰά. αἰνῶ, γύναι, τάδ', οὐδ' ἐκεῖνα μέμφο-
μαι.

εἰκὸς γὰρ ὀργὰς θῆλυ ποιεῖσθαι γένος
γάμους παρεμπολῶν· ἴγ' ἄλλοιους πόσει.
ἀλλ' ἐς τὸ λῶον σὸν μεθέστηκεν κέαρ.
ἔγνωσ δὲ τὴν νικῶσαν, ἀλλὰ τῷ χρόνῳ,
βουλὴν· Ἰυναικὸς ἔργα Ταῦτα σῶφρονος.
ὕμῳ δὲ, παῖδες, οὐκ ἀφρονίστως πατὴρ
πολλὴν ἔθηκε σὺν θεοῖς προμηθίαν·
διμαί γάρ, ὑμᾶς τῆσδε γῆς Κορινθίας
τὰ πρῶτ' ἔσεσθαι ξὺν κασιγνήτοις ἔτι.
ἀλλ' αὐξάνεσθε· Τάλλα δ' ἐξεργάζεται·
πατὴρ τε καὶ θεῶν ὅστις ἐστὶν εὐμενής.
ἴδοιμι δ' ὑμᾶς εὐτραφεῖς ἥβης τέλος
μολόντας, ἐχθρῶν τῶν ἐμῶν ὑπερτέρους.
αὕτη, τί χλωροῖς δακρύοις Τέγγεις κό-

ρας,

στρέψασα λευκὴν ἔμπαλιν παρηίδα,
κοῦκ ἀσμένη τόνδ' ἐξ ἐμοῦ δέχῃ λόγον;

Μή. οὐδὲν, τέκνων τῶνδ' ἐννοουμένη πέρι.

Ἰά. θάρσει νῦν· εὖ γὰρ τῶνδ' ἐγὼ θήσο-
μαι πέρι.

Μή. δράσω τάδ'· οὔτι σοῖς ἀπιστήσω λόγοις·
γυνὴ δὲ θῆλυ καὶ πρὶ δακρύοις ἔφυ·

Ἰά. τί δῆτα λίαν τοῖσδ' ἐπιστένεις τέκνοις;

Μή. ἔτι κτον αὐτούς· ζῆν δ' ὅτ' ἐξεύχου
τέκνα,

φεύγοντας ἡμᾶς καὶ σπανίζοντες φίλων.
 ταῦτ' ἐγνοηθεῖς, ἥσθόμην ἀβουλίαν
 πολλῇν ἔχουσα καὶ μάτην θυμουμένη.
 νῦν οὖν σ' ἐπαινώ· σωφρονεῖν τέ μοι
 δοκεῖς,

κῆδος τόδ' ἡμῖν προσλαβών· ἐγὼ δ' ἄ-
 φρων,
 ἢ χρῆν μείειναι τῶνδε τῶν βουλευμάτων
 καὶ ξυμπεραίνειν καὶ παρυστάναί λείχει,
 νύμφην τε κηδεύουσαν ἥδισθαι σέθεν.
 ἀλλ' ἐσμέν, οἷον ἐσμέν, οὐκ ἐρῶ κακὸν,
 γυναῖκες· οὐκ οὖν χρῆν σ' ὁμοιοῦσθαι
 κακοῖς,

οὐδ' ἀντιτείνειν νῆπι' ἀντὶ νηπίων.
 παριέμεσθαι, καὶ φαμέν κακῶς φρονεῖν
 τόδ', ἀλλ' ἄμεινον νῦν βεβούλευμαι
 τάδε.

ὦ τέκνα, τέκνα, δεῦτε, λείπετε στείγας,
 ἐξέλθετ', ἀσπάσασθε καὶ προσεῖπατε
 πατέρα μεθ' ἡμῶν, καὶ διαλλάχθηθ'
 ἅμα

τῆς πρόσθεν ἐχθρας ἐς φίλους μητρὸς
 μέτα·

σπονδαὶ γὰρ ἡμῖν, καὶ μεθέστηκεν χό-
 λος.

λάβετε χεῖρὸς δεξιᾶς· οἴμοι κακῶν!
 ὥς ἐγνοῦμαι δῆ τι τῶν κεκρυμμένων.
 ἄρ', ὦ τέκν', οὕτω καὶ πολλὸν ζῶν-
 τες χρόνον,

φίλην ὀρέξετ' ὠλένην; τάλαιν' ἐγὼ,
 ὥς ἀρτίδαχρὺς εἰμι, καὶ φόβου πλῆα!

χειρὶ τέκνων σείθεν ,
 καρδίᾳ τε λήψῃ ,
 δεινὰν προσάγουσα τόλμαν ;
 πῶς δ' ὄμματα προσβαλοῦσα
 τέκνοις , ἄδακρυν μοῖραν
 σχήσεις φόνου ; οὐ δυνάσῃ ,
 παίδων ἱκετᾶν πιτνόντων ,
 τέγξαι χέρα φοινίαν
 ἐν τλάμονι θυμῷ .

Ἰάσων , Μήδεια , Χορός .

- Ιά. Ἦκω κελευσθεῖς καὶ γὰρ οὔσα δυσμενῆς ,
 οὐκ ἂν γ' ἀμάρτοις τοῦδ' ἔγ', ἀλλ' ἀ-
 κούσομαι ,
 τί χρῆμα βούλει καινὸν ἐξ ἐμοῦ , γύναι .
- Μή. Ἰᾶσον , αἰτοῦμαι σε τῶν εἰρημένων ,
 συγγνώμον' εἶναι . τὰς δ' ἐμὰς ὀργὰς
 φέρειν
 εἰκός σ' , ἐπεὶ νῦν πόλλ' ὑπείργασται
 φίλα .
 ἐγὼ δ' ἐμαυτῇ διὰ λόγων ἀφικόμην ,
 ἀλκοιδόρησα . Σχετλῖα , τί μαίνομαι ,
 καὶ δυσμεναίνω τοῖσι βουλευούσιν εὔ ,
 ἐχθρὰ δὲ γαίης κοιράνοις καθίσταμαι ,
 πόσει θ' , ὅς ἡμῖν δρᾷ τὰ συμφορώτατα ,
 γήμας τύραννον , καὶ κασιγνήτους Τέκνοις
 ἐμοῖς φυτεύων ; οὐκ ἀπαλλαχθήσομαι
 θυμοῦ ; τί πάσχω , θεῶν ποριζόντων
 καλῶς ;
 οὐκ εἰσὶ μὲν μοι παῖδες ; οἶδα δὲ χθόνα

αἰεὶ δια λαμπροτάτου
 βαίνοντες ἀβρῶς αἰθέρος,
 ἔνθα ποθ' ἀγνὰς
 ἐννέα Πιερίδας
 λέγουσι Μούσας
 ξανθὰν Ἀρμονίαν φυτεῦσαι·

τοῦ καλλινάου τ' ἀπὸ Κηφισοῦ ῥοὰς
 τὰν Κύπριν κλήζουσιν ἀφυ-
 σαμέναν χώραν καταπνεῦσαι
 μετρίας ἀνέμων
 ἡδυπνόους αὔρας·
 αἰεὶ δ' ἐπιβαλομένην
 χαίταις εὐώδη ῥοδέ-
 ων πλόκον ἀνθέων,
 τᾷ σοφίᾳ παρέδρους
 νέμειν ἔρωτας,
 παντοίας ἀρετᾶς ξυνεργούς.

Πῶς οὖν ἱερῶν ποταμῶν
 ἢ πόλιν, ἢ φίλων
 πόμπιμός σε χώρα
 τὰν παιδολέτειραν ἔξει,
 τὰν οὐχ ὁσίαν; μετ' ἄλλων
 σκέψαι τεκέων πλαγὰν,
 σκέψαι φόνον, οἷον αἰρεῖ.
 μὴ, πρὸς γονάτων σε πάντες
 πάντως ἱκετεύομεν;
 μὴ τέχνα φονεύσης.

πόθεν δὲ θράσος ἢ φρενὸς, ἢ

ζῶντας το λοιπόν, οὔτε τῆς νεοζύγου
 νύμφης τεκνώσει παῖδ'· ἐπεὶ κακὴν κακῶς
 θανεῖν σφ' ἀνάγκη τοῖς ἑμοῖσι φαρ-
 μάχοις.

μηδεὶς με φαύλην κᾶσθενῇ νομιζέτω,
 μήδ' ἡσυχαίαν· ἀλλὰ πατέρου τρόπου,
 βαρεῖαν ἐχθροῖς, καὶ φίλοιςιν εὐμενῇ·
 τῶν γὰρ τοιούτων εὐκλεέστατος βίος.

Χο. ἐπεὶ περ ἡμῖν τόνδ' ἐκοίνωσας λόγον,
 σέ τ' ἀφελεῖν θέλουσα, καὶ νόμοις
 βροτῶν

ξυλλαμβάνουσα, δρᾶν σ' ὅπεννέπω τάδε.

Μῆ. οὐκ ἔστιν ἄλλως· σοὶ δὲ συγγνώμη λέ-
 γειν

τάδ' ἔστι, μὴ πάσχουσιν, ὡς ἐγώ,
 κακῶς.

Χο. ἀλλὰ κτανεῖν σὼ παῖδε τολμήσεις,
 γύναι;

Μῆ. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα δηχθεῖν πόσις.

Χο. σὺ δ' ἂν γένοιό γ' ἀθλιωτάτη γυνή.

Μῆ. ἴτω· περισσοὶ πάντες οἱ ἔν μέρω λόγοι.
 ἀλλ' εἴα, χώρει καὶ κόμιζ' ἰάσονα·
 ἐς πάντα γὰρ δὴ σοὶ τὰ πιστὰ χρώμεθα.
 λέξεις δὲ μηδὲν τῶν ἑμοὶ δεδογμένων,
 ἔπειρ φρονεῖς εὖ διεσπόταις, γυνή τ' ἔφυς.

Χο. Ἐρεχθεῖν τὸ παλαιὸν ὄλβιοι,
 καὶ θεῶν παῖδες μακάρων,
 ἱερᾶς χώρας ἀπορθήτου τ'
 ἀποφερβόμενοι
 εὐλεινοτάταν σοφίαν,

ἐχθροῖσι παῖδας τοὺς ἐμοὺς καθυβρί-
σαι ,

ἀλλ' ὡς δόλοισι παῖδ' αὖ βασιλέως κτάνω.
πέμψω γὰρ αὐτοὺς δῶρ' ἔχοντας ἐν χει-
ροῖν ,

νύμφη φέροντας , τήνδε μὴ φεύγειν χθό-
να ,

λεπτόν τε πείωλον καὶ στέφος χρυσή-
λατον·

κἄνπερ λαβοῦσα κόσμον ἀμφιθῇ χροῖ.
κακῶς ὀλεῖται πᾶς θ' , ὅς ἂν θίγῃ κόρης·
τοιοῖσδε χρίσω φαρμάκοις δωρήματα.
ἐνταῦθα μὲν τοι τόνδ' ἀπαλλάσσω λόγον·
ᾧ μωξα δ' , οἶον ἔργον ἔστ' ἐργαστέον
τούντεῦθεν ἡμῖν τέκνα γὰρ κατακτενῶ
τάμ'· οὔτις ἐστίν , ὅστις ἐξαιρήσεται·
δόμον τε πάντα συγχέασ' Ἰάσονος ,
ἔξειμι γαίης , φιλτάτων παίδων φόνον
φεύγουσα , καὶ τλᾶσ' ἔργον ἀνοσιώτα-
τον .

οὐ γὰρ γελαῖσθαι τλητὸν ἐξ ἐχθρῶν ,
φίλοι .

ἴτω· τί μοι ζῆν κέρδος ; οὐτ' ἐμοὶ πα-
τρὶς ,

οὐτ' οἶκός ἐστιν , οὐτ' ἀποστροφὴ κα-
κῶν .

ἡμάρτανον τόδ' , ἡνίκ' ἐξελίμπανον
δόμους πατρώους , ἀνδρὸς Ἑλληνος λό-
γοις

πεισθεῖσ' , ὅς ἡμῖν ζῆν θεῶ τίσει δίκην·
οὐτ' ἐξ ἐμοῦ γὰρ παῖδας ὄψεται ποτε

ὣν τ' ἐπίνοϊαν σπεύδεις κατέχων,
 πράξιαις, ἐπεὶ γενναῖος ἀνὴρ,
 Αἰγέῦ, παρ' ἐμοὶ δεδόχθαι.

Μή. ὦ Ζεῦ, δίκη τε Ζηνὸς, Ἥλιου τε φῶς,
 νῦν καλλίνικοι τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν, φί-
 λαι,

γενησόμεσθα, κεῖς ὁδὸν βεβήκαμεν·
 νῦν δ' ἐλπίς, ἐχθροὺς τοὺς ἐμοὺς τί-
 σειν δίκην.

Οὗτος γὰρ ἀνὴρ, ἥ μάλιστ' ἐκάμνο-
 μεν,

λιμὴν πείφαται τῶν ἐμῶν βουλευμά-
 των·

ἐκ τοῦδ' ἀναφόμεσθα πρυμνήτην κά-
 λων,

μολόντες ἄστν καὶ πόλισμα Παλλά-
 δος.

ἤδη δὲ πάντα τὰμὰ σοι βουλευμάτα
 λέξω· δέχου δὲ μὴ πρὸς ἡδονὴν λόγους.
 πέμψας ἐμῶν τιν' οἰκετῶν, Ἰάσονα
 εἰς ὅψιν ἐλθεῖν τὴν ἐμὴν αἰτήσομαι,
 μολόντι δ' αὐτῷ μαλθακοὺς λέξω λό-
 γους,

ὥς καὶ δοκεῖ μοι ταῦτα, καὶ καλῶς
 ἔχει,

γάμους τυράννων, οὓς προδοὺς ἡμᾶς
 ἔχει,

καὶ ξύμφορ' εἶναι, καὶ καλῶς ἐγνωσμένα.
 παῖδας δὲ μείναι τοὺς ἐμοὺς αἰτήσομαι,
 οὐχ ὥς λιποῦσα πολεμίας ἐπὶ χθονὸς

φίλος γένοι' ἂν , κα̐πικηρυκεύμασι
τάχ' ἂν πίθοιο· τὰμὰ μὲν γὰρ ἀσθενῇ·
τοῖσδ' ὀλβός ἐστι καὶ δόμος τυραννι-
κός.

Αι. πολλὴν ἔλεξας , ὦ γύναι , προμηθεῖαν·
ἀλλ' εἰ δοκεῖ σοι δρᾶν τάδ' , οὐκ ἀ-
φίσταμαι.

ἐμοί τε γὰρ τάδ' ἐστὶν ἀσφαλέστετα ,
σκηψὶν τιν' ἐχθροῖς σοῖς ἔχοντα δεικ-
νύναι ,

τὸν σὸν τ' ἄραρε μᾶλλον· ἐξηγοῦ θεούς .

Μή. ὄμνυ· πῶδον Γῆς , πατέρα θ' Ἥλιον
πατρός

τοῦμοῦ , θεῶν τε συντιθείς ἅπαν γένος .

Αι. τι χρῆμα δράσειν , ἢ τί μὴ δράσειν ;
λέγε .

Μή. μήτ' αὐτὸς ἐκ γῆς σῆς ἐμ' ἐκβαλεῖν ποτὲ
μήτ' , ἄλλος ἢν τις τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν
ἄγειν

χρήζη , μεθήσειν ζῶν ἐκουσίῳ τρόπῳ .

Αι. ὄμνυμι Γαῖαν , λαμπρὸν Ἥλιου τε φῶς ,
Θεούς τε πάντας , ἐμμένειν , ἃ σου κλύω .

Μή. ἀρκεῖ· τί δ' ὅρκῳ τῷδε μὴ ἑμμένων πά-
δοις ;

Αι. ἃ τοῖσι δυσσεβοῦσι γίγνεται βροτῶν .

Μή. χαίρων πορεύου· πάντα γὰρ καλῶς ἔχει,
καὶ γὰρ πόλιν σὴν ὡς τάχιστ' ἀφίξομαι ,
πράξασ' , ἃ μέλλω , καὶ τυχοῦσ' , ἃ βού-
λομαι .

Χο. ἀλλά σ' ὁ Μαίαις πομπαῖος ἄναξ
πελάσειε δόμοις ,

δέξαι δὲ χῶρα καὶ δόμοις ἐφέστιον.
 οὕτως ἔρως σοὶ πρὸς θεῶν Τελεσφόρος
 γένοιτο παίδων, καὐτὸς ὄλιβιος θάνοις.
 εὖρημα δ' οὐκ οἶσθ', οἶον εὖρηκας τόδε.
 παύσω δέ σ' ὄντ' ἄπαιδα, καὶ παίδων
 γονάς

Λι. σπεῖραί σε θήσω· τοιάδ' οἶδα φάρμακα.
 πολλῶν ἑκατὶ τήνδε σοὶ δοῦναι χάριν,
 γύναι, πρόθυμός εἰμι· πρῶτα μὲν θεῶν,
 ἔπειτα παίδων, ὧν ἐπαγγέλλη γονάς.
 ἐς τοῦτο γὰρ δὴ φρουδός εἰμι πᾶς ἐγώ·
 οὕτω δ' ἔχει μοι· σοῦ μὲν ἐλθούσης
 χθόνα,
 πειράσομαι σὺ προξενεῖν δίκαιος ὦγ.
 τοσόνδε μὲν τοι σοὶ προσημαίνω, γύναι,
 ἐκ τῆσδε μὲν γῆς οὐ σ' ἄγειν βουλή-
 σομαι,
 αὐτὴ δ', ἐάνπερ εἰς ἐμοὺς ἔλθῃς δόμους,
 μενεῖς ἄσυλος, κοῦ σέ μὴ μεθῶ τινι·
 ἐκ τῆσδε δ' αὐτὴ γῆς ἀπαλλάσσου,
 πόδα·

ἀναίτιος γὰρ καὶ ξένοις εἶναι θέλω.
 Μη. ἔσται τάδ'· ἀλλὰ πίστις εἰ γένοιτό μοι
 τούτων, ἔχοιμ' ἂν πάντα πρὸς σέθεν
 καλῶς.

Λι. μῶν οὐ πέποιθας; ἢ τί σοι τὸ δυσχερές;
 Μη. πέποιθα· Πελίου δ' ἐχθρὸς ἔστι μοι
 δόμος,

Κρέων τε. τούτοις δ', ἐρκίοισι μὲν ζυγεῖς,
 ἄγουσιν οὐ μεθεῖ' ἂν ἐκ γαίης ἐμέ.
 λόγοις δὲ συμβὰς καὶ θεῶν ἀνώματος,

Μή. Αἰγεῦ, κάκιστος ἐστὶ μοι πάντων πόσις·

Αἰ. τί φῆς; σαφῶς μοι σὰς φράσον δυσ-
θυμίας.

Μή. ἀδικεῖ μ' Ἰάσων, οὐδὲν ἐξ ἐμοῦ παθὼν.

Αἰ. τί χρῆμα δράσας; φράζε μοι σαφέστε-
ρον.

Μή. γυναῖκ' ἐφ' ἡμῖν δεσπότην δόμων ἔχει.

Αἰ. ἢ που τετόλμηκ' ἔργον αἰσχιστον τόδε;

Μή. σάφ' ἴσθ'· ἄτιμοι δ' ἐσμὲν οἱ πρὸ τοῦ
φίλοι.

Αἰ. πότερον ἐρασθεῖς, ἢ σὸν ἐχθαίρων λέ-
χος;

Μή. μέγαν γ' ἔρωτα· πιστὸς οὐκ ἔφυ φίλοις.

Αἰ. ἴτω νῦν, εἴπερ, ὥς λέγεις, ἐστὶν καχός·

Μή. ἀνδρῶν τυράννων κῆδος ἠράσθη λαβεῖν.

Αἰ. δίδωσι δ' αὐτῷ τίς; πέραινέ μοι λόγον.

Μή. Κρέων, ὃς ἄρχει τῆσδε γῆς Κορινθίας.

Αἰ. συγγνωστά μὲν γὰρ ἦν σὲ λυπεῖσθαι,
γύναι.

Μή. ὄλωλα· καὶ πρὸς γ' ἐξελαύνομαι χθο-
νός.

Αἰ. πρὸς τοῦ; τόδ' ἄλλο καινὸν αὖ λέγεις
καχόν.

Μή. Κρέων μ' ἐλαύνει φυγάδα τῆς δ' ἔξω
χθονός.

Αἰ. εἴᾳ δ' Ἰάσων; οὐδὲ ταῦτ' ἐπῆνεσα·

Μή. λόγῳ μὲν οὐχί, καρδίᾳ δὲ βούλει·
ἀλλ' ἄντομαί σε τῆσδε πρὸς γενειάδος,
γονάτων τε τῶν σῶν, ἱκεσία τε γίγνομαι.
οἰκτερον, οἷκτερόν με τὴν δυσδαίμονα,
καὶ μή μ' ἔρημον ἐκπεσοῦσαν εἰσίδης,

Αἰγεῦ· πόθεν γῆς τῆσδ' ἐπιστρωφᾷ
πείδον;

Αἰ. Φοῖβου παλαιὸν ἐκλιπὼν χριστήριον.

Μή. τί δ' ὀμφαλὸν γῆς θεσπιωδὸν ἐστάλης;

Αἰ. παίδων ἐρευνῶν σπέρμ', ὅπως γένοιτό
μοι.

Μή. πρὸς θεῶν, ἅπαις γὰρ δεῦρ' αἰετῆ-
νεις βίον;

Αἰ. ἅπαιδες ἐσμέν, δαίμονος τινὸς τύχη.

Μή. δάμαρτος οὔσης, ἢ λέχους ἄπειρος ὢν;

Αἰ. οὐκ ἐσμέν εὐνῆς ἄζυγες γαμηλίου.

Μή. τί δῆτα Φοῖβος εἶπέ σοι παίδων πέρι;

Αἰ. σοφώτερ', ἢ κατ' ἄνδρα συμβαλεῖν, ἔπη.

Μή. θέμις μὲν ἡμᾶς χρησμὸν εἰδέναι θεοῦ;

Αἰ. μάλιστ', ἐπεῖτοι καὶ σοφῆς δεῖται φρε-
νός.

Μή. τί δῆτ' ἔχρησε; λέξον, εἰ θέμις κλύειν.

Αἰ. ἀσχοῦ με τὸν προὔχοντα μὴ λῦσαι πό-
δα.

Μή. πρὶν ἂν τί δράσης ἢ τίν' ἐξίκη χθόνα;

Αἰ. πρὶν ἂν πατρώαν αὖθις ἐστίαν μόλω.

Μή. σὺ δ' ὥς τί χρήζων, τήνδε ναυστολεῖς
χθόνα;

Αἰ. Πιτθεὺς τίς ἐστι γῆς ἄναξ Τροϊζηνίας.

Μή. παῖς, ὡς λέγουσι, Πέλοπος εὐσεβέσ-
τατος.

Αἰ. τούτῳ θεοῦ μάντευμα κοινῶσαι θέλω.

Μή. σοφὸς γὰρ ἀνὴρ, καὶ τρίβων τὰ τοιάδε.

Αἰ. καμοὶ δὲ πάντων φίλτατος δορυξέων.

Μή. ἀλλ' εὐτυχοίης, καὶ τύχοις ὅσων ἐραῶς.

Αἰ. τί γὰρ σὸν ὄμμα χρώς τε συνίτηχ' ὅδε;

ροῖς ἐπὶ λέκτροις
 προσβάλῃ δεινὰ Κύπρις ,
 ἀπτολέμους δ' εὐνὰς σεβίζου-
 σ' , ὁξύφρων κρίνοι λέχη γυναικῶν .

ὦ πατρίς ; ὦ δῶμά τ' ἐμὸν ,
 μὴ δῆτ' ἀπολις γενοίμαν ,
 τὸν ἀμνηχανίας ἔχουσα
 δυσπέρατον αἰῶν'
 οἰκτρότατον ἀχέων .
 θανάτῳ , θανάτῳ πάρος δαμείην
 ἀμέραν τάνδ' ἔξανύσασα μόχθων
 δ' οὐκ ἄλλος ὑπερθεῖν ,
 ἢ γὰρ πατρίας στéρεσθαι .

Εἶδομεν , οὐκ ἐξ ἐτέρων
 μύθων ἔχομεν φράσασθαι .
 σὲ γὰρ οὐ πόλις , οὐ φίλων τις
 ὥκτειρεν παθοῦσαν
 δεινότατα παθέων .
 ἀχάριστος ὅλοιθ' , ὅτῳ πάρεστι
 μὴ φίλους τιμᾶν , καθαρὰν ἀνοίξαντα
 κλῆδα φρένων :
 ἐμοὶ μὲν φίλος οὗ ποτ' ἔσται .

Αἰγεὺς , Μήδεια , Χορός .

Αἰ. Μήδεια , χαῖρε· τοῦδε γὰρ προοίμιον
 κάλλιον οὐδεὶς οἶδε προσφωνεῖν φίλους .
 Μή. ὦ χαῖρε καὶ σὺ , παῖ σοφοῦ Πανδίωνος ,

λήξασα δ' ὀργῆς, κερδανεῖς ἀμείνονα.

Μή. Οὐτ' ἂν ξένοισι τοῖσι σοῖς χρησαίμεσθ' ἂν.
οὐτ' ἂν τι δεξαίμεσθα, μήδ' ἡμῖν δίδου.
κακοῦ γὰρ ἀνδρὸς δῶρ' ὄνησιν οὐκ ἔχει.

Ἰά. Ἄλλ' οὖν ἐγὼ μὲν δαίμονας μαρτύρομαι,
ὥς πάνθ' ὑπουργεῖν σοί τε καὶ τέκνοις
θέλω.

σοὶ δ' οὐκ ἀρέσκει τὰγάθ', ἀλλ' αὐ-
θαδία

φίλους ἀπωθεῖ· τοιγὰρ ἀλγυνεῖ πλέον.
Μή. χώρει· πόθω γὰρ τῆς νεοδμήτου κόρης
αἰρεῖ, χρονίζων δομάτων ἐξώπιος.

νύμφεὺ· ἴσως γὰρ, ξὺν θεῷ δ' εἰρήσεται,
γαμεῖς τοιοῦτον, ὥστ' ὁ ἀρνεῖσθαι γά-
μον.

Χο. Ἐρωτες ὑπὲρ μὲν ἄγαν
ἐλθόντες, οὐκ εὐδοξίαν,
οὐδ' ἀρετὰν παρέδωκαν
ἀνδράσιν· εἰ δ' ἄλις ἔλθοι
Κύπρις, οὐκ ἄλλα θεὸς
εὐχαρις οὔτω.
μή ποτ', ὦ δέσποιν', ἐπ' ἐμοὶ
χρυσέων τόξων ἐφείης
ἡμέρῳ χρίσας ἄφυκτον οἰστόν.

στέργοι δέ με σωφροσύνα,
δῶρημα κάλλιστον θεῶν·
μηδέ ποτ' ἀμφιλόγους ὀρ-
γὰς, ἀκόρεστά τε νείκη
δυμὸν ἐκπλήξας ἰτέ-

τολμᾶς μεθεῖναι καρδίας μέγαν χόλον.

Μή. οὐ τοῦτό σ' εἶχεν, ἀλλὰ βάρβαρον λεί-

χος

πρὸς γῆρας οὐκ εὐδοξον ἐξέβαινέ σοι.

Ἰά. Εὖ νῦν τόδ' ἴσθι, μὴ γυναικὸς οὐνεκα
γῆμαί με λέκτρα βασιλέως, ἃ νῦν ἔχω.
ἀλλ', ὥσπερ εἶπον καὶ πάρος, σῶσαι

θίλων

σέ, καὶ τέκνοισι τοῖς ἐμοῖς ὁμοσπόρους
φῦσαι τυράννους παῖδας, ἔρυμα δῶμασι.

Μή. Μὴ μοι γένοιτο λυπρὸς εὐδαίμων βίος,
μήδ' ὄλβος, ὅσῃς τὴν ἐμὴν κνίζοι φρένα·

Ἰά. δισθ', ὡς μετεύξει, καὶ σοφωτέρα φανεῖ;
τὰ χρηστὰ μὴ σοι λυπρὰ φαίνεσθω

ποτέ,

μήδ' εὐτυχοῦσα δυστυχὴς εἶναι δόκει.

Μή. ὕβριζ', ἐπειδὴ σοὶ μὲν ἐστ' ἀποστροφή.
ἐγὼ δ' ἔρημος τήνδε φευξοῦμαι χθόνα.

Ἰά. αὐτὴ τὰδ' εἴλου· μηδὲν ἄλλον αἰτιῶ.

Μή. τί δρῶσα; μῶν γαμοῦσα, καὶ προδοῦ-
σά σε;

Ἰά. ἀρὰς τυράννοις ἀνοσίους ἀρωμένη.

Μή. καὶ σοῖς ἀραία γ' οὔσα τυγχάνω δόμοις.

Ἰά. ὡς οὐ κρινοῦμαι τῶνδ' ἐσσι τὰ πλείονα,
ἀλλ' εἴ τι βούλει παίσιν, ἢ σαυτῇ
φυγῆς

προσωφέλημα χρημάτων ἐμῶν λαβεῖν,
λέγ' ὥς ἑτοιμος ἀφθόνῳ δοῦναι χερὶ,
ξένοις τε πέμπειν σύμβολ', οἳ δράσου-
σί σ' εὖ,

καὶ ταῦτα μὴ θέλουσα μωρανεῖς, γύναι·

ἦν δ' αὖ γένηται ξύμφορά τις εἰς λέ-
χος ,

τὰ λῶστα καὶ κάλλιστα πολεμιώτατα
τίθισθε· χρῆν γὰρ ἄλλοθεν ποθεν
βροτοὺς·

παῖδας τεκνοῦσθαι , θῆλυ δ' οὐκ εἶναι
γένος·

οὕτως ἂν οὐκ ἦν οὐδὲν ἀνθρώποις κα-
κόν·

Χο. Ἰᾶσον, εὖ μὲν τούσδ' ἐκόσμησας λόγους·
ὅμως δ' ἔμοιγε, καὶ παρὰ γνώμην ἐρῶ,
δοκεῖς, προδοὺς σὴν ἄλοχον, οὐ δίκαια
δρᾶν·

Μή. ἦ πολλὰ πολλοῖς εἰμὶ διάφορος βροτῶν·
ἔμοι γὰρ ὅστις, ἄδικός ὢν, σοφὸς λέ-
γειν

πέφυκε, πλείστην ζημίαν ὀφλισκάνει·

γλώσση γὰρ αὐχῶν τ' ἄδικ' εὖ περισ-
τελεῖν,

τολμᾷ πανουργεῖν· ἔστι δ' οὐκ ἄγαν
σοφός·

ὥς καὶ σὺ μὴ νῦν εἰς ἔμ' εὐσχήμων γένῃ,
λέγειν τε δεινός· ἐν γὰρ οὖν κτενεῖ σ'
ἔπος·

χρῆν σ', εἴπερ ἦσθα μὴ κακὸς, πείσαν-
τά με

γαμεῖν γάμον τόνδ', ἀλλὰ μὴ σιγῇ
φίλων·

Ἰά. Καλῶς γ' ἂν ὅν μοι τῷδ' ὑπερήτεϊς
λόγῳ

εἰ σοι γάμον κατεῖπον, ἢ τις οὐδὲ νῦν

ἃ δ' εἰς γάμους μοι βασιλικούς ὤτει-
δισας ,

ἐν τῷδε δείξω πρῶτα μὲν σοφὸς γεγώς,
ἔπειτα σώφρων , εἴτα σοὶ μέγας φίλος,
καὶ παισὶ τοῖς ἐμοῖσιν ἄλλ' ἔχ' ἥσυχος.
ἐπεὶ μετέστην δεῦρ' Ἰωλκίας χθονὸς,
πολλὰς ἐφέλκων συμφορὰς ἀμνηχάνους,
τί τοῦδ' ἂν εὖρημ' εὖρον εὐτυχέστερον,
ἢ παῖδα γῆμαι βασιλέως φυγὰς γεγώς;
οὐχ, ἢ σὺ κνίξεις, σὸν μὲν ἐχθαίρων
λέχος ,

καινῆς δὲ νύμφης ἰμέρω πεπληγμένος,
οὐδ' εἰς ἄμιλλαν πολύτεκνον σπουδὴν
ἔχων .

ἄλλις γὰρ οἱ γεγῶτες, οὐδὲ μέμφομαι.
ἀλλ' ὥς, τὸ μὲν μέγιστον, οἰκοῖμεν κα-
λῶς ,

καὶ μὴ σπανιζοίμεσθα, γιγνώσκων, ὅτι
πένητα φεύγει πᾶς τις ἐκποδὼν φίλος,
παῖδάς τε θρέψαιμ' ἀξίως δόμων ἐμῶν,
σπείρας τ' ἀδελφούς τοῖσιν ἐκ σέθεν
τέκνοις ,

εἰς ταυτὸ θείην, καὶ συναρτήσας γένος,
εὐδαιμονοίην· σοί τε γὰρ παίδων τί δεῖ,
ἐμοί τε λύει τοῖσι μέλλουσιν τέκνοις,
τὰ ζῶντ' ὀνῆσαι. μῶν βεβούλευμαι κα-
κῶς ;

οὐδ' ἂν σὺ φαίης, εἴ σε μὴ κνίζοι λέχος.
ἀλλ' εἰς τοσοῦτον ἤκεθ' , ὥστ' ὀρθου-
μένης

εὐνῆς, γυναῖκες πάντ' ἔχειν νομίζετε ,

ἄχροισι λαΐφους κρασπέδοις ὑπεκδρα-
μεῖν

τὴν σὴν στόμαργον, ᾧ γύναι, γλωσ-
σαλγίαν.

ἐγὼ δ', ἐπειδὴ καὶ λίαν πυργοῖς χάριν,
Κύπριν νομίζω τῆς ἐμῆς ναυκληρίας
σώτειραν εἶναι θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων μόνην.
σοὶ δ' ἔστι μὲν νοῦς λεπτὸς, ἀλλ' ἐπίφ-

θονος

λόγος διελθεῖν, ὥς Ἔρωσ' ἠνάγκασε
τόξοις ἀφύκτοις Τοῦμόν ἐκσῶσαι δέμας.
ἀλλ' οὐκ ἀκριβῶς αὐτὸ θήσομαι λίαν·
ὅπη γὰρ οὖν ὦνησας, οὐ κακῶς ἔχει.
μείζω γε μὲν τοι τῆς ἐμῆς σωτηρίας
εἰληφας, ἢ δέδωκας, ὥς ἐγὼ φράσω.
Πρῶτον μὲν Ἑλλάδ' ἀντὶ βαρβάρου χθο-

νὸς

γαῖαν κατοικεῖς, καὶ δίκην ἐπίστασαι,
νόμοις τε χρῆσθαι, μὴ πρὸς ἰσχύος
χάριν.

πάντες δέ σ' ἥσθοντ' οὔσαν Ἕλληνες σο-
φὴν,

καὶ δόξαν ἔσχες, εἰ δὲ γῆς ἐπ' ἰσχά-
τοις

ὄροισιν ᾧκεις, οὐκ ἂν ἦν λόγος σέθεν.
εἴη δ' ἔμοιγε μήτε χρυσὸς ἐν δόμοις,
μήτ' Ὀρφέως κάλλιον ὑμνῆσαι μέλος,
εἰ μὴ ἔπ' ἰσημος ἡ τύχη γένοιτό μοι.

τοσαῦτα μὲν σοι τῶν ἐμῶν πόνων πέρα
ἔλεξ'. ἄμιλλαν γὰρ σὺ προὔθηκας λό-
γῳ.

νῦν ποῖ τράπωμαι; πότερα πρὸς πα-
 τρὸς δόμους,
 οὓς σοι προδοῦσα καὶ πάτραν, ἀφι-
 κόμην;
 ἢ πρὸς ταλαίνας Πελιάδας; καλῶς γ'
 ἂν οὖν
 δέξαιντό μ' οἴκοις, ὧν πατέρα κατέχ-
 τανον.

Ἐχει γὰρ οὕτω τοῖς μὲν οἴκοθεν φίλοις
 ἔχθρα καθέστηχ', οὓς δέ μ' οὐκ ἐχρῆν
 κακῶς

δρᾶν, σοι χάριν φέρουσα, πολεμίους
 ἔχω.

τοιγάρ με πολλαῖς μακαρίαν Ἑλλη-
 νίδων

ἔθνηκας ἀντὶ τῶνδε· θαυμαστὸν δέ σε
 ἔχω πόσιν, καὶ πιστὸν ἢ τάλαιν' ἐγώ,
 εἰ φεύξομαί γε γαῖαν ἐκβεβλημένην,
 φίλων ἔρημος, σὺν τέκνοις μόνη μόνοις,
 καλὸν γ' ὄνειδος τῷ νεωστὶ νυμφίῳ,
 πτωχοῦς ἀλᾶσθαι παῖδας, ἢ τ' ἔσωσά σε.

ὦ Ζεῦ, τί δὴ χρυσοῦ μὲν, ὃς κίβδη-
 λος ἦ,

τεκμήρι' ἀνθρώποισιν ὅπασας σαφῇ,
 ἀνδρῶν δ', ὅτῳ χρὴ τὸν κακὸν διειδέναι,
 'ουδεὶς χαρακτὴρ ἐμπέφυκε σώματι;

Χο. δεινὴ τις ὄργη καὶ δυσίατος πέλει,
 ὅταν φίλοι φίλοισι συμβάλωσ' ἔριν.

Ἰά. Δεῖ μ', ὥς ἔοικε, μὴ κακὸν φῦναι λέ-
 γειν,

ἀλλ' ὥστε ναὸς κεδνὸν οἶαχοστρόφον,

σπείραις ἔσωζε πολυπλόκοις αὔπνος ὦν,
κτείνας, ἀνέσχον σοὶ φάος σωτήριον.
αὐτὴ δὲ, πατέρα καὶ δόμους προδοῦσ'

ἑμούς,

τὴν Πηλιῶτιν εἰς Ἴωλκὸν ἰκόμην
ξὺν σοὶ, πρόθυμος μᾶλλον ἢ σοφωτέρα·
Πελίαν τ' ἀπέκτειν', ὥσπερ ἄλγιστον

θανεῖν

παίδων ὑπ' αὐτοῦ· πάντα τ' ἐξεῖλον φόβον.
καὶ ταῦθ' ὑφ' ἡμῶν, ὧ κακιστ' ἀνδρῶν,

παθῶν,

προὔδωκας ἡμᾶς· καινὰ δ' ἐκτήσω λέχη,
παίδων γεγῶτων· εἰ γὰρ ἦσθ' ἅπαις ἔτι,
σύγγνωστ' ἂν ἦν σοι τοῦδ' ἐρασθῆναι
λέχους.

ὄρκων δὲ φρούδη πίστις, οὐδ' ἔχω μα-
θεῖν,

ἢ Θεοὺς νομίζεις τοὺς τότε οὐκ ἄρχειν
ἔτι,

ἢ καινὰ κεῖσθαι θέσμι' ἀνθρώποις τα-
νῦν,

ἐπεὶ σύνοισθ' ἄ γ' εἰς ἑμ' οὐκ εὖορκος ὦν.
φεῦ δεξιὰ χεὶρ, ἥς σὺ πόλλ' ἐλαμβάνου,
καὶ τῶνδε γονάτων, ὡς μάτην κεχρώσ-
μεθα

κακοῦ πρὸς ἀνδρὸς, ἐλπιδῶν δ' ἡμάρ-
τομεν.

Ἄγ', ὡς φίλῳ γὰρ ὄντι σοι κοινώσομαι,
δοκοῦσα μὴ τι πρὸς γε σοῦ πρᾶξειν
καλῶς,

ὁμως δ'· ἐρωτηθεὶς γὰρ αἰσχύων φανεῖ,

σὺ δ' οὐκ ἀνίης μωρίας, λέγουσ' αἰεὶ
κακῶς τυράννους· τοιγὰρ ἐκπεσῇ χρο-
νός.

ὅμως δὲ καὶ τῶνδ' οὐκ ἀπειρηκῶς φί-
λοις

ἤκω, τὸ σὸν γε προσκοπούμενος, γύναι.
ὥς μὴτ' ἀχρημῶν ξὺν τέκνοισιν ἐκπέσης,
μὴτ' ἐνδεής του. πόλλ' ἐφέλκεται φυγῇ
κακὰ ξὺν αὐτῇ· καὶ γὰρ εἰ σὺ με στυ-
γεῖς,

οὐκ ἂν δυνάιμην σοὶ κακῶς φρονεῖν ποτὲ.

Μή. ὦ παγκάκιστε, τοῦτο γὰρ σ' εἰπεῖν ἔχω,
γλώσση μέγιστον εἰς ἀνανδρίαν κακόν·
ἦλθες πρὸς ἡμᾶς, ἦλθες, ἔχθιστος
γεγώς

θεοῖς τε καὶ μοῖ, παντί τ' ἀνθρώπων γέ-
νει;

οὗτοί θράσος τόδ' ἐστίν, οὐδ' εὐτολμία,
φίλους κακῶς δράσαντ' ἐναντίον βλέπειν,
ἀλλ' ἡ μείγιστη τῶν ἐν ἀνθρώποις νόσων
πασῶν, ἀναίδει· εὐδ' ἐποίησας μολῶν.
ἐγὼ τε γὰρ λέξασα, κουφησθήσομαι
ψυχὴν, κακῶς σε, καὶ σὺ λυπήσει κλύων.
ἐκ τῶν δὲ πρῶτων πρῶτον ἄρξομαι
λέγειν.

Ἔσωπά σ', ὥς ἴσασιν Ἑλλήνων ὅσοι
ταυτὸν συνεισέβησαν Ἀργῶν σκάφος,
πεμφθέντα ταύρων πυρπνόων ἐπιστάτην
Ζεύγλῃσι καὶ σπεροῦντα θανάσιμον Ἴνην
δρακοντά θ', ὅς πάγχρυσον ἀμφέπων
δέρας,

μαινομένα κραδία , διδύμους ὀρίσασα
 πόντου
 πέτρας· ἐπὶ δὲ ξένα
 ναίεις χθονὶ , τὰς ἀνάνδρου
 κοίτας αἰέσασα λέκτρον
 τάλαινα,φυγὰς δὲ χώρας ἄτιμος ἐλαύνει.

ἔεβακε δ' ὄρκων χάρις, οὐδ' ἔτ' αἰδῶς
 Ἑλλάδι τᾷ μεγάλα μίμνει , αἰθερία
 δ' ἀνέπτα.

σοὶ δ' οὔτε πατρὸς δόμοι ,
 δύστανε , μεθορμίσασθαι
 μόχθων πάρα, τῶνδε λέκτρων
 ἄλλα βασιλεια κρείσσων δόμοισιν ἐ-
 πείστα.

Ἰά. Οὐ γυν κατεῖδον πρῶτον , ἀλλὰ πολ-
 λάκις ,
 τραχεῖαν ὀργήν, ὡς ἀμήχανον κακόν.
 σοὶ γὰρ παρὸν γῆν τήνδε καὶ δόμους
 ἔχειν ,
 κούφως φερούσῃ κρείσσόνων βουλευμάτα,
 λόγων ματαίων οὐνεκ' ἐκπεσῇ χθονός.
 καὶ μοὶ μὲν οὐδὲν πρᾶγμα· μὴ παύσῃ
 ποτὲ
 λέγουσ', Ἰάσων ὡς κάκιστος ἔστ' ἀνὴρ·
 ἃ δ' εἰς τυράννους ἔστι σοι λελεγμένα ,
 πᾶν κέρδος ἡγοῦ ζημιουμένη φυγῇ.
 καὶ γὰρ μὲν αἰεὶ βασιλέων θυμουμένων
 ὀργὰς ἀφῆρουν· καὶ σ' ἐβουλόμην μέ-
 νειν·

Μήδεια, βουλεύουσα καὶ τεχνωμένη,
 ἔρπ' εἰς τὸ δεινόν· νῦν ἄγων εὐψυχίας.
 ὄρᾱς ἂ πάσχεις; οὐ γέλωτα δειῖ σ' ὀ-
 φλαιν

τοῖς Σισυφείοις, τοῖς τ' Ἰάσονος γάμοις,
 γεγῶσαν ἔσθλοῦ πατρὸς Ἥλιου τ' ἄπο.
 ἐπίστασαι δέ· πρὸς δὲ καὶ πεφύκαμεν
 γυναῖκες, εἰς μὲν ἔσθλ' ἀμηχανώταται,
 κακῶν δὲ πάντων τέκτονες σοφώταται.

* Ἄνω ποταμῶν ἱερῶν χωροῦσι παγαί,
 καὶ δίχα καὶ πάντα πάλιν στρέφεται.
 ἀνδράσι μὲν δόλιαί βουλαί, Θεῶν
 δ' οὐκέτι πίστις ἄραρι.

τὰν δ' ἐμὴν εὐκλειαν ἔχειν βιοτὰν
 στρέφουσι φᾶμαι.

ἔρχεται τιμὰ γυναικείῳ γένει·
 οὐκέτι δυσκέλαδος φάμα γυναῖκας ἔ-
 ξει.

Μοῦσαι δὲ παλαιγενέων

λήξουσιν αἰοιδᾶν,

τὰν ἐμὴν ὑμνεῦσαι ἀπιστοσύναν.

οὐ γὰρ ἐν ἀμετέρα γνώμα λύρας

ᾠπασε θέσπιν αἰοιδᾶν

Φοῖβος, ἀγῆτωρ μελέων, ἐπεὶ ἀν-

τάχῃσ' ἂν ὕμνον

ἀρσένων γέννα· μακρὸς δ' αἰὼν ἔχει

πολλὰ μὲν ἀμετέραν

ἀνδρῶν τε μοῖραν εἰπεῖν.

σύ δ' ἐκ μὲν οἴκων πατρώων ἔπλευσας

πότερον ὑφάψω δῶμα νυμφικὸν πυρὶ ,
ἢ Δηκτὸν ὥσῳ φάσγανον δι' ἥπατος ,
σιγῇ δόμους εἰσβάσ', ἵν' ἔστρωται λί-
χος .

ἀλλ' ἐν Τι μοι πρόσαντες , εἰ ληφθήσομαι
δόμους ὑπερβαίνουσα , καὶ τεχνωμένα ,
θανοῦσα , θήσω τοῖς ἐμοῖς ἐχθροῖς γέ-
λων .

κράτιστα τὴν εὐθεΐαν , ἣ πεφύκαμεν
σοφαὶ μάλιστα , φαρμάκοις αὐτοὺς ἐ-
λαιν .

ἔιεν · καὶ δὴ τεθναῖσι · τίς με δέξεται
πόλις ;

τίς γῆν ἄσυλον , καὶ δόμους ἐχεγγύους
ξένος παρασχών , ῥύσεται τοῦμὸν δέμας ;
οὐκ ἔστι μείνας οὖν ἔτι σμικρὸν χρόνον ,
ἦν μὲν τις ἡμῖν πύργος ἀσφαλῆς φανῇ ,
δόλω μέτειμι τόνδε καὶ σιγῇ φόνον·
ἦν δ' ἐξελαύνη ξυμφορὰ μ' ἀμήχανος ,
αὐτὴ ξίφος λαβοῦσα , καὶ μέλλω θανεῖν ,
κτενῶ σφε· τόλμης δ' εἶμι πρὸς τὸ καρ-
τερόν .

οὐ γάρ , μὰ τὴν δέσποιναν , ἦν ἐγὼ σέβω
μάλιστα πάντων , καὶ ξυνεργὸν εἰλόμην
Ἑκάτην , μυχοῖς ναίουσαν ἐστίας ἐμῆς ,
χαίρων τις αὐτῶν τοῦμὸν ἀλγυνεῖ κίαρ·
πικροὺς δ' ἐγὼ σφιν καὶ λυγροὺς θήσω
γάμους ,

πικρὸν δὲ κῆδος , καὶ φυγὰς ἐμὰς χθο-
νός .

ἀλλ' εἶα· φείδου μηδὲν , ὦν ἐπίστασαι ,

νῦν δ' , εἰ μένειν δεῖ , μίμν' ἐφ' ἡμέραν
 μίαν·
 'ου γάρ τι δράσεις δεινὸν , ὧν φόβος
 μ' ἔχει·

Χο. δύστανε γύναι ,
 φεῦ , φεῦ· μελέα τῶν σῶν ἀχέων.
 ποῖ ποτε τρέψει ; τίνα προξενίαν ,
 ἢ δόμον , ἢ χθόνα σωτήρα κακῶν
 ἐξευρήσεις ;
 'ως εἰς ἄπορόν σε κλύδωνα θεὸς ,
 μήδεια , κακῶν ἐπόρευσε !

Μή. κακῶς πέπρακται πανταχῇ· τίς ἀντερεῖ ;
 ἀλλ' οὔτι ταύτη ταῦτα , μὴ δοκεῖτέ πω.
 ἔτ' εἰς ἀγῶνες τοῖς νεωστὶ νυμφίοις
 καὶ τοῖσι κηδεύουσιν οὐ σμικροὶ πόνοι.
 δοκεῖς γὰρ ἂν με Τόνδε θωπεῦσάι ποτ' ἂν ,
 εἰ μή τι κερδαίνουσιν ἢ τεχνωμένην ;
 'ουδ' ἂν προσεῖπον , οὐδ' ἂν ἠψάμην
 χερσίν·
 'οδ' εἰς τοσοῦτον μωρίας ἀφίκετο ,
 ὥστ' , ἐξὸν αὐτῷ Τάμ' ἐλεῖν βουλευμάτα
 γῆς ἐκβαλόντι , τηνδ' ἀφῆκεν ἡμέραν
 μεῖναι μ' , ἐν ᾗ τρεῖς τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν
 νεκροὺς
 θήσω , πατέρα τε καὶ κόρην , πόσιν
 τ' ἐμόν·
 πολλὰς δ' ἔχουσα θανασίμους αὐτοῖς
 ὁδοὺς ,
 οὐκ οἶδ' , ὅποιά πρῶτον ἐγχειρῶ , φίλαι·

Κρε. ἔρπ', ὦ ματαία, καὶ μ' ἀπάλλαξον πόνων.

Μή πονουμένην ἡμεῖς κοῦ πόνων κεχρήμεθα.

Κρε. τάχ' ἐξ ὀπαιδῶν χειρὸς ὠσθήσῃ βία.

Μή. μὴ δῆτα τοῦτο γ', ἀλλὰ σ' αἰτοῦμαι,
Κρέον·

Κρε. ὄχλον παρέξεις, ὥς ἔοικας, ὦ γύναι.

Μή. φευξοῦμεθ'· οὐ τοῦθ' ἰκέτευσά σου τυ-
χεῖν.

Κρε. τί δ' οὖν βιάζει κοῦκ ἀπαλλάσσει χθο-
νός;

Μή. μίαν με μεῖναι τήνδ' ἑασον ἡμέραν,
καὶ ξυμπεῖραναι φροντίδ', ἣ φευξού-
μεθα,

παισὶν τ' ἀφορμὴν τοῖς ἐμοῖς, ἐπεὶ πα-
τὴρ

οὐδὲν προτιμᾷ μηχανήσασθαι τέκνοις.

οἴκτειρε δ' αὐτοὺς· καὶ σύ τοι παίδων
πατὴρ

πέφυκας, εἰκὸς δ' ἐστὶν εὐνοϊάν σ' ἔχειν,

τοῦμοῦ γὰρ οὐ μοι φροντὶς, εἰ φευξού-
μεθα·

κείνους δὲ κλάω συμφορᾷ κεχρημένους.

Κρε. ἥκιστα τοῦμόν λῆμ' ἔφυ τυραννικόν·

αἰδούμενος δὲ, πολλὰ δὴ διέφθορα·

καὶ νῦν ὁρῶ μὲν ἐξαμαρτάνων, γύναι,

ὅμως δὲ τεύξῃ τοῦδε, πρὸυννέπω δὲ
σοι·

εἰ σ' ἡ' πιοῦσα λαμπὰς ὄψεται Θεοῦ,

καὶ παῖδας ἐντὸς τῆσδε τερμόνων χθο-
νός,

θανῇ· λείλεκται μῦθος ἀψευδὴς ὁδε.

ὅτῳ σε θυμὸς ἦγεν· ἀλλ' ἐμὸν πόσιν
μισῶ· σὺ δ', οἶμαι, σωφρονῶν ἔδρας Τάδε.
καὶ νῦν τὸ μὲν σὸν οὐ φθονῶ καλῶς
ἔχειν.

νυμφεύετ', εὖ πράσσοιτε, τήνδ' ἐδὲ
χθόνα

ἑᾶτέ μ' οἰκεῖν· καὶ γὰρ ἡδίκημένοι
σιγησόμεσθα, κρεισσόνων νικώμενοι.

Κρε. Λέγεις ἀκοῦσαι μαλθάκ'· ἀλλ' ἔσω
φρενῶν

ὄρρωδία μοι, μή τί βουλευσῆς κακὸν,
τοσῶδε δ' ἦσσον, ἥ κάρος, πέπσιθά σοι·
γυνὴ γὰρ ὀξύθυμος, ὥς δ' αὖτως ἀνὴρ,
ράων φυλάσσειν, ἢ σιωπηλὸς σοφός.

ἀλλ' ἔξιθ' ὥς τάχιστα, μὴ λόγους λέγε·
ὥς ταῦτ' ἄραρε, κοῦκ ἔχεις τέχνην,
ὅπως

μενεῖς παρ' ἡμῖν, οὔσα δυσμενὴς ἐμοί.

Μή. μὴ, πρὸς σέ γονάτων τῆς τε νεογάμου
κόρης.

Κρε. λόγους ἀναλοῖς· οὐ γὰρ ἂν πείσαις ποτέ.

Μή. ἀλλ' ἐξελαῖς με, κοῦδ' ἐν αἰδέσει λιτάς;

Κρε. φιλῶ γὰρ οὐ σέ μᾶλλον, ἢ δόμους
ἐμούς.

Μή. ὦ πατρίς, ὥς σου κάρτα νῦν μνεῖαν ἔχω.

Κρε. πλὴν γὰρ τέκνων, ἐμοί τε φίλτατον πόλις.

Μή. Φεῦ, φεῦ· ἐρωτοῖς ἔρωτες ὥς κακὸν
μέγα!

Κρε. ὅπως ἂν, οἶμαι, καὶ παραστῶσιν Τύχαι.

Μή. Ζεῦ, μὴ λάθοι σε, τῶνδ' ὅς αἴτιος
κακῶν.

κρείσσον δέ μοι νῦν πρὸς σ' ἀπέχθε-
 σθαι, γύναι,
 ἢ μαλθακισθένθ', ὕστερον μέγα στένειν.
 Μη. φεῦ, φεῦ· 'ου νῦν με πρῶτον, ἀλλὰ
 πολλάκις, Κρέον,
 ἔβλαψε δόξα, μεγάλα τ' εἴργασται
 κακά.
 κρῆ δ' οὔποθ', ὅστις ἀρτίφρων πέφυκ'
 ἀνὴρ,
 παῖδας περισσῶς ἐκδιδάσκεισθαι σοφούς·
 χωρὶς γὰρ ἄλλης, ἥς ἔχουσιν ἀργίας,
 φθόνον πρὸς ἀστῶν ἀλφάνουσι δυσμενῇ.
 σχαιοῖσι μὲν γὰρ καινὰ προσφέρων σοφὰ,
 δόξεις ἀχρεῖος κοῦ σοφὸς πεφυκέναι·
 τῶν δ' αὖ δοκούντων εἰδέναι Τι ποικίλον,
 κρείσσων νομισθεὶς, λυπρὸς ἐν πόλει
 φανεῖ.
 ἐγὼ δὲ καὶ τὴ τῆσδε κοινωνῶ τύχης.
 σοφὴ γὰρ οὔσα, τοῖς μὲν εἴμ' ἐπίφ-
 θονος,
 τοῖς δ' ἡσυχαία, τοῖς δὲ θαττέρου τρό-
 που,
 τοῖσδ' αὖ προσάντης· εἰμὶ δ' οὐκ ἄγαν
 σοφή.
 σὺ δ' οὖν φοβεῖ με, μή τι πλημμελὲς
 πάθῃς·
 οὐχ ᾧδ' ἔχει μοι, μὴ τρέσῃς ἡμᾶς,
 Κρέον,
 ὥστ' εἰς τυράννους ἄνδρας ἔξαμαρτά-
 νειν·
 σὺ γὰρ τί μ' ἠδίκηκας; ἐξέδου κόρην,

Κρέων , Μήδεια , Χορός.

Κρε. σὲ , τὴν σκυθρωπὸν καὶ πόσει θυμου-
μένην ,

Μήδειαν , εἶπον τῆσδε γῆς ἔξω περᾶν
φυγάδα , λαβοῦσαν δισσὰ σὺν· σαυτῇ

τέκνα ,
καὶ μή τι μέλλειν ὥς ἐγὼ βραβεὺς
λόγου

τοῦδ' εἰμὶ , κοῦκ ἄπειμι πρὸς δόμους
πάλιν ,

πρὶν ἂν σε γαίης τερμόνων ἔξω βάλῃ .

Μη. Αἶ , αἶ· πανώλης ἡ τάλαινα ἀπόλλυ-
μαι·

ἐχθροὶ γὰρ ἐξιᾶσι πάντα δὴ κάλων ,
κοῦκ ἔστιν ἄτης εὐπρόσοιστος ἔκβασις·

ἐρήσομαι δὲ , καὶ κακῶς πᾶσχουσ' ὅμως ,
τίνος μ' ἕκατι γῆς ἀποστέλλεις , Κρέον ;

Κρε. δέδαικά σ' , οὐδὲν δεῖ παραμπίσχειν
λόγους ,

μή μοι τι δράσης παῖδ' ἀνήκεστον κακόν .

ξυμβάλλεται δὲ πολλὰ τοῦδε δείματος·

σοφὴν ψεύχας , καὶ πολλῶν κακῶν ἱδρὶς ,

λυπεῖ δὲ λέκτρων ἀνδρὸς ἐστερημένη .

κλύω δ' ἀπειλεῖν σ' , ὡς ἀπαγγέλλουσί
μοι ,

τὸν δόντα καὶ γήμαντα καὶ γαμουμέ-
νην

δράσειν τι ταῦτ' οὖν , πρὶν παθεῖν , φυ-
λάξομαι .

ζῶμεν κατ' οἴκους, οἳ δὲ μάρνανται δορὶ,
κακῶς φρονοῦντες· ὥς τρίς ἂν παρ' ἀσ-
πίδα

στῆναι θέλοιμ' ἂν μάλλον, ἢ τεκεῖν
ἅπαξ.

Ἄλλ' οὐ γὰρ αὐτὸς πρὸς σὲ καὶ ἤκει
λόγος·

σοὶ μὲν πολὺς θ' ἦδ' ἔστι, καὶ πατρὸς
δόμοι

βίου τ' ὄνησις, καὶ φίλων συνουσία,
ἐγὼ δ' ἔρημος, ἄπολις οὔσ', ὑβρίζομαι
πρὸς ἀνδρὸς, ἐκ γῆς βαρβάρου λελησ-
μένη,

οὐ μητέρ', οὐκ ἀδελφόν, οὐχὶ συγγενῇ,
μεθορμίσασθαι τῆσδ' ἔχουσα συμφορᾶς.
τοσοῦτον οὖν σου τυχεῖν βουλήσομαι,
ἦν μοι πόρος τις, μηχανή τ' ἐξευρεθῇ,
πόσιν δίκῃ τῶν δ' ἀντιτίσασθαι κακῶν,
τὸν δόντα τ' αὐτῷ θυγατέρ', ἦν τ' ἐ-
γύματο,

σιγαῖν. γυνὴ γὰρ, τᾶλλα μὲν φόβου
πλέα,

κακὴ τ' ἐς ἀλκὴν, καὶ σίδηρον εἰσορᾶν·
ὅταν δ' ἐς εὐνὴν ἡδικομένη κυρῇ,
οὐκ ἔστιν ἄλλη φρὴν μισαιφονωτέρα.

Χο. δράσω τάδ'· ἐνδίκως γὰρ ἐκτίσει πόσιν,
Μήδεια· πενθεῖν δ' οὐ σε θαυμάζω Τύχας,
ὄρῳ δὲ καὶ Κρέονσα, τῆσδ' ἀνακτα γῆς,
στεύχοντα, καινῶν ἄγγελον βουλευμά-
των.

πικρὸς πολίταις ἐστὶν ἀμαθίας ὕπο·
 ἐμοὶ δ' αἰλπτον πρᾶγμα προσπεσὸν τόδε
 ψυχὴν διέφθαρχ'· οἰχομαι δὲ, καὶ βίου
 χάριν μεθεῖσα, κατθανεῖν χρήζω, φί-
 λαι.

ἐνῷ γὰρ ἦν μοι πάντα γιγνώσκειν κα-
 λῶς,
 κάκιστος ἀνδρῶν ἐκβέβηχ' οὐμὸς πόσις.
 πάντων δ', ὅς ἐστ' ἔμφυχα, καὶ γνώμην
 ἔχει,

γυναῖκες ἐσμὲν ἀθλιώτατον φυτόν·
 ἄς πρῶτα μὲν δεῖ χρημάτων ὑπερβολῇ
 πόσιν πρίασθαι, δεσπότην τε σώματος
 λαβεῖν· κακοῦ γὰρ τοῦδ' ἔτ' ἄλγιον κα-
 κόν,

κἂν τῷδ' ἀγὼν μέγιστος, ἢ κακὸν λα-
 βεῖν,

ἢ χρηστόν· οὐ γὰρ εὐκλεεῖς ἀπαλλαγαὶ
 γυναιξίν, οὐδ' οἷόν τ' ἀνήνασθαι πόσιν.
 εἰς καινὰ δ' ἦθη καὶ νόμους ἀφιγμένην
 δεῖ μάντιν εἶναι, μὴ μαθοῦσαν οἰκοθεν,
 ὅτῳ μάλιστα χρήσεται ξυνευνέτη.
 κἂν μὲν τάδ' ἡμῖν ἐκπονουμενάισιν εὖ
 πόσις ξυνοικῇ, μὴ βία φέρων ζυγὸν,
 ζηλωτὸς αἰών· εἰ δὲ μὴ, θανεῖν χρεών.
 ἀνὴρ δ' ὅταν τοῖς ἐνδον ἄχθηται ξυνών,
 ἔξω μολὼν ἔπαυσε καρδίαν ἄσης,
 ἢ πρὸς φίλον Τιν', ἢ πρὸς ἥλικα Τραπεῖς.
 ἡμῖν δ' ἀνάγκη πρὸς μίαν ψυχὴν βλέ-
 πειν.

Λέγουσι δ' ἡμᾶς ὡς ἀκίνδυνον εἶον

μολπαῖσι βροτούς· ἵνα δ' εὐδαιπνοι
δαῖτες, τί μάτην τείνουσι βοάν;
τὸ παρὸν γὰρ ἔχει τέρψιν ἀπ' αὐτοῦ
δαιτὸς πλήρομα βροτοῖσιν.

Χο. Ἰαχὰν αἶον πολύστονον γόων,
λιγυρὰ δ' ἄχεα μογερὰ βοᾷ·
τὸν ἐν λέχει προδόταν, κακὸνυμφον·
Θεοκλυτεῖ δ' ἄδικα παθοῦσα,
τὰν Ζηνὸς ὀρκίαν θέμιν,
ἃ νιν ἔβασεν
Ἑλλάδ' ἐς ἀντίπορον
δι' ἄλλα νύχιον,
ἐφ' ἄλμυρὰν πόντου
κλῆδ' ἀπέραντον.

Μη. Κορίνθιαι γυναῖκες, ἐξῆλθον δόμων,
μή μοί τι μέμψῃσθ'· οἶδα γὰρ πολ-
λοὺς βροτῶν
σεμνοὺς γεγῶτας, τοὺς μὲν ὀμμάτων
ἀπο,
τούς δ' ἐν θυραίοις· οἱ δ' ἀπ' ἡσύχου
ποδὸς
δύσκληιαν ἐκτήσαντο, καὶ ῥαθυμίαν
δίκη γὰρ οὐκ ἔνεστ' ἐν ὀφθαλμοῖς βρο-
τῶν.
ὅστις, πρὶν ἀνδρὸς σπλάγνον ἐκμαθεῖν
σαφῶς,
στυγεῖ δεδορκῶς, οὐδὲν ἡδικομήνος.
χρὴ δὲ ξένον μὲν κάρτα προσχωρεῖν πό-
λει·
οὐδ' ἀπτόν ἦνεσ', ὅς τις αὐθάδης γεγῶς,

θέμιν εὐκταίαν, Ζῆνά θ', ὅς ὄρκων
 θνατοῖς ταμίας νενόμισται·
 οὐκ ἔστιν, ὅπως ἔν τινι σμικρῷ
 δέσποινα χόλον καταπαύσει.

Χο. Πῶς ἂν ἐς ὄψιν τὰν ἀμετέραν
 ἔλθοι, μῦθων τ' αὐδαθέντων
 δέξαιτ' ὁμφάν,
 εἰ πως βαρύθυμον ὄργαν
 καὶ λῆμα φρενῶν μεθεῖη;

Τρο. Μή τοι τόγ' ἐμὸν πρόθυμον
 φίλοισιν ἀπέστω.

Χο. ἀλλὰ βᾶσά, νιν δεῦρο πόρευσον οἴκων
 ἔξω, φίλα, καὶ τὰδ' αὐδα·
 σπεῦσον, τρὶν τι κακῶσαι τοὺς εἴσω.
 πένθος γὰρ μεγάλως τόδ' ὀρμαῖται.

Τρο. Δράσω τὰδ'· ἀτὰρ φόβος, εἰ πείσω
 δέσποιναν ἐμάν·
 μόχθου δὲ χάριν τήνδ' ἐπιδώσω.
 καὶ τοι τοκάδος δέργμα λεαίνης
 ἀποταυροῦται δμωσὶν, ὅταν τις
 μῦθον προφέρων πείλας ὀρμαθῇ.
 σκαιοὺς δὲ λέγων, κούδεν τι σοφοὺς
 τοὺς πρόσθε βροτοὺς, οὐκ ἂν ἀμάρτοις,
 οἳ τινες ὕμνους ἐπὶ μὲν θαλίαις,
 ἐπὶ τ' εἰλαπίναις καὶ παρὰ δείπνοις
 ἔυροντο, βίου τερπνὰς ἀκοάς·
 στυγίους δὲ βροτῶν οὐδεὶς λύπας
 εὔρετο μούσῃ καὶ πολυχόρδοις
 ᾠδαῖς παύειν, ἐξ ὧν θάνατοι,
 δειναὶ τε τύχαι σφάλλουσι δόμους·
 καὶ τοι τάδε μὲν χέρδος ἀκείσθαι

Τρο. Οὐκ εἰσὶ δόμοι· φρουῖδα τὰδ' ἦδη.
 χῶ μὲν γὰρ ἔχει λέκτρα τυράννων,
 ἥδ' ἐν θαλάμοις τάκει βιοτὰν
 δέσποινα, φίλων οὐδενὸς οὐδὲν
 παραθαλπομένα φρένα μύθοις.

Μή. Αἶ, αἶ· διὰ μου κεφαλᾶς φλόξ οὐρα-
 νία

βαίη· τί δ' ἐμοὶ ζῆν ἔτι κέρδος;
 φεῦ, φεῦ. Θανάτῳ καταλυσάιμαν,
 βιοτὰν στυγεράν προλιποῦσα.

Χο. αἶες, ὦ Ζεῦ, καὶ γᾶ, καὶ φῶς,
 ἴαχάν, οἷαν ἂ δύστανος μέλπει νύμφα;
 τίς σοι ποτὲ τᾶς ἀπλήστου
 κοίτας ἔρος, ὦ ματαία,
 σπεύσει Θανάτου Τελευτάν;
 μηδὲν τόδε λίσσου.

εἰ δὲ σὸς πόσις
 καινὰ λέχη σεβίζει,
 κείνῳ τόδε μὴ χαράσσου·
 Ζεὺς σοι τάδε συνδικάσει.
 μὴ λίαν τάκου,
 δυρομένα σὸν εὐνέταν.

Μή. ὦ μεγάλα Θέμι, καὶ πότνι Ἄρτεμι,
 λεύσσειθ', ἂ πάσχω, μεγάλοις ὄρκοις
 ἐνδησαμένα τὸν κατάρατον
 πόσιν; ὃν ποτ' ἐγὼ νύμφαν τ' ἐσίδοιμ'
 αὐτοῖς μελάθροισι διακναιομένους·
 οἷγ' ἐμὲ πρόσθεν τολμῶσ' ἀδικεῖν.
 ὦ πάτερ, ὦ πόλις, ὦν ἀπενάσθην
 αἰσχυρῶς, τὸν ἐμὸν κτείνασα κάσιν.

Τρο. Κλύεθ' οἷα λέγει, κἀπιβοᾷται

ψυχὴ δὴ χθεῖσα κακοῖσιν;

Μή. Αἶ, αἶ αἶ, αἶ.

ἔπαθον τλάμων, ἔπαθον μεγάλων
ἄξι' ὀδυρμῶν ὧ κατάρατοι
παῖδες ὅλοισθε συγγεράς ματρὸς
ξὺν πατρὶ, καὶ πᾶς δόμος ἑρροί.

Τρο. ἰὼ μοὶ μοί! ἰὼ τλήμον!

τί δέ σοι παῖδες πατρὸς ἀμπλαχίας
μετέχουσι; τί τούσδ' ἔχθεις; οἴμοι,
τέκνα, μή τι πάθῃθ', ὡς ὑπεραλγῶ!
δεινὰ τυράννων λήματα, καὶ πῶς
ὀλίγ' ἀρχόμενοι, πολλὰ κρατοῦντες,
χαλεπῶς ὀργὰς μεταβάλλουσι.
τὸ γὰρ εἰδίδσθαι ζῆν ἐπ' ἴσοισι,
κρεῖσσον ἔμοιγ' οὖν, εἰ μὴ μεγάλως,
ὀχυρῶς τ' εἶη καταγνηράσκειν.
τῶν γὰρ μετρίων, πρῶτα μὲν εἰπεῖν,
τοῦνομα νικᾷ, χρῆσθαι τε μακρῶ
λῶστα βροτοῖσι, τὰ δ' ὑπερβάλλον
τ' οὐδένα καιρὸν δύναται θνατοῖς·
μείζους δ' ἅτας, ὅταν ὀργισθῇ
δαίμων, οἴκοις ἀπέδωκεν.

Χο. Ἐκλυον φωναν, ἔκλυον δὲ βοᾶν
τᾶς δυστάνου Κολχίδος.
οὐδέπω ἥπιος; ἀλλ', ὧ γεραῖα,
λέξον ἐπ' ἀμφιπύλου γὰρ ἔσω
μελάθρου βοᾶν ἔκλυον·
οὐδὲ συνήδομαι, γύναι,
ἄλγεσι δώματος,
ἐπεὶ μὴ φίλια κέκρανται.

Τρο. ὦ τέκν', ἀκούεθ' οἷος εἰς ὑμᾶς πατήρ;
 *ολοῖτο μὲν μὴ, δεσπότης γὰρ ἔστ' ἐμὸς,
 ἀτὰρ κακός γ' ὦν εἰς φίλους ἀλίσκεται.

Παι. Τίς δ' οὐχὶ θνητῶν; ἄρτι γινώσκεις Τόδε,
 ὡς πᾶς τις αὐτὸν τοῦ πέλους μᾶλλον
 φιλεῖ;

οἱ μὲν δικαίως, οἱ δὲ καὶ κέρδους χάριν,
 εἰ τοὺς δέγ' εὐνῆς οὐνεκ' οὐ στέργει πα-
 τήρ;

Τρο. ἴτ', εὖ γὰρ ἔσται, δωμάτων ἔσω, τέκνα·
 σύ δ' ὡς μάλιστα τούσδ' ἐρημώσας ἔχε,
 καὶ μὴ πέλαζε μητρὶ δυσθυμουμένην·
 ἦδη γὰρ εἶδον ὁμμά νιν ταυρουμένην,
 τοῖσδ', ὡς τι δρασεύουσιν οὐδὲ παύσεται
 χόλου, σάφ' οἶδα, πρὶν κατὰ σκῆψαι τίνα·
 ἐχθροὺς γε μὲν τοι, μὴ φίλους δρά-
 σείε τι.

Μή. Δύστανος ἐγὼ, μελέα τε πόνων
 ἰώ μοι μοι, πῶς ἂν ὀλοίμαν;

Τρο. τόδ' ἐκεῖνο· φίλοι παῖδες, μάτηρ
 κινεῖ κραδίαν, κινεῖ δὲ χόλον·
 σπεύσατε θᾶσσον δώματος εἴσω·
 καὶ μὴ πελάσῃτ' ὄμματος ἐγγυὲς,
 μηδὲ προσέλθῃτ', ἀλλὰ φυλάσσει-
 σθ' ἀγριονῆτος, στυγεράν τε φύσιν
 φρενὸς αὐθάδους·
 ἴτε νῦν, χωρεῖθ' ὡς τάχος εἴσω·
 δῆλον δ' ἐξ ἀρχῆς ἐξαιρόμενον
 νέφος οἰμωγῆς, ὡς τάχ' ἀνάψει
 μέζονι θυμῷ· τί ποτ' ἐργάσεται
 μεγαλόσπλαγχνος, δυσκατάπαυστος

χρηστοῖσι δούλοις ξυμφορὰ τὰ δεσποτῶν
κοκῶς πιτνοῦντα, καὶ φρενῶν ἀνδάπτει-
ται.

Ἐγὼ γὰρ εἰς τοῦτ' ἐκβέβηκ' ἀλγηδόνο·
ωσθ' ἡμερός μ' ὑπῆλθε γῆ τε κούρανῃ
λέξαι, μολούσῃ δεῦρο, δεσπόινης Τύχας.

Παι. ὅυπω γὰρ ἡ τάλαινα παύεται γόων;

Τρο. Ζηλῶ σ' ἐν ἀρχῇ πῆμα, κούδέπω μεσοῖ.

Παι. ὦ μῶρος, εἰ χρὴ δεσπόταις εἰπεῖν τόδε,
ὥς οὐδὲν οἶδε τῶν νεωτέρων κακῶν.

Τρο. τί δ' ἔστιν, ὦ γεραίε; μὴ φθόνει φράσαι.

Παι. οὐδὲν, μετέγνων καὶ τὰ πρόσθ' εἰρημένα.

Τρο. μὴ, πρὸς Γενείου, κρύπτει σύνδουλον σίβην.
σιγὴν γὰρ, εἰ χρὴ, τῶνδε θήσομαι πέρι.

Παι. ἤκουσά του λέγοντός οὐ δοκῶν κλύειν,
πισσοὺς προσελθὼν, ἔνθα δὴ παλαί-
τατοι

θάσσουσι σεμνὸν ἀμφὶ Πειρήνης ὕδωρ,
ὥς Τούσδε παῖδας γῆς ἐλᾶν Κορινθίας
ξὺν μητρὶ μέλλει τῆσδε κοίρανος χθονὸς
Κρέων· ὁ μὲν τοι μῦθος εἰ σαφὴς ὅδε,
οὐκ οἶδα· βουλοίμην δ' ἂν οὐκ εἶναι
τόδε. 1.

Τρο. Καὶ ταῦτ' Ἰάσων παῖδας ἐξανέξεται
πάσχοντας, εἰ καὶ μητρὶ διαφορὰν ἔχει;

Παι. παλαιὰ καινῶν λείπεται κηδευμάτων,
κούκ' ἔστ' ἐκεῖνος τοῖσδε δώμασιν φίλος.

Τρο. Ἀπωλόμεσθ' ἄρ', εἰ κακὸν προσοίσομεν
νέον παλαιῷ, πρὶν τόδ' ἐξηντληκέναι.

Παι. Ἀτὰρ σύγ', (οὐ γὰρ καιρὸς εἰδέναι τάδε
δέσποιναν), ἡσύχαζε, καὶ σίγα λόγον.

οὐτ' ὁμμ' ἐπαίρουσ', οὐτ' ἀπαλλάσσουσα
γῆς

πρόσωπον ὡς δὲ πέτρος, ἡ θαλάσσιος
χλύδων ἀκούει νουθετουμένη φίλων
ἢν μὴ ποτε στρέψασα πάλλευκον δέρην,
αὐτὴ πρὸς αὐτὴν πατέρ' ἀποιμώξῃ φίλον,
καὶ γαῖαν οἴκους θ', οὓς προδοῦσ' ἀφίκετο
μετ' ἀνδρὸς, ὅς σφε νῦν ἀτιμάσας ἔχει.
Ἔγνωκε δ' ἡ τάλαινα συμφορᾶς ὕπο,
οἷον πατρώας μὴ πολείπεςθαι χθονός·
στυγεῖ δὲ παῖδας, οὐδ' ὁρῶσ' εὐφραίνεται·
δέδοικα δ' αὐτὴν, μή τι βουλεύσῃ νέον·
βαρεῖα γὰρ φρὴν, οὐδ' ἀνέξεται κακῶς
πάσχουσ' ἐγὼ δα τήνδ'· δειμαίνω τέ νιν,
μὴ θνητὸν ὦση φάσγανον δι' ἥπατος,
σιγῇ δόμους ἐσβᾶσ', ἵν' ἔστρωται λέχος,
ἢ καὶ τύραννον τόν τε γήμαντα κτάνῃ,
καῖπειτα μείζω συμφορὰν λάβῃ τινά·
δεινὴ γάρ· οὐ τοι ῥαδίως γε συμβαλὼν
ἔχθραν τις αὐτῇ, καλλίνικον ἄσεται.
'Αλλ' οἶδε παῖδες ἐκ τρόχων πεπαυμένοι,
στείχουσι μητρὸς οὐδὲν ἐννοούμενοι
κακῶν· νέα γὰρ φροντὶς οὐκ ἀλγεῖν φιλεῖ.

Παιδαγωγὸς, Τροφὸς, Μήδεια.

Παι. Παλαιὸν οἴκων κτῆμα δεσποίνης ἐμῆς,
τί πρὸς πύλαισι τήνδ' ἄγουσ' ἐρημίαν
ἔστηκας, αὐτὴ θρεομένη σαυτὴ κακά;
πῶς σου μόνῃ Μήδεια λείπεςθαι θέλει;
Τρο. τέκνων ὁπαδὲ, πρέσβυ τῶν Ἰάσονος,

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΜΗΔΕΙΑ.

Τροφός.

Εἴθ' ὦφελ' Ἀργοῦς μὴ διαπτᾶσθαι σκάφος
 Κόλχων ἐς αἶαν, Κυανέας Συμπληγάδας,
 μήδ' ἐν νάπαισι Πηλίου πεσεῖν ποτὲ
 τμηθεῖσα πεύκη, μήδ' ἐρετμῶσαι χέρας
 ἀνδρῶν ἀρίστων, οἳ το πάγχρυσον δέρας
 Πελία μετῆλθον· οὐ γὰρ ἂν δέσποιν' ἐμὴ
 Μήδεια πύργους γῆς ἐπλευσ' Ἰωλκίας,
 ἔρωτι θυμὸν ἐκπλαγεῖσ' Ἰάσονος·
 οὐδ' ἂν κτανεῖν πείσασα Πελιάδας κόρας
 πατέρα, κατῴκει τήνδε γῆν Κορινθίαν
 ζὺν ἀνδρὶ καὶ τέκνοισιν, ἀνδάνουσα μὲν
 φυγῇ πολιτῶν, ὧν ἀφίκετο χθόνα,
 αὐτὴ τε πάντα συμφέρουσ' Ἰάσονι·
 ἥπερ μεγίστη γίγνεται σωτηρία,
 ὅταν γυνὴ πρὸς ἄνδρα μὴ διχοστατῇ.
 Νῦν δ' ἐχθρὰ πάντα, καὶ νοσεῖ τὰ φίλ-
 τατα·

προδοὺς γὰρ αὐτοῦ τέκνα, δεσπότην τ' ἐμὴν,
 γάμοις Ἰάσων βασιλικοῖς εὐνάζεται,
 γήμας Κρέοντος παῖδ', ὃς αἰσυμνᾷ χθονός.
 Μήδεια δ' ἡ δύστηνος ἠτιμασμένη,
 βοᾷ μὲν ὄρκους, ἀνακαλεῖ δὲ δεξιὰς,
 πίστιν μεγίστην, καὶ θεοὺς μαρτύρεται,
 ὅιας ἀμοιβῆς ἐξ Ἰάσονος κυρεῖ.
 Κεῖται δ' ἄσιτος, σῶμ' ὑφεῖσ' ἀλγυδόσι,
 τὸν πάντα συντήκουσα δακρύοις χρόνον,
 ἐπεὶ πρὸς ἀνδρὸς ἦσθετ' ἡδίκημένη,

Τὰ τοῦ Δράματος πρόσωπα.

Τροφος Μηδείας.

Παιδαγωγός.

Μήδεια.

Χορός γυναικῶν πολιτίδων.

Κρέων.

Ἰάσων.

Αἰγιὺς βασιλεὺς Ἀθηνῶν,

Ἄγγελος,

Παῖδες Μηδείας.

Προλογίζει δὲ ὁ Τροφός.

Φάρμακα πόλλ' ἔψουσα ἐπὶ χρυσείοισι
λέβησιν.

Λίσχυλος δ' ἐν ταῖς Τοῦ Διονύσου τροφοῖς
ἱστορεῖ, ὅτι καὶ τὰς Διονύσου τροφούς με-
τὰ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν ἀνεψήσασα, ἐνεοποίη-
σε. Στάφυλος δὲ φησὶ, τὸν Ἰάσονα τρόπον
τινὰ ὑπὸ τῆς Μηδείας ἀνεραιθῆναι· ἐγκε-
λεύσασθαι γὰρ αὐτὴν ὑπὸ τῇ πρύμνῃ τῆς
Ἀργοῦς αὐτὸν κατακοιμηθῆναι, μελλούσης
τῆς νεῶς διαλύεσθαι ὑπὸ τοῦ χρόνου· ἐπι-
πεσούσης γοῦν τῆς πρύμνης τῷ Ἰάσονι, τε-
λευτῆσαι αὐτόν.

ΜΗΔΕΙΑ.

Ὑπόθεσις

Ἰάσων εἰς Κόρινθον ἐλθὼν, ἐπαγόμενος καὶ Μήδειαν, ἐγγυᾶται τὴν Κρέοντος, τοῦ Κορινθίων βασιλέως, θυγατέρα Γλαύκην πρὸς γάμον. Μέλλουσα δὲ ἡ Μήδεια φυγαδεύεσθαι ὑπὸ Κρέοντος ἐκ τῆς Κορίνθου, παραιτησαμένη μίαν ἡμέραν μεῖναι, καὶ τυχοῦσα, μισθὸν τῆς χάριστος δῶρα διὰ τῶν παίδων πέμπει τῇ Γλαύκῃ, ἐσθῆτα καὶ χρυσοῦν στέφανον· οἷς ἐκείνη χρησαμένη, διαφθείρεται· καὶ ὁ Κρέων δὲ, περιπλακεὶς τῇ θυγατρὶ, ἀπόλλυται. Μήδεια δὲ τοὺς ἑαυτῆς παῖδας ἀποκτείνασα, ἐφ' ἄρματος δρακόντων πτερωτῶν, ὃ παρ' Ἡλίου ἔλαβεν, ἔποχος γενομένη, ἀποδιδράσκει εἰς Ἀθήνας, καὶ κεῖσε Ἀιγεῖ τῷ Πανδίωνος γαμιῖται. Φερεκύδης δὲ καὶ Σιμωνίδης φασίν, ὡς ἡ Μήδεια ἀνεψήσασα τὸν Ἰάσονα, νέον ποιήσῃ. Περὶ δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Αἴσονος, ὁ τοὺς Νόστους ποιήσας, φησὶν οὕτως.

Αὐτίκα δ' Αἴσονα θῆκε φίλον κόρον ἡ-
βώνῳτα,
γῆρας ἀποξύσας εἰδείησι πραπίδεσσι,

Ἄρχετε Σικελικαὶ τῷ πένθεος ; ἄρχετε
Μοῖσαι.

Ἄλλὰ δίκαιον ἔστι πάντας. ἔγω δ' ἐπὶ πένθει τῷδε
δακρυχέων τεόν οἶτον ὀδύρομαι. εἰ δυνάμαν
δὲ,

ὥς Ὀρφεὺς καταβάς ποτὶ Τάρταρον, ὥς ποτ'
Ὀδυσσεύς,

ὥς πάρος Ἀλκείδας, κῆγ' ὅταν ἐς δόμον
ἦλθον

Πλουτέος, ὥς κεν ἴδοιμι, καὶ, εἰ Πλουτῇ με-
λίσδεις,

ὥς ἂν ἀκουσαίμαν, τί μελίσδειαι ἄλλ' ἐπὶ Κώρῃ
Σικελικόν τι λίσσιναι, καὶ ἀδύ τι βωκολιάσδευ.
Σικελικὰ κακείνα ἐν Αἰτναίοισιν ἔπαιξεν

Ἄγχι, καὶ μέλος οἶδε τὸ Δώριον οὐκ ἀγέ-
ραστος

ἔσει' ἂν μολπὰ χῶς Ὀρφεῖ πρόσθεν ἔδωκεν
Ἄδεια φορμίσδοντι παλίσσυτον Εὐρυδίκειαν,
καὶ σε, βίῳ, πεμφεῖ τοῖς ὤρεσιν· εἰ δέ τι
κῆγ' ὄν

Συρίσδων δυνάμαν, παρὰ Πλουτῇ καυτὸς
αἶδαν.

ἄλλοις μὲν τεδὸν ὄλβον , ἐμοὶ δ' ἀπέλειπες
ἀοιδάν.

* Ἀρχετέ Σιχελικαὶ τῷ πένθεος , ἄρχετέ
Μοῖσαι.

Λὶ αἶ , ταὶ μαλάχαι μὲν ἐπὶ ἀν κατὰ κᾶπον
ὄλωνται ,

ἦ τὰ χλωρὰ σέλινα , τό , τ' εὐθαλὲς οὖλον
ἄνηθον ,

ὑστερον αὖ ζῶντι , καὶ εἰς ἔτος ἄλλο φύοντι·

* Ἀμμες δ' , οἱ μεγάλοι καὶ καρτεροὶ ἦ σοφοὶ
ἄνδρες ,

* Ὅπότε πρᾶτα θάνωμες , ἀνάχοι ἐν χθονὶ
κοίλα

εὐδομες εὖ μάλα μακρὸν ἀτέρμονα νήγρετον
ὑπνον.

Καὶ σὺ μὲν ἐν σιγαῖ πεπυκασμένος ἔσσειαι ἐν
γαῖ.

ταῖς Νύμφαισι δ' ἔδοξεν αἰετὸν βάτραχον
ἄδειν·

τῷ δ' ἐγὼ οὐ φθονέοιμι· τὸ γὰρ μέλος οὐ
καλὸν ἄδει.

* Ἀρχετέ Σιχελικαὶ τῷ πένθεος , ἄρχετέ
Μοῖσαι.

Φάρμακον ἦλθε , Βίων , ποτὶ σὸν στόμα , φάρ-
μακον εἶδες.

Πῶς τευ τοῖς χεῖλεσσι ποτέδραμε , κοῦκ ἐγλυ-
κάνθη;

τίς δὲ βροτὸς τοσσοῦτον ἀνάμιρος ἦ κεράσαι
τοι;

ἦ δοῦναι λαλέοντι τὸ φάρμακον , ἔκφυγεν
ᾧδαν;

Καὶ παίδων ἐδίδασκε φιλάματα , καὶ τὸν
Ἐρώτα

ἔτρεφεν ἐν κόλποισι , καὶ ἤρεθε τὰν Ἀφροδίταν.

Ἄρχετε Σικελικαὶ τῷ πένθειος , ἄρχετε
Μοῖσαι.

Πᾶσα , Βίων , θρηνεῖ σε κλυτὴ πόλις , ἄστεα
πάντα.

Ἄσκρα μὲν γοάει σε πολὺ πλεόν Ἑσιόδοιο·
Πίνδαρον οὐ ποθέοντι τόσον Βοιωτίδες Ὑλαι·

Οὐ τόσον Ἀλκαίῳ πέρι μύρατο Λέσβος ἑραννά·

Οὐδὲ τόσον τὸν αἰδὸν ἐμύρατο Κῆϊον ἄστν.

Σὲ πλεόν Ἀρχιλόχοιο ποθεῖ Πάρος· ἀντὶ
δὲ Σαπφύς

εἰσέτι σεῦ τὸ μέλιγμα κινύρεται ἅ Μιτυλάνα.

πάντες, ὅσοις καπυρὸν τελέθει στόμα , βωκο-
λιασταὶ

ἐκ Μοισᾶν, σέο πότμον ἀνακλαίοντι θανόντος.

Κλαίει Σικελίδας τὸ Σάμου κλέος· ἐν δὲ Κύ-
δωσιν,

ὅ πρὶν μειδιόωντι σύν ὄμματι παιδρὸς ἰδέ-
σθαι ,

δάκρυα γῦν Λυκίδας κλαίων χέει· ἐν τε πο-
λίταις

τριοπίδαις ποταμῷ θρηνεῖ παρ' Ἀλεῖντι Φι-
λητᾶς·

ἐν δὲ Συρακοσίοισι Θεόκριτος· αὐτὰρ ἐγώ τοι

Ἀysonικᾶς ὀδύναις μέλπω μέλος, οὐ ξένος ὠδᾶς
βουκολικᾶς , ἀλλ' , ἂν τ' ἐδιδάξαι σεῖο μα-
θητᾶς ,

κλαρονόμος Μώσας τᾶς Δωρίδος· ἄμμε γε-
ραίρων

Ἄρχετε Σικελικαὶ τῷ πένθειος, ἄρχετε
Μοῖσαι.

Κλαίει καὶ Γαλάτεια τὸ σὸν μέλος, ἄν
ποῦ ἕτερες,

Ἐσδομέναν περὶ σείο παρ' αἰόνεσσι θαλάσσης.
Οὐ γὰρ ἴσον Κύκλωπι μελίσθεο· τὸν μὲν ἔφευγεν
Ἄ καλὰ Γαλάτεια, σὲ δ' ἄδιον ἔβλεπεν ἄλμας.
Καὶ νῦν λαοσάμενα τῷ κύματος ἐν ψαμάθοισιν
Ἐσδετ' ἱρημαίαισι, βόας δ' ἔτι σείο νομεύει.

Ἄρχετε Σικελικαὶ τῷ πένθειος, ἄρχετε
Μοῖσαι.

Τοῦτο τοι, ὦ πεταμῶν λιγυρώτατε, δεύτερον
ἄλγος,

Τοῦτο, Μέλη, νίον ἄλγος. ἀπώλετο πρᾶν
τοι Ὀμηρος,

Τῆνο τὸ Καλλιόπας γλυκερὸν στόμα, καὶ σε
λέγῃντι.

Μύρεσθαι καλὴν υἷα πολυκλαύστοισι ρέε-
θροισι,

Πᾶσαν δ' ἔπλησας φωνᾶς ἅλα· νῦν πάλιν ἄλλον
Ἵγέα δακρύεις, καὶ νῦν δ' ἐπὶ πένθει τάχῃ.

Ἀμφότεροι παῖαῖς πεφιλαμένοι· ὅς μὲν ἔπινε
Παγασίδος κράνας, ὃ δ' ἔχεν πόμα τᾶς Ἀρε-
δοίσης.

Χώ μὲν Τυνδαρέειο καλὴν ἄεισε θύγατρα.
Καὶ Θέτιδος μέγαν υἷα, καὶ Ἀτρεΐδαν Μενέ-
λαον.

Κεῖνος δ' οὐ παλέμῳ, οὐ δάκρυα, Πᾶνα δ'
ἔμελπε,

Καὶ βώτας ἐλίγαινε, καὶ αἰίδων ἐνόμεινε,
Καὶ σὺριγῆας ἔτευχε, καὶ ἀδεία πόρτιν ἄμελγε,

Τῷ μέλιτος τῷ σῷ θεθναχότος, αὐτὲ τρυῖσθαι,

Ἄρχετε Σικελικαὶ τῷ πένθεος, ἄρχετε

Μοῖσαι,

Οὐτόσον εἰναλίσαι παρ' ἄοσι μύρατο δελφίν,

Οὐδὲ τόσον ποτ' αἶσεν ἐνὶ σκοπέλοισιν ἀηδών,

Οὐδὲ τόσον θρήνησεν ἀν' ὥρεα μακρὰ χελιδών,

Ἄλκυόνος δ' οὐτόσσον ἐπ' ἄλγεσιν ἴαχε Κήϋξ·

(Ἄρχετε Σικελικαὶ τῷ πένθεος, ἄρχετε

Μοῖσαι.)

Οὐδὲ τόσον Γλαυκοῖς ἐνὶ κύμασι Κηρύλος ἄδεν,

Οὐτόσον ἁώοισιν ἐν ἄγχεσι παῖδα τὸν Ἀοῦς,

Ἰπτάμενος περὶ σᾶμα, κινύρατο Μέμνονος ὄρνις,

Ὅσσον ἀποφθιμένοιο κατωδύραντο Βίωνος.

Ἄρχετε Σικελικαὶ τῷ πένθεος, ἄρχετε

Μοῖσαι.

Ἀδονίδες, πᾶσαι τε χελιδόνες, ἅς ποτ' ἔτερπεν,

Ἄς λαλῆειν ἐδίδασκε, καθεσδόμεναι ποτὶ

πρέμνοις,

Ἀντίον ἀλλάλαισιν ἐκώκυν· αἱ δ' ὑπεφώνευν

Ὀρνιθες· λυπεῖσθε, πελειάδες, ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς.

Ἄρχετε Σικελικαὶ τῷ πένθεος, ἄρχετε

Μοῖσαι.

Τίς ποτὶ σᾶ σύριγγι μελίζεται, ὃ τριπόθατε;

Τίς δ' ἐπὶ σοῖς καλάμοις θησεῖ στόμα; τίς

θρασὺς οὕτως;

Εἰσέτι γὰρ πνείει τὰ σὰ χεῖλεα, καὶ τὸ σὸν

ἄσθμα.

Ἀχὼ δ' ἐν δονάκεσσι τιὰς ἐπιβόσκειτ' αἰοιδάς.

Πανὶ φέρω τὸ μέλιγμα· τάχ' ἂν κακῆινος

ἐρεῖσαι

Τὸ στόμα δειμαῖνοι, μὴ δεύτερα σείῃ φέρηται.

Οἶαν ὑμετέροις ποτὲ χεῖλεσι γῆρυν ᾄδεν.
 Εἶπατε δ' αὖ κώραις Οἰαγρίσιν, εἶπατε πάσαις
 Βιστονίαις Νύμφαισιν, ἀπώλετο Δῶριος Ὀρ-
 φεύς.

Ἄρχετε Σικελικαὶ τῷ πένθεος, ἄρχετε
 Μοῖσαι.

Κεῖνος δ' ταῖς ἀγέλαισιν ἐράσμιος οὐκ ἔτι
 μέλπει,

Οὐκ ἔτ' ἐρημαῖσιν ὑπὸ δρυσὶν ἥμενος ᾄδει·
 Ἀλλὰ παρὰ Πλουτῆϊ μέλος λαθαῖον ἀείδει.

Ὡρεα δ' ἐστὶν ἄφωνα, καὶ αἱ βόες, αἱ ποτὶ
 ταύροις

Πλασδόμεναι, γοάοντι, καὶ οὐκ ἐθέλοντι νέ-
 μεσθαι.

Ἄρχετε Σικελικαὶ τῷ πένθεος, ἄρχετε
 Μοῖσαι.

Σεῖο, Βίων, ἔκλαυσε ταχὺν μόρον αὐτὸς Ἀπόλ-
 λων,

Καὶ Σάτυροι μῆροντο, μελὰ γχλαινοὶ τε Πρίη-
 ποί·

Καὶ Πᾶνες στοναχεῦντι τὸ σὸν μέλος· αἶ τε
 καὶ ὕλαν

Κρανίδες ὠδύραντο, καὶ ὕδατα δάκρυα γέντο.

Ἀχῶ δ' ἐν πέτρῃσιν ὀδύρεται, ὅττι σιωπῆς,

Κοῦκ ἔτι μιμεῖται τὰ σὰ χεῖλεα. σῶ δ' ἐπ' ὀλέ-
 θρῳ

Δένδρεα καρπὸν ἔριψε, τὰ δ' ἄνθεα πάντ' ἐμα-
 ράνθη.

Μάλων οὐκ ἔρρευσε καλὸν γλᾶγος, οὐ μίλι
 σίμβλων,

Κάτθανε δ' ἐν καρῶ, λυπεύμενον· οὐκέτι γὰρ δεῖ,

M O S C H I

E P I T A P H I U M B I O N I S ,

Αἴλινά μοι στοναχεῖτε νάπαι, καὶ Δωρίον
ὕδωρ,

Καὶ ποταμοὶ κλαίετε τὸν ἡμερόεντα Βίωνα.
Νῦν φυτὰ μοι μύρεσθε, καὶ ἄλσεα γῦν ἱσάοισθε.
Ἄνθεα νῦν στυγνοῖσιν ἀποπνεύειτε κορύμβους.
Νῦν ῥόδα φοινίσσεσθε τὰ πένθιμα, νῦν ἀνε-

μώνα.
Νῦν ὑάκινθε λάλει τὰ σὰ γράμματα, καὶ
φλέγον αἱ αἱ

Βάμβαλε σοῖς πετάλοισι· καλὸς τέθνακε με-
λικτὰς.

Ἄρχετε Σικελικαὶ τῷ πένθειος, ἄρχετε
Μοῖσαι.

Ἀδόνες, αἱ πυκινόισιν ὀδυρόμεναι ποτὶ φύλ-
λοις,

Νάμασι τοῖς Σικελοῖς ἀγγείλατε τὰς Ἀρε-
θείας,

Ὅτ' ἰ Βίων τέθνακεν ὁ βωκόλος, ὅτ' ἰ σὺν αὐτῷ
καὶ τὸ μέλος τέθνακε, καὶ ὥλετο Δωρὶς ἀριδία.

Ἄρχετε Σικελικαὶ τῷ πένθειος, ἄρχετε
Μοῖσαι.

Στρυμόνιοι μύρεσθε παρ' ὕδασι νάπαι καὶ
κναι,

Καὶ γοεροῖς στομάτεσσι μελίσδετε πένθιμον
ὥδαν,

Ἄκρης ἐν πτολίεσσι, ἐπόψιος οἳ τε δίχῃσι
 Λαὸν ὑπὸ σκολιῆς, οἳ τ' ἔμπαλιν ἰθύνουσιν·
 Ἐν δὲ ῥυηφενίην ἔβαλές σφισιν, ἐν δ' ἄλῃς
 ὄλβον·

Πᾶσι μὲν, οὐ μάλα δ' ἴσον. ἔοικε δὲ τεκμή-
 ρασθαι

Ἡμετέρῳ μεδιόντι· περὶ πρὸς γὰρ εὐρὺ βέβηκεν·
 Ἐσπέριος κεῖνός γε τελεῖ τά κεν ἡοῖ νοήσῃ.
 Ἐσπέριος τὰ μέγιστα, τὰ μέλινα δ' εὖτε νοήσῃ.
 Οἱ δὲ τὰ μὲν πλειῶνι, τὰ δ' οὐχ ἐνὶ. τῶν δ'
 ἀπὸ πάμπαν

Αὐτὸς ἄνῃ ἐκόλουσας, ἐνέκλασας δὲ μενοιῖνῃ.
 Χαῖρε μέγα, Κρονίδη πανυπέρτατε, δῶτορ ἰάων,
 Δῶτορ ἀπημονίης. Τεὰ δ' ἔργματα τίς κεν αἰδοί;
 Οὐ γένετ', οὐκ ἔσται· τίς κεν Διὸς ἔργματ'
 αἰεῖσι;

Χαῖρε, πάτερ, χαῖρ' αὖτις· δίδου δ' ἀρετὴν
 τ' ἄφενός τε.

Οὗτ' ἀρετῆς ἄτερ ὄλβος ἐπίσταται ἄνδρας
 αἰεῖν,

Οὗτ' ἀρετὴ ἀφέγοιο. δίδου δ' ἀρετὴν τε καὶ
 ὄλβον.

Τίς δέ κ' ἐπ' οὐλύμῳ τε κοῖ ἄϊδι κλῆρον
ἐρύσσαι,

Ὃς μάλα μὴ νενίηλος; ἐπ' ἰσαίῃ γὰρ ἔοικε
Πήλασθαι· τὰ δέ τόσσον ὅσον διὰ πλεῖστον
ἔχουσι.

Ψευδοίμην αἶοντος ἅ κεν πεπείθοιεν ἀκοῦήν
Οὐ σε θεῶν ἐσσηνα πάλοι θέσαν, ἔργα δὲ
χειρῶν,

Σὴ τε Βίη, τό, τε Κάρτος, ὃ καὶ πέλαις εἴ-
σαι δίφρου.

Θήκαο δ' οἰωνά· μέγ' ὑπείροχον ἀγγελιώτην
Σῶν τεράων· ἅτ' ἐμοῖσι φίλοις ἐνδέξια φαίνοις.
Εἴλεο δ' αἰζηῶν ὃ, τι φέρτατον οὐ σύ γε
νηῶν

Ἐμπεράμους, οὐκ ἄνδρα σαχέσπαλον, οὐ μὲν
ἄοιδόν.

Ἄλλὰ τὰ μὲν μακάρεσσιν ὀλίζουσιν αὖθι πα-
ρῆκας,

Ἄλλὰ μέλειν ἑτέροισι. σὺ δ' ἐξέλεο πτολιάρ-
χους

Αὐτοὺς, ὧν ὑπὸ χεῖρα γεωμόρος, ὧν ἴδρις
αἰχμῆς,

Ὡν ἐρέτης, ὧν πάντα τί δ' οὐ κρατίοντος
ὑπ' ἰσχύν;

Αὐτίκα χαλκῆας μὲν ὑδείομεν Ἠφαίστοιο·

Τευχηστάς δ' Ἀρῆος· ἐπακτῆρας δὲ Χιτῶνις

Ἀρτέμιδος· Φοίβου δὲ, λύρης εὐεῖδότης οἶμους.

Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες· ἐπεὶ Διὸς οὐδὲν ἀνάκτων

Θειότερον. τῷ καὶ σφι τελὴν ἐκρίναο λᾶξιν·

Δῶκας δὲ πτολίεθρα φυλασσέμεν· ἴζιο δ'
αὐτὸς

Καυκῶνων πτολίεθρον, ὃ Λέπρειον πεφάτισται,

Συμφέριται Νηρῆϊ· παλαιάτατον δέ μιν ὕδωρ
Υἱῶνοι πίνουσι Λυκαονίης ἄρχοιο.

Εὖτε Θεὸς ἀπέλειπεν, ἐπὶ Κνωσσοῖο φέρουσα,
Ζεῦ πάτερ, ἡ νύμφη σε, (Θεναί δ' ἔσαν ἐγ-
γύθι Κνωσσοῦ)

Τουτάκι τοι πείσε, δαῖμον, ἀπ' ὀμφαλός·
ἔνθεν ἐκείνο

Ὅμφάλιον μετέπειτα πέδον καλείουσι Κύδωνες.
Ζεῦ, σὲ δὲ Κυρβάντων ἔταραι προσέπηχύναντο

Δικταῖαι Μελίαι, σὲ δὲ κοίμισεν Ἀδρήστεια
Λίκνω ἐνὶ χρυσέῳ· σὺ δ' ἐθήσας πίονα μαζὸν
Αἰγός· Ἀμαλθείης, ἐπὶ δὲ γλυκὺ κηρίον ἔβρωσ.
Γέντο γὰρ ἑξαπιναῖα Πανακρίδος ἔργα μελίσ-
σης

Ἰδαίοις ἐν ὄρεσσι, τά τε κλείουσι Πάνακρα.
Οὐλα δὲ Κούρητές σε περὶ πρύλιν ὠρχήσαντο
Τεύχεα πεπλήγοντες, ἵνα Κρόνος οὖασιν ἡχὴν
Ἀσπίδος εἰσαῖοι, καὶ μή σέο κουρίζοντος.
Καλὰ μὲν ἠέξευ, καλὰ δ' ἔτραφες, οὐράνιε
Ζεῦ.

Ὅξυ δ' ἀνήβησας, ταχίνοι δέ τοι ἦλθον ἱου-
λοι.

Ἀλλ' ἔτι παιδὸς ἐὼν ἐφράσας πάντα τέλεια·
Τῷ τοι καὶ γῶτοί, προτερηγένης περ ἰόντες,
Οὐρανὸν οὐκ ἐμέγηραν ἔχειν ἐπιδαίσιον οἶκον.
Δηναῖοι δ' οὐ πάμπαν ἀληθείης ἦσαν ἀοῖδοί.
Φάντο πάλον Κρονίδῃσι διὰ τρίχα δώματα
νεῖμαι·

Λάδων ἄλλ' οὐπω μέγας ἔρρεεν, οὐδ' Ἐρύ-
μανθος

Λευκότατος κοῖταμῶν. ἔτι δ' ἄβροχος ἦεν ἅπασα
Ἀρκαδίη (μέλλεν δὲ μάλ' εὐύδρος καλεῖσθαι
Αὐτίς.) ἐπεὶ τημόσδε, 'Ρεῖη ὅτ' ἐλύσατο μί-
τρην,

Ἦ πολλὰς ἐφύπερθε σαρωνίδας ὑγρὸς Ἰάων

Ἦειρεν, πολλὰς δὲ Μέλαις ὥχνησεν ἀμάξας

Πολλὰ δὲ Καρίωνος ἄνω, διεροῦ περ ἰόντος.

Ἴλουος ἐβάλοντο κινώπειτα νίσσιτο δ' ἀνὴρ

Πεζὸς ὑπὲρ Κραΐδιν τε, πολύστειον τε Μεί-
τώπην

Διψαλέος· τὸ δὲ πολλὸν ὕδωρ ὑπὸ ποσσὶν
ἔκειτο.

Καὶ ῥ' ὑπ' ἀμεχανίης σχομένη φάτο πόντια
'Ρεῖη

Γαῖα φίλη, τέκε καὶ σύ. τιαὶ δ' ὠδίνες ἐλα-
φραί.

Εἴπει, καὶ ἀντανύσασα θεὰ μέγαν ὑψόδι
πῆχυν,

Πλῆξεν ὄρος σκήπτρῳ. τὸ δὲ οἱ δόξα πούλυ
διέστη,

Ἐκ δ' ἔχεεν μέγα χεῦμα. τόθι χροά φαιδρύ-
νασα,

Ὡνα, τεὸν σπείρωσέ, Νέδη δέ σε δῶκε χομίσσαι

Κευθμόν ἐσω Κρηταῖον, ἵνα κρύφα παιδεύοιο.

Πρεσβυτάτη θυμφίων, αἶ μιν τότε μαιώσαντο,

Πρωτίστη γενεῇ, μετὰ τε Στύγα, φιλύρην τε.

Οὐδ' ἄλιν ἀπέτισε θεὸν χάριν· ἀλλὰ τὸ χεῦμα

Κεῖνο Νέδην ὀνόμηνε· τὸ μὲν ποδι πουλὴ
κατ' αὐτὸ

Ζητος ἔοι τί κεν ἄλλο παρὰ σπουδῇσιν αἰεῖδεν
 Λῳιον, ἧ Θεὸν αὐτὸν, αἰεὶ μέγαν, αἰὲν
 ἄνακτα,

Πηλογόνων ἱλατῆρα, δικασπόλον οὐρανίδησι;
 Πῶς καὶ νιν, Δικταῖον αἰίσομεν, ἢ Λυκαῖον;
 Ἐν δοιῇ μάλα θυμός· ἐπεὶ γένος ἀμφήριστον.
 Ζεῦ, σὲ μὲν Ἰδαίοισιν ἐν οὖρεσι φασὶ γενέ-
 σθαι,

Ζεῦ, σὺ δ' ἐν Ἀρεκαδίῃ· πότεροι, πᾶτες,
 ἐψεύσαντο,

Κρῆτες αἰεὶ ψεύσται· καὶ γὰρ τάφον· ὦ ἄνα,
 σείο

Κρῆτες ἐτεκτῆναντο. σὺ δ' οὐ θάνεις· ἑσσι γὰρ
 αἰεὶ.

Ἐν δὲ σε Παρῤῥασίῃ· Ρεῖη τέκεν, ἦχι μάλιστα
 Ἔσκεν ὄρος θάμνοισι περισκεπές· ἔνθεν ὁ χῶρος
 Ἱερὸς, οὐδέ τί μιν κεχρημένον Εἰλειβοῖνης
 Ἐρπειτὸν, οὐδέ γυνὴ ἐπιμίσγεται· ἀλλὰ ἔ
 Ρεῖης

Ὡγύγιον καλέουσι λεχῳιον Ἀπιδανῆες.

Ἐνθά σ' ἐπεὶ μήτηρ μεγάλων ἀπεθήκατο κόλ-
 πων,

Αὐτίχα δίζητο ῥόον ὕδατος, ὧ κε τόχοιο
 Δύματα χυτλώσαιτο, τιὸν δ' ἐνὶ χρῳτα
 λοίσσαι.

Σπεύδει ἀνὴρ κέρθος διζήμενος, ὅττινα δαίμων
 Πρόφρων ἐς μεγάλην ἀμπλακίην παράγει.
 Καὶ οἱ ἔθηκε δοκεῖν ἅ μὲν ἢ κακὰ, Ταῦτ' ἀγαθ'
 εἶναι

Εὐμαρέως· ἅ δ' ἂν ἢ χρήσιμα, ταῦτα κακὰ.
 Φιλτάτος ὦν ἡμαρτες· ἐγὼ δέ τοι αἴτιος οὐδέν·
 Ἄλλ' αὐτὸς γνώμης οὐκ ἀγαθῆς ἔτυχες
 Οὐδένα θησαυρόν παισὶν καταθήσῃ ἄμεινω·
 Αἰδοῦς, ἥτ' ἀγαθοῖς ἀνδράσι Κύρν' ἔπεται.
 Μηδένοσ ἀνθρώπων καχίας δόκει εἶναι ἑταῖρός,
 Ὡ γνῶμη θ' ἔπεται Κύρνε, καὶ ὧ δύναμις.
 Πίνων δ' οὐχ οὕτως θωρήσσομαι, οὐδέ με οἶνος
 Ἐξάγει ὅσ' εἰπεῖν δεινὸν ἔπος περὶ σοῦ.
 Οὐδέν ὁμοῖον ἐμοὶ δύναμαι διζήμενος εὐρεῖν
 Πιστὸν ἑταῖρον, ὅτῳ μή τις ἔνεστι δόλος.
 Ἐς βάσανον δ' ἐλθὼν παρατρίβομαί, ὥστε
 μολίβδῳ

Χρυσός· ὑπερτερίης δ' ἅμμιν ἔνεστι νόος.
 Πολλά με καὶ συνιέντα παρέρχεται, ἀλλ' ὑπ'
 ἀνάγκης·

Σιγῶ, γιγνώσκων ἡμετέρεην δύναμιν.
 Πολλοῖς ἀνθρώποις γλώσση θύραι οὐκ ἐπί-
 κεινται

Ἀρμόδιαι, καὶ σφιν πόλλ' ἀμέλγητα μέλει.

Οὐδὲ Τι κεκριμένον πρὸς δαίμόνος ἐστὶ βρο-
τοῖσιν ,

Οὐδ' ὁδὸς , ἥντιν' ἰὼν ἀθανάτοισιν ἄδοι.

Ἐμπης δ' ὄλβον ἔχουσιν ἀπήμονα· τοὶ δ' ἀπὸ
δειλῶν

Ἔργων ἰσχονται θυμὸν ὁμῶς πενίης.

Μήτηρ ἀμνηχανίν ἐλαβον τὰ δίκαια φιλεῦντες,

Ἦτ' ἀνδρῶν προάγει θυμὸν ἐς ἀμπλακίν ,

Βλάπτουσ' ἐν στήθεσσι φρένας κρατερῆς ὑπ'
ἀνάγκης ,

Τολμᾷ δ' οὐκ ἐθέλων αἵσχεα πολλὰ φέρειν,
Χρημοσύνη εἰκων ἢ δὴ κακὰ πολλὰ διδάσκει,

Ψεύδεά τ' ἐξαπάτας τ' οὐλομένας τ' ἱριδας,

Ἄνδρα καὶ οὐκ ἐθέλοντα· κακὸν δέ οἱ οὐδὲν
ἔοικεν

Ἡ γὰρ καὶ χαλεπὴν τίττει ἀμνηχανίν.

Ἐν πενίῃ δ' ὅ , τε δειλὸς ἀνὴρ ὅ , τε πολλὸν
ἀμείνων

Φαίνεται ἐς τ' ἂν δὴ χρημοσύνη κατέχη.

Τοῦ μὲν γὰρ τ' ἀδίκῃ φρονεῖ νόος, οὔτε περ αἰεὶ

Ἰδεῖα γνώμη στήθεσιν ἐμπεφύη·

Τοῦ δ' αὖ οὔτε κακοῖς ἐπέται νόος οὔτ' ἀγαθοῖσι.

Τὸν δ' ἀγαθὸν τολμᾷν χρὴ τάδε , καὶ τὰ
φέρειν

Λίδεῖσθαι δὲ φίλους , φεύγειν τ' ὀλεσθήορας
ὄρκους·

Ἐντρεπε δ' ἀθανάτων μῆνιν ἀλευάμενος.

Μηδὲν ἄγαν σπεύδειν· καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν
ἄριστος

Ἔργμασιν ἀνθρώπων, πολλάκι δ' εἰς ἀρετήν.

ἽΩσδέ περ ἐξ ἀγαθῶν ἔλαβες κακὸν, ὥς δὲ καὶ
αὐτίς

Ἐκδῦναι πειρῶ, θεοῖσιν ἐπευχόμενος.
Μηδὲ λήν ἐπίφαινε· κακὸν δέ τι Κύρν' ἐπι-
φαίνειν.

Παύρους κηδεμόνας σῆς κακότητος ἔχεις.
Ἄνδρός τοι κραδίη μινύθει μέγα πῆμα παθόντος
Κύρν' ἀποτιννυμένου δ' αὖξεται ἐξοπίσω.
Εὖ κῶτιλλε τὸν ἐχθρὸν ὅταν δ' ὑποχείριος
ἔλθῃ,

Τίσαί μιν, πρόφασιν μηδημίαν θέμενος.
Ἴσχε νόον, Γλώσση δὲ τὸ μείλιχόν αἰὲν ἐπέσθω.
Δείλῶν τοι τελέθει καρδίη ὀξυτέρῃ.
Οὐ δύναμαι γνῶναι νόον ἀστῶν ὄντιν' ἔχουσιν·
Οὔτε γὰρ εὖ ἔρδων ἀνδάνω, οὔτε κακῶς.
Μώμεῦνται δὲ με πολλοὶ ὁμῶς κακοὶ, ἥδὲ
καὶ ἰσθλοὶ,

Μιμεῖσθαι δ' οὐδεὶς τῶν ἀσφῶν δύναται
Μή μ' ἀέκοντα βίῃ κεντῶν ὑφ' ἅμαξαν ἔλαυνε,
Εἰς φιλότητα λήν; Κύρνε, προσελκόμενος.
Ζεῦ φίλε θαυμάζω σε· σὺ γὰρ πάντεσσιν ἀνάσ-
σεις,

Τιμῆς αὐτὸς ἔχων καὶ μεγάλην δυνάμιν.
Ἀνθρώπων δ' εὖ οἶσθα νόον καὶ θυμὸν ἐκάστου.
Σὸν δὲ κράτος πάντων ἴσθ' ὑπάτος, βασιλεῦ.
Πῶς δὲ σευ Κρονίδη τολμᾷ νόος ἄνδρας ἀλι-
τρούς

Ἐν ταυτῇ μοίρᾳ τόν τε δίκαιον ἔχειν;
Ἦντ' ἐπὶ σωφροσύνην τρεφθῇ νόος, ἦν τε πρὸς
ὑβριν

Ἀνθρώπων ἀδίκους ἔργμασι πειθομένων;

αηα

Ἦσυχος ὥσπερ ἔγω, μέσσην ὁδὸν ἔρχεο ποσσὶ,
Μηδ' ἐτέροισι δίδους Κύρνε τὰ Τῶν ἐτέρων.
Μήποτε φεύγοντ' ἄνδρα ἐπ' ἐλπίδι Κύρνε φί-
λήσης.

Οὐδὲ γὰρ οἴκαδε βὰς, γίγνεται αὐτὸς ἔτι.
Μηδὲν ἄγαν σπεύδειν πάντων μέσ' ἄριστα.
καὶ οὕτως

Κύρν' ἔξεις ἀρετὴν, ἥντε λαβεῖν χαλεπόν.
Ζεὺς μοι τῶν τε φίλων δοιή' τίσιν οἱ με φιλεῦσι,
Τῶντ' ἐχθρῶν μεῖζον Κύρνε δυνησόμενον
Χ' αὕτως ἂν δοκέοιμι μετ' ἀνθρώπων θεὸς εἶναι,
Ἦν ἀποτισάμενον μοῖρα κίχῃ θανάτου.

Ἀλλὰ Ζεὺς Τέλεσόν μοι ὀλύμπιε καίριον εὐχὴν,
Δὸς δέ μοι ἀντὶ κακῶν καί' τι παθεῖν ἀλγέον.
Τεθναίνῃ δέ, εἰ μή' τι κακῶν ἄμπαυμα μεριμνῶν
Εὐροίμην, δοίης τ' ἀντ' ἀνίων ἀνίας.

Αἶσα γὰρ οὕτως ἐστὶ' τίσις δ' οὐ φαίνεται ἡμῖν
Ἀνδρῶν, οἱ τὰ μὰ χρήματ' ἔχουσι βίη
Συλῆσαντες. ἐγὼ δὲ κύων ἐπέρησα χαράδρην,
Χειμάρρῳ ποταμῷ πάντ' ἀποσεισάμενος.

Τῶν εἴη μέλαν αἷμα πιεῖν ἐπὶ τ' ἐσθλὸς ἄροιο
Δαίμων, ὃς κατ' ἐμὸν νοῦν τελέσειε τάδε·
Ὡδεῖλη πενίη· τί μένεεις προλιποῦσα παρ' ἄλλον
Ἄνδρ' ἵεναι; τί δὲ δὴ μ' οὐκ ἐθέλοντ' α φι-
λεῖς;

Ἀλλ' ἴθι, καὶ δόμον ἄλλον ἐποίχεο· μηδὲ
μεθ' ἡμῶν

Λιεὶ δυστήνου τοῦδε βίου μέτεχε.
Τόλμα Κύρνε κακοῖσιν ἐπεὶ κασθλοῖσιν
ἔχαιρες,

Εὐτέ σε καὶ τούτων μοῖρ' ἐπέβαλλεν ἔχειν.

*Εργά τε δειλ' ἔμαθον, καὶ ἔπη δύσφημα, καὶ
ὑβριν,

Ἐλπόμενοι κείνους πάντα λέγειν ἔτυμα.

Ἐν μὲν συσσίτοισιν ἀνὴρ πεπνύμενος ἴσθι·

Πάντα δὲ μιν λήθειν ὡς ἀπεόντα δόκει.

Εἶδε φέρειν τὰ γελοῖα· θύρηφι δὲ καρτερὸς εἶης,

Γιγνώσκων ὀργὴν ἥντιν' ἕκαστος ἔχει.

Ἐν μὲν μαινομένοις μάλα μαίνομαι· ἐν δὲ δι-
καίοις,

Πάντων ἀνθρώπων εἰμὶ δικαιοτάτος.

Πολλοί τοι πλουτοῦσι κακοὶ, ἀγαθοὶ δὲ πέ-
νονται.

Ἄλλ' ἡμεῖς τούτοις οὐ διαμειψόμεθα

Τῆς ἀρετῆς τὸν πλουτοῦτον· ἐπεὶ τὸ μὲν, ἔμ-
πεδον αἰεὶ,

Χρήματα δ' ἀνθρώπων ἄλλοτε ἄλλος ἔχει.

Κύρ' ἀγαθὸς μὲν ἀνὴρ γνῶμην ἔχει ἔμπεδον αἰεῖ,

Τολμᾷ δ' ἐντ' ἀγαθοῖς κείμενος, ἐντὶ κακοῖς·

Εἰ δὲ θεὸς κακῷ ἀνδρὶ βίον καὶ πλουτοῦτον
ὑπάσσει,

Ἀφραίνων κακίην οὐ δύναται κατέχειν.

Μή ποτ' ἐπὶ σμικρᾷ προφάσει φίλον ἀνδρ' ἀπο-
λέσσης,

Πειθόμενος χαλεπῇ Κύρνε διαβολῇ.

Εἴ τις ἀμαρτωλῆσι φίλων ἐπὶ παντὶ χολῶτο,

Οὐ ποτ' ἂν ἀλλήλοις ἄρθμοι οὐδὲ φίλοι

Εἶεν· ἀμαρτωλαὶ γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἔπονται

Θνητοῖς Κύρνε· θεοὶ δ' οὐκ ἐθέλουσι φέρειν.

Καὶ βραδὺς εὐβουλως εἶλεν ταχὺν ἄνδρα,
διώκων,

Κύρνε σὺν εὐθείᾳ θεῶν δίχῃ ἀθανάτων.

Ἄστων μηδενὶ πιστὸς ἐὼν πόδα Τόνδε πρόβαινε,
 Μήδ' ὄρκω πίσυνος, μήτε συνημοσύνῃ.
 Μήδ' εἰ Ζῆν' ἐθέλει παρέχειν βασιλῆα μέ-
 γιστον

Ἐγγυον ἀθανάτων, πιστὰ τιθεῖν ἐθέλων.
 Ἐν γὰρ τοι πόλει ὧδε κακοφύγῳ ἀνδάνει
 οὐδέν.

Ὡς δὲ τὸ σῶσαι, οἱ πολλοὶ ἀνολβότεροι.
 Νῦν δὲ τὰ τῶν ἀγαθῶν κακὰ γίγνεται ἐσθλὰ
 κακοῖσιν

Ἀνδρῶν, γίγνονται δ' ἐκτραπέλοισι νόμος.
 Αἰδῶς μὲν γὰρ ὄλωλεν, ἀναιδείῃ δὲ καὶ ὕβρις
 Νικήσασα δίκην γῆν κατὰ πᾶσαν ἔχει.

Οὐδὲ λέων αἰεὶ κρέα δαίνυται· ἀλλά μιν ἔμπης
 Καὶ κρατερόν περ ἐόνθ' αἰρεῖ ἀμηχανίῃ.

Κωτίλῳ ἀνδρώπῳ σιγᾷ χαλεπώτατον ἄχθος.
 Φθειγγόμενος δ' ἀδαῆς, οἷσι παρῇ, μέλειται.

Ἐχθαίρουσι δὲ πάντες, ἀναγκαίῃ δ' ἐπίμιξις
 Ἄνδρὸς τοιούτου συμποσίῳ τελέθει

Οὐδ' ἐθέλει φίλος εἶναι, ἐπὴν κακὸν ἀνδρὶ
 γένηται,

Οὐδ' ἦν ἐκ γαστρὸς Κύρνε μιᾶς γεγόνῃ.
 Πικρὸς καὶ γλυκὺς ἴσθι, καὶ ἀργαλέος καὶ
 ἀπηνῆς

Λάτρισι καὶ δμῳσὶν, γέτοσ' ἄγχιθύροισι.
 Οὐ χρὴ κιγκλίζειν ἀγαθὸν εἶον. ἀλλ' ἀτρε-
 μίζειν

Τὸν δὲ κακὸν κινεῖν, ἔστ' ἂν ἐς ὀρθὰ βάλῃς.
 Οἱ κακοὶ οὐ πάντως κακοὶ ἐκ γαστρὸς γεγό-
 νασιν,

Ἄλλ' ἄνδρεσσι κακοῖς συνθέμενοι φιλήν.

Πᾶσι γὰρ οἷσι μέμλε καὶ ἰσσομένοισιν αἰοιδῇ,

Ἔσση ὁμῶς, ὅφρ' ἂν γῇ τε καὶ ἥλιος.

Αὐτὰρ ἐγὼν ὀλίγης παρὰ σοῦ Τυγχανῶ αἰδούς,

Ἄλλ' ὥσπερ μικρὸν παῖδα λόγοις μὲν ἀπᾶτᾶς.

Κάλλιστον Τὸ δίκαιότατον, λῶσθον δ' ὑγιαίνειν.

Πρᾶγμα δὲ τερπνότατον, οὐ τις ἐρᾷ τὸ Τυχεῖν.

Ἴππος ἐγὼ καλὴ καὶ ἀεθλίῃ· ἀλλὰ κάκιστον

Ἄνδρα φέρω· καί μοι, τοῦτ' ἀνιηρότατον.

Πολλάκι δὴ μέλλησα διαρρήξασα χαλινὸν

Φεύγειν, ὥσαμένη τὸν κακὸν ἡνίοχον.

Γνωτὴ τοι πενίη, καὶ ἄλλοτρίῃ περ ἑοῦσα.

Οὔτε γὰρ εἰς ἀγορὴν ἔρχεται, οὔτε δίκας.

Πάντῃ γὰρ τοῦλασσον ἔχει, πάντῃ δ' ἐπίμιχτος.

Πάντῃ δ' ἐχθρὰ ὁμῶς γίνεται, ἐνθαπερ ἤ.

Ἴσως τοι τὰ μὲν ἄλλα θεοὶ θνητοῖς ἀνθρώποις

Γῆρας τ' οὐλόμενον καὶ νεότητ' ἔδωσαν.

Τῶν πάντων δὲ κάκιστον ἐν ἀνθρώποις, θα-

νάτουτε

Καὶ πασέων νούσων ἔστι πονηρότατον,

Παῖδας ἐπεὶ θρέψαιο, καὶ ἄρμενα πάντα πα-

ράσχοις,

Χρήματα δ' ἐγκαταθῆς, πόλλ' ἀνιὰρὰ παθὼν,

Τὸν πατέρ' ἐχθαίρουσι, καταρῶνται δ' ἀπο-

λέσθαι,

Καὶ στυγέουσ' ὥσπερ πτωχὸν ἐπερχόμενον.

Εἰκὸς τὸν κακὸν ἄνδρα κακῶς τὰ δίκαια κο-

μίζειν,

Μηδεμίαν κατόπιν ἀζόμενον νέμεσιν.

Δειλῷ γάρ τ' ἀπάλαμνα βροτῷ πᾶρ πόλλ'

ἀνελέσθαι

Παρ ποδὸς, ἡγεῖσθαι θ' ὥς καλὰ πάντα τιθεῖ.

Πλούτου δ' οὐδὲν Τέρμα πεφασμένον ἀνθρώποι-
σιν.

Οἱ γὰρ νῦν ἡμῶν πλεῖστον ἔχουσι βίον,
Διπλάσιον σπεύδουσι. Τίς ἂν κορέσειεν ἅπαντας;

Χρήματά τοι θνητοῖς γίγνεται ἀφροσύνη.

Ἄτη δ' ἐξαυτῆς ἀναφαίνεται, ἣν ὁπότε Ζεὺς

Πέμψει τειρομένοις, ἄλλοτε ἄλλος ἔχει.

Ἀκρόπολις καὶ πύργος ἐὼν κενεόφρονι δήμῳ

Κύρν', ὀλίγης τιμῆς ἔμμορεν ἐσθλὸς ἀνὴρ.

Οὐδ' ἔτι γε πρέπει ἡμῖν, αἶ' ἀνδράσι σωζομέ-
νοισι,

Λύειν ὡς πόλειωσ τείχη ἀλωσομένης.

Σοὶ μὲν ἐγὼ πτέρ' ἔδωκα, σὺν οἷς ἐπ' ἀπει-
ρονα πόντον

Πωτήση, κατὰ γῆν παῖσαν ἀειρόμενος

Ρηϊδίως· θοίναις δὲ καὶ εἰλαπίνῃσι παρέσση

Ἐν πάσαις, πολλῶν κείμενος ἐν στόμασι.

Καί σε νῦν αὐλίσχοισι λιγυφθόγοις νέοι ἄνδρες

Ἐν κόσμῳ ἔρατοῖ καλὰ τε καὶ λιγέα

Αἶσσονται· καὶ ὅταν δνοφεροῖς ὑπὸ κεύθμασι
γαίης

Βῆς πολυκωκύτους εἰς αἶδαο δόμους

Οὐδέ ποτ' οὐδὲ θανὼν ἀπολιῖς κλέος, οὐδέ γε
λήσεις,

Ἀφθιτον ἀνθρώποις αἰὲν ἔχων ὄνομα,

Κύρνε, καθ' Ἑλλάδα γῆν στρωφώμενος ἡδ' ἀνα
νήσους,

Ἰχθυόεντα περῶν πόντον ἐπ' ἀτρύγετον·

Οὐχ ἵππων νώτοισιν ἐφήμενος· ἀλλὰ σε πέμψει

Ἀγλαὰ Μουσάων δῶρα ἰοστεφάνων.

Ἄλλὰ τὰδ' ἀνθρώπων ἀπατᾷ νόον· οὐ γὰρ ἐπ'
αὐτοῖς

Γίγνονται μάκαρες πρῆγματος ἀμπλακίης.
Ἄλλ' ὁ μὲν αὐτὸς τίσι κακὸν χρέος, ὃς δὲ
φίλοισιν

Ἄττην ἐξοπίσω παισὶν ἐπεκρέμασεν.
Ἄλλον δ' οὐ κατέμαρψε δίκη· θάνατος γὰρ
ἀναιδῆς

Πρόσθεν ἐπὶ βλεφάροις ἔζετο κῆρα φέρων.
Οὐδεῖς τοι φεύγοντι φίλος καὶ πιστὸς ἑταῖρος·
Τῆς δὲ φυγῆς ἐστὶν τοῦτ' ἀνιηρότερον.

Οἶόνον τοι πίνειν πουλὺν, κακὸν ἦν δέ τις αὐτὸν
Πίνῃ ἐπισταμένως, οὐ κακὸς, ἀλλ' ἀγαθός.
Κύρνε, φίλους κατὰ πάντα ἐπίστρεφε ποίκι-
λον ἦθος,

Ὅργην συμμίσγων ἥντιν' ἕαστον ἔχει.
Πουλύπου ὀργὴν ἴσχε πολυπλόκου, ὃς ποτὶ
πέτρῃ

Τῇ προσομιλήσει, τοῖος ἰδεῖν ἑφάνη.
Νῦν μὲν τῇδ' ἐφέπου, ποτὲ δ' ἄλλοιός χροά
γίγνου·

Κραιπνὸν τοι σοφίῃ γίγνεται εὐτροπίας.
Μηδὲ ἄγαν ἄσχαλλε ταρασσομένων πολιπτῶν,
Κύρνε· μέσσην δ' ἔρχου τὴν ὁδὸν ὥσπερ ἐγώ.

Ὅστις τοι δοκέει τὸν πλησίον ἰδμεναι οὐδὲν
Ἄλλ' αὐτὸς μούνος ποίκιλα δῆνέ ἔχειν,
Κεῖνός γ' ἄφρων ἐστὶ, νόου βεβλαμμένος
ἐσθλοῦ.

Ἴσως γὰρ πάντες ποίκιλ' ἐπιστάμεθα.
Ἄλλ' ὁ μὲν οὐκ ἐθέλει κακοκερδεῖσιν ἐπισθαι,
Τῷ δὲ δολοπλοκίαι μᾶλλον ἄπιστοι ἄδον.

Πᾶς γὰρ ἀνὴρ πενίῃ δεδμημένος οὔτε τι εἰπεῖν,
 Οὔτ' ἔρξαι δύναται· γλῶσσα δέ οἱ δέδεται.
 Χρὴ γὰρ ὁμῶς ἐπὶ γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα
 θαλάσσης

Δίξεσθαι χαλεπῆς Κύρνε λύσιν πενίης.
 Τεθναῖναι φίλε Κύρνε πενιχρῶ βέλτερον ἀνδρὶ,
 *Ἡ ζῶειν χαλεπῇ τειρόμενον πενίῃ.
 Κρισὺς μὲν γὰρ διζήμεθα Κύρνε, καὶ ἵππους
 Εὐγενέας· καὶ τις βούλεται ἐξ ἀγαθῶν
 Βῆσισθαι· γῆμαι δὲ κακὴν κακοῦ οὐ μελεδαίνει
 Ἑσθλὸς ἀνὴρ· ἦν οἱ χρήματα πολλὰ διδῶ.
 Οὐδεμία κακοῦ ἀνδρὸς ἀναίνεται εἶναι ἄκοιτις
 Πλουσίου, ἀλλ' ἀφνεὸν βούλεται ἀντ' ἀγαθοῦ.
 Χρήματα μὲν τιμῶσι, καὶ ἐκ κακοῦ ἐσθλὸς
 ἔγρημε,

Καὶ κακὸς ἐξ ἀγαθοῦ· πλοῦτος ἔμιξε γένος.
 Οὕτω μὴ θαύμαζε γένος Πολυπαῖδ' ἀστῶν
 Μαυροῦσθαι· σὺν γὰρ μίσγεται ἐσθλὰ κακοῖς.
 Αὐτός τοι ταύτην εἰδὼς κακόπατριν ἐοῦσαν
 Εἰς οἴκους ἄγεται, χρήμασι πειθόμενος,
 *Ἐνδοξος κακόδοξον· ἐπεὶ κρατερὴ μιν ἀνάγκη
 Ἐντύνει, ἥτ' ἀνδρὸς τλήμονα θῆκε νόον.
 Χρήματα δ' ὧ διόθεν καὶ σὺν δίκῃ ἀνδρὶ γέ-
 νηται,

Καὶ καθαρῶς, αἰεὶ καὶ μόνιμον τελέθει.
 Εἰ δ' ἀδίκως παρὰ καιρὸν ἀνὴρ φιλοκερδεῖ θυμῷ
 Κτήσεται, εἰδ' ὅρκῳ παρ τὸ δίκαιον ἐλὼν,
 Αὐτίκα μὲν τι φέρειν κέρδος δοκεῖ, ἐς δὲ τε-
 λευτὴν

Αὖθις ἔγεντο κακόν· θεῶν δ' ὑπερέσχε νόος.

Τίττει τοι κόρος ὕβριν, ὅταν κακῷ ὄλβος ἐπῆται
 Ἀνθρώπῳ, καὶ ὅτῳ μὴ νόος ἄρτιος ᾖ.
 Μὴ ποτέ μοι πενίην θυμοφθόρον ἀνδρὶ χο-
 λωθεῖς,

Μηδ' ἀχρημοσύνην Κύρνε κακὴν πρόφερε·
 Ζεὺς γάρ τοι τὸ τάλαντον ἐπιρρέπει ἄλλοτε
 ἄλλῳ,

Ἄλλοτε μὲν πλουτεῖν, ἄλλοτε δ' οὐδὲν ἔχειν,
 Μήποτε Κύρν' ἀγορᾶσθαι ἔπος μέγα, οἶδε
 γὰρ οὐδεὶς

Ἀνθρώπων ὅ,τι νῦν χ' ἡμέρα ἀνδρὶ τελεῖ.
 Πολλοὶ τοι χρῶνται δειλαῖς φρεσὶ, δαίμονι
 δ' ἐσθλῷ,

Οἷς τὸ κακὸν δόκεον γίγνεται εἰς ἀγαθόν.
 Εἰσὶν δ' οἱ βουλῇ τ' ἀγαθῇ καὶ δαίμονι φαύλῳ.

Μοχθίζουσι. Τέλος δ' ἔργμασιν οὐχ ἔπεται.
 Οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐτ' ὄλβιος, οὔτε πενιχρὸς,
 Οὔτε κακὸς, νόσφιν δαίμονος, οὐτ' ἀγαθός·
 Ἄλλ' ἄλλῳ κακὸν ἐστὶ τὸ δ' ἀτρεκέες, ὄλβιος
 οὐδεὶς

Ἀνθρώπων ὅποσους ἥελιος καθορᾷ.
 Ὅν δὲ θεοὶ τιμῶσιν, ὁ καὶ μωμεύμενος αἰνεῖ.
 Ἀνδρὸς δὲ σπουδὴ γίγνεται οὐδεμία.
 Θεοῖς εὐχου, οἷς ἐστὶ μέγα κράτος· οὔτι ἄτερ
 θεῶν

Γίγνεται ἀνθρώποις οὐτ' ἀγαθ' οὔτε κακά.
 Ἀνδρ' ἀγαθὸν πενίη πάντων δέμνησι μάλιστα,
 Καὶ γήρως πολιοῦ, Κύρνε καὶ ἠπιάλου·
 Ἦν δὲ χρή φεύγοντα καὶ ἐς μεγαλήτεα πόντον
 Ρίπτειν, καὶ πετρῶν Κύρνε κατ' ἠλιβάτων.

Οὐ γὰρ ἂν εἰδείης ἀνδρὸς νόον οὔτε ἱυναιχὸς,
 Πρὶν πειρασθεῖης ὥσπερ ὑπόζυγιον·
 Οὐδέ κεν εἰκάσσαις, ὥσπερ ποτ' ἐς ὦνιον ἐλθὼν·
 Πολλάκι γὰρ γνώμην ἐξαπατῶσ' ἰδέαι.
 Μήτ' ἀρετὴν εὐχου Πολυπαίδη ἔξοχος εἶναι,
 Μήτ' ἄφενος· μοῦνον δ' ἀνδρὶ γένοιτο τύχη.
 Οὐδὲν ἐν ἀνθρώποισι παῖτρός καὶ μητρός ἀμείνων
 Ἐπλεθ', ὅσοις ὀσίης Κύρνε μέμλεε δίκης.
 Οὐδεὶς Κύρν' ἄτης καὶ κέρδεος αἴτιος αὐτὸς,
 Ἄλλὰ θεοὶ τούτων δώτορες ἀμφοτέρων.
 Οὐδὲ τις ἀνθρώπων ἐργάζεσθαι, ἐν φρεσὶν εἰδὼς
 Ἐς τέλος, εἴτ' ἀγαθὸν γίγνεται εἴτε κακόν.
 Πολλάκι γὰρ δοκέων θήσιν κακόν, ἐσθλὸν
 ἔθηκε,

Καὶ τε δοκῶν θήσιν ἐσθλὸν ἔθηκε κακόν.
 Οὐδὲ τῷ ἀνθρώπῳ παραγίνεται ὅσ' ἐθέλῃσι·
 Ἴσχει γὰρ χαλεπῆς πείρατ' ἀμνηχανίης.
 Ἀνθρώποι δὲ μάταια νομίζομεν, εἰδότες οὐδὲν·
 Θεοὶ δὲ κατὰ σφέτερον πάντα τελοῦσι νόον.
 Οὐδεὶς πῶ ξεῖνον Πολυπαίδη ἐξαπατήσας,
 Οὐδ' ἰκέτην, θνητῶν, ἀθανάτους ἔλαθε.
 Βούλεο δ' εὐσεβέως ὀλίγοις σὺν χρήμασιν οἰ-
 κεῖν,

Ἡ πλουτεῖν, ἀδίκως χρήματ' ἀπασσάμενος·
 Ἐν δὲ δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶσ' ἀρετῇ· στί·
 Πᾶς δέ τ' ἀνὴρ ἀγαθὸς· Κύρνε, δίκαιος ἰών.
 Χρήματα μὲν δαίμων καὶ παγκάκῳ ἀνδρὶ δί-
 δωσιν·

Ἡ δ' ἀρετὴ ὀλίγοις ἀνδράσι Κύρν' ἔπεται.
 Ὑβριν Κύρνε θεὸς πρῶτον κακὸν ὥπασεν ἀνδρὶ,
 Οὐ μέλλει χάριν μηδεμίαν θέμεναι.

Ἄλλ' εἴη τοιοῦτος ἐμοὶ φίλος, ὃς τὸν ἱταῖρον
 Γινώσκων, ὀργὴν καὶ βαρὺν ὄντα φέρει
 Ἀντὶ κασιγνήτου. σὺ δὲ μοι φίλε Ταῦτ' ἐνὶ θυμῷ
 Φράζεο· καὶ ποτέ μου μνήσεται ἔξοπίσω·
 Μηδεὶς ἀνθρώπων πείσῃ κακὸν ἄνδρα φιλῆσαι
 Κύρνε. τί δ' ἐστ' ὄφελος κεῖνος ἀνὴρ φίλος ὢν;
 Οὐτ' ἂν σ' ἐκ χαλεποῖο πόνου ρύσαιτο καὶ ἄτης,
 Οὔτε κεν ἐσθλὸν ἔχων, τοῦ μετὰ δοῦν' ἐθέλει.
 Δειλοὺς δ' εὖ ἔρδοντι ματαιοτάτη χάρις ἐστίν·
 Ἴσον καὶ σπεύρειν πόντον ἁλὸς πολιῆς.
 Οὔτε γὰρ ἂν πόντον σπείρων βαθύ λήϊον ἀμῶς,
 Οὔτε κακοὺς εὖ δρῶν, εὖ πάλιν ἀντιλάβοις.
 Ἀπληστον γὰρ ἔχουσι κακοὶ νόον· ἦν δ' ἐν
 ἀμάρτης,

Τῶν πρόσθεν πάντων ἐκκέχυται φιλότης.
 Οἱ δ' ἀγαθοὶ τὸ μέγιστον ἐπαυρίσκουσι πα-
 θόντες,

Μνήμα δ' ἔχουσ' ἀταβῶν, καὶ χάριν ἔξοπίσω.
 Μήποτε τὸν κακὸν ἄνδρα φίλον ποιῆσθαι
 ἱταῖρον,

Ἀλλ' αἰεὶ φεύγειν ὥστε κακὸν λιμένα.
 Πολλοὶ τοι πόσιος καὶ βρώσιος εἰσὶν ἱταῖροι,
 Ἐν δὲ σπουδαίῳ πρήγματι παυρότεροι.
 Κιβδήλου δ' ἀνδρὸς γινῶναι χαλεπώτερον οὐδὲν
 Κύρν', οὐδ' ἐυλαβείης ἐστὶ περὶ πλέονος.
 Χρυσοῦ κιβδήλοιο καὶ ἀργύρου ἄνσχετος ἄτη,
 Κύρνε, καὶ ἐξευρεῖν ῥάδιον ἀνδρὶ σοφῷ·
 Εἰ δὲ φίλου νόος ἀνδρὸς ἐνὶ στήθεσσι λέληθε,
 Ψέδνος ἐὼν, δόλιον δ' ἐν φρεσὶν ἦτορ ἔχει·
 Τοῦτο Θεὸς κιβδηλότατον ποίησε βροτοῖσι,
 Καὶ γινῶναι πάντων τοῦτ' ἀνιηρότατον.

Ἄλλὰ μετ' ἐσθλὸν ἰὼν βουλευέο πολλὰ μο-
γήσας,

Καὶ μακρὴν ποσσὶς Κύρῳ ὁδὸν ἐκτελέσας.
Πρῆξιν μὴδὲ φίλοισιν ὅλως ἀνακοίνεο πᾶσι·

Παῦροί τοι πολλῶν πιστὸν ἔχουσι νόον.
Παύροισιν πίσυρος μεγάλ' ἀνδράσιν ἔργ' ἐπι-
χείρει,

Μήποτ' ἀνήκεστον Κύρνε λάβῃς ἀνίην.
Πιστὸς ἀνὴρ χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου ἀντερύ-
σασθαι

Ἄξιός ἐν χαλεπῇ Κύρνε διχοσταςίῃ.
Παύρους εὐρήσεις Πολυπαίδῃ ἄνδρας ἑταίρους
Πιστοὺς ἐν χαλεποῖς πρήγμασι γιγνομένους·
Οἵτινες ἂν τολμῶεν, ὁμόφρονα θυμὸν ἔχοντες,
Ἴσον τῶν ἀγαθῶν, τῶν τε κακῶν μετέχειν.
Τοὺς δ' οὐχ' εὐρήσεις διζήμενος, οὐδ' ἐπὶ πάντας
Ἀνθρώπους, οὓς ναῦς μὴ μία πάντας ἄγοι.
Οἷσιν ἐπὶ γλώσση τε καὶ ὀφθαλμοῖσιν ἔπεστιν
Αἰδῶς, οὐδ' αἰσχροὺς χρῆμ' ἐπὶ κέρδος ἄγει.
Μὴ μ' ἔπεισιν μὲν στέργε, νόον δ' ἔχει, καὶ φρέ-
νας ἄλλη,

Εἴ με φιλεῖς, καὶ σοι πιστὸς ἔνεστι νόος.
Ἢ με φίλει καθαρὸν θέμενος νόον, ἢ μ' ἀποιειπῶν
Ἐχθαιρ', ἀμφιδίην νεῖκος ἀειράμενος.
Ὅς δὲ μὴ γλώσση δίχ' ἔχει νόον, οὗτος ἑταῖρος
Δεινός, Κύρῳ ἔχθρὸς βέλτερος ἢ φίλος ὢν.
Εἴ τις ἐπαινέσσει σε τόσον χρόνον ὅσον ὀρώῃ,
Νοσφισθεὶς δ' ἄλλη γλώσσαν ἵησι κακὴν,
Τοιοῦτός τοι ἑταῖρος ἀνὴρ φίλος οὔτι μάλ'
ἑσθλός,

Ὅς κ' εἶπε γλώσσα λῶστα, φρονεῖ δ' ἕτερα·

Ἐλπεο μὲν δηρὸν κείνην πόλιν ἀτρεμέεσθαι,

Μηδ' εἰ νῦν κεῖται πολλῇ ἐν ἡσυχίᾳ.

Εὗτ' ἂν τοῖσι κακοῖσι φίλ' ἀνδράσι ταῦτα γέ-
νηται

Κέρδεα δημοσίῳ σὺν κακῷ ἐρχόμενα.

Ἐκ τῶν γὰρ στάσις ἐστὶ, καὶ ἔμφυλοι φόνοι
ἀνδρῶν,

Μούναρχος δὲ πόλει μήποτε τῇδε ἄδοι.

Κύρνε πόλις μὲν ἔθ' ἦδε, πόλις, λαοὶ δὲ δὴ
ἄλλοι,

Οἱ πρόσθ' οὔτε δίκας ἤδεσαν, οὔτε νόμους·

Ἀλλ' ἀμφὶ πλευρῇσι δορὰς αἰγῶν κατ' ἐτρίβον,

Ἐξω δ' ὥστ' ἔλαφοι τήνδ' ἐνέμοντο πόλιν·

Καὶ νῦν εἴς' ἀγαθοὶ Πολυπαῖδῃ· οἱ δὲ πρὶν
ἑσθλοὶ,

Νῦν δειλοὶ· τίσκεν ταῦτ' ἀνέχοιτ' ἑσθρῶν;

Ἀλλήλους δ' ἀπαῖψιν, ἐπ' ἀλλήλοισι γε-
λῶντες,

Οὔτε κακῶν γνώμας εἰδότες, οὔτ' ἀγαθῶν.

Μηδένα τῶνδε φίλον ποιεῖ Πολυπαῖδῃ ἀστῶν

Ἐκ θυμοῦ, χρειῆς εἵνεκα μηδεμιᾶς·

Ἀλλὰ δόκει μὲν πᾶσιν ἀπὸ Γλώσσης φίλος εἶναι

Χρῆμα δὲ συμμίξεῖς μηδενὶ μηδοτιοῦν

Σπουδαῖον· Γνώσῃ γὰρ οἷζυρῶν φρένας ἀνδρῶν,

Ὡς σφιν ἐπ' ἔργοισιν πίστις ἐτ' οὐδεμία·

Ἀλλὰ δόλους, ἀπάτας τε, πολυπλοκίας τ' ἐφί-
λησαν,

Οὕτως ὥς ἄνδρες μηκέτι σωζόμενοι.

Μήποτε Κύρνε κακῷ πῖσυρος βούλευε σὺν ἀνδρὶ,

Εὗτ' ἂν σπουδαῖον πρῆγμ' ἐθέλῃς τελέσαι.

Οὐδέ τις ἀλλάξει κάκιον τοῦ σθλοῦ παρεόντος.

Ὡδὲ δὲ πᾶς ἐρέει Θεύγνιδός ἐστιν ἔπη
τοῦ Μεγαρέως, πάντας δὲ κατ' ἀνθρώπους
ὀνομαστοῦ.

Ἄστοϊσιν δ' οὐπω πᾶσιν ἀδεῖν δύναμαι.
Οὐδὲν θαυμαστόν πολυπαίδῃ οὐδὲ γὰρ ὁ Ζεὺς
Οὐδ' ὕων πάντας ἀνδάνει, οὐτ' ἀνέχων
Σοὶ δ' ἐγὼ εὖ φρονέων ὑποθήσομαι οἷάπερ
αὐτὸς,

Κύρῃ, ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν, παῖς ἔτ' ἐὼν ἔμαθον.
Πέπνυσο, μηδ' αἰσχροῖσιν ἐφ' ἔργμασι μηδ'
ἀδίκοιςι

Τιμᾶς μηδ' ἀρετὰς ἔλκεο, μηδ' ἄφενος.
Ταῦτα μὲν οὕτως ἴσθι. κακοῖσι δὲ μὴ προ-
σομίλει

Ἀνδράσιν, ἀλλ' αἰεὶ τῶν ἀγαθῶν ἔχειο.
καὶ μετὰ τοῖσιν πῖνε, καὶ ἔσθιε, καὶ μετὰ τοῖσιν
ἵξε, καὶ ἀνδανε τοῖς ὦν μεγάλη δύναμις.
Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἀπ' ἐσθλὰ μαθήσεται ἢ δὲ
κακοῖσι

Συμμιχθῆς, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον.
Ταῦτα μαθὼν ἀγαθοῖσιν ὀμίλει· καί ποτε φήσεις
Εὖ συμβουλευεῖν τοῖσι φίλοισιν ἐμέ.
Κύρνε, κύει πόλις ἥδε· δέδοικα δὲ μὴ τέχῃ ἄνδρα
Εὐδυτῆρα κακῆς ὕβριος ὑμετέρης.
Ἄστοι μὲν γὰρ ἔθ' οἶδε σαόφρονες· ἡγεμόνες δὲ
Τετράφαται πολλὴν ἐς κακότητα πεσεῖν.
Οὐδεμίαν πω κυρὴν ἀγαθοὶ πόλιν ὤλεσαν ἄνδρες·
Ἄλλ' ὅταν ὑβρίζειν τοῖσι κακοῖσιν ἀδῇ,
Δῆμόν τε φθείρωσι, δίκαστ' ἀδίκοιςι διδῶστί,
Οἰκείων κερδῶν εἵνεκα καὶ κράτεος,

Θεόγνιδος τοῦ Μεγαρέως γυνῶμαι.

ὦ Ἄνα, Λητοῦς υἱέ, Διδὸς Τέκος, οὐπωτε σεῖο
 Λήσομαι ἀρχόμενος, οὐδ' ἀποπαυόμενος·
 Ἄλλ' αἰεὶ πρῶτόν Τε καὶ ὕστατον, ἐν Τε μέσοισιν
 Ἀείσω· σὺ δὲ μευ κλῦθι, καὶ ἐσθλά δίδου.
 Φοῖβε ἄναξ, ὅτε μὲν σε θεὰ Τέκε πότνια Λητώ
 Φοίνικος ῥαδινῆς χερσὶν ἐφαφαμένη,
 Ἀθανάτων κάλλιστον ἐπὶ τροχοειδέϊ λίμνῃ,
 Πᾶσα μὲν ἐπλήσθη Δῆλος ἀπειρεσίῃ
 Ὀδμῆς ἀμβροσίης· ἐγέλασσε δὲ γαῖα πελώρη,
 Γῆθησεν δὲ βαθὺς πόντος ἄλός πολιῆς.
 Ἄρτεμι θηροφόνῃ, θύγατερ Διδὸς, ἦν Ἀγα-
     μέμνων
 Εἶσαθ' ὅτ' ἐς Τροίην ἔπλεε νηυσὶ θοαῖς,
 Εὐχομένῳ μοι κλῦθι, κακὰς δ' ἀπὸ κῆρας
     ἄλαλκε.
 Σοὶ μὲν τοῦτο, θεὰ, σμικρὸν, ἐμοὶ δὲ μέγα.
 Μοῦσαι καὶ Χάριτες, κοῦραι Διδὸς, αἱ ποτε
     Κάδμου·
 Ἐς γάμον ἐλθοῦσαι καλὸν αἰείσατ' ἔπος·
 Ὅ, ττι καλὸν φίλον ἐστὶ, τὸ δ' οὐ καλὸν, οὐ
     φίλον ἐστὶ·
 Τοῦτ' ἔπος ἀθανάτων ἦλθε διὰ στόμάτων.
 Κύρνε, σοφιζομένῳ μὲν ἐμοὶ σφρηγὶς ἐπικεῖσθαι
 Τρῳῆσδ' ἐπεσὶν· λήσει δ' οὐποτε κλεπτομένη·

Τυτθὸς μὲν βίος οὗτος , ὁ δ' ὀλβιος ὡς ἐν
ὀνείρῳ

Τέρεται ἀλλοίῃ δ' ἄλλος ἔκυρσε τύχη.
Μούνης δὲ ζωῆς καθαρῆς βίος ἔμπεδος αἰεὶ ,
Καὶ πολὺς , ὃν ζῶειν ἐστὶν ἀρειότερον.

S. Gregorii Naz. in maledicum.

Πολλὰ λέγεις με κακῶς , ὦ φίλτατε . εἰ μὲν
ἄριστος

Αὐτὸς ἐὼν , τάχα τι καὶ πείσομαι . εἰ δὲ
κάκιστος ,

Λίσομ' αἰὲ με λέγοις καὶ πλείονα . ὥδ' ἂν
ἔγωγε

Πᾶσιν ἀριστεύοιμι . κακοῖς ἔχθεσθαι ἄμει-
νον .

Ejusdem in patientiam .

Ὅταν τιν' εὖρης εὐπαθοῦντα τῶν κακῶν ,
Γίνωσκε τοῦτον τῷ τέλει τηρούμενον .

Ὅτ' αὖ καλόν τιν' ἐν κακοῖς , καθάρσιον
τὴν θλίψιν ἴσθι . δεῖ γὰρ εἶτι καὶ μικρὸν
ἱλύος ἐφέλκει τοῦτο ῥυφθῆναι πόνοις .

Ὡς μηδὲν εἰς πύρωσιν ἔλθῃ τῶν κακῶν .

Ἡ πείραν εἶναι καὶ πάλην τοῦ δυσμενοῦς ,
Θεοῦ διδόντος , ὡς αναρρήθῃς μέγας .

Ἰῶβ σὲ ταῦτα πειθέτω νικηφόρος .

Υἦψ σταθερὴν. Χριστῷ τῆξα δέμας ἄλγι-
σι πολλοῖς.

Καὶ νῦν κοῦφρος αὖω Μαξέντιος ἔνθεν
αὐέωτην.

In eundem.

Πάλλετ' ἔμοι κραδίη, Μαξέντιε, σείτο Γράφουσα
Οὐνομα, ὃς στυφελὴν ἤλθες ὁδὸν εἰότου
Ἄμβροτον, αἰπήεσσαυ, ἀτερπεία. Σείτο φέριστε
Ἄτρομος οὐδὲ τάφω Χριστιανὸς πελάσει.

Ad animam suam.

Ἄλλοι μὲν χρυσὸν, οἱ δ' ἄργυρον, οἱ δὲ
τράπεζαν

Τιμῶσι λιπαρὴν, παίγνια τοῦδε βίου.

Ἄλμοι δ' αὖ Σηρῶν καλὰ νήματα, καὶ γύας
ἄλλοι

Πυροφόρους, ἄλλοι τετραπόδων ἀγέλας.

Αὐτὰρ ἔμοι Χριστὸς πλοῦτος μέγας, ὃν ποτ'
ἴδοιμι

Νῶ γυμνῶ καθαρῶς: τ' ἄλλα δὲ κόσμος
ἔχοι.

Ad animam suam.

Θυμε βλέψον ἄνω χθονίων δ' ἐπιλήθιο πάν-
των

Μὴ δὲ σε νικήσῃ πρὸς κακότητα δέμας.

Ἄστρο μὲν ἡμαύρωσε, καὶ ἱερὰ κύκλα σε-
 λήνης
 Ἄξονα δινήσας ἔμπυρος ἥελιος·
 Ὑμνοπόλους δ' ἀγελῆδ' ἀπημάλδυνεν Ὀμη-
 ρος,
 Δαμπρότατον μουσῶν φέγγος ἀνασχόμε-
 νος.

Alphæi in eumdem.

Ἀνδρομάχης ἔτι θρῆνον ἀκούομεν, εἰσέτι
 Τροίην
 Δερχόμεθ' ἐκ βάθρων πᾶσαν ἐρειπομένην,
 Καὶ μόθον αἰάντειον ὑπὸ στεφάνῃσι πόλῃος
 Ἥδ' ἐ τὸν ἐξ ἵππων Ἑκτορα συρόμενον,
 Μαιονίδαο διὰ μοῦσαν ὃν οὐ μία πατρίς
 αἰοιδὸν
 Κοσμεῖται, γαίης δ' ἀμφοτέρης κλίματα.

S. Gregorii Nazianzeni
 In Maxentium.

Αἵματος εὐγενέος γενόμην. Βασιλῆος ἐν αὐλαῖς
 Ἔστην. Ὀφρὺν αἶρα κενόφρονα. πάντα
 σκέδασσε
 Χριστὸς ἐπεὶ μ' ἐκάλεσσε. βίου πολλὰῖσιν
 ἀταρποῖς
 Ἰχνος ἔρρισα πόθοιο τινάγμασιν. ἄχρῃς
 αὐεῦρον

Ἄθρει Νικίαν Κώου μόνον ἥδη ἔκλιτο
 Εἰν αἰδῶ, νεκρὸς δ' ἦλθεν ὑπ' ἡέλιον.
 Ἄστοι γὰρ τύμβοιο μετοχλίσσαντες ὀχῆας,
 Εἵρυσαν εἰς ποινὰς τλήμονα δισθανέα.

Ignoti in divities.

Ἐλθὼν εἰς αἰδῶν ὅτε δὴ σοφὸν ἤνυσε γῆρας
 Διογένης ὁ Κύων, Κροῖσον ἰδὼν ἐγέλα,
 Καὶ στρώσας ὁ γέρων τὸ τριβῶνιον ἐγγὺς
 ἐκείνου,
 Τοῦ πολὺν ἐκ ποταμοῦ χρυσὸν ἀφυσσα-
 μένου,
 Εἶπεν, ἐμοὶ καὶ νῦν πλείων τόπος. ὅσσα
 γὰρ εἶχον,
 Πάντα φέρω σὺν ἐμοὶ Κροῖσι, σὺ δ' οὐδὲν
 ἔχεις.

In pietatem.

Ἰχθύας ἀγκίστρῳ τὶς ἀπ' ἡόνος εὐτριχι βάλ-
 λων,
 Εἴλχυσε ναυηγῶν κράτα λιποτριχέα.
 Οἰκτεῖρας δὲ νέκυν τὸν ἀσώματον, ἐξ ἀσι-
 δήρου
 Χειρὸς ἐπισκάπτων, λιτὸν ἔχασε τάφον.
 Εὔρε δὲ κευθόμενον χρυσοῦ κτέαρ. ἦ ῥα δι-
 καίοις
 Ἀνδράσιν εὐσεβείης οὐκ ἀπόλωλε χάρις.

Σώματα πολλὰ τρέφειν, καὶ δώματα πόλλ'
ἀνεγείρειν,
Ἄτραπὸς εἰς πενίην ἐστὶν ἐτοιμοτάτη.

Luciani in vitam humanam.

Θνητὰ τὰ τῶν θνητῶν, καὶ πόντα παρέρχε-
ται ἡμᾶς.
Ἦν δὲ μὴ, ἀλλ' ἡμεῖς αὐτὰ παρερχό-
μεθα.

Pauli Silentiarii in virtutem.

Μῆτε βαθυκτεάνοιο τύχης κουφίζω ροίζῳ,
Μῆτε σέο γνάμψῃ φροντὶς ἐλευθερίην.
Πᾶς γὰρ ὑπ' ἀσταθείεσσι βίος πολεμίζεται
αὔραις,
Τῇ καὶ τῇ θαμινῶς ἀντιμεθελχόμενος.
Ἦ δ' ἀρετὴ, σταθερόν τι καὶ ἄτροπον ἥς ἐπὶ
μούνῃς
Κύματα θαρσαλέως ποντοπόρει βιότου.

Crinagori in mortem
et morientes.

Μὴ εἴποις θάνατον βιοτῆς ὄρον· εἰσὶ καμου-
σιν
Ὡς ζωῆς ἀρχαὶ συμφορέων ἐτέρων.

Χάρμι τὸν ὀφθαλμοῖς χθίζον ἐν ἡμετέ-
 ροις,
 Τῇ ἐτέρῃ κλαύσαντες ἰθάπτομεν. οὐδὲν ἐ-
 κείνου
 Εἶδε πατὴρ Διοφῶν χρῆμ' ἀνιηρότερον.

Ejusdem in semetipsum.

Ὅστις ἐμὸν παρὰ σῆμα φέρεις πόδα, Καλλι-
 μάχου με
 Ἴσθι Κυρηναίου παῖδα τε καὶ γενέτην.
 Εἰδείης δ' ἄμφω κεν. ὁ μὲν ποτε πατρίδος
 ὅπλων
 ἤρξεν, ὁ δ' ἤεισεν κρείττονα βασκανίης.
 Οὐ νέμεσις. Μοῦσαι γὰρ ὅσους ἴδον ὄμματι
 παῖδας
 Ἄχρι βίου πολιοὺς οὐκ ἀπέθεντο φίλους.

Alterum ejusdem argumenti.

Εἶχον ἀπὸ σμικρῶν ὀλίγον βίον, οὔτε τι
 δεινὸν
 ῥέζων, οὔτ' ἀδικῶν οὐδένα, γαῖα φίλη.

Theognidis de divitiis.

Οὐκ ἐθέλω πλουτεῖν, οὐκ εὐχομαι ἀλλά
 μοι εἶη
 Ζῆν ἀπὸ τῶν ὀλίγων, μηδὲν ἔχοντι κα-
 κόν.

S E L E C T A
QUAEDAM EPIGRAMMATA

Callimachi in Timonem.

Τίμων μισάνθρωπος ἰσοικέω· ἀλλὰ παρέλθε,
Οἰμώζειν εἶπας πολλὰ, παρέλθε μόνον.

Ejusdem in eumdem.

Τίμων (οὐ γὰρ ἔτ' ἴσσι) τί τοι, φάος ἢ σκότος,
ἔχθρον;
Τὸ σκότος. ὑμέων γὰρ πλείονες εἰν αἰῶδες.

Ejusdem in Saonem Acanthium.

Τῇδε Σάων ὁ Δίκωνος' Ἀκάνθιος ἱερὸν ὕπνον
Κοιμᾶται. θνήσκειν μὴ λέγε τοὺς ἀγαθοὺς.

Ejusdem in Theridem.

Σύντομος ἦν ὁ ξεῖνος, ὁ καὶ τάφος. οὐ μακρὰ
λέξω·
Θῆρις' Ἀρισταίου, Κρῆς, ὑπ' ἐμοί. δολιχόν.

Ejusdem in Charidem.

Δαίμονα τίς δ' εὔ οἶδε τὸν αὔριον; ἡνίκα καί σε

Χαῖρέ μοι, Ῥώμα, θυγάτηρ Ἄρης,
 χρυσειομίτρα, δαΐφρων ἄνασσα,
 σεμνὸν ἅ ναίεις ἐπὶ γᾶς Ὀλυμπων
 αἰὲν ἄθραυστον.

Σοὶ μόνῃ πρεσβίστα δέδοκε Μοῖρα
 κῦδος ἀρρήκτω βασιλῆον ἀρχᾶς,
 ὄφρα κοιρανῆον ἔχοισα κάρτος
 ἀγεμονεύης.

Σᾶ δ' ὑπὸ σδεύγλα κρατερῶν λιπάδνων
 στέρνα γαίας καὶ πολιᾶς θαλάσσης
 σφίγγεται· σὺ δ' ἀσφαλῆως κυβερνᾷς
 ἄστυα λαῶν.

Πάντα δὲ σφάλλων ὁ μέγιστος αἰὼν,
 καὶ μεταπλάσσων βίον ἄλλοτ' ἄλλως,
 σοὶ μόνῃ πλεσιστίον οὔρον ἀρχᾶς
 οὐ μεταβάλλει.

Ἥ γὰρ ἐκ πάντων σὺ μόνῃ κρατίστους
 ἄνδρας αἰχματάς, μεγάλους, λοχεύεις,
 εὖσταχυν Δάματρος ὅπως συνοίσης
 καρπὸν ἀπ' ἀνδρῶν.

κισσοστεφής δὲ κεῖμαι ,
 πατῶ δ' ἅπαντα θυμῶ.
 ὄπλιζ' , ἐγὼ δὲ πίνω.
 φέρ' ἐμοὶ κύπελλον , ὦ παῖ
 μεθύοντα γάρ με κεῖσθαι
 πολὺ κρεῖσσον , ἢ θανόντα.

Εἰς τέττιγα.

Μακαρίζομέν σε , τέττιζ,
 ὅτε δενδρέων ἐπ' ἄκρων
 ὀλίγην δρόσον πεπωκώς ,
 βασιλεὺς ὅπως , αἰεῖδεις.
 σὰ γὰρ ἐστὶ κεῖνα πάντα ,
 χ' ὅποσα βλέπεις ἐν ἀγροῖς ,
 χ' ὅποσα φέρουσιν ὕλαι.
 σὺ δὲ φίλιος γεωργῶν ,
 ἀπὸ μηδενός τί βλάπτων.
 σὺ δὲ τίμιος βροτοῖσι ,
 θέρεος γλυκὺς προφήτης.
 φιλέουσι μὲν σε Μοῦσαι ,
 φιλέει δὲ Φοῖβος αὐτός ,
 λιγυρὴν δ' ἔδωκεν οἴμην.
 τὸ δὲ γῆρας οὐ σε τείρει.
 σοφὴ , γηγενὴς , φίλυμνε ,
 ἀπαθὴς , ἀναιμόσαρκε'
 σχεδὸν εἴ θεοῖς ὅμοιος.

Εἰς τὸν πλοῦτον.

Ἐπειδὴ βροτὸς ἐτέχθη
βιότου τρίβον ὁδεύειν,
χρόνον ἔγνων, ὃν παρῆλθον
ὃν δ' ἔχω δραμεῖν, οὐκ οἶδα.
μέθετέ με, φροντίδες
μηδέν μοι καὶ ὑμῖν ἔστω.
πρὶν ἐμὲ φθάσῃ τὸ τέρμα,
παίξω, γελάσω, χορεύσω
μετὰ τοῦ καλοῦ Λυαίου.

Εἰς ἑαυτόν.

Ὅταν πῖω τὸν οἶνον,
εὐδουσιν αἱ μέριμναι.
τί μοι πόνων, τί μοι γόων,
τί μοι μέλει μεριμνῶν;
θανεῖν με δεῖ, καὶ μὴ θέλω.
τί δὲ τὸν βίον πλανῶμαι;
πίωμεν οὖν τὸν οἶνον
τὸν τοῦ καλοῦ Λυαίου.
σὺν τῷ δὲ πίνειν ἡμᾶς
εὐδουσιν αἱ μέριμναι.

Εἰς ἑαυτόν.

Ὅταν ὁ Βάχχος εἰσέλθῃ,
εὐδουσιν αἱ μέριμναι
δοκῶν δ' ἔχειν τὰ Κροίσου
θέλω καλῶς αἰεῖδεν.

Φαγοῦσαν ἄγριόν τι ;
 Τανῦν ἔδω μὲν ἄρτον ,
 Ἀφαρπάσασα χειρῶν
 Ἀνακρέοντος αὐτοῦ·
 πιεῖν δ' ἔμοι δίδωσι
 τὸν οἶνον ὃν προπίνει.
 πιοῦσα δ' ἂν χορεύω ,
 καὶ δεσπότην ἔμοῖσι
 πτεροῖσι συσκιάζω·
 κοιμωμένη δ' ἐπ' αὐτῷ
 τῷ βαρβίτῳ καθεύδω.
 ἔχεις ἅπαντ' ἄπελθε·
 λαλιστέραν μ' ἔθηκες ,
 ἄνθρωπε , καὶ κορώνης·

Εἰς τὸ ἀφθόγως ζῆν.

Οὐ μοι μέλει τὰ Γύγαι ,
 τοῦ Σαρδίων ἄνακτος·
 οὐδ' εἰλέ πῶ με ζῆλος ,
 οὐδὲ φθονῷ τυράννοισ·
 ἔμοι μέλει μύροισι
 καταβρέχειν ὑπὴν·
 ἔμοι μέλει ῥόδοισι
 καταστέφειν κάρηνα·
 τὸ σήμερον μέλει μοι·
 τὸ δ' αὔριο τίς οἶδεν ;

Εἰς περιστιράν.

Ἐρασμὴ πέλεια ,
 πόθεν , πόθεν πέτασαι ;
 πόθεν μύρων τοσούτων ,
 ἐπ' ἥeros θέουσα ,
 πνέεις τε καὶ ψεκάζεις ;
 τίς εἶ ; τί σοι μέλει δέ ;
 Ἀνακρέων μ' ἔπεμψε
 πρὸς παῖδα , πρὸς Βάθυλλον ,
 τὸν ἄρτι τῶν ἀπάντων
 κρατοῦντα καὶ τύραννον .
 πέπραχέ μ' ἡ Κυθήρη ,
 λαβοῦσα μικρὸν ὕμνον .
 ἐγὼ δ' Ἀνακρέοντι
 διακονῶ τοσαῦτα .
 καὶ νῦν , ὄρᾳς , ἐκείνου
 ἐπιστολὰς κομίζω
 καὶ φησιν εὐθέως με
 ἐλευθέρην ποιήσιν .
 ἐγὼ δὲ , κῆν ἀφῆ με ,
 δούλη μενῶ παρ' αὐτῶ .
 τί γάρ με δεῖ πέτασθαι
 ὄρη τε καὶ κατ' ἀγρούς ,
 καὶ δένδρεσιν καθίζειν ,

βασιλικὸς ἔσται λοιπὸν οἶκος ἡ διάνοια
 ἡμῶν, καὶ οὐδεὶς ἄτοπος λογισμὸς ἐπιβῆ-
 ναι δυνήσεται, τῆς τῶν μαρτύρων μνήμης
 ὥς περ τινὸς ζωγραφίας διὰ παντὸς ἡμῖν
 ἐναποκειμένης, καὶ πολλὴν ἐναφειίσῃς τὴν
 μαρμαρυγὴν, καὶ τοῦ βασιλείως τῶν ὅλων
 Θεοῦ συνεχῶς ἡμῖν ἐνδιαιτωμένου. Οὕτω δέ
 ἐνταῦθα Χριστόν ὑποδεξάμενοι, δυνησόμε-
 θα μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀποδημίαν εἰς τὰς
 σκηνὰς ὑποδεχθῆναι τὰς αἰωνίους· ὧν γέ-
 νοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φι-
 λανθρωπία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 δι' οὗ, καὶ μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ δόξα, ᾧμα
 τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοποιῷ Πνεύματι, εἰς τοὺς
 αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ταύτην ἐννοοῦντες διὰ παντός, μὴ τὴν κλίμακα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας τῶν μαρτύρων τιμωρίας διαγράφωμεν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας τῆς ἡμετέρας· καθάπερ οἱ τὰς οἰκίας τὰς ἑαυτῶν ποιοῦντες λαμπράς, ἀνθηρᾷ γραφῇ πανταχόθεν αὐτὰς κατακοσμοῦσιν· οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς τοίχοις τῆς ἡμετέρας διανοίας ζωγραφήσωμεν τῶν μαρτύρων τὰς τιμωρίας· ἐκείνη μὲν γὰρ ἡ ζωγραφία ἀνόνητος, αὕτη δὲ κέρδος ἔχουσα· οὐ δεῖται χρημάτων, οὐδὲ δαπάνης, οὐδὲ τέχνης τινὸς αὕτη ἡ γραφή· ἀλλ' ἀντὶ πάντων ἀρκεῖ προθυμία χρήσασθαι καὶ λογισμῷ γενναίῳ καὶ νήφοντι· καὶ διὰ τούτου καθάπερ διὰ τινος χειρὸς ἀρίστης ὑπογράψαι τὰς τιμωρίας αὐτῶν. Ζωγραφῶμεν τοίνυν ἐν τῇ ψυχῇ τοὺς μὲν ἐπὶ τηγάνων κειμένους, τοὺς δὲ ἐπὶ ἀνδράκων τεταμένους, τοὺς δὲ εἰς λέβητας κυβιστοῦντας, τοὺς δὲ εἰς θάλασσαν καταποντιζομένους, ἑτέρους ξιομένους, ἄλλους ἐπὶ τροχὸν καμωτομένους, ἄλλους εἰς κρημνὸν ῥιπτομένους· καὶ τοὺς μὲν θηρίοις πυκτεύοντας, τοὺς δὲ ἐπὶ τὸ βάραθρον ἀγομένους, τοὺς δὲ, ὡς ἕκαστος ἔτυχε καταλύσας τὸν βίον· ἵνα τῇ ποικιλίᾳ τῆς γραφῆς ταύτης λαμπρὰν τὴν ἡμετέραν κατασκευάσαντες οἰκίαν, ἐπιτήδειον τῷ Βασιλεῖ τῶν οὐρανῶν ποιήσωμεν καταγώγιον. ἂν γὰρ ἴδῃ τοιαύτας ἐν διανοίᾳ τὰς γραφάς, ἥξει μετὰ τοῦ Πατρὸς, καὶ μονὴν ποιήσει παρ' ἡμῖν σὺν τῷ Πνεύματι τῷ Ἀγίῳ· καὶ

ἀγρυπνίας, ἄλλα τὴν παρρησίαν τὴν ἀπὸ τῆς εὐχῆς νόει· οὕτω καὶ στρατιῶται ποιοῦσιν, οὐ τὰ τραύματα, ἀλλὰ τὰς ἀμοιβὰς βλέπουσιν· οὐ τὰς σφαγὰς, ἀλλὰ τὰς νίκας· οὐ τοὺς πίπτοντας νεκροὺς, ἀλλὰ τοὺς στεφανουμένους ἀριστέας. Οὕτω καὶ κυβερνῆται πρὸ τῶν κυμάτων τοὺς λιμένας ὁρῶσι, πρὸ τῶν ναυαγίων τὰς ἐμπορίας, πρὸς τῶν ἐν θαλάσῃ δεινῶν, τὰ μετὰ θάλασσαν ἀγαθά. οὕτω καὶ σὺ ποίησον· ἐννόησον ἑλίκον ἐστὶν ἐν νυκτὶ βαθεῖα, τῶν ἀνθρώπων καθευδόντων ἀπάντων καὶ θηρίων καὶ κτηνῶν, βαθυτάτης ἡσυχίας οὔσης, μόνον σε ἐγερθέντα παρρησίᾳ διαλέγεσθαι τῷ κοινῷ πάντων Δεσπότη. γλυκὺς ὁ ὕπνος; ἀλλ' οὐδὲν γλυκύτερον προσευχῆς· ἂν κατ' ἰδίαν αὐτῷ διαλεχθῇς, πολλὰ ἀνύσαι δυνήσῃ, μηδενὸς ἐνοχλοῦντός σε, μηδὲ ἐκκρούοντός σε τῆς δεήσεως· ἔχεις καὶ τὸν καιρὸν σύμμαχον πρὸς τὸ ἐπιτυχεῖν ὧν θέλεις· ἀλλὰ περιστρέφῃ κείμενος ἐπὶ μαλακῇ στρωμνῇ, καὶ ὀκνεῖς διαναστῆναι; ἐννόησον τοὺς ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς κλίμακος κειμένους σήμερον μάρτυρας, οὐχὶ στρωμνῇς ὑποκειμένης, ἀλλ' ἀνδράκων ὑπεστρωμένων. Ἐνταῦθα βούλομαι καταλύσαι τὸν λόγον, ὥστε τῆς κλίμακος τὴν μνήμην ἀκμάζουσιν καὶ νεαρὰν ἔχοντας ὑμᾶς ἀπελθεῖν, καὶ ταύτης ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ μνησθῆναι· καὶ γὰρ μυρία κατέχη δεσμὰ, δυνησόμεθα πάντα ἀπορρήξαι ῥαδίως, καὶ πρὸς τὴν εὐχὴν ἀναστῆναι. Τὴν κλίμακα δὲ

μαρτυρίου ; ἀλλὰ καὶ γυμναζώμεθα εἰς καιρὸν μαρτυρίου. Κατεφρόνηταν ἐκεῖνοι ζωῆς ; καταφρόνησον σὺ τρυφῆς ἔρριψαν ἐκεῖνοι τὰ σώματα πυρί ; ῥίψον σὺ χρήματα νῦν ἐν ταῖς χερσὶ τῶν πενήτων· κατεπάτησαν ἐκεῖνοι τοὺς ἄνδρακας ; σβέσον σὺ τῆς ἐπιθυμίας τὴν φλόγα· φορτικὰ ταῦτα ; ἀλλὰ καὶ ἐπικερδῇ μὴ τὰ παρόντα ὄρα ἐπαχθῇ , ἀλλὰ τὰ μέλλοντα χρηστὰ· μὴ τὰ ἐν χερσὶ δεινὰ , ἀλλὰ τὰ ἐν ἑλπίσιν ἀγαθὰ , μὴ τὰ παθήματα· ἀλλὰ τὰ βραβεῖα· μὴ τοὺς πόνους , ἀλλὰ τοὺς στεφάνους· μὴ τοὺς ἰδρώτας , ἀλλὰ τὰς ἀμοιβάς· μὴ τὰς ἀλγυδόνας , ἀλλὰ τὰς ἀντιθέσεις· μὴ τὸ καϊόμενον πῦρ , ἀλλὰ τὴν προκειμένην βασιλείαν· μὴ τοὺς περιεστῶτας δημίους , ἀλλὰ τὸν στεφανοῦντα Χριστόν. Αὕτη μεγίστη μέθοδος καὶ εὐκολωτάτη πρὸς ἀρετὴν ὁδὸς , μὴ τοὺς πόνους μόνον ὁρᾶν , ἀλλὰ καὶ τὰ ἑπαθλα μετὰ τῶν πόνων· ἀλλ' οὐκ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ μόνον. Ὅταν οὖν μέλλῃς ἐλεημοσύνην διδόναι , μὴ πρόσεχε τῇ δαπάνῃ τῶν χρημάτων , ἀλλὰ τῇ συλλογῇ τῆς δικαιοσύνης. Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· μὴ βλέπε τὸν κενούμενον πλοῦτον , ἀλλὰ τὸν αὐξανόμενον θησαυρόν. Ἄν νηστεύσῃς, μὴ τὴν κάκωσιν τὴν ἀπὸ τῆς νηστείας λογίζου , ἀλλὰ τὴν ἀνεσιν τὴν ἀπὸ τῆς κακώσεως· ἂν ἀγρυπνήσῃς εὐχόμενος, μὴ τὴν ταλαιπωρίαν τὴν ἀπὸ τῆς

τινὰς ἀριστείας ἐκ πολέμου καὶ μάχης ἐπα-
 νελθόντας μετὰ πολλὰ τρόπαια καὶ νίκας,
 οὕτω μεθ' ἡδονῆς δεξιοῦνται πάντας αὐτοὺς,
 καὶ ἀσπάζονται. εἴτα ἄγουσιν αὐτοὺς μετὰ
 πολλῆς δορυφορίας πρὸς τὸν τῶν οὐρανῶν
 Βασιλέα ἐπὶ τὸν θρόνον ἐκείνον τὸν πολλῆς
 δόξης γέμοντα, ἐνθα τὰ Χερουβὶμ, καὶ τὰ
 Σεραφὶμ. Ἐλθόντες δὲ ἐκεῖ, καὶ προσκυνή-
 σαντες τὸν ἐπὶ θρόνου καθήμενον, πλείονος
 παρὰ τοῦ Δεσπότου μᾶλλον, ἢ παρὰ τῶν
 ὁμοδούλων ἀπολαύουσι φιλοφροσύνης· οὐ γὰρ
 ὡς δούλους αὐτοὺς δέχεται, καὶ τοι τοῦτο
 μεγίστη τιμὴ, καὶ ἥς ἴσον οὐκ ἔστιν εὐρεῖν,
 ἀλλ' ὡς φίλους αὐτοῦ· ὑμεῖς γάρ, φησί, φί-
 λοι μου ἐστέ· καὶ μάλα εἰκότως· αὐτὸς γὰρ
 εἶπε πάλιν, μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς
 ἔχει, ἵνα τις θῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν
 φίλων αὐτοῦ. Ἐπειδὴ οὖν τὴν μεγίστην ἀγά-
 πην ἐπεδείξαντο, δεξιοῦται τούτους, καὶ
 ἀπολαύουσι τῆς δόξης ἐκείνης, κοινωνοῦσι
 τῶν χορῶν, καὶ μετέχουσι τῶν μελῶν τῶν
 μυστικῶν. Εἰ γὰρ ἐν σώματι ὄντες κατὰ τὴν
 τῶν μυστηρίων κοινωνίαν εἰς ἐκείνον ἐτέλουν
 τὸν χορὸν μετὰ τῶν Χερουβὶμ τὸν τρισάγιον
 ὕμνον ψάλλοντες, καθάπερ ὑμεῖς ἴστε οἱ
 μνησθέντες, πολλῶ μᾶλλον νῦν τοὺς συγχο-
 ρευτὰς ἀπολαβόντες μετὰ πολλῆς τῆς παρ-
 ῥησίας κοινωνοῦσι τῆς εὐφημίας ἐκείνης. Ἄρα
 οὐκ ἐφρίττετε πρὸς τοῦτο τὸ μαρτύριον;
 ἄρα οὐκ ἐπιθυμεῖτε νῦν τοῦ μαρτυρίου; ἄρα
 οὐκ ἀλγείτε νῦν, ὅτι οὐ πάρεστι καιρὸς

γὰρ ὁφθαλμὸς εἶδε, φησὶν, οὔτε οὓς ἤκου-
 σεν, οὔτε ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη, ἃ
 ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· οὐ-
 δεῖς δὲ ἀνθρώπων οὕτως αὐτὸν ἠγάπησεν
 ὡς οἱ μάρτυρες. Οὐ μὴν ἐπειδὴ καὶ λόγον
 καὶ διάνοιαν ὑπερβαίνει τῶν ἀποκειμένων
 ἀγαθῶν τὸ μέγεθος, διὰ τοῦτο σιγήσομεν,
 ἀλλ' ὡς οἶον ἦ καὶ εἰπεῖν ἡμῖν καὶ ὑμῖν ἀκου-
 σαι, πειρασόμεθα ὑμῖν ἀμυδρῶς ἐνδείξα-
 σθαι τὴν ἐκεῖ διαδεξαμένην αὐτοὺς μακαριό-
 τητά· σαφῶς γὰρ αὐτοὶ μόνοι εἴσονται οἱ
 διὰ τῆς πείρας ταύτης ἀπολαύοντες. Τὰ μὲν
 γὰρ δευνὰ ταῦτα καὶ ἀφόρητα ἐν βραχείᾳ
 καιροῦ ῥοπῇ πάσχουσιν οἱ μάρτυρες, μετὰ
 δὲ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν εἰς οὐρανούς
 ἀναβαίνουνσιν, ἀγγέλων αὐτοῖς προηγουμέ-
 νων, καὶ ἀρχαγγέλων δορυφορούντων· οὐ
 γὰρ αἰσχύνονται τοὺς συνδούλους, ἀλλὰ
 πάντα ἂν ἔλοιγτο δι' αὐτοὺς ποιῆσαι· ἐπει-
 δὴ ἐκεῖνοι, πάντα εἴλοντο παθεῖν διὰ τὸν
 αὐτῶν δεσπότην Χριστόν. Ἐπειδὴ δὲ ἀνα-
 βῶσιν εἰς τὸν οὐρανὸν, πᾶσαι ἐκεῖναι αἱ
 ἅγαι δυνάμεις συντρέχουσιν· εἰ γὰρ ἀθλη-
 τῶν ξένων ἐπιδημούντων τῇ πόλει, πᾶς ὁ
 δῆμος περιρρέει πανταχόθεν, καὶ κυκλώσαν-
 τες αὐτοὺς καταμανθάνουσι τῶν μελῶν τὴν
 εὐταξίαν, πολλῶ μᾶλλον τῶν ἀθλητῶν τῆς
 εὐσεβείας εἰς οὐρανούς ἀναβάντων, συντρέ-
 χουσιν οἱ ἄγγελοι, καὶ πᾶσαι αἱ ἄνω ду-
 νάμεις πάντοθεν περιρρέουσι, καταμανθά-
 νουσαι τούτων τὰ τραύματα καὶ καδάπερ

χάριν λαμπρῶς ἐπιδεικνύμενοι. Εἶδετε πολ-
 λάκις ὑπὸ τὴν ἑω τὸν ἥλιον ἀνίσχοντα καὶ
 κροκοειδεῖς ἀφίεντα ἀκτῖνας ; τοιαῦτα ἦν τῶν
 ἀγίων τὰ σώματα , ὥσπερ τινων ἀκτίνων
 κροκοειδῶν , τῶν ῥυάκων τοῦ αἵματος παν-
 ταχόθεν αὐτοὺς περιρρέοντων , καὶ τὸ σῶμα
 αὐτῶν καταυγαζόντων πολλῷ μᾶλλον , ἢ
 τὸν οὐρανὸν ἥλιος. Τοῦτο τὸ αἷμα ἄγγελοι
 μὲν ὀρώντες ἐτέρπωντο , δαίμονες ἔφριττον ,
 καὶ αὐτὸς δὲ ὁ διάβολος ἔτρεμεν· οὐ γὰρ
 αἷμα ἦν ἀπλῶς τὸ ὀρώμενον , ἀλλ' αἷμα σω-
 τήριον , αἷμα ἅγιον , αἷμα τῶν οὐρανῶν
 ἄξιον , αἷμα διηνεκῶς τὰ καλὰ τῆς ἐκκλη-
 σίας ἄρδον φυτά. Εἶδε τὸ αἷμα , καὶ ἔφρι-
 ξεν ὁ διάβολος· ἀνεμνήσθη γὰρ ἐτέρου αἵ-
 ματος δεσποτικοῦ· δι' ἐκεῖνο τὸ αἷμα τοῦτο
 ἔρρευσεν· ἐξ οὗ γὰρ ἐνύγη ἡ πλευρὰ τοῦ
 Δεσπότου , μυρίας ὀρᾶς λοιπὸν πλευρὰς νυτ-
 τομένας. Τίς γὰρ οὐ μεθ' ἡδονῆς ἀποδύσαι-
 το πολλῆς πρὸς τοὺς ἀγῶνας τούτους , μέλ-
 λων κοινωνεῖν Δεσποτικῶν παθημάτων , καὶ
 συμμορφοῦσθαι τῷ θανάτῳ τοῦ Χριστοῦ ; ἀρ-
 κοῦσα γὰρ αὕτη ἡ ἀντίδοσις , καὶ πλείων ἡ
 τιμὴ , καὶ ὑπερβαίνουσα τοὺς ἄθλους ἢ
 ἀμοιβή , καὶ πρὸ τῆς βασιλείας τῶν οὐρα-
 νῶν . μὴ τοίνυν φρίττωμεν ἀκούοντες , ὅτι ὁ
 δεῖνα ἐμαρτύρησεν , ἀλλὰ φρίττωμεν ἀκούον-
 τες , ὅτι ὁ δεῖνα κατεμαλακίσθη , καὶ ἔπε-
 σε , τοιούτων προκειμένων ἐπάθλων . εἰ δὲ
 βούλει καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἀκούσαι , λό-
 γος μὲν οὐδεὶς παραστήσαι δύναται . οὔτε

Ἰακώβ ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν τεταμένην. δι' ἐκείνης μὲν κατέβαινον ἄγγελοι, διὰ ταύτης δὲ ἀναβαίνουνσι μάρτυρες. Ἐκατέρα δὲ ὁ Κύριος ἐπεστήρικτο· οὐκ ἂν ἤνεγκαν τὰς ὁδύνας οἱ ἅγιοι οὗτοι, εἰ μὴ ταύτῃ ἐπηρείδοντο· ἀλλὰ δι' ἐκείνης μὲν ἀναβαίνουνσι, καὶ καταβαίνουσιν ἄγγελοι, διὰ ταύτης δὲ ὅτι ἀναβαίνουνσι καὶ μάρτυρες παντί που δῆλον. Τί δήποτε; ὅτι ἐκεῖνοι μὲν πρὸς διακονίαν ἀποστελλόμενοι διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν, οὗτοι δὲ καθάπερ ἀθληταὶ καὶ στεφανίται, ἀπαλλαγέντες τῶν ἀγώνων, ἀπῆλθον λοιπὸν πρὸς τὸν ἀγνωστέον· ἀλλὰ γὰρ μὴ ἀπλῶς ἀκούωμεν τὰ λεγόμενα, ἀκούοντες, ὅτι ἄνδρακες ὑπέκειντο καταξανθεῖσι τοῖς σώμασιν· ἀλλ' ἐννοήσωμεν τίνες ἴσμεν, πυρετοῦ κατασκήφαντος· ἀβίωτον εἶναι νομίζομεν τὸν βίον, ἀλύομεν, δυσανασχετοῦμεν, καθάπερ παῖδιά μικρὰ δυσχεραίνομεν, τῆς γεέννης οὐδὲν ἔλαττον νομίζοντες τὸ πῦρ. οὗτοι δὲ οὐ πυρετοῦ ἐπικειμένου, ἀλλὰ φλογὸς πάντοθεν αὐτοὺς πολιορκούσης, καὶ τῶν σπινθήρων τοῖς ἔλκεσιν ἐπιπηδώντων, καὶ θηρίου παντὸς δριμύτερον δακνόντων τὰ τραύματα, καθάπερ ἀδამάντινοί τινες, καὶ ἐν ἄλλοτρίοις ὀρώντες ταῦτα γινόμενα σώμασιν, οὕτω γενναίως καὶ μετὰ προσηκούσης αὐτοῖς ἀνδρείας ἐπὶ τῶν τῆς ὁμολογίας εἰστήκεισαν ῥημάτων, ἀπερίτρεπτοι διὰ πάντων τῶν δεινῶν μένοντες, καὶ τὴν ἑαυτῶν ἀνδρείαν καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ

δεχόμενος τραύματᾶ , τρόπαιον στήσειε. καὶ γὰρ τοὺς μάρτυρας γυμνοὺς ἄγοντες , καὶ τὰς χεῖρας ὀπίσω δῆσαντες , καὶ πάντοθεν παίοντες , οὕτως ἡτῶντο· οἱ δὲ τὰ τραύματα δεχόμενοι , τὸ κατὰ τοῦ διαβόλου τρόπαιον ἔστησαν· καὶ καθάπερ ἀδάμας πλητόμενος , αὐτὸς μὲν οὐκ ἐνδίδωσιν , οὐδὲ μάλᾶσσεται , τὸν δὲ παίοντα διαλύει σίδηρον , οὕτω δὴ καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν ἀγίων , τοσούτων ἐπαγομένων βασάνων , αὐταὶ μὲν οὐδὲν ἐπασχον δεινὸν , τῶν δὲ παιόντων τὴν δύναμιν καταλύουσαι , αἰσχροῶς καὶ καταγελάστως ἡττηθέντας ἐκ τῶν ἀγώνων ἐξέπεμπον μετὰ πολλὰς καὶ ἀφορήτους πληγὰς. καὶ γὰρ προσέδησαν αὐτοὺς τῷ ξύλῳ , καὶ τὰς πλευρὰς διώρυττον , ἐμβαδύνοντές αὐλάκας , καθάπερ οἱ γῆν ἀροτριῶντες , ἀλλ' οὐ σώματα σχίζοντες , καὶ ἦν ἰδεῖν λαγόνας ἀναπεπετασμένας , πλευρὰ ἀνεωγότα , στήθη διερρήγμένα· καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα τῆς μανίας ἔστησαν οἱ αἰμοβόροι. Θῆρες ἐκεῖνοι , ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ ξύλου καθελόντες , ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ σιδηρᾶς κλίμακος ἔτεινον· καὶ ἦν ἰδεῖν πάλιν πικρότερα τῶν προτέρων θεάματα , διπλᾶς κατὰφερομένας σταγόνας ἐκ τῶν σωματῶν , τὰς μὲν τοῦ αἵματος ρέοντος , τὰς δὲ τῶν σαρκῶν τηχομένων· οἱ δὲ ἅγιοι , καθάπερ ἐπὶ ῥόδων , κείμενοι τῶν ἀνθρώπων , οὕτω μετ' ἡδονῆς τὰ γινόμενα ἐθεώρουν. Σὺ δὲ ἀκούσας κλίμακα σιδηρὰν , ἀναμνήσθητι κλίμακος νοητῆς , ἣν εἶδεν ὁ πατριάρχης

μάχονται. καὶ ἡ νίκη τῶν γυμνῶν, οὐ τῶν
καθωπλισμένων γίνεται· τίς οὐκ ἂν ἐκπλα-
γείη, ὅτι ὁ μαστίζόμενος περιγίγνεται τοῦ
μαστιζόντος, ὁ δεδεμένος τοῦ λελυμένου,
ὁ κατὰ καὶ οἰόμενος τοῦ καίοντος, ὁ ἀποδνήσκων
τοῦ ἀναιρουῦντος; εἶδες πῶς ταῦτα ἐκείνων
φρικωδέστερα; ἐκεῖνα μὲν εἰ καὶ φοβερά,
ἀλλὰ κατὰ φύσιν γίνεται· ταῦτα δὲ πᾶσαν
ὑπερβαίνει φύσιν, καὶ πᾶσαν πραγμάτων
ἀκολουθίαν· ἵνα μάθῃς ὅτι τῆς τοῦ Θεοῦ
χάριτός ἐστι τὰ κατορθούμενα. Καίτοι τί
τῆς μάχης ταύτης ἀδικώτερον; τί τῶν πα-
λαισμάτων παρανομώτερον; ἐν μὲν γὰρ τοῖς
πολέμοις ἀμφοτέροι φράττονται οἱ μαχόμε-
νοι· ἐνταῦθα δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μὲν γυ-
μνός, ὁ δὲ καθωπλίσται. Ἐν τοῖς ἀγῶσι
πάλιν, ἀμφοτέροις ἔξιsti τὰς χεῖρας ἀν-
ταίρειν· ἐνταῦθα δὲ ὁ μὲν δέδεται, ὁ δὲ μετ'
ἐξουσίας ἐπάγει τὰς πλεηγὰς, καὶ καθάπερ
ἐκ τυραννίδος τινός, ἑαυτοῖς μὲν τὸ κακῶς
ποιεῖν ἀποκληρώσαντες οἱ δικάζοντες, τοῖς
δικαίοις δὲ μάρτυσι τὸ πάσχειν κακῶς ἀπο-
νείμαντες, οὕτω συμπλέκονται τοῖς ἀγίοις,
καὶ οὐδὲ οὕτως αὐτῶν περιγίνονται· ἀλλὰ
μετὰ τὴν ἀνώμαλον ταύτην μάχην ἡττηθέν-
τες ἀναχωροῦσι· καὶ ταυτὸν γίνεται, οἷον
ἂν εἴ τις πολεμιστὴν ἄνθρωπον εἰς πόλεμον
εἰσαγαγὼν, καὶ τοῦ δόρατος τὴν αἰχμὴν
ἀποκόψας, καὶ τὸν θώρακα ἀποδύσας, οὕ-
τω κελεύῃ γυμνῷ τῷ σώματι μάχεσθαι· ὁ
δὲ πληττόμενος, καὶ παϊόμενος, καὶ μυρία

δα. ὁ Χριστὸς δὲ αὐτὸ λαβὼν μετέστρεψε ,
 καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἡμᾶς δι' αὐτοῦ πάλιν
 εἰσήγαγε. Μηδεὶς οὖν ὑμῶν καταγινωσκέτω,
 εἰ χορὸν καὶ παράταξιν ἐκάλεσα τῶν Μαρ-
 τύρων τὸ πλήρωμα , δύο ἐναντία ὀνόματα
 ἐνὶ πράγματι τιθεῖς· χορὸς γὰρ καὶ παρά-
 ταξις ἐναντία· ἀλλ' ἐνταῦθα συνῆλθον ἀμ-
 φότερα· καὶ γὰρ ὥσπερ χορεύοντες ἐπὶ τὰς
 βασάνους ἔσαν μεθ' ἡδονῆς, καὶ ὥσπερ πο-
 λεμοῦντες ἀνδρείαν πᾶσαν καὶ καρτερίαν ἐπε-
 δείξαντο , καὶ τῶν ἐναντίων ἐκράτησαν. Ἄν
 μὲν τῶν γινομένων τὴν φύσιν ἴδῃς , μάχη
 καὶ πόλεμος καὶ παράταξις τὰ γινόμενα·
 ἂν δὲ τὴν γνώμην τῶν γινομένων ἐξετάσῃς ,
 χοροὶ καὶ θαλαῖαι καὶ πανηγύρεις καὶ με-
 γίστη ἡδονὴ τὰ τελούμενα. Βούλει μαθεῖν
 ὡς πολέμου ταῦτα φρικωδέστερα ; τὰ τῶν
 μαρτύρων λέγω . τί ποτέ ἐστιν ἐν τῷ πο-
 λέμῳ τὸ φρικτόν ; στρατόπεδα ἔστηκεν ἐκα-
 τέρωθεν περιωφραγμένα , ἀπολαμβάνοντα τοῖς
 ὅπλοις , καὶ τὴν γῆν καταυγάζοντα , νέφη
 βελῶν ἀφίεται πανταχόθεν ἀποκρύπτοντα τὸν
 αἶρα τῷ πλήθει , ῥύακες αἱμάτων ἐπὶ τῆς
 γῆς φέρονται , καὶ πολλὰ πανταχοῦ τὰ πτώ-
 ματα , καθάπερ ἐν ἀμῆλῳ ἀσταχύων , οὕτω
 τῶν στρατιωτῶν ὑπ' ἀλλήλων καταφερομέ-
 νων. Φέρε οὖν ἀπ' ἐκείνων ἐπὶ ταύτην ἀγά-
 γω σε τὴν μάχην, καὶ ἐνταῦθα δύο παρα-
 τάξεις , ἡ μὲν τῶν μαρτύρων , ἡ δὲ τῶν τυραν-
 νῶν· ἀλλ' οἱ μὲν Τύραννοί εἰσι καὶ θωπλι-
 σμένοι , οἱ δὲ μάρτυρες γυμνῶ τῷ σώματι

παρὰ γένόμενος ὁ Χριστὸς ἀπέδωκε θανά-
 τω θάνατον καταδικάσας. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἐντεῦ-
 θεν διΐσχυρίζομαι, ἀλλ' ὅτι καὶ τὸ ἐλάτ-
 τωμα τοῦτο τοῦ θανάτου πλεονέκτημα γέ-
 γονεν· εἰ γὰρ μὴ εἶεν θνητοὶ, οὐκ ἂν ἐγέ-
 νοντο μάρτυρες. ὥστε εἰ μὴ θάνατος ἦν, οὐδὲ
 στέφανος ἦν· εἰ μὴ τελευτῇ ἦν, οὐκ ἦν μαρτύριον·
 εἰ μὴ θάνατος ἦν, οὐκ ἠδύνατο Παῦλος λέ-
 γειν καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω νῦν τὴν ὑμετέ-
 ραν καύχησιν, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·
 εἰ μὴ θάνατος καὶ φθορά ἦν, οὐκ ἠδύνατο
 λέγειν ὁ αὐτὸς, χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί
 μου ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀναπληρῶ τὰ ὑστερή-
 ματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί
 μου· ὥστε μὴ ἀλγῶμεν, ὅτι ἐγενόμεθα θνη-
 τοὶ, ἀλλ' εὐχαριστῶμεν, ὅτι ἀπὸ τοῦ θά-
 νάτου ἀνέώχθη ἡμῖν τὸ στάδιον τοῦ μαρτυ-
 ρίου, ἀπὸ τῆς φθορᾶς ἐλάβομεν ὑπόθεσιν
 τῶν βραβείων· ἐντεῦθεν ἔχομεν ἀφορμὴν τῶν
 παλαισμάτων· ὁρᾶς σοφίαν Θεοῦ; πῶς τὸ
 μέγιστον τῶν κακῶν, τὸ κεφάλαιον τῆς ἡμε-
 τέρας συμφορᾶς, ὅπερ εἰσέγαγεν ὁ διάβο-
 λος, τὸν θάνατον λέγω, τοῦτον εἰς τιμὴν
 καὶ δόξαν ἡμετέραν μετέβαλε, διὰ τούτου
 πρὸς τὰ τοῦ μαρτυρίου βραβεῖα τοὺς ἀθλη-
 τὰς ἄγων; τί οὖν; εὐχαριστήσομεν τῷ δια-
 βόλῳ διὰ τὸν θάνατον; μὴ γένοιτο· οὐ γὰρ
 τῆς ἐκείνου γνώμης τὸ κατόρθωμα, ἀλλὰ
 τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας τὸ χάρισμα· ἐκεῖνος
 εἰσέγαγεν, ἵνα ἀπολέσῃ, καὶ πρὸς τὴν γῆν
 ἐπαναγαγὼν πᾶσαν ἐκκώφῃ σωτηρίας ἐλπί-

Ἐγκόμιον εἰς πάντας τοὺς ἁγίους , τοὺς ἐν ὅλῳ τῷ Κόσμῳ μαρτυρήσαντας.

Ἐξ οὗ τὴν ἱεράν πανήγυριν τῆς Πεντηκοστῆς ἐπετελέσαμεν , οὕτω παρῆλθεν ἡμερῶν ἑπτὰ ἄριθμός , καὶ πάλιν κατέλαβεν ἡμᾶς μαρτύρων χορὸς , μᾶλλον δὲ μαρτύρων παρεμβολή , καὶ παράταξις , τῆς παρεμβολῆς τῶν ἀγγέλων , ἣν ὁ πατριάρχης εἶδεν Ἰακώβ , κατ' οὐδὲν οὔσα χείρων , ἀλλ' ἐφάμιλλος αὐτοῖς καὶ ἴση. Μάρτυρες γὰρ καὶ ἄγγελοι τοῖς ὀνόμασι διεστήκασιν μόνον , τοῖς δὲ ἔργοις συνάπτονται. Τὸν οὐρανὸν οἰκοῦσιν ἄγγελοι , ἀλλὰ καὶ οἱ μάρτυρες· ἀγγελοι καὶ ἀθάνατοι εἰσιν ἐκεῖνοι , τοῦτο καὶ οἱ μάρτυρες ἔξουσιν· ἀλλὰ καὶ ἀσώματον ἔλαχον ἐκεῖνοι φύσιν· τί τοῦτο ; οἱ γὰρ μάρτυρες εἰ καὶ σῶμα περικεῖνται , ἀλλ' ἀθάνατον , μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ τῆς ἀθανασίας ὁ τοῦ Χριστοῦ θανάτος τῆς ἀθανασίας μᾶλλον αὐτοῖς καλλωπίζει τὰ σώματα. οὐχ οὕτως ἐστὶ λαμπρὸς ὁ οὐρανὸς τῷ χορῷ τῶν ἁσטרῶν κοσμούμενος , ὥς τὰ σώματα τῶν μαρτύρων λαμπρῷ τῷ ἰχωρὶ τῶν τραυμάτων κοσμούμενα. ὥστε ἐπειδὴ ἀπέθανον , διὰ τοῦτο μάλιστα πλεονεκτοῦσι , καὶ πρὸ τῆς ἀθανασίας ἔλαβον τὰ βραβεῖα , ἀπὸ τοῦ θανάτου στεφανωθέντες· ἡλάττωσας αὐτὸν βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους , δόξῃ καὶ τιμῇ ἵστεφάνωσας αὐτὸν περὶ τῆς κοινῆς φύσεως τῶν ἀνθρώπων φησὶν ὁ Δαβίδ. ἀλλὰ καὶ τὸ βραχὺ τοῦτο

τοῦτο τῆς ἀρετῆς· οὕτω γὰρ δυνάσμεθα τῶν
 αὐτῶν στεφάνων κοινωνῆσαι ἐκείνῳ· εἰ δὲ
 θαυμάζεις ἀκούων, ὅτι τὰ αὐτὰ κατορθώ-
 σας, τῶν αὐτῶν ἐπιτεύξῃ, ἄκουσον αὐτοῦ
 ταῦτα λέγοντος. Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγά-
 νισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τε-
 τήρηκα· λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιο-
 σύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος
 ὁ δίκαιος κριτὴς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· οὐ μό-
 νον δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκό-
 σι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. Ὅρᾳς πῶς πάντας
 εἰς τὴν αὐτὴν κοινωνίαν καλεῖ; ἐπεὶ οὖν ἅπα-
 σι πρόκειται τὰ αὐτὰ, πάντες σπουδάσωμεν
 ἄξιοι γενέσθαι τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν.
 καὶ μὴ μόνον τὸ μέγεθος καὶ τὸν ὄγκον τῶν
 κατορθωμάτων ἴδωμεν, ἀλλὰ καὶ τὸν τό-
 νον τῆς προθυμίας, δι' ἧς τοσαύτην ἐπε-
 σπάσατο χάριν, καὶ τὸ τῆς φύσεως συγγε-
 νές (τῶν γὰρ αὐτῶν ἡμῖν ἐκοινώνησεν ἀπάν-
 των). καὶ οὕτω καὶ τὰ σφόδρα δυσκατόρθω-
 τα ῥάδια ἡμῖν φανεῖται καὶ κοῦφα, καὶ τὸν
 βραχὺν τοῦτον καμόντες χρόνον, τὸν ἀγῆ-
 ρω καὶ ἀθάνατον ἐκεῖνον στέφανον φοροῦν-
 τες διατελέσομεν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ
 τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δό-
 ξα καὶ τὸ κράτος, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς
 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

δυνάμειων, οὕτω διηνεκῶς ἐξηγητοῦς ἦν. Καί τοιγε ἄγγελοι πολλάκις ἐνεχειρίσθησαν ἔθνη διάφορα· ἀλλ' οὐδὲ εἰς αὐτῶν τὸ ἔθνος, ὃ ἐνεπιστεύθη, οὕτως ὠκονόμησεν, ὥς Παῦλος τὴν οἰκουμένην ἅπασαν· καὶ μὴ μοι λέγε, ὅτι Παῦλος οὐκ ἦν ὁ ταῦτα οἰκονομῶν· καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁμολογῶ. Εἰ γὰρ καὶ μὴ αὐτὸς ἦν ὁ ταῦτα ἀνύων, ἀλλ' οὐδὲ οὕτως ἐκτὸς ἦν τῶν ἐπὶ τούτοις ἐπαίνων· ἐπειδὴ ἑαυτὸν οὕτω κατεσκεύασεν ἄξιον τῆς τοσαύτης χάριτος· ὁ Μιχαὴλ τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος ἐνεχειρίσθη, Παῦλος δὲ γῆν, καὶ θάλατταν, καὶ τὴν οἰκουμένην, καὶ τὴν αἰόκητον· καὶ ταῦτα οὐκ ἀγγέλους ὑβρίζων λέγω, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ δεικνύς, ὅτι δυνατόν ἄνθρωπον ὄντα μετ' ἐκείνων εἶναι, καὶ ἐγγὺς αὐτῶν ἰστάναι. Καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ ἄγγελοι ταῦτα ἐνεχειρίσθησαν; ἵνα μηδεμίαν ἀπολογίαν ἔχης ῥαθυμῶν, μηδὲ εἰς τὴν διαφορὰν τῆς φύσεως καταφεύγης καθεύδων· ἄλλως δὲ καὶ θαῦμα μεῖζον ἐγίνετο. Πῶς γὰρ οὐ θαυμαστὸν καὶ παράδοξον, ἀπὸ γλώττης πηλίνης ἐκπηδῶντα λόγον, θάνατον φυγαδεύειν, ἁμαρτήματα λύειν, πεπηρωμένην διορδοῦν φύσιν, καὶ τὴν γῆν ἐργάζεσθαι οὐρανόν; διὰ τοῦτο ἐκπλήττομαι τοῦ Θεοῦ τὴν δύναμιν, διὰ ταῦτα θαυμάζω τοῦ Παύλου τὴν προθυμίαν, ὅτι τοσαύτην ὑπεδέξατο χάριν, ὅτι τοιοῦτον παρεσκεύασεν ἑαυτόν· καὶ ὑμᾶς παρακαλῶ μὴ θαυμάζειν μόνον, ἀλλὰ καὶ μιμεῖσθαι τὸ ἀρχέτυπον

καθέλκουσαν τοῦ Παύλου τὴν ψυχὴν· εἰ γὰρ περὶ τῶν ἐν μηλωταῖς, καὶ σπηλαίοις, καὶ ἐν μικρῷ μέρει τῆς οἰκουμένης διαπρεφάντων τοῦτό φησιν ἐκεῖνος, πολλῶ μᾶλλον περὶ αὐτοῦ ἂν εἴποιμεν ἡμεῖς, ὡς ὅτι πάντων ἀντάξιός ἦν· εἰ τοίνυν ὁ κόσμος αὐτοῦ οὐκ ἄξιός, τίς ἄξιός; τάχα ὁ οὐρανός; ἀλλὰ καὶ τοῦτο σμικρόν· εἰ γὰρ αὐτὸς οὐρανοῦ μετὰ τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς προετίμησε τοῦ Δεσπότης τὴν ἀγάπην, πολλῶ μᾶλλον ὁ δεσπότης ὁ τοσοῦτον αὐτοῦ ἀγαθώτερος, ὅσον πονηρίας ἀγαθότης, μυρίων αὐτὸν οὐρανῶν προτιμήσει; οὐ γὰρ ὁμοίως ἡμᾶς φιλεῖ, καθάπερ ἡμεῖς αὐτὸν, ἀλλὰ τοσοῦτον πλέον, ὅσον οὐδὲ λόγῳ παραστήσαι ἐνι· σκόπει γοῦν ἡλίκων αὐτὸν καὶ πρὸ τῆς μελλούσης ἡξίωσεν ἀναστάσεως, εἰς παραδείσον ἤρπασεν, εἰς τρίτον ἀνήγαγεν οὐρανὸν, ἀπορρήτων ἐποίησε κοινωνὸν τοιούτων, ἃ μηδενὶ τῶν τὴν ἀνθρωπίνην λαχόντων φύσιν θέμις εἰπεῖν· καὶ μάλα εἰκότως· καὶ γὰρ ἐν γῇ βαδίζων, ὡς μετὰ ἀγγέλων περιπολῶν, οὕτως ἔπραττεν ἅπαντα, καὶ σώματι θνητῷ συνδεδεμένος, τὴν ἐκείνων καθαρότητα ἐπεδείκνυτο, καὶ ἀνάγκαις τοσαύταις ὑποκειμένος, ἐφίλονεῖκε τῶν ἄνω Δυνάμεων μηδὲν ἕλαττον φανῆναι· καὶ γὰρ ὡς πτηνὸς τὴν οἰκουμένην διέδραμε, καὶ ὡς ἀσώματος, πόνων ὑπερεώρα καὶ κινδύνων· καὶ ὡς τὸν οὐρανὸν ἤδη λαχὼν, κατεφρόνει τῶν ἐπὶ γῆς, καὶ ὡς μετ' αὐτῶν ἀναστρεφόμενος τῶν ἀσωμάτων

συγχωρούμενοι μεν θρηνεῖν, παραμυθίαν
 λαμβάνουσι, κωλυόμενοι δὲ, ἀλγοῦσι· κα-
 θάπερ οὖν καὶ ὁ Παῦλος, νυκτὸς καὶ ἡμέ-
 ρας δακρύων, παραμυθίαν ἐλάμβανεν· οὐ-
 δεῖς γὰρ οὕτω τὰ οἰκεῖα ἐπένθησε κακὰ,
 ὡς τὰ ἀλλότρια ἐκεῖνος· πῶς γὰρ οἷε δια-
 κεῖσθαι αὐτὸν, Ἰουδαίων οὐ σωζομένων,
 ἵνα σωθῶσιν, εὐχόμενον ἐκπεσεῖν τῆς ἀνω-
 δόξης; ὅθεν δῆλον, ὅτι τὸ μὴ σώζεσθαι
 αὐτοὺς, πολλῶ χαλεπώτερον ἦν· εἰ γὰρ μὴ
 χαλεπώτερον, οὐκ ἂν πύξατο ἐκεῖνο· ὡς
 γὰρ κουφότερον εἴλετο, καὶ μᾶλλον ἔχον
 παραμυθίαν. καὶ οὐχ ἀπλῶς ἐβούλετο, ἀλ-
 λά καὶ ἐβόα λέγων, Ὅτι λύπη μοί ἐστι,
 καὶ ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου· τὸν οὖν καθ' ἐ-
 κάστην, ὡς εἰπεῖν, ὑπὲρ τῶν τὴν οἰκουμέ-
 νην οἰκούντων ἀλγοῦντα, καὶ ὑπὲρ ἀπάν-
 των κοινῇ, καὶ ἔθνων, καὶ πόλεων, καὶ ὑ-
 πὲρ ἐνὸς ἐκάστου, τίνι ἂν τις δυνηθεῖη πα-
 ραβαλεῖν; ποίῳ σιδήρῳ; ποίῳ ἀδάμαντι;
 τί ἂν τις ἐκεῖνην καλέσειε τὴν ψυχὴν; χρυ-
 σῇ; ἢ ἀδαμαντίνῃ; καὶ γὰρ ἀδάμαντος ἦν
 παντὸς στερρότερα, καὶ χρυσοῦ καὶ λίθων
 τιμίων τιμιωτέρα· καὶ κείνης μὲν οὖν τῆς ὕλης
 τὴν εὐτονίαν παρελάσει, ταύτης δὲ τὴν πο-
 λυτέλειαν· τίνι ἂν οὖν τις αὐτὴν παραβά-
 λοι; τῶν μὲν οὐσῶν οὐδεμιᾶ· εἰ δὲ χρυσὸς
 ἀδάμας γένοιτο, καὶ ἀδάμας χρυσὸς, τότε
 ὅπως οὖν αὐτῆς τεύξεται τῆς εἰκόνης· ἀλλὰ
 τί μοι παραβάλλειν ἀδάμαντι καὶ χρυσῷ;
 τὸν κόσμον ἀντίθες ἅπαντα, καὶ τότε ὅψει

πνέοντες , κώνωπες εἶναι ἐδόκουν· θάνατος δὲ αὐτῷ καὶ τιμωρίαι καὶ μυρίαι κολάσεις , παίδων ἀθύρματα , πλὴν εἴπωτε διὰ τὸν Χριστὸν ὑπέμενε· τότε γὰρ καὶ ταῦτα ἡσπάζετο , καὶ εἰς τὴν ἄλυσιν οὕτως ἐκαλλωπίζετο , ὥς οὐδὲ τὸ διάδημα Νέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχων· καὶ τὸ δεσμωτήριον δὲ ὦκει , ὥς αὐτὸν τὸν οὐρανόν· καὶ τραύματτα καὶ μαστιγὰς ἐδέχετο ἥδιον τῶν τὰ βραβεῖα ἀρπαζόντων , καὶ τοὺς πόνους ἐφίλει τῶν ἐπάθλων οὐχ ἥττον , ἔπαθλον τοὺς πόνους εἶναι νομίζων· διὰ τοῦτο καὶ χάριν αὐτοὺς ἐκάλει· σκόπει δὲ· ἔπαθλον ἦν , τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι , τὸ δὲ ἐπιμεῖναι τῇ σαρκὶ , ὁ ἀγὼν οὗτος· ἀλλ' ὅμως τοῦτο μᾶλλον αἰρεῖται ἐκείνου, καὶ ἀναγκαιότερον αὐτῷ εἶναι φησι. τὸ ἀνάθεμα ἀπὸ Χριστοῦ γενέσθαι, ἀγὼν ἦν καὶ πόνος, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπὲρ ἀγῶνα καὶ πόνον, τὸ εἶναι μετ' αὐτοῦ, ἔπαθλον· ἀλλὰ τοῦτο μᾶλλον αἰρεῖται ἐκείνου διὰ τὸν Χριστόν· ἀλλ' ἴσως εἴποι τις ἂν, ὅτι ταῦτα πάντα διὰ τὸν Χριστὸν ἡδέα αὐτῷ ἦν· τοῦτο γὰρ καὶ ἐγὼ φημί, ὅτι ἅπερ ἀθυμίας ἡμῖν αἵτια, ταῦτα ἐκείνῳ μεγάλην ἔτικτεν ἡδονήν· καὶ τί λέγω κινδύνους καὶ τὰς ἄλλας ταλαιπωρίας; καὶ γὰρ ἐν ἀθυμίᾳ διηνεκεῖ ἦν· διὸ καὶ ἔλεγε. Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; πλὴν εἰ καὶ τὴν ἀθυμίαν ἡδονὴν ἔχειν εἴποι τις ἂν· πολλοὶ γὰρ καὶ τῶν τέκνα ἀποβαλόντων,

τι, ὡς τὸ ἀρέσαι Θεῷ· καὶ οὐ λέγω τῶν
 παρόντων οὐδὲν, ἀλλ' οὐδὲ τῶν μελλόντων·
 μὴ γάρ μοι πόλεις εἴπης, καὶ ἔθνη, καὶ
 βασιλεῖς, καὶ στρατόπεδα, καὶ ὅπλα, καὶ
 χρήματα, καὶ σατραπείας, καὶ δυναστείας
 (οὐδὲ γὰρ ἀράχνην ταῦτα εἶναι ἐνόμισεν)
 ἀλλ' αὐτὰ τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τίθει, καὶ
 τότε αὐτοῦ ὄψει τὸν σφοδρὸν ἔρωτα τὸν πρὸς
 τὸν Χριστόν· οὗτος γὰρ πρὸς ἐκεῖνο τό
 φίλτρον, οὐκ ἀγγέλων ἀξίαν ἐθαύμασεν,
 οὐκ ἀρχαγγέλων, οὐκ ἄλλο τοιοῦτον οὐ-
 δέν· τὸ γὰρ ἀπάντων μεῖζον εἶχεν ἐν ἑαυτῷ,
 τὸν τοῦ Χριστοῦ ἔρωτα, καὶ μετὰ τούτου
 πάντων ἑαυτὸν μακαριώτερον εἶναι ἐνόμισεν·
 καὶ τούτου χωρὶς, οὐδὲ τῶν κυριοτήτων,
 οὐδὲ τῶν ἀρχῶν, καὶ τῶν ἐξουσιῶν γενέσθαι
 ἠύχετο, ἀλλὰ μετὰ τῆς ἀγάπης ταύτης ἐν
 ἐσχάτοις εἶναι ἐβούλετο μᾶλλον καὶ τῶν
 κολαζομένων, ἢ ταύτης χωρὶς, τῶν ἄκρων
 καὶ τῶν τιμωμένων· κόλασις γὰρ ἐκείνῳ
 μία, τὸ τῆς ἀγάπης ταύτης ἀποτυχεῖν· τοῦ-
 το αὐτῷ γέεννα, τοῦτο τιμωρία, τοῦτο μυ-
 ρία κακὰ· ὥσπερ καὶ ἀπόλαυσις, τὸ ταύτης
 ἐπιτυχεῖν· τοῦτο ζωὴ, τοῦτο κόσμος, τοῦ-
 το ἄγγελος, τοῦτο παρόντα, τοῦτο μέλ-
 λοντα, τοῦτο βασιλεία, τοῦτο ἐπαγγελία,
 τοῦτο τὰ μυρία ἀγαθὰ· ἕτερον δὲ οὐδὲν τῶν
 μὴ φερόντων ἐνταῦθα, οὐδὲ λυπηρὸν, οὐδὲ
 ἡδὺ εἶναι ἐνόμιζεν· ἀλλ' οὕτω κατεφρόνει
 τῶν ὀρωμένων πάντων, ὡς τῆς κατασηπομένης
 βοτάνης· τύραννοι δὲ αὐτῷ καὶ δῆμοι θυμοῦ

καὶ κινδύνων ἐπιχειμένων καὶ ὕβρεων , καὶ ἀτιμίας ἀπάσης , ἐσχίρτα πάλιν , καὶ Κορινθίοις ἐπιστέλλων ἔλεγε , διὸ καὶ εὐδοκῶ ἐν ὕβρεσιν , ἐν διωγμοῖς· καὶ ὅπλα δὲ αὐτὰ δικαιοσύνης ἐκάλεσε , δεικνὺς , ὅτι καὶ ἐντεῦθεν τὰ μέγιστα ἐκαρποῦτο , καὶ τοῖς ἐχθροῖς πάντοθεν ἀχέιρωτος ἦν· καὶ πανταχοῦ μαστιζόμενος , ὕβριζόμενος , λοιδορούμενος , ὥσπερ ἐν θριάμβοις ἐμπομπεύων , καὶ τὰ τρόπαια συνεχῇ πανταχοῦ γῆς ἰστάς , οὕτως ἐκαλλωπίζετο , καὶ χάριν ὁμολόγει τῷ Θεῷ λέγων , χάρις τῷ Θεῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς· καὶ τὴν ἀσχημοσύνην καὶ τὴν ὕβριν τὴν διὰ τὸ κήρυγμα μᾶλλον , ἢ ἡμεῖς τὴν τιμὴν , ἐδίωκε , καὶ τὸν θάνατον , ἢ ἡμεῖς τὴν ζωὴν , καὶ τὴν πενίαν , ἢ τὸν πλοῦτον ἡμεῖς , καὶ τοὺς πόνους μᾶλλον , ἢ τὰς ἀνέσεις ἕτεροι· καὶ οὐκ ἀπλῶς μᾶλλον , ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον· καὶ τὸ λυπεῖσθαι πλεον , ἢ τὸ χαίρειν ἕτεροι· τὸ ὑπερεύχεσθαι τῶν ἐχθρῶν μᾶλλον , ἢ τὸ κατεύχεσθαι ἕτεροι· καὶ ἀντίστρεψε τῶν πραγμάτων τὴν ταξιν , μᾶλλον δὲ ἡμεῖς ἀντεστρέψαμεν· ἐκεῖνος δὲ , ὥσπερ ὁ Θεὸς ἐνομοθέτησεν , οὕτως αὐτὴν ἐφύλαττε· ταῦτα μὲν γὰρ κατὰ φύσιν ἅπαντα , ἐκεῖνα δὲ , τοῦναντίον· τίς τούτων ἀπώδειξις ; Παῦλος , ἄνθρωπος ὢν , καὶ τούτοις ἐπιτρέχων μᾶλλον , ἢ ἐκείνοις· ἐν τούτῳ φοβερόν ἦν μόνον καὶ φευκτόν , τὸ προσκροῦσαι Θεῷ , ἕτερον δὲ οὐδέν· ὥσπερ οὖν οὐδὲ ποθεινόν ἄλλο-

αὐτῇ γῇ καὶ χώρᾳ καὶ νόμοις καὶ ἔθεσι τρα-
 φεῖς, πάντας ἀνθρώπους ὑπερηκόντισε, τοὺς
 ἐξ οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι, γενομένους· τοῦ
 τοίνυν οἱ λέγοντες, ὅτι δύσκολον ἢ ἀρετὴ,
 καὶ εὐκολον ἢ κακία; οὗτος γὰρ ἀντιφθέγγ-
 γεται τούτοις, λέγων· τὸ παραυτίκα ἐλα-
 φρὸν τῆς θλίψεως, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑ-
 περβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζε-
 ται. Εἰ δὲ αἱ τοιαῦται θλίψεις ἐλαφραί,
 πολλῶ μᾶλλον αἱ οἴκοθεν ἡδοναί· καὶ οὐ
 τοῦτο μόνον ἐστὶν αὐτοῦ τὸ θαυμαστὸν, ὅτι
 περιουσία τῆς προθυμίας οὐδὲ ἡσθάνετο τῶν
 πόνων τῶν ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' ὅτι οὐ-
 δὲ ἐπὶ μισθῷ ταύτην μετῆει· ἡμεῖς μὲν γὰρ
 οὐδὲ μισθῶν προκειμένων, ἀνεχόμεθα τῶν
 ὑπὲρ αὐτῆς ἰδρώτων· ἐκεῖνος δὲ καὶ χωρὶς
 τῶν ἐπάθλων αὐτὴν ἡσπάζετο καὶ ἐφίλει, καὶ
 τὰ δοκοῦντα αὐτῆς εἶναι κωλύματα μετὰ
 πάσης ὑπερήλατο τῆς εὐκολίας· καὶ οὔτε
 σώματος ἀσθένειαν, οὐ πραγμάτων περι-
 στασιν, οὐ φύσεως τυραννίδα, οὐκ ἄλλο οὐ-
 δὲν ἠτιάσατο· καίτοι καὶ στρατηγῶν καὶ
 βασιλέων ἀπάντων τῶν ὄντων ἐπὶ γῆς μείζο-
 να φροντίδα ἐγχειρισθείς· ἀλλ' ὅμως καθ'
 ἐκάστην ἡκμαζε τὴν ἡμέραν, καὶ τῶν κιν-
 δύνων ἐπιτεινομένων αὐτῷ, νεαρὰν ἐκέκτητο
 τὴν προθυμίαν· καὶ τοῦτο δηλῶν ἔλεγε, τῶν
 μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσ-
 θεν ἐπεκτεινόμενος· καὶ θανάτου προσδο-
 κωμένου, εἰς κοινωνίαν τῆς ἡδονῆς ταύτης
 ἐκάλει λέγων, χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι·

σίαν κοσμήσομεν , οὕτω καὶ βασιλεὺς ἡμᾶς
 ὁ φιλόανθρωπος ἐπαινέσεται , καθάπερ ἔφ-
 θην εἰπὼν , καὶ ἅπας ὁ δῆμος κροτήσει , καὶ
 τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὸ φιλόανθρωπον ,
 καὶ ἡμερον τῆς πόλεως θαυμάσεται· καὶ μα-
 θόντες οἱ πανταχοῦ τῆς γῆς τὰ γενόμενα ,
 κηρύξουσιν ἡμᾶς· ἵνα οὖν ἀπολαύσωμεν τῶν
 τοσούτων ἀγαθῶν , προσπέσωμεν , παρακα-
 λήσωμεν , δεηθῶμεν , ἐξαρπάσωμεν τοῦ κιν-
 δύνου τὸν αἰχμάλωτον , τὸν φυγάδα , τὸν
 ἰκέτην , ἵνα καὶ αὐτοὶ τῶν μελλόντων ἀγα-
 θῶν ἐπιτύχωμεν , χάριτι καὶ φιλανθρωπία
 τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα
 καὶ τὸ κράτος νῦν καὶ αἰεὶ , καὶ εἰς τοὺς
 αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον Παῦλον, λόγος.

Τί ποτέ ἐστιν ἄνθρωπος , καὶ ὅση τῆς φύ-
 σεως τῆς ἡμετέρας ἡ εὐγένεια , καὶ ὅσης ἐστὶ
 δεκτικὸν ἀρετῆς τουτὶ τὸ ζῶον , ἔδειξε μά-
 λιστα πάντων ἀνθρώπων ὁ Παῦλος· καὶ νῦν
 ἴστηκεν ἐξ οὗ γέγονε , λαμπρᾷ τῇ φωνῇ
 πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐγκαλοῦντας ἡμῶν τῇ
 κατὰσκευῇ ἀπολοφούμενος ὑπὲρ τοῦ δεσπότης,
 καὶ προτρέπων ἐπ' ἀρετῇ , καὶ τὰ ἀναίσχυτα
 τῶν βλασφημῶν ἐμφράττων στόματα , καὶ δει-
 κνὺς ὅτι ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων οὐ πολὺ τὸ
 μέσον, ἐὰν ἐθέλωμεν προσέχειν ἑαυτοῖς· οὐ γὰρ
 ἄλλην φύσιν λαχὼν, οὐδὲ ἑτέρας κοινωνήσας
 ψυχῆς, οὐδὲ ἄλλον οἰκήσας κόσμον, ἀλλ' ἐν τῇ

καὶ ὕβρισεν· οὐδὲ ἡμεῖς ἀντιτεροῦμεν· ἀλλ' οὐ
δικαστηρίου καιρὸς νῦν, ἀλλ' ἐλέους· οὐκ
εὐθύνης, ἀλλὰ φιλανθρωπίας· οὐκ ἐξετά-
σεως, ἀλλὰ συγχωρήσεως· οὐ ψήφου καὶ
δίκης, ἀλλὰ οἴκτου καὶ χάριτος· μὴ τοί-
νυν φλεγμαινέτω τις, μηδὲ δυσχεραινέτω,
ἀλλὰ μᾶλλον δεηθῶμεν τοῦ φιλανθρω-
που Θεοῦ, δοῦναι αὐτῷ προθεσμίαν ζωῆς,
καὶ τῆς ἀφειλουμένης ἐξαργασάσαι σφαγῆς,
ὥστε αὐτὸν ἀποδύσασθαι τὰ πεπωλημμελη-
μένα· καὶ κοινῇ προσθῶμεν τῷ φιλανθρω-
πῷ βασιλεῖ, ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας, ὑπὲρ τοῦ
Δυσιαστηρίου, ἵνα ἄνδρα τῇ τραπέζῃ τῇ ἱερᾷ
χαρισθῆναι παρακαλοῦντες· ἂν τοῦτο ποιήσω-
μεν, καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἀποδέξεται, καὶ
ὁ Θεὸς πρὸ τοῦ βασιλέως ἐπαινέσεται, καὶ
μεγάλην ὑμῖν τῆς φιλανθρωπίας ἀποδώσει
τὴν ἀμοιβήν· ὥσπερ γὰρ τὸν ὠμὸν καὶ ἀ-
πάνθρωπον ἀποστρέφεται καὶ μισεῖ, οὕτω
τὸν ἐλεήμονα καὶ φιλάνθρωπον προσίεται
καὶ φιλεῖ· καὶ μὲν δίκαιος ὁ τοιοῦτος ἦν,
λαμπροτέρους αὐτῷ πλέκει τοὺς στεφάνους·
ἂν δὲ ἁμαρτωλὸς, παραπερέχει τὰ ἁμαρτή-
ματα, τῆς πρὸς τὸν ὁμόδουλον συμπαθείας
ἀμοιβὴν αὐτῷ ταύτην ἀποδιδούς· ἔλεον γάρ
φησι, θέλω, καὶ οὐ θυσίαν· καὶ πανταχοῦ
τῶν γραφῶν ὁρᾷς αὐτὸν τοῦτο αἰεὶ ἐπιζητοῦν-
τα, καὶ ταύτην λύσιν τῶν ἁμαρτημάτων εἶ-
ναι λέγοντα· οὕτω τοίνυν αὐτὸν καὶ ἡμεῖς
ἴλεων ἐργασόμεθα, οὕτω τὰ ἡμέτερα δια-
λύσομεν πλημμελήματα, οὕτω τὴν ἐκκλη-

διαν , ὥστε ὁλόκληρον ἡμῖν δοῦναι τὴν χά-
 ριν· καὶ ἤδη μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκεί-
 νης , ἧς οὗτος κατέφυγεν ἐνταῦθα , οὐ μι-
 κρὰ γέγονεν ἡ μεταβολή· ἐπειδὴ γὰρ ὁ βα-
 σιλεὺς ἔγνω , ὅτι εἰς τὸ ἄσυλον τοῦτο χω-
 ρίον κατέδραμε , τοῦ στρατοπέδου παρόντος ,
 καὶ παροξυνομένου ὑπὲρ τῶν αὐτῷ πεπλημ-
 μένων , καὶ εἰς σφαγὴν αὐτὸν αἰτούντων , μα-
 κρὸν ἀπέτεινε λόγον , τὸν στρατιωτικὸν κα-
 ταστέλλων θυμὸν , ἀξιῶν μὴ τὰ ἀμαρτήμα-
 τα μόνον , ἀλλὰ καὶ εἴ τι αὐτῷ γέγονε κα-
 τόρθωμα , καὶ τοῦτο λογίζεσθαι , καὶ τοῖς
 μὲν εἰδέναι χάριν ὁμολογῶν , ὑπὲρ δὲ τῶν
 ἐτέρως ἐχόντων ὡς ἀνθρώπῳ συγγινώσκων·
 ὡς δὲ ἐπέκειντο πάλιν εἰς ἐκδικίαν τοῦ ὑ-
 βρισμένου βασιλέως , βοῶντες , πηδῶντες ,
 θανάτου μεμνημένοι , καὶ τὰ δόρατα σείον-
 τες , πηγὰς λοιπὸν ἀφείλκε δακρύων ἀπὸ τῶν
 ἡμερωτάτων ὀφθαλμῶν , καὶ ἀναμνήσας τῆς
 ἱερᾶς τραπέζης , εἰς ἣν κατέφυγεν , οὕτω τὴν
 ὀργὴν κατέπαυσε. Πλὴν ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς τὰ
 παρ' ἐαυτῶν προσθῶμεν· τίνας γὰρ ἂν ἦτε
 συγγνώμης ἄξιοι , εἰ τοῦ βασιλέως τοῦ ὑ-
 βρισμένου μὴ μνησικαχοῦντος , ὑμεῖς οἱ μη-
 δὲν τοιοῦτον παθόντες τοσαύτην ὀργὴν ἐπι-
 δείξεσθε ; πῶς δὲ τοῦ θεάτρου τούτου λυ-
 θέντος , ὑμεῖς μυστηρίων ἀψέθε , καὶ τὴν
 εὐχὴν ἐρεῖτε ἐκείνην , δι' ἧς κελεύομεθα λέ-
 γειν , ἄφες ἡμῖν , καθὼς καὶ ἡμεῖς ἀφίε-
 μεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν , τὸν ὑμῶν ὀφει-
 λέτην ἀπαιτοῦντες δίκην ; ἡδίκησε μέγαλα

ὁ χόρτος ἐξηράνθη· καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπε-
 σεν· οἶον, ὥσεί χόρτος ταχύ ἀποξηρανθή-
 σονται, καὶ ὥσεί λάχανα χλόης ταχύ ἀπο-
 πεισοῦνται· ὅτι, ὥσεί καπνὸς αἱ ἡμέραι αὐ-
 τοῦ, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Πάλιν ὁ πένης εἰσελ-
 θὼν, καὶ πρὸς τὴν ὄψιν ταύτην ἰδὼν, οὐκ
 ἐξευτελίζει ἑαυτὸν, οὐδὲ ὀδυᾶται διὰ τὴν
 πτωχείαν· ἀλλὰ καὶ χάριν οἶδε τῇ πενίᾳ,
 ὅτι χωρίον αὐτῷ γέγονεν ἄσυλον, καὶ λι-
 μὴν ἀκύμαντος· καὶ τεῖχος ἀσφαλές· καὶ
 πολλάκις ἂν ἔλοιτο, ταῦτα ὁρῶν, μένειν ἔν-
 θα ἐστὶν, ἢ πρὸς βραχὺ τὰ πάντων λαβὼν,
 ὕστερον καὶ ὑπὲρ αἵματος κινδυνεύειν ἑαυ-
 τοῦ· ὁρᾷς ὡς οὐ μικρὸν κέρδος γέγονε καὶ
 πλουσίους, καὶ πένησι, καὶ ταπεινοῖς, καὶ
 ὑψηλοῖς, καὶ δούλοις, καὶ ἐλευθέροις ἀπὸ
 τῆς ἐνταῦθα τούτου καταφυγῆς; ὁρᾷς πῶς
 ἕκαστος φάρμακα λαβὼν ἐντεῦθεν ἄπεισιν,
 ἀπὸ τῆς ὄψεως ταύτης μόνης θηρευόμε-
 νος; ἄρα ἐμάλαξα ὑμῶν τὸ πάθος, καὶ ἐξέ-
 βαλον τὴν ὀργήν; ἄρα ἔσβισα τὴν ἀπανθρω-
 πίαν; ἄρα εἰς συμπάθειαν ἤγαγον; σφό-
 δρα ἔγωγε οἶμαι, καὶ δηλοῖ τὰ πρόσωπα,
 καὶ αἱ τῶν δακρύων πηγαί· ἐπεὶ οὖν ὑμῖν ἡ
 πέτρα γέγονε βαθύγειος, καὶ λιπαρὰ χώ-
 ρα, φέρε δὴ καὶ καρπὸν ἐλεημοσύνης βλασ-
 τήσαντες, καὶ τὸν στάχυν κομῶντα τῆς συμ-
 παθείας ἐπιδειξάμενοι, προσπέσωμεν τῷ βασι-
 λεῖ, μᾶλλον δὲ παρακαλέσωμεν τὸν φιλάν-
 θρωπον Θεὸν, μαλάξαι τὸν θυμὸν τοῦ βα-
 σιλέως, καὶ ἀπαλὴν αὐτοῦ ποιῆσαι τὴν καρ-

ναγόμενον , τοσοῦτον ὁρῶ καὶ ἐνταῦθα νῦν
καὶ οὕτω σιγῶν πάντας ἐκάλεσε , σάλπιγ-
γος λαμπροτέραν φωνὴν διὰ τῶν πραγμάτων
ἀφείς· καὶ παρθένοι θαλάμους , καὶ γυναῖ-
κες γυναικῶνας , καὶ ἄνδρες τὴν ἀγορὰν κενώ-
σαντες , πάντες ἐνταῦθα συνεδράμετε , ἵνα
τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἴδῃτε ἐλεγχομένην ,
καὶ τῶν βιωτικῶν πραγμάτων τὸ ἐπὶ κηρον ἀπο-
γυμνούμενον , καὶ τὴν πορνικὴν ὄψιν τὴν χθὲς
καὶ πρῶην φαιδρὰν ἀπολάμπουσιν· καὶ γὰρ
τοιοῦτον ἢ εὐπραγία ἢ ἀπὸ τῶν πλεονεξιῶν ,
παντὸς γραῖδίου ρυτίδας ἔχοντος αἰσχροτέ-
ρα φαινομένη· καθάπερ σπογγίᾳ τινι τῇ
μεταβολῇ τὰ ἐπιτρίμματα καὶ τὰς ἐπιγρα-
φὰς ἐκμάξασαν. Τοιαύτη γὰρ τῆς δυσημερίας
ταύτης ἡ ἰσχὺς· τὸν φαιδρὸν καὶ περιφανῆ ,
πάντων ἐποίησεν εὐτελέστερον φαίνεσθαι νῦν.
Κἂν πλούσιος εἰσέλθῃ , μεγάλα κερδαίνει·
ὁρῶν γὰρ ἐκ τοσαύτης κορυφῆς κατενεχθέν-
τα τὸν σείοντα τὴν οἰκουμένην ἅπασαν , καὶ
συνεσταλμένον , καὶ λαγωῦ καὶ βατράχου
δειλότερον γεγεννημένον , καὶ χωρὶς δεσμῶν
τῷ κίονι τούτῳ προσηλωμένον , καὶ ἀντὶ ἀ-
λύσεως τῷ φόβῳ περισφιγγόμενον , καὶ δε-
δοικότα , καὶ τρέμοντα , καταστέλλει τὴν
φλεγμονὴν , καθαιρεῖ τὸ φύσημα , καὶ φι-
λοσοφήσας ἃ χρὴ περὶ τῶν ἀνθρωπίνων φι-
λοσοφεῖν , οὕτως ἄπεισιν , ἃ διὰ ῥημάτων
λέγουσιν αἱ γραφαὶ , ταῦτα διὰ τῶν πραγ-
μάτων μανθάνων· ἔτι πᾶσα σὰρξ χόρτος , καὶ
πᾶτα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθρωπος χόρτου· καὶ

σφόδρα ἐναγῆς καὶ ἀκάθαρτος· καὶ οὐκ ἦν ἔγκλημα τῷ Ἰησοῦ τὸ γινόμενον, ἀλλὰ θαῦμα καὶ ὕμνος μέγας· οὐ γὰρ τὸν καθαρὸν ἔβλαπτεν ἡ ἀκάθαρτος, ἀλλὰ τὴν ἐναγῆ πόρνην ὁ καθαρὸς καὶ ἁμωμος διὰ τῆς ἀφῆς καθαρὰν εἰργάσατο· μὴ δὲ μνησικακήσης, ὡς ἄνθρωποι· ἐκείνου οἰκέται ἐσμέν τοῦ ἐσταυρωμένου, καὶ λέγοντος· ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσιν· ἀλλ' ἀπετείχισέ, φησι, τὴν ἐνταῦθα καταφυγὴν γραίμασι καὶ νόμοις διαφόροις· ἀλλ' ἰδοὺ διὰ τῶν ἔργων ἔμαθεν, ὅπερ ἐποίησε, καὶ τὸν νόμον ἔλυσε πρῶτος αὐτὸς, δι' ὧν ἔπαυε, καὶ γέγονε τῆς οἰκουμένης θέατρον καὶ σιγῶν ἐντεῦθεν ἀφήσει φωνὴν ἅπασι παραινῶν· μὴ ποιεῖτε τοιαῦτα, ἵνα μὴ πάθῃτε τοιαῦτα· διδάσκαλος ἀνεφάνη διὰ τῆς συμφορᾶς· καὶ λαμπηδόνα μεγάλην ἀφήσι τὸ θυσιαστήριον, νῦν φοβερὸν μάλιστα καὶ ἐκ τούτου φαινόμενον, ὅτι τὸν λείοντα δεδεμένον ἔχει· ἐπεὶ καὶ βασιλικῇ εἰκόνι μέγας γένοιτο κόσμος, οὐχ ὅταν ἐπὶ τοῦ θρόνου κάθῃται πορφυρίδα περιβεβλημένος, καὶ διάδημα περικείμενος ὁ βασιλεὺς μόνον· ἀλλὰ καὶ ὅταν ὑπὸ τῷ ποδὶ τῷ βασιλικῷ βάρβαροι τῶν χειρῶν ὀπίσω δεδεμένοι, κάτω τὰς κεφαλὰς νεύωσι κείμενοι· καὶ ὅτι οὐ πιθανότητι κέχρηται λόγων, ὑμεῖς μάρτυρες τῆς σπουδῆς καὶ τῆς συνδρομῆς· καὶ γὰρ λαμπρὸν ἡμῖν τὸ θέατρον σήμερον, καὶ παιδρὸς ὁ σύλλογος, καὶ ὅσον ἐν τῷ Πάσχα τῷ ἱερῷ δῆμον εἶδον ξυ-

μαλάζαι βουλόμενος, ἐκπομπεύω τὰ τούτου
 πάθῃ· τίνος γὰρ ἔνεκεν ἀγανακτεῖς, εἰπέ
 μοι, ἀγαπητέ; ὅτι, φησὶν, εἰς ἐκκλησίαν
 κατέφυγεν ὁ πολεμήσας αὐτὴν διηνεκῶς· διὰ
 τοῦτο μὲν οὖν μάλιστα δοξάζω ἐχρῆν τὸν
 Θεὸν, ὅτι ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν τοσαύτῃ κατασ-
 τῆναι ἀνάγκῃ, ὥστε καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἐκ-
 κλησίας καὶ τὴν φιλανθρωπίαν μαθεῖν τὴν
 δύναμιν μὲν, ἀφ' ὧν τοσαύτην ὑπέμεινε μα-
 ταβολὴν, ἐκ τῶν πρὸς ἐκείνην πολέμων· τὴν
 φιλανθρωπίαν δὲ, ἐξ ὧν πολεμηθεῖσα νῦν
 τὴν ἀσπίδα προβάλλεται, καὶ ὑπὸ τὰς πτί-
 ρυγας ἐδέξατο τὰς ἐαυτῆς, καὶ ἐν ἀσφα-
 λείᾳ πάσῃ κατέστησεν, οὐ μνησικακήσασα
 ὑπὲρ τῶν ἔμπροσθεν οὐδενός, ἀλλὰ τοὺς
 κόλπους αὐτῇ μετὰ πολλῆς ἀπλώσασα τῆς
 φιλοστοργίας· τοῦτο γὰρ τροφαίου πατρὸς
 λαμπρότερον, τοῦτο νίκη περιφανῆς, τοῦτο
 Ἑλλήνας ἐντρέπει, Τοῦτο καὶ Ἰουδαίους κα-
 ταισχύνει, τοῦτο φαιδρὸν αὐτῆς τὸ πρόσω-
 πον δείκνυσιν· ὅτι τὸν πολέμιον αἰχμάλω-
 τον λαβοῦσα, φεῖδεται, καὶ πάντων αὐτὸν
 ἐν ἐρημίᾳ παριδόντων, μόνη καθάπερ μή-
 τηρ φιλόστοργος, ὑπὸ τὰ παραπειράσματα
 αὐτῆς ἐκρυψε, καὶ πρὸς βασιλικὴν ὀργὴν
 ἔστη, πρὸς δήμου θυμὸν, καὶ πρὸς μῖσος
 ἀφόρητον· τοῦτο τῷ θυσιαστηρίῳ κόσμος·
 ποῖος κόσμος, φησὶ, τὸ τὸν ἐναγῆ καὶ
 πλεονέκτην καὶ ἄρπαγα ἄπτεισθαι τοῦ θυ-
 σιαστηρίου; μὴ λέγε ταῦτα· ἐπεὶ καὶ ἡ
 πόρνη ἤφατο τῶν ποδῶν τοῦ Χριστοῦ, ἡ

ἡμέραν ξίφη βλέπων ἠκονημένα , καὶ δημί-
 ους , καὶ τὴν ἐπὶ θάνατον ἀπαγωγὴν· καὶ
 οὐδὲ εἵποτε γέγονεν ἐπὶ τῆς ἡδονῆς οἶδεν
 ἐκείνης , οὐδὲ αὐτῆς αἰσθάνεται τῆς ἀκτίνος·
 ἀλλ' ἐν μεσημβρία μέση , καθάπερ ἐν πυκ-
 νοτάτῃ νυκτὶ περιεστοιχισμένος , οὕτω τὰς
 ὄψεις πεπῆρωται· μᾶλλον δὲ ὅσα ἂν φιλο-
 νεικῆσωμεν , οὐ δυνησόμεθα τῷ λόγῳ παρα-
 στῆσαι τὸ πάθος , ὅπερ ὑπομένειν αὐτὸν εἰ-
 κὸς , καθ' ἑκάστην ὥραν ἀποκτείνεσθαι προσ-
 δοκῶντα· ἀλλὰ γὰρ τί δεῖ τῶν λόγων τῶν
 παρ' ἡμῶν , αὐτοῦ ταῦτα καθάπερ ἐν εἰκόني
 σαφῶς ὑπογράψαντος ἡμῖν ; τῇ γὰρ πρότε-
 ραί, ὅτε ἐπ' αὐτὸν ἦλθον ἐκ τῶν βασιλι-
 κῶν αὐλῶν , πρὸς βίαν ἀφελκύσαι βουλό-
 μενοι , καὶ τοῖς σκεύεσι προσέδραμε τοῖς ἱε-
 ροῖς , ἦν τὸ μὲν πρόσωπον αὐτοῦ ὠχρὸν ,
 πελιδνὸν , καὶ Τανῦν νεκρωθέντος οὐδὲν ἄμει-
 νον διακείμενον· κτύπος δὲ τῶν ὀδόντων , καὶ
 πάταγος , καὶ τρόμος παντὸς τοῦ σώματος ,
 καὶ φωνὴ διακοπτομένη , καὶ γλῶττα διαλυο-
 μένη , καὶ σχῆμα τοιοῦτον , οἷον εἰκὸς
 τὴν λιθίνην ἔχειν ψυχὴν. Καὶ ταῦτα λέγω ,
 οὐκ ὀνειδίζων , οὐδὲ ἐπιμβαίνων αὐτοῦ τῇ
 συμφορᾷ , ἀλλὰ τὴν ὑμετέραν διάνοιαν μα-
 λάξαι βουλόμενος , καὶ εἰς ἔλεον ἐπισπά-
 σασθαι , καὶ πείσαι ἀρκεσθῆναι τῇ τιμωρίᾳ
 τῇ γεγεννημένῃ. Ἐπειδὴ γάρ εἰσι πολλοὶ
 παρ' ἡμῖν ἀπάνθρωποι , ὥστε ὁμοίως καὶ ἡ-
 μῖν ἐγκαλεῖν , ὅτι αὐτὸν ἐδεξάμεθα τῷ βή-
 ματι , τὸ ἄστοργον αὐτῶν τοῖς διηγήμασι

Δικτύων σε ἐξαρπάσαι βουλομένη. Καὶ Ταῦτα λέγω νῦν, οὐκ ἐπιμβαίνων τῷ κειμένῳ, ἀλλὰ τοὺς ἐστῶτας ἀσφαλεστέρους ποιῆσαι βουλόμενος· οὐκ ἀναξαίνων τὰ ἔλλα τοῦ τετρωμένου, ἀλλὰ τοὺς μηδέπω τετρωμένους ἐν ὑγείᾳ διατηρῆσαι ἀσφαλεῖ· οὐ καταποντίζων τὸν κλυδωνιζόμενον, ἀλλὰ τοὺς ἐξ οὐρίας πλέοντας παιδεύων, ὥστε μὴ γενέσθαι ὑποβρυχίους· πῶς δ' ἂν τοῦτο γένοιτο; εἰ τὰς μεταβολὰς τῶν ἀνθρωπίνων ἐννοώμεθα πραγμάτων· καὶ γὰρ οὗτος εἰ ἔδεισε μέταβολήν, οὐκ ἂν ὑπέμεινε μέταβολήν· ἀλλ' ἐπεὶ οὗτος οὔτε οἰκοθεν, οὔτε παρ' ἐτέρων ἐγένετο βελτίων, ὑμεῖς γοῦν οἱ κομῶντες τῷ πλούτῳ, ἀπὸ τῆς τούτου κερδάνετε συμφορᾶς· οὐδὲν γὰρ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀσθενέστερον. Διόπερ οἷον ἂν εἴποι τις ὄνομα τῆς εὐτελείας αὐτῶν, ἔλαττον τῆς ἀληθείας ἐρεῖ· καὶ καπνὸν αὐτὰ, καὶ χόρτον, καὶ ὄναρ, καὶ ἄνθη ἱερὴν, καὶ ὄ, τι οὖν ὀνομάσῃ· οὕτως ἐστὶν ἐπίκηρα, καὶ τῶν οὐδὲν ὄντων οὐδαμινώτερα. Ὅτι δὲ μετὰ τῆς ἀσθενείας, καὶ πολὺ ἔχει τὸ ἀπόκημνον, δῆλον ἐντεῦθεν· τίς γὰρ τούτου γέγονεν ὑψηλότερος; οὐ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην παρῆλθε τῷ πλούτῳ; οὐ πρὸς αὐτὰς τῶν ἀξιομάτων ἀνέβη τὰς κορυφάς; οὐχὶ πάντες αὐτὸν ἔτρεμον, καὶ ἐδεδοίκεισαν, ἀλλ' ἰδοὺ γέγονε καὶ δεσμωτῶν ἀθλιώτερος, καὶ οἰκετῶν ἐλεεινότερος, καὶ τῶν λιμῶν τηκομένων πτωχῶν ἐνδείστερος, καὶ ἐκάστην

οὗτος γάρ σε τρέμειν νῦν καὶ δεδοικέναι παρεσκεύασεν· οὐκ ἔλεγόν σοι, ἥνίκα συνεχῶς ἐπιτίμας μοι λέγοντι τ' ἀληθῆ, ὅτι ἐγὼ σε φιλῶ μᾶλλον τῶν κολακεύοντων; ἐγὼ ὁ ἐλέγχων πλεον κήδομαι τῶν χαριζομένων; οὐ προσετίθην τοῖς ῥήμασι τούτοις, ὅτι ἀξιопιστότερα τραύματα φίλων, ὑπὲρ ἐκούσια φιλήματα ἐχθρῶν; εἰ τῶν ἐμῶν ἡνέσχου Τραυμάτων, οὐκ ἂν σοι τὰ φιλήματα ἐκείνων τὸν θάνατον τοῦτον ἔτεχον· τὰ γὰρ ἐμὰ τραύματα ὑγείαν ἐργάζεται, τὰ δὲ ἐκείνων φιλήματα νόσον ἀνίατον κατεσκεύασε· ποῦ νῦν οἱ οἰνοχόοι; ποῦ δὲ οἱ σοβοῦντες ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς, καὶ μυρία παρὰ πᾶσιν ἐγκώμια λέγοντες; ἐδραπέτευσαν, ἡρνήσαντο τὴν φιλίαν, ἀσφάλειαν ἑαυτοῖς διὰ τῆς σῆς ἀγωνίας πορίζουσιν. Ἀλλ' οὐχ' ἡμεῖς οὕτως· ἀλλὰ καὶ τότε δυσχεραίνοντός σου οὐκ ἀποπηδῶμεν, καὶ νῦν πεισόντα περιστέλλομεν καὶ θεραπεύομεν· καὶ ἡ μὲν πολεμηθεῖσα ἐκκλησία παρὰ σοῦ, τοὺς κόλπους ἤπλωσε, καὶ ἐπεδέξατο· τὰ δὲ θεραπευθέντα θεάτρα, ὑπὲρ ὧν πολλάκις πρὸς ἡμᾶς ἡγανάκτεις, προὔδωκε καὶ ἀπώλεσεν· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἐπαυσάμεθα αἰεὶ λέγοντες· τί ταῦτα ποιεῖς; ἐκβακχεύεις τὴν ἐκκλησίαν, καὶ κατὰ κρημνῶν σαυτὸν φέρεις, καὶ παρέτρεχες ἅπαντα· καὶ αἱ μὲν ἱπποδρομίαι τὸν πλουτόν σου ἀναλώσασαι, τὸ ξίφος ἠκόνησαν· ἡ δὲ ἐκκλησία ἡ τῆς ὀργῆς τῆς σῆς ἀπολαύσασα τῆς ἀκαίρου, πανταχοῦ παραπερέχει, τῶν

καὶ ὁ δὲ ὅλης ἡμέρας ἐγχεόμενος ἄκρατος, καὶ αἱ ποικίλαι τῶν μαγείρων τέχναι, καὶ οἱ τῆς δυναστείας θεραπευταὶ, οἱ πάντα πρὸς χάριν ποιοῦντες καὶ λέγοντες; νύξ ἦν πάντα ἐκεῖνα, καὶ ὄναρ, καὶ ἡμέρας γενομένης, ἠφανίσθη. Ἄνθη ἦν ἑαρινὰ, καὶ παρελθόντος τοῦ ἔαρος, ἅπαντα κατεμαράνθη, σκιά ἦν, καὶ παρέδραμε· καπνὸς ἦν, καὶ διελύθη· πομφόλυγες ἦσαν, καὶ διερῥάγησαν· ἀράχνη ἦν, καὶ διεσπάρσθη. Διὸ ταύτην τὴν πνευματικὴν ῥῆσιν ἐπαύωμεν συνεχῶς ἐπιλέγοντες· Ματαιιότης ματαιιοτήτων, καὶ πάντα ματαιιότης. Ταύτην γὰρ τὴν ῥῆσιν καὶ ἐν τοίχοις, καὶ ἐν ἱματίοις, καὶ ἐν ἀγορᾷ, καὶ ἐν οἴκῳ, καὶ ἐν ὁδοῖς, καὶ ἐν θύραις, καὶ ἐν εἰσόδοις, καὶ πρὸ πάντων ἐν τῷ ἑκάστου συνειδότη συνεχῶς ἐγγεγραφεῖται δεῖ, καὶ διαπαντὸς αὐτὴν μελετᾶν. Ἐπειδὴ ἡ τῶν πραγμάτων ἀπάτη, καὶ τὰ προσωπεῖα, καὶ ἡ ὑπόκρισις, ἀλήθεια παρὰ τοῖς πολλοῖς εἶναι δοκεῖ· ταύτην καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ ἐν δείπνῳ, καὶ ἐν ἀρίστῳ, καὶ ἐν συλλόγοις ἐπιλέγειν ἑκάστον τῷ πλησίον ἐχρῆν, καὶ παρὰ τοῦ πλησίον ἀκούειν, ὅτι ματαιιότης ματαιιοτήτων, τὰ πάντα ματαιιότης. Οὐκ ἔλεγον σοι συνεχῶς, ὅτι δραπέτης ὁ πλοῦτός ἐστι; σὺ δὲ ἡμῶν οὐκ ἠνείχου· οὐκ ἔλεγον ὅτι ἀγνώμων ἐστὶν οἰκέτης; σὺ δὲ οὐκ ἐβούλου πείθεσθαι· ἰδοὺ ἐκ τῶν πραγμάτων ἔδειξεν ἡ πείρα, ὅτι οὐ δραπέτης μόνον, οὐδὲ ἀγνώμων, ἀλλὰ καὶ ἀνδροφόνος·

Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου Ἀρχιεπισκόπου
Κωνσταντινουπόλεως

Ὁμιλία εἰς Εὐτρόπιον

Εὐνούχον Πατρίκιον καὶ Ὑπατον.

Ἀεὶ μὲν, μάλιστα δὲ νῦν, εὐχαιρον εἰ-
πεῖν· ματαιότης ματαιότητων, καὶ πάντα
μαΐταιότης· ποῦ νῦν ἡ λαμπρὰ τῆς ὑπατείας
περιβολή; ποῦ δὲ αἱ φαιδραὶ λαμπάδες;
ποῦ δὲ οἱ κρότοι καὶ οἱ χοροὶ καὶ αἱ θα-
λαῖαι καὶ αἱ πανηγύρεις; ποῦ οἱ στέφανοι
καὶ τὰ παραπαιάσματα; ποῦ ὁ τῆς πόλε-
ως θόρυβος, καὶ αἱ ἐν ἵπποδρομίαις εὐφη-
μῖαι, καὶ τῶν θεατῶν αἱ κολακεῖαι; πάν-
τα ἐκεῖνα οἷχεται· καὶ ἄνεμος πνεύσας ἀ-
θρόον τὰ μὲν φύλλα κατέβαλε, γυμνὸν δὲ
ἡμῖν τὸ δένδρον ἔδειξε, καὶ ἀπὸ τῆς ρίζης
αὐτῆς σαλευόμενον λοιπόν. Τοιαύτη γάρ ἡ
τοῦ πνεύματος γέγονε προσβαλὴ, ὡς καὶ
πρόρριζον ἀπειλεῖν ἀνασπᾶν, καὶ αὐτὰ δια-
σαλεῦσαι τοῦ δένδρου τὰ νεῦρα. Ποῦ νῦν οἱ
πεπλασμένοι φίλοι; ποῦ τὰ συμπόσια, καὶ
τὰ δεῖπνα; ποῦ ὁ τῶν παρασίτων ἐσμός,

ἑκάστων προαιρεῖσθαι, ἡδὺν δὲ προσδοκᾶν τῇ
 συνηθείᾳ γενήσεσθαι, ἐγχείρειν τοῖς βελτί-
 στοις· αἰσχροὺν γὰρ τὸν παρόντα καιρὸν
 προῖεμένους, ὕστερόν ποτ' ἀνακαλεῖσθαι τὸ
 παρελθόν, ὅτε οὐδὲν ἔσται πλέον ἀνιωμένοις.
 Ἐγὼ μὲν οὖν, ἃ κράτιστά εἶναι κρίνω, τὰ
 μὲν νῦν εἴρηκα, τὰ δὲ παρὰ πάντα τὸν βίον
 ὑμῖν συμβουλεύσω· ὑμεῖς δὲ, τριῶν ἀρρώστη-
 μάτων ὄντων, μὴ τῷ ἀνιάτῳ προσεικέναι δό-
 ξητε, μηδὲ τὴν τῆς γνώμης νόσον παραπλησίαν
 τῇ τῶν εἰς τὰ σώματα δυστυχησάντων δείξητε·
 οἱ μὲν γὰρ τὰ μικρὰ τῶν παθῶν κάμνοντες,
 αὐτοὶ παρὰ τοὺς ἰατροὺς ἔρχονται· οἱ δὲ
 ὑπὸ μειζόνων καταληφθέντες ἀρρώστημάτων,
 ἐφ' ἑαυτοὺς καλοῦσι τοὺς θεραπεύσοντας· οἱ
 δ' εἰς ἀνῆκεστον παντελῶς μελαγχολίας πα-
 ρενεχθέντες, οὐδὲ προσίοντας προσίενται· ὅ
 μὴ πάθῃτε νῦν ὑμεῖς, τοὺς ὀρθῶς ἔχοντας
 τῶν λογισμῶν ἀποφεύγοντες.

τοῖς γὰρ ἐπιμελῶς ἐξ ἐκάστου τὴν ὠφέλειαν ἀθροίζουσιν, ὥσπερ τοῖς μεγάλοις τῶν ποταμῶν, κατὰ τὸν Ἡσίοδον πολλαὶ γίνεσθαι πολλαχόθεν αἱ προσθῆκαι πεφύκασι. Τὸ γὰρ καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ κατὰτίθεται, οὐ μᾶλλον εἰς ἀργυρίου προσθήκην, ἢ καὶ εἰς ἥντινα οὖν ἐπιστήμην, ὀρθῶς ἡγεῖσθαι ἔχειν τῷ ποιητῇ προσῆκεν. Ὁ μὲν οὖν Βίας, τῷ υἱεῖ πρὸς Αἰγυπτίους ἀπαίροντι, καὶ συνθανομένῳ, τί ἂν ποιῶν αὐτῷ μάλιστα κεχαρισμένα πρᾶττοι; ἐφόδιον, ἔφη, πρὸς γῆρας κτησάμενος· τὴν ἀρετὴν δὲ τὸ ἐφόδιον λέγων, μικροῖς ὅροις αὐτὴν περιγράφων, ὅς γε ἀνδρωπίνῳ βίῳ τὴν ἐπ' αὐτῆς ὠφέλειαν ὠρίζετο. Ἐγὼ δὲ, καὶ τὸ Τιθωνοῦ τις γῆρας, καὶ τὸ Ἀργανθωνίου λέγη, καὶ τὸ τοῦ μακροβιωτάτου παρ' ἡμῶν Μαθουσάλα, ὅς χίλια ἔτη, τριάκοντα δεόντων, βιῶναι λέγεται, καὶ συμπαντα τὸν, ἀφ' οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι, χρόνον ἀναμετρῇ, ὥς ἐπὶ παίδων διανοίας γελάσομαι, εἰς τὸν μακρὸν ἀποσκοπῶν καὶ ἀγῆρῳ αἰῶνα, οὗ πέρας οὐδέν ἐστι τῇ ἐπινοίᾳ λαβεῖν, οὐ μᾶλλον γε, ἢ τελευτὴν ὑποδέσθαι τῆς ἀθανάτου ψυχῆς· πρὸς ὅνπερ κτᾶσθαι παραινέσαιμι ἂν τὰ ἐφόδια, πάντα λίδον, κατὰ τὴν παρσιμίαν, κινουντας, ὅθεν ἂν μέλλῃ τις ἡμῖν ἐπ' αὐτὸν ὠφέλεια γενήσεσθαι, Μὴ δ' ὅτι χαλεπὰ ταῦτα καὶ πόνου δεόμενα, διὰ τοῦτ' ἀποκνήσωμεν, ἀλλ' ἀναμνησθέντες τοῦ παραινέσαντος, ὅτι δέοι βίον μὲν ἄριστον αὐτῶν

δείχθῃ· ἡμεῖς δὲ τὴν ἀνδρωπεῖαν ἀρετὴν οὐκ ἐξαρκεῖν καθ' ἑαυτὴν πρὸς κόσμον ὑπολαμβάνοντες, ἐλάττονος αἰσχύνης ἄξια ποιεῖν οἰόμεθα; Ἀλλὰ δὴ τὰ πλούτου μὲν ὑπεροφόμεθα, καὶ τὰς διὰ τῶν αἰσθήσεων ἡδονὰς ἀτιμάσομεν· κολακείας δὲ καὶ θωπείας διωξόμεθα, καὶ τῆς Ἀρχιλόχου ἀλώπεκος τὸ κερδαλέον τε καὶ ποικίλον ζηλώσομεν; ἀλλ' οὐκ ἔστιν, ὃ μᾶλλον φευκτέον τῷ σωφρονοῦντι, τοῦ πρὸς δόξαν ζῆν, καὶ τὰ τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα περισκοπεῖν, καὶ μὴ τὸν ὀρθὸν λόγον ἡγεμόνα ποιεῖσθαι τοῦ βίου· ὥστε καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀντιλέγειν, καὶ ἀδοξεῖν καὶ κινδυνεύειν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ δέη, μηδὲν αἰρεῖσθαι τῶν ὀρθῶς ἐγνωσμένων παρakinεῖν. ἢ τὸν μὴ οὕτως ἔχοντα, τί τοῦ Αἰγυπτίου σοφιστοῦ φήσομεν ἀπολείπειν, ὃς φυτὸν ἐγίγνετο, καὶ θηρίον, ὅποτε βούλοιτο, καὶ πῦρ, καὶ ὕδωρ, καὶ πάντα χρήματα; εἴπερ δὴ καὶ αὐτὸς νῦν μὲν τὸ δίκαιον ἐπαινέσεται παρὰ τοῖς τοῦτο τιμῶσι, νῦν δὲ τοὺς ἐναντίους ἀφήσει λόγους, ὅταν τὴν ἀδικίαν εὐδοχιμοῦσαν αἰσθῇται, ὅπερ δίχης ἐστὶ κολάκων· καὶ ὥπερ φασὶ τὸν πολύποδα τὴν χροῶν πρὸς τὴν ὑποκειμένην γῆν, οὕτως αὐτὸς τὴν διάνοιαν πρὸς τὰς τῶν συνόντων γνώμας μεταβαλεῖται. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν που, καὶ τοῖς ἡμετέροις λόγοις τελειότερον μαθησόμεθα· ὅσονδὲ σχιαγραφίαν τινὰ τῆς ἀρετῆς τό γε νῦν εἶναι, ἐκ τῶν ἔξωθεν παιδευμάτων περιεγραψάμεθα.

πλήρωσιν , κατὰ τὸν Ἐξηκεστίδου Σόλωνα ,
ὅς φησι·

Πλούτου δ' οὐδὲν τίμα πεφασμένον ἀνδράσι κεῖται.

Τῷ δὲ Θεόγνιδι πρὸς ταῦτα διδασκάλως
χρηστέον λέγοντι·

Οὐκ ἔρμαι πλουτεῖν , οὐτ' εὐχομαι , ἀλλὰ μοι εἴη ,

Ζῆν ἀπὸ τῶν ὀλίγων , μηδὲν ἔχοντι κακόν.

Ἐγὼ δὲ καὶ Διογένους ἄγαμαι τὴν πάν-
των ὁμοῦ τῶν ἀνθρωπίνων ὑπεροψίαν . ὅς γε
καὶ βασιλέως τοῦ μεγάλου ἑαυτὸν ἀπέφη-
νε πλουσιώτερον , τῷ ἐλαττόνων , ἢ ἐκείνος ,
κατὰ τὸν βίον προσδεῖσθαι· ἡμῖν δὲ ἄρα ,
εἰ μὴ τὰ Πυθίου τοῦ Μυσοῦ προσεῖη τά-
λαντα , καὶ πλέθρα γῆς τόσα καὶ τόσα , καὶ
βοσκημάτων ἴσμοι πλείους ἢ ἀριθμῆσαι ,
οὐδὲν ἱξαρκέσει . Ἄλλ' οἶμαι , προσήκει
ἀπὸντα τε μὴ ποθεῖν τὸν πλοῦτον , καὶ πα-
ρόντος , μὴ τῷ κεκτῆσθαι μᾶλλον φρονεῖν ,
ἢ τῷ εἰδέναι αὐτὸν εὖ διατίθασθαι . Τὸ
γὰρ τοῦ Σωκράτους εὖ ἔχει , ὅς , μέγα φρο-
νοῦντος πλουσίου ἀνδρὸς ἐπὶ τοῖς χρήμασιν ,
οὐ πρότερον αὐτὸν θαυμάσειν ἔφη , πρὶν
ἂν καὶ ὅτι κεχρῆσθαι τούτοις ἐπίσταται ,
πειραθῆναι . Ἡ Φειδίας μὲν καὶ Πολύκλει-
τος , εἰ τῷ χρυσίῳ μέγα ἐφρόνουν καὶ τῷ
ἐλέφαντι , ὧν ὁ μὲν Ἡλίοις τὸν Δία , ὁ δὲ
τὴν Ἥραν Ἀργείοις ἐποίησάτην , καταγε-
λάστω ἂν ἦσθην , ἀλλοτριῶ πλούτῳ καλ-
λωπιζόμενοι , ἀφέντες τὴν τέχνην , ὑφ' ἧς
καὶ ὁ χρυσὸς ἠδίων , καὶ τιμιώτερος ἀπει-

Θεῖαν τοῦ σώματος, οἷον ἀμπέλου τὴν εἰς τὰ
 περιττὰ φορὰν περικόωτοι· ἐγὼ δὲ καὶ
 σφαλερὰν εἶναι τὴν ἐπ' ἄκρον εὐεξίαν ἰα-
 Τρων ἤκουσα. Ὅτε τοίνυν ἡ ἄγαν αὕτη τοῦ
 σώματος ἐπιμέλεια αὐτῷ τε ἀλυσιτελὲς τῷ
 σώματι, καὶ πρὸς τὴν ψυχὴν ἐμπόδιον ἐστὶ,
 τόγῃ ὑποπέπτωκέναι τούτῳ καὶ θεραπεύ-
 ειν, μανία σαφὲς. Ἀλλὰ μὴν εἴ τούτου γε
 ὑπερορᾶν μελετήσαμεν, σχολῇ γ' ἂν ἄλλοτε
 τῶν ἀνθρωπίνων θαυμάσαιμεν· τί γὰρ ἔτι χρη-
 σόμεθα πλούτῳ, τὰς διὰ τοῦ σώματος ἡδο-
 νὰς ἀτιμάζοντες; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ, πλὴν
 εἰ μὴ κατὰ τοὺς ἐν τοῖς μύθοις δράκοντας,
 ἡδονὴν τινα φέροι θεσαυροῖς κατορωρυμέ-
 νοις ἐπαγρυπνεῖν. Ὅγε μὴν ἐλευθερίως πρὸς
 τὰ τοιαῦτα διακεῖσθαι πεπαιδευμένος, πολ-
 λοῦ ἂν δέοι, ταπεινόν τι, καὶ αἰσχρὸν ἔρ-
 γῳ ἢ λόγῳ ποτὲ προελέσθαι· τὸ γὰρ τῆς
 χρείας περιττότερον, καὶ Λύδιον ἢ ψῆγμα,
 καὶ τῶν μυρμήκων ἔργον τῶν χρυσοφόρων,
 τοσούτῳ πλεον ἀτιμάσει, ὅσω περ ἂν ἦ-
 τον προσδέηται· αὐτὴν δὲ δῆπου τὴν χρεῖαν
 τοῖς τῆς φύσεως ἀναγκαίοις, ἀλλ' οὐ ταῖς
 ἡδοναῖς ὀριεῖται. Ὡς οἷγε τῶν ἀναγκαίων
 ὄρων ἔξω γενομένοι, παραπλησίως τοῖς
 κατὰ τοῦ πρᾶνου φερομένοις, πρὸς οὐδὲν
 στάσιμον ἔχοντες ἀποβῆναι, οὐδαμοῦ τῆς εἰς
 τὸ πρόσω φορᾶς ἴστανται· ἀλλ' ὅσω περ ἂν
 πλείω προσπεριβάλῳνται, τοῦ ἴσου δέονται,
 ἢ καὶ πλείονος πρὸς τὴν τῆς ἐπιθυμίας ἐκ-

πρὸς τὴν γαστέρα, καὶ τὰ ὑπ' αὐτὴν συννε-
νευκότας ζῆν; ἐνὶ δὲ λόγῳ, παντὸς ὑπε-
ροπτεόν τοῦ σώματος, τῷ μὴ, ὡς ἐν βορ-
βόρῳ, ταῖς ἡδοναῖς αὐτοῦ κατορρωρύχθαι
μέλλοντι, ἢ τοσοῦτον ἀνδεκτέον αὐτοῦ, ὅ-
σον, φησὶ Πλάτων, ὑπηρεσίαν φιλοσοφία κτω-
μένου, ἰοικότα πού λέγων τῷ Παύλῳ, ὅς
παραίνει μηδεμίαν χρῆναι τοῦ σώματος πρό-
νοιαν ἔχειν, εἰς ἐπιθυμιῶν ἀφορμὴν. *Π τί
διαφέρουσιν, οἱ τοῦ μὲν σώματος, ὡς ἂν
κάλλιστα ἔχοι, φροντίζουσι, τὴν δὲ χρη-
σομένην αὐτῷ ψυχὴν, ὡς οὐδενὸς ἀξίαν πε-
ριορῶσι, τῶν περὶ τὰ ὄργανα σπουδαζόν-
των, τῆς δὲ δι' αὐτῶν ἐνεργούσης τέχνης
καταμελούντων; Πᾶν μὲν οὖν τούναντίον
κολάζειν αὐτὸ, καὶ κατέχειν, ὥσπερ Θε-
ρίου τὰς ὁρμὰς προσήκει, καὶ τοὺς ἀπ' αὐ-
τοῦ θορύβους ἐγγινομένους τῇ ψυχῇ, οἰο-
νεὶ μᾶστιγι τῷ λογισμῷ καδικνουμένους
κοιμίζειν· ἀλλὰ μὴ πάντα χαλινὸν ἡδονῆς
ἀνέντας, περιορᾶν τὸν νοῦν, ὥσπερ ἡνίοχον
ὑπὸ δυσηνίων ἰππεων ὕβρει φερομένων, πα-
ρασυρόμενον ἄγέσθαι· καὶ τοῦ Πυθαγόρου
μεμνησθαι, ὅς τῶν συνόντων τινὰ καταμα-
θὼν γυμνασίους τε καὶ σιτίους ἑαυτὸν εὖ μά-
λα κατασαρκοῦντα· ἃ οὕτως, ἔφη, οὐ παύ-
ση χαλεπώτερον σεαυτῷ κατασκευάζων τὸ
δεσμωτήριον; διὸ δὴ καὶ Πλάτωνά φησι τὴν
ἐκ σώματος βλάβην προειδόμενον, τὸ νο-
σῶδες χωρίον τῆς Ἀττικῆς, τὴν Ἀκαδημίαν
καταλαβεῖν ἐξεπίτηδες, ἵνα τὴν ἄγαν εὐπά-

διὰ τῶν αἰσθήσεων ἡδονὰς ἀτιμάζειν , μὴ ὀφθαλμοὺς ἐστίαν ταῖς ἀτόποις τῶν θαυματοποιῶν ἐπιδείξουσιν , ἢ σωμάτων θείαις ἡδονῆς κέντρον ἐναφιέντων , μὴ διὰ τῶν ὠτων διεφθαρμένην μελωδίαν τῶν ψυχῶν κατασχεῖν . ἀνελευθερίας γὰρ δὴ καὶ ταπεινότητος ἔκγονα πάθη ἐκ τοῦ τοιοῦδε τῆς μουσικῆς εἶδους ἐγγίνεσθαι πείθεται· ἀλλὰ τὴν ἑτέραν μεταδιωκτέον ἡμῖν , τὴν ἀμείνω τε , καὶ εἰς ἀμεινον φέρουσιν· ἢ καὶ Δαβὶδ χρώμενος ὁ ποιητὴς τῶν ἱερῶν ᾠσμάτων , ἐκ τῆς μανίας, ὥς φασι , τὸν βασιλέα καδίστη. Λέγεται δὲ καὶ Πυθαγόραν κωμασταῖς περιτυχόντα μεθύουσι , κελεῦσαι τὸν ἀυλετὴν τὸν τοῦ κώμου κατάρχοντα , μεταβαλόντα τὴν ἁρμονίαν , ἐπαυλῆσαι σφίσι τὸ δῶριον· τοὺς δὲ οὕτως ἀναφρονῆσαι ὑπὸ τοῦ μέλους , ὥστε τοὺς στεφάνους ῥίψαντας , αἰσχυνομένους ἐπανελθεῖν· ἕτεροι δὲ πρὸς αὐλὸν κορυβάντιῳσι , καὶ ἐκβαχεύονται· τοσοῦτόν ἐστι τὸ διάφορον ὑγιоῦς , ἢ μοχθηρᾶς μελωδίας ἀναπλησθῆναι· ὥστε τῆς νῦν διακρατούσης ταύτης ἦττον ἡμῖν μεδεκτέον , ἢ οὐτινοσοῦν τῶν αἰσχίστων. Ἀτμούς γε μὴν παντοδαπούς , ἡδονὴν ὀσφρήσει φέροντας , τῷ αἵρι καταμίγνυναι , ἢ μύροις ἑαυτοὺς ἀναχρῶννυσθαι , καὶ ἀπαγορεύειν αἰσχύνομαι . Τὶ δ' ἂν τις εἴποι περὶ τοῦ μὴ χρῆναι τὰς ἐν ἀφῇ , καὶ γεύσει διώκειν ἡδονὰς , ἢ ὅτι καταναγκάζουσιν αὐταὶ τοὺς περὶ τὴν ἑαυτῶν θήραν ἐσχολακώτας , ὥσπερ τὰ θρέμματα ,

τερον , ἀτεχνῶς εἰς πῦρ ξαίνοντες , καὶ κοσ-
 κίνῳ φέροντες ὕδωρ , καὶ εἰς τετρημένον ἀν-
 τλοῦντες πίθον , οὐδὲν πέρας τῶν πόνων ἔ-
 χοντες. Κουράς δὲ καὶ ἀμπεχόνας , ἔξω τῶν
 ἀναγκαίων , περιεργάζεσθαι , ἢ δυστυχούν-
 των ἐστὶ , κατὰ τὸν Διογένους λόγον , ἢ
 ἀδικούντων ὥστε καλλωπιστὴν εἶναι καὶ ὀνο-
 μάζεσθαι , ὁμοίως αἰσχροὺς ἡγεῖσθαι φημί
 δεῖν τοὺς τοιούτους , ὡς τὸ ἐταιρεῖν , ἢ ἀλ-
 λοτρίοις γάμοις ἐπιβουλεύειν· τί γὰρ ἂν δια-
 φέροι τῷ γε νοῦν ἔχοντι ξυστίδα ἀναβεβλή-
 σθαι ἢ τι τῶν φαύλων ἱματίων φέρειν , ἕως
 μηδὲν ἐνδέει τοῦ πρὸς χειμῶνά τε εἶναι , καὶ
 θάλλπος ἀλεξητήριον ; Καὶ τ' ἄλλα δὴ τὸν
 αὐτὸν τρόπον , μὴ περιττότερον τῆς χρείας
 κατεσκευάσθαι , μηδὲ περιέπειν τὸ σῶμα
 πλέον , ἢ ὡς ἄμεινον τῇ ψυχῇ· οὐχ ἥττον
 γὰρ ὄνειδος ἀνδρὶ τῷ γε ἀληθῶς τῆς προ-
 σηγορίας ταύτης ἀξίῳ , καλλωπιστὴν καὶ
 φιλοσώματον εἶναι , ἢ πρὸς ἄλλο τι τῶν πα-
 θῶν ἀγεννῶς διακεῖσθαι· τὸ γὰρ τὴν πᾶσαν
 σπουδὴν εἰσφέρεισθαι , ὅπως ὡς κάλλιστα
 αὐτῷ τὸ σῶμα ἔξοι , οὐ διαγινώσκοντός ἐσ-
 τιν ἑαυτὸν , οὐδὲ συνιέντος τοῦ σοφοῦ πα-
 ραγγέλματος , ὅτι οὐ τὸ ὀρώμενόν ἐστὶν ὁ ἄν-
 θρωπος , ἀλλὰ τινος δεῖ περίττοτέρας σοφίας ,
 δι' ἧς ἕκαστος ἡμῶν , ὅς τις ποτέ ἐστιν , ἑαυ-
 τὸν ἐπιγινώσκεται· τοῦτο δὲ μὴ καθηραμένοις
 τὸν νοῦν ἀδυνατώτερον , ἢ λημῶντι πρὸς
 τὸν ἥλιον ἀναβλέψαι. Κάθαρσις δὲ ψυχῆς ,
 ὡς ἀθρόως τε εἰπεῖν καὶ ὑμῖν ἱκανῶς , τὰς

ἂν τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων τυχεῖν ἡμῖν . περι-
 γένοιτο , ὧν ἐν τοῖς ἄνω λόγοις οὐδὲν εἶναι
 παράδειγμα τῶν ἀνθρωπίνων ἐλέγομεν . Οὐ
 δὴ οὖν ῥαθυμητέον ἡμῖν , οὐδὲ τῆς ἐν βρα-
 χεῖ ῥαστοῦνης μεγάλας ἐλπίδας ἀνταλ-
 λακτέον , εἴπερ μὴ μέλλοιμεν ὀνειδῆ τε ἕξειν,
 καὶ τιμωρίας ὑφέξειν , οὔτι παρὰ τοῖς ἀν-
 θρώποις ἐνθάδε , καὶ τοι καὶ τοῦτο οὐ μι-
 κρὸν τῷ γε νοῦν ἔχοντι , ἀλλ' ἐν τοῖς , εἴτε
 ὑπὸ γῆν , εἴτε καὶ ὅπου δὴ τοῦ παντός ὄν-
 τα τυγχάνει , δικαστηρίοις ὡς τῷ μὲν ἀκου-
 σίως τοῦ προσήκοντος ἀμαρτόντι , καὶ συγ-
 γνώμῃ τις ἴσως παρὰ τοῦ Θεοῦ γένοιτο τῷ
 δὲ ἐξεπίτηδες τὰ χεῖρῳ προελομένῳ , οὐδε-
 μία παραίτησις τὸ μὴ οὐχὶ πολλαπλασίῳ
 τὴν κόλασιν ὑποσχεῖν . Τί οὖν ποιῶμεν φαίη
 τις ἄν ; τί ἄλλο γε , ἢ τῆς ψυχῆς ἐπιμέ-
 λειαν ἔχειν , πᾶσαν σχολὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων
 ἄγοντας ; οὐ δὴ οὖν τῷ σώματι δουλευτέον ,
 ὅ , τι μὴ πᾶσα ἀνάγκη· ἀλλὰ τῇ ψυχῇ τὰ
 βέλτιστα ποριστέον , ὥσπερ ἐκ δεσμοτηρίου,
 τῆς πρὸς τὰ τοῦ σώματος πάθη κοινω-
 νίας αὐτὴν διὰ φιλοσοφίας λύοντας , ἅμα δὲ
 καὶ τὸ σῶμα τῶν παθῶν κρεῖττον ἀπεργαζομέ-
 νους· γαστήρ μὲν γε τὰ ἀναγκαῖα ὑπηρετοῦν-
 τας , οὐχὶ τὰ ἥδιστα προσῆκεν , ὡς οἱ γε τρα-
 πεζοποιοὺς τινὰς καὶ μαγείρους περινοοῦν-
 τες , καὶ πᾶσαν διερευνώμενοι γῆν τε καὶ θά-
 λασσαν , οἷόν τινα χαλεπῷ δεσπότῃ φόρους
 ἀπάγοντες , ἐλκεῖνοί τῆς ἀσχολίας , τῶν ἐν
 ἄδου κολαζομένων οὐδὲν πᾶσχοντες ἀνεκτό-

τε μουσικῇ, καὶ τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι πρὸς
 τὴν τοῦ τέλους κτῆσιν ἢ μελέτη παρέχεται.
 Ἐπεὶ δὲ στεφάνων καὶ ἀθλητῶν ἐμνήσθην,
 ἐκείνοι μυρία παθόντες ἐπὶ μυρίοις, καὶ
 πολλαχόθεν τὴν ῥώμην ἑαυτοῖς συναυξή-
 σαντες, πολλὰ μὲν γυμναστικοῖς ἐνιδρώσαν-
 τες πόνοις, πολλὰς δὲ πληγὰς ἐκ παιδο-
 τρίβου λαβόντες, διαίταν δὲ οὐ τὴν ἡδίσ-
 την, ἀλλὰ τὴν παρὰ τῶν γυμναστῶν αἰρού-
 μενοι, καὶ τᾶλλα, ἵνα μὴ διατρίβω λέγων,
 οὕτω διάγοντες, ὥς τὸν πρὸ τῆς ἀγωνίας
 βίον μελέτην εἶναι τῆς ἀγωνίας· τῆνικαῦτα
 ἀποδύονται πρὸς τὸ στάδιον, καὶ πάντα πο-
 νοῦσι, καὶ κινδυνεύουσιν, ὥστε κοτίνου λα-
 βεῖν στέφανον, ἢ σελίνου, ἢ ἄλλου τινὸς
 τῶν τοιούτων, καὶ νικῶντες ἀναρρήθῃναι πα-
 ρὰ τοῦ κήρυκος· ἡμῖν δὲ, οἷς ἅθλα τοῦ βί-
 ου πρόκειται οὕτω θαυμαστά πλήθει τε καὶ
 μεγέθει, ὥστε ἀδύνατα εἶναι ῥηθῆναι λόγῳ,
 ἐπ' ἅμῳ καθεύδουσι, καὶ κατὰ πολλὴν διαι-
 τωμένοις ἄδειαν, τῇ ἐτέρᾳ λαβεῖν τῶν χει-
 ρῶν ὑπάρξει; Παλλοῦ μὲντ' ἂν ἄξιον ᾦν ἢ
 ῥαθυμία τῷ βίῳ, καὶ ὃ γε Σαρδανάπαλος
 τὰ πρῶτα πάντων εἰς εὐδαιμονίαν ἐφέρετο,
 ἢ καὶ ὁ Μαργίτης, εἰ βούλει, ὃν οὐτ' ἀ-
 ροτῆρα, οὔτε σκαπτῆρα, οὔτε ἄλλο τι τῶν
 κατὰ τὸν βίον ἐπιτήδειων εἶναι Ὅμηρος ἔφη-
 σεν, εἰ δὲ Ὅμηρου ταῦτα· ἀλλὰ μὲν ἀλη-
 θὴς μᾶλλον ὁ τοῦ Πιπταχοῦ λόγος, ὃς χα-
 λεπὸν ἔφησιν, ἐσθλὸν ἔμμεναι διὰ πολλῶν
 γὰρ δὴ τῷ ὄντι πόνων διεξελθοῦσι, μόλις

ὥσπερ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν, εἰ δὲ βού-
 λει, τοῖς μουσικοῖς, ἐκείνων εἰς τῶν ἀγῶ-
 νων αἱ μελέται, ὧν περ οἱ στέφανοι καὶ
 οὐδεὶς γε πάλιν ἀσκῶν, ἢ παγκράτιον, εἴ-
 τα κιθαρίζειν, ἢ αὐλεῖν μελετᾷ, οὐκ οὖν ὁ
 Πολυδάμας γε, ἀλλ' ἐκεῖνος, πρὸ τοῦ ἀγῶ-
 νος τοῦ Ὀλυμπιάσι, τὰ ἄρματα ἴστη Τρέ-
 χοντα, καὶ διὰ τούτων τὴν ἰσχὺν ἐκράτυνε
 καὶ ὅγε Μίλων ἀπὸ τῆς ἀθληϊμμένης ἀσ-
 πίδος οὐκ ἐξωθεῖτο, ἀλλ' ἀντεῖχεν ὠφει-
 μενος, οὐχ ἥττον, ἢ οἱ ἀνδριάντες, οἱ τῷ
 μολύβδῳ συνδεδεμένοι. καὶ ἀπαξαπλῶς, αἱ
 μελέται αὐτοῖς παρασκευαῖ τῶν ἀθλων ἦσαν·
 εἰ δὲ τὰ Μαρσύου, ἢ τὰ Ὀλύμπου τῶν
 Φρυγῶν περιειργάζοντο κρούματα, κατὰ λι-
 πόντες τὴν κόνιν, καὶ τὰ γυμνάσια, ταχύ
 γ' ἂν στεφάνων ἢ δόξης ἔτυχον, ἢ διέφυ-
 γον τὸ μὴ καταγέλαστοι εἶναι κατὰ τὸ σῶ-
 μα; Ἀλλ' οὐ μὲν τοι, οὐδὲ ὁ Τιμόθεος τὴν
 μελωδίαν ἀφείς, ἐν ταῖς παλαιίστραις διῆ-
 γεν· οὐ γὰρ ἂν τοσοῦτον ὑπῆρξεν αὐτῷ διε-
 νεγκεῖν ἀπάντων τῇ μουσικῇ, ὥ γε τοσοῦ-
 τον περιῆν τῆς τέχνης, ὥστε καὶ θυμὸν ἐ-
 γείρειν διὰ τῆς συντόνου καὶ αὐστηρᾶς ἁρ-
 μονίας, καὶ μὲν τοι καὶ χαλᾶν, καὶ μαλατ-
 τειν πάλιν διὰ τῆς ἀνειμένης, ὅποτε βού-
 λοιτο· ταύτη τοι, καὶ Ἀλεξάνδρῳ ποτὲ τὸ
 Φρύγιον ἐπαυλήσαντα, ἐξαναστήσαι αὐτὸν
 ἐπὶ τὰ ὄπλα λέγεται μεταξὺ δειπνοῦντα·
 καὶ ἐπαναγαγεῖν πάλιν πρὸς τοὺς συμπότας,
 τὴν ἁρμονίαν χαλάσαντα· τοσαύτην ἰσχὺν ἐν

ταυτομάτου συμβῆναι τοῖς ἡμετέροις, ἀλλ' οὐχὶ μιμησαμένους σπουδῇ τί δὲ ἦν ὁ ἐποίησεν ἐκεῖνος; ἐξὸν δὲ ὄρκου Τριῶν Ταλάντων ζημίαν ἀποφυγεῖν, ὁ δὲ ἀπέτισε μᾶλλον, ἢ ὥμοσε, καὶ ταῦτα εὐορκεῖν μέλλων, ἀκούσας, ἐμοὶ δοκεῖν, τοῦ προστάγματος, τὸν ὄρκον ἡμῖν ἀπαγορεύοντος. Ἄλλ' ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἔλεγον, πάλιν γὰρ εἰς ταυτὸν ἐπανίωμεν· οὐ πάντα ἐξῆς παραδεκτέον ἡμῖν, ἀλλ' ὅσα χρήσιμα· καὶ γὰρ αἰσχροὺς, τῶν μὲν σιτίων τὰ βλαβερά διωθεῖσθαι, τῶν δὲ μαθημάτων, ἃ τὴν ψυχὴν ἡμῶν τρέφει, μηδένα λόγον ἔχειν, ἀλλ' ὥσπερ χειμάρρου, παρασύροντας ἅπαν τὸ προστυχὸν ἐμβάλλεσθαι. Καίτοι τίνα ἔχει λόγον, κυβερνήτην μὲν οὐκ εἰκὴ τοῖς πνεύμασιν ἐφίεναι, ἀλλὰ πρὸς ὄρμους εὐθύνειν τὸ σκάφος, καὶ τοξότην κατὰ σκοποῦ βάλλειν, καὶ μὲν δὴ καὶ χαλκευτικὸν τίνα, ἢ τεκτονικὸν ὄντα, τοῦ κατὰ τὴν τέχνην ἐφίεσθαι τέλους· ἡμᾶς δὲ καὶ τῶν τοιούτων δημιουργῶν ἀπολείπεισθαι, πρὸς γε τὸ συνορᾶν δύνασθαι τὰ ἡμέτερα. οὐ γὰρ δὴ τῶν μὲν χειρονακτῶν ἐστὶ τι πέρας τῆς ἐργασίας, τοῦ δὲ ἀνθρωπίνου βίου σκοπὸς οὐκ ἔστι, πρὸς ὃν ἀφορῶντα πάντα ποιεῖν, καὶ λέγειν χρὴ τὸν γε μὴ τοῖς ἀλόγοις προσεικέναι μέλλοντα; ἢ οὕτως ἂν εἵημεν ἀτεχνῶς κατὰ τῶν πλοίων τὰ ἀνερμάτιστα, οὐδενὸς ἡμῖν νοῦ ἐπὶ τῶν τῆς ψυχῆς οἰάκων καθεζομένου, εἰκὴ κατὰ τὸν βίον ἄνω καὶ κάτω περιφερόμενοι. Ἄλλ'

οἱ μὲν δὲ ταῦτα
ἀντιπρὸς τὴν ἐκείνου
ἐκείνου, οὐκ ἔστι
πολλοὶ ποιοῦντες
καὶ τὸν οὐκ ἔστι
καὶ τὸν οὐκ ἔστι

σθαι, ὥστε ἐξοιδεῖν ἤδη, καὶ ὕπουλον αὐ-
 τῷ τὸ πρόσωπον ὑπὸ τῶν πληγῶν εἶναι· ὡς
 δ' οὖν ἐπαύσατο Τύπτων, ἄλλο μὲν οὐδὲν
 ὁ Σωκράτης ποιῆσαι, ἐπιγράψαι δὲ τῷ με-
 τώπῳ λέγεται, ὥσπερ ἀνδριάντι τὸν δημοურ-
 γόν, ὁ δεῖνα ἐποίει, καὶ τοσοῦτον ἀμύνα-
 σθαι. Ταῦτα σχεδὸν εἰς ταυτὸν τοῖς ἡμε-
 τέροις φέροντα, πολλοῦ ἄξιον εἶναι μιμή-
 σασθαι τοὺς Τηλικούτους φημί· τουτὶ μὲν
 γὰρ τὸ τοῦ Σωκράτους ἀδελφὸν ἐκείνῳ τῷ
 παραγγέλματι, ὅτι τῷ τύπτοντι κατὰ τῆς
 σιαγόνος καὶ τὴν ἐτέραν παρέχειν προσῆκε
 τοσοῦτου δεῖν ἀπαμύνασθαι. Τὸ δὲ τοῦ Πε-
 ρικλέους, ἢ τοῦ Εὐκλείδου, τῷ, τοὺς διώ-
 κοντάς ὑπομένειν, καὶ πράως αὐτῶν τῆς ὀρ-
 γῆς ἀνέχεσθαι, καὶ τῷ, τοῖς ἐχθροῖς εὐ-
 χεσθαι ἢ ἀγαθὰ, ἀλλὰ μὴ ἐπαρᾶσθαι· ὡς
 ὅγε ἐν τούτοις προπαιδευθεῖς, οὐκ ἔτ' ἂν
 ἐκείνοις, ὡς ἀδυνάτοις, διαπιστήσειεν. Οὐκ
 ἂν παρέλθοιμι τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὃς τὰς
 θυγατέρας Δαρείου αἰχμαλώτους λαβὼν,
 θαυμαστόν τι οἶον τὸ κάλλος παρέχειν μαρ-
 τυρουμένας, οὐδὲ προσιδεῖν ἠξίωσεν, αἰ-
 σχρὸν εἶναι κρίνων, τοὺς ἄνδρας ἐλόντα,
 γυναικῶν ἡττηθῆναι· τουτὶ γὰρ εἰς ταυτὸν
 ἐκείνῳ φέρεi, ὅτι, ὁ ἐμβλέψας πρὸς ἠδο-
 νὴν γυναικί, καὶ μὴ τῷ ἔργῳ τὴν μοιχείαν
 ἐπιτελέσῃ, ἀλλὰ τῷ γε τὴν ἐπιθυμίαν τῇ
 ψυχῇ παραδέξασθαι, οὐκ ἀφίεται τοῦ ἐγκλη-
 ματος. Τὸ δὲ τοῦ Κλεινίου τοῦ Πυθαγό-
 ρου γνωρίμων ἐνός, χαλεπὸν πιστεῦσαι ἀπὸ

οὕτως ἀποδεχόμεθα· ἐπειδὴ δὲ καὶ πρά-
ξεις σπουδαῖαι τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν, ἢ
μνήμης ἀκολουθία πρὸς ἡμᾶς διασῶζονται,
ἢ ποιητῶν, ἢ συγγραφέων φυλαττόμεναι
λόγοις, μηδὲ τῆς ἐντεῦθεν ὠφελείας ἀπο-
λειπώμεθα· οἷον, ἐλοιδόρει τὸν Περικλέα
τῶν ἐξ ἀγορᾶς τις ἀνθρώπων, ὁ δὲ οὐ προ-
σεῖχε· καὶ εἰς πᾶσαν διήρκεσε τὴν ἡμέραν, ὁ
μὲν ἀφειδῶς παίων αὐτὸν τοῖς ὀνειδέσιν, ὁ
δὲ οὐ μέλων αὐτῷ· εἴτα ἐσπέρας ἤδη καὶ
σκότους, ἀπαλλαττόμενον μόλις ὑπὸ φω-
τὶ παρέπεμψε Περικλῆς, ὅπως αὐτῷ μὴ δια-
φθαρεῖν τὸ πρὸς φιλοσοφίαν γυμνάσιον. Πά-
λιν τις Εὐκλείδῃ τῷ Μεγαρόθεν παροξυν-
θεὶς, θάνατον ἠπέλησε, καὶ ἐπώμοσεν· ὁ
δὲ ἀντῴμοσεν ἢ μὴν ἰλεώσασθαι αὐτὸν, καὶ
παύσειν χαλεπῶς πρὸς αὐτὸν ἔχοντα. Πό-
σου ἄξιον τῶν τοιούτων τι παραδειγμάτων
εἰσελθεῖν τὴν μνήμην ἀνδρὸς, ὑπὸ ὀργῆς
ἤδη κατεχομένου; τῇ τραγωδίᾳ γὰρ οὐ πι-
στευτέον, ἀπλῶς λεγούσῃ, Ἐπ' ἐχθρούς θυ-
μὸς ὀπλίζει χέρα· ἀλλὰ μάλιστα μὲν, μη-
δὲ διανίστασθαι πρὸς θυμὸν τὸ παράπαν·
εἰ δὲ μὴ ῥάδιον τοῦτο, ἀλλ' ὥσπερ χαλινὸν
αὐτῷ τὸν λογισμὸν ἐμβάλλοντας, μὴ ἔαν
ἐκφέρεσθαι περαιτέρω. Ἐπανάγωμεν δὲ τὸν
λόγον αὖτις πρὸς τὰ τῶν σπουδαίων πρά-
ξεων παραδείγματα· ἔτυπτε τις τὸν Σωφρο-
νίσκου Σωκράτην, εἰς αὐτὸ τὸ πρόσωπον ἐμ-
πρεσὼν ἀφειδῶς· ὁ δὲ οὐκ ἀντῆρεν, ἀλλὰ πα-
ρεῖχε τῷ παροινούντι τῆς ὀργῆς ἐμπορεῖ-

οἷς πειστέον, καὶ πειρατέον ἐπὶ τοῦ βίου
 δεικνύναι τοὺς λόγους. Ὡς ὅγε τὴν ἄχρι
 ῥημάτων παρὰ τοῖς ἄλλοις φιλοσοφίαν, ἔργω
 βεβαιῶν, οἷος πέπνυται· τοὶ δὲ, σκιαὶ αἰσ-
 σουσι. Καί μοι δοκεῖ τὸ τοιοῦτον παραπλή-
 σιον εἶναι, ὥσπερ ἂν εἰ ζωγράφου θαυμα-
 στόν τι οἷον κάλλος ἀνθρώπου, μιμησα-
 μένου, ὁ δὲ αὐτὸς εἴη τοιοῦτος ἐπὶ τῆς
 ἀληθείας, οἷον ἐπὶ τῶν πινάκων ἐκείνος
 εἶδειξεν. Ἐπεὶ τόγε λαμπρῶς μὲν ἐπαινέσαι
 τὴν ἀρετὴν εἰς τὸ μέσον, καὶ μακροὺς ὑπὲρ
 αὐτῆς ἀποτείνειν λόγους, ἰδίᾳ δὲ τὸ ἥδυν
 πρὸ τῆς σωφροσύνης, καὶ τὸ πλεόν ἔχειν
 πρὸ τοῦ δικαίου τιμᾶν, εἰκέναι φαίνειν ἂν
 ἔγωγε τοῖς ἐπὶ σκηνῆς ὑποκρινομένοις τὰ
 δράματα, οἳ ὥς βασιλεῖς καὶ δυνάσται πολ-
 λάκις εἰσέρχονται, οὔτε βασιλεῖς ὄντες, οὔ-
 τε δυνάσται, οὔδὲ μὲν οὖν τυχὸν ἐλεύθε-
 ροὶ τὸ παράπαν. Εἴτα μουσικὸς μὲν, οὐκ
 ἂν ἐκὼν δέξαιτο, ἀνάρμοστον αὐτῷ τὴν λύ-
 ραν εἶναι, καὶ χοροῦ κορυφαῖος μὴ ὅτι μά-
 λιστα συνάδοντα τὸν χορὸν ἔχειν. αὐτὸς δὲ
 τις ἕκαστος διαστασιάσει πρὸς ἑαυτὸν, καὶ
 οὐχὶ τοῖς λόγοις ὁμολογοῦντα τὸν βίον πα-
 ρέξεται; ἀλλ' ἡ γλῶττα μὲν ὁμώμοκεν, ἡ
 δὲ φρὴν ἀνώμοτος, κατ' Εὐριπίδην, ἑρέϊ; καὶ
 τὸ δοκεῖν ἀγαθὸς πρὸ τοῦ εἶναι διώζεται;
 ἀλλ' οὗτός ἐστιν ὁ ἔσχατος τῆς ἀδικίας ὄρος,
 εἴ τι δεῖ Πλάτῳ πεῖθεσθαι, τὸ δοκεῖν δι-
 καιον εἶναι μὴ ὄντα. Τοὺς μὲν οὖν τῶν λό-
 γων, οἳ τὰς τῶν καλῶν ἔχουσιν ὑποθήκας,

*Conosce che quelli che
 infernal col fatto
 la filosofia che
 messo degli altri libri
 solo commentano
 essi ti è il signore
 gli altri con
 tutto questo*

ἀρετὴν καὶ κακίαν ἐφιλοσόφησεν· ὥ δὲ καὶ αὐτῷ τὴν διάνοιαν προσεκτέον, οὐ γὰρ ἀπόβλητος ὁ ἀνὴρ. Ἐχει δὲ οὕτω πως ὁ λόγος αὐτῷ, ὅσα ἐγὼ τοῦ ἀνδρὸς τῆς διανοίας μέμνημαι· ἐπεὶ τάγε ῥήματα οὐκ ἐπίσταμαι, πλὴν γε δὴ ὅτι ἀπλῶς οὕτως εἴρηκεν ἄνευ μέτρου· ὅτι νέω ὄντι τῷ Ἡρακλεῖ κομιδῇ, καὶ σχεδὸν ταύτην ἄγοντι τὴν ἡλικίαν, ἣν καὶ ἡμεῖς νῦν, βουλευομένῳ ποτέραν τράπηται τῶν ὁδῶν, τὴν διὰ τῶν πόνων ἄγουσαν πρὸς ἀρετὴν, ἢ τὴν ῥάστην, προσελθεῖν δύο γυναῖκας· ταύτας δὲ εἶναι ἀρετὴν, καὶ κακίαν· εὐδὺς μὲν οὖν καὶ σιωπῶσας, ἐμφαίνειν ἀπὸ τοῦ σχήματος τὸ διάφορον· εἶναι γὰρ τὴν μὲν ὑπὸ κομμωτικῆς διεσκευασμένην εἰς κάλλος, καὶ ὑπὸ τρυφῆς διαρρεῖν, καὶ πάντα ἰσμὸν ἡδονῆς ἐξηρημένην ἄγειν· ταῦτα τε οὖν δεικνύναι, καὶ ἔτι πλείω τούτων ὑπισχνουμένην, ἔλκειν ἐπιχειρεῖν τὸν Ἡρακλέα πρὸς ἑαυτὴν· τὴν δ' ἑτέραν κατεσκληκέναι, καὶ αὐχμεῖν, καὶ σύντονον βλέπειν καὶ λέγειν τοιαῦτα ἑτέρα· ὑπισχνεῖσθαι γὰρ οὐδὲν ἀνειμένον οὐδὲ ἡδὺ, ἀλλ' ἰδρωτάς μυρίους, καὶ πόνους, καὶ κινδύνους διὰ πάσης ἡπείρου τε καὶ θαλάσσης· ἄθλον δὲ τούτων εἶναι θεὸν γενέσθαι, ὡς ὁ ἐκείνου λόγος, ἥπερ δὴ καὶ τελευτῶντα τὸν Ἡρακλέα ξυνέπεσθαι. Καὶ σχεδὸν ἅπαντες, ὧν δὲ καὶ λόγος τίς ἐστιν ἐπὶ σοφία, ἢ μικρὸν, ἢ μεῖζον, εἰς δύναμιν ἕκαστος, ἐν τοῖς ἑαυτῶν συγγράμμασιν, ἀρετῆς ἔπαινον διεξῆλθον·

*Imperocchè una così
fervidamente agitata
e irascibile molleza
non la può tollerare
né la può sostenere
come un immagine
queste cose mostrano
e molto più di
un'immagine
e di un'immagine
e di un'immagine*

τον Ἡσίοδον ὑπολάβωμεν ταυτι ποιῆσαι τὰ ἔπη, ἃ πάντες ἄδουσιν, ἢ οὐχὶ προτρέποντα τοὺς νέους ἐπ' ἀρετὴν; ὅτι τραχεῖα μὲν πρῶτον καὶ δύσβατος, καὶ ἰδρώτος συχνοῦ καὶ πόνου πλήρης, ἢ πρὸς ἀρετὴν φέρουσα καὶ ἀνάγκης ὁδός· διόπερ οὐ πᾶντὸς, οὔτε προσβῆναι αὐτῇ διὰ τὸ ὄρθιον, οὔτε προσβάντι, ῥαδίως ἐπὶ τὸ ἄκρον ἐλθεῖν· ἄνω δὲ γενομένῳ ὁρᾶν ὑπάρχει, ὡς μὲν λεία τε καὶ καλὴ, ὡς δὲ ῥαδία τε καὶ εὐπορος, καὶ τῆς ἐτέρας ἡδίων τῆς ἐπὶ τὴν κακίαν ἀγούσης· ἣν ἀθρόον εἶναι λαβεῖν ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ὃ αὐτὸς οὗτος ποιητὴς ἔφησεν. Ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ οὐδὲν ἕτερον, ἢ προτρέπων ἡμᾶς ἐπ' ἀρετὴν, καὶ προκαλούμενος ἅπαντας ἀγαθοὺς εἶναι, ταῦτα διελθεῖν, καὶ ὥστε μὴ καταμαλακισθέντας πρὸς τοὺς πόνους, προαποστῆναι τοῦ τέλους. Καὶ μὲν τοι καὶ εἴ τις ἕτερος εἰκότα τούτοις τὴν ἀρετὴν ὕμνησεν, ὡς εἰς τ' αὐτὸν ἡμῖν συμφέροντας τοὺς λόγους ἀποδεχόμεθα. Ὡς δ' ἐγώ τινος ἤκουσα δεινοῦ καταμαθεῖν ἀνδρὸς ποιητοῦ διάνοιαν, πᾶσα μὲν ἡ ποίησις τῷ Ὀμήρῳ ἀρετῆς ἐστὶν ἔπαινος, καὶ πάντα αὐτῷ πρὸς τοῦτο φέρει, ὃ, τι μὴ πάρεργον οὐχ ἥκιστα δὲ, ἐν οἷς τὸν στρατηγὸν τῶν Κεφαλλήνων γυμνὸν ἐκ τοῦ ναυαγίου περισωθέντα. πρῶτον μὲν αἰδέσθαι τὴν βασιλίδα, φανέντα μόνον τοσούτου δεῖν αἰσχύνην ὀφλῆσαι, γυμνὸν ὀφθέντα μόνον, ἐπειδήπερ αὐτὸν ἀρετὴ ἀνδ' ἱματίων κεκοσμημένον ἐποίησεν· ἔπειτα μὲν

μόνον τῶν τοιούτων λόγων διώκουσιν, ἐστὶ
 τινα καὶ ὠφέλειαν ἀπ' αὐτῶν εἰς τὴν ψυ-
 χὴν ἀποθέσθαι. Κατὰ πᾶσαν δὴ οὖν τῶν
 μελιττῶν τὴν εἰκόνα, τῶν λόγων ἡμῖν με-
 θεκτέον ἐκείναι τε γὰρ, οὔτε ἅπασι τοῖς
 ἄνθρωποι παραπλησίως ἐπέρχονται, οὔτε μὴν,
 οἷς ἐπιπτῶσιν, ὅλα φέρειν ἐπιχειροῦσιν,
 ἀλλ' ὅσον αὐτῶν ἐπιτήδειον πρὸς τὴν ἐργα-
 σίαν λαβοῦσαι, τὸ λοιπὸν χαίρειν ἀφήκαν
 ἡμεῖς τε, ἣν σοφρονῶμεν, ὅσον οἰκεῖον ἡμῖν
 καὶ συγγενὲς τῇ ἀληθείᾳ, παρ' αὐτῶν κο-
 μισάμενοι, ὑπερβησόμεθα τὸ λειψόμενον
 καὶ καθάπερ τῆς ῥοδονίας τοῦ ἄνθους δρε-
 ψάμενοι, τὰς ἀκάνθας ἐκκλίνομεν· οὕτω καὶ
 ἐπὶ τῶν τοιούτων λόγων, ὅσον χρησίμον
 καρπωσάμενοι, τὸ βλαβερὸν φυλαξόμεθα.
 Εὐθύς οὖν ἐξ ἀρχῆς ἐπισκοπεῖν ἕκαστον τῶν
 μαθημάτων καὶ συναρμόζειν τῷ τέλει προ-
 σήκει, κατὰ τὴν Δωρικὴν παροιμίαν, τὸν λί-
 θον ποτὶ τὴν σπάρτον ἄγοντας· καὶ ἐπειδή-
 περ δι' ἀρετῆς ἡμᾶς καὶ τὸν βίον καθεῖναι
 δεῖ τὸν ἡμέτερον, εἰς ταύτην δὲ πολλὰ μὲν
 ποιηταῖς, πολλὰ δὲ συγγραφεῦσι, πολλῶ
 δὲ ἔτι πλείω φιλοσόφοις ἀνδράσιν ὕμνηται,
 τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων μάλιστα προσεκ-
 τέον· οὐ μικρὸν γὰρ τὸ ὄφελος, οἰκειότητά
 τινα καὶ συνήθειαν ταῖς τῶν νέων ψυχαῖς
 τῆς ἀρετῆς ἐγγενέσθαι· ἐπεὶ περ ἀμετάστατα
 πέφυκεν εἶναι τὰ τῶν τοιούτων μαθήματα,
 δι' ἀπαλότητα τῶν ψυχῶν, εἰς βᾶθος ἐν-
 σημαινόμενα. *Ἡ τί ποτε ἄλλο διανοηθέντα

σκώπτοντας, οὐκ ἐρώντας, ἢ μεθύοντας μι-
μουμένους· οὐχ ὅταν τραπέζῃ πλεθούσῃ,
καὶ ᾠδαῖς ἀνειμέναις τὴν εὐδαιμονίαν ὀρί-
ζονται· πάντων δὲ ἥκιστα περὶ θεῶν τι
διαλεγόμενοις προσέξομεν· καὶ μάλιστα ὅταν
ὡς περὶ πολλῶν τε αὐτῶν διεξίωσι, καὶ τού-
των οὐδὲ ὁμονούντων· ἀδελφός γάρ δὴ παρ'
ἐκείνοις διαστασιάζει πρὸς ἀδελφόν, καὶ Γο-
νεὺς πρὸς παῖδας, καὶ τούτοις αὖτις πρὸς
τοὺς τεκόντας πόλεμός ἐστιν ἀκήρυκτος. μοι-
χείας δὲ θεῶν, καὶ ἔρωτας, καὶ μίξεις ἀνα-
φανδόν, καὶ ταύτας γε μάλιστα τοῦ κορυ-
φαίου πάντων, καὶ ὑπάτου Διὸς, ὡς αὐ-
τοὶ λέγουσιν, ἅς καὶ περὶ βοσκημάτων τις
λέγων ἐρυθριάσειε, τοῖς ἐπὶ σκηνῆς κατα-
λείψομην. Ταῦτα δὴ Ταῦτα λέγειν καὶ περὶ
συγγραφέων ἔχω, καὶ μάλιστα ὅταν ψυ-
χαγωγίας ἕνεκα τῶν ἀκουόντων λογοποιῶ-
σι· καὶ ῥητόρων δὲ τὴν περὶ τῷ ψεύδεσθαι
τέχνην οὐ μιμησόμεθα· οὔτε γὰρ ἐν δικασ-
τηρίοις, οὔτ' ἐν ταῖς ἄλλαις πράξεσιν ἐπι-
τήδειον ἡμῖν τὸ ψεῦδος, τοῖς τὴν ὀρθὴν ὁ-
δὸν καὶ ἀληθῆ προελομένοις τοῦ βίου, οἷς
τὸ μὴ διχάζεσθαι νόμῳ προσηταγμένον
ἐστίν· ἀλλ' ἐκεῖνα αὐτῶν μᾶλλον ἀποδεξό-
μεθα, ἐν οἷς ἀρετὴν ἐπὴνέσαν, ἢ πονηρίαν
διέβαλον. Ὡς γὰρ τῶν ἀνθρώπων τοῖς μὲν ἀν-
θρώποις ἄχρι τῆς εὐωδίας, ἢ τῆς χροᾶς ἐσ-
τὶν ἡ ἀπόλαυσις, ταῖς μελίτταις δ' ἄρα καὶ
μέλι λαμβάνειν ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχει· οὕτω
δὴ καὶ ἀνταῦθα, τοῖς μὴ τὸ ἡδὺ καὶ ἐπίχαρι

φύλλα σκέπην τε τῷ καρπῷ, καὶ ὄψιν οὐκ
 ἄωρον παρεχόμενα. Λέγεται τοίνυν καὶ Μωϋ-
 σῆς ἐκεῖνος ὁ πᾶν, οὗ μέγιστόν ἐστιν ἐπὶ
 σοφία παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὄνομα, τοῖς
 Αἰγυπτίων μαθήμασιν ἐγγυμνασάμενος τὴν
 διάνοιαν, οὕτω προσελθεῖν τῇ θεωρίᾳ τοῦ
 ὄντος· παραπλησίως δὲ τούτῳ, καὶ τοῖς κά-
 τω χρόνοις τὸν σοφὸν Δανιὴλ ἐπὶ Βαβυλῶ-
 νος φασὶ τὴν σοφίαν Χαλδαίων καταμαδόν-
 τα, τότε τῶν θείων ἀψασθαι παιδευμάτων.
 Ἀλλ' ὅτι μὲν οὐκ ἄχρηστον ψυχαῖς μα-
 θήματα τὰ ἔξωθεν δὴ ταῦτα, ἱκανῶς εἴρη-
 ται· ὅπως γε μὴν αὐτῶν μεδεκτέον ὑμῖν,
 ἐξῆς ἂν εἴη λέγειν. Πρῶτον μὲν οὖν τοῖς πα-
 ρά τῶν ποιητῶν (ὅν ἐντεῦθεν ἄρξωμαι) ἐπεὶ
 παῖδοι τινὲς εἰσι κατὰ τοὺς λόγους, μὴ πᾶ-
 σιν ἐφεξῆς προσέχειν τὸν νοῦν, ἀλλ' ὅταν μὲν τὰς
 τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν πράξεις, ἢ λόγους ὑμῖν
 διεξίωσιν, ἀγαπᾶν τε καὶ ζηλοῦν, καὶ ὅτι
 μάλιστα πειραῖσθαι τοιούτους εἶναι· ὅταν δὲ
 ἐπὶ μοχθηροῦς ἀνδρας ἔλθωσι, τὴν μίμη-
 σιν ταύτην δεῖ φεύγειν, ἐπιφρασσομένους τὰ
 ὦτα, οὐχ ἥττον, ἢ τὸν Ὀδυσσεά, φασὶν
 ἐκεῖνοι, τὰ τῶν Σειρήνων μέλη· ἢ γὰρ πρὸς
 τοὺς φαύλους τῶν λόγων συνήθεια, ὁδός τις
 ἐστὶν ἐπὶ τὰ πράγματα· διὸ δὴ πᾶσι φυλακὴ
 τὴν ψυχὴν τηρετέον, μὴ διὰ τῆς τῶν λόγων
 ἡδονῆς παραδεξάμενοί τι λάθωμεν τῶν χει-
 ρόνων, ὥσπερ οἱ τὰ δηλητήρια μετὰ τοῦ
 μέλιτος προσιέμενοι. Οὐ τοίνυν ἐπαινεσόμε-
 θα τοὺς ποιητὰς, οὐ λοιδορούμενους, οὐ

δους· καὶ ἡμῖν δ' οὖν ἀγῶνα προκεῖσθαι, πάντων ἀγῶνων μέγιστον, νομίζειν χρεῶν, ὑπὲρ οὗ πάντα ποιητέον ἡμῖν, καὶ πονητέον εἰς δύναμιν· καὶ ἐπὶ τὴν τούτου παρασκευὴν καὶ ποιηταῖς, καὶ λογοποιοῖς, καὶ ῥήτορσι, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμιλητέον, ὅθεν ἂν μέλλῃ πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν ὠφέλειά τις ἔσεσθαι· ὥσπερ οὖν οἱ δευσοποιοὶ παρασκευάσαντες πρότερον θεραπειαῖς τισίν, ὅ,τι ποτ' ἂν ἦ, τὸ δεξιόμενον τὴν εἰσφὴν, οὕτω τὸ ἄνθος ἐπάγουσιν, ἂν τε ἀλουργόν, ἂν τε τι ἕτερον ἢ τὸν αὐτὸν δὴ καὶ ἡμεῖς τρόπον, εἰ μέλλοι ἀνέκωλυτος ἡμῖν ἢ τοῦ καλοῦ παραμένειν δόξα, τοῖς ἔξω δὴ τούτοις προτελεσθέντες, τηνικαῦτα τῶν ἱερῶν καὶ ἀπορρήτων ἐπακουσόμεθα παιδευμάτων· καὶ οἷον ἐν ὕδατι τὸν ἥλιον ὄραν ἐθισθέντες, οὕτως αὐτῷ προσβαλοῦμεν τῷ φωτὶ τὰς ὀφείας. Εἰ μὲν οὖν ἐστὶ τις οἰκειότης πρὸς ἀλλήλους τοῖς λόγοις, προὔργον ἂν ἡμῖν αὐτῶν ἡ γνῶσις γένοιτο· εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ τό γε παράλληλα θέντας, καταμαθεῖν τό διάφορον, οὐ μικρὸν εἰς βεβαίωσιν τοῦ βελτίονος. Τίνι μὲν τοι παρεικάσας τῶν παιδεύσεων ἑκατέραν, τῆς εἰκόνης ἂν τύχοις; ἥπου, καθάπερ φυτοῦ οἰκεία μὲν ἀρετὴ, τῷ καρπῷ βρύειν ὡραίῳ, φέρει δέ τινα κόσμον καὶ φύλλα τοῖς κλάδοις περισειόμενα· οὕτω δὴ καὶ ψυχῇ προηγούμενος μὲν καρπὸς ἢ ἀλήθεια, οὐκ ἀχαρὶ γε μὴν οὐδὲ τὴν θύραθεν σοφίαν περιβεβλησθαι, οἷόν τινα

τομεν· ἃ μὲν οὖν ἂν συντελῇ πρὸς τοῦτον
 ἡμῖν, ἀγαπᾶν τε καὶ διώκειν παντὶ σθένει
 χρῆναι φαμέν· τὰ δὲ οὐκ ἐξικνούμενα πρὸς
 ἐκείνον, ὡς οὐδενὸς ἄξια, παρορᾶν. Τίς δὲ
 οὖν οὗτος ὁ βίος, καὶ ὅση, καὶ ὅπως αὐ-
 τὸν βιωσόμεθα, μακρότερον μὲν, ἢ κατὰ
 τὴν παροῦσαν ὁρμὴν, ἐφικέσθαι, μειζόνων
 δὲ, ἢ καθ' ὑμᾶς, ἀκροατῶν ἀκοῦσαι το-
 σοῦτόν γε μὴν εἰπὼν, ἱκανῶς ἂν ἴσως ὑμῖν
 ἐνδειξαίμην, ὅτι πᾶσαν ὁμοῦ τὴν ἀφ' οὗ
 γεγονάσιν οἱ ἄνθρωποι τῷ λόγῳ τίς συλ-
 λαβὼν, καὶ εἰς ἓν ἀθροίσας εὐδαιμονίαν,
 οὐδὲ πολλοστῷ μέρει τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων
 εὐρήσει παρισυμένην, ἀλλὰ πλεῖον τοῦ ἐν
 ἐκείνοις ἐλαχίστου τὰ σύμπαντα τῶν τῇδε
 καλῶν κατὰ τὴν ἀξίαν ἀφεισηκότα, ἢ καθ'
 ὅσον σκιά καὶ ὄναρ τῶν ἀληθῶν ἀπολείπε-
 ται. μᾶλλον δὲ, ἢν οἰκειοτέρῳ χρῆσθαι
 παραδείγματι, ὅσω ψυχὴ τοῖς πᾶσι τιμιω-
 τέρα σώματος, τοσούτῳ καὶ τῶν βίων ἐκα-
 τέρων ἐστὶ τὸ διάφορον· εἰς δὲ τοῦτον ἄλτου-
 σι μὲν ἱεροὶ λόγοι, δι' ἀπορρήτων ἡμᾶς ἐκ-
 παιδεύοντες· ἕως γε μὴν ὑπὸ τῆς ἡλικίας
 ἐπακούειν τοῦ βάρους τῆς διανοίας αὐτῶν
 οὐχ ὀδόν τε, ἐν ἑτέροις οὐ πάντῃ διεστηκό-
 σιν, ὥσπερ ἐν σκiais τισι καὶ κατόπτροις,
 τῷ τῆς ψυχῆς ὁμῶς τέως προγυμναζόμεθα,
 τοὺς ἐν τοῖς τακτικοῖς τὰς μελέτας ποιουμένους
 μιμούμενοι· οἷγε ἐν χειρονομίαις καὶ ὀρχή-
 σεσι τὴν ἐμπειρίαν κτησάμενοι, ἐπὶ τῶν ἀ-
 γώνων τοῦ ἐκ τῆς παιδείας ἀπολαύουσι κέρ-

πῶν δηλονότι, ἐν οἷς ἐκεῖνος φησὶν. ἄριστον
 μὲν εἶναι τὸν παρ' ἑαυτοῦ τὰ δέοντα ξυνο-
 ρῶντα, ἐσθλὸν δὲ καὶ κείνον τὸν τοῖς παρ' ἐ-
 τέρων ὑποδειχθεῖσιν ἐπόμενον· τὸν δὲ πρὸς
 οὐδ' ἕτερον ἐπιτήδειον, ἀχρεῖον εἶναι πρὸς
 ἅπαντα. Μὴ θαυμάζητε δὲ, εἰ καὶ ἐκάστην
 ἡμέραν εἰς διδασκάλους φοιτῶσι, καὶ τοῖς
 ἐλλογίμοις τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν, δι' ὧν κα-
 ταλελοίπασι λόγων, συγγινομένοις ὑμῖν,
 αὐτός τι παρ' ἑμαυτοῦ λυσιτελέστερον ἐξευ-
 ρηκέναι φημί· τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ καὶ συμ-
 βουλευσων ἦκω, τὸ μὴ δεῖν εἰς ἅπαξ τοῖς
 ἀνδράσι τούτοις, ὥσπερ πωλοῖου, τὰ πη-
 δάλια τῆς διανοίας ὑμῶν παραδόντας, ἢ
 περ ἂν ἄγωσι, ταύτη ξυνέπεσθαι· ἀλλ' ὅ-
 σον ἐστὶ χρήσιμον, αὐτῶν δεχομένους, εἰ-
 δέναι τὴν χρὴ καὶ παριδεῖν τίνα οὖν ἐστὶ
 ταῦτα, καὶ ὅπως διακρινουῖμεν, τοῦτο ἤδη
 καὶ διδάξω, ἐνθεν ἐλὼν. Ἡμεῖς, ὦ παῖδες,
 οὐδὲν εἶναι χρῆμα παντάπασιν τὸν ἀνθρώ-
 πινον βίον τούτον ὑπολαμβάνομεν, οὐτ' ἀγα-
 θόν τι νομίζομεν ὅλως, οὐτ' ὀνομάζομεν, ὃ
 τὴν συντέλειαν ἡμῖν ἄχοι τούτου παρέχεται·
 οὐκ οὖν προγόνων περιφάνειαν, οὐκ ἰσχὺν
 σώματος, οὐ κάλλος, οὐ μέγεθος, οὐ τὰς
 παρὰ πάντων ἀνθρώπων τιμὰς, οὐ βασιλεί-
 αν αὐτὴν, οὐχ ὃ, τι ἂν εἴποι τις τῶν ἀν-
 θρωπίνων μέγα, ἀλλ' οὐδὲ εὐχῆς ἄξιον κρί-
 νομεν, ἢ τοὺς ἔχοντας ἀποβλέπομεν, ἀλλ'
 ἐπὶ μακρότερον προΐμεν ταῖς ἐλπίσι, καὶ
 πρὸς ἐτέρου βίου παρασκευὴν ἅπαντα πρᾶτ-

SANCTI BASILII ORATIO

DE LEGENDIS ETHNICORUM LIBRIS.

Βασιλείου τοῦ μεγάλου Ἀρχιεπισκόπου
Καισαρείας Κατωπαδοκίας, πρὸς τοὺς
νέους

Ὅπως ἂν ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο
λόγων Παραίνεις.

Πολλά με τὰ παρακαλοῦντά ἐστι ζυμ-
βουλεῦσαι ὑμῖν, ὦ παῖδες, ἃ βέλτιστα εἶ-
ναι κρίνω, καὶ ἃ ξυνοίσειν ὑμῖν ἐλαμένοις
πεπίστευκα. Τό τε γὰρ ἡλικίας οὕτως ἔχειν,
καὶ τὸ διὰ πολλῶν ἤδη γεγυμνάσθαι πρατ-
μάτων, καὶ μὴν τὸ τῆς πάντα παιδευούσης
ἐπ' ἅμφω μεταβολῆς ἱκανῶς μετασχεῖν, ἔμ-
πειρόν με εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων πεποίηκεν
ὥστε τοῖς ἄρτι καθισταμένοις τὸν βίον, ἔ-
χειν ὥσπερ ὁδὸν τὴν ἀσφαλειστάτην ὑποδεικ-
νύναι· τῇ τε παρὰ τῆς φύσεως οἰκειότητι,
εὐθύς μετὰ τοὺς γονεάς ὑμῖν τυγχάνω· ὥστ' ἐ-
μήτε αὐτὸν ἔλαττόν τι πατέρων εὐνείας νέ-
μειν ὑμῖν· ὑμᾶς δὲ νομίζω, εἰ μήτι ὑμῶν
διαμαρτάνω τῆς γνώμης, μὴ ποθεῖν τοὺς τε-
κόντας, πρὸς ἐμὲ βλέποντας. Εἰ μὲν οὖν
προθύμως δέχοισθε τὰ λεγόμενα, τῆς διευ-
τέρας τῶν ἐπαινουμένων ἔσισθε παρ' Ἡσιό-
δου τάξεως· εἰ δὲ μὴ, ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἂν εἴ-
ποιμι δυσχερὲς, αὐτοὶ δὲ μέμνησθε τῶν ἐ-

τῆς πατρίδος. Ἐστὶ τις ἔξω τῆς ἡλικίας
 ὑμῶν ; ὅσα οὗτος νῦν ἀτάκτως λαμβάνων
 οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ' ἔν ἴσῃ τάξει λαμβανέτω,
 πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν, ἃ χρὴ πράττε-
 σθαι. ὅλως δὲ οὐτ' ἀφελὼν, οὔτε προσθεῖς,
 πλὴν μικρόν. Τὴν ἀταξίαν ἀνελὼν, εἰς τά-
 ξιν ἤγαγον τὴν πόλιν τὴν αὐτὴν, τοῦ λα-
 βεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ
 ποιεῖν τοῦδ' ἃ, τι καθ' ἡλικίαν ἕκαστος
 ἔχοι, καὶ ὅπου καιρὸς εἴη, τάξιν ποιήσας.
 Οὐκ ἔστιν ὅπου τοῖς μηδὲν ποιοῦσιν ἐγὼ
 τὰ τῶν ποιησόντων εἶπον ὡς δεῖ νέμειν· οὐδ'
 αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν καὶ σχολάζειν καὶ ἀπο-
 ρεῖν, ὅτι δὲ οἱ τοῦ δεινὸς νικῶσι ξένοι,
 ταῦτα πυνθάνεσθαι· ταῦτα γὰρ νυνὶ γίνε-
 ται. Καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι
 τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν. Ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς
 αὐτοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιῶ πράττειν
 ταῦτα, ἐφ' οἷς ἑτέρους τιμᾶτε, καὶ μὴ πα-
 ραχωρεῖν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως,
 ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολ-
 λῶν καὶ καλῶν καὶ μεγάλων κινδύνων κτη-
 σάμενοι κατέλιπον. Σχεδὸν εἴρηκα, ἃ νομί-
 ζω συμφέρειν ὑμεῖς δ' ἔλοισθε ὃ, τι καὶ
 τῇ πόλει καὶ ἅπασι συνοίσειν ὑμῖν μέλλει.

νημα ἔχειν. Ταῦτα, μὰ τὴν Δήμητρα, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ μείζων εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη, τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέσθαι· οὐδὲ γὰρ παρρησία περὶ πάντων αἰεὶ παρ' ὑμῖν ἐστίν. Ἄλλ' ἔγωγε, ὅτι καὶ νῦν γέγονε, θαυμάζω. Ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν γ' ἔτι ἀπαλλαγέντες τούτων τῶν ἐθῶν, ἐβελήσῃτε σφρατεύεσθαι τε καὶ πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἴκοι ταύταις ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρήσῃσθε, ἴσως ἂν, ἴσως, ὧ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τέλειόν τι καὶ μέγα κτήσαισθε ἀγαθὸν, καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγείητε, ἃ τοῖς ἀσθενούσι παρὰ τῶν ἱατρῶν σιτίοις διδομένοις ἔοικε· καὶ γὰρ οὐτ' ἰσχὺν ἐκεῖνα ἐντίθησιν, οὐτ' ἀποδνήσκειν ἐᾷ· καὶ ταῦτα, ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς, οὔτε τοσαῦτά ἐστί, ὥστε ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ, οὐτ' ἀπογνόντας ἄλλο τι πράττειν ἐᾷ· ἀλλ' ἔστι ταῦτα τὴν ἐκάστου ῥαθυμίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. Οὐκοῦν σὺ μισθοφορὰν λέγεις; φήσει τις. Καὶ παραχρῆμά γε τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἀπάντων, ὧ ἄνδρες ἀθηναῖοι· ἵνα τῶν κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων, ὅτου δέοιτο ἡ πόλις, εἰς τοῦθ' ἐτοίμως χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχοι. Ἐξεστὶν ἄγειν ἡσυχίαν; οἴκοι μένων εἴ βελτίων, τοῦ δι' ἐνδεῖαν ἀνάγκη τι ποιεῖν αἰσχροὺν ἀπηλλαγμένος. Συμβαίνει τι τοιοῦτον, οἷον καὶ τὰ νῦν; στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λημμάτων, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον ὑπὲρ

κονιῶμεν ; καὶ τὰς ὁδοὺς , ἅς ἐπισκευάζο-
 μεν ; καὶ κρήνας ; καὶ λήρους ; ἀποβλέψατε
 δὴ πρὸς τοὺς τὰ τοιαῦτα πολιτευμένους , ὧν
 οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν· οἱ δ'
 ἐξ ἀδόξων ἔντιμοι· ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας
 τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας εἰ-
 σὶ κατεσκευασμένοι. ὅσω δὲ τὰ τῆς πόλεως
 ἐλάττω γέγονε , τοσούτῳ τὰ τούτων ἡϋξῆται.
 Τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων ; καὶ τί δή-
 ποτε ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε , καὶ νῦν οὐκ
 ὀρθῶς ; ὅτι , τὸ μὲν πρῶτον καὶ στρατεύε-
 σθαι τολμῶν αὐτὸς ὁ δῆμος , δεσπότης τῶν
 πολιτευομένων ἦν , καὶ κύριος αὐτὸς ἀπάν-
 των τῶν ἀγαθῶν καὶ ἀγαπητῶν ἦν παρὰ τοῦ
 δήμου τῶν ἄλλων ἐκάστω καὶ τιμῆς καὶ ἀρ-
 χῆς καὶ ἀγαθοῦ τίνος μεταλαβεῖν· νῦν δὲ
 τούναντίον· κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οἱ πολι-
 τεύόμενοι , καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττε-
 ται· ὑμεῖς δ' ὁ δῆμος ἐκνενευρισμένοι , καὶ
 περιηρημένοι , χρήματα , καὶ συμμάχους , ἐν
 ὑπηρετίῳ καὶ προσδήκῃ μέρει γεγέννησθε ,
 ἀγαπῶντες , ἐὰν μεταδιδῶσι θεωρικῶν ὑμῖν ,
 ἢ βοῖδια πέμψωσιν οὗτοι· καὶ τὸ πάντων
 ἀνανδρότατον , τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν
 προσοφείλετε. Οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθείρ-
 ξαντες ὑμᾶς , ἐπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα , καὶ τι-
 θασσέουσιν χειροθήεις αὐτοῖς ποιοῦντες. Ἔστι
 δ' οὐδέποτε , οἶμαι , μέγα καὶ νεανικὸν φρό-
 νημα λαβεῖν , μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας·
 ὅποι' ἅττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν
 ἀνθρώπων ἦ , τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρό-

λαμπρῶν οἰκίαν εἴ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὅποια
 ποτ' ἐστίν, ὅρᾳ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμ-
 νοτέραν οὔσαν οὐ γὰρ εἰς περισυσίαν αὐ-
 τοῖς ἐπράττετο τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ
 κοινὸν αὖξιν ἕκαστος ὥετο δεῖν. Ἐκ δὲ τοῦ
 τὰ μὲν ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς
 θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἴσως διοι-
 κεῖν, μεγάλην εἰκότως ἐκτήσαντο εὐδαιμο-
 νίαν. Τότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε
 τὰ πράγματα, ἐκείνοις χρωμένοις, οἷς εἶπον,
 προστάταις· νυνὶ δὲ πῶς ὑμῖν ὑπὸ τῶν χρη-
 στῶν τῶν νῦν τὰ πράγματα ἔχει; ἄρα γε
 ὁμοίως καὶ παραπλησίως; καὶ τὰ μὲν ἄλ-
 λα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν. Ἀλλ' ὅσης
 ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι καὶ
 Λακεδαιμονίων μὲν ἀπολωλότων, Θηβαίων
 δ' ἀσχόλων ὄντων, τῶν δ' ἄλλων οὐδενὸς
 ὄντος ἀξιοχρεῶ περὶ τῶν πρωτείων ὑμῖν ἀγ-
 τιτάξασθαι, ἐξὸν (δ') ἡμῖν καὶ τὰ ἡμέτερ'
 αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ τὰ τῶν ἄλλων
 δίκαια βραβεύειν, ἀπαιστερήμεθα μὲν χώρας
 οἰκείας· πλείω δ' ἢ χίλια καὶ πεντακόσια
 τάλαντα ἀνηλώκαμεν εἰς οὐδὲν δέον. Οὕς δ'
 ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, εἰ-
 ρῆνης οὔσης, ἀπολωλέκασιν οὗτοι. Ἐχθρὸν
 δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικούτον ἡσκήκαμεν.
 * Ἡ φρασάτω τις ἐμοὶ παρελθὼν, πόθεν ἄλ-
 λοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν, ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν,
 Φίλιππος. Ἀλλ' ὦ τὰν, εἰ ταῦτα φαύλως,
 τὰ γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον ἔχει;
 καὶ τί ἂν εἰπεῖν τις ἔχοι; τὰς ἐπάλξεις, ἅς

καὶ χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα, καὶ τοιαυτὴ συμβαίνει. Καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα καλῶς ἔχει, τὰ δ' ὑμέτερα αἰσχυρῶς. Καί-
 τοι σκέψασθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἃ τις
 ἂν κεφάλαια εἰπεῖν ἔχοι, τῶν τ' ἐπὶ τῶν
 προγόνων ἔργων, καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν. Ἔσται
 δὲ βραχυὸς καὶ γνώριμος ὑμῖν ὁ λόγος· οὐ
 γὰρ ἄλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμα-
 σιν, ἀλλ' οἰκείοις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εὐ-
 δαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι. Ἐκεῖνοι τοίνυν,
 οἷς οὐκ ἐχαρίζονθ' οἱ λέγοντες, οὐδ' ἐφί-
 λουν αὐτοὺς, ὥσπερ ὑμᾶς οὗτοι νῦν, πέντε
 μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν ἑλλήνων ἥρ-
 ξαν ἐκόντων· πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντα εἰς
 τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον, ὑπήκουε δὲ, ταύ-
 την τὴν χώραν ἔχων, αὐτοῖς βασιλεὺς, ὥσ-
 περ ἐστὶ προσῆκον βάρβαρον ἑλλησι. Πολ-
 λά δὲ καὶ καλὰ καὶ περὶ καὶ ναυμαχοῦντες
 ἕστησαν τρόπαια αὐτοῖς στρατευόμενοι. Μό-
 νοι δὲ ἀνθρώπων κρείττω τὴν ἐπὶ τοῖς ἔρ-
 γοις δόξαν τῶν φθονούντων κατέλιπον. Ἐπὶ
 μὲν δὴ τῶν ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι· ἐν δὲ
 τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν θεάσασθε ὅποιοι,
 ἐν τε τοῖς κοινοῖς καὶ τοῖς ἰδίοις. Δημοσίᾳ
 μὲν τοίνυν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦ-
 τα καὶ τοσαῦτα κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν καὶ
 τῶν ἐν τούτοις ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν
 ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι. Ἰδίᾳ
 δ' οὕτω σώφρονες ἦσαν καὶ σφόδρα ἐν τῇ
 τῆς πολιτείας ἡδύι μένοντες, ὥστε τὴν Ἀρι-
 στείδου, καὶ τὴν Μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε

τοιούτοις ὑπάρχει λόγοις ἢ παρ' ἑκάστου βούλησις. Διόπερ ῥάστον ἀπάντων ἐστὶν αὐτὸν ἐξαπατῆσαι· ὃ γὰρ βούλεται, τοῦθ' ἑκαστός καὶ οἶται· τὰ δὲ πράγματα πολλάκις οὐχ οὕτω πέφυκεν. Ὅρατε οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ταῦθ' οὕτως, ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχεται, καὶ δυνήσεσθε ἐξίεναι, καὶ μισθὸν ἔξετε. Οὐ τοι σφερόνων, οὐδὲ γενναίων ἐστὶν ἀνθρώπων, ἐλλείποντάς τι δι' ἔνδειαν χρημάτων τῶν τοῦ πολέμου, εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνειδῆ φέρειν· οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορινθίους, καὶ Μεγαρίας, ἀρπάσαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι· Φίλιππον δ' ἔαν πόλεις ἐλληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι, δι' ἀπορίαν ἐφοδίωσι τοῖς στρατευομένοις. Καὶ ταῦτ' οὐχ ἴν' ἀπέχθωμαι τισιν ὑμῶν, τηνάλως προήρημαι λέγειν· οὐ γὰρ οὕτως ἄφρων, οὐδ' ἀτυχὴς τίς εἰμι ἐγὼ, ὥστε ἀπειχθάνεσθαι βούλεσθαι, μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων. Ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἰρεῖσθαι· καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ πᾶν, τούτῳ τῷ ἔδει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας χρῆσθαι, τὸν Ἀριστείδην ἐκείνον, τὸν Νικίαν, τὸν ὁμῶνυμον ἑμαυτῷ, τὸν Περικλία. Ἐξ οὗ δ' οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗτοι πεφῆνασι ῥήτορες, τί βούλεσθε; τί γράψω; τί ὑμῖν χαρίσομαι; προπέποται τῆς παρουτίκα ἡδονῆς

ρος ; οὐχ ὅ, τι ἂν εἴποι τις , ἀλλὰ πρὸς
 θεῶν , ἅπαντα ταῦτα ἰάσαντες , καὶ μονονου-
 χὶ συγκατασκευάσαντες αὐτῷ , τότε τοὺς αἰ-
 κίους , οἵτινές εἰσι , τούτων ζητήσομεν ; οὐ
 γὰρ αὐτοὶ γ' αἴτιοι φήσομεν εἶναι , σαφῶς
 οἶδα τοῦτ' ἐγώ· οὐδέ γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πο-
 λέμου κινδύνοις τῶν φευγόντων οὐδεὶς ἑαυ-
 τοῦ κατηγορεῖ· ἀλλὰ καὶ τοῦ στρατηγοῦ ,
 καὶ τῶν πλησίων , καὶ πάντων μᾶλλον. Ἡτ-
 τήναι δ' ὅμως διὰ πάντας τοὺς φεύγοντας
 δήπου· μένειν γὰρ ἐξῆν τῷ κατηγοροῦντι τῶν
 ἄλλων. Εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος , ἐνίκων
 ἄν. Καὶ νῦν , οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα ;
 ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω· μὴ τοῦτον αἰτιάσθω.
 Ἐτερος λέγει τις βελτίω ; ταῦτα ποιεῖτε
 ἀγαθῇ τύχῃ. Ἄλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα ; οὐκέ-
 τι τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ· πλην εἰ , δέον εὐ-
 ξασθαι , παραλείπει· εὐξασθαι μὲν γὰρ , ὃ
 ἄνδρες ἀθηναῖοι , ῥάδιον , εἰς ταῦτό πάνθ'
 ὅσα βούλεται τις , ἀθροίσαντα ἐν ὀλίγῳ· ἐλέ-
 σθαι δὲ , ὅταν περὶ πραγμάτων προτεθῇ σκο-
 πεῖν , οὐκέθ' ὁμοίως εὐπορον , ἀλλὰ δεῖ τὰ
 βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων , ἂν μὴ συναφότε-
 ρα ἐξῆ , λαμβάνειν· εἰ δέ τις ἡμῖν ἔχει καὶ
 τὰ θεωρικὰ ἔαν , καὶ πόρους ἐτέρους λέγειν
 στρατιωτικούς , οὐχ οὗτος κρεῖττον ; εἴποι
 τις ἄν. Φήμ' ἐγωγε , εἴπέρ ἐστιν , ὃ ἄνδρες
 ἀθηναῖοι . ἀλλὰ θαυμάζω , εἰ τῷ ποτὲ ἀνθρώ-
 πων ἢ γέγονεν , ἢ γενήσεται , ἂν τὰ παρόντα
 ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ , τῶν ἀπόντων εὐπο-
 ρῆσαι πρὸς ἃ δεῖ . Ἄλλ' οἶμαι , μέγα τοῖς

παρ' ὑμῖν, ὥστε τοὺς νόμους τούτους παραβάντα μὴ δοῦναι δίκην, μηδ' οὕτως ἀνόητον, ὥστε εἰς προὔπτον κακὸν αὐτὸν ἐμβαλεῖν. Οὐ μὲν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὧ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ψήφισμα οὐδενὸς ἄξιόν ἐστιν, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τὰ γε δόξαντα προθύμως ὑμᾶς· εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψήφισματα ἦν, ἢ ὑμᾶς ἀναγκάζειν, ἢ προσήκει, πράττειν, ἢ περὶ ὧν γράφει διαπραξασθαι, οὐτ' ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφίζόμενοι, μικρὰ, μᾶλλον δ' οὐδὲν, ἐπράττετε τούτων, οὔτε Φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίζει χρόνον· πάλαι γὰρ ἂν, ἔνεκά γε ψηφισμάτων, ἐδεδώκει δίκην. Ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχει· τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον ὢν τῇ τάξει, πρότερον τῇ δυνάμει καὶ κρεῖττόν ἐστι. Τοῦτ' οὖν δεῖ προσεῖναι, τὰ δ' ἄλλα ὑπάρχει· καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν εἰσὶν, ὧ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δυνάμενοι, καὶ γινῶναι πάντων ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ ῥηθέντα· καὶ πράξαι δὲ δυνήσεσθε νῦν, εἰάν ὀρθῶς ποιήτε· τίνα γὰρ χρόνον, ἢ τίνα καιρὸν, ὧ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦ παρόντος βελτίω ζητεῖτε; ἢ πότε, ἢ δεῖ, πράξετε, εἰ μὴ νῦν; οὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν τὰ χωρία προεἰληφεν ἄνθρωπος; εἰ δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς χώρας γενήσεται, πάντων αἰσχίστα πεισόμεθα· οὐχ οὖς, εἰ πολεμήσαιεν, ἐτοιμῶς σώσειν ὑπισχνούμεθα, οὗτοι νῦν πολεμοῦνται; οὐκ ἐχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ἡμέτερα; οὐ βάρβα-

λοῖς. Νομοθέτας καθίστατε . ἐν δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις , μὴ θῆσθε νόμον μηδένα· εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοί· ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε· λέγω δὲ τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν σαφῶς οὕτως , καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευομένων ἐπίους· ὧν οἱ μὲν τὰ στρατιωτικὰ τοῖς οἴκοι μένουσι διανέμονται θεωρικά· οἱ δὲ τοὺς ἀτακτοῦντας ἀθώους καθιστᾶσιν· εἴτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομένους ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. Ἐπειδὴν δὲ ταῦτα λύσητε , καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα-λέγειν ὁδὸν παράσχητε ἀσφαλῆ , τήνκαῦτα τὸν γράφοντα , ἃ πάντες ἴστε ὅτι συμφέρει , ζητεῖτε. Πρὶν δὲ ταῦτα πράξαι , μὴ σκοπεῖτε , τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν , ὑφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται· οὐ γὰρ εὐρήσετε· ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος , τοῦ παθεῖν ἀδίκως τι κακὸν τὸν ταῦτ' εἰπόντα καὶ γράφοντα· μηδὲν δὲ ὀφειλῆσαι τὰ πράγματα , ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτι , ἢ νῦν , τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆσαι. Καὶ λύειν γε , ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι , τοὺς νόμους δεῖ τούτους αὐτοὺς ἀξιῶν , οἵπερ καὶ τεδείκασιν· οὐ γὰρ ἐστὶ δίκαιον , τὴν μὲν χάριν , ἣ πᾶσαν ἔβλαψε τὴν πόλιν , τοῖς τότε θεῖσιν ὑπάρχειν τὴν δ' ἀπέχθειαν , δι' ἧς ἂν ἅπαντες ἄμεινον πράξαιμεν , τῷ νῦν τὰ βέλτιστα εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι. Πρὶν δὲ ταῦτα εὐτρεπίσαι , μηδαμῶς , ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι , μηδένα ἀξιούτε τηλικούτον εἶναι

χον Ὀλύνθιοι δύναντίν τινα κεκτημένοι, καὶ
 διέχειθ' οὕτω τὰ πράγματα οὔτε Φίλιππος
 ἐθάρρει τούτους, οὔθ' οὔτοι Φίλιππον ἐπρά-
 ξαμεν ἡμεῖς καχεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην. ἦν
 τοῦτο ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ Φιλίππῳ,
 καὶ δυσχερὲς, πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς
 ἑαυτοῦ καιροῖς, διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς.
 ἐκπολεμῶσαι δεῖν ὀνόμεθα τοὺς ἀνθρώπους
 ἐκ παντὸς τρόπου. Καὶ ὁ πάντες ἐδρύλλουν
 τέως, τοῦτο πέπραχται νυνὶ ὅπωςδῆποτε. Τί
 οὖν ὑπόλοιπον, ὧ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πλὴν
 βοηθεῖν ἐρρώμένως καὶ προθύμως, ἐγὼ μὲν
 οὐχ ὀρῶ· χωρὶς γὰρ τῆς περιστάσης ἂν ἡμᾶς
 αἰσχύνης, εἰ καδυφείμεθ' αὖτις τῶν πραγμά-
 των, οὐδὲ τὸν φόβον, ὧ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
 μικρὸν ὀρῶ τόν (τῶν) μετὰ ταῦτα, ἐχόντων
 μὲν, ὥς ἔχουσι, Θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων
 δὲ χρήμασι Φωκίων· μηδενὸς δ' ἐμποδῶν ὄν-
 τος Φιλίππῳ τὰ παρόντα καταστρεφάμενῳ,
 πρὸς ταῦτα ἐπικλῖναι τὰ πράγματα. Ἀλλὰ
 μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς τοῦτο ἀναβάλλεται ποιή-
 σειν τὰ δέοντα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλεται τὰ
 δεινὰ, ἐξὸν ἀκούειν ἄλλοθι γινόμενα, καὶ
 βοηθοὺς ἑαυτῷ ζητεῖν, ἐξὸν νῦν ἑτέροις αὐ-
 τὸν βοηθεῖν· ὅτι μὲν γὰρ εἰς τοῦτο περι-
 στήσεται τὰ πράγματα, ἐὰν τὰ παρόντα
 προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δήπου. ἀλλ'
 ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, εἴποι τις ἂν, πάν-
 τες ἐγνώκαμεν, καὶ βοηθήσομεν· τὸ δὲ ὅπως,
 τοῦτο λέγε. Μὴ τοίνυν, ὧ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
 θαυμάσητε, ἂν παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολ-

θε μοχθηρίας τὰ παρόντα πράγματα· ἀνα-
 γκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω, μικρὰ τῶν γεγενη-
 μένων πρῶτον ὑμᾶς ὑπομῆσαι. Μέννησθε ,
 ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι , ὅτ' ἀπηγγέλθη Φίλιπ-
 πος ὑμῖν ἐν Θράκῃ , τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος
 Τουτὶ , Ἑραῖον τεῖχος πολιορκῶν , τότε τοί-
 νυν μὴν μὲν ἦν μαιμακτηριῶν πολλῶν δὲ
 λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν ,
 ἐψηφίσασθε τετταράκοντα τριῆρεις κατέλκειν ,
 καὶ τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν
 αὐτοὺς ἐμβαίνειν , καὶ τάλαντα ἐξήκοντα εἰσ-
 φέρειν . καὶ μετὰ ταῦτα διελθόντος τοῦ ἐνι-
 αυτοῦ τούτου , ἑκατομβαιῶν , μεταγεινιῶν ,
 βοηδρομιῶν τούτου τοῦ μηνὸς μόγισ , μετὰ
 τὰ μυστήρια , δέκα ναῦς ἀπεστείλατε ἔχοντα
 Χαρίδημον κενὰς , καὶ πέντε τάλαντα ἀργυ-
 ρίου· ὥς γὰρ ἡγγέλθη Φίλιππος ἀσθενῶν ἢ
 τεθνεώς· ἦλθε γὰρ ἀμφοτέρᾳ οὐκέτι καιρὸν
 οὐδένα τοῦ βοηθεῖν νομίσαντες , ἀφήκατε ,
 ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι , τὸν ἀπόστολον . ἦν δ'
 οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός· εἰ γὰρ τότε ἐκεῖσε
 ἐβοηθήσαμεν , ὥσπερ ἐψηφισάμεθα , προθύ-
 μως , οὐκ ἂν ἠνώχλει νῦν ἡμῖν ὁ Φίλιππος
 τότε σωθεῖς· τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα οὐκ
 ἂν ἄλλως ἔχοι· νῦν δ' ἑτέρου πολέμου και-
 ρὸς ἔχει . τίς οὗτος ; δι' ὃν καὶ περὶ τούτων
 ἐμνήσθην , ἵνα μὴ ταυτὰ πάθῃτε . Τί δὴ χρη-
 σόμεθα , ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι , τούτῳ ; εἰ γὰρ
 μὴ βοηθήσετε παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνα-
 τὸν , θεάσασθε ὃν τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγη-
 κότες ἔσεσθε πάντα ὑπὲρ Φιλίππου . Ὑπὴρ-

ὅπως μη πεισώμεθα αὐτοὶ πρότερον κακῶς ,
 σκέψασθαι δεόν. Οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦ-
 σιν οἱ τὰ Τοιαῦτα λέγοντες , ἢ τὴν ὑπόθε-
 σιν , περὶ ἧς βουλευέσθε , οὐχὶ τὴν οὔσαν
 παριστάντες ὑμῖν , ἀμαρτάνειν . ἐγὼ δ' ὅτι
 μὲν ποτ' ἐξῆν τῇ πόλει καὶ τὰ αὐτῆς ἔχειν
 ἀσφαλῶς , καὶ Φίλιππον τιμωρήσασθαι , καὶ
 μάλα ἀκριβῶς οἶδα· ἐπ' ἐμοῦ γάρ , οὐχὶ πά-
 λαι , γέγονε ταῦτα ἀμφοτέρω. Νῦν μέντοι
 πέπεισμαι τοῦθ' ἱκανὸν προλαβεῖν εἶναι ἡμῖν
 τὴν πρώτην , ὅπως τοὺς συμμάχους σώσωμεν·
 ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ , τότε καὶ
 περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεται τις ἐκείνων
 ἐξέσται σκοπεῖν. Πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς
 ὑποδέσθαι , μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τε-
 λευτῆς ὀντινοῦν ποιεῖσθαι λόγον. Ὁ μὲν οὖν
 παρὼν καιρὸς , ὃ ἄνδρες ἀθηναῖοι , εἰπέρ πο-
 τε , καὶ νῦν πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς
 δεῖται. Ἐγὼ δὲ , οὐχ ὅ , τι χρὴ περὶ τῶν
 παρόντων συμβουλευσαι , χαλεπώτατον ὑγού-
 μαι , ἀλλ' ἐκεῖν ἀπορῶ , τίνα χρὴ τρόπον ,
 ὃ ἄνδρες ἀθηναῖοι , πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν
 εἰπεῖν· πέπεισμαι γὰρ ἐξ ὧν παρὼν καὶ
 ἀκούων σύννοια , τὰ πλείω τῶν πραγμάτων
 ὑμᾶς ἐκπεφυγέειν , τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ
 δεόντα ποιεῖν , οὐ τῷ μὴ συνιέναι. Ἀξιώ-δὲ
 ὑμᾶς , ἂν μετὰ παρρησίας ποιῶμαι τοὺς λό-
 γους , ὑπομένειν , τοῦτο θεωροῦντας , εἰ τὰ
 ληθῇ λέγω , καὶ διὰ τοῦτο , ἵνα τὰ λοιπὰ
 βελτίω γένηται. Ὁρᾶτε γὰρ , ὥς ἐκ τοῦ πρὸς
 χάριν δημηγορεῖν ἐνίου· εἰς πᾶν προελήλυ-

νικηκότες, καὶ ἱκανὴν βοήθειαν πεποιημένοι τοῖς Ὀλυνθίοις, τῶν λοιπῶν ὀλιγωρήσωσι, διὰ τοῦτο παρελθὼν, ἐπικόπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν· καὶ πρὸς εὐλάβειαν σῶφρονα τὴν γνώμην μεδίστησι, λέγων, οὐ περὶ τῆς Φιλίππου τιμωρίας νῦν αὐτοῖς εἶναι τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμάχων σωτηρίας· οἶδε γὰρ, ὅτι καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλοι πού τινες, Τοῦ μὲν μὴ τὰ οἰκεῖα προέσθαι ποιοῦνται φροντίδα· περὶ δὲ τὸ τιμωρήσασθαι τοὺς ἐναντίους ἤττον σπουδάζουσιν. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τῆς περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων συμβουλῆς φανερώτερον ἄπτεται, καὶ ἀξιοῖ λυθῆναι τοὺς νόμους, τοὺς ἐπιτιθέντας ζημίαν τοῖς γράψασιν αὐτὰ γενέσθαι στρατιωτικά, ἵνα ἄδεια ᾖ τοῦ συμβουλευεῖν τὰ βέλτιστα. παραινεῖ δὲ καὶ ὅλως πρὸς τὸν τῶν προγόνων ζῆλον ἀναστήναι, καὶ στρατεύεσθαι σώμασιν οἰκείοις· καὶ ἐπιτιμήσει πολλῇ κέχρηται κατὰ τοῦ δῆμου τέως ἐκλελυμένου, καὶ τῶν δημαγωγῶν, ὡς οὐκ ὀρθῶς προϋσταμένων τῆς πόλεως.

Ὀλυνθιακὸς τρίτος.

Οὐχί ταυτὰ παρίσταί μοι γινώσκειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅταν τε εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω, καὶ ὅταν πρὸς τοὺς λόγους, εὖς ἀκούω. τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον ὀρῶ γινομένους· τὰ δὲ πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥστε

ὡς ἐκείνους. Δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας, καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους, κοινὸν καὶ τὸ λέγειν, καὶ τὸ βουλευέσθαι, καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι. εἰ δὲ τοῖς μὲν, ὥσπερ ἐκ τυραννίδος, ὑμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδοτιοῦν συμπονεῖν οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ γὰρ ἡδίκημένον αἰεὶ μέρος ἐλλείπει· εἴθ' ὑμῖν τούτους κολλάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν περιέσται. Λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν, ἀφ' ὧν ἕκαστος ἔχει, τὸ ἴσον πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσῃσθε· πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι, καὶ τὰ βέλτιστα, ὧν ἂν ἀκούσητε, αἰρεῖσθαι, μὴ ἂν ὁ δεῖνα, ἢ ὁ δεῖνα εἴπῃ. Καὶ ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμα ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, πολλῶ βέλτιον τῶν ὅλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

Ὑπόθεσις τοῦ Ὀλυνθιακοῦ τρίτου.

Ἐπεμψαν βοήθειαν τοῖς Ὀλυνθίοις οἱ ἀθηναῖοι· καὶ τι κατορθοῦν ἔδοξαν δι' αὐτῆς· καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἀπηγγέλλετο. ὁ δὲ δῆμος περιχαρὴς, οἳ τε ῥήτορες παρακαλοῦντες ἐπὶ Τιμωρίαν Φιλίππου. Ὁ δὲ Δημοσθένης δεδοικώς, μὴ θαρσύναντες, ὡς τὰ πάντα γε-

μᾶν, τοὺς δ' ἀδικοῦντας κολάζειν· τὰς προ-
 φάσεις δ' ἀφελεῖν, καὶ τὰ κατ' ὑμᾶς ἐλλείμ-
 ματα· οὐ γὰρ ἐστὶ πικρῶς ἐξετάσαι, τί πέ-
 πρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ἡμῶν αὐ-
 τῶν πρώτων ὑπάρξῃ τὰ δέοντα. Τίνος γὰρ
 ἕνεκα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε, τού-
 τον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας, ὅσους
 ἂν ἐκπέμψῃτε, στρατηγούς, ἰδίους δ' εὐρί-
 σκειν πολέμους, (εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ
 περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν); ὅτι ἐνταῦθα
 μὲν ἐστὶ τὰ ἄθλα, ὑπὲρ ὧν ἐστὶν ὁ πόλε-
 mos, ὑμέτερα Ἀμφίπολις καὶ ληφθῇ, πα-
 ραχρῆμα αὐτὴν ὑμεῖς κομιεῖσθε· εἰ δὲ κίν-
 δυοὶ τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι· μισθὸς δ' οὐκ
 ἔστιν· ἐκεῖ δὲ, κίνδυνοὶ μὲν ἐλάττους, τὰ
 δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρα-
 τιωτῶν, Λάμψακος, Σίγειον, τὰ πλοῖα,
 ἃ συλῶσιν· ἐπὶ οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς
 ἕκαστοι χωροῦσιν· ὑμεῖς δὲ, ὅταν μὲν εἰς τὰ
 πράγματα ἀποβλέψῃτε φαύλως ἔχοντα,
 τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε· ὅταν δὲ, δόντες
 λόγον, τὰς ἀνάγκας ἀκούσῃτε ταύτας, ἀφίε-
 τε· περίεστι τοίνυν ἡμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν,
 καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμέ-
 νοις, τοῖς δὲ ταῦτα· τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύ-
 λως. Πρότερον μὲν γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας· νυνὶ δὲ πολιτεύ-
 εσθε κατὰ συμμορίας· ῥήτωρ ἡγεμῶν ἑκα-
 τέρων, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ
 βοηθησόμενοι, οἱ τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι
 προσενέμνησθε, οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δὲ

αὐτῶν ἀνηλίσκετε εἰσφέροντες, καὶ προσκιν-
 δυνεύετε στρατευόμενοι· νυνὶ δ' ὀκνεῖτε ἐξιέ-
 ναι, καὶ μέλλετε εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμε-
 τέρων αὐτῶν κτημάτων· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους
 σεσώκατε πολλάκις πάντας, καὶ καθ' ἓνα
 αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει· τὰ δ' ὑμέτερ' αὐτῶν
 ἀπολωλεκότες κάθησθε, ταῦτα θαυμάζω·
 καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ μὴδὲ εἰς ὑμῶν,
 ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογίσασθαι,
 πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ, καὶ τί
 ποιοούντων ὑμῶν, ἅπας ὁ χρόνος διελήλυ-
 θεν οὗτος· ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι μελ-
 λόντων ὑμῶν, ἑτέρους τινὰς ἐλπίζοντων
 πρᾶξαι, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων,
 πάλιν ἐλπίζοντων, σχεδὸν ταῦτά, ἄπειρ καὶ
 νυνὶ, ποιοούντων, ὁ χρόνος ἅπας διελήλυ-
 θεν. εἴθ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε, ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, ὥστε δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα
 τὰ πράγματα γέγονε τῆς πόλεως, διὰ τῶν
 αὐτῶν τούτων ἐλπίζετε πρᾶξεων, ἐκ φαύ-
 λων αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι; ἀλλ' οὐτ'
 εὐλογον, οὐτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε· πο-
 λὺ γὰρ ῥᾶον ἔχοντας φυλάττειν, ἢ κτήσα-
 σθαι πάντα πείφυκε. Νυνὶ δὲ ὅ, τι μὲν φυ-
 λάξομεν, οὐδὲν ἐστὶν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοι-
 πὸν τῶν πρότερον κτήσασθαι δὲ δεῖ. αὐτῶν
 οὖν ὑμῶν ἔργον τοῦτ' ἤδη. Φημὶ δὴ δεῖν εἰσ-
 φέρειν χηήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως,
 μηδὲν αἰτιασθαι, πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων
 κρατήσῃτε· τήνικαῦτα δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔρ-
 γων κρίναντας, τοὺς μὲν ἀξιόους ἐπαίγου τι-

καὶ τοῖς πολλοῖς ἐστὶν· ἐπειδὴ δὲ ὁμορος πόλεμος συμπλακῇ, πάντα ἐποίησεν ἐκδηλα. Ἐἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον εὐτυχοῦντα ὁρῶν, ταύτῃ φοβερόν προσπολεμῆσαι νομίζει, σῶφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται· μεγάλη γὰρ ῥοπή, μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον ἢ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα· οὐ μὲν ἀλλ' ἔγωγε, εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίῃ, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἐλοίμην, ἐθελόντων, ἃ προσήκει, ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρὸν, ἢ τὴν ἐκείνου· πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν ἔχειν ὁρῶ ἡμῖν ἐνούσας, ἢ ἐκείνων. ἀλλ', οἶμαι, καθήμεθα, οὐδὲν ποιοῦντες· οὐκ ἐνὶ δ' αὐτὸν ἀργοῦντα οὐδὲ τοῖς φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μή τί γε δὴ τοῖς θεοῖς. Οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ στρατευόμενος καὶ πονῶν ἐκείνος αὐτὸς, καὶ παρὼν ἐφ' ἅπασι, καὶ μηδὲνα καιρὸν, μηδ' ὥραν παραλείπων, ἡμῶν μελλόντων, καὶ ψηφίζομένων, καὶ πυνθανομένων, περιγίνεται· οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ· τούναντίον γὰρ ἂν ᾦν θαυμαστόν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὦν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει, τοῦ πάντα ποιοῦντος, ἃ δεῖ, περιῆμεν· ἀλλ' ἐκείνο θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίοις μὲν ποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν διακαίων ἀντήρατε, καὶ πολλὰ ἰδία πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξόν, οὐκ ἠθελήσατε· ἀλλ', ἔν' οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερά

θην, καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν,
 παρεωρᾶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν
 τοιοῦτον· λοιποὺς δὲ περὶ αὐτὸν εἶναι λη-
 στάς, καὶ κόλακας, καὶ τοιούτους ἀνθρώ-
 πους, οἷους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι τοιαῦ-
 τα, οἷα ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι.
 δῆλόν τ' ὅτι Ταῦτ' ἐστὶν ἀληθὴ καὶ γὰρ οὐς
 ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον, ὥς πολὺ τῶν θαυ-
 μάσιοιων ἀσελγεστέρους ὄντας, Καλλίαν
 ἐκεῖνον τὸν δημόσιον, καὶ τοιούτους ἀνθρώ-
 πους μίμους γελοίων, καὶ ποιητὰς αἰσχυρῶν
 ᾠσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν
 ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾷ, καὶ
 περὶ αὐτὸν ἔχει. Καίτοι ταῦτα, εἰ καὶ μι-
 κρά τις ἡγεῖται, μεγάλα, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κα-
 κοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν· ἀλλ',
 οἶμαι, νῦν μὲν ἐπισκοπεῖ τούτοις τὸ κατορ-
 θοῦν. Ἄι γὰρ εὐπραξίαί δειναὶ συγκρούσαι
 καὶ συσκιάσαι τὰ τοιαῦτα ὀνειδῆ· εἰ δέ τι
 πταίσειε, τότε ἀκριβῶς αὐτοῦ Ταῦτα πάντ'
 ἐξετασθήσεται. δοκεῖ δ' ἔμοιγε, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, δείξειν οὐκ εἰς μακρὰς, ἂν οἱ τε
 θεοὶ θέλωσι, καὶ ὑμεῖς βούλησθε· ὥσπερ
 γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν, τέως μὲν ἂν ἐρ-
 ρωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν κατ'
 ἑκαστα σαθρῶν· ἐπὶ δὲ ἀρρώστημά τι συμ-
 βῇ, πάντα κινεῖται, καὶ ῥῆγμα, καὶ στρέμ-
 μα, καὶ ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρῶν
 ᾗ· οὕτω καὶ τῶν πόλεων, καὶ τῶν τυράννων,
 ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῇ τὰ κα-

ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι , τοῖς αὐτοῖς Φιλίππων
 τε χαίρειν , καὶ τοὺς ἀρχομένους· ἀλλ' ὁ μὲν
 δόξης ἐπιθυμεῖ , καὶ τοῦτο ἐζήλωκε καὶ προή-
 ρηται , πρᾶτ' ὦν καὶ κινδυνεύων , ἂν συμβῇ
 τι , παθεῖν , τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα ,
 ἂ μὴδεὶς πώποτε ἄλλος Μακεδόνων βασιλεὺς ,
 δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ἡρημένος· τοῖς
 δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων οὐ
 μέτεστι· κοπτόμενοι δὲ αἰεὶ ταῖς στρατείαις
 ταύταις ταῖς ἄνω τε καὶ κάτω , λυποῦνται ,
 καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν , οὔτ' ἐπὶ τοῖς
 ἔργοις , οὔτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις ἐώμενοι
 διατρίβειν , οὔθ' ὅσ' ἂν πορίσωσιν οὕτως ,
 ὥπως ἂν δύνωνται , ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι ,
 κεκλεισμένων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ
 διὰ τὸν πόλεμον . Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ Μακε-
 δόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ , ἐκ τούτων ἂν
 τις σκέψαιτο οὐ χαλεπῶς· οἱ δὲ δὴ περὶ
 αὐτὸν ὄντες ξένοι , καὶ πεζέταιροι δόξαν
 μὲν ἔχουσιν , ὥς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκε-
 κροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου· ὥς δ' ἐγὼ τῶν
 ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγεννημένων τινὸς ἥκουον ,
 ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἴου τε ψεύδεσθαι , οὐδέ-
 νων εἰσὶ βελτίους· εἰ μὲν γάρ τις ἀνὴρ ἐστὶν
 ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγῶ-
 νων , τούτους μὲν φιλοτιμία πάντας ἀπωθεῖν
 αὐτὸν ἔφη , βουλόμενον πάντα αὐτοῦ δοκεῖν
 εἶναι τὰ ἔργα· πρὸς γὰρ αὐ τοῖς ἄλλοις ,
 καὶ τὴν φιλοτιμίαν τὰνδρὸς ἀνυπέρβλητον
 εἶναι· εἰ δέ τις σῶφρων , ἢ δίκαιος ἄλλως ,
 τὴν κατ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου , καὶ μέ-

ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἔξουσιν, ἐξε-
 ληλυθότων ἡμῶν ἀξίως τῆς πόλεως, καὶ
 ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ὡς ἅπας μὲν λό-
 γος, ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαί-
 νεται καὶ κενόν, μάλιστα δὲ ὁ παρὰ τῆς
 ἡμετέρας πόλεως ὅσω γὰρ ἐτοιμότατ' αὐτῷ
 δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπι-
 στοῦσι πάντες αὐτῷ. Πολλὴν δὲ τὴν μετά-
 στασιν καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολὴν,
 εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας
 ἐτοιμῶς, εἴπέρ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν.
 καὶ ταῦτα ἐδελήσῃτε, ὡς προσήκει καὶ δεῖ,
 περαίνειν, οὐ μόνον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως ἔχον-
 τα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς
 οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντα
 ἐξελεγχθήσεται· ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ
 δύναμις καὶ ἀρχή, ἐν μὲν προσδήκης μέρει
 ἐστὶ τις οὐ σμικρὰ, οἷον ὑπῆρξέ ποθ' ὑμῖν
 ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους· πάλιν αὖ
 πρὸς Ποτίδαιαν Ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο
 συναμφοτέρων. Νυνὶ δὲ Θετταλοῖς νοσοῦσι
 καὶ στασιάζουσι, καὶ τεταραγμένοις, ἐπὶ
 τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησε. καὶ ὅποι
 τις ἂν, οἶμαι, προσθῇ καὶ μικρὰν δύναμιν,
 πάντ' ὠφελεῖ· αὐτὴ δὲ καθ' αὐτὴν ἀσθενὴς
 καὶ πολλῶν κακῶν ἐστὶ μεστὴ καὶ γὰρ οὗ-
 τος ἅπασιν τούτοις, οἷς ἂν τις μέγαν αὐτὸν
 ἡγήσαιτο, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατεί-
 αῖς ἔτ' ἐπισφαλεστέραν αὐτὴν, ἢ ὑπῆρχε
 φύσει, κατεσκεύακεν αὐτῷ· μὴ γὰρ οἶσθε,

χωρία, καὶ λιμένας, καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἶεται. "Όταν μὲν γὰρ ὑπὸ εὐνοίας τὰ πράγματα συστήῃ, καὶ πᾶσι ταῦτά συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπονεῖν, καὶ φέρειν τὰς συμφοράς, καὶ μένειν ἐθέλουσιν οἱ ἄνθρωποι ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις, ὥσπερ οἷτος, ἰσχύσῃ, ἢ πρῶτῃ πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμα ἅπαντα ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσεν· οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικοῦντα, καὶ ἐπιорκοῦντα, καὶ ψευδόμενον, δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἰς μὲν ἄπαξ, καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει καὶ σφόδρα γέ ἥνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται, καὶ περὶ αὐτὰ καταρρεῖ· ὥσπερ γὰρ οἰκίας, οἶμαι, καὶ πλοίου, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει. τοῦτο δὲ οὐκ ἔνι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ. Φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς ἅμα τοῖς μὲν ὀλυνθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι· πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἢ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσὶν ἐψηφισμένοι Παγασὰς ἀπαιτεῖν, καὶ περὶ Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι. σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτο, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον (οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις),

τὸ κατ' ἀρχὰς , ὅτε Ὀλυνθίους ἀπήλαυνόν
 τινες ἐνθένδε , βουλομένους ἡμῖν διαλεχθῆ-
 ναι , τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώ-
 σειν , καὶ τῷ τὸ θρυλλούμενόν ποτε ἀπόρ-
 ρητον ἐκείνο κατασκευάσαι , τούτῳ προσα-
 γόμενον τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦ-
 τα , τῷ Ποτίδαιαν , οὔσαν ὑμετέραν , ἐξε-
 λεῖν καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμαχοὺς ἡμᾶς
 ἀδικῆσαι , παραδοῦναι δὲ ἐκείνοις . Θετταλοὺς
 δὲ νῦν τὰ τελευταῖα τῷ Μαγνησίαν παρα-
 δώσειν ὑποσχέσθαι , καὶ τὸν Φωκικὸν πόλε-
 μον ὑπὲρ αὐτῶν πολεμήσειν ἀναδέξασθαι .
 Ὅλως δὲ οὐδεὶς ἐστὶν , ὄντιν' οὐ πεφενάκιεν
 ἐκεῖνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων τὴν γὰρ ἐκά-
 στων ἄνοιαν αἰεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξα-
 πατῶν καὶ προσλαμβάνων , οὕτως κηρύχθη .
 ὥσπερ οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας , ἥνικα
 ἕκαστοι . συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ὦντό τι
 πράξειν οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τού-
 των καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν , ἐπειδὴ πάνθ'
 ἕνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελέλεγχται . Καιροῦ μὲν
 δὴ , ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι , πρὸς τοῦτο πάρε-
 στι Φιλίππῳ τὰ πράγματα ἢ παρελθόν
 τις ἔμοι , μᾶλλον δὲ ὑμῖν , δειξάτω , ἢ ὡς
 οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω , ἢ ὡς οἱ τὰ
 πρῶτα ἐξηπατημένοι , τὰ λοιπὰ πιστεύσου-
 σιν αὐτῷ , ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν
 δεδουλωμένοι Θετταλοὶ νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθε-
 ροι γένοιτο ἄσμενοι ; καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν
 ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἠγεῖται , οἶεται δὲ
 βίᾳ καθεῖξεν αὐτὸν τὰ πράγματα , τῷ τὰ

χρησθε τοῖς πράγμασι, τοσούτω πλείονα αἰ-
 σχύνην ὠφλήκατε. Ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω·
 καὶ γὰρ εἰ μετ' ἀληθείας τις, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθένδ' ἂν αὐτὸν ἴδοι
 μέγαν γεγεννημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ. ὦν
 οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ
 πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προ-
 σήκει λαβεῖν, τούτων οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν και-
 ρὸν τοῦ λέγειν· ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἐνι,
 καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς,
 καὶ μεγάλα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' ἐκεί-
 νου φαίνοιτ' ἂν ὀνειδῆ, βουλομένοις ὀρθῶς
 δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι. Τὸ μὲν
 οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ
 τὰ πεπραγμένα δεικνύναι, λοιδορίαν εἶναι
 τις ἂν φήσειε κενὴν δικαίως· τὸ δὲ πᾶνδ',
 ὅσα πῶποτ' ἔπραξε, διεξιόντα, ἐφ' ἅπασι
 τούτοις ἐλέγχειν, καὶ βραχέος λόγου συμ-
 βαίνει δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι
 συμφέρειν εἰρῆσθαι· τοῦ τ' ἐκεῖνον, ὅπερ
 καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι,
 καὶ τοῦ τοὺς ὑπερεκπεπωληγμένους, ὡς ἄμα-
 χόν τινα τὸν Φίλιππον, ἰδεῖν, ὅτι πάντα
 διεξελήλυθεν, οἷς πρότερον παρακρουόμε-
 νος, μέγας νῦν ηὐξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἤκει
 τὴν τελευταίην τὰ πράγματ' αὐτῷ. Ἐγὼ μὲν
 γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἂν ἡγού-
 μην καὶ αὐτὸς φοβερὸν εἶναι καὶ θαυμαστὸν
 τὸν Φίλιππον, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἑώ-
 ρων αὐτὸν ηὐξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ
 σκοπῶν εὐρίσκω, τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν

Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἂν τις ἰδεῖν, ὧς ἄνδρες ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν φανεράν γενομένην τῇ πόλει· οὐχ ἥκιστα δὲ ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι, καὶ χώραν ὁμορον, καὶ δυνάμιν τινα κεκτῆμένους, καὶ τὸ μέγιστον ἀπάντων τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν εἶναι, δαιμονία τινὶ καὶ θεία παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσία. Δεῖ τοίνυν, ὧς ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτοὺς, ὅπως μὴ χεῖρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξωμεν τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἔστι τῶν αἰσχυρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἡμῖν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι προῖεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων τε καὶ καιρῶν. Τὸ μὲν οὖν, ὧς ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς, οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι διὰ τί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ' , ὅς ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν τινὰ, ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπωρᾶσθαι· ὁ μὲν γὰρ, ὅσω πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεπωοίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δὲ ὅσω χεῖρον, ἢ προσῆκε, κέ-

τις ἥξει, πόσα χρὴ νομίσαι ζημιωθήσεσθαι, καὶ προσέσται ἡ ὕβρις, καὶ ἔτι ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνῃ οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημία τοῖς γε σώφροσι. Πάντα δὲ Ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἀπάντας βοηθεῖν, καὶ ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον· τοὺς μὲν εὐπόρους, ἵν' ὑπὲρ τῶν πολλῶν, ὧν καλῶς ποιουῖντες ἔχουσι, μικρὰ ἀναλίσκοντες, τὰ λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς· τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πολέμου ἐμπειρίαν ἐν τῇ τοῦ Φιλίππου χώρᾳ κτήσάμενοι, φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκραίου γένωνται· τοὺς δὲ λέγοντας, ἵν' αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὐδύναι ῥάδια γένωνται, ὡς ὅποῖ' ἄτ' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. χρηστὰ δ' εἶη παντὸς εἵνεκα.

Ὑπόθεσις τοῦ Ὀλυνθιακοῦ Δευτέρου.

Προσέκानτο μὲν τὴν πρεσβείαν τῶν Ὀλυνθίων οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κερρίκασι. Μέλλουσι δὲ περὶ τὴν ἔξοδον, καὶ διδιδόσιν ὡς δυσπολεμήτου ὄντος τοῦ Φιλίππου, παρελθὼν ὁ Δημοσθένης πειράται θαρσύνειν τὸν δῆμον, ἐπιδεικνὺς ὡς ἀσθενῆ τὰ τοῦ Μακεδόνα πράγματα· καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις ὑποπτόν αὐτὸν εἶναί φησι, καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν οὐκ ἰσχυρόν· τοὺς γὰρ Μακεδόνας ἀσθενεῖς εἶναι καθ' ἑαυτούς.

γιζομένους (ὥς) εἰ Φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν, καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὰν οἴεσθε ἐτοίμως ἐφ' ὑμᾶς ἐλθεῖν; εἴτ' οὐκ αἰσχύνησθε, εἰ μὴδ', ἃ πάθοιτ' ἂν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος. Ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες, οὐ τολμήσετε; ἔτι Τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι νῦν αἴρεσις ἐστὶν ὑμῖν, πότερον ὑμᾶς ἐκεῖ χρή πολεμεῖν, ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον· ἐὰν μὲν γὰρ ἀντέχη τὰ τῶν ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετέ, καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετέ, τὴν ὑπάρχουσαν, καὶ τὴν οἰκείαν, ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν ἔτι κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; θηβαῖοι; μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ἦ, καὶ συνεισβαλοῦσιν ἐτοίμως. ἀλλὰ Φωκεῖς; οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ' οἷοί τε ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσῃθ' ὑμεῖς· ἢ ἄλλος τις; ἀλλ' ὦ τὰν οὐχὶ βουλήσεται. τῶν ἀποπωτάτων μέντ' ἂν εἴη, εἰ, ἃ νῦν, ἄνοιαν ὀφλισκάνων, ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυνηθεὶς μὴ πράξει. ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γ' εἴσσι τὰ διάφορα ἐνθάδε ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι· εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσκειν αὐτοὺς Τριάκοντα ἡμέρας μόνας ἕξω γενέσθαι, καὶ, ὅσα ἀνάγκη στρατοπέδῳ, χρωμένους τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ πολεμίου, λέγω, πλεόν ἂν οἶομαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν, ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνησθε. εἰ δὲ δὴ καὶ πόλεμός

σειν αὐτὸν, ἀλλ', ὡς ἐπιὼν, ἅπαντα τότε ἤλπιζε τὰ πράγματα ἀναιρήσεσθαι, κατὰ διέψευσται. τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν Ταρατῆι παρὰ γνώμην γεγονὸς, καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει· εἶτα τὰ τῶν Θετταλῶν ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει, καὶ αἰεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις· κομιδῇ δ', ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν τούτῳ καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν· εἰσὶν ἐψηφισμένοι, καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασιν· Τειχίζειν. Ἦκουον δ' ἔγωγέ· Τινων, ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας, καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ τῶν Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν· ἂν δὲ τούτων ἀποστερηθῇ τῶν χρημάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ κατὰσθήσεται. Ἀλλὰ μὲν τὸν γε Παίονα, καὶ τὸν Ἰλλυριόν, καὶ ἀπλῶς τούτους ἅπαντας, ἠγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους ἥδιον ἂν καὶ ἐλευθέρους, ἢ δούλους, εἶναι· καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ καταχοῦειν Τινός· εἰσι, καὶ ἀνδρωπὸς ὑβριστῆς, ὥς φασι. καὶ μὰ Δί' οὐδὲν ἄπιστον ἴσως· τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν, ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται· διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τὰ γὰρ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι. Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας, ἐτοίμως συνάρασθαι τὰ πράγματα, καὶ πεισβευσμένους ἐφ' ἃ δεῖ, καὶ στραττευομένους αὐτοὺς, καὶ παροξύνοντας τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λο-

γη τῶν πολιορκουμένων. Δεῖ δὴ πολλὴν καὶ
 δίχῃ τὴν βοήθειαν εἶναι. Καὶ περὶ μὲν τῆς
 βοηθείας ταῦτα γινώσκω· περὶ δὲ χρημάτων
 πόρου, ἔστιν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήμα-
 τα ὑμῖν, ἔστιν ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀν-
 θρώπων στρατιωτικὰ ταῦτα δὲ ὑμεῖς οὐ-
 τως, ὥς βούλεσθε, λαμβάνετε. Εἰ μὲν οὖν ταῦ-
 τα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς
 ὑμῖν προσδεῖ πόρου, εἰ δὲ μὴ, προσδεῖ· μάλ-
 λον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. Τί οὖν, ἂν
 τις εἴποι, σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιω-
 τικά; μὰ Δί', οὐκ ἔγωγε· ἐγὼ μὲν γὰρ
 ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι,
 καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά, καὶ μίαν σύν-
 ταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν, τοῦ τε λαμβάνειν,
 καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα· ὑμεῖς δὲ οὕτω
 πῶς ἄνευ πραγμάτων ταῦτα λαμβάνετε εἰς
 τὰς ἐορτάς. Ἔστι δὴ λοιπὸν, οἶμαι, πάντας
 εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέη, πολλὰ ἂν ὀλί-
 γων, ὀλίγα. Δεῖ δὴ χρημάτων, καὶ ἄνευ
 τούτων οὐδὲν ἐστὶ γενέσθαι τῶν δεόντων.
 λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους,
 ὧν ἔλεσθε, ὅστις ὑμῖν ἂν συμφέρειν δοκῇ·
 καὶ ἔως ἐστὶ καιρὸς, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγ-
 μάτων. Ἄξιον δὲ ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσα-
 σθαι τὰ πράγματα, ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ
 τὰ (τοῦ) Φιλίππου. οὔτε γὰρ, ὥς δοκεῖ,
 καὶ φήσεί τις ἂν, μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐ-
 Τρεπῶς, οὐδ' ὥς ἂν κάλλιστ' αὐτῷ τὰ πα-
 ρόντ' ἔχῃ· οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν πο-
 τε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ᾧ ἤδη δεή-

μεγάλους τόκους, μικρόν εὐπορήσαντες χρό-
 νον, ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν
 οὕτω καὶ ἡμεῖς ἂν ἐπὶ πολλῶ φανῶμεν ἐρ-
 ραθυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζη-
 τοῦντες, πολλὰ καὶ χαλεπὰ, ὧν οὐκ ἡβου-
 λόμεθα, ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν,
 καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ
 χώρᾳ. Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν, ἴσως φῆσαι τις
 ἂν ῥάδιον καὶ παντὸς εἶναι. Τὸ δ' ὑπὲρ τῶν
 παρόντων ὅ, τι δεῖ πράττειν ἀποφαίνεσθαι,
 τοῦτ' εἶναι συμβούλου. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἀγνοῶ
 μὲν, ὧ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι πολλά-
 κίς ὑμεῖς, οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστά-
 τους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ
 ποιεῖσθε, ἂν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῇ. οὐ
 μὴν οἶομαι γε δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκο-
 ποῦνθ' ὑποστείλασθαι, περὶ ὧν ὑμῖν συμ-
 φέρειν ἡγοῦμαι. Φημὶ δὴ διχῇ βοηθητέον
 εἶναι τοῖς πράγμασι ὑμῖν, τῷ τε τὰς πό-
 λεις τοῖς ὀλυνθίοις σώζειν, καὶ τοὺς τοῦτο
 ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν καὶ τῷ
 τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν, καὶ τριή-
 ρεσι, καὶ στρατιώταις ἑτέροις· εἰ δὲ θατέ-
 ρου τούτων ὀλιγορήσῃτε, ὅκνῳ μὴ μάταιος
 ἡμῖν ἡ στρατεία γένηται. Εἴτε γὰρ ὑμῶν τὴν
 ἐκείνου κακῶς ποιούντων, ὑπομείνας τοῦτο,
 "Ολυνθον παραστήσεται, ῥαδίως ἐπὶ τὴν οἰ-
 κίαν ἐλθὼν ἀμυνεῖται· εἴτε, βοηθησάντων
 μόνον ὑμῶν εἰς "Ολυνθον, ἀκινδύνως ὁρῶν
 ἔχοντα τὰ οἴκοι, προσκαθεδεῖται καὶ προ-
 σιδρεύσει τοῖς πράγμασι, καὶ περιέσται τῷ χρό-

ὧ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι' οὗ μέγας γέγονεν ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ' ἀρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα Πήδναν, πάλιν Ποτίδαιαν, Μεθώνην αὖτις, εἴτα Θετταλίας ἐπέβη μετὰ ταῦτα Φερὰς, Παγασὰς, Μαγνησίαν, πάνθ', ὃν ἐβούλετο, εὐτρεπίσας τρόπων, ὥχ' ἑῖς Θράκην· εἴτ' ἐκεῖ, τοὺς μὲν ἐκβαλὼν, τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλείων, ἡσθένησεν· πάλιν ῥαίσας, οὐκ ἐπὶ τὸ ῥάθυμῆν ἀπέκλινεν, ἀλλ' εὐθύς ὀλυνθίοις ἐπέχειρσεν. Τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρύμβαν, καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι, παραλείπω στρατείας. Τί οὖν, ἂν τις εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; ἵνα γνῶτε, ὧ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ αἰσθησθε ἀμφοτέρω, καὶ τὸ προῖσθαι καθ' ἕκαστον αἰεὶ τι τῶν πραγμάτων ὡς ἀλυσιτελὲς, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην, ἣ πρὸς ἅπαντας χρῆται καὶ συζῇ Φίλιππος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως, ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις, ἡσυχίαν σχήσει. εἰ δ' ὁ μὲν, ὡς αἰεὶ τι μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν, ἐγνωκὼς ἔσται· ὑμεῖς δὲ, ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐρρώμενως τῶν πραγμάτων σκοπεῖτε, εἰς τί ποτ' ἰλωὶς ταῦτα τελευτῆσαι. Πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἥζοντα, ἂν ἀμελήσωμεν; ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα, ὧ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥαδίως ἐπὶ τοῖς

ματος τῇ πόλει, ὃς οὐδενός ἐστὶν ἐλάττων τῶν προτέρων ἐκείνων. καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἂν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιος λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπεργμένων καταστάς, καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν εἰκότως· τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον, τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἂν τις θεῖν δικαίως· τὸ δὲ μῆτε πάλαι τοῦτο πεπονθέναι, πεφηνέναι τέ τινα ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντίρροπον, ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θεῖην. Ἄλλ', οἶμαι, παρόμοιόν ἐστιν, ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως· ἂν μὲν γὰρ, ὅσα ἂν τις λάβῃ, καὶ σῶσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν· ἂν δ' ἀναλώσας λάβῃ, συνανάλωσῃ καὶ τὸ μνησθαι τῇ τύχῃ τὴν χάριν· καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως. οἱ μὲν χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, οὐδ' εἰ συνέβῃ τι παρὰ τῶν θεῶν χρηστὸν, μνημονεύουσι· πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβὰν ἕκαστον τῶν προὑπαρξάντων ὡς τὰ πολλὰ κρίνεται. διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φροντίσαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψάμεθα. εἰ δὲ προησόμεθα, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἴτ' Ὀλυndon ἐκείνος καταστρέφεται, φρασάτω τις ἐμοί, τί τὸ κωλύον εἴτ' αὐτὸν ἔσται βαδίζειν ὅποι βούλεται. Ἄρά γε λογίζεται τις ὑμῶν,

ὕμιν μάλιστα συμφέροι. Εἰ μὲν γὰρ ὕφ' ἡμῶν
 πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον, σφαλε-
 ροὶ σύμμαχοι, καὶ μέχρι τοῦ ταῦτ' ἂν ἐγνω-
 κότες ἦσαν ἴσως· ἐπειδὴ δ' ἐκ τῶν πρὸς αὐ-
 τοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν
 ἔχθραν αὐτοὺς, ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πε-
 πόνθασιν, ἔχειν. Οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον, ὃ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι, παραπειστικώτα καιρὸν ἀφεῖ-
 ναι, οὐδὲ δὴ παθεῖν ταῦτόν, ὅπερ ἤδη πολ-
 λάκις πρότερον πεπόνθατε· εἰ γὰρ ὅθ' ἤκο-
 μεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες, καὶ παρήσαν
 Ἀμφιπολιτῶν Ἰέραξ, καὶ Στρατοκλῆς ἐπὶ
 τούτῳ τὸ βῆμα, κελεύοντες ὑμᾶς πλεῖν καὶ
 παραλαμβάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν πα-
 ρειχόμεθ' ἡμεῖς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προ-
 θυμίαν, ἥνπερ ὑπὲρ τῆς Εὐβοέων σωτηρίας,
 εἶχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε, καὶ πάντων τῶν
 μετὰ ταῦτα ἂν ἦτε ἀπηλλαγμένοι πραγμά-
 των· καὶ πάλιν, ἡνίκα Πύδνα, Ποτίδαια,
 Μεθώνη, Παγασαί, τᾶλλα, ἵνα μὴ καθ'
 ἕκαστα λέγων διατρίβω, πολιορκούμενα
 ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἐνὶ τῷ πρῶ-
 τῳ προθύμῳ καὶ ὥς προσῆκεν ἐβοηθήσαμεν
 αὐτοῖς, ῥάονι καὶ πολὺ ταπεινότερῳ νῦν ἂν
 ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. Νυνὶ δὲ τὸ μὲν πα-
 ρὸν αἰεὶ προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντα αὐτό-
 ματ' οἰόμενοι σχήσειν καλῶς, νύξήσαμεν,
 ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἡμεῖς, καὶ
 κατεστήσαμεν τηλικούτον, ἡλίκος οὐδεὶς πώ
 βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. Νυνὶ δὲ και-
 ρὸς ἔκει· τίς οὗτος; ὁ τῶν Ὀλυνθίων, αὐτό-

ρασπάζεται τι τῶν ὅλων πραγμάτων· οὐ μὲν
 ἀλλ' ἐπεικῶς, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ',
 ὃ δυσμαχώτατόν ἐστι τῶν Φιλίππου πραγμά-
 των, καὶ βέλτιστον ὑμῖν τὸ γὰρ εἶναι πάν-
 των ἐκείνον ἓνα ὄντα κύριον καὶ ῥητῶν καὶ
 ἀπορρήτων, καὶ ἅμα στρατηγὸν, καὶ δεσ-
 πότην, καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν
 παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς μὲν τὸ τὰ
 τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττε-
 σθαι, πολλῶν προέχει, πρὸς δὲ τὰς καταλλα-
 γὰς, αἷς ἂν ἐκεῖνος ποιήσεται ἄσμενος πρὸς
 ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει· δῆλον γάρ ἐστι
 τοῖς ὀλυνθίοις, ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης,
 οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ'
 ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρί-
 δος· καὶ ἴσασιν, ἃ, τ' ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε
 τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ πυθ-
 ναίων τοὺς ὑποδεξαμένους· καὶ ὅλως ἄπι-
 στον, οἶμαι, τοῖς πολιτείαις ἢ τυραννίς,
 ἄλλως τε καὶ ὁμορον χώραν ἔχωσι. Ταῦτ'
 οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 καὶ τᾶλλ', ἃ προσήκει, πάντα ἐνθυμουμέ-
 νους, φημὶ δεῖν ἐθέλῃσαι καὶ παροξυνθῆ-
 ναι, καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴπέρ πο-
 τε, καὶ νῦν, χρηματα εἰσφέροντας προθύ-
 μως, καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας, καὶ μηδὲν ἐλ-
 λείποντας· οὐδὲ γὰρ λόγος, οὐδὲ σκῆψις
 εἶθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν
 ὑπολείπεται· νυνὶ γάρ, ὃ πάντες ἐδρυλλεῖ-
 τε, ὡς ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖ Φιλίπ-
 πον, γέγονεν αὐτόματον, καὶ ταῦτα ὡς ἂν

Ὀλυνθιακὸς Β'.

Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἂν τις ἰδεῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὖνοιαν φανεράν γενομένην τῇ πόλει· οὐχ ἥκιστα δὲ ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι, καὶ χώραν ὁμορον, καὶ δυνάμιν τινα κεκτημένους, καὶ τὸ μέγιστον ἀπάντων τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκείνους διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἴτα τῆς ἐαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν εἶναι, δαιμονία τινὶ καὶ θεῖα παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσία. Δεῖ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτοὺς, ὅπως μὴ χεῖρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξωμεν τῶν ὑπαρχόντων· ὡς ἔστι τῶν αἰσχυρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἡμὲν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι προῖεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων τε καὶ καιρῶν. Τὸ μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δεόντα ποιεῖν ὑμᾶς, οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἠγοῦμαι διὰ τί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ' ὅς ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν τινὰ, ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπραχθαι· ὁ μὲν γὰρ, ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δὲ ὅσῳ χεῖρον, ἢ προσῆκε, κεί-

τις ἤξει, πόσα χρή νομίσαι ζημιωθήσεσθαι καὶ προσέσται ἡ ὕβρις, καὶ ἔτι ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνῃ οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώφροσι. Πάντα δὲ Ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας βοηθεῖν, καὶ ἀπωθεῖν ἐκείσε τὸν πόλεμον· τοὺς μὲν εὐπόρους, ἵν' ὑπὲρ τῶν πολλῶν, ὧν καλῶς ποιούντες ἔχουσι, μικρὰ ἀναλίσκοντες, τὰ λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς· τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πολέμου ἐμπειρίαν ἐν τῇ τοῦ Φιλίππου χώρᾳ κτήσάμενοι, φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκέραιου γένωνται· τοὺς δὲ λέγοντας, ἵν' αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὐδύναι ῥάδιαι γένωνται, ὡς ὅποῖ' ἅτ' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. χρηστὰ δ' εἶη παντός εἵνεκα.

Ὑπόθεσις τοῦ Ὀλυνθιακοῦ Δευτέρου.

Προσήκαντο μὲν τὴν πρεσβείαν τῶν Ὀλυνθίων οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κείνοι. Μέλλουσι δὲ περὶ τὴν ἔξοδον, καὶ δεδιόσιν ὡς δυσπολεμήτου ὄντος τοῦ Φιλίππου, παρελθὼν ὁ Δημοσθένης πειρᾶται θαρσύνειν τὸν δῆμον, ἐπιδεικνὺς ὡς ἀσθενῇ τὰ τοῦ Μακεδόνα πράγματα· καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις ὑποπτόν αὐτὸν εἶναί φησι, καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν οὐκ ἰσχυρόν· τοὺς γὰρ Μακεδόνας ἀσθενεῖς εἶναι καθ' ἑαυτούς.

γιζομένους (ὡς) εἰ Φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν, καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθε ἐτοίμως ἐφ' ὑμᾶς ἐλθεῖν; εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μὴδ', ἃ πάθοιτ' ἂν, εἰ δύναιτ' ἐκείνος. Ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες, οὐ τολμήσετε; ἔτι Τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι νῦν αἴρεσις ἐστὶν ὑμῖν, πότερον ὑμᾶς ἐκεῖ χρὴ πολεμεῖν, ἢ παρ' ὑμῖν ἐκείνον· ἐὰν μὲν γὰρ ἀντέχῃ τὰ τῶν ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετέ, καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετέ, τὴν ὑπάρχουσαν, καὶ τὴν οἰκείαν, ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν ἔτι κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; θηβαῖοι; μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ἢ, καὶ συνεισβαλοῦσιν ἐτοίμως. ἀλλὰ Φωκεῖς; οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ' οἷοί τε ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσῃθ' ὑμεῖς· ἢ ἄλλος τις; ἀλλ' ὦ τὰν οὐχὶ βουλήσεται. Τῶν ἀτοπωτάτων μέντ' ἂν εἴη, εἰ, ἃ νῦν, ἄνοιαν ὀφλισκάνων, ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυνηθεὶς μὴ πράξει. ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γ' εἴστι τὰ διάφορα ἐνθάδε ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι· εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς Τριάκοντα ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι, καὶ, ὅσα ἀνάγκη στρατοπέδῳ, χρωμένους τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ πολέμιου, λέγω, πλεόν ἂν οἶομαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν, ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνησθε. εἰ δὲ δὴ καὶ πόλεμός

σειν αὐτὸν , ἀλλ' , ὡς ἐπιὼν , ἅπαντα τότε ἤλπιζε τὰ πράγματα ἀναιρήσεσθαι , κατὰ διέφυσται . τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν Ταρατῆι παρὰ γνώμην γεγονὸς , καὶ πολλὴν ἀδυμίαν αὐτῷ παρέχει· εἴτα τὰ τῶν Θετταλῶν ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει , καὶ αἰεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις· κομιδῇ δ' , ὥσπερ ἦν , καὶ ἔστι νῦν τούτῳ· καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν· εἰσὶν ἐφηφισμένοι , καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασιν· Τειχίζειν· ἤκουον δ' ἔγωγε Τινῶν , ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας , καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ τῶν Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν , οὐ Φίλιππον λαμβάνειν· ἂν δὲ τούτων ἀποστερηθῇ τῶν χρημάτων , εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ κατὰσθήσεται . Ἀλλὰ μὲν τὸν γε Παίονα , καὶ τὸν Ἰλλυριόν , καὶ ἀπλῶς τούτους ἅπαντας , ἡγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους ἥδιον ἂν καὶ ἐλευθέρους , ἢ δούλους , εἶναι· καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ κατακούειν Τινός· εἰσι , καὶ ἀνδρωπὸς ὑβριστῆς , ὥς φασι . καὶ μὰ Δί' οὐδὲν ἄπιστον ἴσως· τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν , ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται· διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι πάγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι . Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς , ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι , τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας , ἐτοίμως συνάρασθαι τὰ πράγματα , καὶ πρεσβευομένους ἐφ' ᾧ δεῖ , καὶ στρατευομένους αὐτούς , καὶ παροξύνοντας τοὺς ἄλλους ἅπαντας , λο-

νῶ τῶν πολιορκουμένων. Δεῖ δὴ πολλὴν καὶ
 δίχῃ τὴν βοήθειαν εἶναι. Καὶ περὶ μὲν τῆς
 βοηθείας ταῦτα γινώσκω· περὶ δὲ χρημάτων
 πόρου, ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήμα-
 τα ὑμῖν, ἔστιν ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀν-
 θρώπων στρατιωτικὰ· ταῦτα δὲ ὑμεῖς οὗ-
 τως, ὡς βούλεσθε, λαμβάνετε. Εἰ μὲν οὖν ταῦ-
 τα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς
 ὑμῖν προσδεῖ πόρου, εἰ δὲ μὴ, προσδεῖ· μάλ-
 λον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. Τί οὖν, ἂν
 τις εἴποι, σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιω-
 τικά; μὰ Δί', οὐκ ἔγωγε· ἐγὼ μὲν γὰρ
 ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι,
 καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά, καὶ μίαν σύν-
 ταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν, τοῦ τε λαμβάνειν,
 καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δεόντα· ὑμεῖς δὲ οὕτω
 πως ἄνευ πραγμάτων ταῦτα λαμβάνετε εἰς
 τὰς ἑορτάς. Ἔστι δὴ λοιπὸν, οἶμαι, πάντας
 εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέῃ, πολλὰ ἂν ὀλί-
 γων, ὀλίγα. Δεῖ δὴ χρημάτων, καὶ ἄνευ
 τούτων οὐδὲν ἐστὶ γενέσθαι τῶν δεόντων.
 λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους,
 ὧν ἔλυσθε, ὅστις ὑμῖν ἂν συμφέρειν δοκῇ·
 καὶ ἕως ἐστὶ καιρὸς, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγ-
 μάτων. Ἄξιον δὲ ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσα-
 σθαι τὰ πρᾶγματα, ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ
 τὰ (τοῦ) Φιλίππου. οὔτε γὰρ, ὡς δοκεῖ,
 καὶ φήσεί τις ἂν, μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐ-
 Τρεπῶς, οὐδ' ὡς ἂν κάλλιστ' αὐτῷ τὰ πα-
 ρόντ' ἔχῃ· οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν πο-
 τε τοῦτον ἐκείνος, εἰ πολεμεῖν ᾤκη· δεή-

μεγάλοις τόκοις, μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον, ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν οὕτω καὶ ἡμεῖς ἂν ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐρράθυμυχοίτες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζήτοῦντες, πολλὰ καὶ χαλεπὰ, ὧν οὐκ ἠβουλόμεθα, ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ. Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν, ἴσως φῆσαι τις ἂν ῥάδιον καὶ παντὸς εἶναι. Τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων ὅ, τι δεῖ πράττειν ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὡς ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦδ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς, οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πωραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἂν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῇ. οὐ μὴν οἶομαι γε δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ' ὑποστείλασθαι, περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι. Φημὶ δὲ διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πωράγμασι ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς ὀλυνθίοις σώζειν, καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν· καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν, καὶ τριήρεσι, καὶ στρατιώταις ἑτέροις· εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγορήσετε, ὅκνῳ μὴ μάταιος ἡμῖν ἡ στρατεία γένηται. Εἴτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιοούντων, ὑπομείνας τοῦτο, Ὀλυνθον παραστήσεται, ῥαδίως ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἔλθων ἀμυνεῖται· εἴτε, βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ὀλυνθον, ἀκινδύνως ὁρῶν ἔχοντα τὰ οἴκοι, προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πωράγμασι, καὶ περιέσται τῷ χρό-

ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι' οὗ μέγας γέγονεν ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ' ἀρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα Πήδναν, πάλιν Ποτίδαιαν, Μεθώνην αὖθις, εἴτα Θετταλίας ἐπέβη· μετὰ ταῦτα Φεράς, Παγασάς, Μαγνησίαν, πάνθ' ὃν ἐβούλετο, εὐτρεπίσας τρόπον, ὥχρη' εἰς Θράκην· εἴτ' ἐκεῖ, τοὺς μὲν ἐκβαλὼν, τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλείων, ἡσθένησε· πάλιν ράϊσας, οὐκ ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ' εὐθύς ὀλυνθίοις ἐπέχειρσε. Τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρύμβαν, καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι, παραλείπω στρατείας. Τί οὖν, ἂν τις εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; ἵνα γνῶτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἰσθῆσθε ἀμφοτέρω, καὶ τὸ προῖσθαι καθ' ἕκαστον αἰεὶ τι τῶν πραγμάτων ὡς ἀλυσιτελὲς, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην, ἥ πρὸς ἅπαντας χρῆται καὶ συζῇ Φίλιππος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως, ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις, ἡσυχίαν σχήσει. εἰ δ' ὁ μὲν, ὡς αἰεὶ τι μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν, ἐγνωκὼς ἔσται· ὑμεῖς δὲ, ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐρρώμενως τῶν πραγμάτων σκοπεῖτε, εἰς τί ποτ' ἰλπίς ταῦτα τελευτῆσαι. Πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἥξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν; ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥαδίως ἐπὶ τοῖς

ματος τῇ πόλει, ὃς οὐδενός ἐστὶν ἐλάττων τῶν προτέρων ἐκείνων. καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις αὖ, ὧς ἄνδρες ἀθηναῖοι, δίκαιος λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπερηγμένων καταστάς, καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλην αὖ ἔχειν αὐτοῖς χάριν εἰκότως· τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον, τῆς ἡμετέρας ἀμελείας αὖ τις θεῖη δικαίως· τὸ δὲ μήτε πάσαι τοῦτο πιπονθέναι, πεφηνέναι τέ τινα ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντίρροπον, αὖ βουλόμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημ' αὖ ἔγωγε θεῖην. Ἄλλ', οἶμαι, παρόμοιον ἐστὶν, ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως· αὖ μὲν γὰρ, ὅσα αὖ τις λάβῃ, καὶ σῶσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν· αὖ δ' ἀναλώσας λάθῃ, συνανάλωσῃ καὶ τὸ μνησθαι τῇ τύχῃ τὴν χάριν· καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως. οἱ μὲν χρυσάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, οὐδ' εἰ συνέβῃ τι παρὰ τῶν θεῶν χρηστὸν, μνημονεύουσι· πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβὰν ἕκαστον τῶν προὑπαρξάντων ὡς τὰ πολλὰ κρίνεται. διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς, ὧς ἄνδρες ἀθηναῖοι, φροντίσαι, ἵνα ταυτ' ἐπανορθωσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. εἰ δὲ προησόμεθα, ὧς ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἴτ' Ὀλυμπον ἐκεῖνος καταστρέφεται, φρασάτω τις ἔμοι, τί τὸ κωλύον ἔτ' αὐτὸν ἔσται βαδίζειν ὅποι βούλεται. ἄρα γε λογίζεται τις ὑμῶν,

ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. Εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ἡμῶν
 πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον, σφαλε-
 ροὶ σύμμαχοι, καὶ μέχρι τοῦ ταῦτ' ἂν ἐγνω-
 κότες ἦσαν ἴσως· ἐπειδὴ δ' ἐκ τῶν πρὸς αὐ-
 τοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν
 ἔχθραν αὐτοὺς, ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πε-
 πόνθασιν, ἔχειν. Οὐ δεῖ δὲ τοιοῦτον, ὃ ἄν-
 δρες ἀθηναῖοι, παραπειστώκοντα καιρὸν ἀφεῖ-
 ναι, οὐδὲ δὲ παθεῖν ταῦτόν, ὅπερ ἤδη πολ-
 λάκις πρῶτον πεπόνθατε· εἰ γὰρ ὅθ' ἤκο-
 μεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες, καὶ παρήσαν
 Ἀμφιπολιτῶν Ἱέραξ, καὶ Στρατοκλῆς ἐπὶ
 τουτὶ τὸ βῆμα, κελεύοντες ὑμᾶς πλεῖν καὶ
 παραλαμβάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν πα-
 ρειχόμεθ' ἡμεῖς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προ-
 θυμίαν, ἥνπερ ὑπὲρ τῆς Εὐβοέων σωτηρίας,
 εἶχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε, καὶ πάντων τῶν
 μετὰ ταῦτα ἂν ἦτε ἀπηλλαγμένοι πραγμά-
 των· καὶ πάλιν, ἥνικα Πύδνα, Ποτίδαια,
 Μεθώνη, Παγασαί, τᾶλλα, ἵνα μὴ καθ'
 ἕκαστα λέγων διατρίβω, πολιορκούμενα
 ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἐνὶ τῷ πρώ-
 τῳ προθύμῳ καὶ ὡς προσῆκεν ἐβοηθήσαμεν
 αὐτοί, ῥάονι καὶ πολὺ ταπεινοτέρῳ νῦν ἂν
 ἐχρῶμεθα τῷ Φιλίππῳ. Νυνὶ δὲ τὸ μὲν πα-
 ρὸν αἰεὶ προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντα αὐτό-
 ματ' οἰόμενοι σχήσειν καλῶς, πύξήσαμεν,
 ὃ ἄνδρες ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἡμεῖς, καὶ
 κατεστήσαμεν τηλικούτον, ἡλίχος οὐδεὶς πω
 βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. Νυνὶ δὲ και-
 ρὸς ἔκει· τίς οὗτος; ὁ τῶν Ὀλυνθίων, αὐτό-

ρασπάζεται τι τῶν ὅλων πραγμάτων· οὐ μὲν
 ἀλλ' ἐπεικῶς, ὥς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ',
 ὃ δυσμαχώτατόν ἐστι τῶν Φιλίππου πραγμά-
 των, καὶ βέλτιστον ὑμῖν· τὸ γὰρ εἶναι πάν-
 των ἐκείνον ἓνα ὄντα κύριον καὶ ῥητῶν καὶ
 ἀπορρήτων, καὶ ἅμα στρατηγὸν, καὶ δεσ-
 πότην, καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν
 παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς μὲν τὸ τὰ
 τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττε-
 σθαι, πολλῶ προέχει, πρὸς δὲ τὰς καταλλα-
 γὰς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσεται ἄσμενος πρὸς
 ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει· δῆλον γάρ ἐστι
 τοῖς ὀλυνθίοις, ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης,
 οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ'
 ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρί-
 δος· καὶ ἴσασιν, ἃ, τ' ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε
 τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ πυδ-
 ναίων τοὺς ὑποδεξαμένους· καὶ ὅλως ἄπι-
 στον, οἶμαι, τοῖς πολιτείαις ἢ τυραννίς,
 ἄλλως τε καὶ ὅμορον χώραν ἔχουσι. Ταῦτ'
 οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὥς ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 καὶ τὰλλ', ἃ προσήκει, πάντα ἐνθυμουμέ-
 νους, φημι δεῖν ἐθέλῃσαι καὶ παροξυνθῆ-
 ναι, καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴπέρ πο-
 τε, καὶ νῦν, χρήματα εἰσφέροντας προθύ-
 μως, καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας, καὶ μηδὲν ἑλ-
 λείποντας· οὐδὲ γὰρ λόγος, οὐδὲ σκῆψις
 ἔθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν
 ὑπολείπεται· νυνὶ γὰρ, ὃ πάντες ἐθρυλλεῖ-
 τε, ὡς ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖ Φιλίπ-
 πον, γέγονεν αὐτόματον, καὶ ταῦτα ὡς ἂν

Ἀντὶ πολλῶν ἂν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερόν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει, περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε· ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν· οὐ γὰρ μόνον εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἤκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε· ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω, πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἴπειν· ὥστ' ἐξ ἀπάντων ῥαδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι· ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μονονουχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεῖς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν· εἴπερ ὑπὲρ σφτηρίας αὐτῶν φροντίζετε· ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὄντινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά· ἔστι δὲ τὰ γ' ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν, καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνδένδε βοηθήσητε, καὶ μὴ πάθῃτε ταῦτόν, ὅπερ καὶ πρότερον· πρεσβείαν δὲ πέμψειν, ἣτις ταῦτ' ἐρεῖ, καὶ παρῆσται τοῖς πράγμασιν· ὡς ἔστι μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πανούργος ὢν καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πρᾶγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἰκων, ἥνικα ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἀπειλῶν, (ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοιτο,) τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, τρέψῃται καὶ πα-

τῶν ἀθηναίων ὠνητοὺς ἐποίησαντο τοὺς τό-
 πους· καὶ ἕκαστον ἔδει διδόναι δύο ὀβολοὺς,
 καὶ καταβαλόντα θῆαν ἔχειν. ἵνα δὲ μὴ δο-
 κῶσιν οἱ πένητες τῷ ἀναλώματι λυπεῖσθαι,
 ἐκ τοῦ δημοσίου λαμβάνειν ἕκαστον ἐτάχθη
 τοὺς δύο ὀβολοὺς. Ἐντεῦθεν μὲν οὖν τὸ ἔθος
 ἤρξατο· προῆλθε δὲ εἰς τοσοῦτον, ὥστε οὐκ
 εἰς τοῦτο μόνον ἐλάμβανον, ἀλλὰ ἀπλῶς
 πάντα τὰ δημόσια χρήματα διενέμοντο· ὅθεν
 καὶ περὶ τὰς στρατείας ὀκνηροὶ κατέστησαν·
 πάλαι μὲν γὰρ στρατευόμενοι μισθὸν πα-
 ρὰ τῆς πόλεως ἐλάμβανον· τότε δὲ, ἐν ταῖς
 θεωρίαις καὶ ταῖς ἑορταῖς οἵκοι μένοντες,
 διενέμοντο τὰ χρήματα. οὐκ ἔτι οὖν ἤθελον
 ἐξίεναι καὶ κινδυνεύειν· ἀλλὰ καὶ νόμον ἔθεν-
 το περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρημάτων,
 θάνατον ἀπειλοῦντα τῷ γράψαντι μετατε-
 θῆναι ταῦτα εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν, καὶ
 γενέσθαι στρατιωτικά. Διὸ ὁ Δημοσθένης
 εὐλαβῶς ἄπτεται τῆς περὶ τούτου συμβου-
 λῆς, καὶ ὑπερωτήσας ἑαυτὸν, ὅτι „σὺ γρά-
 φεις ταῦτα εἶναι στρατιωτικά“; ἐπιφέρει,
 „μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε“. τοσαῦτα μὲν περὶ
 τῶν θεωρικῶν. διείλεκται δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ πε-
 ρὶ πολιτικῆς δυνάμεως, ἀξιῶν αὐτοὺς στρα-
 τεύεσθαι, καὶ μὴ διὰ ξένων, ὥσπερ εἰώ-
 θεσαν, ποιεῖσθαι τὴν βοήθειαν· τοῦτο γὰρ
 αἴτιον εἶναί φησι τοῦ τὰ πράγματα ἀπολ-
 λυσθαι.

λύσαντο τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον, ποιοῦν-
 τες τοῦτο παρὰ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς Φί-
 λιππον. συνετίθειντο γὰρ καὶ κοινῇ πολε-
 μεῖν πρὸς ἀθηναίους, καὶ ἄλλο τι δόξῃ,
 κοινῇ σπείσασθαι. ὁ δὲ Φίλιππος, πάλαι
 μὲν προφάσεως ἐπ' αὐτοὺς δεόμενος, τότε δὲ
 ταύτην λαβὼν, ὡς τὰς συνθήκας παραβεβη-
 κόσι, καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ
 φιλίαν ἐσπεισμένοις, πόλεμον ἐπήνεγκεν. οἱ
 δὲ πεπόμενασι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας περὶ
 βοηθείας· οἷς ὁ Δημοσθένης συναγορεύει,
 βοηθεῖν κελεύων τοῖς ὀλυνθίοις· καὶ φησι
 τὴν ὀλυνθίων σωτηρίαν ἀσφάλειαν τῶν ἀθη-
 ναίων εἶναι. σωζομένων γὰρ τῶν ὀλυνθίων,
 οὐδέποτε ἥξειν εἰς τὴν ἀπτικήν Φίλιππον,
 ἀλλὰ τοῖς ἀθηναίοις ἐξουσίαν ἔσσεσθαι πλεῖν
 ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, καὶ κεῖ ποιεῖσθαι τὸν
 πόλεμον· εἰ δὲ ὑπὸ Φιλίππῳ γένοιτο ἡ πό-
 λις αὕτη, ἀνεῖσθαι τὴν ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους
 ὁδὸν τῷ βασιλεῖ. φησὶ δὲ δύσμαχον εἶναι
 τὸν Φίλιππον, οὐκ ὡς ὑπέιληπται, θαρσύνων
 ἐπ' αὐτὸν τοὺς ἀθηναίους. διειλεχτάι δὲ καὶ
 περὶ τῶν δημοσίων χρημάτων, συμβουλευόντων
 αὐτὰ ποιῆσαι στρατιωτικὰ ἀντὶ θεωρικῶν.
 καὶ τὸ ἔθος οὐ πρόδηλον ὄν, ὃ ἐχρῶντο
 οἱ ἀθηναῖοι, ἀνάγκη σαφηνίσαι· οὐκ ὄντος
 τοῦ παλαιὸν θεάτρου λιθίνου παρ' αὐτοῖς,
 ἀλλὰ ξυλίνων συμπηγνυμένων ἱκρίων, καὶ
 πάντων καταλαμβάνειν τόπον σπευδόντων,
 πληγαὶ τε ἐγένοντο, καὶ πού καὶ τραύματα.
 τοῦτο κωλύσαι βουλευθέντες οἱ προεστῶτες

Δημοσθένους Ὀλυνθιακοί.

Λιβανίου σοφιστοῦ ὑπόθεσις τοῦ Ὀλυνθιακοῦ
πρώτου λόγου.

Ὀλυνθος ἦν πόλις ἐπὶ Θράκης ἑλληνικὸν
δὲ τῶν ταύτῃ ἐνοικούντων τὸ γένος ἀπὸ Καλ-
κίδος τῆς ἐν Εὐβοίᾳ· ἡ δὲ Χαλκὶς ἀθηναίων
ἄποικος. πολλοὶ δὲ πόλεμοι καὶ ἑνδοξοὶ
τῆς Ὀλύνθου ἀθηναίοις τε γὰρ ἐπολέμη-
σεν ἄρχουσι τῶν ἑλλήνων τὸ παλαιόν, καὶ
αὐτοὶς λακεδαιμονίοις· χρόνῳ τε εἰς δύναμιν
προῆλθε μεγάλην, καὶ τῶν συγγενῶν πό-
λεων ὑπερεῖχεν· ἦν γὰρ ἐπὶ Θράκης πολύ-
τι γένος χαλκιδικόν. Φιλίππῳ δὲ τῷ μα-
κεδόνων βασιλεῖ συμμαχίαν οἱ Ὀλύνθιοι ποιη-
σάμενοι, καὶ πολεμοῦντες μετ' αὐτοῦ πρὸς
ἀθηναίους τὸ κατ' ἀρχὰς, καὶ τοῦτο μὲν
Ἀνθεμοῦντα παρὰ τοῦ Μακεδόνα εἰληφότες,
πόλιν ἀμφισβητήσιμον μακεδόσι καὶ Ὀλυν-
θίοις· τοῦτο δὲ Ποτίδαιαν, ἣν ἀθηναίων
ἐχόντων ἐκπολιορκήσας ὁ Φίλιππος Ὀλυν-
θίοις παρέδωκεν· ὕστερον ὑποπτεύειν ἤρξαν-
το τὸν βασιλέα, ὁρῶντες αὐτοῦ ταχεῖαν καὶ
πολλὴν τὴν αὔξησιν, οὐ πιστὴν δὲ τὴν γνώ-
μην. ἀποδημοῦντα δὲ τηρήσαντες αὐτὸν,
πέμψαντες πρέσβεις πρὸς ἀθηναίους, κατε-

ὁμοίως ὑπηρετῆται, ταχέως ὄψεσθε καὶ
τὸν βίον τὸν ὑμέτερον αὐτῶν ἐπιδεδωκότα,
καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐμὴν ἠύξημένην, καὶ τὴν
πόλιν εὐδαίμονα γεγεννημένην. Ἄξιον μὲν
οὖν, Τηλικούτων ἀγαθῶν ἕνεκα μηδὲν ἐλλεί-
πειν, ἀλλὰ καὶ πόνους καὶ κινδύνους οὐ-
στινασοῦν ὑπενεγχεῖν. Ὑμῖν δ' ἔξειστι μηδὲν
Ταλαιπωρηθεῖσιν, ἀλλὰ πιστοῖς μόνον καὶ
δικαίοις οὖσιν, ἅπαντα ταῦτα διαπραΰνα-
σθαι.

τῆς ἀρετῆς ὠφελεῖν νομίζετε, τὸ δ' ὄνομα
 δυσχερέστερον ἔχειν, ἀλλ' οἷον περ ὀνομά-
 των ἕκαστα τῶν πραγμάτων τετύχηκε, τοι-
 αύτας ἡγεῖσθε καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῶν εἶναι.
 Μὴ φθονεῖτε τοῖς παρ' ἐμοῦ πρωτεύουσιν, ἀλλ'
 ἀμιλλᾶσθε, καὶ πειρᾶσθε, χρηστοὺς ὑμᾶς
 αὐτοὺς παρέχοντας, ἐξισοῦσθαι τοῖς προέ-
 χουσι. Φιλεῖν οἶεσθε δεῖν, καὶ τιμᾶν, οὐσ-
 περ ἂν καὶ ὁ βασιλεὺς, ἵνα καὶ παρ' ἐμοῦ
 τυγχάνητε τῶν αὐτῶν τούτων. Οἷά περ πα-
 ρόντος ἐμοῦ λέγετε, τοιαῦτα καὶ ἀπόντος
 φρονεῖτε. Τὴν εὖνοιαν τὴν πρὸς ἡμᾶς, ἐν
 τοῖς ἔργοις ἐνδείκνυσθε μᾶλλον, ἢ ταῖς λό-
 γοις. Ἀπάσχοντες ὑφ' ἐτέρων ὀργίζεσθε,
 ταῦτα τοῖς ἄλλοις μὴ ποιεῖτε. Περὶ ὧν ἂν
 ἐν τοῖς λόγοις κατηγορῇτε, μηδὲν τούτων
 ἐν τοῖς ἔργοις ἐπιτηδεύετε. Τοιαῦτα προσ-
 δοκατε πράξειν, οἷα ἂν περὶ ἡμῶν διανοεῖσθε.
 Μὴ μόνον ἐπαινεῖτε τοὺς ἀγαθοὺς, ἀλλὰ
 καὶ μιμεῖσθε. Τοὺς λόγους τοὺς ἐμούς,
 νόμους εἶναι νομίζετε καὶ πειρᾶσθε τούτοις
 ἐμμένειν, εἰδότες, ὅτι τοῖς μάλιστα ποιοῦ-
 σιν ὑμῶν, ἃ βούλομαι, τούτοις ἐξέσται
 ζῆν ὡς αὐτοὶ βούλονται. Κεφάλαιον δὲ τῶν
 εἰρημένων, οἷουσπερ ἂν τοὺς ὑφ' ὑμῶν ἀρ-
 χομένους οἶεσθε δεῖν περὶ ὑμᾶς εἶναι, τοι-
 ούτους χρὴ περὶ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐμὴν ὑμᾶς
 γίνεσθαι. Καὶ ταῦτ' ἐὰν ποιῇτε, τί δεῖ πε-
 ρὶ τῶν συμβησομένων μακρολογεῖν; ἦν γὰρ
 ἐγὼ τε παρέχω τοιούτον ἑμαυτόν, οἷόν περ
 ἐν τῷ παρελθόντι χρόνῳ, καὶ τὰ παρ' ὑμῶν

τα περὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ἔξει. Ταπεινοὺς μὲν εἶναι χρὴ πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν ἐμὴν, ἐμμένοντας τοῖς ἡθεσι, καὶ διαφυλάττοντας τοὺς νόμους τοὺς βασιλικούς, λαμπροὺς δ' ἐν ταῖς ὑπὲρ τῆς πόλεως λειτουργίαις, καὶ τοῖς ὑπὲρ ἐμοῦ προσταττομένοις. Προτρέπτε τοὺς νεωτέρους ἐπ' ἀρετὴν, μὴ μόνον παραιοῦντες, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰς πράξεις ὑποδεικνύντες αὐτοῖς, ὁποίους εἶναι χρὴ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀγαθοὺς. Διδάσκετε τοὺς παῖδας τοὺς ὑμετέρους αὐτῶν βασιλεύειν, καὶ περὶ τὴν παιδείῃσιν τὴν τοιαύτην ἐδιζετε αὐτοὺς ὡς μάλιστα διατρίβειν· ἐὰν γὰρ ἄρχεσθαι μάθωσι, πολλῶ μᾶλλον ἄρχειν δυνήσονται, καὶ πιστοὶ μὲν ὄντες, καὶ δίκαιοι, μεδέξουσι τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν, κακοὶ δὲ γεγόμενοι, κινδυνεύσουσι περὶ τῶν ὑπαρχόντων. Μέγιστον ἡγεῖσθε τοῖς παισὶ καὶ βεβαιότατον πλοῦτον παραδώσειν, ἐὰν αὐτοῖς δύνῃσθε τὴν ἡμέτεραν εὐνοίαν καταλιπεῖν. Ἀθλιωτάτους ἡγεῖσθε καὶ δυστυχιστάτους, ὅσοι περὶ τοὺς πιστεύσαντας ἄπιστοι γεγόνασιν· ἀνάγκη γὰρ τοὺς τοιούτους ἀδύμῳς ἔχοντας, καὶ φοβουμένους ἅπαντας, καὶ μηδὲν μᾶλλον πιστεύοντας τοῖς φίλοις, ἢ τοῖς ἐχθροῖς, τὸν ἐπίλοιπον χρόνον διάγειν. Ζηλοῦτε μὴ τοὺς πλεῖστα κερτημένους, ἀλλὰ τοὺς μηδὲν κακὸν σφίσιν αὐτοῖς συνειδότας· μετὰ γὰρ τοιαύτης ψυχῆς ἡδιον ἂν τις τὸν βίον δύναίτο διάγειν. Μὴ τὴν κακίαν δύνασθαι μὲν πλείον τῆς ἀρε-

τας, ἀλλ' ἐξελέγχετε, καὶ νομίζετε τῆς αὐ-
 τῆς εἶναι ζημίας ἀξίους τοὺς συγχρύπτοντας
 τοῖς ἐξαμαρτάνουσιν. Εὐτυχεῖς δὲ νομίζετε
 μὴ τοὺς λανθάνοντας, ἐάν τι κακὸν ποιήσω-
 σιν, ἀλλὰ τοὺς μηδὲν ἐξαμαρτάνοντάς. Τοὺς
 μὲν γὰρ εἰκὸς τοιαῦτα παθεῖν, οἵάπερ αὐ-
 τοὶ ποιοῦσι, τοὺς δὲ χάριν ἀπολαβεῖν, ἵς
 ἄξιοι τυγχάνουσιν ὄντες. Ἐπαιρίας μὴ ποιῶ-
 τε, μήτε συνόδους, ἄνευ τῆς ἐμῆς γνώμης·
 αἱ γὰρ τοιαῦται συστάσεις, ἐν μὲν ταῖς ἄλ-
 λαις πολιτείαις πλεονεχτοῦσιν, ἐν δὲ ταῖς
 μοναρχίαις κινδυνεύουσιν. Μὴ μόνον σφέχε-
 σθε τῶν ἀμαρτημάτων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπι-
 τηδευμάτων τῶν τοιούτων, ἐν οἷς ἀναγκαῖόν
 ἐστὶν ὑποψίαν γίνεσθαι. Τὴν ἐμὴν φιλίαν
 ἀσφαλεστάτην καὶ βεβαιωτάτην εἶναι νομίζε-
 τε, καὶ διαφυλάττετε τὴν παροῦσαν κατά-
 στασιν, καὶ μηδεμιᾶς ἐπιθυμεῖτε μεταβολῆς
 εἰδότες, ὅτι διὰ τὰς τοιαύτας ταραχὰς ἀναγ-
 καῖόν ἐστι καὶ τὰς πόλεις ἀπόλλυσθαι, καὶ
 τοὺς οἴκους τοὺς ἰδίους ἀναστίλους γίνεσθαι.
 Μὴ μόνον τὰς φύσεις αἰτίας νομίζετε τοῦ
 χαλεποῦς ἢ πρᾶους εἶναι τοὺς τυράννους,
 ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον τῶν πολιτῶν. Πολλοὶ
 γὰρ ἤδη, διὰ τὴν τῶν ἀρχομένων κακίαν,
 τραχύτεροι ἢ κατὰ τὴν ἑαυτῶν γνώμην, ἄρ-
 χεῖν ἠναγκάσθησαν. Θαρρνεῖτε μὴ διὰ τὴν
 ἐμὴν μάλλον πραότητα, ἢ διὰ τὴν ὑμέτεραν
 αὐτῶν ἀρετήν. Τὴν ἐμὴν ἀσφάλειαν, ἀδελφίαν
 ἑαυτοῖς εἶναι νομίζετε, καλῶς γὰρ τῶν πε-
 ρὶ ἐμὲ καθεστῶτων, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ

ται . Τους χρηματισμούς τους παρὰ τὸ δίκαιον γιγνομένους , ἡγείσθε μὴ πλουῦτον , ἀλλὰ κίνδυνον ποιήσειν . Μὴ τὸ μὲν λαβεῖν κέρδος εἶναι νομίζετε , τὸ δ' ἀναλῶσαι ζημίαν . Οὐδέτερον γὰρ τούτων αἰετὶ τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν , ἀλλ' ὁπότερον ἂν ἐν καιρῷ καὶ μετ' ἀρετῆς γίγνηται , τοῦτ' ὠφελήσεται τοὺς ποιοῦντας . Μὴδὲ πρὸς ἐν χαλεπῶς ἔχετε τῶν ὑπὸ ἐμοῦ προσταπτομένων ὅσοι γὰρ ἂν ὑμῶν περὶ πλείστα τῶν ἐμῶν χρησίμους αὐτοὺς παρέχωσιν , οὗτοι πλείστα τοὺς οἰκούς τοὺς ἑαυτῶν ὠφελήσουσιν . Ὅ , τι ἂν ὑμῶν ἕκαστος αὐτὸς αὐτῷ τύχῃ συνειδώς , ἡγείσθω μὴδὲ ἐμὲ λήσσειν· ἀλλ' ἐὰν καὶ τὸ σῶμα τοῦμὸν μὴ παρῇ , τὴν γε διάνοιαν τὴν ἐμὴν οἰέσθω τοῖς γιγνομένοις παριστάναι . Ταύτην γὰρ τὴν γνώμην ἔχοντες , σωφρονίστερον ἂν βουλευσάισθε περὶ αὐτῶν . Μὴδὲν ἀποκρύπτεσθε , μήθ' ὧν κέκτησθε , μήθ' ὧν ποιεῖτε , μήθ' ὧν μέλλετε πράττειν , εἰδότες , ὅτι περὶ τὰ κεκρυμμένα τῶν πραγμάτων , ἀναγκαῖόν ἐστι πολλοὺς φόβους γίνεσθαι . Μὴ τεχνικῶς ζητεῖτε πολιτεύεσθαι , μὴδ' ἀφανῶς , ἀλλ' οὕτως ἀπλῶς καὶ φανερώς , ὥστε μὴδ' ἂν τις βούληται , ῥάδιον εἶναι ὑμᾶς διαβάλλειν . Δοκιμάζετε τὰς πράξεις , καὶ νομίζετε πονηρὰς μὲν , ἃς ἂν πράττοντες ἐμὲ βούλησθε λανθάνειν , χρηστὰς δὲ , περὶ ὧν ἂν ἐγὼ μέλλω πυθόμενος βελτίους ὑμᾶς νομιεῖν . Μὴ κατασιωπᾶτε , ἐὰν τινας ὁράτε περὶ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐμὴν πονηροὺς ὄν-

ἂν καὶ μεταπεισθεῖεν οἱ δὲ πρὸς τῷ πεφυ-
κέναι, καὶ διεγνωχότες ὅτι μέγιστόν ἐστι
τῶν ἀγαθῶν ἀρετή, δῆλον ὅτι πάντα τὸν
βίον ἐν ταύτῃ τῇ Τόξει διαμένουσι. Διὰ τοῦ-
το δὲ πλείους ἐποίησάμην τοὺς λόγους καὶ
περὶ ἑμαυτοῦ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν προει-
ρημένων, ἵνα μηδεμίαν ὑπολίπω πρόφασιν,
ὡς οὐ δεῖ ποιεῖν ὑμᾶς ἐκόντας, καὶ προθύ-
μως, ἅττ' ἂν ἐγὼ προστάξω, καὶ συμβου-
λεύσω.

Φημί δὴ πρᾶττειν ἕκαστον ὑμῶν, ἐφ' οἷς
ἐφέστηκεν, ἐπιμελῶς καὶ δικαίως. Καθ' ὅπο-
τερον γὰρ ἂν ἐλλίπητέ τι τούτων, ἀνάγκη
ταύτῃ κακῶς ἔχειν τὰς πράξεις. Μηδενὸς
οὖν ὀλιγωρεῖτε, μηδὲ καταφρονεῖτε τῶν προ-
σ τεταγμένων, ὑπολαμβάνοντες, ὡς οὐ πα-
ρὰ ταῦτ' ἐστίν, ἀλλ' ὡς παρ' ἕκαστον τῶν
μερῶν ἢ καλῶς ἢ κακῶς ἔξον τὸ σύμπαν,
οὕτω σπουδάζετε περὶ αὐτῶν. Καὶ κή-
δεσθε μηδὲν ἥττον τῶν ἐμῶν, ἢ τῶν ὑμετέ-
ρων αὐτῶν, καὶ μὴ νομίζετε μικρὸν ἀγαθὸν
εἶναι τὰς τιμὰς, ἃς ἔχουσιν οἱ καλῶς τῶν
ἡμετέρων ἐπιστατοῦντες. Ἀπέχεσθε τῶν ἀλ-
λοτριῶν, ἵν' ἀσφαλέστερον τοὺς οἴκους τοὺς
ὑμετέρους αὐτῶν κεκτηῖσθε. Τοιούτους εἶναι
χρὴ περὶ τοὺς ἄλλους ὑμᾶς, οἷόν περ ἐμὲ
περὶ ὑμᾶς ἀξιούτε γίνεσθαι. Μὴ σπεύδετε
πλουτεῖν μᾶλλον, ἢ χρηστοὶ δοκεῖν εἶναι,
γινώσκοντες, ὅτι καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν
Βαρβάρων οἱ μεγίστας ἐπ' ἀρετῇ δόξας ἔχον-
τες, πλείστον ἀγαθῶν δεσπόται καθίσταν-

μεγίστων ἐπαίνων ἄξιαί τυγχάνουσιν οὖσαι.
 (Τούτων ἕνεκα,) ταῦτα διανοηθεῖς, περιτ-
 τότερον τῶν ἄλλων ἥσκησα τὴν σωφροσύνην,
 καὶ τὴν δικαιοσύνην, καὶ ταύτας προειλό-
 μην τῶν ἡδονῶν, οὐ τὰς ἐπὶ τοῖς ἔργοις μη-
 δεμίαν τιμὴν ἐχούσας, ἀλλὰ τὰς ἐπὶ ταῖς
 δόξαις (ταῖς) δι' ἀνδραγαθίαν γινομέναις.
 Χρὴ δὲ δοκιμάζειν τὰς ἀρετὰς, οὐκ ἐν ταῖς
 αὐταῖς ιδέαις ἀπάσας, ἀλλὰ τὴν μὲν δι-
 καιοσύνην ἐν ταῖς ἀπορίαις, τὴν δὲ σωφρο-
 σύνην ἐν ταῖς δυναστείαις, τὴν δὲ καρτερίαν
 ἐν ταῖς τῶν νεωτέρων ἡλικίαις. Ἐγὼ τοίνυν
 ἐν ᾧασι τοῖς καιροῖς τούτοις φανήσομαι
 πεῖραν τῆς ἑμαυτοῦ φύσεως δεδοκώς. Ἐν-
 δεῆς μὲν γὰρ χρημάτων καταλειφθεῖς, οὐ-
 τω δίκαιον ἑμαυτὸν παρέσχον, ὥστε μηδένα
 λυπῆσαι τῶν πολιτῶν λαβὼν δ' ἐξουσίαν,
 ὥστε ποιεῖν ὃ, τι ἂν βούλωμαι, σωφρονέ-
 στερος τῶν ιδιωτῶν ἐγενόμην. Τούτων δ' ἀμ-
 φοτέρων ἐκράτησα, ταύτην ἔχων τὴν ἡλικίαν,
 ἐν ἧ τεὺς πλείστους ἂν εὖροιμεν μάλιστα
 περὶ τὰς πράξεις ἐξαμαρτάνοντας. Καὶ πάν-
 τα ταῦτα ἐν ἐτέροις μὲν ἴσως ἂν ὥκνουν εἰ-
 πεῖν, οὐχ ὥς οὐ φιλοτιμούμενος ἐπὶ τοῖς
 πεπραγμένοις, ἀλλ' ὥς οὐκ ἂν πιστευθεῖς
 ἐκ τῶν λεγομένων. Ὑμεῖς δ' αὐτοί μοι μάρ-
 τυρές ἐστε πάντων τῶν εἰρημένων. Ἄξιον μὲν
 οὖν καὶ τοὺς φύσει κοσμίους ὄντας ἐπαινεῖν
 καὶ θαυμάζειν, ἔτι δὲ μᾶλλον τοὺς καὶ με-
 τὰ λογισμοῦ τοιούτους ὄντας. Οἱ μὲν γὰρ
 τύχη, καὶ μὴ γνώμη σωφρονοῦντες, τυχόν

δον ἐν αὐτοῖς τοῖς βασιλείοις στάσεις καὶ
 διαφορὰς ἑαυτοῖς ἐγκαταλείποντες. Καίτοι
 χρὴ τοὺς ὀρθῶς βασιλεύοντας, μὴ μόνον
 τὰς πόλεις ἐν ὁμονοίᾳ πειρᾶσθαι διάγειν,
 ὧν ἂν ἄρχωσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἰδίους οἴκους
 καὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν κατοικῶσιν. "Απαν-
 τα γὰρ ταῦτα, σωφροσύνης ἔργα καὶ δικαιο-
 σύνης ἐστίν. Οὐ τὴν αὐτὴν δὲ γνώμην ἔσ-
 χον οὐδὲ περὶ τῆς παιδοποιΐας τοῖς πλεί-
 στοις τῶν βασιλέων· οὐδ' ὥμῃδην δεῖν τοὺς
 μὲν ἐκ ταπεινοτέρας ποιήσασθαι τῶν παί-
 δων, τοὺς δ' ἐκ σεμνοτέρας, οὐδὲ τοὺς μὲν
 νόθους αὐτῶν, τοὺς δὲ γνησίους καταλι-
 πεῖν, ἀλλὰ πάντας ἔχειν τὴν αὐτὴν φύσιν,
 καὶ πρὸς πατρός, καὶ πρὸς μητρός ἀνευγ-
 κεῖν, τῶν μὲν θνητῶν εἰς Εὐαγόραν τὸν πα-
 τέρα τὸν ἐμόν, τῶν δ' ἡμιθέων εἰς Αἰακίδας,
 τῶν δὲ θεῶν εἰς Δία, καὶ μηδένα τῶν ἐξ
 ἐμοῦ γενομένων ἀποστερηθῆναι ταύτης τῆς
 εὐγενείας. Πολλῶν δὲ με προτρεπόντων ἐμ-
 μένειν τοῖς ἐπιτηδεύμασι τούτοις, οὐχ ἥκι-
 στά με κακεῖνο παρεκάλεσεν, ὅτι τῆς μὲν
 ἀνδρίας καὶ τῆς δεινότητος καὶ τῶν ἄλλων
 τῶν εὐδοκιμούντων, ἐώρων καὶ τῶν κακῶν ἀν-
 δρῶν πολλοὺς μετέχοντας, τὴν δὲ σωφρο-
 σύνην καὶ τὴν δικαιοσύνην ἴδια κτήματα τῶν
 καλῶν καγαθῶν ὄντα. Κάλλιστον οὖν ὑπέ-
 λαβον, εἰ τις δύναιτο ταύταις ταῖς ἀρεταῖς
 προσέχειν τὸν νοῦν, τῶν ἄλλων ἀφελόμενος,
 ὧν μηδὲν μέρος τοῖς πονηροῖς μέτεστιν, ἀλ-
 λά καὶ γνησιώταται καὶ βεβαιόταται, καὶ

σαι τῶν τοιούτων ὑποψιῶν, ἅμα δὲ παράδειγμα καταστήσαι τὸν τρόπον τὸν ἑμαυτοῦ τοῖς ἄλλοις πολίταις· γινώσκων, ὅτι φιλεῖ τὸ πλῆθος ἐν τούτοις τοῖς ἐπιτηδεύμασι τὸν βίον διάγειν, ἐν οἷς ἂν τοὺς ἄρχοντας τοὺς ἑαυτῶν ὁρῶσι διατρίβοντας. Ἐπειτα καὶ προσήκειν ἡγησάμην, τοσούτῳ τοὺς βασιλέας βελτίους εἶναι τῶν ἰδιωτῶν, ὅσῳ περ καὶ τὰς τιμὰς μείζους αὐτῶν ἔχουσι, καὶ δεινὰ ποιεῖν, ὅσοι τοὺς μὲν ἄλλους κοσμίως ζῆν ἀναγκάζουσιν, αὐτοὶ δ' αὐτοὺς μὴ σωφρονεστέρους τῶν ἀρχομένων παρέχουσι. Πρὸς δὲ τούτοις, τῶν μὲν ἄλλων πράξεων ἐώρων ἐγκρατεῖς καὶ τοὺς πολλοὺς γιγνομένους, τῶν δ' ἐπισυμμιῶν τῶν περὶ τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς βελτίστους ἡττωμένους. Ἡβουλήθη οὖν ἐν τούτοις ἑμαυτὸν ἐπιθεῖναι καρτερεῖν δυνάμενον, ἐν οἷς ἔμελλον οὐ μόνον τῶν πολλῶν διοίσειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπ' ἀρετῇ μέγα φρονούντων. Ἐπὶ δὲ καὶ τῶν τοιούτων πολλὴν κακίαν κατεγίγνωσκον, ὅσοι γυναῖκας λαβόντες, καὶ κοινωνίαν ποιησάμενοι παντὸς τοῦ βίου, μὴ στέργουσιν οἷς ἔπραξαν, ἀλλὰ ταῖς αὐτῶν ἡδοναῖς λυποῦσι ταύτας, ὑφ' ὧν αὐτοὶ μηδὲν ἀξιοῦσι λυπεῖσθαι· καὶ περὶ μὲν ἄλλας κοινωνίας τινὰς, ἐπιεικεῖς σφᾶς αὐτοὺς παρέχουσιν, ἐν δὲ ταῖς πρὸς τὰς γυναῖκας ἐξαμαρτάνουσιν· ὥς ἴδει τοσούτῳ μᾶλλον διαφυλάττειν, ὅσῳ περ οἰκειότεραι καὶ μείζους οὔσαι τυγχάνουσι τῶν ἄλλων· εἴτα καὶ λανθάνουσιν ἐν

ἀλλ' αἰροῦμαι, μετὰ δικαιοσύνης τὴν ἑμαυτοῦ μόνην ἔχειν μᾶλλον, ἢ μετὰ κακίας πολλαπλασίαν τῆς ὑπαρχούσης κτήσασθαι. Καὶ τί δεῖ καθ' ἑκάστον λέγοντα διατρίβειν, ἄλλως τε καὶ συντόμως ἔχοντα δηλῶσαι περὶ ἑμαυτοῦ; φανήσομαι γὰρ μηδένα μὲν πώποτ' ἀδικήσας, πλείους δὲ καὶ τῶν πολιτῶν καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εὖ πεποιηκώς, καὶ μείζους δωρεὰς ἑκατέροις δεδωκώς, ἢ σύμπαντες οἱ πρὸ ἑμοῦ βασιλεύσαντες. Καίτοι χρὴ τοὺς μέγα φρονούντας ἐπὶ δικαιοσύνη, καὶ προσποιουμένους χρημάτων εἶναι κρείττους, τοιαύτας ὑπερβολὰς ἔχειν εἰπεῖν περὶ αὐτῶν. Καὶ μὲν δὴ καὶ περὶ σωφροσύνης ἔτι μείζω τούτων ἔχω διελθεῖν. Εἰδὼς καὶ ἅπαντας ἀνθρώπους περὶ πλείστου ποιουμένους τοὺς παῖδας τοὺς ἑαυτῶν, καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ μάλιστα ὀργιζομένους τοῖς εἰς ταῦτα ἔξαμαρτάνουσι, καὶ τὴν ὕβριν τὴν περὶ ταῦτα μεγίστων κακῶν αἰτίαν γιγνομένην, καὶ πολλοὺς ἤδη τῶν ἰδιωτῶν καὶ τῶν δυναστευόντων διὰ ταύτην ἀπολλυμένους, οὕτως ἔφυγον τὰς αἰτίας ταύτας, ὥστε ἐξ οὗ τὴν βασιλείαν ἔλαβον, οὐδενὶ φανήσομαι σώματι πεπλησιακώς, πλὴν τῆς ἑμαυτοῦ γυναικός, οὐκ ἀγνοῶν, ὡς καχεῖνοι παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐδοκιμοῦσιν, ὅσοι περὶ μὲν τὰ τῶν πολιτῶν δίκαιοι τυγχάνουσιν ὄντες, ἄλλοθεν δὲ ποθεν ἑαυτοῖς ἐπορίσαντο τὰς ἡδονάς· ἀλλὰ βουλόμενος ἅμα μὲν ἑμαυτὸν ὡς πωρρόρωτάτῳ ποιῇ-

κῆς καὶ δαπάνης· εἰδὼς δ' ἑτέρους, ἐν τοῖς τοιοῦτοις καιροῖς, ἐκ παντὸς τρόπου τὰ σφέτερ' αὐτῶν διορθοῦμένους, καὶ πολλὰ παρὰ τὴν φύσιν τὴν αὐτῶν πράττειν ἀναγκαζομένους· ὅμως οὐδ' ὑφ' ἐνὸς τούτων διεφθάρην, ἀλλ' οὕτως ὁσίως καὶ καλῶς ἐπεμελήθην τῶν πραγμάτων, ὥστε μηδὲν ἐλλείπειν, ἐξ ὧν οἰόντ' ἦν αὐξηθῆναι καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν ἐπιδοῦναι τὴν πόλιν. Πρὸς τε καὶ τοὺς πολίτας, μετὰ τοσαύτης πρᾶότητος προσηνέχθην, ὥστε μήτε φυγὰς, μήτε θανάτους, μήτε χρημάτων ἀποβολὰς, μήτ' ἄλλην μηδεμίαν τοιαύτην συμφορὰν ἐπὶ τῆς ἐμῆς γεγενῆσθαι βασιλείας. Ἀβάτου δ' ἡμῖν τῆς Ἑλλάδος οὔσης, διὰ τὸν πόλεμον τὸν γεγενημένον, καὶ πανταχοῦ συλουμενῶν ἡμῶν, τὰ πλεῖστα τούτων διέλυσα, τοῖς μὲν ἅπαντα ἀποτίνων, τοῖς δὲ μέρη, τῶν δ' ἀναβάλλεσθαι δεόμενος, πρὸς δὲ τοὺς ὅπως ἡδυνάμην περὶ τῶν ἐγκλημάτων διαλλαττόμενος. Ἔτι δὲ καὶ τῶν τὴν νῆσον οἰκούντων δυσκόλως πρὸς ἡμᾶς διαχειμένων, καὶ βασιλέως τῷ μὲν λόγῳ διηλλαγμένου, τῇ δ' ἀληθείᾳ τραχέως ἔχοντος, ἀμφοτέρω ταῦτα κατεπράϋνα, τῷ μὲν προθύμως ὑπηρετῶν, πρὸς δὲ τοὺς δίκαιον ἑμαυτὸν παρέχων. Τοσούτου καὶ δέω τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖν, ὥσθ' ἑτέροι μὲν, ἦν καὶ μικρῷ μείζω τῶν ὁμόρων δύναμιν ἔχωσιν, ἀποτέμνονται τῆς γῆς, καὶ πλεονεκτεῖν ζητοῦσιν· ἐγὼ δ' οὐδὲ τὴν διδομένην μοι χώραν ἠξίωσα λαβεῖν,

διένειμιν ; ὁ δὲ πατὴρ Εὐαγόρας , ἀπολίσαντων ἐτέρων τὴν ἀρχὴν , πάλιν ἀνέλαβεν , ὑποστὰς τοὺς μεγίστους κινδύνους , καὶ τοσοῦτον μετέστησεν , ὥστε μηκέτι Φοίνικας Σαλαμινίων τυραννεῖν , ἀλλ' ὥσπερ ἦν τὴν ἀρχὴν , τούτους καὶ νῦν ἔχειν τὴν βασιλείαν .

Λοιπὸν οὖν ἐστὶν , ὥτ' προεθέμην , περὶ ἑμαυτοῦ διελθεῖν , ἵν' ἐπίσκησθε ὅτι τοιοῦτός ἐστιν ὑμῶν ὁ βασιλεύς , ὃς οὐ μόνον διὰ τοὺς προγόνους , ἀλλὰ καὶ δι' αὐτόν , δικαίως ἂν καὶ μείζονος τιμῆς ἢ τηλικαύτης ἀρχῆς ἀξιοθεῖν . Οἶμαι γὰρ ἔγωγε πάντας ἂν ὁμολογῆσαι , πλείστου τῶν ἀρετῶν ἀξίας εἶναι , τὴν τε σωφροσύνην , καὶ τὴν δικαιοσύνην . Οὐ γάρ μόνον ἡμᾶς τό καθ' αὐτὰς ὠφελοῦσιν , ἀλλ' , εἰ θέλοιμεν σκοπεῖν καὶ τὰς φύσεις , καὶ τὰς δυνάμεις , καὶ τὰς χρήσεις τῶν πραγμάτων , εὐρήσομεν τὰς μὲν μὴ μετεχούσας τούτων τῶν ἰδεῶν , μεγάλων κακῶν αἰτίας οὔσας , τὰς δὲ μετὰ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης γιγνομένας , πολλὰ τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων ὠφελοῦσας . Εἰ δὲ δή τινες τῶν προγεγενημένων ἐπὶ ταύταις ταῖς ἀρεταῖς εὐδοκίμησας , ἡγοῦμαι καὶ μοι προσήκειν τῆς αὐτῆς δόξης ἐκείνοις τυγχάνειν . Τὴν μὲν οὖν δικαιοσύνην , ἐκεῖθεν ἂν μάλιστα κατίδοιτε . Παραλαβὼν γὰρ ὅτ' εἰς τὴν ἀρχὴν καθιστάμην , τὰ μὲν βασιλεια χρημάτων κενά , καὶ πάντα κατηνάλωμένα , τὰ πράγματα δὲ ταραχῆς μεστά , καὶ πολλῆς ἐπιμελείας δεόμενα , καὶ φυλα-

τις σαφέστερον ἐπιδείξειεν ἢ διὰ τούτων τῶν παραδειγμάτων πλείστου τὰς μοναρχίας ἀξίας οὐσας ; φαίνονται γὰρ οἱ τε διὰ τέλους τυραννούμενοι , μεγίστας δυνάμεις ἔχοντες· οἱ τε καλῶς ὀλιγαρχούμενοι , περὶ ᾧ μάλιστα σπουδάζουσιν , οἱ μὲν ἕνα μόνον στρατηγόν , οἱ δὲ βασιλεία τῶν στρατοπέδων κύριον καθιστάντες , οἱ τε μισοῦντες τὰς τυραννίδας , ὅποταν πολλοὺς ἄρχοντας ἐκπέμψωσιν , οὐδὲν τῶν δεόντων πράττοντες. Εἰ δὲ δεῖ τι καὶ τῶν ἀρχαίων εἰπεῖν , λέγεται καὶ τοὺς Θεοὺς ὑπὸ τοῦ Διὸς βασιλεύεσθαι. Περὶ ὧν , εἰ μὲν ὁ λόγος ἀληθὴς ἐστί , δῆλον ὅτι κακεῖνοι ταύτην τὴν κατάστασιν προκρίνουσιν , εἰ δὲ τὸ μὲν σαφὲς μηδεὶς οἶδεν , αὐτοὶ δὲ εἰκάζοντες οὕτω περὶ αὐτῶν ὑπειλήφαμεν , σημεῖον , ὅτι πάντες τὴν μοναρχίαν προτιμῶμεν. Οὐ γὰρ ἂν ποτέ αὐτῇ χρῆσθαι τοὺς Θεοὺς ἔφαμεν , εἰ μὴ πολὺ τῶν ἄλλων προίχειν αὐτὴν ἐνομίζομεν . Περὶ μὲν οὖν τῶν πολιτειῶν , ὅσον ἀλλήλων διαφέρουσιν , ἅπαντα μὲν οὗθ' εὐρεῖν οὗτ' εἰπεῖν δυνατόν ἐστίν· οὐ μὲν ἀλλὰ πρὸς γε τὸ παρὸν ἱσαρκύντως καὶ νῦν εἴρηται περὶ αὐτῶν.

Ὡς δὲ προσηκόντως ἡμεῖς τὴν ἀρχὴν ἔχομεν , πολὺ τούτου συντομώτερος , καὶ μᾶλλον ὁμολογούμενος ὁ λόγος ἐστί. Τίς γὰρ οὐκ οἶδεν , ὅτι Τεῦκρος μὲν ὁ τοῦ γένους ἡμῶν ἀρχηγός , παραλαβὼν τοὺς τῶν ἄλλων πολιτῶν προγονοὺς , πλείους δεῦρο , καὶ πόλιν αὐτοῖς ἔκτισεν , καὶ τὴν χώραν

πράγμασιν ἐπισταμένους. Οὐ μόνον δ' ἐν
 τοῖς ἐγκυκλίοις καὶ τοῖς καθ' ἡμέραν γι-
 γνομένοις, αἱ μοναρχίαι διαφέρουσιν, ἀλ-
 λὰ καὶ τὰς ἐν τῷ πολέμῳ πλεονεξίας ἀπά-
 σας περιειλήφασι. Καὶ γὰρ παρασκευάσασθαι
 δυνάμεις, καὶ χρῆσασθαι ταύταις, ὥσ-
 τε καὶ λαθεῖν καὶ ὀφθῆναι, καὶ τοὺς μὲν
 πείσαι, τοὺς δὲ βιάσασθαι, παρὰ δὲ τῶν
 ἐκωρίαςθαι, τοὺς δὲ ταῖς ἄλλαις θεραπει-
 αῖς προσάγεσθαι, μᾶλλον αἱ τυραννίδες τῶν
 ἄλλων πολιτειῶν οἵαιτ' εἰσί. Καὶ ταῦτα ἐκ
 τῶν ἔργων ἂν τις οὐχ ἥττον, ἢ τῶν λόγων
 πιστεύσειεν. Τοῦτο μὲν γάρ, τὴν τῶν Περ-
 σῶν δύναμιν ἅπαντες ἴσμεν τηλικαύτην τὸ
 μέγεθος γεγεννημένην, οὐ διὰ τὴν τῶν ἀν-
 δρῶν φρόνησιν, ἀλλ' ὅτι μᾶλλον τῶν ἄλ-
 λων τὴν βασιλείαν τιμῶσι τοῦτο δὲ Διονύ-
 σιον τὸν τύραννον, ὃς παραλαβὼν τὴν μὲν
 ἄλλην Σικελίαν ἀνάστατον γεγεννημένην, τὴν
 δ' αὐτοῦ πατρίδα πολιορκουμένην, οὐ μόνον
 αὐτὴν τῶν παρόντων κινδύνων ἀπήλλαξεν,
 ἀλλὰ καὶ μεγίστην τῶν Ἑλληνίδων πόλεων
 ἐποίησεν· ἔτι δὲ Καρχηδονίους καὶ Λακεδαι-
 μονίους, τοὺς ἄριστα τῶν Ἑλλήνων πολι-
 τευομένους, οἵκοι μὲν ὀλιγαρχουμένους, πε-
 ρὶ δὲ τὸν πόλεμον βασιλευομένους. Ἐχοι δ'
 ἂν τις ἐπιδείξαι καὶ τὴν πόλιν τῶν Ἀθη-
 ναίων, τὴν μάλιστα τὰς τυραννίδας μισοῦ-
 σαν, ὅταν μὲν πολλοὺς ἐκπέμψῃ στρατηγούς,
 ἀτυχοῦσαν, ὅταν δὲ δι' ἐνὸς ποιῇται τοὺς
 κινδύνους, κατορθοῦσαν. Καίτοι, πῶς ἂν

ὅτι δεῖ πάντα δι' αὐτῶν γίγνεσθαι. Πρὸς δὲ τούτοις, οἱ μὲν ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις, καὶ ταῖς δημοκρατίαις, διὰ τὰς πρὸς σφᾶς αὐτοὺς φιλοτιμίας, λυμαίνονται τοῖς κοινοῖς· οἱ δ' ἐν ταῖς μοναρχίαις ὄντες, οὐκ ἔχοντες ὅτῳ φθονήσουσιν, περὶ πάντων, ὡς οἰόντ' ἐστί, τὰ βέλτιστα πράττουσιν. Ἐπειτα, οἱ μὲν ὑστεροῦσι τῶν πραγμάτων τὸν μὲν γὰρ πλεῖστον χρόνον ἐπὶ τοῖς ἰδίοις διατρίβουσιν, ἐπειδὴν δ' εἰς τὰ συνέδρια συνέλθωσι, πλεονάκεις ἂν τις αὐτοὺς εὖροι διαφερομένους, ἢ κοινῇ βουλευομένους. Οἱ δ' οὔτε συνεδρίων, οὔτε χρόνων αὐτοῖς ἀποδεδειγμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας ἐπὶ ταῖς πράξεσιν ὄντες, οὐκ ἀπολείπονται τῶν καιρῶν, ἀλλ' ἕκαστον ἐν τῷ δέοντι πράττουσιν. Ἐτι δ' οἱ μὲν πρὸς ἀλλήλους δυσμενῶς ἔχουσι, καὶ βούλονται ἂν καὶ τοὺς πρὸ αὐτῶν ἄρχοντας, καὶ τοὺς ἐφ' ἑαυτοῖς, ὡς κάκιστα διοικῆσαι τὴν πόλιν, ἵν' ὡς μεγίστην δόξαν αὐτοὶ λαμβάνωσιν· οἱ δὲ διὰ παντὸς τοῦ βίου κύριοι τῶν πραγμάτων ὄντες, εἰς πάντα τὸν χρόνον καὶ τὰς εὐνοίας ὁμοίως ἔχουσι. Τὸ δὲ μέγιστον πάντων τοῖς γὰρ κοινοῖς, οἱ μὲν ὡς ἰδίοις, οἱ δὲ ὡς ἀλλοτρίοις προσέχουσι τὸν νοῦν, καὶ συμβούλοις χρῶνται περὶ αὐτῶν, οἱ μὲν τῶν ἀστῶν τοῖς τολμηροτάτοις, οἱ δ' ἐξ ἀπάντων ἐκλεξάμενοι, τοῖς φρονιμωτάτοις. καὶ τιμῶσιν οἱ μὲν τοὺς ἐν τοῖς ὄχλοις εἰπεῖν δυναμένους, οἱ δὲ τοὺς χρῆσθαι τοῖς

βούλημα τῆς πολιτείας τοιοῦτόν ἐστιν. Καὶ μὴν δὴ διορᾶν καὶ τὰς φύσεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰς πράξεις, ἅπαντες ἂν τὰς τυραννίδας μᾶλλον ὁμολογήσαιεν. Καίτοι τίς οὐκ ἂν εὖξαιτο τῶν εὐφρονούντων τοιαύτης πολιτείας μετέχειν, ἐν ᾗ μὴ διαλήσῃ χρηστὸς ὢν μᾶλλον, ἢ φέρεσθαι μετὰ τοῦ πλῆθους, μὴ γιγνωσκόμενος ὁποῖός τις ἐστιν; Ἀλλὰ μὴν καὶ πραοτέραν τοσούτω δικαίως ἂν αὐτὴν κρίνοιμεν, ὅσῳ περ ῥᾶόν ἐστιν ἑνὸς ἀνδρὸς γνώμη προσέχειν τὸν νοῦν μᾶλλον, ἢ πολλαῖς διανοαῖς καὶ παντοδαπαῖς ζητεῖν ἀρέσκειν. Ὅτι μὲν οὖν ἡδίων ἐστὶ, καὶ πραοτέρα, καὶ δικαιότερα, διὰ πλείονων μὲν ἂν τις ἀποδείξειεν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τούτων συνιδεῖν ῥᾶδιόν ἐστι. Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν, ὅσον αἱ μοναρχίαι καὶ πρὸς τὸ βουλευσασθαι, καὶ πρὸς τὸ πράξαι τι τῶν δεόντων διαφέρουσιν, οὕτως ἂν κάλλιστα θεωρήσαιμεν, εἰ τὰς μεγίστας τῶν πράξεων παραλλήλας τιθέντες, ἐξετάξαι ἐπιχειρήσαιμεν αὐτάς. Οἱ μὲν τοίνυν κατ' ἐνιαυτὸν εἰς τὰς ἀρχὰς εἰσιόντες, πρότερον ἰδιῶται γίγνονται, πρὶν αἰσθῆσθαι τί τῶν τῆς πόλεως, καὶ λαβεῖν ἐμπειρίαν αὐτῶν. Οἱ δ' αἰεὶ τοῖς αὐτοῖς ἐπιστατοῦντες, ἢν καὶ τὴν φύσιν κατὰδευστέραν ἔχουσιν, ἀλλ' οὖν ταῖς γε ἐμπειρίαις πολὺ τῶν ἄλλων προέχουσιν. Ἐπειτα οἱ μὲν πολλῶν καταμελοῦσιν, εἰς ἀλλήλους ἀποβλέποντες, οἱ δ' οὐδενὸς ὀλιγωροῦσιν, εἰδότες,

μεγίστων ἐπαίνων ἄξιαί τυγχάνουσιν οὖσαι.
 (Τούτων ἕνεκα,) ταῦτα διανοηθεῖς, περιτ-
 τότερον τῶν ἄλλων ἥσκησα τὴν σωφροσύνην,
 καὶ τὴν δικαιοσύνην, καὶ ταύτας προειλό-
 μην τῶν ἡδονῶν, οὐ τὰς ἐπὶ τοῖς ἔργοις μη-
 δεμίαν τιμὴν ἐχούσας, ἀλλὰ τὰς ἐπὶ ταῖς
 δόξαις (ταῖς) δι' ἀνδραγαδίαν γινομέναις.
 Χρὴ δὲ δοκιμάζειν τὰς ἀρετὰς, οὐκ ἐν ταῖς
 αὐταῖς ιδέαις ἀπάσας, ἀλλὰ τὴν μὲν δι-
 καιοσύνην ἐν ταῖς ἀπορίαις, τὴν δὲ σωφρο-
 σύνην ἐν ταῖς δυναστείαις, τὴν δὲ καρτερίαν
 ἐν ταῖς τῶν νεωτέρων ἡλικίαις. Ἐγὼ τοίνυν
 ἐν ᾧπασι τοῖς καιροῖς τούτοις φανήσομαι
 πεῖραν τῆς ἑμαυτοῦ φύσεως δεδοκώς. Ἐν-
 δεῆς μὲν γὰρ χρημάτων καταλειφθεῖς, οὐ-
 τω δίκαιον ἑμαυτὸν παρέσχον, ὥστε μηδένα
 λυπῆσαι τῶν πολιτῶν λαβὼν δ' ἐξουσίαν,
 ὥστε ποιεῖν ὃ, τι ἂν βούλωμαι, σωφρονέ-
 στερος τῶν ιδιωτῶν ἐγενόμην. Τούτων δ' ἀμ-
 φοτέρων ἐκράτησα, ταύτην ἔχων τὴν ἡλικίαν,
 ἐν ἣ τούς πλείστους ἂν εὖροιμεν μάλιστα
 περὶ τὰς πράξεις ἐξαμαρτάνοντας. Καὶ πάν-
 τα ταῦτα ἐν ἑτέροις μὲν ἴσως ἂν ὤκνουν εἰ-
 πεῖν, οὐχ ὥς οὐ φιλοτιμούμενος ἐπὶ τοῖς
 πεπραγμένοις, ἀλλ' ὥς οὐκ ἂν πιστευθεῖς
 ἐκ τῶν λεγομένων. Ὑμεῖς δ' αὐτοί μοι μάρ-
 τυρές ἐστε πάντων τῶν εἰρημένων. Ἄξιον μὲν
 οὖν καὶ τοὺς φύσει κοσμίους ὄντας ἐπαινεῖν
 καὶ θαυμάζειν, ἔτι δὲ μᾶλλον τοὺς καὶ με-
 τὰ λογισμοῦ τοιούτους ὄντας. Οἱ μὲν γὰρ
 τύχη, καὶ μὴ γνώμῃ σωφρονοῦντες, τυχόν

δον ἐν αὐτοῖς τοῖς βασιλείοις στάσεις καὶ
 διαφορὰς ἑαυτοῖς ἐγκαταλείποντες. Καίτοι
 χορὴ τοὺς ὀρθῶς βασιλεύοντας, μὴ μόνον
 τὰς πόλεις ἐν ὁμοιοῖα πειρᾶσθαι διάγειν,
 ὧν ἂν ἄρχωσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἰδίους οἴκους
 καὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν κατοικῶσιν. Ἀπαν-
 τα γὰρ ταῦτα, σωφροσύνης ἔργα καὶ δικαιο-
 σύνης ἐστίν. Οὐ τὴν αὐτὴν δὲ γνώμην ἔσ-
 χον οὐδὲ περὶ τῆς παιδοποιΐας τοῖς πλεί-
 στοις τῶν βασιλέων· οὐδ' ὠήθη δεῖν τοὺς
 μὲν ἐκ ταπεινοτέρας ποιήσασθαι τῶν παί-
 δων, τοὺς δ' ἐκ σεμνοτέρας, οὐδὲ τοὺς μὲν
 νέφους αὐτῶν, τοὺς δὲ γνησίους καταλι-
 πεῖν, ἀλλὰ πάντας ἔχειν τὴν αὐτὴν φύσιν,
 καὶ πρὸς πατρός, καὶ πρὸς μητρός ἀνεγε-
 κεῖν, τῶν μὲν θνητῶν εἰς Εὐαγόραν τὸν πα-
 τέρα τὸν ἐμόν, τῶν δ' ἡμιθέων εἰς Αἰακίδας,
 τῶν δὲ θεῶν εἰς Δία, καὶ μηδένα τῶν ἐξ
 ἐμοῦ γενομένων ἀποστερηθῆναι ταύτης τῆς
 εὐγενείας. Πολλῶν δὲ με προτρεπόντων ἐμ-
 μένειν τοῖς ἐπιτηδεύμασι τούτοις, οὐχ ἥκι-
 στά με κακὲῖνο παρεκάλεσεν, ὅτι τῆς μὲν
 ἀνδρίας καὶ τῆς δεινότητος καὶ τῶν ἄλλων
 τῶν εὐδοχιμούντων, ἐώρων καὶ τῶν κακῶν ἀν-
 δρῶν πολλοὺς μετέχοντας, τὴν δὲ σωφρο-
 σύνην καὶ τὴν δικαιοσύνην ἴδια κτήματα τῶν
 καλῶν καγαθῶν ὄντα. Κάλλιστον οὖν ὑπέ-
 λαβον, εἰ τις δύναιτο ταύταις ταῖς ἀρεταῖς
 προσέχειν τὸν νοῦν, τῶν ἄλλων ἀφελόμενος,
 ὧν μηδὲν μέρος τοῖς πονηροῖς μέτεστιν, ἀλ-
 λά καὶ γνησιώταται καὶ βεβαιόταται, καὶ

σαι τῶν τοιούτων ὑποψιῶν, ἅμα δὲ παράδειγμα καταστήσαι τὸν τρόπον τὸν ἑμαυτοῦ τοῖς ἄλλοις πολίταις· γιγνώσκων, ὅτι φιλεῖ τὸ πλῆθος ἐν τούτοις τοῖς ἐπιτηδεύμασι τὸν βίον διάγειν, ἐν οἷς ἂν τοὺς ἄρχοντας τοὺς ἑαυτῶν ὁρῶσι διατρίβοντας. Ἐπειτα καὶ προσήκειν ἡγησάμην, τοσούτω τοὺς βασιλέας βελτίους εἶναι τῶν ἰδιωτῶν, ὥσπερ καὶ τὰς τιμὰς μείζους αὐτῶν ἔχουσι, καὶ δεινὰ ποιεῖν, ὅσοι τοὺς μὲν ἄλλους κοσμίως ζῆν ἀναγκάζουσιν, αὐτοὶ δ' αὐτοὺς μὴ σωφρονεστέρους τῶν ἀρχομένων παρέχουσι. Πρὸς δὲ τούτοις, τῶν μὲν ἄλλων πράξεων ἑώρων ἐγκρατεῖς καὶ τοὺς πολλοὺς γιγνομένους, τῶν δ' ἐπιθυμιῶν τῶν περὶ τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς βελτίστους ἡττωμένους. Ἡβουλήθη οὖν ἐν τούτοις ἑμαυτὸν ἐπιδείξαι καρτερεῖν δυνάμενον, ἐν οἷς ἔμελλον οὐ μόνον τῶν πολλῶν διοίσειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπ' ἀρετῇ μέγα φρονούντων. Ἐπὶ δὲ καὶ τῶν τοιούτων πολλὴν κακίαν κατεγίγνωσκον, ὅσοι γυναῖκας λαβόντες, καὶ κοινωνίαν ποιησάμενοι παντὸς τοῦ βίου, μὴ στέργουσιν οἷς ἔπραξαν, ἀλλὰ ταῖς αὐτῶν ἡδοναῖς λυποῦσι ταύτας, ὑφ' ὧν αὐτοὶ μηδὲν ἀξιοῦσι λυπεῖσθαι· καὶ περὶ μὲν ἄλλας κοινωνίας τινὰς, ἐπιεικεῖς σφᾶς αὐτοὺς παρέχουσιν, ἐν δὲ ταῖς πρὸς τὰς γυναῖκας ἐξαμαρτάνουσιν· ἃς ἔδει τοσούτῳ μᾶλλον διαφυλάττειν, ὥσπερ οἰκειότεραι καὶ μείζους οὔσαι τυγχάνουσι τῶν ἄλλων· εἴτα καὶ λανθάνουσιν ἐν-

ἀλλ' αἰροῦμαι, μετὰ δικαιοσύνης τὴν ἑμαυτοῦ μόνην ἔχειν μᾶλλον, ἢ μετὰ κακίας πολλαπλασίαν τῆς ὑπαρχούσης κτήσασθαι. Καὶ τί δεῖ καθ' ἑκάστον λέγοντα διατρίβειν, ἄλλως τε καὶ συντόμως ἔχοντα δηλῶσαι περὶ ἑμαυτοῦ; φανήσομαι γὰρ μηδένα μὲν πώποτ' ἀδικήσας, πλείους δὲ καὶ τῶν πολιτῶν καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εὖ πεποιηκώς, καὶ μείζους δωρεὰς ἑκατέροις δεδωκώς, ἢ σύμπαντες οἱ πρὸ ἑμοῦ βασιλεύσαντες. Καίτοι χρὴ τοὺς μέγα φρονοῦντας ἐπὶ δικαιοσύνῃ, καὶ προσποιουμένους χρημάτων εἶναι κρείττους, τοιαύτας ὑπερβολὰς ἔχειν εἰπεῖν περὶ αὐτῶν. Καὶ μὲν δὴ καὶ περὶ σωφροσύνης ἔτι μείζω τούτων ἔχω διελθεῖν. Εἰδὼς καὶ ἅπαντας ἀνθρώπους περὶ πλείστου ποιουμένους τοὺς παῖδας τοὺς ἑαυτῶν, καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ μάλιστα ὀργιζομένους τοῖς εἰς ταῦτα ἐξαμαρτάνουσι, καὶ τὴν ὕβριν τὴν περὶ ταῦτα μεγίστων κακῶν αἰτίαν γιγνομένην, καὶ πολλοὺς ἤδη τῶν ἰδιωτῶν καὶ τῶν δυναστευόντων διὰ ταύτην ἀπολλυμένους, οὕτως ἔφυγον τὰς αἰτίας ταύτας, ὥστε ἐξ οὗ τὴν βασιλείαν ἔλαβον, οὐδενὶ φανήσομαι σώματι πεπωλησιακῶς, πλὴν τῆς ἑμαυτοῦ γυνακός, οὐκ ἀγνοῶν, ὡς καχεῖνοι παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐδοκιμοῦσιν, ὅσοι περὶ μὲν τὰ τῶν πολιτῶν δίκαιοι τυγχάνουσιν ὄντες, ἄλλοθεν δὲ ποθεν ἑαυτοῖς ἐπορίσαντο τὰς ἡδονάς· ἀλλὰ βουλόμενος ἅμα μὲν ἑμαυτὸν ὡς πορρώτατῳ ποιῇ-

κῆς καὶ δαπάνης· εἰδὼς δ' ἑτέρους, ἐν τοῖς
 τοιούτοις καιροῖς, ἐκ παντὸς τρόπου τὰ σφέ-
 τερ' αὐτῶν διορδομένους, καὶ πολλὰ πα-
 ρὰ τὴν φύσιν τὴν αὐτῶν πράττειν ἀναγκαζο-
 μένους· ὁμῶς οὐδ' ὑφ' ἐνὸς τούτων διεφθά-
 ρην, ἀλλ' οὕτως ὁσίως καὶ καλῶς ἐπιμελή-
 θην τῶν πραγμάτων, ὥστε μηδὲν ἐλλείπειν,
 ἐξ ὧν οἰόντ' ἦν αὐξηθῆναι καὶ πρὸς εὐδαι-
 μονίαν ἐπιδοῦναι τὴν πόλιν. Πρὸς τε καὶ
 τοὺς πολίτας, μετὰ τοσαύτης παρὰ φύσιν
 προσηνέχθην, ὥστε μήτε φυγὰς, μήτε θά-
 νάτους, μήτε χρημάτων ἀποβολὰς, μήτ' ἄλ-
 λην μηδεμίαν τοιαύτην συμφορὰν ἐπὶ τῆς
 ἐμῆς γεγενῆσθαι βασιλείας. Ἀβάτου δ' ἡμῖν
 τῆς Ἑλλάδος οὔσης, διὰ τὸν πόλεμον τὸν
 γεγενημένον, καὶ πανταχοῦ συλουμενων
 ἡμῶν, τὰ πλεῖστα τούτων διέλυσσα, τοῖς
 μὲν ἅπαντα ἀποτίνων, τοῖς δὲ μέρη, τῶν δ'
 ἀναβάλλεσθαι δεόμενος, πρὸς δὲ τοὺς ὅπως
 ἡδυνάμην περὶ τῶν ἐγκλημάτων διαλλαττό-
 μενος. Ἐτι δὲ καὶ τῶν τὴν νῆσον οἰκούντων
 δυσκόλως πρὸς ἡμᾶς διαχειμένων, καὶ βα-
 σιλέως τῷ μὲν λόγῳ διηλλαγμένου, τῇ δ'
 ἀληθείᾳ τραχέως ἔχοντος, ἀμφοτέρω ταῦτα
 κατεπράϋνα, τῷ μὲν προθύμως ὑπηριτῶν,
 πρὸς δὲ τοὺς δίκαιον ἑμαυτὸν παρέχων. Το-
 σούτου καὶ δέω τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖν,
 ὥσθ' ἑτέροι μὲν, ἦν καὶ μικρῷ μείζω τῶν
 ὁμόρων δύναμιν ἔχωσιν, ἀποτέμνονται τῆς
 γῆς, καὶ πλεονεκτεῖν ζητοῦσιν· ἐγὼ δ' οὐ-
 δὲ τὴν δεδομένην μοι χώραν ἡξίωσα λαβεῖν,

διένειμιν ; ὁ δὲ πατὴρ Εὐαγόρας , ἀπολε-
σάντων ἐτέρων τὴν ἀρχήν , πάλιν ἀνέλαβεν ,
ὑποστὰς τοὺς μεγίστους κινδύνους , καὶ το-
σοῦτον μετέστησεν , ὥστε μηκέτι Φοίνικας Σα-
λαμινίων τυραννεῖν , ἀλλ' ὥνπερ ἦν τὴν ἀρ-
χήν , τούτους καὶ νῦν ἔχειν τὴν βασιλείαν .

Λοιπὸν οὖν ἐστὶν , ὥτ' προεδέμην , περὶ
ἑμαυτοῦ διελθεῖν ; ἵν' ἐπίστησθε ὅτι τοιοῦ-
τός ἐστιν ὑμῶν ὁ βασιλεύς , ὃς οὐ μόνον
διὰ τοὺς προγόνους , ἀλλὰ καὶ δι' αὐτόν ,
δικαίως ἂν καὶ μείζονος τιμῆς ἢ τηλικαύ-
της ἀρχῆς ἀξιοθεῖν . Οἶμαι γὰρ ἔγωγε
πάντας ἂν ὁμολογῇσαι , πλείστου τῶν ἀρι-
τῶν ἀξίας εἶναι , τὴν τε σωφροσύνην , καὶ
τὴν δικαιοσύνην . Οὐ γάρ μόνον ἡμᾶς τό καθ'
αὐτὰς ὠφελοῦσιν , ἀλλ' , εἰ θέλοιμεν σκο-
πεῖν καὶ τὰς φύσεις , καὶ τὰς δυνάμεις , καὶ
τὰς χρήσεις τῶν πραγμάτων , εὐρήσομεν τὰς
μὲν μὴ μετεχούσας τούτων τῶν ἰδεῶν , με-
γάλων κακῶν αἰτίας οὔσας , τὰς δὲ μετὰ
δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης γιγνομένας ,
πολλὰ τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων ὠφελοῦσας .
Εἰ δὲ δὴ τινες τῶν προγεγενημένων ἐπὶ
ταύταις ταῖς ἀρεταῖς εὐδοκίμησας , ἡγοῦμαι
κάμοι προσήκειν τῆς αὐτῆς δόξης ἐκείνοις
τυγχάνειν . Τὴν μὲν οὖν δικαιοσύνην , ἐκεῖ-
θεν ἂν μάλιστα κατίδοιτε . Παραλαβὼν γὰρ
ὅτ' εἰς τὴν ἀρχὴν καθιστάμην , τὰ μὲν βα-
σίλεια χρημάτων κινά , καὶ πάντα κατηνα-
λωμένα , τὰ πρᾶγματα δὲ ταραχῆς μεστά ,
καὶ πολλῆς ἐπιμελείας διόμενα , καὶ φυλα-

τις σαφέστερον ἐπιδείξειεν ἢ διὰ τούτων τῶν παραδειγμάτων πλείστου τὰς μοναρχίας ἀξίας οὐσας ; φαίνονται γὰρ οἱ τε διὰ τέλους τυραννούμενοι , μεγίστας δυνάμεις ἔχοντες· οἱ τε καλῶς ὀλιγαρχούμενοι , περὶ ἃ μάλιστα σπουδάζουσιν , οἱ μὲν ἓνα μόνον στρατηγόν , οἱ δὲ βασιλεία τῶν στρατοπέδων κύριον καθιστάντες , οἱ τε μισοῦντες τὰς τυραννίδας , ὅποταν πολλοὺς ἄρχοντας ἐκπέμψωσιν , οὐδὲν τῶν δεόντων πράττοντες. Εἰ δὲ δεῖ τι καὶ τῶν ἀρχαίων εἰπεῖν , λέγεται καὶ τοὺς Θεοὺς ὑπὸ τοῦ Διὸς βασιλεύεσθαι. Περὶ ὧν , εἰ μὲν ὁ λόγος ἀληθὴς ἐστί , δῆλον ὅτι κακεῖνοι ταύτην τὴν κατάστασιν προκρίνουσιν , εἰ δὲ τὸ μὲν σαφὲς μηδεὶς οἶδεν , αὐτοὶ δὲ εἰκάζοντες οὕτω περὶ αὐτῶν ὑπειλήφαμεν , σημεῖον , ὅτι πάντες τὴν μοναρχίαν προτιμῶμεν. Οὐ γὰρ ἂν ποτέ αὐτῇ χρῆσθαι τοὺς Θεοὺς ἔφαμεν , εἰ μὴ πολὺ τῶν ἄλλων προίχειν αὐτὴν ἐνομίζομεν . Περὶ μὲν οὖν τῶν πολιτειῶν , ὅσον ἀλλήλων διαφέρουσιν , ἅπαντα μὲν οὐδ' εὐρεῖν οὐτ' εἰπεῖν δυνατόν ἐστίν· οὐ μὲν ἀλλὰ πρὸς γε τὸ πᾶρόν ἐξαρχούντως καὶ νῦν εἴρηται περὶ αὐτῶν.

Ὡς δὲ προσηκόντως ἡμεῖς τὴν ἀρχὴν ἔχομεν , πολὺ τούτου συντομώτερος , καὶ μᾶλλον ὁμολογούμενος ὁ λόγος ἐστί. Τίς γὰρ οὐκ οἶδεν , ὅτι Τεῦκρος μὲν ὁ τοῦ γένους ἡμῶν ἀρχηγός , παραλαβὼν τοὺς τῶν ἄλλων πολιτῶν προγόνους , πλείους ἔπεισε καὶ πόλιν αὐτοῖς ἔκτισεν , καὶ τὴν γῆν αὐτοῖς

παράγμασιν ἱπισταμένους. Οὐ μόνον δ' ἐν
 τοῖς ἐγκυκλίοις καὶ τοῖς καθ' ἡμέραν γι-
 γνομένοις, αἱ μοναρχίαι διαφέρουσιν, ἀλ-
 λά καὶ τὰς ἐν τῷ πολέμῳ πλεονεξίας ἀπά-
 σας περιειλήφασι. Καὶ γὰρ παρασκευάσασθαι
 δυνάμεις, καὶ χρήσασθαι ταύταις, ὥσ-
 τε καὶ λαθεῖν καὶ ὀφθῆναι, καὶ τοὺς μὲν
 πεῖσαι, τοὺς δὲ βιάσασθαι, παρὰ δὲ τῶν
 ἐκπρίασθαι, τοὺς δὲ ταῖς ἄλλαις θεραπει-
 αῖς προσάγισθαι, μᾶλλον αἱ τυραννίδες τῶν
 ἄλλων πολιτειῶν οἰαίτ' εἰσί. Καὶ ταῦτα ἐκ
 τῶν ἔργων ἂν τις οὐχ ἥττον, ἢ τῶν λόγων
 πιστεύσειεν. Τοῦτο μὲν γάρ, τὴν τῶν Περ-
 σῶν δύναμιν ἅπαντες ἴσμεν τηλικαύτην τὸ
 μέγεθος γεγενημένην, οὐ διὰ τὴν τῶν ἀν-
 δρῶν φρόνησιν, ἀλλ' ὅτι μᾶλλον τῶν ἄλ-
 λων τὴν βασιλείαν τιμῶσι τοῦτο δὲ Διονύ-
 σιον τὸν τύραννον, ὃς παραλαβὼν τὴν μὲν
 ἄλλην Σικελίαν ἀνάστατον γεγενημένην, τὴν
 δ' αὐτοῦ πατρίδα πολιορκουμένην, οὐ μόνον
 αὐτὴν τῶν παρόντων κινδύνων ἀπῆλλαξεν,
 ἀλλὰ καὶ μεγίστην τῶν Ἑλληνίδων πόλεων
 ἐποίησεν· ἐτι δὲ Καρχηδονίους καὶ Λακεδαι-
 μονίους, τοὺς ἄριστα τῶν Ἑλλήνων πολι-
 τευομένους, οἴκοι μὲν ὀλιγαρχουμένους, πε-
 ρὶ δὲ τὸν πόλεμον βασιλευομένους. Ἐχοι δ'
 ἂν τις ἐπιδειῖξαι καὶ τὴν πόλιν τῶν Ἀθη-
 ναίων, τὴν μάλιστα τὰς τυραννίδας μισοῦ-
 σαν, ὅταν μὲν πολλοὺς ἐκτέμῃ στρατηγούς,
 οὐκ ἀποκτείνῃ τοὺς ποιεῖν τοὺς
 καίτοι, πῶς ἂν

ὅτι δεῖ πάντα δι' αὐτῶν γίγνεσθαι. Πρὸς δὲ τούτοις, οἱ μὲν ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις, καὶ ταῖς δημοκρατίαις, διὰ τὰς πρὸς σφᾶς αὐτοὺς φιλοτιμίας, λυμαίνονται τοῖς κοινοῖς· οἱ δ' ἐν ταῖς μοναρχίαις ὄντες, οὐκ ἔχοντες ὅτῳ φθονήσουσιν, περὶ πάντων, ὡς οἰόντ' ἐστί, τὰ βέλτιστα πράττουσιν. Ἐπειτα, οἱ μὲν ὑπεροῦσι τῶν ππραγμάτων τὸν μὲν γὰρ πλεῖστον χρόνον ἐπὶ τοῖς ἰδίοις διατρίβουσιν, ἐπειδὴν δ' εἰς τὰ συνέδρια συνέλθωσι, πλεονάκις ἢ τις αὐτοὺς εὖροι διαφερομένους, ἢ κοινῇ βουλευομένους. Οἱ δ' οὔτε συνεδρίων, οὔτε χρόνων αὐτοῖς ἀποδεδειγμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας ἐπὶ ταῖς πράξεσιν ὄντες, οὐκ ἀπολείπονται τῶν καιρῶν, ἀλλ' ἕκαστον ἐν τῷ δέοντι πράττουσιν. Ἐτι δ' οἱ μὲν πρὸς ἀλλήλους δυσμενῶς ἔχουσι, καὶ βούλονται ἂν καὶ τοὺς πρὸ αὐτῶν ἄρχοντας, καὶ τοὺς ἐφ' ἑαυτοῖς, ὡς κάκιστα διοικῆσαι τὴν πόλιν, ἵν' ὡς μεγίστην δόξαν αὐτοὶ λαμβάνωσιν· οἱ δὲ διὰ παντὸς τοῦ βίου κύριοι τῶν ππραγμάτων ὄντες, εἰς πάντα τὸν χρόνον καὶ τὰς εὐνοίας ὁμοίως ἔχουσι. Τὸ δὲ μέγιστον πάντων τοῖς γὰρ κοινοῖς, οἱ μὲν ὡς ἰδίοις, οἱ δὲ ὡς ἀλλοτρίοις προσέχουσι τὸν νοῦν, καὶ συμβούλοις χρώνται περὶ αὐτῶν, οἱ μὲν τῶν ἀστῶν τοῖς τολμηροτάτοις, οἱ δ' ἐξ ἀπάντων ἐκλεξάμενοι, τοῖς φρονιμωτάτοις. καὶ τιμῶσιν οἱ μὲν τοὺς ἐν τοῖς ὄχλοις εἰπεῖν δυναμένους, οἱ δὲ τοὺς χρῆσθαι τοῖς

βούλημα τῆς πολιτείας τοιοῦτόν ἐστιν. Καὶ μὴν δὴ διορᾶν καὶ τὰς φύσεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰς πράξεις, ἅπαντες ἂν τὰς τυραννίδας μᾶλλον ὁμολογήσαιεν. Καίτοι τίς οὐκ ἂν εὖζαιτο τῶν εὐφρονούντων τοιαύτης πολιτείας μετέχειν, ἐν ᾗ μὴ διαλήσῃ χρηστός ὢν μᾶλλον, ἢ φέρεσθαι μετὰ τοῦ πλῆθους, μὴ γιγνωσκόμενος ὁποῖός τις ἐστιν; Ἀλλὰ μὴν καὶ πραοτέραν τοσοῦτω δικαίως ἂν αὐτὴν κρίνοιμεν, ὅσῳ περ ῥᾶόν ἐστιν ἐνὸς ἀνδρὸς γνώμη προσέχειν τὸν νοῦν μᾶλλον, ἢ πολλαῖς διανοαῖς καὶ παντοδαπαῖς ζητεῖν ἀρέσκειν. Ὅτι μὲν οὖν ἡδίων ἐστὶ, καὶ πραοτέρα, καὶ δικαιότερα, διὰ πλειόνων μὲν ἂν τις ἀποδείξειεν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τούτων συνιδεῖν ῥᾷδιόν ἐστι. Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν, ὅσον αἱ μοναρχίαι καὶ πρὸς τὸ βουλευσασθαι, καὶ πρὸς τὸ πρᾶξαι τι τῶν δεόντων διαφέρουσιν, οὕτως ἂν κάλλιστα θεωρήσαιμεν, εἰ τὰς μεγίστας τῶν πράξεων παραλλήλας τιθέντες, ἐξετάζειν ἐπιχειρήσαιμεν αὐτάς. Οἱ μὲν τοίνυν κατ' ἐνιαυτὸν εἰς τὰς ἀρχὰς εἰσιόντες, πρότερον ἰδιῶται γίγονται, πρὶν αἰσθῆσθαι τί τῶν τῆς πόλεως, καὶ λαβεῖν ἐμπειρίαν αὐτῶν. Οἱ δ' αἰεὶ τοῖς αὐτοῖς ἐπιστατοῦντες, ἥν καὶ τὴν φύσιν κατὰδευστέραν ἔχουσιν, ἀλλ' οὖν ταῖς γε ἐμπειρίαις πολὺ τῶν ἄλλων προέχουσιν. Ἐπειτα οἱ μὲν πολλῶν καταμελοῦσιν, εἰς ἀλλήλους ἀποβλέποντες, οἱ δ' οὐδενὸς ὀλιγωροῦσιν, εἰδότες,

γείνην, ἀλλ' εἰ προσεπιδείξαιμι, πρῶτον μὲν τὴν πολιτείαν τὴν παρούσαν, ὡς ἄξιόν ἐστιν ἀγαπᾶν, οὐ μόνον διὰ τὴν ἀνάγκην, οὐδ' ὅτι πάντα τὸν χρόνον μετὰ ταύτης οἰκοῦμεν, ἀλλ' ὅτι καὶ βελτίστη τῶν ἄλλων πολιτειῶν ἐστίν· ἔπειθ' ὡς ἐγὼ ταύτην ἔχω τὴν ἀρχὴν οὐ παρανόμως, οὐδ' ἄλλοτρίαν, ἀλλ' ὁσίως, καὶ δικαίως, καὶ διὰ τοὺς ἐξ ἀρχῆς προγόνους, καὶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ δι' ἑμαυτόν. Τούτων γὰρ προαποδείχθέντων, οὐκ ἐστίν, ὅστις οὐκ αὐτὸς αὐτοῦ καταγνώσεται τὴν μεγίστην ζημίαν, εἰ μὴ πειθαρχῇ τοῖς ὑπ' ἐμοῦ συμβουλευθεῖσι καὶ προσταχθεῖσι.

Περὶ μὲν οὖν τῶν πολιτειῶν (ἐντεῦθεν γὰρ ὑποτιθέμενος ἡρξάμην) οἶμαι πᾶσι δοκεῖν δεινότατον μὲν εἶναι τὸ τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσθαι τοὺς χρηστοὺς καὶ τοὺς πονηροὺς, δικαιοτάτον δέ, τὸ διορίζεσθαι περὶ τούτων, καὶ μὴ τοὺς ἀνομοίους τῶν ὁμοίων τυγχάνειν, ἀλλὰ καὶ πράττειν καὶ τιμᾶσθαι κατὰ τὴν ἀξίαν ἑκάστους. Αἱ μὲν τοίνυν ὀλιγαρχίαι, καὶ δημοκρατίαι τὰς ἰσότητας τοῖς μετέχουσι τῶν πολιτειῶν ζητοῦσι, καὶ τοῦτο εὐδοκιμεῖ παρ' αὐταῖς, ἢ μηδὲν ἕτερος ἐτέρου δύνηται πλέον ἔχειν ὃ τοῖς πονηροῖς συμφέρον ἐστίν. Αἱ δὲ μοναρχίαι πλεῖστον μὲν νέμονται τῷ βελτίστῳ, δεύτερον δὲ τῷ μετ' ἐκείνῳ, τρίτον δὲ καὶ τέταρτον τοῖς ἄλλοις κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Καὶ ταῦτα, εἰ μὴ πανταχοῦ καθέστηκεν, ἀλλὰ τό γε

στον νοῦν ἔχοντας. Ὡστε τοὺς τολμῶντας
 βλασφημεῖν περὶ τῶν παιδευόντων καὶ φι-
 λοσοφούντων, ὁμοίως ἄξιον μισεῖν, ὥσπερ
 τοὺς εἰς τὰ τῶν θεῶν ἔδη ἐξαμαρτάνοντας.
 Ἐγὼ δ' ἀποδέχομαι μὲν πάντας τοὺς λό-
 γους, τοὺς καὶ κατὰ μικρὸν ἡμᾶς ὠφελεῖν
 δυναμένους· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ καλλίστους
 ἡγοῦμαι, καὶ βασιλικωτάτους, καὶ μάλι-
 στα πρέποντας ἐμοί, τοὺς περὶ τῶν ἐπιτη-
 δευμάτων καὶ τῶν πολιτειῶν παραινοῦντας,
 καὶ τούτων αὐτῶν ὅσοι διδάσκουσι τοὺς τε
 δυναστεύοντας, ὥς δεῖ τῷ πλήθει χρῆσθαι,
 καὶ τοὺς ἰδιώτας, ὥς χρὴ πρὸς τοὺς ἄρ-
 χοντας διακεῖσθαι. Καὶ γὰρ διὰ τούτων ὁρῶ
 τὰς πόλεις εὐδαιμονεστάτας καὶ μεγίστας
 γιγνομένας. Τὸν μὲν οὖν ἕτερον λόγον, ὥς
 χρὴ τυραννεῖν, Ἰσοκράτους ἠκούσατε, τὸν
 δὲ ἐχόμενον, ἃ δεῖ ποιεῖν τοὺς ἀρχομένους,
 ἐγὼ πειράσομαι διελθεῖν· οὐχ ὥς ἐκεῖνον
 ὑπερβαλούμενος, ἀλλ' ὥς προσῆκόν μοι πε-
 ρὶ τούτων μάλιστα διαλεχθῆναι πρὸς ὑμᾶς.
 Εἰ μὲν γὰρ ἐμοῦ μὴ δηλώσαντος, ἃ βούλο-
 μαι ποιεῖν ὑμᾶς, διαμαρτάνοιτε τῆς ἐμῆς
 γνώμης, οὐκ ἂν εἰκότως ὑμῖν ὀργιζοίμην,
 εἰ δὲ προειπόντος ἐμοῦ, μηδὲν γίγνοιτο τοι-
 οῦτον, δικαίως ἂν ἤδη τοῖς μὴ πειθομένοις
 μεμφοίμην. Ἡγοῦμαι δ' οὕτως ἂν μάλιστα
 παρακαλέσαι, καὶ προτρέψαι πρὸς τὸ μνη-
 μονεύειν ὑμᾶς τὰ ῥηθέντα, καὶ πειθαρχεῖν
 αὐτοῖς, οὐκ εἰ περὶ τὸ συμβουλεύειν μόνον
 γενοίμην, καὶ ταῦτ' ἀπαριθμήσας ἀπαλλα-

ληθῶμεν , οὐ μόνον τοῦ θηριωδῶς ζῆν ἀπηλ-
 λάγημεν , ἀλλὰ καὶ συνελθόντες πόλεις
 ὤκισαμεν , καὶ νόμους ἐθέμεθα , καὶ τέχνας
 εὖρομεν , καὶ σχεδὸν ἅπαντα τὰ δι' ἡμῶν
 μεμηχανημένα λόγος ἡμῖν ἐστὶν ὁ συγκα-
 τίσκευσας. Οὗτος γὰρ καὶ περὶ τῶν δικαί-
 ων , καὶ περὶ τῶν ἀδίκων , καὶ τῶν αἰσχυρῶν
 καὶ τῶν καλῶν ἐνομοθέτησεν ὧν μὴ διαταχ-
 θέντων , οὐκ ἂν οἶοί τε ἤμεν οἰκεῖν μετ'
 ἀλλήλων. Τούτῳ καὶ τοὺς καχοὺς ἐξελέγχο-
 μεν , καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἐγκωμιάζομεν. Διὰ
 τούτου τοὺς τε ἀνοήτους παιδεύομεν , καὶ
 τοὺς φρονίμους δοκιμάζομεν. Τὸ γὰρ λέγειν
 ὡς δεῖ , τοῦ φρονεῖν εὖ μέγιστον σημεῖον
 ποιούμεθα. Καὶ λόγος ἀληθὴς , καὶ νόμι-
 μος , καὶ δίκαιος , ψυχῆς ἀγαθῆς καὶ πιστῆς
 εἰδωλὸν ἐστίν. Μετὰ τούτου καὶ περὶ τῶν
 ἀμφισβητησίμων ἀγωνιζόμεθα , καὶ περὶ τῶν
 ἀγνοουμένων σκοπούμεθα. Ταῖς γὰρ πλῆστι-
 σιν , αἷς τοὺς ἄλλους λέγοντες πείθομεν ,
 ταῖς αὐταῖς ταύταις καὶ περὶ τῶν ἄλλων
 βουλευόμενοι χρώμεθα. Καὶ ῥητορικοὺς μὲν
 καλοῦμεν , τοὺς ἐν τῷ πλῆθει λέγειν δυνα-
 μένους , εὐβούλους δὲ νομίζομεν , οἵτινες ἂν
 αὐτοὶ πρὸς αὐτοὺς ἄριστα περὶ τῶν πραγμά-
 των διαλεχθῶσιν. Εἰ δὲ δεῖ συλλήβδην πε-
 ρὶ τῆς δυνάμεως ταύτης εἰπεῖν , οὐδὲν τῶν
 φρονίμως πραττομένων εὐρήσομεν ἀλόγως γι-
 γνέμενον , ἀλλὰ καὶ τῶν ἔργων καὶ τῶν δια-
 νοημάτων ἀπάντων ἡγεμόνα τὸν λόγον ὄν-
 τα , καὶ μάλιστα χρωμένους αὐτῷ τοὺς πλεῖ-

μένων αὐτοῖς. Θαυμάζω δὲ τῶν ταύτην τὴν γνώμην ἔχόντων, πῶς οὐ καὶ τὸν πλουῦτον, καὶ τὴν ῥώμην, καὶ τὴν ἀνδρίαν κακῶς λέγουσιν. Εἴπερ γὰρ διὰ τοὺς ἑξαπατῶντας, καὶ τοὺς ψευδομένους, πρὸς τοὺς λόγους χαλεπῶς ἔχουσι, προσήκει καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς αὐτοὺς ἐπιτιμᾶν. Φανήσονται γάρ τινες καὶ τῶν ταῦτα κεκτημένων ἑξαμαρτάνοντες, καὶ πολλοὺς διὰ τούτων κακῶς ποιῶντες. Ἀλλὰ γὰρ οὐ δίκαιον, οὐδ' εἴ τινες τοὺς ἀπαντῶντας τύπτοιεν, τῆς ῥώμης κατηγορεῖν, οὔτε διὰ τοὺς ἀποκτείνοντας οὕς οὐ δεῖ, τὴν ἀνδρίαν λοιδορεῖν, οὔδ' ὅλως τὴν τῶν ἀνθρώπων πονηρίαν ἐπὶ τὰ πράγματα μεταφέρειν, ἀλλ' αὐτοὺς ἐκείνους ψεύγειν, ὅσοι τοῖς ἀγαθοῖς κακῶς χρῶνται, καὶ τοῖς ὀφειλεῖν δυναμένοις, τούτοις βλάπτειν τοὺς συμπολιτευομένους ἐπιχειροῦσι. Νῦν δ' ἀμελήσαντες τοῦτον τὸν τρόπον περὶ ἐκάστου διορίζεσθαι, πρὸς ἅπαντας τοὺς λόγους δυσκόλως διάκεινται, καὶ τοσοῦτον διημαρτήκασιν, ὥστε οὐκ αἰσθάνονται τοιούτῳ πράγματι δυσμενῶς ἔχοντες, ὃ πάντων τῶν ὄντων ἐν τῇ τῶν ἀνθρώπων φύσει πλείστων ἀγαθῶν αἰτιὸν ἐστι. Τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις, οἷς ἔχομεν, οὐδὲν τῶν ἄλλων ζώων διαφέρομεν, ἀλλὰ πολλῶ καὶ τῷ τάχει, καὶ τῇ ῥώμῃ, καὶ ταῖς ἄλλαις εὐπορίαις καταδεέστεροι τυγχάνομεν ὄντες. Ἐγγενομένου δὲ ἡμῖν τοῦ πείθειν ἀλλήλους, καὶ δηλοῦν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς περὶ ὧν ἂν βου-

πλείονος ἀγοράζετε παρὰ τῶν διδόντων , ἢ τῶν πωλούντων , ἀλλὰ τοιαύτας , αἷς ἐὰν σφόδρα χρήσῃ , καὶ μηδεμίαν ἡμέραν διαλίπῃς , οὐ κατατρίψῃς , ἀλλὰ καὶ πλείονος ἀξίας αὐτὰς ποιήσεις.

II.

Ἰσοκράτους Νικοκλῆς ἢ συμβουλευτικὸς.

Εἰσὶ τινες, οἳ δυσκόλως ἔχουσι πρὸς τοὺς λόγους, καὶ διαμέμφονται τοὺς φιλοσοφούντας, καὶ φασιν αὐτοὺς οὐκ ἀρετῆς, ἀλλὰ πλεονεξίας ἕνεκα ποιεῖσθαι τὰς τοιαύτας διατριβάς. Ἡδέως ἂν οὖν πυθοίμην τῶν οὕτω διακειμένων, διὰ τί τοὺς μὲν εὖ λέγειν ἐπιθυμοῦντας ψέγουσι, τοὺς δ' ὀρθῶς πράττειν βουλευομένους ἐπαινοῦσιν. Εἰ γὰρ αἱ πλεονεξίαι λυποῦσιν αὐτοὺς, πλείους καὶ μείζους ἐκ τῶν ἔργων, ἢ τῶν λόγων εὐρήσομεν γιγνομένας. Ἐπειτα καὶ κεῖνο ἄτοπον, εἰ λέληθεν αὐτοὺς, ὅτι τὰ περὶ τοὺς θεοὺς εὐσεβοῦμεν, καὶ τὴν δικαιοσύνην ἀσκοῦμεν, καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἐπιτηδεύομεν, οὐχ ἵνα τῶν ἄλλων ἔλαττον ἔχωμεν, ἀλλ' ὅπως ἂν ὡς μετὰ πλείστων ἀγαθῶν τὸν βίον διαγῶμεν. Ὡστε οὐ κατηγορητέον τούτων τῶν πραγμάτων ἔστί, δι' ὧν ἂν τις μετ' ἀρετῆς πλεονεκτῇσειεν, ἀλλὰ τῶν ἀνθρώπων, τῶν περὶ τὰς πράξεις ἑξαμαρτανόντων, ἢ τοῖς λόγοις ἑξαπατώντων, καὶ μὴ δικαίως χρω-

ἀνθρώπων ταῖς ἡδοναῖς ἀνακρίνειν· ἀλλ' ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν χρησίμων αὐτοὺς δοκιμάζειν· ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ περὶ τῶν γυμνασίων τῶν τῆς ψυχῆς ἀμφισβητοῦσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν διατρίβοντες, καὶ φασὶν οἱ μὲν διὰ τῶν ἐριστικῶν λόγων, οἱ δὲ διὰ τῶν πολιτικῶν, οἱ δὲ δι' ἄλλων τινῶν φρονιμωτέρους ἔσεσθαι τοὺς αὐτοῖς πλησιάζοντας· ἐκεῖνο δὲ πάντες ὁμολογοῦσιν, ὅτι δεῖ τὸν καλῶς πεπαιδευμένον, ἐξ ἑκάστου τούτων γενέσθαι συμβουλευέσθαι δυνάμενον. Χρὴ τοίνυν ἀφέμενον τῶν ἀμφισβητουμένων, ἐπὶ τὸ ὁμολογούμενον ἐλθόντα, λαμβάνειν αὐτῶν τὸν ἔλεγχον, καὶ μάλιστα μὲν ἐπὶ τῶν καιρῶν θεωρεῖν τοὺς συμβουλευοντας· εἰ δὲ μὴ, τοὺς καθόλου τῶν πραγμάτων λέγοντας, καὶ τοὺς μηδὲν γινώσκοντας τῶν δεόντων ἀποδοχιμάζειν· δῆλον γάρ, ὡς ὁ μηδὲν ὦν αὐτῷ χρήσιμος, οὐδ' ἂν ἄλλον φρόνιμον ποιήσειεν. Τοὺς δὲ νοῦν ἔχοντας, καὶ δυναμένους ὁρᾶν πλεόν τι τῶν ἄλλων, περὶ πολλοῦ ποιοῦ, καὶ θεράπευε, γινώσκων, ὅτι σύμβουλος ἀγαθὸς χρησιμώτατον καὶ τυραννικώτατον ἀπάντων κτημάτων ἐστίν. Ἦγοῦ δὲ τούτους σοὶ μεγίστην ποιήσειν τὴν βασιλείαν, οἳ τινες ἂν τὴν διάνοιαν τὴν σὴν πλεῖστα ὠφελῆσαι δυνηθῶσιν· Ἐγὼ μὲν οὖν ἅτε γινώσκω παρήνεσα, καὶ τιμῶ σε τούτοις, οἷς τυγχάνω δυνάμενος. Βούλου δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, ὅπερ εἶπον ἀρχόμενος, μὴ πὰς εἰδισμένας ἄγειν σοὶ δωρεάς, ἅς ὑμεῖς πολὺ

πλείονος ἀγοράζετε παρὰ τῶν διδόντων, ἢ τῶν πωλούντων, ἀλλὰ τοιαύτας, αἷς ἐὰν σφόδρα χρήσῃ, καὶ μηδεμίαν ἡμέραν διαλίπῃς, οὐ κατατρίψῃς, ἀλλὰ καὶ πλείονος ἀξίας αὐτὰς ποιήσεις.

II.

Ἰσοκράτους Νικοκλῆς ἡ συμβουλευτικὸς.

Εἰσὶ τινες, οἳ δυσκόλως ἔχουσι πρὸς τοὺς λόγους, καὶ διαμέφονται τοὺς φιλοσοφούντας, καὶ φασιν αὐτοὺς οὐκ ἀρετῆς, ἀλλὰ πλεονεξίας ἕνεκα ποιεῖσθαι τὰς τοιαύτας διατριβάς. Ἡδέως ἂν οὖν πυθοίμην τῶν οὕτω διακειμένων, διὰ τί τοὺς μὲν εὖ λέγειν ἐπιθυμοῦντας ψέγουσι, τοὺς δ' ὀρθῶς πράττειν βουλευομένους ἐπαινοῦσιν. Εἰ γὰρ αἱ πλεονεξίαι λυποῦσιν αὐτούς, πλείους καὶ μείζους ἐκ τῶν ἔργων, ἢ τῶν λόγων εὐρήσομεν γιγνομένας. Ἐπειτα κἀκεῖνο ἄτοπον, εἰ λέληθεν αὐτοὺς, ὅτι τὰ περὶ τοὺς θεοὺς εὐσεβοῦμεν, καὶ τὴν δικαιοσύνην ἀσχοῦμεν, καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἐπιτηδεύομεν, οὐχ ἵνα τῶν ἄλλων ἔλαττον ἔχωμεν, ἀλλ' ὅπως ἂν ὡς μετὰ πλείστων ἀγαθῶν τὸν βίον διαγῶμεν. Ὡστε οὐ κατηγορητέον τούτων τῶν πραγμάτων ἐστὶ, δι' ὧν ἂν τις μετ' ἀρετῆς πλεονεκτῇσιν, ἀλλὰ τῶν ἀνθρώπων, τῶν περὶ τὰς πράξεις ἑξαμαρτανόντων, ἢ τοῖς λόγοις ἑξαπατώντων, καὶ μὴ δικαίως χρω-

ἀνθρώπων ταῖς ἡδοναῖς ἀνακρίνειν· ἀλλ' ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν χρησίμων αὐτοὺς δοκιμάζειν· ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ περὶ τῶν γυμνασίων τῶν τῆς ψυχῆς ἀμφισβητοῦσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν διατρίβοντες, καὶ φασὶν οἱ μὲν διὰ τῶν ἐριστικῶν λόγων, οἱ δὲ διὰ τῶν πολιτικῶν, οἱ δὲ δι' ἄλλων τινῶν φρονιμωτέρους ἔσεσθαι τοὺς αὐτοῖς πλησιάζοντας· ἐκεῖνο δὲ πάντες ὁμολογοῦσιν, ὅτι δεῖ τὸν καλῶς πεπαιδευμένον, ἐξ ἑκάστου τούτων γενέσθαι συμβουλευέσθαι δυνάμενον. Χρὴ τοίνυν ἀφέμενον τῶν ἀμφισβητουμένων, ἐπὶ τὸ ὁμολογούμενον ἐλθόντα, λαμβάνειν αὐτῶν τὸν ἔλεγχον, καὶ μάλιστα μὲν ἐπὶ τῶν καιρῶν θεωρεῖν τοὺς συμβουλευόντας· εἰ δὲ μὴ, τοὺς καθόλου τῶν πραγμάτων λέγοντας, καὶ τοὺς μὴδὲν γινώσκοντας τῶν δεόντων ἀποδοκιμάζειν· δῆλον γάρ, ὡς ὁ μὴδὲν ὦν αὐτῷ χρήσιμος, οὐδ' ἂν ἄλλον φρόνιμον ποιήσειεν. Τοὺς δὲ νοῦν ἔχοντας, καὶ δυναμένους ὁρᾶν πλεόν τι τῶν ἄλλων, περὶ πολλοῦ ποιοῦ, καὶ θεράπευε, γινώσκων, ὅτι σύμβουλος ἀγαθὸς χρησιμώτατον καὶ τυραννικώτατον ἀπάντων κτημάτων ἐστίν. Ἡγοῦ δὲ τούτους σοὶ μεγίστην ποιήσειν τὴν βασιλείαν, οἱ τινες ἂν τὴν διάνοιαν τὴν σὴν πλεῖστα ὠφελῆσαι δυνηθῶσιν· Ἐγὼ μὲν οὖν ἄτε γινώσκω παρήνεσα, καὶ τιμῶ σε τούτοις, οἷς τυγχάνω δυνάμενος. Βούλου δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, ὅπερ εἶπον ἀρχόμενος, μὴ τὰς εἰδισμέναις ἄγειν σοὶ δωρεάς, ἅς ὑμεῖς πολὺ

ροι δ' ἂν τις αὐτοὺς ἐν μὲν ταῖς πρὸς ἀλ-
 λήλους συνουσίαις λοιδοροῦντας, ἢ λοιδο-
 ρουμένους· ἐν δὲ ταῖς ἐρημίαις οὐ βουλευο-
 μένους, ἀλλ' εὐχομένους. Λέγω δὲ ταῦτα
 οὐ κατὰ πάντων, ἀλλὰ κατὰ τῶν ἐνόχων
 τοῖς εἰρημένοις ὄντων. Ἐκεῖνο δ' οὖν φανε-
 ρόν, ὅτι δεῖ τοὺς βουλομένους ἢ ποιεῖν ἢ
 γράφειν τι κεχαρισμένον τοῖς πολλοῖς, μὴ
 τοὺς ὠφελιμωτάτους τῶν λόγων ζητεῖν, ἀλ-
 λά τοὺς μυθωδεστάτους· ἀκούοντες μὲν γὰρ
 τῶν τοιούτων χαίρουσι, θεωροῦντες δὲ τοὺς
 ἀγῶνας καὶ τὰς ἀμίλλας ἄχθονται· Διὸ καὶ
 τὴν Ὀμήρου ποίησιν, καὶ τοὺς πρῶτως εὐ-
 ρόντας τραγωδίαν, ἄξιον θαυμάζειν, ὅτι
 κατιδόντες τὴν φύσιν τὴν τῶν ἀνθρώπων,
 ἀμφοτέραις ταῖς ἰδέαις ταύταις κατεχρήσαν-
 το πρὸς τὴν ποίησιν. Ὁ μὲν γὰρ τοὺς ἀγῶ-
 νας καὶ τοὺς πολέμους τῶν ἡμιθέων ἐμυ-
 θολόγησεν, οἱ δὲ τοὺς μύθους εἰς ἀγῶνας
 καὶ πράξεις κατέστησαν ὥστε μὴ μόνον ἀκρο-
 στοὺς ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ θεατοὺς γεγενῆσθαι.
 Τοιούτων οὖν παραδειγμάτων ὑπαρχόντων,
 δέδεικται τοῖς ἐπιθυμοῦσι τοὺς ἀκρωμέ-
 νους ψυχαγωγεῖν, ὅτι τοῦ μὲν νουθετεῖν
 καὶ συμβουλεύειν ἀφεκτέον, ἐκεῖνα δὲ γρα-
 πτέον καὶ λεκτέον, οἷς ὁρῶσι τοὺς ὄχλους
 χαίροντας. Ταῦτα δὲ διήλθον, ἡγούμενός
 σε δεῖν οὐχ ἓνα τῶν πολλῶν, ἀλλὰ πολ-
 λῶν ὄντα τύραννον, μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην
 ἔχειν τοῖς ἄλλοις, μηδὲ τὰ σπουδαῖα τῶν
 πρᾶγμάτων, μηδὲ τοὺς εὖ φρονοῦντας τῶν

συμβούλους γεγενῆσθαι τῷ βίῳ τῷ τῶν ἀν-
 δρώπων. Ταῦτα δὲ λέγοντες, αἰροῦνται συν-
 διατρίβειν ταῖς ἀλλήλων ἀνοίαις μᾶλλον, ἢ
 ταῖς ἐκείνων ὑποθήκαις· ἔτι δ' εἴ τις ἐκλέ-
 ξει καὶ τῶν προεχόντων ποιητῶν τὰς κα-
 λουμένας γνώμας, ἐφ' αἷς ἐκεῖνοι μάλιστα
 ἐσπούδασαν, ὁμοίως ἂν καὶ πρὸς ταύτας
 διατεθεῖεν· ἥδιον γὰρ ἂν κωμωδίας τῆς φαι-
 λοπάτης, ἢ τῶν οὕτω τεχνικῶς πεποιημένων
 ἀκούσαιεν. Καὶ τί δεῖ καθ' ἐν ἑκάστον λέ-
 γοντα διατρίβειν; ὅλως γὰρ, εἰ ἐθέλοιμεν
 σκοπεῖν τὰς φύσεις τῶν ἀνθρώπων, εὐρήσο-
 μεν τοὺς πολλοὺς αὐτῶν οὔτε τῶν σιτίων
 χαίροντας τοῖς ὑγιεινοτάτοις, οὔτε τῶν ἐπι-
 τηδευμάτων τοῖς καλλίστοις, οὔτε τῶν μα-
 θημάτων τοῖς ὠφελιμωτάτοις, ἀλλὰ παντά-
 πασιν ἐναντίας τῷ συμφέροντι τὰς ἡδονὰς
 ἔχοντας, καὶ δοκοῦντας καρτερικοὺς εἶναι,
 καὶ φιλοπόνους, τοὺς τῶν δεόντων τί μὴ
 ποιοῦντας· ὥστε πῶς ἂν τις τοῖς τοιούτοις ἢ
 παραινῶν, ἢ διδάσκων, ἢ χρησίμὸν τι λέ-
 γων ἀρέσειεν; οἱ πρὸς τοῖς εἰρημένοισι λό-
 γοις, φθονοῦσι μὲν τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ἀπλοῦς
 δὲ ἡγοῦνται τοὺς νοῦν οὐκ ἔχοντας· οὕτω δὲ
 τὰς ἀληθείας τῶν πραγμάτων φεύγουσιν, ὥστε
 οὐδὲ τὰς σφέτερ' αὐτῶν ἴσασιν, ἀλλὰ λυ-
 ποῦνται μὲν περὶ τῶν ἰδίων λογιζόμενοι,
 χαίρουσι δὲ περὶ τῶν ἀλλοτρίων διαλεγό-
 μενοι· βούλονται δ' ἂν τῷ σώματι κακοπα-
 θῆσαι μᾶλλον, ἢ τῇ ψυχῇ πονῆσαι, καὶ
 σκέψασθαι περὶ τίνος τῶν ἀναγκαίων. Εὖ-

δυναμένους . Καὶ μὴ διαταραπτομένους ἐν ταῖς τοῦ βίου μεταβολαῖς , ἀλλὰ καλῶς καὶ μετρίως καὶ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς εὐτυχίας φέρειν ἐπισταμένους .

Καὶ μὴ θαύμαζε , εἰ πολλὰ τῶν εἰρημένων ἐστίν· ἃ καὶ σὺ γινώσκεις· οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο διέλαθεν , ἀλλ' ἠπιστάμην , ὅτι τοσούτων ὄντων τὸ πλῆθος τῶν ἰδιωτῶν καὶ τῶν ἀρχόντων , οἱ μὲν τι τούτων εἰρήκασιν , οἱ δὲ ἀκηκόασιν , οἱ δὲ ἐτέρους ποιοῦντας ἐωράκασιν , ἔνια δὲ αὐτοὶ τυγχάνουσιν ἐπιτηδεύοντες . Ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐν τοῖς λόγοις χρὴ τοῖς περὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων ζητεῖν τὰς καινότητας , ἐν οἷς οὔτε παράδοξον , οὔτε ἄπιστον , οὔτ' ἔξω τῶν νομιζομένων οὐδὲν ἐστὶν εὐρεῖν· ἀλλ' ἠγεῖσθαι τοῦτον εἶναι χαριέστατον , ὅς ἂν τῶν διεσπαρμένων ἐν ταῖς τῶν ἄλλων διανοαῖς ἀθροῖσαι τὰ πλεῖστα δυνηθῇ καὶ φράσαι κάλλιστα περὶ αὐτῶν . Ἐπεὶ καὶ ἐγὼ μοι πρόδηλον ἦν , ὅτι τὰ συμβουλευόντα , καὶ τῶν ποιημάτων , καὶ τῶν συγγραμμάτων , χρησιμώτατα μὲν ἅπαντες νομίζουσιν , οὐ μὴν ἥδιστα γε αὐτῶν ἀκούουσιν , ἀλλὰ ταυτὸ πεπόνθασιν , ὅπερ πρὸς τοὺς νουθετοῦντας· καὶ γὰρ ἐκείνους ἐπαινοῦσι μὲν ἅπαντες , πλησιάζειν δὲ οὐ βούλονται· ἀλλὰ μᾶλλον αἰροῦνται συνεῖναι τοῖς ἐξαμαρτάνουσιν , ἀλλ' οὐ τοῖς ἀποτρέπουσι . Σημεῖον δ' ἂν τις ποιήσαιτο , τὴν Ἡσιόδου καὶ Θεόγγιδος καὶ Φωκυλίδου ποιῇσιν· καὶ γὰρ τούτους φασὶ μὲν ἀρίστους

λεύσῃ. Δεινὸν ἡγοῦ τῶν μεν ἰδιωτῶν ἐθέ-
 λειν τινὰς ἀποθνήσκειν, ἵνα τελευτήσαντες
 ἐπαινεθῶσι, τοὺς δὲ βασιλέας μὴ τολμᾶν
 χρῆσθαι τοῖς ἐπιτηδεύμασι τούτοις, ἐξ ὧν
 ζῶντες εὐδοκιμήσουσιν. Βούλου τὰς εἰκόνας
 τῆς ἀρετῆς ὑπόμνημα μᾶλλον ἢ τοῦ σώμα-
 τος καταλιπεῖν. Μάλιστα μὲν πειρῶ τὴν ἀσ-
 φάλειαν σεαυτῷ καὶ τῇ πόλει διαφυλάτ-
 τειν· ἣν δὲ ἀνάγκασθῆς κινδυνεύειν, αἰροῦ
 καλῶς τεθνάναι μᾶλλον, ἢ ζῆν αἰσχροῶς.
 Ἐν ᾧ πασι τοῖς ἔργοις μέμνησο τῆς βασι-
 λείας, καὶ φρόντιζε, ὅπως μηδὲν ἀνάξιον
 τῆς τιμῆς ταύτης ποιήσεις. Μὴ περιτῆς τὴν
 σαυτοῦ φύσιν ἅμα παῖσαν διαλυθεῖσαν· ἀλλ'
 ἐπειδὴ θνητοῦ μὲν σώματος ἔτυχες, ἀθανά-
 του δὲ ψυχῆς, πειρῶ τῆς ψυχῆς ἀθάνατον
 μνήμην καταλιπεῖν. Μελέτα περὶ καλῶν ἐπι-
 τηδεμάτων λέγειν, ἵνα συνεθισθῆς ὅμοια
 τοῖς εἰρημένοις φρονεῖν. Ἄ δ' ἂν σοι λογιζο-
 μένῳ φαίνηται βέλτιστα, ταῦτα τοῖς ἔργοις
 ἐπιτέλει. Ὡν τὰς δόξας ζηλοῖς, μιμοῦ καὶ
 τὰς πράξεις. Ἄ τοῖς παισὶ τοῖς σεαυτοῦ ἂν
 συμβουλευέσῃς, τούτοις αὐτὸς ἐμμένειν
 ἀξίου. Χρῶ τοῖς εἰρημένοις, ἢ ζῆται βελ-
 τίῳ τούτων. Σοφοὺς νόμιζε μὴ τοὺς ἀκριβῶς
 περὶ μικρῶν ἐρίζοντας, ἀλλὰ τοὺς εὖ περὶ
 τῶν μεγίστων λέγοντας· μηδὲ τοὺς τοῖς μὲν
 ἄλλοις εὐδαιμονίαν ὑπισχνουμένους, αὐτοὺς
 δὲ ἐν πολλαῖς ἀπορίαις ὄντας, ἀλλὰ τοὺς
 μέτρια μὲν περὶ αὐτῶν λέγοντας, ὁμιλεῖν
 δὲ καὶ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς ἀνθρώποις

μα κόσμοις , καρτέρει δὲ ὡς χρὴ τοὺς βασιλέας ἐν τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασιν ἵνα οἱ μὲν ὁρῶντες , διὰ τὴν ὄψιν ἄξιόν σε τῆς ἀρχῆς εἶναι νομίζωσιν , οἱ δὲ συνόντες , διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ῥώμην τὴν αὐτὴν ἐκείνοις γνώμην ἔχωσιν . Ἐπισκόπει τοὺς λόγους αἰ τοὺς σαυτοῦ , καὶ τὰς πράξεις , ἵν' ὡς ἐλαχίστοις τοῖς ἁμαρτήμασι περιπίπτῃς . Κράτιστον μὲν τῆς ἀκμῆς τῶν καιρῶν τυγχάνειν , ἐπειδὴ δὲ δυσκαταμαθήτως ἔχουσιν , ἐλλείπειν αἰροῦ , καὶ μὴ πλεονάζειν· αἱ γὰρ μετριότητες μᾶλλον ἐν ταῖς ἐνδείαις ἢ ταῖς ὑπερβολαῖς ἰσχύουσιν . Ἀστεῖος εἶναι πειρῶ καὶ σεμνός· τὸ μὲ γὰρ τυραννίδι πρέπει , τὸ δὲ πρὸς τὰς συνουσίας ἀρμότει . Χαλεπώτατον δὲ τοῦτο πάντων ἐστὶ πραγμάτων· εὐρήσεις γὰρ ὡς ἐπιπολὺ , τοὺς μὲν σεμνονομένους , ψυχροὺς ὄντας , τοὺς δὲ βουλομένους ἀστεῖους εἶναι , ταπεινοὺς φαινομένους . Δεῖ δὲ χρῆσθαι μὲν ἀμφοτέραις ταῖς ἰδέαις ταύταις , τὴν δὲ συμφορὰν τὴν ἑκατέραις προσοῦσαν διαφεύγειν . Ὅ , τι ἂν ἀκριβῶς εἰδέναι βούλει , ὧν ἐπίστασθαι προσήκει τοὺς βασιλέας , ἐμπειρίᾳ μέτιθι , καὶ φιλοσοφίᾳ . Τὸ μὲν γὰρ φιλοσοφεῖν τὰς ὁδοὺς σοι δείξει , τὸ δὲ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων γυμνάζεσθαι , δύνασθαι σε χρῆσθαι τοῖς πράγμασι ποιήσει . Θεώρει τὰ γινόμενα , καὶ τὰ συμπίπτοντα , καὶ τοῖς ἰδιώταις , καὶ τοῖς τυράννοις· ἐὰν γὰρ τὰ παρεληλυθότα μνημονεύῃς , ἄμεινον καὶ περὶ τῶν μελλόντων βου-

κρατῆς τῶν ἐπιθυμιῶν μᾶλλον ἢ τῶν πολι-
τῶν. Μηδεμίαν συνουσίαν εἰκῇ προσδέχου ,
μηδ' ἀλογίστως, ἀλλ' ἐπ' ἐκείναις ταῖς δια-
τριβαῖς ἐδίξε σεαυτὸν χαίρειν , ἐξ ὧν αὐ-
τὸς τε ἐπιδώσεις , καὶ τοῖς ἄλλοις βελτίων
εἶναι δόξεις. Μὴ φαίνου φιλοτιμούμενος ἐπὶ
τοῖς τοιούτοις , ἀ καὶ τοῖς κακοῖς διαπρά-
ξασθαι δυνατόν ἐστίν , ἀλλ' ἐπ' ἀρετῇ μέγα
φρονῶν , ἧς οὐδὲν μέρος τοῖς πονηροῖς μέτε-
στι. Νόμιζε τῶν τιμῶν ἀληθεστάτας εἶναι ,
μὴ τὰς ἐν τῷ φανερῷ μετὰ δέους γινομένας,
ἀλλ' ὅταν αὐτοὶ παρ' αὐτοῖς ὄντες , μᾶλ-
λόν σου τὴν γνώμην , ἢ τὴν τύχην θαυμά-
ζωσιν. Λάνθανε μὲν , ἐὰν ἐπὶ τῷ σοὶ συμβῇ
τῶν φαύλων χαίρειν , ἐνδείκνυσσο δὲ περὶ τὰ
μέγιστα σπουδάζων. Μὴ τοὺς μὲν ἄλλους
ἀξίου κοσμίως ζῆν , τοὺς δὲ βασιλέας ἀτά-
κτως ἀλλὰ τὴν σεαυτοῦ σωφροσύνην παρά-
δειγματοῖς ἄλλοις καθίστη , γινώσκων ὅτι
τὸ τῆς πόλεως ὅλης ἡθὺς ὁμοιοῦται τοῖς
ἄρχουσι. Σημεῖον ἔστω σοὶ τοῦ καλῶς βα-
σιλεύειν , ἐὰν τοὺς ἀρχομένους ὁρᾷς εὐπορω-
τέρους καὶ σωφρονεστέρους γινομένους διὰ
τὴν σὴν ἐπιμέλειαν. Περὶ πλείονος ποιοῦ δό-
ξαν καλὴν , ἢ πλοῦτον μέγαν τοῖς πωσι-
καταλιπεῖν. ὁ μὲν γὰρ θνητός , ἡ δὲ ἀθάνα-
τος , καὶ δόξῃ μὲν χρήματα κτητά , δόξᾳ
δὲ χρημάτων οὐκ ὠνητή καὶ τὰ μὲν καὶ τοῖς
φαύλοις παραγίνεται , τὴν δὲ οὐχ οἷόν τε
ἀλλ' ἢ τοὺς διενεγκόντας κτήσασθαι. Τρύ-
φα μὲν ταῖς ἐσθῆσι , καὶ τοῖς περὶ τὸ σῶ-

ἀλλὰ τοὺς ἄριστα τῇ παρούσῃ χρησαμένους,
καὶ νόμιζε τελέως εὐδαιμονήσειν, οὐκ ἔάν
ἀπάντων ἀνθρώπων μετὰ φόβων καὶ κινδύ-
νων ἄρχῃς, ἀλλ' ἔάν τοιοῦτος ὢν οἶον χρῇ,
καὶ πράττων ὥσπερ ἐν τῷ παρόντι, μετρίων
ἐπιθυμῇς, καὶ μηδενὸς τούτων ἀπορῇς. Φί-
λους κτῶ μὴ πάντας τοὺς βουλομένους, ἀλ-
λὰ τοὺς τῆς σῆς φύσεως ἀξίους ὄντας· μη-
δὲ μεθ' ὧν ἥδιστα συνδιατρίψεις, ἀλλὰ μεθ'
ὧν ἄριστα τὴν πόλιν διοικήσεις. Ἀκριβεῖς
ποιοῦ τὰς δοκιμασίας τῶν συνόντων, εἰδὼς
ὅτι πάντες οἱ μὴ σοι πλησιάζοντες, ὅμοιόν
σε τοῖς χρωμένοις νομιοῦσι. Τοιούτους ἐφί-
στε τοῖς πράγμασι τοῖς μὴ διὰ σοῦ γινο-
μένοις, ὡς αὐτὸς τὰς αἰτίας ἔξων, ὧν ἂν
ἐκείνοι πράξωσι. Πιστοὺς ἡγοῦ μὴ τοὺς πᾶν;
ὅ, τι ἂν λέγῃς ἢ ποιῇς ἐπαινοῦντας, ἀλ-
λὰ τοὺς τοῖς ἀμαρτανομένοις ἐπιτιμῶντας.
Δίδου παρρησίαν τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ἵνα πε-
ρὶ ὧν ἂν ἀμφιγνοῇς, ἔχῃς τοὺς συνδοκιμά-
σοντας. Διόρα καὶ τοὺς τέχνη κολακεύοντας,
καὶ τοὺς μετ' εὐνοίας θεραπεύοντας· ἵνα μὴ
πλέον οἱ πονηροὶ τῶν χρηστῶν ἔχωσιν. Ἄκουε
τοὺς λόγους τοὺς περὶ ἀλλήλων, καὶ πι-
ρῶ γνωρίζειν ἅμα τοὺς λέγοντας, ἐποιοί
καὶ τίνες εἰσὶν, καὶ περὶ ὧν ἂν λέγωσι.
Ταῖς αὐταῖς κόλαζε ζημίαις τοὺς ψευδῶς
διαβάλλοντας, αἵσπερ ἂν τοὺς ἐξαμαρτάνον-
τας. Ἀρχε σεαυτοῦ μηδὲν ἥττον ἢ καὶ τῶν
ἄλλων, καὶ τοῦτο ἡγοῦ βασιλικώτατον,
ἔάν μηδεμιᾶ δουλεύῃς τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ

λαια νόμιμον· περὶ πλείστου δὲ ποιῶν τῶν
 ἀφικνουμένων, μὴ τοὺς σοὶ δωρεὰς εἰσάγον-
 τας, ἀλλὰ τοὺς παρὰ σοῦ λαμβάνειν ἀξιού-
 ντας. Τιμῶν γὰρ τοὺς τοιούτους, μᾶλλον πα-
 ρὰ τοῖς ἄλλοις εὐδοκιμήσεις. Τοὺς φόβους
 ἔξαιρου τῶν πολιτῶν, καὶ μὴ βούλου περι-
 δεῖς εἶναι τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσιν· ὅπως γὰρ
 ἂν τοὺς ἄλλους πρὸς σεαυτὸν διαδῇς, οὕτω
 καὶ σὺ πρὸς ἐκείνους ἔξεις. Ποίει μὲν μηδὲν
 μετ' ὀργῆς, δόκει δὲ τοῖς ἄλλοις, ὅτάν σοι
 καιρὸς ᾗ. Δεινὸς μὲν φαίνου τῷ μηδὲν σε λαν-
 θάνειν τῶν γιγνομένων· πρᾶος δὲ τῷ τὰς
 τιμωρίας ἐλάττους ποιεῖσθαι τῶν ἀμαρτα-
 νομένων. Ἀρχικὸς εἶναι βούλου μὴ χαλεπό-
 τῃτι, μηδὲ τῷ σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ τῷ
 πάντας ἡττᾶσθαι τῆς σῆς διανοίας, καὶ νο-
 μίζειν ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας ἁμεινόν σε
 βουλευέσθαι. Πολεμικὸς γίνου ταῖς ἐπιστή-
 μαις καὶ ταῖς παρασκευαῖς, εἰρηνικὸς δὲ τῷ
 μηδὲν παρὰ τὸ δίκαιον πλειονεκτεῖν. Οὕτως
 ὁμίλει τῶν πόλεων πρὸς τὰς ἡττους, ὥσπερ
 ἂν τὰς κρείττους πρὸς σεαυτὸν ἀξιώσεις. Φι-
 λονεῖκει μὴ περὶ ἀπάντων, ἀλλὰ περὶ ὧν
 ἂν κρατήσαντί σοι μέλλῃ συνοίσειν. Φαύλους
 ἡγοῦ μὴ τοὺς συμφερόντως ἡττωμένους, ἀλ-
 λά τοὺς μετὰ βλάβης περιγιγνομένους. Με-
 γαλόφρονas εἶναι νόμιζε, μὴ τοὺς μεῖζω
 περιβαλλομένους, ὧν οἱοί τέ εἰσι κατασχεῖν,
 ἀλλὰ τοὺς μετρίων μὲν ἐφιεμένους, ἐξεργά-
 ζεσθαι δὲ δυναμένους, οἷς ἂν ἐπιχειρῶσι.
 Ζήλου μὴ τοὺς μεγίστην ἀρχὴν κητταμένους,

διαρκῆς. Τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐνδείκνυσο ἐν
 μηδεμίᾳ τῶν πολυτελειῶν τῶν εὐθὺς ἀφανι-
 ζομένων, ἀλλ' ἐν τε τοῖς προειρημένοις, καὶ
 τῷ κάλλει τῶν κτημάτων, καὶ ταῖς τῶν φί-
 λων εὐεργεσίαις· τὰ γὰρ τοιαῦτα τῶν ἀνα-
 λωμάτων αὐτῷ τε σοὶ παραμένει, καὶ τοῖς
 ἐπιγινομένοις πλείονος ἄξια τῶν δεδωπα-
 νημένων καταλείψεις. Τὰ περὶ τοὺς θεοὺς
 ποιεῖ μὲν, ὡς οἱ πρόγονοι κατέδειξαν ἡγοῦ-
 δὲ τοῦτο εἶναι θῦμα κάλλιστον, καὶ θερα-
 πείαν μεγίστην, ἐὰν ὡς βέλτιστόν καὶ δι-
 καιότατον σεαυτὸν παρέχῃς· μᾶλλον γὰρ ἐλ-
 πὶς τοὺς τοιούτους, ἢ τοὺς ἱερεῖα πολλὰ
 καταβάλλοντας πράξῃν τί παρὰ τῶν θεῶν
 ἀγαθόν. Τίμα ταῖς μὲν ἀρχαῖς τῶν τιμῶν
 τοὺς οἰκειοτάτους, ταῖς δὲ ἀληθεστάταις
 τοὺς εὐνουστάτους. Φυλακὴν ἀσφαλεστάτην
 ἡγοῦ τοῦ σώματος εἶναι τὴν τε τῶν φίλων
 ἀρετὴν, καὶ τὴν τῶν πολιτῶν εὐνοίαν, καὶ
 τὴν σεαυτοῦ φρόνησιν· διὰ γὰρ τούτων καὶ
 κτᾶσθαι καὶ διασώζειν τὰς τυραννίδας μᾶ-
 λιστ' ἂν τις δύναιτο· Κήδου τῶν οἰκων τῶν
 ἰδιωτῶν, καὶ νόμιζε τοὺς δαπανωμένους ἀπὸ
 τῶν σῶν ἀναλίσκειν, καὶ τοὺς ἐργαζομένους
 τὰ σὰ πλείω ποιεῖν. Ἄπαντα γὰρ τὰ τῶν
 οἰκούντων τὴν πόλιν, οἰκεῖα τῶν καλῶς βα-
 σιλευόντων ἐστί. Διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τὴν
 ἀλήθειαν οὕτω φαίνου προτιμῶν, ὥστε πι-
 στοτέρους εἶναι τοὺς σοὺς λόγους ἢ τοὺς τῶν
 ἄλλων ὅρκους. Ἄπασι μὲν τοῖς ξένοις ἀσφα-
 λῆ τὴν πόλιν παρέχε, καὶ πρὸς τὰ συμβόλ-

νες ἀν' ἄριστα τὸ πλεῖστον θεραπεύσωσι. Κα-
 λῶς δὲ δημαγωγῆσεις, εἰ μὴ τὸν ὄχλον
 ὑβρίζειν ἔῃς, μὴτε ὑβριζόμενον περιορᾷς,
 ἀλλὰ σκοπῆς, ὅπως οἱ βέλτιστοι μὲν τὰς
 τιμὰς ἔξουσιν, οἱ δ' ἄλλοι μηδὲν ἀδικη-
 θήσονται· ταῦτα γὰρ στοιχεῖα πρῶτα καὶ μέ-
 γιστα χρηστῆς πολιτείας ἐστί. Τῶν προ-
 σταγμάτων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων κίνει καὶ
 μετατίθει τὰ μὴ καλῶς καθεστῶτα· καὶ μά-
 λιστα μὲν εὐρετῆς γίνου τῶν βελτίστων, εἰ
 δὲ μὴ, μιμοῦ τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις καλῶς
 ἔχοντα. Ζῆτει νόμους τὸ μὲν σύμπαν δικαί-
 ουσ καὶ συμφέροντας, καὶ σφίσιν αὐτοῖς ὁμο-
 λογουμένους· πρὸς δὲ τούτοις, οἱ τινες τὰς
 μὲν ἀμφισβητήσεις ὡς ἐλαχίστας, τὰς δὲ
 διαλύσεις ὡς οἷοντε ταχίστας τοῖς πολίταις
 ποιήσουσι· ταῦτα γὰρ ἅπαντα προσεῖναι δεῖ
 τοῖς καλῶς κειμένοις νόμοις. Τὰς μὲν ἐργα-
 σίας αὐτοῖς καθίστη κερδαλέας, τὰς δὲ
 πραγματείας ἐπιζημίους, ἵνα τὰς μὲν φεύ-
 γωσι, πρὸς δὲ τὰς προθύμως ἔχωσι· τὰς
 κρίσεις ποιοῦ, περὶ ὧν ἂν πρὸς ἀλλήλους
 ἀμφισβητῶσι, μὴ πρὸς χάριν, μηδὲ ἐναντίας
 ἀλλήλαις, ἀλλ' αἰεὶ ταυτὰ περὶ γε τῶν αὐ-
 τῶν γίνωσκε· καὶ γὰρ πρέπει καὶ συμφέρει
 τὴν τῶν βασιλέων γνώμην ἀμετακινήτως ἔχειν
 περὶ τῶν δικαίων, ὥσπερ τοὺς νόμους τοὺς
 καλῶς κειμένους. Διοίκει τὴν πόλιν ὁμοίως
 ὥσπερ τὸν πατρῶον οἶκον, ταῖς μὲν κατα-
 σκευαῖς λαμπρῶς καὶ βασιλικῶς, ταῖς δὲ
 πράξεσιν ἀκριβῶς, ἵν' εὐδακιμῆς ἅμα καὶ

λως τε καὶ τῆς παιδεύσεως, καὶ τῆς ἐπιμέ-
 λειας δυναμένης τὴν ἡμετέραν φύσιν εὐεργε-
 τεῖν, οὕτω διάκεισο τὴν γνώμην, καὶ τῶν τε
 παρόντων τοῖς φρονιμωτάτοις πλησιάζει, καὶ
 τῶν ἄλλων οὕς ἂν δύνῃ μεταπέμψου· καὶ
 μήτε τῶν ποιητῶν τῶν εὐδοκιμούντων, μήτε
 τῶν σοφιστῶν μηδενὸς οἷου δεῖν ἀπειρώς
 ἔχειν· ἀλλὰ τῶν μὲν ἀκροατῆς γίνου, τῶν
 δὲ μαθητῆς· καὶ παρασκευάζει σαυτόν, τῶν
 μὲν ἐλασσόνων κριτὴν, τῶν δὲ μεζόνων ἀν-
 ταγωνιστὴν· διὰ γὰρ τούτων τῶν γυμνασιῶν,
 τάχιστ' ἂν γένοιτο τοιοῦτος, οἷον ὑπεδέμεθα
 δεῖν εἶναι τὸν ὀρθῶς βασιλεύσοντα, καὶ τὴν
 πόλιν ὡς χρὴ διοικήσοντα. Μάλιστα δ' ἂν
 αὐτὸς ὑπὸ σαυτοῦ παρακληθεῖης, εἰ δεινὸν
 ἡγήσαιτο τοὺς χεῖρους τῶν βελτιόνων ἄρχειν,
 καὶ τοὺς ἀνοητοτέρους τοῖς φρονιμωτέροις
 προστάττειν. Ὅσω γὰρ ἂν ἐρρώμενεστέρως τὴν
 τῶν ἄλλων ἄνοιαν ἀτιμάσῃς, τοσούτῳ μάλ-
 λον τὴν σεαυτοῦ διάνοιαν ἀσκήσεις. Ἀρχεσ-
 θαι μὲν οὖν ἐντεῦθεν χρὴ τοὺς μέλλοντάς
 τι ποιήσῃν τῶν δεόντων. Πρὸς δὲ τούτοις
 φιλόανθρωπον εἶναι δεῖ καὶ φιλόπολιν· οὔτε
 γὰρ ἵππων, οὔτε κυνῶν, οὔτε ἀνδρῶν, οὔ-
 τε ἄλλου πράγματος οὐδενὸς οἶόντε καλῶς
 ἄρχειν, ἢ μή τις χαίρῃ τούτοις, ὧν αὐτὸν
 δεῖ ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν. Μελέτω σοι
 τοῦ πλήθους, καὶ περὶ πάντος ποιοῦ κεχα-
 ρισμένως αὐτοῖς ἄρχειν, γινώσκων, ὅτι καὶ
 τῶν ὀλιγαρχιῶν, καὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν,
 αὗται πλεῖστον χρόνον διαμένουσιν, αἱ τι-

περιλάβωμεν, ἐνταῦθα ἀποβλέποντες, ἄμεινον καὶ περὶ τῶν ἄλλων μερῶν ἐροῦμεν. Οἶμαι δὴ πάντας ἂν ὁμολογῆσαι, προσήκειν αὐτοῖς, πόλιν τε δυστυχοῦσαν παῦσαι, καὶ καλῶς πρᾶττουςαν διαφυλάξαι, καὶ μεγάλην ἐκ μικρᾶς ποιῆσαι· τὰ γὰρ ἄλλα τὰ κατ' ἐκαστην ἡμέραν συμπύπτοντα, τούτων ἔνεκα πρακτέον ἐστί. Καὶ μὴν ἐκείνó γε φανερόν, ὅτι δεῖ τοὺς ταῦτα δυνησομένους, καὶ περὶ τηλικούτων βουλευσομένους, μὴ ῥάθυμειν, ἀλλὰ σκοπεῖν, ὅπως φρονιμώτερον διακείσονται τῶν ἄλλων. Δέδεικται γὰρ, ὅτι τοιαύτας ἔξουσι τὰς βασιλείας, οἷας περ ἂν τὰς αὐτῶν γνώμας παρασκευάσωσιν. Ὡστε οὐδενὶ τῶν ἀθλητῶν οὕτω προσήκει τὸ σῶμα γυμνάζειν, ὥς τοῖς βασιλεῦσι τὴν ψυχὴν τὴν ἑαυτῶν. Ἀπασαι γὰρ αἱ πανηγύρεις, οὐδὲν μέρος τιθέασιν τούτων τῶν ἀθλων, ὑπὲρ ὧν ὑμεῖς κατ' ἐκάστην ἀγωνίζεσθε τὴν ἡμέραν. ὧν ἐνδυμούμενον χρὴ προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως ὅσον περ ταῖς τιμαῖς τῶν ἄλλων προέχεις, τοσοῦτον καὶ ταῖς ἀρεταῖς αὐτῶν διοίσεις. Καὶ μὴ νόμιζε, τὴν ἐπιμέλειαν ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις πράγμασι χρησίμην εἶναι, πρὸς δὲ τὸ βελτίους ἡμᾶς καὶ φρονιμωτέρους γίνεσθαι μηδεμίαν ἔχειν δύναμιν· μηδὲ καταγνῶς τῶν ἀνθρώπων τοσαύτην δυστυχίαν, ὥς περὶ μὲν τὰ θηρία τέχνας εὐρήκαμεν, αἷς αὐτῶν τὰς ψυχὰς ἡμεροῦμεν, καὶ πλείονος ἀξίας ποιοῦμεν, ἡμᾶς δ' αὐτοὺς οὐδὲν ἂν πρὸς ἀρετὴν ὠφελησάμεν· ἄλ-

σιν, ὃ τῶν ἀνθρώπων πραγμάτων μέγιστόν ἐστι, καὶ πλείστης προνοίας δεόμενον. Καθ' ἑκάστην μὲν οὖν πρᾶξιν, ἐξ ὧν ἂν τις μάλιστα δύναιτο κατὰ τρόπον διοικεῖν, καὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ διαφυλάττειν, τὰς δὲ συμφορὰς διαφεύγειν, τῶν αἰεὶ παρόντων ἔργον ἐστὶ συμβουλευεῖν· καθόλου δὲ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ὧν χρὴ στοχάζεσθαι, καὶ περὶ ἧς δεῖ διατρίβειν, ἐγὼ πειράσομαι διελθεῖν. Εἰ μὲν οὖν ἔσται τὸ δῶρον ἐξεργασθὲν ἄξιον τῆς ὑποθέσεως, χαλεπὸν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς συνιδεῖν. Πολλὰ γὰρ καὶ τῶν ἐμμέτρων ποιημάτων, καὶ τῶν καταλογάδην συγγραμμάτων, ἔτι μὲν ἐν ταῖς διανοαῖς ὄντα τῶν συντιθέντων, μεγάλας τὰς προσδοκίας παρέσχεν· ἐπιτελεσθέντα δὲ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὑποδειχθέντα, πολὺ καταδεστέραν τὴν δόξαν τῆς ἐλπίδος ἔλαβεν. Οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ τόγχε ἐγχείρημα καλῶς ἔχει, τὸ ζητεῖν τὰ παραλειμμένα, καὶ νομοθετεῖν ταῖς μοναρχίαις. Οἱ μὲν γὰρ τοὺς ἰδιώτας παιδεύοντες, ἐκείνους μόνους ὠφελοῦσιν· εἰ δέ τις τοὺς κρατοῦντας τοῦ πλήθους ἐπ' ἀρετὴν προτρέψειεν, ἀμφοτέρους ἂν ὠφελήσειε· καὶ τοὺς τὰς δυναστείας ἔχοντας, καὶ τοὺς ὑπ' αὐταῖς ὄντας· τοῖς μὲν γὰρ ἂν τὰς ἀρχὰς ἀσφαλεστέρας, τοῖς δὲ τὰς πολιτείας πραοτέρας ποιήσειεν.

Πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον, τί τῶν βασιλευόντων ἔργον ἐστὶν εἶν γὰρ ἐν κεφαλαῖς τὴν δύναμιν ὅλου τοῦ πράγματος καλῶς

λήλων ἀμαρτίαις. Πρὸς δὲ τούτοις, τινὲς καὶ τῶν ποιητῶν τῶν προγεγενημένων ὑποθήκας, ὡς χρὴ ζῆν, καταλειοίπασιν ὥστ' ἐξ πάντων τούτων εἰκὸς αὐτοὺς βελτίους γίνεσθαι. Τοῖς δὲ τυράννοις οὐδὲν ὑπάρχει τοιοῦτον ἀλλ' οὐς μᾶλλον ἔδει τῶν ἄλλων παιδεύεσθαι, ἐπειδὴν εἰς τὴν ἀρχὴν κατασταθῶσιν, ἀνουδέτητοι διατελοῦσιν. Οἱ μὲν γὰρ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων αὐτοῖς οὐ πλεησιάζουσιν· οἱ δὲ συνόντες, πρὸς χάριν ὁμιλοῦσι. Καὶ γάρ τοι κύριοι γενόμενοι καὶ χρημάτων πλείστων, καὶ πραγμάτων μεγίστων, διὰ τὸ μὴ καλῶς χρῆσθαι ταύταις ταῖς ἀφορμαῖς, πεποιθήκασιν ὥστε πολλοὺς ἀμφισβητεῖν, πότερόν ἐστιν ἄξιον ἐλέσθαι τὸν εἶον, τὸν τῶν ἰδιωτευόντων μὲν, ἐπεικῶς δὲ παρ᾽ αὐτῶν, ἢ τὸν τῶν τυραννευόντων. Ὅταν μὲν γὰρ ἀποβλέψωσιν εἰς τὰς τιμὰς, καὶ τοὺς πλούτους, καὶ τὰς δυναστείας, ἰσοθέους ἅπαντας νομίζουσι. τοὺς ἐν ταῖς μοναρχίαις ὄντας· ἐπειδ' ἂν δὲ ἐνδυμηθῶσι τοὺς φόβους, καὶ τοὺς κινδύνους, καὶ διεξιόντες εὖρωσι τοὺς μὲν, ὑφ' ὧν ἥκιστα ἐχρῆν, διεφθαρμένους, τοὺς δὲ εἰς τοὺς οἰκειοτάτους ἐξαμαρτεῖν ἠναγκασμένους, τοῖς δὲ ἀμφοτέρα ταῦτα συμβεβηκότα, πάλιν ὁπωσοῦν ζῆν ἡγοῦνται λυσιτελεῖν μᾶλλον, ἢ μετὰ τοιούτων συμφορῶν ἀπάσης τῆς Ἀσίας βασιλεύειν. Ταύτης δὲ τῆς ἀνωμαλίας καὶ τῆς παραχῆς αἰτιόν ἐστιν, ὅτι τὴν βασιλείαν, ὥσπερ ἱερωσύνην, παντὸς ἀνδρὸς εἶναι νομίζου-

EX ISOCRATIS ORATIONIBUS.

I.

Ἰσοκράτους πρὸς Νικοκλεια λόγος περὶ τοῦ
Βασιλεύειν, ἢ περὶ βασιλείας.

Οἱ μὲν εἰωθότες, ὦ Νικόκλεις, ὑμῖν τοῖς *vobis regibus*
Βασιλεῦσιν ἐσθλητάς ἄγειν, ἢ χαλκὸν, ἢ χρυ-
σὸν εἰργασμένον, ἢ ἄλλο τι τῶν ποιούτων
χρημάτων, ὧν αὐτοὶ μὲν ἐνδεεῖς εἰσίν, ὑμεῖς
δὲ πλουτεῖτε, λίαν ἔδοξαν εἶναι μοι κατα-
φανεῖς, οὐ δόσιν, ἀλλ' ἐμπορίαν ποιούμε-
νοι, καὶ πολὺ τεχνικώτερον αὐτὰ πωλοῦν-
τες τῶν ὁμολογούντων καπηλεύειν. Ἐγὼ δ'
ἡγήσαίμην ἂν ταύτην καλλίστην γενέσθαι
δωρεάν, καὶ χρησιμωτάτην, καὶ μάλιστα
πρέπουσαν, ἐμοί τε δοῦναι, καὶ σοὶ λα-
βεῖν, εἰ δυνηθεῖν ὀρίσαι, ποίων ἐπιτηδευ-
μάτων ὀρεγόμενος, καὶ τίνων ἔργων ἀπειχό-
μενος, ἀριστ' ἂν καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν βα-
σιλείαν διοικήῃς. Τοὺς μὲν γὰρ ἰδιώτας ἔστι
πολλὰ τὰ παιδεύοντα, καὶ μάλιστα μὲν τὸ
μὴ τρυφᾶν, ἀλλ' ἀναγκάζεσθαι περὶ τοῦ
βίου καθ' ἐκάστην ἀγωνίζεσθαι τὴν ἡμέραν.
ἔπειθ' οἱ νόμοι, καθ' οὓς ἕκαστοι πολιτευό-
μενοι τυγχάνουσιν· ἔτι δ' ἡ παρρησία, καὶ
τὸ φανερώς ἐξεῖναι τοῖς τε φίλοις ἐπιπλη-
ξαι, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐπιθέσθαι ταῖς ἀλ-

ται βαθμίδος ; εὕτω καὶ αὐτὸς ἔχου τῆς
τῶν καλῶν ἀναβάσεως , ὅπως ἂν καὶ τῆς
ἄνω βασιλείας ἀπολαύσειας ἥν σοι παρά-
σχοι Χριστὸς μετὰ τῆς ὁμοζύγου , ὁ βα-
σιλεὺς τῶν βασιλευόντων , καὶ βασιλευομέ-
νων , εἰς τοὺς αἰῶνας , Ἀμήν.

ἔπονται, οὕτως αἱ ἁμαρτίαι ταῖς ψυχαῖς ἀκολουθοῦσιν, ἐναργῶς τὰς πράξεις ἐξεικονίζουσαι. διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐν τῇ κρίσει ἄρνήσασθαι. αὐτὰ γὰρ ἐκάστου καταμαρτυρήσει τὰ πράγματα, οὐ φωνὴν ἀφιέντα, ἀλλὰ τοιαῦτα φανέντα, οἷα παρ' ἡμῶν ἐπράχθησαν.

70. Νηὶς ποντοπορούσης μιμεῖται διάβασιν ἢ βραχυτελὴς τοῦ παρόντος βίου κατάστασις, ἡμᾶς τοὺς αὐτῆς πλωτῆρας λανθάνουσα, καὶ καταμικρὸν παρασύρουσα δρόμον, καὶ πρὸς ἴδιον ἐκάστου παραπέμπουσα τέλος. Εἰ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, παραδράμωμεν τὰ παρατρέχοντα τοῦ κόσμου πράγματα, καὶ προσδράμωμεν τοῖς εἰς αἰῶνας τῶν αἰώνων μένουσιν.

71. Ὁ σοβαρὸς καὶ ὑπέροφρος ἄνθρωπος, μὴ ὡς ταῦρος ὑψίκερως ἐπαιρέσθω, ἀλλ' ἐννοεῖτω τῆς σαρκὸς τὴν ὑπόστασιν, καὶ παυέτω τῆς καρδίας τὴν ἔπαρσιν. εἰ γὰρ καὶ γέγονεν ἄρχων ἐπὶ γῆς, μὴ ἀγνοεῖτω ὑπάρχων ἐκ τῆς γῆς, ἀπὸ χοῶς ἐπὶ θρόνον ἀναβαίνων, καὶ εἰς αὐτὸν μετὰ χρόνον καταβαίνων.

72. Σπούδαζε διαπαντὸς, ἀήττητε βασιλεῦ· καὶ ὥσπερ οἱ τὰς κλίμακας ἀναβαίνειν ἀρξάμενοι, οὐ πρότερον ἴστανται τῆς ἐπὶ τὰ ἄνω φαρὰς, πρὶν ἂν τῆς ἄκρας ἐφίκων-

66. Ἰδιώτου μὲν εἶναι κακίαν φημί, τὸ πρᾶττειν φαῦλα καὶ κολάσεως ἄξια· ἄρχοντος δὲ πονηρίαν, τὸ μὴ ποιεῖν τὰ καλὰ, καὶ σωτηρίας πρὸξενά. Οὐ γὰρ ἡ τῶν κακῶν ἀποχὴ δίκαιοι τὸν κρατοῦντα, ἀλλ' ἡ τῶν καλῶν πειροχὴ στεφανοῖ τὸν τοιοῦτον· μὴ μόνον τοίνυν πονηρίας ἀπέχεσθαι λογίζεσθω, ἀλλὰ καὶ δικαιοσύνης ἀντέχεσθαι σπουδαζέτω.

67. Ἀξιωμάτων λαμπρότητας οὐ δυσωπεῖται ὁ θάνατος. Κατὰ πάντων γὰρ ἐπιβάλλει τοὺς παμφάγους αὐτοῦ ὁδόντας. οὐκοῦν πρὸ τῆς ἐκείνου ἀπαραιτήτου παρουσίας, μεταθῶμεν εἰς οὐρανὸν τὴν τῶν χρημάτων περιουσίαν. οὐδεὶς γὰρ, ἂν ἐν κόσμῳ συνάγει, ἐκείσε ἀποδημήσας, ἀπάγει· ἀλλὰ πάντα καταλιπὼν ἐπὶ γῆς, γυμνὸς λογοθετεῖται τὸν βίον αὐτοῦ.

68. Κύριος μὲν πάντων ἐστὶν ὁ βασιλεὺς, δοῦλος δὲ μετὰ πάντων ὑπάρχει Θεοῦ. τότε δὲ μάλιστα κληθήσεται κύριος, ὅταν αὐτὸς ἑαυτοῦ δεσπόζη, καὶ ταῖς ἀτόποις ἡδοναῖς μὴ δουλεύῃ, ἀλλὰ σύμμαχον ἔχων τὸν εὐσεβῆ λογισμὸν, τὸν ἀήττητον αὐτοκράτορα τῶν ἀλόγων παθῶν, τοὺς πανδαμάτορας ἔρωτας τῇ πανοπωλίᾳ τῆς σωφροσύνης καταγωνίσεται.

69. Ὁν τρόπον αἱ σκιαὶ τοῖς σώματιν

ἄνθρωπος ὀφείλει, ὁ σωτηρίας γλιχόμενος, ὁ βασιλεὺς δὲ πρὸ πάντων, ὡς μεριμνῶν ὑπὲρ πάντων. ὑπὸ τοῦ Θεοῦ γὰρ φυλαττόμενος, καὶ τοὺς πολεμίους κατὰγωνίζεται γενναίως, καὶ τοὺς οἰκείους κατὰσφαλίζεται σπουδαίως.

63. Ὁ μὲν Θεὸς οὐδενὸς δεῖται, ὁ βασιλεὺς δὲ μόνου Θεοῦ· μιμοῦ τοίνυν τὸν οὐδενὸς δεόμενον, καὶ δαψιλεύου τοῖς αἰτούσι τὸν ἔλεον, μὴ ἀκριβολογούμενος περὶ τοὺς σους οἰκέτας, ἀλλὰ πᾶσι παρέχων τὰς πρὸς τὸ ζῆν αἰτήσεις. πολὺ γὰρ κρεῖττόν ἐστι διὰ τοὺς ἀξίους ἐλεεῖν καὶ τοὺς ἀναξίους, ἢ τοὺς ἀξίους ἀποστρεῖν διὰ τοὺς ἀναξίους.

64. Συγγνώμην αἰτούμενος ἁμαρτημάτων, συγγίνωσκει καὶ αὐτὸς τοῖς εἰς σὲ πλημμελοῦσιν, ὅτι ἀφείσει ἀντιδίδοται ἄφεις, καὶ τῇ πρὸς τοὺς ὁμοδούλους ὑμῶν κατὰλλαγῇ, ἢ πρὸς Θεὸν φιλία καὶ οἰκείωσις.

65. Δεῖ τὸν ἀμέμπτως ἀνάσσειν ἰσπουδακότα, καὶ τὰς τῶν ἔξωθεν ἀδοξίας φυλάττεισθαι, καὶ ἑαυτὸν πρὸ ἐκείνων αἰσχύνισθαι, ἵνα καὶ τοῦ φανερώς ἁμαρτάνειν δι' ἐκείνους ἀπέχηται, καὶ τοῦ κατ' ἰδίαν πλημμελεῖν ὑφ' ἑαυτῷ κωλύηται. εἰ γὰρ οἱ ὑπήκοοι αἰδούς ἄξιοι φαίνονται, πολλῷ πλέον ὁ βασιλεὺς ἄξιος ταύτης γίνεται.

ἐχθρῶν βέλεισιν , αἰδίμα κατ' αὐτῶν ἐγείρουσα τρόπαια.

59. Χρῆσαι δεόντως τῇ κάτω βασιλείᾳ , ἵνα κλίμαξ σοὶ γένηται τῆς ἄνω εὐδοξίας. οἱ γὰρ ταύτην καλῶς διοικοῦντες, μετὰ ταύτης κακείνης ἀξιοῦνται. Ταύτην δὲ διοικοῦσι καλῶς , οἱ πατρικὸν τοῖς ἀρχομένοις ἐπιδικνύοντες φόβον , καὶ ἀρχικὸν παρ' αὐτῶν ἀντιλαμβάνοντες φόβον , ἀπειλαῖς μὲν τὰ πταίσματ' ἀποαστέλλοντες , Τιμωρίαις δὲ πεῖραν αὐτοῖς οὐ προάγοντες.

60. Ἰματιον ἀπαλαίωτόν ἐστι τὸ τῆς εὐποιίας περιβόλαιον , καὶ ἀδιάφορος στολὴ ἢ πρὸς τοὺς πένητας στοργή. Δεῖ οὖν τὸν βουλόμενον εὐσεβῶς βασιλεύειν, τοιούτοις ἐνδύμασι τὴν ψυχὴν καλλωπίζειν. φιλοπτωχίας γὰρ ἡμφιεσμένος πορφύραν , καὶ οὐρανίου βασιλείας κάταξιῦται.

61. Σκῆπτρον βασιλείας παρὰ Θεοῦ δεξιόμενος , σκέπτου πῶς ἀρέσεις τῷ ταύτην σοὶ δεδωκότι , καὶ ὡς πάντων ἀνθρώπων ὑπὸ αὐτοῦ προΐμνηθεις , πλέον πάντων ἐπείγου κατὰγεραίρειν αὐτόν. Τοῦτο δὲ γέρας ἡγεῖται μέγιστον , ἂν ὡς αὐτὸν τοὺς ὑπ' αὐτοῦ διαπλασθέντας ὁράς , καὶ ὡς χρεῶν κατὰβολὴν τὰς εὐποιίας πληροῖς.

62. Τρέχειν μὲν εἰς τὴν ἄνω βοήθειαν πᾶς

ἀνακτᾶ, καὶ μάλιστα περὶ τὰς κρίσεις τῶν
 δυσχερῶν πραγμάτων, βραδὺ δὲ λίαν εἰς
 ὀργὴν ἐπιδείκνυσθαι. ἐπειδὴ γὰρ τὸ πάν-
 τη ἀόργητον εὐκαταφρόνητον, καὶ θυ-
 μούσθω μετρίως, καὶ μὴ θυμούσθαι τὸ
 μὲν, ἵνα τῶν φαύλων τὰς ὁρμὰς ἀναστέλ-
 λῃ· τὸ δὲ, ἵνα τὰς ἀφορμὰς τῶν χρηστῶν
 ἀνιχνεύῃ.

56. Ἐν τῷ ἀκριβεῖ τῆς καρδίας σου βου-
 λεύητιν ἐπιμελῶς κατανόει τῶν συνόντων
 σοὶ τοὺς τρόπους, ἵνα γινώσκῃς ἀκριβῶς
 καὶ τοὺς ἐν ἀγάπῃ θεραπεύοντάς, καὶ τοὺς
 ἐν ἀπάτῃ κολακεύοντας. πολλοὶ γὰρ εὐνοεῖν
 ὑποκρινόμενοι, μέγала τοὺς πιστεύοντας κα-
 ταβλάπτουσι.

57. Λόγον ἀκούσας ὠφελῆσαι δυνάμενον,
 μὴ μόνον ἀκοῇ τοῦτον, ἀλλὰ καὶ πράξει
 διαδέχου. Οὕτω γὰρ τὸ τοῦ βασιλέως ἀγλαΐ-
 ζεται κράτος. ὅταν ἡ παρ' ἐαυτοῦ τὰ δέοντα
 συνορᾷ, ἢ παρ' ἄλλου εὐρεθέντα μηδαμῶς
 περὶορᾷ, ἀλλὰ μαινδάνει μὲν ἀνεπαισχύντως,
 ἐπιτελεῖ δὲ ἀνυπερθέτως.

58. Ἀκρόπολις μὲν ἀπορρήτοις τείχεσιν
 ἡσφαλισμένη καταφρογεῖ τῶν πολιορχούντων
 αὐτὴν πολεμίων· ἡ εὐσεβὴς δὲ βασιλεία ἡμῶν
 ἐλεημοσύναις τετείχισμένη, καὶ προσηυχαῖς
 περιπυργουμένη, ἀήττητος γίνεται τοῖς τῶν

λάτῳ φωτὶ τῆς ἀληθείας ἐξελέγχει τὰ κρυπτά τῆς ἀδικίας.

52. Τοὺς μὲν πρὸ σοῦ βασιλεῖς ἡ ἀρχὴ κατεκόσμησε· σὺ δὲ ταύτην, κράτιστε, φαιδρύτεραν ἐποίησας, ἡμερότητι κρινῶν τῆς ἐξουσίας τὸν ὄγκον, καὶ χρηστότητι νικῶν τῶν προσιόντων σοὶ τὸν φόβον. ὅθεν τῷ λιμένι τῆς σῆς γαληνότητος πάντες προσορμῶσιν οἱ ἐλέους δεόμενοι, καὶ τῶν κυμάτων τῆς πένιας ἀπαλλαττόμενοι, εὐχαριστήριους ὕμνους σοὶ ἀναπέμπουσιν.

53. Ὅσον τῇ δυναστείᾳ πάντων ὑπερανέχεις, τοσοῦτον καὶ τοῖς ἔργοις ὑπερλάμπειν ἀγωνίζου. ἀναλογούσαν γὰρ τῷ μεγέθει τῆς δυνάμεως τὴν ἐργασίαν τῶν καλῶν ἀπαιτεῖσθαι προσδόκησον. ἵνα τοίνυν παρὰ Θεοῦ ἀνακηρυχθῇς, μετὰ τοῦ στεφάνου τῆς ἀπτήτου βασιλείας, κτῆσαι καὶ τὸ στέμμα τῆς τῶν πονηρῶν εὐποιίας.

54. Σκέπτου πρὶν ἐπιτάττειν ἃ θέλεις, ἵνα προστατῇς ἐμφρόνως ἃ θέμις. εὐόλισθον γὰρ τὸ τῆς γλώττης ὄργανον, καὶ μέγιστον παρέχει τοῖς ἀμελοῦσι κίνδυνον. εἰ δὲ τὸν εὐσεβῆ λογισμὸν ὡς μουσικὴν ἐπιστήσεις αὐτῷ, τὸ παναρμόνιον τῆς ἀρετῆς ἀνακρούεται μέλος.

55. Ὅξυν μὲν εἶναι χρὴ περὶ πάντα τὸν

σιλεῦ , καὶ φοβερός διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς
ἐξουσίας , καὶ πο-θεινὸς διὰ τὴν παροχὴν
τῆς εὐποιίας. μήτε Τοῦ φόβου κατὰφρονῶν
διὰ τὸν πόθον , μήτε Τοῦ πόθου παραμέ-
λων διὰ τὸν φόβον. ἀλλὰ τὸ ἡμερον ἔχων
ἀκατὰφρόνητον , καὶ τὸ εὐκατὰφρόνητον ἔχων
ἀνήμερον.

49. Ἄ τοῖς ὑπηκόοις νομοθετεῖς διὰ τῶν
λόγων , Ταῦτα προλαβὼν ὑπέδειξας διὰ τῶν
ἔργων , ἵνα τοῖς λόγοις , οἷς πείθεις , καὶ
χρηστὸς συναγωνίζηται βίος. οὕτω γὰρ εὐ-
δόκιμον ἀποφανῇ σοῦ τὸ κράτος , καὶ λέγων
πρακτικῶς , καὶ πράττων λογικῶς.

50. Πλέον ἀγάπα , βασιλεῦ γαληνότης,
τοὺς λαμβάνειν παρὰ σοῦ χάριτας ἱκετεύον-
τας , ὑπὲρ τοὺς σπουδάζοντας δωρεάς σοι
προσφέρειν. τοῖς μὲν γὰρ ὀφειλέτης ἀμοι-
βῆς καθίστασαι· οἱ δέ σοι τὸν Θεὸν ὀφειλέ-
την ποιοῦσι , τὸν οἰκειούμενον τὰ εἰς αὐτοὺς
γινόμενα , καὶ ἀμοιβόμενον ἀγαθαῖς ἀντι-
δόσεσι τὸν φιλόθεον καὶ φιλάνθρωπόν σου
σκοπόν.

51. Ἡλίου μὲν ἔργον ἐστὶ , τὸ καταλάμ-
πειν ταῖς ἀκτῖσι τὴν κτίσιν· ἀνάκτος δὲ ἀρε-
τῇ , τὸ ἐλεεῖν τοῖς δεομένοις. καρκίνου δὲ
φανερώτερος ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς. ὁ μὲν γὰρ
ὑποχωρεῖ τῇ διαδοχῇ τῆς νυχτός. ὁ δὲ οὐ
παραχωρεῖ τῇ συναρπαγῇ τῶν κακῶν , ἀλ-

Τῷ σκορπίζειν συνάγεται. Τοῦτον ἔχων ἐν τῇ
 ψυχῇ σου, πλουσιόδωρε βασιλεῦ, δίδου
 πᾶσι δαψιλῶς τοῖς αἰτοῦσι παρὰ σοῦ.
 ἀπειροπλασίας γὰρ ἔξεις τὰς ὑπὲρ τούτων
 ἀμοιβὰς, ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς τῆς τῶν ἔργων
 ἀντιδόσεως.

45. Νεύματι Θεοῦ βασιλείαν λαβὼν, μί-
 μησαι αὐτὸν δι' ἔργων ἀγαθῶν. ὅτι τῶν εὖ
 ποιεῖν δυναμένων ἐγένου, ἀλλ' οὐ τῶν εὖ
 παθεῖν δεομένων. Τὸ γὰρ ἔτοιμον τῆς τῶν
 χρημάτων δαψιλείας ἀνεμπόδιστόν ἐστί πρὸς
 τὰς τῶν πενήτων εὐποιίας.

46. Ὡςπερ ὀφθαλμὸς ἐμπέφυκε σώματι,
 οὕτω βασιλεὺς τῷ κόσμῳ ἐνῆρμοςται, ὑπὸ
 τοῦ Θεοῦ δεδομένος εἰς συνεργίαν τῶν συμ-
 φερόντων. χρὴ οὖν αὐτὸν, ὡς οἰκείων μελῶν,
 οὕτω πάντων ἀνθρώπων προνοεῖν, ἵνα προ-
 κόπτωσιν ἐν καλοῖς, καὶ μὴ προσκόπτωσιν
 ἐν κακοῖς.

47. Ἀσφαλεστίαν ἡγοῦ τῆς σωτηρίας σου
 φυλακὴν, τὸ μηδέποτε τίνα τῶν ὑπηκόων ἀδι-
 κεῖν. ὁ γάρ τίνα μὴ ἀδικῶν, οὐχ ὑφορεῖται
 τίνα. εἰ δὲ τὸ μὴ ἀδικεῖν ἀσφάλειαν προξεί-
 νει, τὸ εὐεργετεῖν πολλῶν πλεόν. Τὸ ἀσφα-
 λές γὰρ δίδωσι, καὶ τὸ προφιλές οὐ προ-
 δίδωσιν.

48. Γίνου τοῖς ὑποεκόοις, εὐσεβέστατε Βα-

νέσιν ἀνθιστάμενος δι' ἀπέχθειαν. ἐπεὶ δὲ τῆς αὐτῆς ἐστὶν ἀτοπίας καὶ δικαιοῦν τὸν ἄδικον, εἰ καὶ φίλος ὑπάρχει, καὶ ἀδικεῖν τὸν δίκαιον, εἰ καὶ ἐχθρὸς τυγχάνει. τὸ γὰρ κακὸν ἐν ἀμφοτέροις ὁμοιον, καὶ ἐν τοῖς ἐναντίοις εὐρίσκηται.

42. Νουνεχῶς ἀκροᾶσθαι δεῖ τῶν πραγμάτων κριτᾶς. δυσθήρατος γὰρ ἐστὶν ἡ τοῦ δικαίου εὗρεσις, ῥαδίως ἐκφεύγουσα τοὺς μὴ λίαν προσέχοντάς. ἂν δὲ καὶ τὴν τῶν λεγόντων ἀφέντες δεινότητα, καὶ τὴν τῶν λεγομένων παρέντες πιθανότητα, εἰς τὸ βάθος τῶν νοημάτων ἐαυτοὺς ἐμβάλλωσιν· οὕτως ἀνιμῶσονται τὸ παρ' αὐτῶν ζητούμενον, καὶ διπλὴν ἀμαρτίαν ἐκφεύξονται, μήτε αὐτοὶ τὸ καλὸν προδιδόντες, μήτε ἄλλοις τοῦτο δρᾶν συγχωροῦντες.

43. Ἰσάριθμα τοῖς ἄστροις ἂν κτήσῃ τὰ κατ'ορθώματα, οὐδέποτε νικήσεις τὴν τοῦ θεοῦ ἀγαθότητα, ὅσα γὰρ ἂν τις προσενέγκῃ θεῷ ἐκ τῶν αὐτοῦ, τὰ αὐτοῦ προσφέρῃ αὐτῷ· καὶ ὥς οὐκ ἔστιν ὑπερβῆναι τὴν ἰδίαν ἐν τῷ ἡλίῳ σκιάν, προλαμβάνουσιν αἰεὶ καὶ τὸν λίαν ἐπαιγόμενον, οὕτως οὐδὲ τὴν ἀνυπέρβλητον τοῦ θεοῦ χρηστότητα ταῖς εὐποιΐαις ὑπερβήσονται ἄνθρωποι.

44. Ἀδαπάνητος ἐστὶ τῆς εὐποιΐας ὁ πλοῦτος. ἐν τῷ διδόναι γὰρ λαμβάνεται, καὶ ἐν

Θεὸν μιμήσεται, ἐν μηδὲν ἡγεῖσθαι τοῦ ἐλεεῖν προτιμότερον.

38. Ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον τῆς εὐποιίας τὸν πλούτον ἑαυτοῖς θησαυρίζωμεν, τὸν καὶ ὧδε κατευφραίνοντα τῇ ἐλπίδι τῆς μελλούσης ἀπολαύσεως, καὶ κεῖ καταγλυκαίνοντα τῇ πείρᾳ τῆς ἐλπισθεύσεως μακαριότητος. Τὰ δὲ νῦν περὶ ἡμᾶς, ὡς οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς, μὴ Τρεπέτω ἡμᾶς.

39. Σπούδαζε λαμπροτέrais ἀμείβεσθαι δωρεαῖς τοὺς μετ' εὐνοίας ποιοῦντας τὰ παρὰ σοῦ προσταττόμενα. Τούτῳ γὰρ τῷ Τρόπῳ καὶ τῶν ἀγαθῶν ἐπαυξήσεις τὴν προθυμίαν, καὶ τοὺς πονηροὺς διδάξεις μεταμαθεῖν τὴν κακίαν. Τὸ γὰρ τῶν αὐτῶν ἀξιούσθαι τοὺς μὴ τὰ αὐτὰ ποιοῦντας, ἄγαν ἐστὶν ἀδέμιτον.

40. Τιμιώτατον πάντων ἐστὶν ἡ βασιλεία. Τοῦτο δὲ μάλιστα τοιοῦτόν ἐστιν, ὅταν ὁ τοῦτο περικείμενος τὸ κράτος, μὴ πρὸς αὐθάδειαν ῥέπῃ, ἀλλὰ πρὸς ἐπιείκειαν βλέπῃ, τὸ μὲν ἀπάνθρωπον ὡς θηριῶδες ἀποστρεφόμενος, τὸ δὲ φιλάνθρωπον ὡς θεοεικέλον ἐνδεικνύμενος.

41. Ἴσως πρὸς τὴν φίλους καὶ ἐχθροὺς ποιοῦ τὰς κρίσεις, μήτε τοῖς εὐνοῦσι χαρίζόμενος διὰ τὴν εὐνοίαν, μήτε τοῖς δυσμε-

34. Ὡςπερ χρυσὸς ἄλλοτε ἄλλως ὑπὸ τῆς τέχνης μέτατυπούμενος, καὶ πρὸς διάφορα κοσμίῳν εἶδη μέταποιούμενος, ὅπερ ἐστὶ διαμένει, καὶ τροπὴν οὐχ ὑπομένει· οὕτω καὶ αὐτὸς εὐκλέεσται Βασιλεῦ, ἄλλην ἐξ ἄλλης ἀμείβων ἀρχὴν, φθάσας δὲ καὶ αὐτὴν τὴν ἀνώτατῳ τιμὴν, ὃ αὐτὸς διαμένεις, οὐκ ἐν τοῖς αὐτοῖς πράγμασιν ἀναλλοίωτον ἔχων ἐν τῷ καλῷ Τὸ φρόνημα.

35. Νόμιζε τότε βασιλεύειν ἀσφαλῶς, ὅταν ἐκόντων ἀνάσσης τῶν ἀνθρώπων. Τὸ γὰρ ἀκουσίως ὑποταττόμενον, στασιάζει καιροῦ λαβόμενον. Τὸ δὲ τοῖς θεσμοῖς τῆς εὐνοίας κρατούμενον, βεβαίαν ἔχει πρὸς τὸ κρατοῦν τὴν εὐπείθειαν.

36. Ἵνα τὸ κράτος τῆς βασιλείας ποιήσης αἰοίδημον, ὅσων ἔχεις κατὰ τῶν ὑψηλῶν ἀμαρτανόντων ὀργὴν, τοσαύτην ἔχειν καὶ κατὰ σαυτοῦ πλημμελοῦντος ἀξίου· οὐδεὶς γὰρ ἰσχύει τὸν ἐν ἐξουσίᾳ τηλικαύτῃ παιδεύειν, εἰ μὴ λογισμὸς οἰκεῖος ἐξ αὐτοῦ τοῦ πλημμελοῦντος κινούμενος.

37. Ὁ μεγάλῃς ἐξουσίας ἐπιλαβόμενος, τὸν δοτῆρα τῆς ἐξουσίας μιμείσθω κατὰ δύναμιν. εἰ γὰρ πῶς τὴν εἰκόνα φέρει τοῦ ἐπὶ πάντων Θεοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ κατέχει τὴν ἐπὶ πάντων ἀρχὴν, ἐν τούτῳ δὴ μάλιστα τὸν

σιλείαν, μηδὲνὶ χρώ τῶν πονηρῶν πρὸς τὰς τῶν πραγμάτων διοικήσεις. ὧν γὰρ ἂν ἐκεῖνοι κακῶς διαπράξωνται, λόγον ὑφέξει Θεῷ, ὁ τὴν ἰσχὺν αὐτοῖς δεδοκώς. Μετὰ πολλῆς οὖν ἐξετάσεως αἱ τῶν ἀρχόντων προβολαὶ γινέσθων.

31. Ἴσον νομίζω κακὸν, καὶ τῶν ἐχθρῶν θυμέϊσθαι ταῖς κακουργίαις, καὶ τῶν φίλων θέλγεσθαι ταῖς κολακείαις· δεῖ γὰρ πρὸς ἐκατέρους γενναίως ἀνθίστασθαι, καὶ τοῦ πρέποντος μηδαμῶς ἀφίστασθαι, μήτε τὴν ἀλόγιστον ἐκείνων δυσμένειαν ἀμυνόμενον, μήτε τὴν ἐπίπλαστον τούτων εὐμένειαν ἀμειβόμενον.

32. Ἦγοῦ Τούτους εἶναι φίλους ἀληθεστάτους, μὴ τοὺς ἐπαινοῦντας ἅπαντα τὰ παρὰ σοῦ λεγόμενα, ἀλλὰ τοὺς κρίσει δικαίᾳ πάντα πρᾶττειν σπουδάζοντας, καὶ συνηδομένους μὲν ἐπὶ τοῖς χρηστοτέροις, ἐπιστυγνάζοντας δὲ ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις. οὗτοι γὰρ ἄντως ἀψευδιστάτης φιλίας δεικνύουσι τεκμήριον.

33. Μὴ μεταβαλέτω σοὶ τὴν μεγαλόφρονα γνώμην τῆς ἐπιγείου ταύτης δυναστείας ὁ ὄγκος, ἀλλ' ὡς ἐπίκληρον διέπων ἀρχὴν, ἄτρεπτον ἔχει τὸν νοῦν ἐν πράγμασι τρεπτοῖς, μήτε ἐν ταῖς εὐθυμίαις ἐξυψούμενος, μήτε ἐν ταῖς ἀθυμίαις ταπεινούμενος.

καὶ μηδὲν ἀνέχη περορᾶν. οὐ γὰρ μικρὸν ἐπὶ σοί, ὅπερ μικρὸν εἶναι δοκεῖ ἐν συγκρίσει τῶν σῶν, ἐπειδὴ καὶ ῥῆμα βασιλέως ψιλὸν μεγάλην ἔχει παρὰ πᾶσιν ἰσχύν.

27. Σαυτῷ τὴν τοῦ φυλάττειν τοὺς νόμους ἐπίθετες ἀνάγκην, μὴ ἔχων ἐπὶ γῆς τὸν δυνάμενον ἀναγκάζειν. οὕτω γὰρ καὶ τῶν νόμων ἐπιδείξεις τὸ σέβας, αὐτὸς πρὸς τῶν ἄλλων τούτους αἰδούμενος, καὶ τοῖς ὑψηλοῖς φανήσεται τὸ παρανομεῖν οὐκ ἀκίνδυνον.

28. Ἴσον τὸ πλημμελεῖν, τὸ μὴ κωλύειν τοὺς πλημμελοῦντας λογίζου. καὶ γὰρ τίς πολιτεύεται μὴν εὐθεσμῶς, ἀνέχεται δὲ τῶν βιούντων ἀθέσμως, συνεργὸς τῶν κακῶν παρὰ Θεῷ κρίνεται. εἰ δὲ βούλει διττῶς εὐδοκιμεῖν, καὶ τοὺς τὰ κάλλιστα ποιοῦντας προτίμα, καὶ τοῖς τὰ χεῖριστα δρῶσιν ἐπιτίμα.

29. Λίαν συμφέρειν ὑπολαμβάνω, τὸ φεύγειν τὰς τῶν κακῶν συνδιαιτήσεις. τὸν γὰρ συνόντα πάντοτε ἀνθρώποις πονηροῖς, ἢ παθεῖν ἢ μαθεῖν ἀνάγκη. τί πονηρὸν ὁ δὲ τοῖς ἀγαθοῖς συνδιάγων, ἢ μίμησιν τῶν καλῶν ἐκιδιδάσκεται, ἢ μείωσιν τῶν κακῶν ἐκπαίδεύεται.

30. Ἐγκόσμιον ὑπὸ Θεοῦ πιστευθεὶς βα-

23. Τοιοῦτος γίνου περὶ τοὺς σοὺς οἰκέ-
τας, οἷον εὐχῇ σοὶ τὸν δεσπότην γενέσθαι.
ὥς γὰρ ἀκούομεν, ἀκουσθῆσόμεθα. καὶ ὥς
ὀρώμεν, ὀραθῆσόμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ
παντοφόρου βλέμματος. προσενέγκωμεν οὖν
τῷ ἐλέῳ τὸν ἔλεον, ἵνα τῷ ὁμοίῳ τὸ ὁμοί-
ον ἀντιλάβωμεν.

24. Ὡς περ τὰ ἀκριβῆ τῶν κατόπτρων
τοιαύτας δείκνυσι τὰς τῶν προσώπων ἐμφά-
σεις, οἷά περ ἐστὶ τὰ πρωτότυπα, φαίδρα
μὲν τῶν παιδρυνομένων, σκυθρωπὰ δὲ τῶν
σκυθρωπαζόντων. οὕτω καὶ ἡ δικαία τοῦ
Θεοῦ κρίσις ταῖς ἡμετέραις πράξεσιν ἐξο-
μοιοῦται. οἷά περ γὰρ ἂν ἡ τὰ παρ' ἡμῶν
εἰργασμένα, τοιαῦτα ἡμῖν ἐκ τῶν ὁμοίων
παρέχει.

25. Βουλευού μὲν τὰ πρακτέα βραδέως,
ἐκτέλει δὲ τὰ κριθέντα σπουδαίως. ἐπεὶ λίαν
ἐστὶ σφαλερὸν, τὸ ἐν τοῖς πράγμασιν ἀπε-
ρίσκιπτον. εἰ γὰρ τὰ ἐξ ἀβουλίας τις ἐν-
νοήσει κακὰ, τότε γινώσκεται καλῶς τῆς εὐ-
βουλίας τὰ χρήσιμα, ὥς καὶ ὑγείας τὴν
χάριν, μετὰ τὴν πειρὰν τῆς νόσου. Δεῖ τοί-
νυν, εὐφρονέστατε Βασιλεῦ, καὶ βουλῇ σύ-
νεπτωτέρα, καὶ εὐχῇ συντονωτέρα ἐξερευνᾶν
ἀκριβῶς τὰ συνοίσοντα τῷ κόσμῳ.

26. Ἀριστα διοικήσεις τὴν ἀγαθὴν σου
βασιλείαν, εἰ πάντα σπουδάζεις ἐφορᾶν,

γὰρ διὰ φόβον γινομένη θεραπεία, κατεσχηματισμένη ἐστὶ θωπεία, πεπλασμένης τιμῆς ὀνόματι φενακίζουσα τοὺς αὐτῇ προσανέχοντας.

20. Σεπτὴ δικαίως ἐστὶν ἡ ὑμῶν βασιλεία, ὅτι τοῖς πολεμίοις μὲν δεικνύει τὴν ἐξουσίαν, τοῖς ὑπηκόοις δὲ νέμει φιλανθρωπίαν. καὶ νικῶσα ἐκείνους τῇ δυνάμει τῶν ὀπλων, τῇ ἀόπλῳ ἀγάπῃ τῶν οἰκείων ἡττᾶται. ὅσον γὰρ θηρίου καὶ προβάτου τὸ μέσον, τοσοῦτον ἀμφοτέρων ἡγεῖται τὸ διάφορον.

21. Τῇ μὲν οὐσίᾳ τοῦ σώματος ἴσος παντὶ ἀνθρώπῳ ὁ Βασιλεὺς, τῇ ἐξουσίᾳ δὲ τοῦ ἀξιώματος ὁμοίος ἐστὶ τῷ ἐπὶ πάντων Θεῷ. οὐκ ἔχει γὰρ ἐπὶ γῆς τὸν αὐτοῦ ὑψηλότερον. χρὴ τοίνυν αὐτὸν καὶ ὡς Θεὸν μὴ ὀργίζεσθαι, καὶ ὡς θνητὸν μὴ ἐπαίρεσθαι. εἰ γὰρ καὶ εἰκόνι θεϊκῇ τετίμηται, ἀλλὰ καὶ εἰκόνι χοϊκῇ συμπέπλεκται, δι' ἧς ἐκδιδάσκεται τὴν πρὸς πάντας ἰσότητα.

22. Ἀποδέχου τοὺς τὰ χρηστὰ συμβουλεύειν ἐθέλοντας, ἀλλὰ μὴ τοὺς κολακεύειν ἐκάστοτε σπευδοντας. οἱ μὲν γὰρ τὸ συμφέρον συνορῶσιν ἐν ἀληθείᾳ. οἱ δὲ πρὸς τὰ δοκοῦντα τοῖς κρατοῦσιν ἀφορῶσι, καὶ τῶν σωμάτων τὰς σκιάς μιμούμενοι, τοῖς παρ' αὐτῶν λεγομένοις συνάδουσι.

τα, οἱ δὲ οὐκ ἔχουσι ποῦ στήσαι τὰ πέλματα. ἵνα τοίνυν ἀμφω τῆς υἱείας τύχωσιν, ἀφαιρέσει καὶ προσθέσει τούτους θεραπευτέον, καὶ πρὸς ἰσότητα τὴν ἀνισότητα μετενεκτέον.

17. Ἐφ' ἡμῖν ἀνεδείχθη τῆς εὐζωίας ὁ χρόνος, ὃν προεῖπέ τις τῶν παλαιῶν ἔσσεσθαι, ὅταν ἡ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν, ἡ βασιλεῖς φιλοσοφήσωσι. καὶ γὰρ φιλοσοφούντες ἡξιώθητε τῆς βασιλείας, καὶ βασιλεύσαντες οὐκ ἀπίστητε φιλοσοφίας. εἰ γὰρ τὸ φιλεῖν σοφίαν, ποιεῖ φιλοσοφίαν, ἀρχὴ δὲ σοφίας, ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος, ὃν ἐν τοῖς στέροσις ὑμῶν διαπαντὸς ἔχετε, εὐδηλον, ὡς ἀληθὲς τὸ παρ' ἐμοῦ λεγόμενον.

18. Βασιλέα σε κατὰ ἀλήθειαν ὀρίζομαι, ὡς βασιλεύειν καὶ κρατεῖν τῶν ἡδονῶν δυνάμενον, καὶ τὸν στέφανον τῆς σωφροσύνης ἀναδυσάμενον. καὶ τὴν πορφύραν τῆς δικαιοσύνης ἀμφιασάμενον. ἡ μὲν γὰρ ἄλλη ἐξουσία τὸν θάνατον ἔχει διαδοχὴν. ἡ δὲ τοιαύτη βασιλεία, τὴν ἀθάνατον σώζει διαμονήν. καὶ ἡ μὲν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ λύεται, ἡ δὲ τῆς αἰωνίου κολάσεως ῥύεται.

19. Εἰ τὴν ἐκ πάντῳ βούλει καρποῦσθαι τιμὴν, γίνου τοῖς ἅπασιν εὐεργέτης κοινός. οὐδὲν γὰρ οὕτω πρὸς εὐνοίαν ἐφέλκεται, ὡς εὐποιῆς χάρις διδομένη τοῖς χρήσουσιν ἡ

13. Ἴσον εἶναι χρὴ πάντοτε τοῦ βασιλέως τὸ φρόνημα. Τὸ γὰρ συμμεταβάλλεσθαι ταῖς τῶν πραγμάτων μεταβολαῖς, διανοίας ἀβεβαίου τεκμήριον γίνεται. τὸ δὲ παγίως ἐν τοῖς καλοῖς ἐρηρεῖσθαι, ὡς τὸ εὐσεβὲς ὑμῶν ἐστήρικται κράτος, καὶ μήτε πρὸς ἀλαζονείαν ὑπεραίρεσθαι, μήτε πρὸς ἀθυμίαν καταφέρεισθαι, βεβηκότων ἐστὶν ἀσφαλῶς, καὶ ἀκράδαντον ἐχόντων τὴν ψυχὴν.

14. Εἰ τίς κεκαθαρισμένον ἔχει τὸν λογισμὸν ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης ἀπάτης, καὶ βλέπει τὸ οὐτιδανὸν τῆς ἑαυτοῦ φύσεως, τότε βραχὺ καὶ ὠκύμορον τῆς ἐνταῦθα ζωῆς, καὶ τὸν συνεζευγμένον τῇ σαρκὶ ῥύπον, τὸν τῆς ὑπερηφανίας οὐκ ἐμπεσεῖται χρημνόν, κἂν ἐν ἀξιώματι ὑπάρχη ὑψηλῶ.

15. Ὑπὲρ πάντα τῆς βασιλείας τὰ ἔνδοξα, τῆς εὐσεβείας τὸ στέμμα τὸν βασιλέα κοσμεῖ. ὁ γὰρ πλοῦτος ἀπέρχεται καὶ ἡ δόξα μετέρχεται· τὸ δὲ κλέος τῆς ἐνθέου πολιτείας ἀθανάτοις αἰῶσι συμπαρατείνεται, καὶ λήθης ἐπέκεινα, τοὺς ἔχοντας ἴσθῃσι.

16. Σφόδρα μοι δόκει ἀτοπώτατον εἶναι, ὅτι πλούσιοι καὶ πένητες ἄνθρωποι ἐξ ἀνομοίων πραγμάτων βλάβην πάσχουσιν ὁμοίαν. οἱ μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ κόρου διαρρήγνυνται, οἱ δὲ ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διαφθεύρονται, καὶ οἱ μὲν κατέχουσι τοῦ κόσμου τὰ πέρα-

10. Ὡςπερ ἐπὶ τῶν πλεόντων, ὅταν μὴν ὁ ναύτης σφαλῇ, μικρὰν φέρει τοῖς συμ-
πλέουσι βλάβην· ὅταν δὲ αὐτὸς ὁ κυβερνή-
της, παντὸς ἐργάζεται τοῦ πλοίου ἀπώλει-
αν· οὕτω καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν· ἂν μὴν τις
τῶν ἀρχομένων ἀμάρτη, οὐ τὸ κοινὸν τοσοῦ-
τον, ὅσον ἑαυτὸν ἀδικεῖ. ἂν δὲ αὐτὸς ἄρχων,
πάσης ἐργάζεται τῆς πολιτείας τὴν βλάβην.
ὥς οὖν μεγάλας ὑφέξων εὐθύνας, εἴ τι πα-
ρίδοι τῶν δεόντων, μετὰ πολλῆς ἀκριβείας
καὶ λεγέτω πάντα, καὶ πραττέτω.

11. Κύκλος τις τῶν ἀνθρωπίνων περιτρέ-
χει πραγμάτων, ἄλλοτε ἄλλως φέρων αὐ-
τὰ, καὶ περιφέρων. καὶ τούτοις ἀνισότης
ἐστὶ, τῷ μηδὲν τῶν παρόντων ἐν ταυτότητι
μένειν. δεῖ οὖν σε, κράτιστε βασιλεῦ, ἐν τῇ
τούτων ἀγχιστροφῇ μεταβολῇ, ἀμετάβλητον
ἔχειν τὸν εὐσεβῆ λογισμόν.

12. Ἀποστρέφου τῶν κολάκων τοὺς ἀπατη-
λοὺς λόγους, ὥςπερ τῶν κοράκων τοὺς ἀρ-
πακτικούς τρόπους. οἱ μὲν γὰρ τοὺς τοῦ
σώματος ἐξορύττουσιν ὀφθαλμούς, οἱ δὲ
τοὺς τῆς ψυχῆς ἐξαμβλύνουσι λογισμούς,
μὴ συγχωροῦντες ὁρᾶν τὴν τῶν πραγμάτων
ἀλήθειαν. οἱ γὰρ ἐπαινοῦσιν ἕσθ' ὅτε τὰ
ψόγου ἄξια, ἢ φέγουσι πολλάκις τὰ ἐπαί-
νων κρείττονα, ἵνα δυοῖν θάτερον αὐτοῖς
ἀμαρτάνηται, ἢ τὸ κακὸν ἐπαινούμενον, ἢ
τὸ καλὸν ὑβριζόμενον.

ρισται δύναμις, ἥς ἰδεῖτο δι' ἡμᾶς ἡ ἀγα-
θή σου βούλησις, πάντα καὶ βούλου καὶ
πράττει, ὡς ἀρέσκει τῷ ταύτην σοι διδω-
κοτι.

7. Τῶν ἐπιγείων χρημάτων ὁ ἄσφαλτος πλού-
τος τῶν ποταμίων ρευμάτων μιμεῖται τὸν
δρόμον, πρὸς ὀλίγον μὲν ἐπιρρέων τοῖς
ἔχειν νομίζουσιν, μετ' ὀλίγον δὲ παραρρέων,
εἰς ἄλλους ἀπέρχεται. μόνος δὲ τῆς εὐ-
ποιίας ὁ θησαυρὸς μόνιμός ἐστι τοῖς κεκτη-
μένοις αὐτόν. τῶν γὰρ ἀγαθῶν ἔργων αἱ
χάριτες ἐπὶ τοὺς ποιοῦντας ἐπαναστρέφουσιν.

8. Ἀπρόσιτος μὲν ὑπάρχεις ἀνθρώποις
διὰ τὸ ὕψος τῆς κάτω βασιλείας· εὐπρόσιτος
δὲ γίνῃ τοῖς δεομένοις, διὰ τὸ κράτος τῆς
ἄνω ἐξουσίας. καὶ ἀνοίγεις τὰ ὥτα τοῖς ὑπὸ
πενίας πωλιορχουμένοις, ἵνα εὔρῃς τὴν τοῦ
Θεοῦ ἀκοὴν ἀνεωγμένην. οἳ γὰρ ἂν τοῖς
ἡμετέροις γενώμεθα συνδούλοις, τοιοῦτον
περὶ ἡμᾶς εὐρήσομην τὸν δεσπότην.

9. Τὴν πολυμέριμον τοῦ βασιλέως ψυ-
χὴν κατόπτρου δίκην ἀποσμήχεσθαι χρὴ.
ἵνα ταῖς θείαις αὐγαῖς αἰεὶ καταστράπτη-
ται, καὶ τῶν πραγμάτων τὰς χρήσεις ἐκεί-
θεν διδάσκηται. οὐδὲν γὰρ οὕτω ποιεῖ τὰ
δέοντα καθορᾶν, ὡς τὸ φυλάσσειν ἐκείνην
διὰ παντὸς καθάραν.

δὲ ὁ γνοὺς, ὁμοιωθήσεται Θεῷ· ὁμοιωθήσεται δὲ Θεῷ, ὁ ἄξιος γενόμενος Θεοῦ. ἄξιος δὲ γίνεται Θεοῦ, ὁ μηδὲν ἀνάξιον πράττων Θεοῦ, ἀλλὰ φρονῶν μὲν τὰ αὐτοῦ, λαλῶν δὲ ἅ φρονεῖ, ποιῶν δὲ, ἅ λαλεῖ.

4. Ἐπὶ προγόνων εὐγενεῖα μηδεὶς ἐναβρυνέσθω. πηλὸν γὰρ ἔχουσι πάντες τῷ γένους προπάτορα, καὶ οἱ ἐν πορφύρα καὶ βύσσῳ καυχώμενοι, καὶ οἱ ἐν πενίᾳ καὶ νόσῳ τρυχώμενοι, καὶ οἱ διαδήματα περιειμένοι, καὶ οἱ διὰ δόματα προκειμένοι. μὴ τοίνυν εἰς πῆλινον ἐγκαυχώμεθα γένος, ἀλλ' ἐπὶ χρηστότητι σεμνυνώμεθα τρωπῶν.

5. Ἴσθι, ὦ εὐσεβείας θεότευκτον ἄγαλμα, ὅτι ὅσῳ μεγάλων ἡξιώθης παρὰ θεοῦ δωρεῶν, τοσούτῳ μείζονος ἀμοιβῆς ὀφειλέτης ὑπάρχεις αὐτῷ. οὐκοῦν ἀπόδος τῷ εὐεργέτῃ τὸ χρέος τῆς εὐχαριστίας, τῷ λαμβάνοντι τὸ χρέος ὡς χάριν, καὶ τῆς χάριτος χάριν ἀντιδιδόντι. αὐτὸς γὰρ αἰεὶ καὶ χαρίτων ἄρχει, καὶ ὡς χρέος τὰς χάριτας ἀποδίδωσιν. εὐχαριστίαν δὲ ζητεῖ παρ' ἡμῶν, οὐ τὴν διὰ ῥημάτων ἀγαθῶν προφορὰν, ἀλλὰ τὴν διὰ πραγμάτων εὐσεβῶν προσφορὰν.

6. Οὐδὲν οὕτως εὐδόκιμον ἐργάζεται ἄνθρωπον, ὥς δύνασθαι μὲν ἅ βούλεται πράττειν, αἰεὶ δὲ φιλάνθρωπα καὶ βούλεσθαι καὶ πράττειν. ἐπειδὴ τοίνυν ἐκ Θεοῦ σοι κεχά-

CAPITA ADMONITORIA LXXII.

Τῷ Θειοτάτῳ , καὶ εὐσεβεστάτῳ βασιλεῖ
 ἡμῶν Ἰουστινιανῷ , Ἀγαπητὸς
 ὁ ἐλάχιστος διάκονος.

1. Τιμῆς ἀπάσης ὑπέρτερον ἔχων ἀξίωμα , Βασιλεῦ , τιμᾶς ὑπὲρ πάντας τὸν τοῦτου σὲ ἀξιώσαντα Θεόν. ὅτι καὶ κατ' ὁμοίωσιν τῆς ἐπουρανίου βασιλείας ἔδωκέ σοι τὸ σκῆπτρον τῆς ἐπιγείου δυναστείας , ἵνα τοὺς ἀνθρώπους διδάξης τὴν τοῦ δικαίου φυλακὴν , καὶ τῶν κατ' αὐτοῦ λυσσώντων ἐκδιώξης τὴν ὕλακην , ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ βασιλευόμενος νόμων , καὶ τῶν ὑπὸ σὲ βασιλεύων ἐννόμως.

2. Ὡς κυβερνήτης ἀγρυπνεῖ διαπαντὸς τοῦ βασιλείως πολυόμματος νοῦς , διακατέχων ἀσφαλῶς τῆς εὐνομίας τοὺς οἴακας , καὶ ἀπωθούμενος ἰσχυρῶς τῆς ἀνομίας τοὺς ῥύακας , ἵνα τὸ σκάφος τῆς παγκοσμίου πολιτείας μὴ περιπίπτῃ κύμασιν ἀδικίας.

3. Θεῖον μάθημα καὶ πρῶτον , οἱ ἄνθρωποι τὸ γινῶναί τινα ἑαυτὸν διδασκόμεθα. ὁ γὰρ ἑαυτὸν γνοὺς , γινώσεται Θεόν. Θεὸν

μένων, πρόβαλε, ὅτι οὐχ εὐρήσεις αὐτὸν ἔνδον, ὅτι ἀπεκλείσθη, ὅτι ἐκτιναχθήσονται σοι αἱ θύραι, ὅτι οὐ φροντιεῖ σου καὶ σὺν τούτοις ἐλθεῖν καθήκη, φέρε τὰ γινόμενα, καὶ μηδέποτε εἶπης αὐτὸς πρὸς σεαυτὸν, ὅτι οὐκ ἦν τοσούτου. ἰδιωτικὸν γὰρ, καὶ διαβεβλημένου πρὸς τὰ ἑκτός.

Ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἀπέστω, τὸ τινὰ τῶν ἑαυτοῦ ἔργων ἢ κινδύνων ἐπὶ πολὺ καὶ ἀμέτρως μεμνησθαι. οὐ γὰρ ὥς σοὶ ἡδύ ἐστι τὸ τῶν σῶν κινδύνων μεμνησθαι, οὕτω καὶ τοῖς ἄλλοις ἡδύ ἐστι τὸ τῶν σοι συμβεβηκότων ἀκούειν.

Ἀπέστω δὲ καὶ τὸ γέλωτα κινεῖν ὀλισθηρὸς γὰρ ὁ τόπος εἰς ἰδιωτισμὸν, καὶ ἅμα ἱκανὸς τὴν αἰδῶ τὴν πρὸς σὲ τῶν πλεονεξίων ἀνιέναι.

ἀμπεχόνην, οἰκίαν, οἰκετίαν. τὸ δὲ πρὸς δό-
καν, ἢ τρυφὴν, ἅπαν περιέγραφε.

Ὅταν τὶ, διαγνοὺς, ὅτι ποιητέον ἐστὶ,
ποιῆς, μηδέποτε φύγης ὀφθῆναι πράσσω-
ν αὐ-
τὸ, καὶ ἀλλοιόν τι οἱ πολλοὶ μέλλωσι πε-
ρὶ αὐτοῦ ὑπολαμβάνειν. εἰ μὲν γὰρ οὐκ ὀρ-
θῶς ποιεῖς, αὐτὸ τὸ ἔργον φευγε. εἰ δὲ
ὀρθῶς, τί φοβῇ τοὺς ἐπιπλήζοντας οὐκ ὀρθῶς;

Πᾶν πράγμα δύο ἔχει λαβὰς, τὴν μὲν
φορητὴν, τὴν δὲ ἀφόρητον. ὁ ἀδελφὸς ἐὰν
ἀδικῇ, ἐντεῦθεν αὐτὸ μὴ λάμβανε, ὅτι ἀδι-
κεῖ· αὕτη γὰρ ἡ λαβὴ ἐστὶν αὐτοῦ οὐ φορη-
τή. ἀλλὰ ἐκεῖθεν μᾶλλον, ὅτι ἀδελφὸς,
ὅτι σύντροφος. καὶ λήψῃ αὐτὸ, καὶ ὁ φο-
ρητόν ἐστιν.

Ἐν τῷ περιπατεῖν καθάπερ προσέχεις, μὴ
ἐπιβῆς ἥλω, ἢ σφρέψῃς τὸν πόδα· οὕτω πρόσσεχε,
μὴ τὸ ἡγεμονικὸν βλάβῃς τὸ σεαυτοῦ. καὶ τοῦτ'
ἂν ἐφ' ἐκάστου ἔργου παραφυλάσσωμεν, ἀσφα-
λέστερον ἀψώμεθα τοῦ ἔργου.

Ἐὰν τίς σοι ἀπαγγεῖλῃ, ὅτι ὁ δεῖνά σε
κακῶς λέγει, μὴ ἀπολογοῦ πρὸς τὰ λεχ-
θέντα· ἀλλ' ἀποκρίνου, ὅτι ἡγνόμενός γάρ τὰ
ἄλλα προσόντα μοι κακὰ, ἐπεὶ οὐκ ἂν ταῦ-
τα μόνον ἔλεγεν.

Ὅταν φοιτᾷς πρὸς τινὰς τῶν μέγα δυνα-

τός. ἢ περὶ τὰ ἔσω φιλοτεχνεῖν, ἢ περὶ τὰ ἔξω τουτέστιν, ἢ φιλοσόφου τάξιν ἐπέχειν, ἢ ἰδιώτου.

1. Τάξον τινὰ ἤδη χαρακτῆρα σαυτῷ, καὶ τύπον, ὃν φυλάξης ἐπὶ τε σεαυτοῦ ὦν καὶ ἀνθρώποις ἐντυγχάνων. 2. Καὶ σιωπῇ τὸ πολὺ ἔστω, ἢ λαλείσθω τὰ ἀναγκαῖα, καὶ δι' ὀλίγων. σπανίως δέ ποτε, καιροῦ παρακαλοῦντος, ἐπὶ τὸ λέγειν τι ἥξομεν, ἀλλὰ περὶ οὐδενὸς τῶν τυχόντων. μὴ περὶ μονομάχων, μὴδὲ ἱπποδρομίων, μὴ περὶ ἀθλητῶν, μὴ περὶ βρωμάτων ἢ πομάτων, τῶν ἐκασταχοῦ λεγομένων. μάλιστα δὲ μὴ περὶ ἀνθρώπων, ψέγοντες, ἢ ἐπαινοῦντες, ἢ συγκρίνοντες. 3. Ἄν μὲν οὖν οἷός τε ᾦς, μέταγε τοῖς σοῖς λόγοις τοὺς τῶν συνόντων ἐπὶ τὸ προσῆκον. εἰ δὲ ἐν ἀλλοφύλοις ἀποληφθεὶς τύχοις, σιώπα. 4. Γέλως μὴ πολὺς ἔστω. μὴδὲ ἐπὶ πολλοῖς, μὴδὲ ἀνειμένος. 5. Ὅρκον παραίτησαι, εἰ μὲν οἶον τε, εἰς ἅπαν. εἰ δὲ μὴ, ἐκ τῶν ἐνόντων. 6. Ἐστιᾷσεις τὰς ἔξω καὶ ἰδιώτικας διακροῦου. ἐὰν δέ ποτε γένηται καιρὸς, ἐντετάσθω σοι ἡ προσοχὴ, μήποτε ἄρα ὑπορρύθῃς εἰς ἰδιωτισμὸν. ἴσθι γάρ, ὅτι, ἐὰν ὁ ἐταῖρος ἢ μεμολυσμένος, καὶ τὸν συνανατριβόμενον αὐτῷ μολύνεσθαι ἀνάγκη, καὶ αὐτὸς ὦν τύχη καθάρως. 7. Τὰ περὶ τὸ σῶμα μέχρι τῆς χρειᾶς ψυχῆς παραλάμβανε. οἶον τροφὰς, πόμα,

εἶτα τραγωδεῖ. οὕτω καὶ σὺ, νῦν μὲν ἀθλη-
 τῆς, νῦν δὲ μονομάχος, εἶτα ρήτωρ, εἶτα
 φιλόσοφος, ὅλη δὲ τῇ ψυχῇ οὐδέν. ἀλλ'
 ὡς Πίθηκος, πᾶσαν θέαν, εἰάν ἴδῃς, μιμῇ,
 καὶ ἄλλο ἐξ ἄλλου σοι ἀρέσκει. οὐ γὰρ
 μετὰ σκέψεως ἤλθεις ἐπὶ τοῦργον, οὐδὲ
 περιώδευσας. ἀλλ' εἰκῇ, καὶ κατὰ ψυχρὰν
 ἐπιθυμίαν. οὕτω θειασάμενοί τινες φιλόσο-
 φον, καὶ ἀκούσαντες οὕτω τινὸς λέγοντος,
 ὡς Εὐφράτης λέγει! καὶ, τίς οὕτω δύναται
 εἰπεῖν, ὡς ἐκεῖνος; θέλουσι καὶ αὐτοὶ φι-
 λοσοφεῖν. ἀνθρώπε, πρῶτον ἐπίσκεψαι, ὅποι-
 ὄν ἐστι τὸ πρᾶγμα. εἶτα καὶ τὴν σιαυτοῦ
 φύσιν κατάμαθε, εἰ δύνασαι βαστάσαι. πέν-
 ταθλος εἶναι βούλει, ἢ παλαιστής. ἴδε σου-
 τοῦ τοὺς βραχίονας, τοὺς μηρούς, τὴν ὀσ-
 φῦν κατάμαθε. ἄλλος γὰρ πρὸς ἄλλο πέ-
 φυκε. δοκεῖς, ὅτι ταῦτα ποιῶν, ὡσαύτως
 δύνασαι ἐσθίειν, ὡσαύτως πίνειν, ὁμοίως
 δυσαρεστεῖν; ἀγρυπνῆσαι δεῖ, πονῆσαι, ἀπὸ
 τῶν οἰκείων ἀπελθεῖν, ὑπὸ παιδαρίου κα-
 ταφρονηθῆναι, ἐν παντὶ ἥττον ἔχειν, ἐν τι-
 μῇ, ἐν ἀρχῇ, ἐν δίκῃ, ἐν πραγματίῳ παν-
 τί. ταῦτα ἐπίσκεψαι, εἰ καὶ θέλεις ἀντικα-
 ταλλαξάσθαι τούτων ἀπάθειαν, ἐλευθερίαν,
 ἀταραξίαν. εἰ δὲ μὴ, πρόσσεχε, μὴ ὡς παι-
 δία, νῦν φιλόσοφος, ὕστερον δὲ τελώνης,
 εἶτα ρήτωρ, εἶτα ἐπίτροπος Καίσαρος γένῃ.
 ταῦτα οὐ συμφωνεῖ. ἔνα σε δεῖ ἀνθρώπων,
 ἢ ἀγαθὸν ἢ κακὸν, εἶναι. ἢ τὸ ἡγεμονικόν
 σε δεῖ ἐξεργάζεσθαι τὸ σιαυτοῦ, ἢ τὰ ἐκ-

κρίνασθαι πρόσωπον καλῶς. ἐκλέξασθαι δ' αὐτο, ἄλλου.

Θάνατος, καὶ φυγὴ, καὶ πάντα τὰ ἄλλα τὰ δεινὰ φαινόμενα, πρὸ ὀφθαλμῶν ἴστω σοι καθ' ἡμέραν. μάλιστα δὲ πάντων ὁ Θάνατος, καὶ οὐδὲν οὐδέποτε ταπεινὸν ἐνδυμηθήσῃ, οὔτε ἄγαν ἐπιδυμήσεις τινός.

Ἐφ' ἐκάστου ἔργου σκόπει τὰ καθηγούμενα καὶ τὰ ἀκόλουθα αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἔρχου ἐπ' αὐτό. εἰ δὲ μὴ, τὴν μὲν πρώτην προθύμως ἤξεις, μηδὲν τῶν ἐξῆς ἐντεδυμημένος. ὕστερον δὲ ἀναφανέντων τινῶν αἰσχυρῶν, αἰσχυνηθήσῃ. Θέλεις ὀλύμπια νικῆσαι; καὶ γὰρ τούτους θεούς! κομψὸν γάρ ἐστιν. ἀλλὰ σκόπει καὶ τὰ καθηγούμενα καὶ τὰ ἀκόλουθα. καὶ οὕτως ἅπτου τοῦ ἔργου. δεῖ σ' εὐτακτεῖν, ἀναγκοτροφεῖν, ἀπέχεσθαι πεμμάτων, γυμνάζεσθαι πρὸς ἀνάγκην ἐν ὥρᾳ τεταγμένη, ἐν καύματι, ἐν ψύχει, μὴ ψυχρὸν πίνειν, μὴ οἶνον, ὥς ἔτυχεν. ἀπλῶς, ὥς ἰατρῷ παραδεδωκέναι σεαυτὸν τῷ ἐπιστάτῃ· εἴτα εἰς τὸν ἀγῶνα παρέρχεσθαι. ἔστι δὲ ὅτε χεῖρα ἐκβαλεῖν, σφυρὸν στρέψαι, πολλὴν ἀφὴν καταπιεῖν, ἔσθ' ὅτε καὶ μαστιγωθῆναι, καὶ μετὰ ταῦτα πάντα νικηθῆναι. Ταῦτα ἐπισκεψάμενος, εἴαν ἔτι θέλης, ἔρχου ἐπὶ τὸ ἀθλεῖν. εἰ δὲ μὴ, ὥς τὰ παιδιὰ ἀναστραφῆσῃ, ἃ νῦν μὲν παλαιστὰς παίζει, νῦν δὲ μονομάχους, εἴτα σαλπίζει,

Εἰ προκόψαι θέλεις, ἄφες τοὺς τοιοῦτους διαλογισμοὺς· ἐὰν ἀμελήσω τῶν ἐμῶν, οὐχ ἔξω διατροφάς· ἐὰν μὴ κολάσω τὸν παῖδα, πονηρὸς ἔσται. κρεῖσσον γὰρ λιμῶ ἀποθανεῖν, ἄλυπον καὶ ἄφοβον γεγόμενον, ἢ ζῆν ἐν ἀφθόνοις ταρασσόμενον. κρεῖττον δὲ, τὸν παῖδα κακὸν εἶναί, ἢ σε κακοδαίμονα.

Ἄρξαι τοιγαροῦν ἀπὸ τῶν μικρῶν· ἐκχεῖται τὸ ἐλάδιον; κλέπτεται οἶναρίον; ἐπίλεγε, ὅτι τοσούτου πωλεῖται ἀπάθεια, τοσούτου ἀταραξία· προῖκα δὲ οὐδὲν περιγένηται. ὅταν δὲ καλῆς τὸν παῖδα, ἐνθυμοῦ ὅτι δύναται μὴ ὑπακούσαι καὶ ὑπακούσας, μηδὲν ποιῆσαι (ὥς) ὧν θέλεις· καὶ οὐχ οὕτως ἐστὶν αὐτῷ καλῶς, ἵνα ἐπ' ἐκείνῳ ἢ, τό σε ταραχθῇναι.

Κύριος ἐκάστου ἐστὶν, ὁ τῶν ἐπ' ἐκείνου θελομένων, ἢ μὴ θελομένων, ἔχων τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸ περιποιῆσαι ἢ ἀφελέσθαι. ὅστις οὖν ἐλεύθερος εἶναι βούλεται, μήτε θελέτω τι, μήτε φευγέτω τι τῶν ἐπ' ἄλλοις, εἰ δὲ μὴ, δουλεύειν ἀνάγκη.

Μέμνησο, ὅτι ὑποκριτὴς εἶ δράματος, οἷου ἂν θέλῃ ὁ διδάσκαλος. ἂν βραχὺ, βραχείος· ἂν μακρὸν, μακροῦ· ἂν πτωχὸν ὑποκρίνεσθαι σε θέλῃ, ἵνα καὶ τοῦτον εὐφυῶς ὑποκρίνη. ἂν χωλὸν, ἂν ἄρχοντα, ἂν ιδιώτην. σὸν γάρ τοῦτ' ἐστὶ, τὸ δοθὲν ὑπο-

κῶς ἡργμένου παιδεύεσθαι, τὸ ἑαυτῷ πεπαι-
δουμένου, τὸ μὴτ' ἄλλω, μὴδ' ἑαυτῷ.

Ἐπὶ μηδενὶ ἑπαρθῆς ἀλλοτρίῳ προτερή-
ματι. εἰ ὁ ἵππος ἑπαιρόμενος ἔλεγεν ἄν, ὅτι
καλός εἰμι, οἷστόν ἄν ἦν. σὺ δ' ὅταν λέγῃς
ἑπαιρόμενος, ὅτι ἵππων καλὸν ἔχω, ἴσθι
ὅτι ἐπὶ ἵππῳ ἀγαθῷ ἐπαίρη. τί οὖν ἐστι
σόν; χρῆσις φαντασιῶν ὥσθ' ὅταν ἐν χρῆσει
φαντασιῶν κατὰ φύσιν σχῆς, τηνικαῦτα ἑπαρ-
θήσῃ· τότε γὰρ ἐπὶ τῷ τινι ἀγαθῷ ἑπαρ-
θήσῃ.

Μὴ ζῆτει τὰ γινόμενα γίνεσθαι ὡς θέ-
λεις. ἀλλὰ θέλει γίνεσθαι τὰ γινόμενα ὡς
γίνεται, καὶ εὖ ποιήσεις. νόσος σώματός ἐστιν
ἐμψόδιον· προαιρέσεως δὲ οὐ, ἔὰν μὴ αὐ-
τὴ θέλῃ. χώλανσις, σκέλους ἐστὶν ἐμψόδιον·
προαιρέσεως δὲ οὐ· καὶ τοῦτο ἐφ' ἑκάστου
τῶν ἐμπιπτόντων ἐπίλεγε. εὐρήσεις γὰρ αὐ-
τὸ ἄλλου τινὸς ἐμψόδιον, (σόν) σοῦ δὲ οὐ.

Μηδέποτε ἐπὶ μηδενὸς εἵπῃς, ὅτι ἀπώ-
λεσα αὐτὸ, ἀλλ' ὅτι ἀπέδωκα. τὸ παιδίον
ἀπέθανεν; ἀπεδόθη, τὸ χωρίον ἀφῆρέθη;
οὐκουν καὶ τοῦτο ἀπεδόθη; ἀλλὰ κακὸς ὁ
ἀφελόμενος. τί δέ σοι μέλει, (διά τι) διὰ
τίνος σε ὁ δοὺς ἀπήτησε; μέχρι δ' ἂν διδῶ,
ὡς ἀλλοτρίου αὐτοῦ ἐπιμελοῦ, ὡς τοῦ παν-
δοχείου οἱ παρίοντες.

EX EPICTETI ENCHIRIDIO.

Ὅταν ἄψασθαι τινος ἔργου μέλλῃς, ὑπόμνησον σεαυτὸν, ὁποῖόν ἐστι τὸ ἔργον. ἂν λουσόμενος ἀπίῃς, πρόβαλε σεαυτῷ, τὰ γινόμενα ἐν βαλανείῳ. τοὺς ἀπορρέοντας, τοὺς ἐγκρουομένους, τοὺς λοιδοροῦντας, τοὺς κλέπτοντας. καὶ οὕτως ἀσφαλέστερον ἄψῃ τοῦ ἔργου, ἂν ἐπιλέγῃς, ὅτι εὐθὺς λούσασθαι θέλω, καὶ τὴν ἑμαυτοῦ προαίρεσιν κατὰ φύσιν ἔχουσαν τηρῆσαι. Καὶ ὡσαύτως ἐφ' ἐκάστου ἔργου. οὕτω γάρ, ἂν τι πρὸς τὸ λούσασθαι γένηται ἐμποδῶν, πρόχειρον ἔσται, ὅτι οὐ τοῦτο ἠθέλον μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑμαυτοῦ προαίρεσιν κατὰ φύσιν ἔχουσαν τηρῆσαι. οὐ τηρήσω δέ, ἂν ἀγανακτῶ πρὸς τὰ γινόμενα.

Ταράσσει τοὺς ἀνθρώπους οὐ τὰ πράγματα, ἀλλὰ τὰ περὶ τῶν πραγμάτων δόγματα. οἷον ὁ θάνατος οὐδὲν δεινόν, ἐπεὶ καὶ Σωκράτει ἂν ἐφαίνετο, ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ τοῦ θανάτου, ὅτε δεινόν, ἐκεῖνο τὸ δεινόν ἐστίν. ὅταν οὖν ἐμποδιζώμεθα, ἢ ταραττώμεθα, ἢ λυπώμεθα, μηδέποτε ἄλλους αἰτιώμεθα, ἀλλ' ἑαυτοὺς, τουτέστι τὰ ἑαυτῶν δόγματα. Ἀπαιδεύτου ἔργον τὸ ἄλλοις ἐγκαλεῖν, ἐφ' οἷς αὐτὸς πράσσει κα-

Ἄλλ' ἡμεῖς αὐτοῖς οὐ διαμειψόμεθα

Τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον.

οὐδέ γε βοάς δεδειπνισμένων θεάτρων, οὐδὲ τιμὰς ζηλώσομεν καὶ προεδρίας παρ' ἐθνούχοις καὶ παλλακαῖς, καὶ σατραπείαις βασιλέων· ζηλωτὸν γὰρ οὐδέν, οὐδὲ καλόν, ἐξ αἰσχροῦ φυόμενον. Ἄλλ' ἐπεὶ τυφλοῦται τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον, ὥς φησιν ὁ Πλάτων, καὶ παρέχουσι μᾶλλον ἡμῖν οἱ ἐχθροὶ ἀσχημονοῦντες αἴσθησιν· δεῖ μῆτε τὸ χαίρειν, ἐφ' οἷς ἀμαρτάνουσιν, ἀργὸν εἶναι, μῆτε τὸ λυπούμενον, ἐφ' οἷς κατορθοῦσιν, ἀλλ' ἐπιλογίζεσθαι δι' ἀμφοτέρων, ὅπως τὰ μὲν φυλαττόμενοι βελτίους ὦμεν αὐτῶν, τὰ δὲ μιμούμενοι μὴ χεῖρονες.

ἔχωσι , ἀλλὰ καὶ πάντα παραφυλάττοντας , ἐξ ὧν πλέον ἔχουσι , καὶ πειρωμένους ὑπερβαλέσθαι ταῖς ἐπιμελείαις καὶ φιλοπονίαις , καὶ τῷ σωφρονεῖν καὶ προσέχειν ἑαυτοῖς ὡς Θεμιστοκλῆς ἔλεγεν οὐκ ἔαν αὐτὸν καθεύδειν τὴν ἐν Μαραθῶνι τοῦ Μιλτιάδου νίκην . Ὅμὲν γὰρ εὐτυχία διαφέρειν αὐτοῦ τὸν ἐχθρὸν ἡγούμενος ἐν ἀρχαῖς , ἢ συνηγορίαις , ἢ πολιτείαις , ἢ παρὰ φίλοις καὶ ἡγεμόσιν , ἐκ τοῦ πρᾶττειν τὶ καὶ ζηλοῦν εἰς τό βασκαίνειν παντάπασιν καὶ ἀδυμεῖν καταδύόμενος , ἀργῷ τῷ φθόνῳ καὶ ἀπράκτῳ σύνεστιν . Ὁ δὲ μὴ τυφλούμενος περὶ τὸ μισούμενον , ἀλλὰ καὶ βίου καὶ ἥθους καὶ λόγων καὶ ἔργων γινόμενος θεατῆς δίκαιος ; τὰ πλεῖστα κατόψεται τῶν ζηλουμένων , ἐξ ἐπιμελείας καὶ προνοίας καὶ πράξεων χρηστών περιγινόμενα τοῖς κεκτημένοις , καὶ πρὸς ταῦτα συντείνων ἐπασκῆσει τὸ φιλότιμον αὐτοῦ καὶ φιλόκαλον , τὸ δὲ χασμῶδες ἐκκόψει καὶ ῥάθυμον .

XI. Εἰ δὲ τινες οἱ ἐχθροὶ κολακεύοντες , ἢ πανουργοῦντες , ἢ δεκάζοντες , ἢ μισθαροῦντες , αἰσχροῦς καὶ ἀνελευθέρους δοκοῦσι καρποῦσθαι δυνάμεις ἐν αὐλαῖς ἢ πολιτείαις , οὐκ ἐνοχλήσουσιν ἡμᾶς , ἀλλὰ μᾶλλον εὐφρανοῦσι , τὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν , καὶ τὸ καθαρόν τοῦ βίου καὶ ἀνύβριστον ἀντιτιθέντας . Ἄσπας γὰρ ὁ ὑπὲρ γῆς καὶ ὑπὸ γῆν χρυσὸς οὐκ ἀντάξιος ἀρετῆς , κατὰ Πλάτωνα . Καὶ τὸ τοῦ Σόλωνος ἔχειν αἰεὶ δεῖ πρόχειρον ,

ἀποστρέφων, ὥσπερ ὀχετοὺς, πορρώτατῶν τῶν ἐταίρων καὶ οἰκείων. Καὶ τοῦτο, ὡς εἰσέειπε, συνιδὼν πολιτικὸς ἀνὴρ Ὀνομάδης, ἐν Χίῳ τῆς κρατούσης μερίδος ἐν στάσει γενόμενος, παρήνει τοῖς ἐταίροις μὴ πάντας ἐξελάσαι τοὺς ἀντιστασιάσαντας, ἀλλ' ὑπολείπεσθαί τινας, Ὅπως, ἔφη, μὴ πρὸς τοὺς φίλους ἀρξώμεθα διαφέρεισθαι, τῶν ἐχθρῶν παντάπασιν ἀπαλλαγέντες. Οὐκοῦν καὶ ἡμῶν καταναλισκόμενα ταῦτα τὰ πάθη πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, ἥττον ἐνοχλήσει τοῖς φίλοις. Οὐ γὰρ κεραμεῖ δεῖ κεραμεία φθονεῖν, οὐδὲ αἰοιδὸν αἰοιδῶ, καὶ Ἡσίοδον, οὐδὲ γείτονα ζηλοῦν, οὐδὲ ἀνεψιὸν, οὐδὲ ἀδελφὸν εἰς ἄφενος σπεύδοντα, καὶ τυγχάνοντα χρηστῶνπραγμάτων. Ἄλλ' εἰ μηδεὶς τρόπος ἐστὶν ἄλλος ἀπαλλαγῆς ἐρίδων καὶ φθόνων καὶ φιλονεικῶν, ἔτιζέ σαυτὸν δάκνεσθαι τῶν ἐχθρῶν εὐημερούντων, καὶ παρόξυνε καὶ χάραττε τὸ φιλονεικὸν ἐν ἐκείνοις θηγόμενον. Ὡςπερ γὰρ οἱ χαρίεντες γεωργοὶ τὰ ῥόδα καὶ τὰ ἰα βελτίῳ ποιεῖν νομίζουσι, σκόροδα καὶ κρόμυα παραφυτεύοντες· ἀποκρίνεται γὰρ εἰς ἐκεῖνα πᾶν ὅσον ἐνέστι τῇ τροφῇ δριμύ καὶ δυσῶδες· οὕτω καὶ ὁ ἐχθρὸς ἀναλαμβάνων καὶ περιέπων τὸ βάσκανον καὶ κακὴν θείας, εὐμενέστερον παρέξει τοῖς φίλοις εὖ πράττουσι καὶ ἀλυπότερον. Διὸ καὶ τὰς ἀμίλλας πρὸς ἐκείνους ἐστὶ ποιητέον ὑπὲρ δόξης ἢ ἀρχῆς ἢ πορισμῶν δικαίων, μὴ δακνομένους μόνον, ἄν τι πλεόν ἡμῶν

φοραῖς πρὸς ἀνθρώπους καὶ φιλονεικίαις , γενναῖον ἐχθρὸν ὄντα καὶ δίκαιον καὶ ἀψευδῆ , τὰ μοχθηρὰ καὶ ἀγεννῆ καὶ κακοῦργα πάντα κολάζειν καὶ ταπεινὰ ποιεῖν ὅπως ἐν τοῖς πρὸς τοὺς φίλους συμβολαίοις παντάπασιν ἀτρεμῇ , καὶ ἀπέχεται τοῦ κακουργεῖν. Σκαῦρος ἐχθρὸς ἦν Δομιτίου καὶ κατήγορος οἰκέτης οὖν τοῦ Δομιτίου πρὸ τῆς δίκης ἦκε πρὸς αὐτὸν ὡς ἔχων τι μνηῦσαι τῶν λανθανόντων ἐκείνῳ· ὁ δὲ οὐκ εἴασεν εἰπεῖν , ἀλλὰ συλλαβὼν τὸν ἄνθρωπον , ἀπέστειλε πρὸς τὸν δεσπότην. Κάτωνι δὲ Μουρήναν διώκοντι δημοκοπίας , καὶ συνάγοντι τοὺς ἐλέγχους , ἐξ ἑσους παρηκολούθουν οἱ τὰ πραττόμενα παραφυλάττοντες· πολλάκις οὖν αὐτὸν ἠρώτων , εἴ τι μέλλει σήμερον συνάγειν ἢ πραγματεύεσθαι πρὸς τὴν κατηγορίαν· εἰ δὲ μὴ φαίη , πιστεύοντες ἀπήεσαν. Ταῦτα μὲν οὖν αὐτοῦ τῆς δόξης ἔχει τεκμήριον μέγιστον· ἀλλὰ μεῖζον καὶ κάλλιστον , ὅτι τῷ δικαίῳ χρῆσθαι καὶ πρὸς ἐχθροὺς ἐδισθέντες , οὐδέποτε μὴ προσενεχθῶμεν ἀδίκως καὶ πανούργως τοῖς συνήδεσι καὶ φίλοις.

Χ. Ἐπεὶ δὲ πάσαισι κορυδαλῆσι χρὴ λόφον ἐγγενέσθαι , κατὰ τὸν Σιμωνίδην· καὶ πᾶσα φύσις ἀνθρώπου φέρει φιλονεικίαν καὶ ζηλοτυπίαν καὶ φθόνον , κενεοφρόνων ἑταῖραν ἀνδρῶν , ὥς φησι Πίνδαρος , οὐ μετρίως ἄν τις ὠφελοῖτο τῶν παθῶν τούτων ποιούμενος ἀποκαθάρσεις εἰς τοὺς ἐχθροὺς , καὶ

οὐδὲ τιμῆς περὶ ἄνδρὸς ἐχθροῦ δικαίως εὐδοκιμήσαντος. Ἐπαινόν τε γὰρ φέρει μείζονα τοῖς ἐπαινοῦσι, καὶ πίστιν ἔχει πάλιν ἐγκαλῶν, ὥς οὐ τὸν ἄνδρα μισῶν, ἀλλὰ τὴν πρᾶξιν ἀποδοκιμάζων· τὸ δὲ κάλλιστον καὶ χρησιμώτατον, ἀπωτάτω καθίσταται τοῦ φθονεῖν καὶ φίλοις εὐτυχοῦσι, καὶ κατορθοῦσιν οἰκείοις, ὁ τοὺς ἐχθροὺς ἐθισθεὶς ἐπαινεῖν. καὶ μὴ δάκνεσθαι, μηδὲ βασκαίνειν εὖ πραττόντων. Καίτοι τίς ἄσκησις ἐτέρᾳ μείζονα ὠφέλειαν ἐνεργάζεται ταῖς ψυχαῖς, ἢ διάθεσιν κρείττονα, τῆς ἀφαιρούσης τὸ δύσζηλον ἡμῶν καὶ φιλόφθονον; Ὡς περ γὰρ ἐν πολέμῳ πολλὰ τῶν ἀναγκαίων, ἄλλως δὲ φαύλων, ἔθος λαβόντα καὶ νόμου δύναμιν, οὐκ ἔστι ῥαδίως ἀπώσασθαι βλαπτομένους, οὕτως ἢ ἐχθρὰ συνεισάγουσα τῷ μίσει φθόνον, ζηλοτυπίαν, ἐπιχαιρεκακίαν, μνησικακίαν ἐναπολείπει. Πρὸς δὲ τούτοις, καὶ πανουργία, καὶ ἀπάτη, καὶ ἐπιβουλὴ, δοκοῦσα μὴ φαῦλον εἶναι μηδὲ ἄδικον πρὸς ἐχθρὸν, ἂν ἐγγένηται, παραμένει δυσσπάλλακτος· εἴτα χρῶνται πρὸς τοὺς φίλους αὐτοὶ ὑπὸ συνηθείας, ἂν μὴ φυλάσσονται πρὸς τοὺς ἐχθροὺς. Εἴπερ οὖν ὁρῶς ὁ Πυθαγόρας, ἐν ἀλόγοις ζώοις ἐθίζων ὁμότητος ἀπέχεσθαι καὶ πλεονεξίας, ὀρνέων τε θηρευτὰς παρητεῖτο, καὶ βόλους ὠνούμενος ἰχθύων, ἐκέλευεν ἀφιέναι, καὶ παντὸς ἡμέρου ζώου φόνον ἀπηγόρευε· πολὺ δὴ πού σιμνότερόν ἐστιν, ἐν δια-

πατρὶ δὲ καὶ μητρὶ τυπτόμενος καὶ βαλλόμενος, παρέξεις ἄθυμον καὶ ἀμήνιτον σεαυτόν. Ὁ μὲν γὰρ Σωκράτης ἔφερε τὴν Ξανθίππην, θυμειδῇ οὔσαν καὶ χαλεπὴν, ὥς ἂν εὐκόλως συνεσόμενος ἑτέροις, ἂν ἐκείνην ὑπομένειν ἐθισθῇ· πολὺ δὲ βέλτιον, ἐχθρῶν καὶ ἀλλοτρίων ἐγγυμνασάμενον σκώμμασι καὶ λοιδορίαις καὶ ὀργαῖς καὶ βδελυρίαις ἐθίσαι τὸν θυμὸν ἡσυχίαν ἄγειν, μηδὲ ἀσχάλλειν ἐν τῷ λοιδορεῖσθαι.

IX. Πραότητα μὲν οὖν καὶ ἀνεξικακίαν οὕτως ἐστὶν ἐνεπιδείξασθαι ταῖς ἐχθραῖς· ἀπλότητα δὲ καὶ μεγαλοφροσύνην καὶ χρηστότητα μᾶλλον, ἢ ἐν ταῖς φιλίαις. Φίλον μὲν γὰρ οὐχ οὕτω τὸ εὖ ποιεῖν καλὸν, ὥς αἰσχροὺς τὸ μὴ ποιεῖν δεόμενον· ἐχθροῦ δὲ καὶ τὸ τιμωρίαν παραλιπεῖν ἐν καιρῷ παρασχόντος, ἐπεικὲς ἐστὶ τὸν δὲ καὶ πταίσαντι συμπαθήσαντα, καὶ δεηθέντι συλλαβόμενον, καὶ παισὶν ἐχθροῦ καὶ οἰκείοις πράγμασιν ἐν χρεῖα γενομένοις, σπουδὴν τινα καὶ προθυμίαν ἐνδειξάμενον, ὅστις οὐκ ἀγαπᾷ τῆς εὐμενείας, οὐδὲ ἐπαινεῖ τὴν χρηστότητα,

Κεῖνος ἐξ ἀδάμαντος ἢ σιδήρου κεχαλκευται μέλαινα καρδίαν.

Τῷ Καίσαρι κελεύσαντι τὰς Πομπηίου τιμὰς ἀνασταθῆναι καταβεβλημένας, ὁ Κικέρων, τοὺς Πομπηίου, φησὶν, ἀνδριάντας ἕστησας, τοὺς δὲ σοὺς ἐπιξας. Ὁ δὲ οὐδ' ἐπαίνου φειστίον

VIII. Ἄνευ δὲ τούτου τὴν περὶ γλῶτταν ἐγκράτειαν, οὐ μικρὸν ἀρετῆς μέρος οὔσαν, ὑπήκοον αἰεὶ τῷ λογισμῷ καὶ πειθήνιον ἔχειν οὐκ ἔστιν, ἂν μὴ τις ἀσκήσει καὶ μελέτῃ καὶ φιλοπονίᾳ τὰ κάκια τῶν παθῶν, οἷόν ἐστιν ἡ ὀργή, κατεργάσεται. Ἡ γὰρ ἀκουσίως ἐκπίπτουσα φωνή, καὶ τὸ,

— ἵππος φύγεν ἕρκος ὀδόντων,

καὶ τὸ, ἔνια ἐξίπτασθαι τῶν ῥημάτων αὐτόματα, τοῖς ἀνασκήτοις μάλιστα θυμοῖς, οἷον ὀλισθαίνουσι καὶ διαρρέουσιν ἐπιγίγνεται, δι' ἀσθένειαν θυμοῦ, δι' ἀκρατῆ γνώμην, διαίτη θρασεῖα. Λόγου δὲ, κουφοτάτου πράγματος, βαρυτάτη ζημία, κατὰ τὸν Θεῖον Πλάτωνα, καὶ παρὰ Θεῶν ἔπεται καὶ παρὰ ἀνθρώπων. Ἡ δὲ σιγὴ, πανταχοῦ μὲν ἀνυπεύθυνος, οὐ μόνον ἄδιψον, ὥς φησιν Ἱπποκράτης, ἐν δὲ λοιδορίᾳ σεμνὸν καὶ Σωκρατικὸν, μᾶλλον δὲ Ἡράκλειον εἶγε καχεῖνος

Οὐδ' ὅσσην μῦθας στυγερῶν ἐμπαίξατο μύθων.

Οὔτε μὲν τούτου σεμνότερον καὶ κάλλιόν ἐστι τὸ λοιδοροῦντος ἐχθροῦ τὴν ἡσυχίαν ἄγειν, Λισσάδα πέτρᾳ φιλοκέρτομον ὥς παρανηχομένους· ἀλλὰ μείζων ἡ ἀσκησις· ἂν ἐχθρὸν ἐθισθῆς λοιδοροῦντα φέρειν σιωπῇ, πᾶν ῥαδίως οἴσεις γυναικὸς ὀρμὴν κακῶς λεγούσης, καὶ φίλου φωνὰς, καὶ ἀδελφοῦ πικροτέρας ἀκούων, ὑπομενεῖς ἀπορύβως·

τὸ χρῆσθαι φίλῳ καὶ γράφειν συνεχῶς καὶ πέμπειν πρὸς αὐτόν.

VII. "Όταν οὖν λεχθῇ τι μὴ ἀληθές, οὐχ, ὅτι ψευδός ἐστι, δεῖ καταφρονεῖν καὶ ἀμελεῖν, ἀλλὰ σκοπεῖν, τί τῶν ὑπὸ σοῦ λεγομένων, ἢ πραττομένων, ἢ σπουδαζομένων, ἢ συνόντων, ὁμοιότητα τῇ διαβολῇ παρέρσχηκε, καὶ τοῦτο διευλαβεῖσθαι καὶ φεύγειν. Εἰ γὰρ ἕτεροι πρᾶγμασιν ἀβουλήτοις περιπεσόντες διδάσκονται τὸ χρήσιμον ὥσπερ ἡ Μερόπη φησὶν,

— αἱ τύχαι δέ με,

μισθὸν λαβοῦσαι τῶν ἐμῶν τὰ φίλτατα,

Σοφὴν εἶπεν —

τί κωλύει, διδάσκαλον ἄμισθον λαβόντα, τὸν ἐχθρὸν, ὠφεληθῆναι καὶ μαθεῖν τι τῶν λανθανόντων; Πολλὰ γὰρ ὁ ἐχθρὸς μᾶλλον αἰσθάνεται τοῦ φίλου· τυφλοῦται γὰρ τὸ φίλουν περὶ τὸ φιλούμενον, ὡς ὁ Πλάτων φησὶ τῷ δὲ μισεῖν μετὰ τοῦ πολυπραγμονεῖν καὶ τὸ λαλεῖν ἔνεστιν. Ὁ Ἰέρων ὑπότινος τῶν ἐχθρῶν εἰς τὴν δυσωδίαν ἐλοιδορήθη τοῦ στόματος· ἐλθὼν οὖν οἴκαδε πρὸς τὴν γυναῖκα, Τί λέγεις, εἶπεν, οὐδὲ σύ μοι τοῦτο ἔφρασας; ἡ δὲ, οὔσα σώφρων καὶ ἄκακος, Ωίμην, εἶπεν, ὅτι τοιοῦτο πάντες ὄξουσιν οἱ ἄνδρες. Οὕτω καὶ τὰ αἰσθητικὰ καὶ τὰ σωματικὰ, καὶ τὰ καταφανῆ πᾶσι, παρὰ τῶν ἐχθρῶν μαθεῖν πρότερόν ἐστιν ἢ τῶν φίλων καὶ συγγένων.

στιν αὐτοῖς τὸ λεγόμενον , ἀλλὰ τί πρόσ-
 στιν ἕτερον τῷ λοιδοροῦντι , καὶ , καθάπερ
 οἱ παλαιοὶ τὴν κόνιν , οὐχ ἑαυτῶν ἀπο-
 ψῶσι τὰς λοιδορίας , ἀλλὰ συμπάσσουσιν
 ἀλλήλους , εἴτα φύρονται καὶ ἀναχρώννυν-
 ται συμπεσόντες ὑπ' ἀλλήλων. Δεῖ δὲ ἀκού-
 σαντα κακῶς ὑπὸ ἔχθρου , τὸ μὲν προσὸν
 ἐφαιρῆν αὐτοῦ μᾶλλον ἢ κηλῖδα προσοῦσαν
 ἱματίῳ καὶ δειχθεῖσαν· ἂν δέ τις λέγῃ τὰ
 μὴ προσόντα , ὅμως ζητεῖν αἰτίαν , ἀφ' ἧς
 ἡ βλασφημία γέγονε , καὶ φυλάττεσθαι καὶ
 δεδιέναι , μὴ τι λανθάνωμεν ἢ σύνεγγυς ἢ
 ὅμοιον τῷ λεγομένῳ παραμαρτάνοντες. Οἷον
 Λακύνην τῶν Ἀργείων βασιλέα κόμης τινὸς
 διάθεσις καὶ βάδισμα τρυφερώτερον εἰς μα-
 λακίαν διέβαλε· καὶ Πομπήϊον τὸ ἐνὶ νῆσσο-
 ραὶ δακτύλῳ τὴν κεφαλὴν , πορρώτατῳ θη-
 λύτῃ καὶ ἀκολασίας ὄντα. Κράσσης δὲ
 τῶν ἱερῶν μιᾷ παρθένων αἰτίαν ἔσχε πλε-
 σιάζειν , χωρίον τι καλὸν ὠνήσασθαι παρ'
 αὐτῆς βουλόμενος , καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις
 ἐντυγχάνων ἰδίᾳ καὶ θεραπέων. Ποστουμίαν
 δὲ τὸ γελαῖν προχειρότερον , καὶ λαλιᾷ
 χρῆσθαι θρασυτέρα πρὸς ἀνδρας , διέβαλεν ,
 ὥστε κριθῆναι φθορᾶς· εὐρέθη μὲν οὖν κα-
 θαρὰ τῆς αἰτίας· ἀπολύσας δὲ αὐτὴν ὁ ἀρ-
 χιερεὺς Σωόριος Μινούκιος ὑπέμνησε , μὴ
 χρῆσθαι λόγοις ἀσεμνοτέροις τοῦ βίου. Θε-
 μιστοκλεῖ δὲ Πausanίας μηδὲν ἀδικοῦντι προ-
 σιτρίψατο τὴν ὑποψίαν τῆς προδοσίας , διὰ

λεῖ γὰρ ὁ τοιοῦτος , κατὰ τὸν Σοφοκλῆα ,

— γλῶτταν ἐκχέας μάτην ,

Ἄκων ἀκούειν , οὕς ἐκὼν εἶπῃ λόγους .

VI. Τουτὶ μὲν οὖν ἔνεστι τῷ λοιδορεῖν τὸν ἐχθρὸν ὠφέλιμον καὶ χρήσιμον· οὐκ ἔλαττον δὲ ἐτέρου , τὸ λοιδορεῖσθαι καὶ κακῶς ἀκούειν αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν. Ὁθεν ὀρθῶς ὁ Ἀντισθένης εἶπεν , ὅτι τοῖς μέλλουσι σώζεσθαι ἢ φίλων δεῖ γνησίων ἢ διαπύρων ἐχθρῶν· οἱ μὲν γὰρ νουθετοῦντες τοὺς ἀμαρτάνοντας , οἱ δὲ λοιδοροῦντες ἀποτρέπουσι. Ἐπεὶ δὲ ἡ φιλία τανῦν ἰσχυρόφωνος γέγονεν ἐν τῷ παρρησιάζεσθαι , καὶ τὸ κολακεῦον αὐτῆς λάλον ἐστὶ , τὸ δὲ νουθετοῦν ἀναυδον , ἀκουστέον ἐστὶ πρὸς τῶν ἐχθρῶν τὴν ἀλήθειαν. Ὡς γὰρ ὁ Ἠλέφος οἰκείου μὴ τυγχάνων ἱατροῦ τῷ πολεμικῷ δόρατι τὸ ἔλκος ὑπέθηκεν , οὕτως τοὺς ἀποροῦντας εὐνοίας νουθετούσης ὑπομένειν ἀνάγκη μισοῦντος ἐχθροῦ λόγον , ἂν ἐλέγχῃ καὶ κολάζῃ τὴν κακίαν , σκοποῦντας τὸ ἔργον , ἀλλὰ μὴ τὴν γνώμην τοῦ κακῶς λέγοντος. Ὡσπερ γὰρ ὁ τὸν Θεσσαλὸν Προμηθεά κτεῖναι διανοηθεὶς ἔπαισε τῷ ξίφει τὸ φῦμα , καὶ διεῖλεν οὕτως , ὥστε σωθῆναι τὸν ἄνθρωπον , καὶ ἀπαλλαγῆναι τοῦ φύματος βραγέντος· οὕτω πολλάκις ὑπ' ὀργῆς ἢ ἔχθρας προσωπσοῦσα λοιδορία κακὸν ψυχῆς ἢ ἀγνοούμενον ἢ ἀμελούμενον ἐθεράπευσεν. Ἀλλ' οἱ πολλοὶ λοιδορηθέντες οὐ σκοποῦσιν , εἰ πρότε-

μόττη, πρὸς τὸναντίον ἀπευθύνων καὶ ἀποστρέφων, ἔξει τὶ χρήσιμον ἐκ τοῦ λοιδορεῖν, ἄλλως ἀχρήστου καὶ κενοῦ δοκοῦντος εἶναι καὶ ὄντος. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ γελῶσιν, ἅν τις ὦν φαλακρὸς ἢ κυρτὸς ἑτέρους εἰς ταῦτα λοιδορῇ καὶ σκώπτῃ· γελοῖον δὲ ὅλως ἐστὶ τὸ λοιδορεῖν καὶ σκώπτειν ὅτιοῦν ἀντιλοιδορηθῆναι δυνάμενον, ὡς Λέων ὁ Βυζάντιος ὑπὸ κυρτοῦ λοιδορηθεὶς εἰς τὴν τῶν ὀμμάτων ἀσθένειαν, Ἀνθρώπινον, ἔφη, πάθος ὀνειδίζεις, ἐπὶ τοῦ νώτου φέρων τὴν νέμεισιν. Οὐκοῦν μὴδὲ μοιχὸν λοιδορήσῃς, αὐτὸς ὦν παιδομανής· μὴδ' ἄσωτον, αὐτὸς ὦν ἀνελεύθερος.

Ἀνδροκτότου γυναικὸς ὁμογενής· ἔφυς,

πρὸς τὸν Ἀδραστον ὁ Ἀλκμαίων· τί οὖν ἐκεῖνος; οὐκ ἀλλότριον, ἀλλὰ ἴδιον αὐτῷ προσφέρων ὀνειδος,

Σὺ δ' αὐτόχειρ γε μητρός, ἢ σ' ἐγγίνατο.

Πρὸς τὸν Κράσσον ὁ Δομίτιος, οὐ σὺ μυραίνης ἐν ζωγρείᾳ σοι τρεφομένης, εἴτα ἀποθανούσης, ἐκλαυσας; καὶ ὁ ἕτερος, οὐ σὺ τρεῖς γυναικας ἐκχομίσας οὐκ ἐδάκρυσας; Οὐκ εὐφυᾶ δεῖ τὸν λοιδορησόμενον εἶναι καὶ μεγαλόφωνον καὶ ἰταμόν, ἀλλ' ἀλοιδορήκτον καὶ ἀνέγκλητον· οὐδενὶ γὰρ οὕτως ἔοικε προστάττειν ὁ θεὸς, ὡς τῷ μέλλοντι ψέγειν ἕτερον, τὸ γινῶθι σαυτὸν· ἵνα μὴ λέγοντες, ἂ θέλουσιν, ἀκούωσιν, ἂ μὴ θέλουσι. Φι-

Σὺ τοι διαφέρει τῶν κακῶν , ἔξεστι γὰρ.

Εἰ θέλεις ἀνιᾶν τὸν μισοῦντα , μὴ λοιδορεῖ
κίναιδον , μηδὲ μαλακὸν , μηδὲ ἀκόλαστον ,
μηδὲ βωμολόχον , μηδ' ἀνελεύθερον ἀλλ'
αὐτὸς ἀνὴρ ἴσθι , καὶ σωφρόνει , καὶ ἀλήθευε ,
καὶ χρῶ φιλανθρώπως καὶ δικαίως τοῖς
ἐντυγχάνουσιν. Ἄν δὲ λοιδορῇσαι προαχθῆς ,
ἅπαγε πορρώτατο σεαυτὸν , ὧν λοιδορεῖς
ἐκείνον ἐνδύου τῇ ψυχῇ , περισκόπει τὰ σα-
θρά , μὴ τις καὶ σοί ποθεν ὑποφθέγγηται
κακία τὸ τοῦ τραγωδοῦ ,

Ἄλλων ἰατροῖς , αὐτὸς ἔλκεσι βρῶν.

Ἄν ἀπαίδευτον εἶπῃ σε , ἐπίτεινε τὸ φιλο-
μαθὲς ἐν σεαυτῷ καὶ φιλόπονον ἂν δειλὸν ,
ἔγειρε μᾶλλον τὸ θαρσαλέον καὶ ἀνδρῶδες
καὶ ἀσελγῇ καὶ ἀκόλαστον , ἐξάλειφε τῆς
ψυχῆς , εἴ τι λανθάνον ἐστὶ φιληδονίας
ἵχνος. Οὐδὲν γὰρ αἰσχίον ἐστὶ βλασφημίας
παλινδρομούσης , οὐδὲ λυπηρότερον ἀλλ'
ἔοικε καὶ τὸ τοῦ φωτὸς ἀνακλῶμενον μᾶλλον
ἐνοχλεῖν τὰς ἀσθενεῖς ὁράσεις , καὶ τῶν ψό-
γων οἱ πρὸς αὐτοὺς ἀναφερόμενοι τοὺς ψέ-
γοντας ὑπὸ τῆς ἀληθείας. Ὡς γὰρ ὁ και-
κίας τὰ νέφη , καὶ ὁ φαῦλος βίος ἐφ' ἑαυ-
τὸν ἔλκει τὰς λοιδορίας.

V. Ὁ μὲν οὖν Πλάτων , ὁσάκις ἀσχημο-
νοῦσιν ἀνθρώποις παραγένοιτο , πρὸς αὐτὸν
ἀπιὼν εἰώθει λέγειν , Μή πῃ ἄρ' ἐγὼ τοι-
οῦτος ; Ὁ δὲ λοιδορήσας τὸν ἑτέρου βίον ,
ἂν εὐθύς ἐπισκοπῇ τὸν ἑαυτοῦ καὶ μιθαρ-

τους ἐχθρούς αἰσχύνεσθαι μᾶλλον ἢ τοὺς φίλους, ἐφ' οἷς ἐξαμαρτάνομεν. "Ὁθεν ὁ Νασικᾶς, οἰομένων τινῶν καὶ λεγόντων, ἐν ἀσφαλεῖ γεγονέναι τὰ Ῥωμαίων πράγματα, Καρχηδονίων μὲν ἀνηρημένων, Ἀχαιῶν δὲ δεδουλωμένων, "Νῦν μὲν οὖν, εἶπεν, ἐπισφαλῶς ἔχομεν, μήτε, οὕς φοβηθῶμεν, μήτε, οὕς αἰσχυνθῶμεν, ἑαυτοῖς ἀπολελοιπώτες.

IV. Ἔτι τοίνυν πρόσλαβε τὴν Διογέנוος ἀπόφασιν, φιλόσοφον σφόδρα καὶ πολιτικὴν οὔσαν. Πῶς ἀμυνοῦμαι τὸν ἐχθρόν; Αὐτὸς καλὸς καὶ γαδρὸς γενόμενος. Ἰσώπους ἐχθρῶν ὀρῶντες εὐδοκιμοῦντας, ἀνιῶνται, κύνες ἐπαινουμένους, ἂν χωρίον ἐκπεπονημένον ἴδωσιν, ἂν εὐδαλοῦντα κῆπον, ἐπιστένουσι. Τί οὖν οἶει, σεαυτὸν ἐπιδεικνύμενος ἄνδρα δίκαιον, ἀρτίφρονα, χρηστὸν, ἐν λόγοις εὐδόκιμον, ἐν πράξεσι καθαρὸν, ἐν διαίτη κόσμιον,

Βαθεῖαν αὐλακά διὰ φρενὸς καρπούμενον,

Ἐξ ἧς τὰ κεινὰ βλαστάνει βουλευμάτα;

Νικώμενοι, φησὶν Πίνδαρος, ἄνδρες ἀγρυξία δέδενται· οὐχ ἀπλῶς, οὐδὲ πάντες, ἀλλ' ὅσοι νικωμένους αὐτοὺς ὀρῶσιν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, ἐπιμελεία, χρηστότητι, μεγαλοφροσύνη, φιλανθρωπία, εὐεργεσίαις ταῦτα ἀποστρέφει τὴν γλῶτταν, ὥς ὁ Δημοσθένης φησὶν, ἐμφάττει τὸ στόμα, ἄγχει, σιωπᾶν ποιεῖ.

λουσα τὰ πάθη καὶ συνέχουσα τὸν λογισμὸν εὐλάβεια μελέτην ἐμποιεῖ καὶ προαίρεσιν τοῦ ζῆν ἐπιεικῶς καὶ ἀνεγκλήτως. Καθάπερ γὰρ αἱ πολέμοις ἀστυγειτονικοῖς καὶ στρατείαις ἐνδελεχέσι σωφρονιζόμεναι πόλεις εὐνομίαν καὶ πολιτείαν ὑγιαίνουσιν ἡγάπησαν, οὕτως οἱ δὲ ἔχθρας τινὰς ἀναγκασθέντες ἐπινήφειν τῷ βίῳ, καὶ φυλάττεσθαι τὸ ῥαθυμεῖν καὶ καταφρονεῖν, καὶ μετ' εὐχρηστίας ἕκαστα πράττειν, λανθάνουσιν εἰς τὸ ἀναμάρτητον ὑπὸ τῆς συνηθείας ἀγόμενοι, καὶ κατακοσμούμενοι τὸν τρόπον ἂν καὶ μικρὸν ὁ λόγος συνεπιλαμβάνηται. Τὸ γὰρ,

Ἦ κεν γηθῆσαι Πρίαμος Πριάμοιο τέ παῖδες,

οἷς ἐστὶν αἰὲν πρόχειρον, ἐπιστρέφει καὶ διατρέφει καὶ ἀφίστησι τῶν τοιούτων, ἐφ' οἷς οἱ ἐχθροὶ χαίρουσι καὶ καταγελῶσι. Καὶ μὴν τοὺς περὶ τὸν Διόνυσον τεχνίτας ὀρῶμεν ἐκκελυμένους καὶ ἀπροθύμους, καὶ οὐκ ἀκριβῶς πολλάκις ἀγωνιζομένους ἐν τοῖς θεάτροις ἐφ' ἑαυτῶν ὅταν δὲ ἄμιλλα καὶ ἀγὼν γένηται πρὸς ἑτέρους, οὐ μόνον αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ τὰ ὄργανα μᾶλλον συνεπιστρέφουσι, χορδολογοῦντες καὶ ἀκριβέστερον ἁρμολόμενοι καὶ καταυλοῦντες. Ὅστις οὖν οἶδεν ἀνταγωνιστὴν εἶου καὶ δόξης τὸν ἐχθρὸν ὄντα, προσέχει μᾶλλον αὐτῷ, καὶ τὰ πράγματα περισκοπεῖ, καὶ διαρμόζεται τὸν βίον. Ἐπεὶ καὶ τοῦτο τῆς κακίας ἰδίόν ἐστι, τὸ

III. Πρῶτον μὲν οὖν δοκεῖ μοι τῆς ἔχθρας τὸ βλαβερώτατον ὠφελιμώτατον ἂν γενέσθαι τοῖς προσέχουσιν. Τί δὲ τοῦτό ἐστιν; Ἐφεδρεύει σου τοῖς πράγμασιν ἐγρηγορῶς ὁ ἔχθρὸς αἰεὶ, καὶ λαβὴν ζητῶν πανταχόθεν περιοδεύει τὸν βίον, οὐ διὰ δρυὸς μόνον ὄρων, ὡς ὁ Λυγκεὺς, οὐδὲ διὰ λίθων καὶ ὀστράκων, ἀλλὰ καὶ διὰ φίλου καὶ οἰκέτου, καὶ διὰ συνήθους παντὸς, ὡς ἀνυστόν ἐστι φωρῶν τὰ πραττόμενα, καὶ τὰ βουλευόμενα διορύττων καὶ διερευνώμενος. Οἱ μὲν γὰρ φίλοι καὶ νοσοῦντες ἡμᾶς πολλαῖς καὶ ἀποθνήσκοντες λανθάνουσι, μέλλοντας καὶ ὀλιγωροῦντας τῶν δ' ἔχθρῶν μονονουχὶ καὶ τοὺς ὀνείρους πολυπραγμονοῦμεν· νόσοι δὲ καὶ δανεισμοὶ καὶ διαφοραὶ πρὸς γυναῖκας αὐτοὺς ἐκείνους μᾶλλον ἢ τὸν ἔχθρὸν λανθάνουσι. Μάλιστα δὲ τῶν ἀμαρτιῶν ἔχειται, καὶ ταύτας ἐξιχνεύει· καὶ καθάπερ οἱ γυῖπες ἐπὶ τὰς ὀσμὰς τῶν διεφθορότων σωμάτων φέρονται, τῶν δὲ καθαρῶν καὶ ὑγιαίνοντων αἴσθησιν οὐκ ἔχουσιν, οὕτω καὶ νοσοῦντα τοῦ βίου καὶ φαῦλα καὶ πεπονθότα κινεῖ τὸν ἔχθρὸν, καὶ πρὸς ταῦτα οἱ μισοῦντες ἄττουσι, καὶ τούτων ἄπτονται καὶ σπαράττουσι. Τοῦτο οὖν ὠφέλιμόν ἐστι; πάνυ μὲν οὖν· εὐλαβούμενον ζῆν καὶ προσέχειν ἑαυτῷ, καὶ μήτε πρᾶττειν μηδὲν ὀλιγώρως καὶ ἀπερισκέπτως, μήτε λέγειν, ἀλλ' αἰεὶ διαφυλάττειν ὥσπερ ἐν ἀκριβεῖ διαίτη τὸν βίον ἀνεπιληπτον. Ἢ γὰρ οὕτω συστέλ-

βουλομένου φιλησαι καὶ περιβαλεῖν, ὁ Προμηθεὺς,

Τράγος γένειον ἄρα πινθήσεις σὺ γι·

Καίει τὸν ἀψάμενον —

ἀλλὰ φῶς παρέχει καὶ θερμότητα, καὶ τέχνης ἀπάσης ὄργανόν ἐστι τοῖς χρῆσθαι μα-
δοῦσι. Σκόπει δὴ καὶ τὸν ἐχθρὸν, εἰ βλα-
βερὸς ὦν τ᾽ ἄλλα καὶ δυσμεταχειρίστος, ἀμωσ-
γέπως ἀφ᾽ ἑνὶ ἐνδίδωσιν αὐτοῦ καὶ χρῆσιν οἰ-
κεῖαν, καὶ ὠφέλιμός ἐστι. Καὶ τῶν πραγ-
μάτων ἄφιλα πολλὰ καὶ ἀπεχθῆ καὶ ἀντί-
παλα τοῖς ἐντυγχάνουσιν· ἀλλ' ὁρᾷς, ὅτι
καὶ νόσοις ἔνιοι σώματος εἰς ἀπραγμοσύνην
ἐχρήσαντο, καὶ πόνοι πολλοῖς προσπεσόν-
τες ἔρρωσαν καὶ ἥσκησαν· ἔνιοι δὲ καὶ πα-
τρίδος στέρησιν, καὶ χρημάτων ἀποβολὴν
ἐφόδιον σχολῆς ἐποιήσαντο καὶ φιλοσοφίας,
ὡς Διογένης καὶ Κράτης· Ζήνων δὲ, τῆς ναυ-
κληρίας αὐτῷ συντριβείσης, πωθόμενος εἴ-
πεν, Εὖ γε, ὦ τύχη, ποιεῖς, εἰς τὸν τρί-
βωνα συνελαύνουσα ἡμᾶς. Ὡς περ γὰρ τὰ
ῥωμαλέα τοῖς στομάχοις καὶ ὑγιεινότερα
τῶν ζώων ὄφεις ἐσθίοντα καταπέττει καὶ
σκορπίους, ἐστὶ δ' αὖ καὶ λίθοις καὶ ὀστρά-
κοις τρέφεται, μεταβάλλουσι δὲ δι' εὐτονίαν
καὶ θερμότητα πνεύματος· οἱ δὲ σικχοὶ καὶ
νοσώδεις ἄρτον καὶ οἶνον προσφερόμενοι ναυ-
τιῶσιν· οὕτως οἱ μὲν ἀνόητοι καὶ τὰς φιλίας
διαφθείρουσιν, οἱ δὲ φρόνιμοι καὶ ταῖς ἔχ-
θραις ἐμμελλῶς χρῆσθαι δύνανται.

τοῖς ὀνόμασιν ἀπέσταλκά σοι , φεισάμενος ,
ὥς ἐνῆν μάλιστα , τῶν ἐν τοῖς Πολιτικοῖς
Παραγγέλμασι γεγραμμένων ἕπει κάκεινο
τὸ βιβλίον ὁρῶ σε προχειρον ἔχοντα πολ-
λάκις.

II. Ἐξήρκει τοῖς παλαιοῖς ὑπὸ τῶν ἀλ-
λοφύλων καὶ ἀγρίων ζώων μὴ ἀδικεῖσθαι ,
καὶ τοῦτο τῶν πρὸς τὰ θηρία τέλος ἦν ἀγώ-
νων ἐκείνοις· οἱ δὲ ὕστερον ἤδη χρῆσθαι μα-
θόντες αὐτοῖς , καὶ ὠφελοῦνται σαρκὶ τρε-
φόμενοι , καὶ θριξὶν ἀμφιεννύμενοι , καὶ χο-
λαῖς καὶ πυτίαις ἰατρευόμενοι , καὶ δέρμα-
σιν ὀπλίζοντες αὐτούς· ὥστε ἄξιον εἶναι δε-
διέναι , μὴ , τῶν θηρίων ἐπιλιπόντων τῷ
ἀνθρώπῳ , θηριώδης ὁ βίος αὐτοῦ γένηται,
καὶ ἄπορος καὶ ἀνήμερος. Ἐπεὶ τοίνυν τοῖς
μὲν ἄλλοις ἱκανόν ἐστι τὸ μὴ πάσχειν ὑπὸ
τῶν ἐχθρῶν κακῶς , τοὺς δὲ νοῦν ἔχοντας ὁ
Ξενοφῶν καὶ ἀπὸ τῶν διαφορομένων ὠφε-
λεῖσθαι φησιν , ἀπιστεῖν μὲν οὐ χρὴ , ζη-
τεῖν δὲ μέθοδον καὶ τέχνην , δι' ἧς τοῦτο
περιέσται τὸ καλόν , οἷς χωρὶς ἐχθροῦ ζῆν
ἀδύνατόν ἐστιν. Οὐ δύναται πᾶν ἐξημερῶσαι
δένδρον ὁ γεωργὸς , οὐδὲ πᾶν τιθασσεῦσαι
θηρίον ὁ κυνηγός· ἐζήτησαν οὖν καὶ κατ'
ἐτέρας χρείας , ὁ μὲν ἐκ τῶν ἀκάρπων , ὁ δὲ
ἀπὸ τῶν ἀγρίων ὠφελεῖσθαι. Τῆς θαλάτ-
της τὸ ὕδωρ ἄποτόν ἐστι καὶ πονηρόν , ἀλλ'
ἐχθρὸς τρέφει , καὶ πόμπιμόν ἐστι πάντη
καὶ πορεύσιμον ὄχημα τοῖς κομιζομένοις.
Τοῦ δὲ Σατύρου τὸ πῦρ , ὥς πρῶτον ὄφθη,

δυνάμενον· ἀλλὰ ἐν κολαστήριον ὡς ἀληθῶς τῶν κακῶς βιωσάντων, ἀδοξία καὶ ἄγνοια, καὶ παντελῶς ἀφανισμὸς, αἶρων εἰς τὸν ἀμειδῆ ποταμόν ἀπὸ τῆς λήθης, καταποντίζων εἰς ἄβυσσον καὶ ἀχανὲς πέλαγος, ἀχρηστίαν καὶ ἀπραξίαν, πᾶσαν τ' ἄγνοιαν καὶ ἀδοξίαν συνεφελκόμενον.

III.

Πῶς ἂν τις ὑπ' ἐχθρῶν ὠφελοῖτο.

I. Ὅρῳ μὲν, ὅτι τὸν πράοτατον, ὃ Κορνήλιε πούλχερ, ἄτερ πολιτείας ἤρησαι τρόπον, ἐν ᾧ μάλιστα τοῖς κοινοῖς ὠφέλιμος ὢν, ἀλυπότατον ἰδίᾳ τοῖς ἐντυγχάνουσι παρέχεις σεαυτόν. Ἐπεὶ δὲ χῶραν μὲν ἄθηρον, ὥσπερ ἱστοροῦσι τὴν Κρήτην, εὐρεῖν ἐστὶ, πολιτεία δὲ μήτε φθόνον ἐννηνοχυῖα, μήτε ζῆλον ἢ φιλονεικίαν, ἔχθρας γονιμώτατα πᾶσιν, μέχρι νῦν οὐ γέγονεν· ἀλλ' εἰ μὴδὲν ἄλλο, ταῖς ἔχθραις αἱ φιλίαι συμπλέκουσιν ἡμᾶς· ὃ καὶ Χίλων ὁ σοφὸς νοήσας, τὸν εἰπόντα, μὴδένα ἔχειν ἐχθρόν, ἠρώτησεν, εἰ μὴδὲ φίλον ἔχει· δοκεῖ μοι τά τε ἄλλα περὶ ἐχθρῶν τῷ πολιτικῷ διεσκέφθαι προσήκειν, καὶ τοῦ Ξενοφῶντος ἀκηκοέναι μὴ παρέργως εἰπόντος, ὅτι τοῦ νοῦν ἔχοντός ἐστι καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὠφελεῖσθαι. Ἀπερ οὖν εἰς τοῦτο πρῶν ἐπέειπαι μοι παρέστη, συναγαγὼν ὁμοῦ τι τοῖς αὐ-

φῶν τὸν βίον, ἔοικεν αὐτὴν βαρύνεσθαι τὴν
γένεσιν, καὶ ἀπαυδᾶν πρὸς τὸ εἶναι.

VII. Καίτοι τῆς γε δόξης καὶ τοῦ εἶναι
φήσιν εὐσεβῶν χῶρον,

Τοῖσι λάμπει μῖνος αἰλίου
Γὰν ἐνδένει νύκτα κατῶ,
Φοινικοδόροις ἐν λειμάνεσσι,
Καὶ τοῖσιν ἀκάρπῃ μὲν ἀνθηρῶν
Καὶ σκυδίων δένδρων ἀνδρσι τιθολός,
Ἀναπίπτεται πιδίων,

καὶ ποταμοὶ τινες ἄκλυστοι καὶ λεῖοι διαρ-
ρέουσι, καὶ διατριβὰς ἔχουσιν ἐν μνήμασι
καὶ λόγοις τῶν γενονότων καὶ ὄντων, πα-
ραπέμποντες αὐτοὺς καὶ συνόντες. ἡ δὲ τρί-
τη τῶν ἀνοσίως βεβιωκότων καὶ παρανόμων
ὁδὸς ἐστὶν εἰς ἔρεβός τι καὶ βάραθρον ὠθοῦ-
σα τὰς ψυχὰς,

Ἐνδὲν τὸν ἄπειρον ἐριύγονται σκότον
Βληχροὶ δνοφερᾶς νυκτός ποταμοὶ,

δεχόμενοι καὶ ἀποκρύπτοντες ἀγνοίᾳ καὶ
λήθῃ τοὺς κολαζομένους. οὐ γὰρ οὔτε γύ-
πες κειμένων ἐν γῇ τῶν πονηρῶν κείρουσιν
αἰεὶ τὸ ἦπαρ· κατακέκασται γὰρ ἡ κατασέ-
σηπεν· οὔτε βαρῶν τινῶν ἀχθοφορίαι θλί-
βουσι καὶ καταπονοῦσι τὰ σώματα τῶν κο-
λαζομένων.

Οὐ γὰρ ἔτι σέρκας τε καὶ ὀστία ἴσας ἔχουσιν·

οὐδέ ἐστὶν ὑπόλειμμα σώματος τοῖς τεθνη-
κόσι τιμωρίας ἀπέρεισιν ἀντιτύπου δέξασθαι

ποιεῖ τῶν γινομένων ἕκαστον, ἀλλὰ δείκνυσιν ὥσπερ οὐδὲ ἡ φθορὰ, τοῦ ὄντος ἄρσις εἰς τὸ μὴ ὄν ἐστίν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ ἄδηλον ἀπαγωγὴ τοῦ διαλυθέντος. ὅθεν δὴ τὸν μὲν ἥλιον Ἀπόλλωνα κατὰ τοὺς πατρίους καὶ παλαιοὺς θεσμοὺς νομίζοντες, Δῆλιον καὶ Πύθειον προσαγορεύουσι· τὸν δὲ τῆς ἐναντίας κύριον μοίρας, εἴτε θεὸς, εἴτε δαίμων ἐστίν, Ἀδην ὀνομάζουσιν, ὡς ἂν εἰς αἰεὶς καὶ ἀόρατον ἡμῶν, ὅταν διαλυθῶμεν, βαδιζόντων,

Νυκτὸς αἰδνάς ἀεργηλοῖο θ' ὕπνου κοίρανεν.

οἶμαι δὲ, καὶ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν οὕτως ὥς καλεῖν τοὺς παλαιοὺς, ὅτι τοῦ γινώσκειν καὶ γινώσκειν ἑκάστῳ διὰ συγγένειαν ἔρως ἰσχυρὸς ἐμπέφυκεν. αὐτὴν τε τὴν ψυχὴν ἐνιοὶ τῶν φιλοσόφων φῶς εἶναι τῇ οὐσίᾳ νομίζουσιν, ἄλλοις τε χρώμενοι τεκμηρίοις, καὶ ὅτι τῶν ὄντων μάλιστα τὴν μὲν ἄγνοιαν ἢ ψυχὴν δυσανασχετεῖ, καὶ πᾶν τὸ ἀφεγγές ἐξαιρεῖ, καὶ ταραττεται τὰ σκοτεινὰ, φόβου καὶ ὑποψίας ὄντα πλήρη πρὸς αὐτὴν· ἡδὺ δ' αὐτῇ καὶ ποθεῖνόν οὕτω τὸ φῶς ἐστίν, ὥστε μὴδ' ἄλλο τι τῶν φύσει τερπνῶν ἄνευ φωτὸς ὑπὸ σκότους θέλειν, ἀλλὰ τοῦτο πᾶσαν ἡδονὴν καὶ πᾶσαν διατριβὴν καὶ ἀπόλαυσιν, ὥσπερ τι κοινὸν ἡδυσμα καταμιγνύμενον, ἰλαρὰν ποιεῖ καὶ φιλάνθρωπον. ὁ δ' εἰς τὴν ἄγνοιαν αὐτὸν ἐμβαλὼν, καὶ σκότος περιамπισχόμενος, καὶ κενότα-

ἔοικεν, ἂν τι χρήσιμον ἔχῃσι, μὴ ἀπορρέοντων, μηδὲ κινουμένων, φθείρονται καὶ ἀπογῆράσκουσιν αἱ σύμφυτοι δυνάμεις.

V. Οὐχ ὁρᾷς, ὅτι νυκτὸς μὲν ἐπιούσης τὰ τε σώματα δυσεργεῖς βαρύτητες ἴσχουσι; καὶ τὰς ψυχὰς ὄκνοι καταλαμβάνουσιν ἀδρανεῖς; καὶ συσταλεῖς ὁ λογισμὸς εἰς αὐτὸν, ὥσπερ πῦρ ἁμαυρὸν, ὑπ' ἀργίας καὶ κατηφείας μικρὰ διεσπασμέναις πάλλεται φαντασίαις, ὅσον αὐτὸ τὸ ζῆν τὸν ἄνθρωπον ὑποσημαίνων;

Ἡμεῖς δὲ στερεοπῆας ἀπειποῖτσιν ὀνείρους

ὁ ἥλιος ἀνασχών, καὶ καθάπερ εἰς ταὐτὸ συμμίζας ἐπέστρεψε καὶ συνώρμησε τῷ φωτὶ τὰς πράξεις καὶ τὰς νοήσεις τὰς πάντων, ὥς φησι Δημόκριτος, νέα ἐφ' ἡμέρῃ τρέφοντες ἄνθρωποι τῇ πρὸς ἀλλήλους ὀρμῇ, καθάπερ ἀρτήματι συντόνως πλασθέντες, ἄλλος ἀλλαχόθεν ἐπὶ τὰς πράξεις ἀνίστανται.

VI. Δοκῶ δ' ἐγὼ καὶ τὸ ζῆν αὐτὸ, καὶ ὅλως τὸ φῦναι καὶ μετασχεῖν ἀνθρώπων γενέσεως, εἰς γινῶσιν ὑπὸ Θεοῦ δοθῆναι· ἔστι δ' ἄδηλος καὶ ἄγνωστος ἐν τῷ παντὶ πολλῷ καὶ κατὰ μικρὰ καὶ σποράδην φερόμενος· ὅταν δὲ γένηται συνερχόμενος αὐτῷ καὶ λαμβάνων μέγεθος, ἐκλάμπει καὶ καθίσταται δῆλος ἐξ ἀδήλου, καὶ φανερὸς ἐξ ἀφανοῦς. οὐ γὰρ εἰς οὐσίαν ὁδὸν ἢ γινῶσις, ὥς ἐνιοὶ λέγουσιν, ἀλλ' οὐσία εἰς γινῶσιν· οὐ γὰρ

μον καὶ κοινωνίαν καὶ πολιτείαν, ἐν δὲ πολιτεία τὸ καλὸν, ἀλλὰ μὴ τὴν χρείαν, διὰ τί λάθῃθιώσας; ἵνα μηδένα παιδεύσῃ, μηδενὶ ζῆλος ἀρετῆς, μηδὲ παράδειγμα καλὸν γένηται; εἰ Θεμιστοκλῆς Ἀθηναίους ἐλάνθανεν, οὐκ ἂν ἡ Ἑλλὰς ἀπεώσατο Ξέρξην· εἰ Ῥωμαίους Κάμιλλος, οὐκ ἂν ἡ Ῥώμη πόλις ἔμεινεν· εἰ Δίωνα Πλάτων, οὐκ ἂν ἡλευθερώθῃ ἡ Σικελία· ὥσπερ δὲ, οἶμαι, τὸ φῶς, οὐ μόνον φανεροὺς ἀλλὰ καὶ χρησίμους καθίστησιν ἡμᾶς ἀλλήλοις, οὕτως ἡ γνῶσις οὐ μόνον δόξαν, ἀλλὰ καὶ πράξιν, ταῖς ἀρεταῖς δίδωσιν. Ἐπαμεινώνδας γοῦν, εἰς τεσσαρακοστὸν ἔτος ἀγνοηθεὶς, οὐδὲν ὤνησα Θεβαίους· ὕστερον δὲ πιστευθεὶς, καὶ ἄρξας, τὴν μὲν πόλιν ἀπολλυμένην ἔσωσε, τὴν δὲ Ἑλλάδα δουλεύουσαν ἡλευθέρωσε, καθάπερ ἐν φωτὶ τῇ δόξῃ τὴν ἀρετὴν ἐνεργὸν ἐπὶ καιροῦ παρασχόμενος.

Λάμπει γὰρ ἐν χρεΐασιν ὥσπερ εὐγενής

Χαλκός· χρόνῳ δ' ἀεγῆσαν ἤμυσεν,

οὐ μόνον

--- στέγος,

ὥς φησι Σοφοκλῆς, ἀλλὰ καὶ ἦθος ἀνδρὸς οἷον εὐρώτα καὶ γῆρας ἐν ἀπραξίᾳ δι' ἀγνοίας ἐφελκόμενον. ἡσυχία δὲ κωφὴ, καὶ βίος ἰδραῖος ἐπὶ σχολῆς ἀποκείμενος, οὐ μόνον σώματα, ἀλλὰ καὶ ψυχὰς μαραίνει· καὶ καθάπερ τὰ λανθάνοντα τῶν ὑδάτων, ῥᾷ περισκιάζεσθαι καὶ καθῆσθαι μὴ ἀπορρέοντα σήπεται, οὕτω τῶν ἀκινήτων βίων, ὥς

III. Καὶ μὴν εἴ γε τοῖς χρηστοῖς λανθάνειν καὶ ἀγνοεῖσθαι παραινείς, Ἐπαμεινών-
 दा λέγεις· Μὴ στρατήγεις· καὶ Λυκούργω·
 Μὴ νομοθέτεις· καὶ Θρασυβούλῳ· Μὴ τυραν-
 νοκτόνεις· καὶ Πυθαγόρῳ· Μὴ παίδευε· καὶ
 Σωκράτει· Μὴ διαλέγῃς· καὶ σεαυτῷ πρῶ-
 τον, Ἐπίκουρε· Μὴ γράφῃς τοῖς ἐν Ἀσία φί-
 λοις, μηδὲ τοὺς ἀπ' Αἰγύπτου ξενολόγῃς,
 μηδὲ τοὺς Λαμψακηνῶν ἐφήβους δορυφόρει·
 μηδὲ διάπεμπε βίβλους, πᾶσι καὶ πάσαις
 ἐπιδεικνύμενος τὴν σοφίαν· μηδὲ διατάσσου
 περὶ ταφῆς. τί γὰρ αἱ κοιναὶ τράπεζαι; τί
 δὲ αἱ τῶν ἐπιτηδεύων καὶ καλῶν σύνοδοι;
 τί δὲ αἱ τοσαῦται μυριάδες στίχων ἐπὶ Μη-
 τρόδωρον, ἐπὶ Ἀριστόβουλον, ἐπὶ Χαιρέ-
 δημον γραφόμεναι καὶ συνταττόμεναι φιλο-
 πόνως, ἵνα μὴδ' ἀποθανόντες λάθωσιν, ἵν'
 ἀμνηστία νομοθετῆς ἀρετὴν, καὶ ἀπραξίαν
 τέχνην, καὶ σιωπὴν φιλοσοφίαν, καὶ λήθην
 εὐπραγίαν.

IV. Εἰ δὲ ἐκ τοῦ βίου, καθάπερ ἐκ συμ-
 ποσίου φῶς, ἀναιρεῖς τὴν γνῶσιν, ὥς πάντα
 ποιεῖν ἐξ ἡδονῆς πρὸς ἡδονὴν λανθάνου-
 σι, λάθῃς βιώσας. πάνυ μὲν οὖν, ἂν μεθ'
 Ἡδείας βιοῦν μέλλω, καὶ Λεοντίῳ συγ-
 καταζῇν, καὶ τῷ καλῷ προσωπτεύειν, καὶ τὰ
 γὰθόν ἐν σαρκὶ καὶ γαργαλισμοῖς τίθεσ-
 θαι· ταῦτα δεῖται σκότους τὰ τέλη, ταῦτα
 νυκτὸς, ἐπὶ ταῦτα τὴν λήθην καὶ τὴν ἀγνοι-
 αν. εἰ δέ τις ἐν μὲν φυσικοῖς θεὸν ὑμῆν,
 καὶ δίκην, καὶ πρόνοιαν, ἐν δ' ἡθικαῖς νό-

οὐ πονηρὸν, Λάθε βιώσας, ὥς τυμβωρυχή-
 σας; ἀλλ' αἰσχρὸν ἐστὶ τὸ ζῆν, ἵνα μὴ ἀγνοῶ-
 μεν πάντες; ἐγὼ δ' ἂν εἴποιμι, μηδὲ κα-
 κῶς βιώσας λάθε· ἀλλὰ γνῶσθῃτι, σωφρο-
 νίσθῃτι, μετανόησον. εἴτ' ἀρετὴν ἔχεις, μὴ
 γένη ἄχρηστος· εἴτε κακίαν, μὴ μείνης ἀθε-
 ράφειυτος. μᾶλλον δὲ διελοῦ καὶ διόρισον,
 τίτι τοῦτο προστάττεις. εἰ μὲν ἀμαθεῖ καὶ
 πονηρῷ καὶ ἀνοήτῳ, οὐδὲν διαφέρεις τοῦ
 λέγοντος· λάθε καὶ πυρέττων, λάθε φρε-
 νητίζων, μὴ γνῶ σε ὁ ἰατρὸς, ἴδι ρίψας
 ποὶ κατὰ σκότου σεαυτὸν, ἀγνοούμενός που
 τοῖς πάθεσι· καὶ σὺ ἴδι τῇ κακίᾳ νόσον ἀνή-
 κεστον νοσῶν καὶ ὀλέθριον, ἀποκρύπτων
 τοὺς φθόνους, τὰς δεισιδαιμονίας, ὥσπερ τι-
 νὰς σφυγμοὺς, δεδιὼς παρασχεῖν τοῖς νο-
 θετεῖν καὶ ἰᾶσθαι δυναμένοις. οἱ δὲ σφόδρα
 παλαιοὶ καὶ τοὺς νοσοῦντας φανερώς προσ-
 εἶχον· τούτων δὲ ἕκαστος εἴ τι πρόσφορον
 ἔχοι, παθὼν αὐτὸς, ἢ παθόντα θεραπεύ-
 σας, ἔφραζε τῷ δεομένῳ καὶ τέχνην οὕτω
 φασὶν ἐκ πείρας συνεργαζομένην, μεγάλην
 γενέσθαι. ἔδει δὲ καὶ τοὺς νοσώδεις βίους
 καὶ τὰ τῆς ψυχῆς παθήματα πᾶσιν ἀπο-
 γυμνοῦν, καὶ ἀπτεσθαι, καὶ λέγειν ἕκα-
 στον ἐπισκοποῦντα τὰς διαθέσεις. Ὀργίζη;
 τοῦτο φύλαξαι. ζηλοτυπεῖς; ἐκεῖνο ποιή-
 σον. ἐραῖς; καὶ γὰρ ποτ' ἠράσθην, ἀλλὰ με-
 τενόησα. νῦν δ' ἀρνούμενοι, ἀποκρυπτόμενοι,
 περιστέλλοντες, ἐμβαδύνουσι τὴν κακίαν
 ἑαυτοῖς.

Εἰ καλῶς εἴρηται τὸ, λάθε βιώσας.

Ἄλλ' οὐδὲ ὁ τοῦτο εἰπὼν, λαθεῖν ἠθέλησεν αὐτὸς γὰρ τοῦτο εἶπεν, ἵνα μὴ λάθῃ, ὥς τι φρονῶν περὶ τὸ πλεονέκτερον ἐκ τῆς εἰς ἀδόξαν προτροπῆς δόξαν ἀδικοποριζόμενος.

Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὐτῷ σοφός.

τοὺς μὲν γὰρ περὶ Φιλόξενον, τὸν Ἐρύξιδος, καὶ Γνάθωνα τὸν Σικελιώτην, ἐπωτημένους περὶ τὰ ὄψα, λέγουσιν ἐναπομύττεσθαι ταῖς παροψίσιν, ὅπως τοὺς συνεσθίοντας διαστρέψαντες, αὐτοὶ μόνοι τῶν παρακειμένων ἐμφορηθῶσιν· οἱ δ' ἀκρατῶς φιλόδοξοι καὶ κατακόρως, διαβάλλουσιν ἑτέροις τὴν δόξαν, ὥσπερ ἀντερασταῖς, ἵνα τυγχάνωσιν αὐτῆς ἀνανταγωνίστως· καὶ ταυτὸ τοῖς ἐρέσσουσι ποιοῦσιν· ὥς γὰρ ἐκεῖνοι, πρὸς τὴν πρύμναν ἀφορῶντες τῆς νεῶς, τὴν κατὰ πρῶραν ὁρμὴν συνεργοῦσιν, ὥς ἂν ἐκ τῆς ἀνακοπῆς περίρροια καταλαμβάνουσα συνεπωθῇ τὸ πορθμεῖον, οὕτως οἱ τὰ τοιαῦτα παραγγέλματα διδόντες, ὥσπερ ἀπεστραμμένοι τὴν δόξαν διώκουσιν. ἐπεὶ τί λέγειν ἔδει τοῦτο; τί δὲ γράφειν καὶ γράψαντα ἐκδιδόναι πρὸς τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον, εἰ λαθεῖν ἐβούλετο τοὺς ὄντας, ὁ μὴδὲ τοὺς ἐσομένους.

II. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα πῶς

λογισμόν· ἀλλὰ ἀκυβέρνητος καὶ ἀνερμάτι-
 στος ἐν ταραχῇ καὶ πλάνῃ δρόμοις ὀλεθρί-
 οῖς καὶ παραφόροις διατραχηλιζόμενος εἰς τι
 ναυάγιον φοβερόν ἐξέπεσε, καὶ συνέτριψε
 τὸν ἑαυτοῦ βίον. ὥστε καὶ πούτοις χεῖρον
 νοσεῖν ταῖς ψυχαῖς ἢ τοῖς σώμασιν· τοῖς
 μὲν γὰρ πᾶσχειν μόνον, τοῖς δὲ καὶ πᾶσ-
 χειν καὶ ποιεῖν κακῶς συμβέβηκε. καὶ τί δεῖ
 τὰ πολλὰ λέγειν τῶν παθῶν; αὐτὸς ὁ και-
 ρὸς ὑπόμνησίς ἐστιν. ὁρᾶτε τὸν πωλὺν καὶ
 παμμιγῇ τοῦτον τὸν ἐνταῦθα συνηραγμένον
 καὶ κυκώμενον ὄχλον περὶ τὸ βῆμα καὶ τὴν
 ἀγοράν; οὐ θύσοντες οὗτοι συνεληλύθασι
 πατρίοις θεοῖς, οὐδὲ ὁμογνίων μεθέζοντες
 ἱερῶν ἀλλήλοισι, οὐκ Ἀσκραίῳ Διὶ Λυδίων
 καρπῶν ἀπαρχὰς φέροντες, οὐδὲ Διονύσω
 βεβακχευμένον θύσθλον ἱεραῖς νυξὶ καὶ κοι-
 νοῖς ὀργιάζοντες κώμοις· ἀλλ' ὥσπερ ἐτη-
 σίοις περιόδοις ἀκμὴ νοσήματος ἐκτραχύνου-
 σα τὴν Ἀσίαν ἐπὶ δίκας καὶ ἀγῶνας ἐμπρο-
 θέσμους ἤκουσαν ἐνταῦθα συμβάλλει· τὸ δὲ
 τῶν πραγμάτων πλῆθος ὥσπερ ῥευμάτων
 ἀθρόων, εἰς μίαν ἐμπέπτωκεν ἀγοράν, καὶ
 φλεγμαίνει καὶ συνέρρωγεν ὀλλυντων καὶ
 ὀλλυμένων. ποίων ταῦτα πυρετῶν ἔργα;
 ποίων ἡπιάλων; τίνες ἐνστάσεις, ἢ παρεμ-
 πτώσεις, ἢ δυσκρασία θερμῶν, ἢ ὑπέρχυ-
 σις ὑγρῶν; ἂν ἐκάστην δίκην ὥσπερ ἄνθρω-
 πον ἀνακρίνης, πόθεν πέφυκε, πόθεν ἤκει·
 τὴν μὲν θυμὸς αὐθάδης πεποίηκε, τὴν δὲ
 μανιώδης φιλονεικία, τὴν δ' ἄδικος ἐπιθυμία.

φλέβα τεμείν, τὴν κεφαλὴν θεραπεῦσαι παραδίδωσιν· τῆς δὲ μαινομένης Ἀγαύης ἀκούεις ὑπὸ τοῦ πάθους τὰ φίλτατα ἡγνοηκυίας·

Ἄγωμεν ἐξ ὄρεος ἑλικά
Νεότομον ἐπὶ μέλαθρα,
Μακάριον θήραμα.

καὶ γὰρ ὁ μὲ τῷ σώματι νοσῶν, εὐθύς ἐνδούς καὶ καθεὶς ἑαυτὸν εἰς τὸ κλινίδιον, ἡσυχίαν ἄγει· θεραπευόμενος· ἂν δέ που μικρὸν ἐξαίξῃ καὶ διασκιρτήσῃ τὸ σῶμα φλεγμονῆς προσπεσούσης, εἰπὼν τις τῶν παρὰ καθεμένων, πρῶως

Μῆνε, ᾧ ταλαίπυρ, ἀτρέμα σοῖς ἐν διμυίοις·

ἐπέστησε καὶ κατέσχεν· οἱ δ' ἐν τοῖς ψυχικοῖς πάθεσιν ὄντες, τότε μάλιστα πρᾶττουσι, τότε ἥκιστα ἡσυχάζουσιν· αἱ γὰρ ὁρμαὶ, τῶν πράξεων ἀρχαί, τὰ δὲ πάθη, σφοδρότητες ὁρμῶν. διὸ τὴν ψυχὴν ἡρεμεῖν οὐκ ἐῷσιν, ἀλλ' ὅτε μάλιστα δεῖται μονῆς καὶ σιωπῆς καὶ ὑποστολῆς ὁ ἄνθρωπος, τότε αὐτόν εἰς ὕπαιθρον ἔλκουσι, τότε ἀποκαλύπτουσιν οἱ θυμοὶ, αἱ φιλονεικίαι, οἱ ἔρωτες, αἱ λύπαι, πολλὰ καὶ δρᾶν ἄνομα καὶ λαλεῖν ἀνάρμοστα τοῖς καιροῖς ἀναγκαζόμενον.

IV. Ὡς περ οὖν ἐπισφαλέστερος χειρὼν τοῦ πλεῖν οὐκ ἐῷντος, ὁ κωλύων καθορμίσασθαι· οὕτως οἱ κατὰ ψυχὴν χειμῶνες βαρύτεροι, οἱ στείλασθαι τὸν ἄνθρωπον οὐκ ἐῷντες, οὐδ' ἐπιστῆσαι τεταραγμένον τὸν

χον· ὁ δὲ ἀπιστία τοῦ νοσεῖν, οὐκ εἰδὼς ὧν
δεῖται, καὶ παρῇ τὸ θεραπεῦον, ἀρνεῖται.
καὶ γὰρ τῶν περὶ τὸ σῶμα νοσημάτων, τὰ
μετὰ ἀναισθησίας χείρονα, λήθαργοι, κε-
φαλαλγίαι, ἐπιληψίαι, ἀποπληξίαι, αὐτοί
τε πυρετοὶ συντείναντες εἰς παρακοπὴν τὸ
φλεγμαῖνον, καὶ τὴν αἴσθησιν ὥσπερ ἐν ὀρ-
γάνῳ διαταράζαντες,

Κινεῖσι χορδὰς τὰς ἀκινήτους φρενῶν.

III. Διὸ παῖδες ἰατρῶν βούλονται μὲν μὴ
νοσεῖν τὸν ἄνθρωπον, νοσοῦντα δὲ, μὴ ἀγνο-
εῖν, ὅτι νοσεῖ· ὁ τοῖς ψυχικοῖς πάθεσι πᾶ-
σι συμβέβηκεν. οὔτε γὰρ ἀφραίνοντες, οὔ-
τε ἀσελγαίνοντες, οὔτ' ἀδικοπραγοῦντες ἀμαρ-
τάνειν δοκοῦσιν· ἀλλ' ἐνιοὶ καὶ κατορδοῦν.
πυρετὸν μὲν γὰρ οὐδεὶς ὑγίαν ὠνόμασεν,
οὐδὲ φθίσιν εὐεξίαν· οὐδὲ ποδάγραν πο-
δώκειαν· οὐδὲ ὠχρίασιν ἐρύθημα· θυμὸν
δὲ πολλοὶ καλοῦσιν ἀνδρίαν, καὶ ἔρωτα φι-
λίαν, καὶ φθόνον ἄμιλλαν, καὶ δειλίαν ἀσ-
φάλειαν. εἰδ' οἱ μὲν καλοῦσι τοὺς ἰατροὺς,
(αἰσθάνονται γὰρ ὧν δέονται πρὸς αὐτοὺς νο-
σοῦσιν) οἱ δὲ φεύγουσι τοὺς φιλοσόφους·
οἶονταί γὰρ ἐπιτυχάνειν ἐν οἷς διαμαρτά-
νουσιν· ἐπεὶ τούτῳ γε τῷ λόγῳ χρώμενοι
λέγομεν, ὅτι κουφοτερόν ἐστιν ὀφθαλμία
μανίας, καὶ ποδάγρα φρενίτιδος. ὁ μὲν γὰρ
αἰσθάνεται καὶ καλεῖ τὸν ἰατρὸν κεκραγῶς·
καὶ παρόντι τὴν ὄψιν ἀλειψαὶ παρέχει, τὴν

καὶ κατάστικτον ἐπιδείξατο, τῇ δὲ ἦν τὸ
 ξανθὸν αὐχμηρὸν καὶ οὐχ ἡδύ προσιδεῖν·
 Ἄλλ' ἐμοῦ τοι τὸ ἐντὸς (ἔφη) σκοπῶν, ὧ
 δικαστὰ, ποικιλωτέραν με τῆς δὲ ὄψει, δη-
 λούσα τὴν περὶ τὸ ἡθος εὐτροπίαν ἐπὶ πολ-
 λὰ ταῖς χρεῖαις ἀμειβομένην. λέγομεν οὖν ἐν
 ἡμῖν, ὅτι πολλὰ μὲν, ὧ ἄνθρωπε, σοῦ καὶ
 τὸ σῶμα καὶ νοσήματα καὶ πάθη φύσει τε
 ἀνίησιν ἐξ ἑαυτοῦ καὶ προσπίπτοντα δέχε-
 ται θύραθεν· ἂν δὲ σαυτὸν ἔνδοθεν ἀνοίξης,
 ποικίλον τι καὶ πολυπαθὲς κακῶν ταμεῖον
 εὐρήσεις καὶ θησαύρισμα, ὥς φησι Δημό-
 κριτος· οὐκ ἔξωθεν ἐπιρρέόντων, ἀλλ' ὥσ-
 περ ἐγγείους καὶ αὐτόχθονας πηγὰς ἐχόν-
 των, ἃς ἀνίησιν ἢ κακία, πολύχυτος καὶ δα-
 ψιλῆς οὔσα τοῖς πάθεσιν. εἰ δὲ τὰ μὲν ἐν
 σαρκὶ νοσήματα σφυγμοῖς καὶ χροιαῖς ἐρυ-
 θραινόμενα φωρᾶται, καὶ θερμότητες αὐτὰ
 καὶ πόνοι προπετεῖς ἐλέγχουσι, τὰ δ' ἐν ψυ-
 χῇ λανθάνει τοὺς πολλοὺς κακὰ ὄντα, διὰ
 τοῦτό ἐστι κακίῳ, πρoσαφαιρούμενα τὴν ἐπ'
 αὐτοῖς τοῦ πάσχοντος αἴσθησιν. τῶν μὲν
 γὰρ περὶ τὸ σῶμα νοσημάτων ἐρρῶμένος ὁ
 λογισμὸς αἰσθάνεται· τοῖς δὲ τῆς ψυχῆς συν-
 νοσῶν αὐτὸς, οὐκ ἔχει κρίσιν ἐν οἷς πάσχει·
 πάσχει γὰρ ὧ κρίνει· καὶ δεῖ τῶν ψυχικῶν
 πρῶτον καὶ μέγιστον ἀριθμεῖν τὴν ἄνοιαν,
 δι' ἧς ἀνήκεστος ἢ κακία τοῖς πολλοῖς συν-
 οικεῖ καὶ συγκαταβιοῖ καὶ συναποδνήσκει.
 ἀρχὴ γὰρ ἀπαλλαγῆς νόσου μὲν αἴσθησις
 εἰς χρεῖαν ἄγουσα τοῦ βοηθοῦντος τὸ πάσ-

I.

Πότερον τὰ τῆς ψυχῆς, ἢ τὰ τοῦ σώματος πάθη χεῖρονα.

Ὅμηρος μὲν ἐπιβλέψας τὰ θνητὰ τῶν ζώων γένη, καὶ πρὸς ἄλληλα συγκρίνας κατὰ τοὺς βίους καὶ τὰς διαιτήσεις, ἐξεφώνησεν, ὥς οὐδέν ἐστιν

--- οἰζυρώτερον ἀνδρός,

Πάντων ὅσα τε γαῖαν ἐπιπνέει τε καὶ ἔρπει.

πρωτεῖον οὐκ εὐτυχές εἰς κακῶν ὑπεροχὴν ἀποδιδούς τῷ ἀνθρώπῳ· ἡμεῖς δὲ ὥσπερ ἤδη νικῶντα κακοδαιμονία τὸν ἀνθρώπον, καὶ τῶν ἄλλων ἀθλιώτερον ζῶν ἀνηγορευμένον, αὐτὸν αὐτῷ συγκρίνωμεν εἰς ἰδίων κακῶν ἀγῶνα, σῶμα καὶ ψυχὴν διαιροῦντες οὐκ ἀχρήστως, ἀλλὰ καὶ πάνυ δεόντως· ἵνα μάθωμεν, πότερον διὰ τὴν τύχην, ἢ δι' ἑαυτοὺς, ἀθλιώτερον ζῶμεν. νόσος μὲν γὰρ ἐν σώματι φύεται διὰ φύσιν κακία δὲ καὶ μοχθηρία περὶ ψυχὴν, ἔργον ἐστὶ πρῶτον, εἴτα πάθος αὐτῆς. σὺ μικρὸν δὲ πρὸς εὐθυμίαν ὄφελος, ἐὰν ἰάσιμον ἢ τὸ χεῖρον καὶ κουφότερον καὶ ἄσφυκτον.

II. Ἡ μὲν οὖν Αἰσώπειος ἀλώπηξ περὶ ποικιλίας δικαζομένη πρὸς τὴν πάρδαλιν, ὥς ἐκείνη τὸ σῶμα καὶ τὴν ἐπιφάνειαν εὐανθεῖ

καὶ πέμπουσιν εἰς τὰς ἑορτὰς, εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἂν γένοιτο διδόμενα· καὶ οὐκ ἔχων συγ-
 γνώμην, οὔτε τῷ ἀπώσαντι αὐτὸν ἀκουσίως,
 οὔτε τῷ ὥσαντι, οὔτε τῷ ἐμβάντι· καὶ φί-
 λῳ δὲ ἔρανον κελεύσαντι εἰσενεγκεῖν, εἰπὼν
 ὅτι οὐκ ἂν δοίῃ, ὕστερον ἤκειν φέρων, καὶ
 λέγειν ὅτι ἀπόλλυσι καὶ τοῦτο τὸ ἀργύριον.
 καὶ προσπαίσας ἐν τῇ ὁδῷ, δεινὸς κατα-
 ράσασθαι τῷ λίθῳ· καὶ ἂν ὑπομεῖναι, οὐκ
 ἂν προμεῖναι πολὺν χρόνον οὐδένα. καὶ οὔτε
 ἄσαι, οὔτε ῥῆσιν εἰπεῖν, οὔτε ὀρχήσασθαι
 ἂν ἐθέλῃσαι· δεινὸς δὲ καὶ τοῖς θεοῖς μὴ
 ἐπιεύχασθαι.

τα εἶδε. καὶ πάντα διεξιῶν, πῶς εἴεσθε; πιθανῶς σχετλιάζει. λέγων, δυστυχῆς Κασανδρος! ὦ ταλαίπωρος! ἐνδυμῇ τὸ τῆς τύχης; ἀλλ' οὖν ἰσχυρὸς γενόμενος. καὶ δεῖ δὲ αὐτὸ σὲ μόνον εἰδέναι. πᾶσι δὲ τοῖς ἐν τῇ πόλει προσεδράμηκε λέγων. Τῶν τοιούτων ἀνθρώπων τεθαύμακα τί ποτε βούλονται λογοποιοῦντες. οὐ γὰρ μόνον ψεύδονται, ἀλλὰ καὶ ἀλυσιτελῶς ἀπαλλάττουσι. πολλάκις γὰρ αὐτῶν οἱ μὲν ἐν τοῖς βαλάνείοις περιστάσεις ποιοῦμενοι, τὰ ἱμάτια ἀποβεβλήκασιν. οἱ δ' ἐν τῇ στοᾷ πεζομαχία καὶ ναυμαχία νικῶντες, ἐρήμους δίκας ὠφλήκασιν. εἰσὶ δ' οἱ καὶ πλεῖστοι λόγῳ κατὰ κράτος αἰροῦντες, παρεδειπνήθησαν. πάνυ δὲ ταλαίπωρον αὐτῶν ἐστὶ τὸ ἐπιτήδευμα. ποῖα γὰρ οὐ στοᾷ, ποῖῳ δὲ ἐργαστηρίῳ, ποῖῳ δὲ μέρει τῆς ἀγορᾶς οὐ διημερεύουσιν ἀπαυδᾶν ποιοῦντες τοὺς ἀκούοντας οὕτως, καὶ καταπονοῦντες ταῖς ψευδολογίαις;

Περὶ Λυθαδείας.

Ἡ δὲ αὐθάδεια, ἔστιν ἀπηνεία ὁμιλίας ἐν λόγοις, ὃ δὲ αὐθάδης, τοιοῦτός τις οἶος ἐρωτηθεὶς, ὃ δεῖνα ποῦ ἐστὶν, εἰπεῖν, πράγματα μοι μὴ παρέχει. καὶ προσαγορευθεὶς, μὴ ἀντιπροσειπεῖν. καὶ πωλῶν τι, μὴ λέγειν τοῖς ὠνούμενοις, πόσου ἂν ἀποδεῖτο, ἀλλ' ἐρωτᾶν τί εὕρισκει. καὶ τοῖς τιμῶσι,

Ἡ δὲ λογοποιία ἐστὶ σύνθεσις ψευδῶν λόγων καὶ πράξεων, ὧν βούλεται ὁ λογοποιῶν. ὁ δὲ λογοποιὸς τοιοῦτός τις οἶος ὑπαντήσας τῷ φίλῳ, εὐθύς καταβαλὼν τὸ ἦθος, καὶ μειδιάσας, ἐρωτῆσαι, πόθεν σὺ, καὶ τί λέγεις; καὶ ἔχεις περὶ τοῦδε εἰπεῖν καινόν; καὶ ἐπιβαλὼν ἐρωτᾶν, μὴ λέγεται τι καινότερον, καὶ μὴν ἀγαθὰ γε ἐστὶ τὰ λεγόμενα; καὶ οὐκ εἰσάσας ἀποκρίνεσθαι, εἰπεῖν τί λέγεις; οὐδὲν ἀκήκοας; δοκῶ μοι σὲ εὐωχῆσιν καινῶν λόγων. καὶ ἔστιν αὐτῷ ἡ στρατιώτης, ἡ παῖς Ἀστείου τοῦ αὐλητοῦ ἢ Λύκων ὁ ἐργολάβος παραγεγονῶς ἐκ αὐτῆς τῆς μάχης, οὗ φησὶν ἀκηκοέναι. αἱ μὲν οὖν ἀναφοραὶ τῶν λόγων τοιαῦται εἰσιν αὐτοῦ, ὧν οὐδεὶς ἂν ἔχοι ἐπιλαβέσθαι. διηγεῖται δὲ τούτους φάσκων λέγειν, ὡς Πολυσπέρχων καὶ ὁ βασιλεὺς μάχῃ νενίκηκε, καὶ Κάσανδρος ἐζώρηται. καὶ εἴπῃ τις αὐτῷ, Σὺ δὲ ταῦτα πιστεύεις; φῆσι τὸ πρᾶγμα βεῶσθαι γὰρ ἐν τῇ πόλει, καὶ τὸν λόγον ἐπεντείνειν, καὶ ταῦτα γὰρ συμφωνεῖν. ταῦτὰ λέγειν περὶ τῆς μάχης, καὶ πολλὸν τὸν ζωμὸν γεγονέναι. εἶναι δὲ αὐτῷ καὶ σημείον τὰ πρόσωπα τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν. ὁρᾶν γὰρ αὐτῶν πάντων μεταβεβληκότα. λέγει δ' ὡς καὶ παρακήκοι παρὰ τούτοις κρυπτόμενόν τινα ἐν οἰκίᾳ, ἥδη πέμπτην ἡμέραν ἔχοντα ἐκ Μακεδονίας, ὅς πᾶντα ταῦ-

Περὶ ἀδολεσχίας.

Ἡ δὲ ἀδολεσχία ἔστι μὲν διήγησις λόγων μακρῶν καὶ ἀπροβουλεύτων. ὁ δὲ ἀδολέσχης τοιοῦτός ἐστιν οἷος ὅν μὴ γινώσκει, τούτῳ παρακαθεζόμενος πλησίον, πρῶτον μὲν τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς εἰπεῖν ἐγκώμιον. εἴτα ὁ τῆς νυκτὸς εἶδεν ἐνύπνιον, τοῦτο διηγήσασθαι. εἴθ' ὧν εἶχεν ἐπὶ τῷ δεῖπνῳ τὰ καθέκαστα διεξελεῖν. εἴτα δὴ προχωροῦντος τοῦ πράγματος, λέγειν ὡς πολὺ πονηρότεροί εἰσιν οἱ νῦν ἄνθρωποι τῶν ἀρχαίων· καὶ ὡς ἄξιοι γεγόνασιν οἱ πυροὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ. καὶ ὡς πολλοὶ ἐπιδημοῦσι ξένοι. καὶ τὴν θάλατταν ἐκ Διονυσίων πλωῖμον εἶναι. καὶ εἰ ποιήσειεν ὁ Ζεὺς ὕδωρ, τὰ ἐν τῇ γῇ βελτίῳ ἔσεσθαι. καὶ, ὅτι ἄγρὸν εἰς νέωτα γεωργήσει. καὶ ὡς χαλεπὸν ἐστὶ τὸ ζῆν. καὶ, ὡς Δάμιππος μυστηρίοις μεγίστην δᾶδα ἔστησε. καὶ, Πόσοι εἰσὶ κίονες τοῦ Ὀιδείου, καὶ, Χθὲς ἡμεῖς. καὶ, Τίς ἐστὶν ἡμέρα σήμερον; καὶ ὑπομένη τίς αὐτὸν, μὴ ἀφίστασθαι. καὶ ὡς Βοηδρομιῶνος μὲν ἐστὶ τὰ μυστήρια, Πυανεψιώνος δὲ Ἀπατούρια, Ποσειδεῶνος δὲ τὰ κατ' ἀγρους Διονύσια, παρασείσαντα δὲ χρὴ τοὺς τοιούτους τῶν ἀνθρώπων καὶ διαράμενον ἀπαλλάττεσθαι, ὅστις ἀπύρετος βούλεται εἶναι. ἔργον γὰρ συναρκεῖσθαι τοῖς μήτε σχολὴν, μήτε σπουδὴν, διαγινώσκουσιν.

ὥς δὴ οὐ δυνάμενος κατασχεῖν τὸν γέλωτα.
καὶ τοὺς ἀπαντῶντας ἐπιστῆναι κελεῦσαι
ἕως ἂν αὐτὸς παρέλθῃ. καὶ τοῖς παιδίοις
μῆλα καὶ ἀπίους πριάμενος, εἰσενέγκας δοῦ-
ναι, ὁρῶντος αὐτοῦ. καὶ φιλήσας δὲ εἰπεῖν,
χρηστοῦ πατὴρ νεότητι. καὶ συνωνούμενος
δὲ κρηπῖδας, τὸν πᾶσα φῆσαι εἶναι εὐρυ-
θμότερον τοῦ ὑποδήματος. καὶ πορευομένου
πρὸς τινα τῶν φίλων, προδραμὼν εἰπεῖν,
ὅτι πρὸς σε ἔρχεται. καὶ ἀναστρέψας, ὅτι
προσηγγέλκα. Ἀμέλει δὲ καὶ τὰ ἐκ γυναι-
κείας ἀγορᾶς διακονῆσαι δυνατὸς ἀπνευστί.
καὶ τῶν ἐστιωμένων, πρῶτος ἐπαγγέσαι τὸν
οἶνον. καὶ παραμένων εἰπεῖν, ὡς μαλακῶς
ἐσθίεις. καὶ ἄρας τὶ τῶν ἀπὸ τῆς τραπέζης,
φῆσαι, τουτὶ ἄρα ὡς χρηστόν ἐστι! Καὶ ἐρω-
τῆσαι μὴ ῥίγοι, καὶ εἰ ἐπιβαλέσθαι βού-
λεται, καὶ ἐτι περιστεῖλαι αὐτόν. καὶ μὴν
ταῦτα λέγων πρὸς τὸ οὖς προσπίπτων, ψί-
θυρίζειν. καὶ εἰς ἐκεῖνον ἀποβλέπων, τοῖς
ἄλλοις λαλεῖν. καὶ τοῦ παιδὸς ἐν τῷ θεά-
τρῳ ἀφελόμενος τὰ προσκεφάλαια, αὐτὸς
ὑποστρώσαι. καὶ τὴν οἰκίαν φῆσαι εὖ ἡρχι-
τεκτονῆσθαι καὶ τὸν ἀγρὸν εὖ πεφυτεῦσθαι.
καὶ τὴν εἰκόνα ὁμοίαν εἶναι. καὶ τὸ κεφά-
λαιον, τὸν κόλακά ἐστι θεάσασθαι πάντα
καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα οἷς χαριεῖσθαι
ὑπολαμβάνει.

CHARACTERIBUS.

Περὶ κολακείας.

Τὴν δὲ κολακείαν ὑπολάβοι ἂν τις ὁμιλίαν αἰσχροῦν εἶναι, συμφέρουσαν δὲ τῷ κολακεύοντι. τὸν δὲ κόλακα τοιοῦτόν τινα, ὥστε πορευόμενον ἅμα εἰπεῖν, Ἐνδυμῆ ὡς ἀποβλέποισι πρὸς σέ οἱ ἄνθρωποι; τοῦτο οὐδενὶ τῶν ἐν τῇ πόλει γίνεται πλὴν σοι. εὐδοκίμεις χθρὲς ἐν τῇ στοᾷ. πλειόνων γὰρ ἢ τριάκοντ' ἀνθρώπων καθημένων, καὶ ἔμπειρόντος λόγου τίς εἴη βέλτιστος, ἀπ' αὐτοῦ ἀρξαμένους πάντας, ἐπὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ κατενεχθῆναι καὶ ἄλλα τοιαῦτα λέγειν. ἀπὸ τοῦ ἱματίου ἀφελεῖν κροκίδα· καὶ εἰάν τι πρὸς τὸ τρίχωμα τῆς κεφαλῆς ἀπὸ πνεύματος προσενεχθῇ ἄχυρον; καρφολογῆσαι. Καὶ ἐπιγελάσας δὲ εἰπεῖν, ὁρᾷς; ὅτι δυοῖν σοι ἡμερῶν οὐκ ἐντετύχηκα, πολιῶν ἔσχηκας τὸν πῶγωνα μεστόν. Καὶ περ εἴ τις καὶ ἄλλος, ἔχεις πρὸς τὰ ἔτη μέλαιναν τὴν τρίχα. Καὶ λέγοντος δὲ αὐτοῦ τι, τοὺς ἄλλους σιωπᾶν κελεῦσαι, καὶ ἐπαινέσαι δὲ ἀκούοντος. καὶ ἐπισημῆνασθαι δὲ, εἰ παύσεται, Ὁρθῶς καὶ σκώψαντι πικρῶς ἐπιγελάσαι, τό τε ἱμάτιον ὥσαι εἰς τὸ στόμα.

σάνια τῷ Λακεδαιμονίῳ, καὶ ἄλλοις; Ἀλκιβιάδῃ μὲν καὶ Κριτία, ἵνα μὴ, ἀποδράντες Σωκράτους, ὁ μὲν ὑβριστὴς γένηται, καὶ ποτὲ μὲν φιλολάκων, ποτὲ δὲ βοιωτιάζῃ τὸν τρόπον, καὶ αὖ πάλιν θετταλίζῃ, καὶ τοῖς Μήδων καὶ Περσῶν ἀρέσκηται, ἐν Φαρναβάζου γενόμενος· τυραννικώτατος δὲ καὶ φοινικώτατος ὁ Κριτίας γενόμενος καὶ τὴν πατρίδα ἐλύπησε πολλά, καὶ αὐτὸς μισούμενος τὸν θῖον κατέστρεψε.

Καὶ Στράτων δὲ ὁ Κορράγου εἰς δέον ἔοικε νοσῆσαι· εὖ γὰρ γένους ἦκων, εὖ δὲ καὶ πλούτου, οὐκ ἐγυμνάζετο. Καμῶν δὲ τὸν σπλῆνα, καὶ θεραπειάς δεηθεὶς τῆς ἐκ τῶν γυμνασίων, τὰ μὲν πρῶτα, ὅσον ἐς τὸ ὑγιᾶναι, ἐχρῆτο αὐτοῖς· χωρῶν δὲ ἐς τὸ πρόσω τῆς τέχνης, καὶ ἐν ἔργῳ τιθέμενος αὐτὴν, Ὀλυμπιάσι μὲν ἐνίκησεν ἡμέρα μιᾷ πάλην, καὶ παγκράτιον, καὶ τῇ ἐξῆς Ὀλυμπιάδι, καὶ ἐν Νεμέᾳ δὲ, καὶ Πυθοῖ, καὶ Ἰσθμοῖ.

Δημοκράτης ὁ παλαιστῆς, καὶ αὐτὸς νοσήσας τοὺς πόδας, παριὼν εἰς τοὺς ἀγῶνας, καὶ στὰς ἐν τῷ σταδίῳ, περιγράφων ἑαυτῷ κύκλον, προσέταπτε τοῖς ἀντιπαλαισταῖς ἔξω τῆς γραμμῆς αὐτὸν προέλκειν· οἱ δὲ ἡττῶντο ἀδυνατοῦντες· ὁ δὲ, εὖ διαβάς ἐν τῇ στάσει καὶ ἐγκρατῶς, στεφανούμενος ἐκτίθει.

οὐδὲν ἥττον, ἥπερ οὖν ἐκεῖνοι, οἱ τοὺς ἐξ
 ὑπερβορέων τὰ ἱερὰ κομίζοντας τῷ αὐτῷ
 θεῷ τούτῳ τιμῶσι. Καὶ μὴν καὶ τοῖς Πυ-
 θίοις ἐκ ταύτης τῆς δάφνης τοῖς νικῶσι τοὺς
 στεφάνους διδόασιν. Ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν ἐν
 Θετταλίᾳ Τεμπῶν, καὶ ἐμοὶ νῦν τοσαῦτα εἰ-
 ρήσθω.

Περὶ τινων ἐν νόσῳ μουσικὴν, καὶ
 ἄλλα μεμαθηκότων, καὶ ἰσχυρῶν
 γεγενημένων.

Ἰέρωνά φασι τὸν Σικελίας τύραννον τὰ
 πρῶτα ἰδιώτην εἶναι, καὶ ἀνθρώπων ἀμου-
 σότατον, καὶ τὴν ἀγροικίαν ἀλλὰ μὴδὲ κατ'
 ὀλίγον τοῦ ἀδελφοῦ διαφέρειν τοῦ Γέλωνος.
 ἐπεὶ δὲ αὐτῷ συνηνέχθη νοσῆσαι, μουσικώ-
 τατος ἀνθρώπων ἐγένετο, τὴν σχολὴν τὴν ἐκ
 τῆς ἀρρώστιας εἰς ἀκούσματα πεπαιδευμένα
 καταθέμενος. Ῥωσθεῖς οὖν Ἰερων συνῆν Σι-
 μωνίδῃ τῷ Κεῖῳ, καὶ Πινδάρῳ τῷ Θηβαίῳ,
 καὶ Βακχυλίδῃ τῷ Ἰουλιήτῃ. Ὁ δὲ Γέλων
 ἄνθρωπος ἄμουςος.

Μουσικώτατον δὲ λέγουσι, καὶ Πτολε-
 μαῖον γενέσθαι τὸν δεύτερον, καὶ αὐτὸν νο-
 σήσαντα. Λέγει δὲ καὶ Πλάτων τὸν Θεάγην
 φιλοσοφῆσαι δι' οὐδὲν ἄλλο, ἢ διὰ τὴν νο-
 σοτροφίαν· εἵργουσα γὰρ αὐτὸν ἐκείνη τῶν
 πολιτικῶν, συνήλασεν εἰς τὸν τῆς σοφίας
 ἔρωτα. Τίς δὲ οὐκ ἂν νοῦν ἔχων συνηύξατο
 καὶ Ἀλκιβιάδῃ νόσον, καὶ Κριτίᾳ, καὶ Παυ-

καὶ θύουσι , καὶ συνουσίας ποιοῦνται , καὶ
 συμπίνουσιν. Ἄτε οὖν πολλῶν ὄντων τῶν
 θυόντων , καὶ τῶν καθαγιζόντων συνεχῶς ,
 εἰκότως καὶ τοῖς βαδίζουσι , καὶ τοῖς πλέ-
 ουσιν ὁσμαι συμπαρομαρτοῦσιν ἥδισταί. Οὐ-
 τως ἄρα ἡ τιμὴ ἡ διαρκὴς ἡ περὶ τὸ κρεῖτ-
 τον ἐκθεοῖ τὸν τόπον. Ἐνταῦθά τοί φασι
 παῖδες Θετταλῶν καὶ τὸν Ἀπόλλωνα τὸν
 Πύθειον καθήρασθαι , κατὰ πρόσταγμα τοῦ
 Διὸς , ὅτε τὸν Πύθωνα τὸν Δράκοντα κατε-
 τόξευσεν , ἔτι φυλάττοντα τοὺς Δελφοὺς ,
 τῆς Γῆς ἐχούσης τὸ μαντεῖον. Στεφανωσάμε-
 νον οὖν ἐκ ταύτης τῆς δάφνης τῆς Τεμπικῆς ,
 καὶ λαβόντα κλάδον εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα
 ἐκ τῆς αὐτῆς δάφνης , ἐλθεῖν εἰς Δελφοὺς ,
 καὶ παραλαβεῖν τὸ μαντεῖον τὸν Διὸς καὶ
 Λητοῦς παῖδα. Ἔστι δὲ καὶ βωμὸς ἐν αὐ-
 τῷ τῷ τόπῳ , ἐν ᾧ καὶ ἐστεφανώσατο , καὶ
 τὸν κλάδον ἀφείλε. Καὶ ἔτι καὶ νῦν ἔτους
 ἐγγάτου οἱ Δελφοὶ παῖδας εὐγενεῖς πέμπου-
 σι , καὶ ἀρχιθέωρον ἓνα σφῶν αὐτῶν. Οἱ δὲ
 παραγενόμενοι καὶ μεγαλοπρεπῶς θύσαντες
 ἐν τοῖς Τέμπεσιν , ἀπώιασι πάλιν , στεφά-
 νους ἀπὸ τῆς αὐτῆς δάφνης διαπλέξαντες ,
 ἀφ' ἧσπερ οὖν καὶ τότε ὁ Θεὸς ἐστεφανώσα-
 το. Καὶ τὴν ὁδὸν ἐκείνην ἔρχονται , ἡ κα-
 λεῖται μὲν Πυθιάς , φέρει δὲ διὰ Θετταλίας ,
 καὶ Πελασγίας , καὶ τῆς Οἴτης , καὶ Αἰνιὰ-
 νων χώρας , καὶ τῆς Μηλιέων , καὶ Δωριέων ,
 καὶ Λοκρῶν τῶν Ἑσπερίων. Οὗτοι δὲ καὶ
 παραπέμπουσιν αὐτοὺς σὺν αἰδοῖ καὶ τιμῇ ,

κην τῶν εὐγενῶν ἀμπέλων κατὰ τῶν ὑψηλῶν
 δένδρων ἀνέρωει , καὶ συμπέφυκεν αὐτοῖς·
 πολλὴ δὲ σμίλαξ , ἡ μὲν πρὸς αὐτὸν τὸν
 πάγον ἀνατρέχει καὶ ἐπισκιάζει τὴν πέτραν,
 καὶ ἐκείνη μὲν ὑπολανθάνει , ὁράται δὲ τὸ
 χλοάζον πᾶν , καὶ ἔστιν ὀφθαλμῶν πανή-
 γυρις. Ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς λείοις καὶ καθει-
 μένοις ἄλση τέ ἐστι ποικίλα , καὶ ὑποδρο-
 μαὶ συνεχεῖς , ἐν ᾧρα θέρους καταφυγεῖν
 ὁδοιπόροις ἡδιστα καταγώγια , ἃ καὶ δίδω-
 σιν ἀσμένως ψυχᾶσθαι. Διαρρέουσι δὲ καὶ
 κρῆναι συχναί , καὶ ἐπιρρέει νάματα ὑδάτων
 ψυχρῶν , καὶ πιεῖν ἡδίστων. Λέγεται δὲ τὰ
 ὕδατα ταῦτα καὶ τοῖς λουσαμένοις ἀγαθὸν
 εἶναι , καὶ εἰς ὑγίειαν αὐτοῖς συμβάλλεσθαι.
 Κατάδουσι δὲ καὶ ὄρνιθες ἄλλος ἄλλη διε-
 σπαρμένοι , καὶ μάλιστα οἱ μουσικοὶ , καὶ
 ἐστιῶσιν εὖ μάλα τὰς ἀκοάς , καὶ παρα-
 πέμπουσιν ἀπὸνως , καὶ σὺν ἡδονῇ , διὰ
 τοῦ μέλους τὸν κάματον τῶν παριόντων ἀφα-
 νίσαντες . Παρ' ἐκάτερα δὲ τοῦ ποταμοῦ αἱ
 διατριβαὶ εἰσιν αἱ προειρημέναι καὶ αἱ ἀνά-
 παυλαι. Διὰ μέσῳ δὲ τῶν Τεμπῶν ὁ Πη-
 νειὸς ποταμὸς ἔρχεται , σχολῇ καὶ πράως
 προῖων ἐλαίου δίκην. Πολλὴ δὲ κατ' αὐτοῦ
 ἡ σκιά ἐκ τῶν παραπεφυκότων δένδρων , καὶ
 τῶν ἐξηρητημένων κλάδων τίχτεται , ὥς ἐπὶ
 πλεῖστον τῆς ἡμέρας αὐτὴν προήκουσαν ἀπο-
 στέγειν τὴν ἀκτῖνα , καὶ παρέχειν τοῖς
 πλέουσι πλεῖν κατὰ ψύχος. Πᾶς δὲ ὁ πε-
 ρίοικος λεῖως συγίασιν , ἄλλοι σὺν ἄλλοις ,

καὶ Περικλῆς ἐβούλετο μὲν ἕτερα , ἔτυχε δὲ ἐτέρων .

Κλεισθένης δὲ ὁ Ἀθηναῖος τὸ δεῖν ἐξοστρακίζεσθαι πρῶτος εἰσηγησάμενος , αὐτὸς ἔτυχε τῆς καταδίκης πρῶτος .

Περὶ ἡγήσεις τῶν Θετταλικῶν Τεμπῶν.

Φέρε οὖν καὶ τὰ καλούμενα Τέμπη τὰ Θετταλικά διαγράψωμεν τῷ λόγῳ καὶ διαπλάσωμεν. Ὡμολόγηται γὰρ καὶ ὁ λόγος , ἰὰν ἔχη δύναμιν φραστικὴν , μηδὲν ἀσθενέστερον , ὅσα βούλεται , δεικνύει τῶν ἀνδρῶν τῶν κατὰ χειρουργίαν δεινῶν. Ἔστι δὴ χῶρος μεταξὺ κείμενος τοῦ τε Ὀλύμπου , καὶ τῆς Ὀσσης. Ὀρη δὲ ταῦτ' ἐστὶν ὑπερύψηλα , καὶ οἷον ὑπὸ τινος θείας φροντίδος διεσχισμένα , καὶ μέσον δέχεται χωρίον , οὗ τὸ μὲν μῆκος ἐπὶ τεσσαράκοντα δίνει σταδίους , τόγχε μὲν πλάτος , τῇ μὲν ἐστὶ πλέθρου , τῇ δὲ καὶ πλεῖον ὀλίγω. Διαρρέει δὲ μέσου αὐτοῦ ὁ καλούμενος Πηνειὸς· εἰς τοῦτον δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ποταμοὶ συρρέουσι , καὶ ἀνακοινοῦνται τὸ ὕδωρ αὐτῶ , καὶ ἐργάζονται τὸν Πηνειὸν ἐκεῖνοι μέγαν. Διατριβὰς δ' ἔχει ποικίλας , καὶ παντοδαπὰς ὁ τόπος αὗτος , οὐκ ἀνθρωπίνης χειρὸς ἔργα , ἀλλὰ φύσεως αὐτόματα , εἰς κάλλος τότε φιλοτιμησαμένης , ὅτε ἐλάμβανε γένεσιν ὁ χῶρος. Κιττὸς μὲν γὰρ πολὺς , καὶ εὖ μάλα λάσιος ἐνακμάζει , καὶ τέθηλε , καὶ δί-

υἱοὺς τρεῖς ἀτέλειαν ἔχειν φρουρᾶς· τῶν δὲ πέντε, πασῶν τῶν λειτουργιῶν ἀφεῖσθαι. Γαμεῖν δὲ ἀπροίκους ἔτι· Βάναυσον δὲ εἰδέναι τέχνην ἄνδρα Λακεδαιμόνιον οὐκ ἐξῆν. Φοινικίδα δὲ ἀμψέχεσθαι κατὰ τὰς μάχας ἀνάγκη ἦν, ἔχειν δὲ τὴν χροάν καὶ σεμνότητός τι· πρὸς ταύτῃ γε μὴν καὶ τὴν ῥύσιν τοῦ ἐπιγενομένου αἵματος ἐκ τῶν τραυμάτων ἔτιγε μᾶλλον ἐκπλήττειν τοὺς ἀντιπάλους, βαθυτέρας τῆς ὄψεως γινομένης, καὶ φοβερωτέρας μᾶλλον.

Ὅτι οὐκ ἐξῆν ἀνδρὶ Λάκωνι οὐδὲ σκυλεῦσαι τὸν πολέμιον. Οἱ δὲ καλῶς ἀγωνισάμενοι, καὶ ἀποθανόντες, θαλλοῖς ἀνεδούντο καὶ κλάδοις ἐτέροις, καὶ δι' ἐπαίνων ἤγοντο. Οἱ δὲ τελέως ἀριστεύσαντες, καὶ φοινικίδος αὐτοῖς ἐπιβληθείσης, ἐνδόξως ἐθάπτοντο.

Περὶ τινων ὑπ' ἰδίωι νόμων βλαβέντων.

Λυκούργος ὁ Ῥήτωρ ἔγραψε μὴ ἐλαύνειν τὰς γυναῖκας ἐν τοῖς μυστηρίοις ἐπὶ ζευγῶν, ἢ τῇ δρώσῃ τοῦτο ἐπηρτῆσθαι ζημίαν, ἦνγε ὥτεο τάξας ἀποχρῶσαν. Πρώτῃ τῷ ψηφίσματι ἠπεύθεσεν ἢ τούτου γυνή, καὶ τὴν ζημίαν ἐξέτισε καταδικασθεῖσα.

Καὶ Περικλῆς ἔγραψε, μὴ εἶναι Ἀθηναῖον, ὅς μὴ ἀμφοῖν γέγονεν ἀστοῖν· εἴτα ἀποβαλὼν τοὺς γνησίους παῖδας, ἐπὶ τῷ νόθῳ Περικλεῖ κατελέλειπτο. Δῆλα δὲ ὅτι

Νόμος Λάκωσι καὶ Ῥωμαίοις κοινός .

Ὅτι Λάκωσι , καὶ Ῥωμαίοις νόμος ἦν , μὴ ἐξεῖναι τινι ὀψωνεῖν , μήτε ἅ βούλεται , μήτε ὅσα βούλεται . Προσέταττον γὰρ διατε τῶν ἄλλων σωφρονεῖν τοὺς πολίτας , καὶ διὰ τῆς τραπέζης οὐχ ἥκιστα .

Νόμος Σταγειριτῶν .

Σταγειριτῶν νόμος οὗτος , καὶ πάντη Ἑλληνικός · ὃ μὴ κατέθου , φησὶ , μὴ λάμβανε .

Νόμος Ἀττικὸς περὶ σωμάτων ταφῆς , καὶ βωῶν σφαγῆς .

Νόμος καὶ οὗτος Ἀττικὸς · ὃς ἂν ἀτάφως περιτύχη σώματι ἀνθρώπου , πάντως ἐπιβάλλειν αὐτῷ γῆν , θάπτειν δὲ πρὸς δυσμὰς βλέποντας . Καὶ τοῦτο δὲ ἦν φυλαττόμενον παρ' αὐτοῖς · βοῦν ἀρότην , καὶ ὑπὸ ζυγὸν πονήσαντα σὺν ἀρότρῳ , ἢ καὶ σὺν τῇ ἀμάξῃ , μηδὲ τοῦτον θύειν , ὅτι καὶ οὗτος εἶη ἂν γεωργός , καὶ τῶν ἐν ἀνθρώποις καμάτων κοινωνός .

Λακωνικοὶ νόμοι .

Ἡ γὰρ οὐ καὶ ταῦτα Λακωνικά ; νόμος ἐστὶ τοῖς Σπαρτιάταις , τὸν παρασχόμενον

ἐπὶ στόμα , ἀνέστησεν αὖθις · Δημήτριος δὲ ὁ Φαληρεὺς καὶ Ἀθήνησιν ἐπιφανέστατα ἐπολιτεύσατο , ἐστ' ἂν αὐτὸν ὁ συνήθης Ἀθηναίοις φθόνος ἐξέωσε , καὶ ἐν Αἰγύπτῳ δὲ , συνὼν τῷ Πτολεμαίῳ , νομοθεσίας ἤρξε . Τίς δὲ ἀντιθήσει , καὶ Περικλέα τὸν Ξαντίππου φιλόσοφον γενέσθαι , καὶ Ἐπαμινώνδαν τὸν Πολύμνιδος , καὶ Φωκίῳνα τὸν Φώκου . καὶ Ἀριστείδην τὸν Λυσιμάχου , καὶ Ἐφιάλτην τὸν Σοφωνίδου , καὶ ἔτι κάτω τοῦ χρόνου Καρνεάδην καὶ Κριτόλαον ; εἶγε καὶ εἰς τὴν Ῥώμην ἀφίκοντο , καὶ ἐκεῖνοι ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων πρεσβεύοντες , καὶ αὐτοὶ σωτηρίαν εὗραντο ; Οἵπερ οὖν εἰς τοσοῦτον ἐνέτρεψαν τὴν σύγκλητον βουλήν , ὥς εἰπεῖν αὐτούς , ἔπεμψαν Ἀθηναῖοι πρεσβεύοντας οὐ τοὺς πείσοντας , ἀλλὰ γὰρ τοὺς βιασομένους ἡμᾶς δρᾶσαι , ὅσα θέλουσιν . Ἐγὼ καὶ πολιτείαν φαίην καὶ τὸ Περσαίου , εἶγε Ἀντίγονον ἐπαίδευσε · καὶ τὸ Ἀριστοτέλους , ἐπεὶ καὶ αὐτὸς σὺν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Φιλίππου , νέω ὄντι , φιλοσοφῶν ἦν δῆλος · Καὶ Λύσις δὲ ὁ γνώριμος ὁ Πυθαγόρου , καὶ αὐτὸς Ἐπαμινώνδαν ἐξεπαίδευσεν . Εἴ τις οὖν ἀπράκτους λέγει τοὺς φιλοσόφους , ἀλλὰ εὐηθὴ γε αὐτοῦ , καὶ ἀνόητα ταῦτα . Ἐγὼ μὲν γὰρ τὴν σὺν αὐτοῖς ἀπραγμοσύνην , καὶ τὸν τῆς ἡσυχίας ἔρωτα καὶ ἀρπάσαιμι ἐπιδραμών .

σαν γὰρ τὰ κοινὰ , Ζάλευκος μὲν τὰ ἐν Λοκροῖς , Χαρώνδας δὲ τὰ ἐν Κατάνῃ , καὶ τὰ ἐν Ῥηγίῳ , ὅτε ἐκ Κατάνης ἔφευγε . Ταραντίνοις δὲ ἐγένετο ἀγαθὸς Ἀρχύτας , Σόλων δὲ Ἀθηναίοις , Βίας δὲ καὶ Θαλῆς τὴν Ἰωνίαν πολλὰ ὤνησαν , Χίλων δὲ Λακεδαιμονίους , Μιτυληναίους γε μὴν Πιπταχὸς , Κλεόβουλος δὲ Ῥοδίους . Καὶ Ἀναξίμανδρος δὲ ἠγήσατο τῆς εἰς Ἀπολλωνίαν ἐκ Μιλήτου ἀποικίας . Ἀλλὰ καὶ Ξενοφῶν στρατιώτης ἀγαθὸς ἦν καὶ ἀμείνων στρατηγός , ὅτε Κύρῳ συνανέβη , καὶ Κύρος μὲν , καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἀπέθανον , καλούσης δὲ τῆς χρείας τὸν δυνησόμενον σῶσαι τοὺς Ἕλληνας , καὶ ἀγαγεῖν τὴν οπίσω εἰς τὰ οἰκεῖα , οὗτος ἐκεῖνος ἦν . Πλάτων δὲ ὁ Ἀρίστωνος Δίωνα κατήγαγεν εἰς Σικελίαν , καὶ δι' ὧν αὐτῷ συνεβούλευε , καὶ ἐδίδασκε , διὰ τούτων τυραννίδα τὴν Διονυσίου κατέλυσε . Σωκράτης δὲ τῇ μὲν Ἀθηναίων πολιτείᾳ οὐκ ἠρέσκετο . τυραννικὴν γὰρ , καὶ μοναρχικὴν ἐώρα τὴν δημοκρατίαν οὖσαν (Ἀθηναίοις) . Καὶ διὰ ταῦτα οὔτε ἐψήφισε τὸν τῶν δέκα στρατηγῶν θάνατον , ἀλλ' οὔτε τοῖς Τριάκοντα ἐκοινώνει τῶν ἀσεβημάτων . Ἐνθα δὲ ἐχρὴν ὑπὲρ πῆς πατρίδος ἀγωνίζεσθαι , ἀλλ' ἐνταῦθά γε ἀπροφάσιτος ἐκεῖνος στρατιώτης ἦν . Ἐστρατεύσατο οὖν ἐπὶ Δῆλιον , καὶ εἰς Ἀμφίπολιν , καὶ εἰς Ποτίδαιαν . Ἀριστοτέλης δὲ τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα , οὐ τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο , εἰς γόνυ πεσοῦσαν , ἀλλ'

στος καὶ παρά Μιλησίοις τὸν νόμον τοῦτον ἰσχύειν, καὶ πείθεσθαι αὐτῷ τὰς Ἰάδας, τὰς Μιλησίων γυναῖκας. Τί δὲ οὐκ ἂν εἵπομι καὶ Ῥωμαίων νόμον; καὶ πῶς οὐκ ὀφλήσω δικαίως ἀλογίαν, εἰ τὰ μὲν Λοκρῶν, ἢ Μασσαλιωτῶν, καὶ τὰ Μιλησίων διὰ μνήμης ἐθέμην, τὰ δὲ τῆς ἑμαυτοῦ πατρίδος ἀλόγως ἰάσω; Οὐκοῦν καὶ Ῥωμαίοις ἦν ἐν τοῖς μάλιστα νόμος ὃδε ἐρρώμενος· οὔτε ἐλευθέρα γυνὴ ἔπιεν ἂν οἶνον, οὔτε οἰκέτις, οὐδὲ μὴν τῶν εὖ γεγονότων οἱ ἀφ' ἧβης μέχρι πέντε καὶ τριακοντα ἐτῶν.

Κρητῶν νόμος περὶ μαθημάτων.

Κρηῖτες δὲ τοὺς παῖδας τοὺς ἐλευθέρους μανθάνειν τοὺς νόμους ἐκέλευον μετὰ τινος μελωδίας, ἵνα ἐκ τῆς μουσικῆς ψυχαγωγῶνται, καὶ εὐκολώτερον αὐτοὺς τῇ μνήμῃ παραλαμβάνωσι· καὶ ἵνα μήτι τῶν κεκωλυμένων πράξαντες, ἀγνοίᾳ πεποιηκέναι ἀπολογίαν ἔχωσι. Δεύτερον δὲ μάθημα ἔταξαν, τοὺς τῶν θεῶν ὕμνους μανθάνειν. Τρίτον τῶν ἀγαθῶν ἐγκώμια.

“Οτι ἡ φιλοσοφία οὐκ ἀπολίτευτος, καὶ τίνες τῶν φιλοσόφων ἐπολιτεύσαντο.

Ἐπολιτεύσαντο οὖν καὶ φιλόσοφοι, ἢ αὐτὸ τοῦτο μόνον, τὴν διάνοιαν ἀγαθοὶ γενόμενοι, ἐφ' ἡσυχίας κατεβίωσαν; Ἐπηνώρθω-

τικὴν ὥρμησεν , καὶ ἡρωϊκὰ ἔγραφε μέτρα .
 Εἶτα αὐτὰ κατέπρησεν ὑπεριδὼν αὐτῶν , ἐπεὶ
 τοῖς Ὀμήρου αὐτὰ ἀντικρίνων ἑώρα κατὰ πο-
 λὺ ἡττώμενα . Ἐπέθετο οὖν τραγωδίᾳ , καὶ
 δὴ καὶ τετραλογίαν εἰργάσατο , καὶ ἔμελ-
 λεν ἀγωνιεῖσθαι , δούς ἤδη τοῖς ὑποκριταῖς
 τὰ ποιήματα . Πρὸ τῶν Διονυσίων δὲ πα-
 ρελθὼν ἤκουσε Σωκράτους , καὶ ἅπαξ αἰρε-
 θεὶς ὑπὸ τῆς ἐκείνου σειρῆνος , τοῦ ἀγωνί-
 ματος οὐ μόνον ἀπέστη τότε , ἀλλὰ καὶ τε-
 λέως τὸ γράφειν τραγωδίαν ἀπέρριψε , καὶ
 ἀπεδύσατο ἐπὶ φιλοσοφία .

Περὶ νόμου τοῦ τοὺς νοσοῦντας οἶνον
 πίνειν κωλύοντος .

Ζαλεύκου τοῦ Λοκροῦ πολλοὶ μὲν εἰσὶ
 καὶ ἄλλοι νόμοι κάλλιστα καὶ εἰς δέον κεί-
 μενοι , καὶ οὗτος δὲ οὐχ ἥκιστα . Εἴ τις Λο-
 κρῶν τῶν ἐπιζεφυρίων νοσῶν ἔπιεν οἶνον
 ἀκρατον , μὴ προστάξαντος τοῦ θεραπεύον-
 τος , εἴ καὶ περιεσώθῃ , θάνατος ἢ ζημία ἦν
 αὐτῷ , ὅτι μὴ προσταχθὲν αὐτῷ ὅδε ἔπιεν .

Ῥωμαίων καὶ ἄλλων τινων νόμος , οἶνον
 μήτε παντὶ , μήτε ἡλικίᾳ πάσῃ
 παραχωρῶν .

Νόμος καὶ οὗτος Μασσαλιωτικὸς , γυναῖ-
 κας μὴ ὁμιλεῖν οἶνῳ , ἀλλ' ὑδροποτεῖν πᾶ-
 σαν γυναικῶν ἡλικίαν . Λέγει δὲ Θεόφρα-

Περὶ Σωκράτους, ὅτε τὸ κώνειον ἔπιεν.

Ὅτε ἦκεν ἡ ναῦς ἡ ἐκ Δήλου, καὶ ἔδει Σωκράτην ἀποθνήσκειν, ἀφίκετο εἰς τό δεσμοτήριον Ἀπολλόδωρος, ὁ τοῦ Σωκράτους ἑταῖρος, χιτῶνα τε αὐτῷ φέρων ἐρίων πολυτελῆ, καὶ εὐήτριον, καὶ ἱμάτιον τοιοῦτο· καὶ ἡξίου ἐνδύντα αὐτὸν τὸν χιτῶνα, καὶ θοιματίον περιβαλλόμενον, εἴτα οὕτω πιεῖν τὸ φάρμακον. Ἐλεγε γὰρ αὐτῷ, καλῶν ἐνταφίων μὴ ἀμοιρήσειν, εἰ ἐν αὐτοῖς ἀποθάνοι· καὶ γὰρ οὖν καὶ προκεῖσθαι σὺν τῷ κόσμῳ τὸν νεκρὸν οὐ πάνυ τι ἀδόξως. Ταῦτα τὸν Σωκράτην ὁ Ἀπολλόδωρος. Ὅδε οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλ' ἔφη πρὸς τοὺς ἀμφὶ τὸν Κρίτωνα, καὶ Σιμμίαν, καὶ Φαίδωνα· καὶ πῶς ὑπὲρ ἡμῶν καλῶς Ἀπολλόδωρος οὕτω δοξάζει, εἴγε αὐτὸ πεπίστευκεν, ὅτι μετὰ τὴν ἐξ Ἀθηναίων φιλοτησίαν, καὶ τὸ τοῦ φαρμάκου πόμα, ἔτι οὕτως ὀψεται Σωκράτην; Ἐι γὰρ οἶεται τὸν ὀλίγον ὕστερον ἐρριμένον ἐν ποσὶ, καὶ κεισόμενόν γ' ἐμέ εἶναι, δῆλός ἐστί με οὐκ εἰδώς.

Περὶ Πλάτωνος.

Πλάτων ὁ Ἀρίστωνος τά πρῶτα ἐπὶ ποιη-

εὐρυάγυιαν , καὶ εὐκτίμεναι Κλεωναί. Ἄλ-
 λά μεταξὺ λόγων , τίνες εἰσὶν οἱ πολεμοῦν-
 τες ἐκεῖνοι , ἢ ὑπὲρ τίνος ἀλλήλους φονεύου-
 σιν ; Ἑρμ. Ἀργείους ὄρα , ὦ Χάρων , καὶ
 Λακεδαιμονίους , καὶ τὸν ἡμιθνήτα ἐκεῖνον
 στρατηγὸν Ὀδρυάδην , τὸν ἐπιγράφοντα τὸ
 τρόπαιον τῷ αὐτοῦ αἵματι. Χάρ. ὑπὲρ τί-
 νος δὲ αὐτοῖς , ὦ Ἑρμῇ , ὁ πόλεμος ; Ἑρμ.
 ὑπὲρ τοῦ πεδίου αὐτοῦ , ἐν ᾧ μάχονται.
 Χάρ. ὦ τῆς ἀνοίας , οἷγε οὐκ ἴσασιν , ὅτι
 καὶ ὅλην τὴν Πελοπόννησον ἕκαστος αὐτῶν
 κτήσωνται , μόγις ἂν ποδιαῖον λάβοιεν τό-
 πον παρὰ τοῦ Λίακοῦ· τὸ δὲ πεδίον τοῦτο
 ἄλλοτε ἄλλοι γεωργήσουσι , πολλάκις ἐκ
 βάρων τὸ τρόπαιον ἀνασπᾶσαντες τῷ ἀρό-
 τρω. Ἑρμ. Οὕτω μὲν ταῦτα ἔσται. ἡμεῖς δὲ
 καταβάντες ἤδη , καὶ κατὰ χώραν εὐθετή-
 σαντες αὖθις τὰ ὄρη , ἀπαλλαττώμεθα , ἐγὼ
 μὲν , καθὰ ἐστάλην , σὺ δ' ἐπὶ τὸ πορθμεῖ-
 ον· ἥξω δὲ σοι μετ' ὀλίγον καὶ αὐτὸς νε-
 κροστολῶν. Χάρ. Εὖγε ἐποίησας , ὦ Ἑρμῇ·
 εὐεργέτης αἰεὶ ἀναγεγράφῃ. ὠνάμην δέ τι
 διὰ σέ τῆς ἀποδημίας. οἷά ἐστι τὰ τῶν κα-
 κοδαιμόνων ἀνθρώπων πράγματα , βασιλεῖς ,
 πλίνθοι χρυσαῖ , ἐκατόμβαι , μάχαι· Χάρω-
 νος δὲ , οὐδεὶς λόγος.

Ἅντες δ' εἰσὶν ὁμῶς νεκρῶν ἀμνηστὶ κάρηνα,
 Γυμνοὶ τε, ξηροὶ τε, κατ' ἀσφοδελὸν λειμῶνα.

Ἑρμ. Ἡράκλεις, ὥς πολὺν τὸν Ὅμηρον ἱπαν-
 τλεῖς. ἀλλ' ἐπείπερ ἀνέμνησάς με, θέλω
 σοι δεῖξαι τὸν τοῦ Ἀχιλλέως τάφον· ὁρᾷς
 τὸν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ; Σίγειον μὲν ἐκεῖνο
 τὸ Τρωϊκόν· ἀντικρὺ δὲ ὁ Αἴας τέθαιπται ἐν
 τῷ Ῥοιτείῳ. Χάρ. Οὐ μεγάλοι, ὦ Ἑρμῆ,
 οἱ τάφοι. τὰς πόλεις τὰς ἐπισήμους ἤδη
 δεῖξόν μοι, ἅς κάτω ἀκούομεν τὴν Νῆνον
 τὴν Σαρδαναπάλου, καὶ Βαβυλῶνα, καὶ
 Μυκήνας, καὶ Κλεωνάς, καὶ τὴν Ἴλιον αὐ-
 τήν. πολλοὺς γοῦν μέμνημαι διαπορθμεύσας
 ἐκεῖθεν, ὥς δέκα ὅλων ἐτῶν μηδὲ νεωλκῆ-
 σαι, μηδὲ διαψύξαι τὸ σκαφίδιον. Ἑρμ. Ἡ
 Νῆνος μὲν, ὦ πορθμεῦ, ἀπόλλωλεν ἤδη, καὶ
 οὐδὲν ἵχνος ἔτι λοιπὸν αὐτῆς· οὐδ' ἂν εἴ-
 πης ὅπου πότ' ἦν. ἡ Βαβυλὼν δέ σοι ἐκεί-
 νη ἐστίν, ἡ εὐπυργος, ἡ τὸν μέγαν περίβο-
 λον, οὐ μετὰ πολὺ καὶ αὐτὴ ζητηθησομένη,
 ὥσπερ ἡ Νῆνος. Μυκήνας δὲ, καὶ Κλεωνάς,
 αἰσχύνομαι δεῖξαί σοι· καὶ μάλιστα τὸ Ἴλιον.
 ἀποπνίξεις γάρ εὔ οἶδ' ὅτι τὸν Ὅμηρον
 κατελθὼν ἐπὶ τῇ μεγαληγορία τῶν ἐπῶν
 πλὴν ἀλλὰ πάσαι μὲν ἦσαν εὐδαίμονες, νῦν
 δὲ τεθνήκασι καὶ αὐταί. ἀποθνήσκουσι γάρ,
 ὦ πορθμεῦ, καὶ πόλεις, ὥσπερ ἄνθρωποι·
 καὶ τὸ παραδοξότερον, καὶ ποταμοὶ ὅλοι.
 Ἰνάχου οὖν οὐδὲ τάφος ἐν Ἀργεὶ ἔτι κα-
 ταλείπεται. Χάρ. Παπαὶ τῶν ἐπαίνων, Ὁ-
 μηρε, καὶ τῶν ὀνομάτων, Ἴλιον ἱρήν, καὶ

Χάρων, καὶ τύμβους, καὶ τάφους καλοῦσι τὰ τοιαῦτα. πλὴν τὰ πρὸ τῶν πόλεων ἐκεῖνα τὰ χώματα ὀρᾶς, καὶ τὰς στήλας, καὶ πυραμίδας; ἐκεῖνα πάντα νεκροδοχεῖα, καὶ σωματοφυλάκιά ἐστι. Χάρ. Τί οὖν ἐκεῖνοι στεφανοῦσι τοὺς λίθους, καὶ χρίουσι μύρω; οἱ δὲ καὶ πυρὰν νήσαντες πρὸ τῶν χωμάτων καὶ βόθρον τινὰ ὀρύξαντες, καίουσι τε ταυτὶ τὰ πολυτελεῆ δεῖπνα, καὶ εἰς τὰ ὀρύγματα οἶνον καὶ μελίκρατον, ὡς γοῦν εἰκάσαι, ἐγχεύουσιν; Ἑρμ. Οὐκ οἶδα, ὦ πορθηεῦ, τί ταῦτα πρὸς τοὺς ἐν ᾄδου πεπιστεύασι δ' οὖν τὰς ψυχὰς ἀναψευπομένας κάτῳθεν δειπνεῖν μὲν, ὡς οἷόν τε, περιπιτομένας τὴν κνίσσαν, καὶ τὸν καπνὸν, πίνειν δὲ ἀπὸ τοῦ βόθρου τὸ μελίκρατον. Χάρ. Ἐκείνους ἔτι πίνειν, ἢ ἐσθίειν, ὧν τὰ κρανία ξηρότατα; καίτοι γελοῖός εἰμί σοι λέγων ταῦτα, ὅσημέραι κατάγοντι αὐτούς. οἷσθ' οὖν, εἰ δύναιντ' ἄν ἔτι ἀνελθεῖν ἅπαξ ὑποχθόνιοι γερόμενοι; ἐπεῖτοι καὶ παγγέλοια ἄν, ὦ Ἑρμῇ, ἔπασχον, οὐκ ὀλίγα πρᾶγματ' ἔχων, εἰ ἔδει μὴ κατάγειν μόνον αὐτούς, ἀλλὰ καὶ αὖθις ἀνάγειν πιομένους. ὦ μάταιοι, τῆς ἀνοίας, οὐκ εἰδότες ἡλίκοις ὅροις διακέχριται τὰ νεκρῶν, καὶ τὰ ζώντων πρᾶγματα· καὶ οἷα τὰ παρ' ἡμῖν ἐστὶ καὶ ὅτι

Κάτθαν' ὁμῶς ὃ, τ' αἵτμβος ἀνῆρ, ὅστ' ἔλλαχε τόμβου,
Ἐν δ' ἰῆ τιμῇ Ἴρος, κρείων τ' Ἀγαμέμνων.
Θιερσίτη ὁ Ἴσος, Θιτίδος παῖς ἠὲ κόμοιο.

τας. εἰ ταῦτα, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐξ ἐπη-
κόου ἐμβοήσαιμι αὐτοῖς, οὐκ ἂν οἶμι μέγα
ὠφεληθῆναι τὸν βίον, καὶ σωφρονεστέρους
ἂν γενέσθαι παραπολύ; Ἑρμ. ὦ μακάριε,
οὐκ οἶσθα, ὅπως αὐτοὺς ἡ ἄγνοια, καὶ ἡ
ἀπάτη διατεθείκασιν, ὥς μὴδ' ἂν τρυπάνῳ
ἔτι διανοιχθῆναι αὐτοῖς τὰ ὧτα. τοσούτῳ
κηρῶ ἔβυσαν αὐτὰ, οἷόν περ Ὀδυσσεὺς τοὺς
ἐταίρους ἔδρασε δέει τῆς Σειρήνων ἀκροά-
σεως. Πόθεν οὖν ἂν ἐκεῖνοι δυνήθεϊεν ἀκοῦ-
σαι, ἣν καὶ σὺ κεκραγὼς διαρρήγαῃς; ὅπερ
γὰρ παρ' ὑμῖν ἡ λήθη δύναται, τοῦτο ἐν-
ταῦθα ἡ ἄγνοια ἐργάζεται. πλὴν ἀλλ' εἰσὶν
αὐτῶν ὀλίγοι, οὐ παραδεδεγμένοι τὸν κη-
ρὸν ἐς τὰ ὧτα, πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀποκλί-
ναντες, ὅξυ δεδορκότες ἐς τὰ πράγματα,
καὶ κατεγνωκότες οἷά ἐστι. Χάρ. Οὐκοῦν
ἐκεῖνοις γοῦν ἐμβοήσαιμεν; Ἑρμ. Περιττὸν
τοῦτο λέγειν πρὸς αὐτοὺς, ἃ ἴσασιν. ὁρᾷς,
ὅπως ἀποσπάσαντες τῶν πολλῶν καταγελῶ-
σι τῶν γιγνομένων, καὶ οὐδαμῇ οὐδαμῶς
ἀρέσκονται αὐτοῖς, ἀλλὰ δῆλοί εἰσι δρασ-
μὸν ἤδη βουλευόντες παρ' ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ
βίου; καὶ γὰρ μισοῦνται, ἐλέγχοντες αὐ-
τῶν τὰς ἀμαθίας. Χάρ. Εὖγε, ὦ γεννάδαι·
πλὴν πάνυ ὀλίγοι εἰσιν, ὦ Ἑρμῆ. Ἑρμ. Ἰκα-
ροὶ καὶ οὗτοι ἀλλὰ κατίωμεν ἤδη. Χάρ. Ἐν
ἔτι ἐπόθουν εἰδέναι, ὦ Ἑρμῆ, καὶ μοι δεί-
ξας αὐτὸ ἐντελῆ ἔσῃ τὴν περιήγησιν πε-
ποιηκῶς, τὰς ἀποθήκας τῶν σωμάτων, ἵνα
κατορύττουσι, θεάσασθαι. Ἑρμ. Ἥρια, ὦ

ἐκείνων τοίνυν αἱ μὲν τινες μικραὶ εἰσὶ, καὶ αὐτίκα ἐκραγεῖσαι ἀπέσβησαν· αἰδ' ἐπὶ πλέον διαρκοῦσι· καὶ προσχωρουσῶν αὐταῖς τῶν ἄλλων, αὐταὶ ὑπερφυσώμεναι ἐς μέγιστον ὄγκον αἴρονται· εἴτα μέντοι κᾶκεῖναι πάντως ἐξερράγησάν ποτε· οὐ γὰρ οἷόν τε ἄλλως γενέσθαι. τοῦτό ἐστιν ὁ ἀνθρώπων βίος. ἅπαντες ὑπὸ πνεύματος ἐμπεφυσημένοι, οἱ μὲν μείζους, οἱδ' ἐλάττους· καὶ οἱ μὲν ὀλιγοχρόνιον ἔχουσι, καὶ ὠκύμορον τὸ φύσημα· οἱ δὲ ἅμα τῷ ξυστῆναι ἐπαύσαντο. πᾶσι δ' οὖν ἀπορράγηται ἀναγκαῖον. Ἑρμ. Οὐδὲν χειρόν σὺ τοῦ Ὀμήρου εἵκασας, ὦ Χάρων, ὅς φύλλοις τὸ γένος αὐτῶν ὁμοιοῖ. Χάρ. Καὶ τοιοῦτοι ὄντες, ὦ Ἑρμῇ, ὁρᾷς οἷα ποιοῦσι, καὶ ὡς φιλοτιμοῦνται πρὸς ἀλλήλους ἀρχῶν πῆρι, καὶ τιμῶν, καὶ κτήσεων ἀμιλλώμενοι, ἅπερ ἅπαντα καταλιπόντας αὐτοὺς δεήσει, ἓνα ὁβολὸν ἔχοντας, ἥκειν παρ' ἡμᾶς. Βούλει οὖν, ἐπείπερ ἐφ' ὑψηλοῦ ἐσμέν, ἀναβοήσας παμμέγεθες παραινέσω αὐτοῖς, ἀπέχεσθαι μὲν τῶν ματαίων πόνων, ζῆν δὲ αἰεὶ τὸν θάνατον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντας, λέγων, ὦ μάταιοι, τί ἐσπουδάκατε περὶ ταῦτα; παύσασθε κάμνοντες· οὐ γὰρ ἐς αἰεὶ βιώσεσθε· οὐδὲν τῶν ἐνταῦθα σεμνῶν αἰδιδόν ἐστιν, οὐδ' ἂν ἀπάγοι τις αὐτῶν τι ξὺν αὐτῷ ἀποθανών· ἀλλ' ἀνάγκη, τὸν μὲν γυμνὸν οἴχεσθαι τὴν οἰκίαν δὲ, καὶ τὸν ἀγρόν, καὶ τὸ χρυσίον, αἰεὶ ἄλλων εἶναι, καὶ μεταβάλλειν τοὺς δεσπό-

τεθνήσκειται, ἄρα ἂν σοι δοκῇ χαίρειν ἐπὶ
 αὐτῷ γενομένῳ; ἀλλὰ τὸ αἷτιον, ὅτι τὸν
 μὲν εὐτυχοῦντα ἐπὶ τῷ παιδὶ ἐκείνον ὄρᾳ,
 τὸν τοῦ ἀθλητοῦ πατέρα τοῦ Ὀλύμπια νε-
 νικηκότος, τὸν γείτονα δὲ τὸν ἐκχομίζοντα
 τὸ παιδίον, οὐχ ὄρᾳ, οὐδὲ οἶδεν ἀφ' οἷας
 αὐτῷ κρόκης ἐκρέματο. τοὺς μὲν γὰρ περὶ
 τῶν ὄρων διαφερομένους ὄρᾳς, ὅσοι εἰσὶ,
 καὶ τοὺς ξυναγείροντας τὰ χρήματα, εἴτα,
 πρὶν ἀπολαῦσαι αὐτῶν, καλουμένους ὑφ'
 ὧν εἶπον ἐπιόντων ἀγγέλων τε, καὶ ὑπη-
 ρετῶν. Χάρ. Ὅρῳ πάντα ταῦτα, καὶ πρὸς
 ἑμαυτὸν ἐγὼ ἐννοῶ, τί τὸ ἡδὺ αὐτοῖς πα-
 ρὰ τὸν βίον, ἢ τί ἐκεῖνό ἐστιν, οὐ στερού-
 μενοι ἀγανακτοῦσιν. Ἑρμ. Ἦν γοῦν τοὺς βα-
 σιλίας ἴδη τις αὐτῶν, οἷπερ εὐδαιμονέστα-
 τοι εἶναι δοκοῦσιν, ἔξω τοῦ ἀβεβαίου, καὶ
 ὡς φῆς ἀμφιβόλου τῆς τύχης, πλείω τῶν
 ἡδέων τὰ ἀνιὰρὰ εὐρήσει προσόντα αὐτοῖς,
 φόβους, καὶ ταραχὰς, καὶ μίση, καὶ ἐπι-
 βουλὰς, καὶ ὀργὰς, καὶ κολακείας· τούτοις
 γὰρ ἅπαντες ξύνεισιν. ἐγὼ πένθη, καὶ νό-
 σους, καὶ πάθη, ἐξ ἰσοτιμίας δηλαδὴ ἄρ-
 χοντα αὐτῶν· ὅπου δὲ τὰ τούτων πονηρὰ,
 λογίζεσθαι καιρὸς, οἷα τὰ τῶν ἰδιωτῶν ἂν
 εἴη. Χάρ. Ἐθέλω γοῦν σοι, ὦ Ἑρμῇ, εἰ-
 πεῖν, ὦ τινι ἰοικέναι μοι ἔδοξαν οἱ ἄνθρω-
 ποι, καὶ ὁ βίος ἅπας αὐτῶν. ἡδὴ ποτὲ πομ-
 φόλυγας ἐν ὕδατι ἐθείάσω ὑπὸ κρουνοῦ τι-
 νὶ καταρράττοντι ἀνισταμένας; τὰς φυσαλ-
 λίδας λέγω, ἀπ' ὧν ξυναγείρεται ὁ ἀφρός.

αἱ ἄγαν σπουδαὶ αὐτῶν, καὶ τὸ μεταξὺ τῶν ἐλπίδων οἵχεσθαι, ἀναρπάστους γιγνομένους ὑπὸ τοῦ βελτίστου θανάτου. ἄγγελοι δὲ αὐτοῦ, καὶ ὑπηρέται μάλα πολλοὶ, ὡς ὄραϛ, ἠψίαλοι, καὶ πυρετοὶ, καὶ φθόαι, καὶ περιπνευμονίαι, καὶ ξίφη, καὶ ληστήρια, καὶ κώνεια, καὶ δικασταὶ, καὶ τύραννοι· καὶ τούτων οὐδὲν ὅλως αὐτοὺς εἰσέρχεται, ἐστ' ἂν εὖ πράττωσιν· ὅταν δὲ σφαλῶσι, πολὺ τὸ ὀττοτοῖ, καὶ αἶ αἶ, καὶ ὦ μοι μοι. εἰ δ' εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἐγενόουν, ὅτι θνητοὶ τέ εἰσιν αὐτοὶ, καὶ ὀλίγον τοῦτον χρόνον ἐπιδημήσαντες τῷ βίῳ ἀπίασιν, ὥσπερ ἐξ ὀνείρατος, πάντα ὑπὲρ γῆς ἀφέντες, ἕζων τε ἂν σωφρονέστερον, καὶ ἥττον ἡνιῶντο ἀποθανόντες. νῦν δὲ ἐς αἰὲ ἐλπίσαντες χρῆσθαι τοῖς παροῦσιν, ἐπειδὰν ἐπιστάς ὁ ὑπηρέτης καλῇ, καὶ ἀπάγῃ, πειδήσας τῷ πυρετῷ, ἢ τῇ φθόῃ, ἀγανακτοῦσι πρὸς τὴν ἀγωγὴν, οὐ ποτε προσδοκήσαντες ἀποσπασθῆσθαι αὐτῶν. ἢ τί γὰρ οὐκ ἂν ποιήσειεν ἐκεῖνος ὁ τὴν οἰκίαν σπουδῇ οἰκοδομούμενος, καὶ τοὺς ἐργάτας ἐπισπέρχων, εἰ μάθοι, ὅτι ἡ μὲν ἕξει τέλος αὐτῷ· ὁ δὲ, ἄρτι ἐπιθεὶς τὸν ὄροφον, ἀπίοι, τῷ κληρονόμῳ καταλιπὼν ἀπολαύειν αὐτῆς, αὐτὸς μὴδὲ δειπνήσας ἄθλιος ἐν αὐτῇ; ἐκεῖνος μὲν γὰρ ὁ χαίρων, ὅτι ἄρρενα παῖδα ἔτεκεν αὐτῷ ἡ γυνή, καὶ φίλους διὰ τοῦτο ἐστιῶν, καὶ τούνομα τοῦ πατρὸς τιθέμενος, εἰ ἠπίστατο, ὡς ἐπταίτης γενόμενος ὁ παῖς

ὑπεράνω πετόμενοι, ὁ μὲν ἐμπύπτων ἐκ-
 πλῆττει, ἐνίοτε καὶ ὑποπτήσσειν ποιεῖ· αἱ δ'
 ἐλπίδες ὑπὲρ κεφαλῆς αἰωρούμεναι, ὥσ' ὅτ'
 ἂν μάλιστα οἴηται τις ἐπιλήψεσθαι αὐτῶν,
 ἀναπαύμεναι οἷχονται, κεχρηνότες αὐτοὺς
 ἀπολιποῦσαι, ὅπερ καὶ τὸν Τάνταλον κά-
 τω πάσχοντα ὄρᾳς ὑπὸ τοῦ ὕδατος. *Ἦν δ'
 ἀτενίσσης, κατόψει καὶ Μοίρας ἄνω ἐπικλω-
 θούσας ἐκάστω τὸν ἄτρακτον, ἀφ' οὗ ἡρτῆσ-
 θαι ξυμβέβηκεν ἅπαντας ἐκ λεπτῶν νημά-
 των. ὄρᾳς καθάπερ ἀράχνιά τινα καταβαί-
 νοντα ἐφ' ἑκάστον ἀπὸ τῶν ἀτράκτων; Χάρ.
 *Ὅρῳ πάνυ λεπτὸν ἐκάστω νῆμα ἐπιπεπλεγ-
 μένον γε τὰ πολλὰ, τοῦτο μὲν ἐκείνῳ, ἐκεῖ-
 νο δὲ ἄλλῳ. Ἑρμ. Εἰκότως, ὦ πορϑμεῦ· εἴ-
 μαρται γὰρ ἐκείνῳ μὲν, ὑπὸ τούτου φονευ-
 θῆναι· τούτῳ δὲ, ὑπ' ἄλλου· καὶ κληρονο-
 μῆσαι γε τοῦτον μὲν ἐκείνου, ὅτου ἂν ἢ μι-
 κρότερον τὸ νῆμα· ἐκεῖνον δὲ αὖ τούτου·
 τοιὸνδε γάρ τι ἢ ἐπιπλοκὴ δηλοῖ. ὄρᾳς δ'
 οὖν ἀπὸ λεπτοῦ κρεμαμένους ἅπαντας; καὶ
 οὗτος μὲν ἀνασπασθεὶς ἄνω μετέωρός ἐστι,
 καὶ μετὰ μικρὸν καταπεσὼν, ἀπορράγέντος
 τοῦ λίνου, ἐπειδὰν μηκέτι ἀντέχη πρὸς τό-
 βάρος, μέγαν τὸν ψόφον ἐργάσεται. οὗτος
 δὲ ὀλίγον ἀπὸ γῆς αἰωρούμενος, ἦν καὶ πέ-
 ση, ἀψοφητὶ κείσεται, μόγις καὶ τοῖς γεί-
 τοσιν ἐξακουσθέντος τοῦ πτώματος. Χάρ.
 Παγγέλοια ταῦτα, ὦ Ἑρμῆ. Ἑρμ. Καὶ μὴν
 οὐδ' εἴπειν ἔχοις ἂν κατὰ τὴν ἀξίαν, ὅπως
 ἐστὶ καταγέλαστα, ὦ Χάρων· καὶ μάλιστα

τράωη, ἀνασκολοπισθήσεται, ἄθλιος ἐκπε-
 σὼν τῆς εὐδαιμονίας ἐν ἀκαρεῖ τοῦ χρόνου.
 καὶ ταῦτα γὰρ τῆς Κλωθοῦς ἐπήκουσα.
 Χάρ. Εἰγε, ὦ Κλωθοῖ, γεννικῶς καὶ αὐ-
 τοὺς, ὦ βελτίστη, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀπό-
 τιμνε, καὶ ἀνασκολόπιζε, ὡς εἰδῶσιν ἄν-
 θρωποι ὄντες. ἐν τοσούτῳ δὲ ἐπαιρέσθων,
 ὡς ἂν ἀφ' ὑψηλοτέρου ἀλγεινότερον κατα-
 πεσούμενοι. ἐγὼ δὲ γελάσομαι τότε γνωρί-
 σας αὐτῶν ἕκαστον γυμνὸν ἐν τῷ σκαφιδίῳ,
 μήτε πορφυρίδα, μήτε τιάραν, ἢ κλίνην
 χρυσὴν κομίζοντας. Ἑρμ. Καὶ τὰ μὲν τούτων
 ὧδε ἔξει. τὴν δὲ πληθύν, ὦ Χάρων, ὁρᾷς,
 τοὺς πλέοντας αὐτῶν, τοὺς πολεμοῦντας,
 τοὺς δικαζομένους, τοὺς γεωργοῦντας, τοὺς
 δανείζοντας, τοὺς προσαιτουῦντας; Χαρ. Ὅρῳ
 ποικίλην τινὰ τύρβην, καὶ μεστὸναραχῆς
 τὸν βίον, καὶ τὰς πόλεις γε αὐτῶν ἰοικίας
 τοῖς σμήνεσιν, ἐν οἷς ἅπας μὲν ἰδίον τι
 κέντρον ἔχει, καὶ τὸν πλεσιόν κεντεῖ ὀλί-
 γοι δέ τινες, ὥσπερ σφῆκες, ἄγουσι, καὶ
 φέρουσι τὸν ὑποδέεστερον. ὁ δὲ περιπετό-
 μενος αὐτοὺς ἐκ τ' ἀφανοῦς οὗτος ὄχλος, τί-
 νες εἰσίν; Ἑρμ. Ἑλπίδες, ὦ Χάρων, καὶ
 δέλματα, καὶ ἄνοιαι, καὶ ἡδοναί, καὶ φι-
 λαργυρίαι, καὶ ὀργαί, καὶ μῖση, καὶ τὰ
 τοιαῦτα. τούτων δὲ ἡ ἄγνοια μὲν κάτω ξυγ-
 αναμέμικται αὐτοῖς, καὶ ξυμπολιτεύεταιί
 γε, νῆ Δία, καὶ τὸ μῖσος, καὶ ἡ ὀργή,
 καὶ ζηλοτυψία, καὶ ἀμαθία, καὶ ἀπορία,
 καὶ φιλαργυρία. ὁ φόβος, δὲ, καὶ ἐλπίδες,

μικρὸν ὕστερον τοῦ Σόλωνος, ὅταν αὐτὸν
 δὲ ἀλόντα ἐπὶ τὴν πυρὰν ὑπὸ τοῦ Κύρου
 ἀναχθῇναι ἤκουσα γὰρ τῆς Κλωθοῦς πρῶν
 ἀναγινωσκούσης τὰ ἐκάστω ἐπικεκλωσμένα·
 ἐν οἷς καὶ ταῦτ' ἐγέγραπτο, Κροῖσον μὲν
 ἀλῶναι ὑπὸ Κῦρου, Κῦρον δὲ αὐτὸν ὑπ'
 ἐκείνησὶ τῆς Μασσαγετίδος ἀποθανεῖν. ὁρᾷς
 τὴν Σκυθίδα, τὴν ἐπὶ τοῦ ἵππου τοῦ λευ-
 κοῦ ἐξελαύνουσιν; Χάρ. Νὴ Δία. Ἑρμ. Τώ-
 μυρις ἐκείνη ἐστί. καὶ τὴν κεφαλὴν γε ἀπο-
 τεμοῦσα τοῦ Κύρου αὕτη εἰς ἀσκὸν ἐμβαλεῖ
 πλῆρη αἵματος. ὁρᾷς δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐ-
 τοῦ τὸν νεανίσκον; Καμβύσης ἐκεῖνός ἐστιν.
 οὗτος βασιλεύσει μετὰ τὸν πατέρα, καὶ μυ-
 ρία σφαλεῖς ἔν τε Λιβύῃ, καὶ Λιβυοσίᾳ,
 τὸ τελευταῖον μανεῖς, ἀποθανεῖται, ἀποκτεί-
 νας τὸν Ἄσιν. Χάρ. ὦ πολλοῦ γέλωτος.
 ἀλλὰ νῦν τίς ἂν αὐτοὺς προσβλέψειεν οὗ-
 τως ὑπερφρονοῦντας τῶν ἄλλων; ἢ τίς ἂν
 πιστεύσειεν, ὡς μετ' ὀλίγον οὗτος μὲν αἰχ-
 μάλωτος ἔσται, οὗτος δὲ τὴν κεφαλὴν ἔξει
 ἐν ἀσκήῳ αἵματος; Ἐκεῖνος δὲ τίς ἐστίν, ὦ
 Ἑρμῇ, ὃ τὴν πορφυρὰν ἐφιστρίδα ἐμπε-
 πορπημένος, ὃ τὸ διάδημα, ὃ τὸν δακτύ-
 λιον ἐμάγειρος ἀναδίδωσι, τὸν ἰχθῦν ἀνα-
 τεμὼν Νήσῳ ἐν ἀμφιρύτῃ βασιλεὺς δὲ τις
 εὐχεται εἶναι; Ἑρμ. Εὖγε παρωδεῖς, ὦ
 Χάρων. ἀλλὰ Πολυκράτην ὁρᾷς τὸν Σαμίων
 τύραννον, πανευδαίμονα οἰόμενον εἶναι ἀτὰρ
 καὶ οὗτος αὐτὸς, ὑπὸ τοῦ παρεστῶτος οἰκέ-
 του Μαιανδρίου προδοθεὶς Ὀροίτῃ τῇ τα-

μοι, σίδηρος δὲ φύεται ἐν Λυδία; Κροῖσ. Οὐ πάντῃ τε. Σόλ. Τοῦ βελτίονος ἄρα ἐνδεεῖς ἐστέ. Κροῖσ. Πῶς ἀμείνων ὁ σίδηρος χρωσίου; Σόλ. Ἦν ἀποκρίνη μηδὲν ἀγανακτῶν, μάθοις ἄν. Κροῖσ. Ἐρώτα, ὦ Σόλων. Σόλ. Πότερον ἀμείνους οἱ σώζοντες τινὰς, ἢ οἱ σωζόμενοι πρὸς αὐτῶν; Κροῖσ. Οἱ σώζοντες δηλαδή. Σόλ. Ἀρ' οὖν, ἦν Κῦρος, ὡς λογοποιοῦσί τινες, ἐπὶ Λυδοῖς, χρυσᾶς μαχαίρας σὺ ποιήσῃ τῷ στρατῷ, ἢ ὁ σίδηρος ἀναγκαῖος τότε; Κροῖσ. Ὁ σίδηρος δηλαδή. Σόλ. Καὶ εἴγε μὴ τοῦτον παρασκευάσαιο, οἷχοιτο ἄν σοι ὁ χρυσὸς εἰς Πέρσας αἰχμάλωτος. Κροῖσ. Εὐφήμει, ὦ ἄνθρωπε. Σόλ. Μὴ γένοιτο μὲν οὖν αὐτῷ ταῦτα. φαίνη δ' οὖν ἀμείνω τὸν σίδηρον ὁμολογῶν. Κροῖσ. Οὐκοῦν καὶ τῷ Θεῷ κελεύεις σιδηρᾶς πλίνθους ἀνατιθέναι με, τὸν δὲ χρυσὸν ὀπίσω αὐθις ἀνακαλεῖν; Σόλ. Οὐδὲ σιδήρου ἐκεῖνός γε δεήσεται· ἀλλ' ἦν τε χαλκὸν, ἦν τε χρυσὸν ἀναβῆς, ἄλλοις μὲν ποτὲ κτῆμα, καὶ ἔρμαιον ἔσῃ ἀνατεθεικῶς, Φωκεῦσιν, ἢ Βοιωτοῖς, ἢ Δελφοῖς αὐτοῖς, ἢ τινὶ τυράντῳ, ἢ ληστῇ τῷ δὲ Θεῷ ὀλίγον μέλει τῶν σῶν χρυσοποιῶν. Κροῖσ. Ἄει σύ μου τῷ πλούτῳ προσπολεμεῖς, καὶ φθονεῖς. Ἐρμ. Οὐ φέρει ὁ Λύδος, ὦ Χάρων, τὴν παρρησίαν, καὶ τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων, ἀλλὰ ξένον αὐτῷ δοκεῖ τὸ πρᾶγμα, πένης ἄνθρωπος οὐχ ὑποπτήσων, τὸ δὲ παριστάμενον ἐλευθέρως λέγων. μεμνήσεται δ' οὖν

βουλαί, καὶ ληστήρια, καὶ ἐπιτορκίαι, καὶ
 φόνοι, καὶ δεσμὰ, καὶ πλοῦς μακρὸς, καὶ
 ἐμπορίαι, καὶ δουλεῖται; Χάρ. Διὰ τοῦ-
 το, ὦ Ἑρμῆ, τὸ μὴ πολὺ τοῦ χαλκοῦ δια-
 φέρον; οἶδα γὰρ τὸν χαλκὸν ὀβολὸν, ὡς
 οἶσθα, παρὰ τῶν καταπλεόντων ἐκάστου
 ἐκλέγων. Ἑρμ. Ναί· ἀλλ' ὁ χαλκὸς μὲν
 πολὺς· ὥστε οὐ πᾶν σπουδάζεται ὑπὸ αὐ-
 τῶν τοῦτον δὲ ὀλίγον ἐκ πολλοῦ τοῦ βά-
 θους οἱ μεταλλεύοντες ἀγορεύττουσι· πλὴν
 ἀλλ' ἐκ τῆς γῆς καὶ οὗτος, ὥσπερ ὁ μό-
 λιβδος, καὶ τᾶλλα. Χάρ. Δεινὴν τινα λέ-
 γεις τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀβελτηρίαν, οἳ το-
 σοῦτον ἔρωτα ἐρῶσιν ὥχρου καὶ βαρέως
 κτήματος. Ἑρμ. Ἀλλ' οὐ Σόλων γε ἐκεῖ-
 νος, ὦ Χάρων, ἐρᾶν αὐτοῦ φαίνεται, ὡς
 ὁρᾷς· καταγελαῖ γὰρ τοῦ Κροῖσου, καὶ τῆς
 μεγαλαυχίας τοῦ βαρβάρου· καί, μοι δο-
 κεῖν, ἔρεσθαι τι βούλεται αὐτόν· ἐπακού-
 σωμεν οὖν. Σόλ. Εἰπέ μοι, ὦ Κροῖσε, οἶε
 γὰρ τι δεῖσθαι τῶν πλίνθων τούτων τὸν
 Πύθιον; Κροῖσ. Νὴ Δί· οὐ γάρ ἐστὶν αὐ-
 τῷ ἐν Δελφοῖς ἀνάθημα οὐδὲν τοιοῦτον.
 Σόλ. Οὐκοῦν μακάριον οἶε τὸν θεὸν ἀπα-
 φαίνειν, εἰ κτήσαιτο ἐν τοῖς ἄλλοις καὶ
 πλίνθους χρυσᾶς; Κροῖσ. Πῶς γὰρ οὔ;
 Σόλ. Πολλὴν μοι λέγεις, ὦ Κροῖσε, πε-
 νίαν ἐν τῷ οὐρανῷ, εἰ ἐκ Λυδίας μεταστέλ-
 λεσθαι τὸ χρυσίον δεήσει αὐτούς, ἢ ἐπι-
 θυμήσωσι. Κροῖσ. Ποῦ γὰρ τοσοῦτος ἂν γέ-
 νοιτο χρυσὸς, ὅσος παρ' ἡμῖν; Σόλ. Εἰπέ

Βίτωνα ἡγοῦμαι εὐδαιμονεστάτους γενέσθαι, τοὺς τῆς ἱερείας παῖδας. Χάρ. Τῆς Ἀργόθεν φησὶν οὗτος, τοὺς ἅμα πρῶν ἀποθανόντας, ἐπεὶ τὴν μητέρα ὑποδύντες εἴλκυσαν ἐπὶ τῆς ἀπῆνης ἄχρι πρὸς τὸ ἱερόν. Κροῖσ. Ἐστὼ ἐχέτωσαν τὰ πρῶτα ἐκεῖνοι τῆς εὐδαιμονίας· ὁ δεύτερος δὲ, τίς ἂν εἴη, Σόλ. Τέλλος ὁ Ἀθηναῖος, ὃς εὖ τε ἐβίωσε, καὶ ἀπέθανεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Κροῖσ. Ἐγὼ δὲ, κάθαρμα, οὐ σοι δοκῶ εὐδαίμων εἶναι; Σόλ. Οὐδέπω οἶδα, Κροῖσε, ἢν μὴ πρὸς τὸ τέλος ἀφίκη τοῦ βίου· ὁ γὰρ θάνατος ἀκριβὴς ἔλεγχος τῶν τοιούτων, καὶ τὸ ἄχρι πρὸς τὸ τέρμα εὐδαιμόνως διαβιώναι. Χάρ. Κάλλιστα, ὦ Σόλων, ὅτι ἡμῶν οὐχ ἐπιλέλησαι, ἀλλὰ τὸ πορθεῖον αὐτὸ ἀξιοῖς γενέσθαι τὴν περὶ τῶν τοιούτων κρίσιν. Ἀλλὰ τίνας ἐκείνους ὁ Κροῖστος ἐκπέμψει, ἢ τί καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων φέρουσι; Ἑρμ. Πλίνθους τῷ Πυθίῳ χρυσᾶς ἀνατίθηςι, μισθὸν τῶν χρησμῶν, ὑφ' ὧν καὶ ἀπολείται μικρὸν ὕστερον· φιλόμαντις δὲ ἀνὴρ ἐκτόπως. Χάρ. Ἐκεῖνο γάρ ἐστίν ὁ χρυσὸς τὸ λαμπρὸν, ὃ ἀποστίλβει; τὸ ὕψωχρον μετ' ἐρυθήματος; νῦν γὰρ πρῶτον εἶδον, ἀκούων αἰεί. Ἑρμ. Ἐκεῖνο, ὦ Χάρων, τὸ αἰοίδιμον ὄνομα, καὶ περιμάχητον. Χάρ. Καὶ μὴν οὐχ ὁρῶ, ὃ, τι ἀγαθὸν αὐτῇ πρόσεστιν, εἰ μὴ ἄρα τοῦτο μόνον, ὅτι βαρύνονται οἱ φέροντες αὐτό. Ἑρμ. Οὐ γὰρ οἶσθα, ὅσοι πόλεμοι διὰ τοῦτο, καὶ ἐπι-

φωτισμοῦ καὶ γεν. μισθὸς μισθὸς μισθὸς μισθὸς μισθὸς μισθὸς μισθὸς μισθὸς μισθὸς μισθὸς
 ε. μισθὸς μισθὸς μισθὸς μισθὸς μισθὸς μισθὸς μισθὸς μισθὸς μισθὸς μισθὸς
 εὐπο. ε. γεν. μισθὸς

ρᾶ. τί οὖν ποιηθῶμεν; ἄρα ἐλπίζειν αὐτὸν καὶ
 τεθνήξασθαι ποτε; Ἑρμ. Πόθεν ἐκεῖνος θά-
 νάτου νῦν μνημονεύσειεν ἂν ἐν ἀκμῇ τοσαύ-
 τη; Χάρ. Ἐὰ τοῦτον, οὐκ εἰς μακρὰν γέ-
 λωτα ἡμῖν παρέξοντα, ὅπως ἂν πλεῖν μη-
 δὲ ἐμπίδα, οὐχ ὅπως ταῦρον, ἔτι ἀρα-
 σθαι δυνάμενος. Σὺ δέ μοι ἐκεῖνο εἰπὲ, τίς
 τ' ἄρ' ὁδ' ἄλλος ὁ σεμνὸς ἀνὴρ; οὐχ Ἑλ-
 λην, ὡς ἔοικεν ἀπὸ γούν τῆς στολῆς. Ἑρμ.
 Κῦρος, ὃ Χάρων, ὁ Καμβύσου, ὅς, τὴν
 ἀρχὴν πάλαι Μήδων ἐχόντων, νῦν Περ-
 σῶν ἤδη ἐποίησεν εἶναι. καὶ Ἀσσυρίων ἐναγ-
 χος οὗτος ἐκράτησε, καὶ Βαβυλῶνα παρε-
 στήσατο· καὶ νῦν ἐλασεῖοντι ἐπὶ Λυδίαν
 ἔοικεν, ὡς καθελὼν τὸν Κροῖσον ἄρχοι
 ἀπάντων. Χάρ. Ὁ Κροῖσος δὲ ποῦ πρὶν
 καθεῖνός ἐστιν; Ἑρμ. Ἐκεῖσε ἀπόβλεψον
 εἰς τὴν μεγάλην ἀκρόπολιν, τὴν τὸ τριπλὸν
 τεῖχος· Σάρδεις ἐκεῖναι· καὶ τὸν Κροῖσον
 αὐτὸν ὁρᾷς ἤδη ἐπὶ κλίνης χρυσῆς καθε-
 μενον, Σόλωνι τῷ Ἀθηναίῳ διαλεγόμενον;
 βούλει ἀκούσωμεν αὐτῶν, ὅ,τι καὶ λέγου-
 σι; Χάρ. Πάνυ μὲν οὖν. Κροῖσ. ὦ ξένε,
 Ἀθηναῖε, εἶδες γάρ μου τὸν πλουτὸν, καὶ
 τοὺς θησαυροὺς, καὶ ὅσος ἄσημος χρυσός
 ἐστὶν ἡμῖν, καὶ τὴν ἄλλην πολυτέλειαν,
 εἰπέ μοι, τίνα ἡγῇ τῶν πάντων ἀνθρώπων
 εὐδαιμονέστατον εἶναι. Χάρ. Τί ἄρα ὁ Σό-
 λων ἐρεῖ; Ἑρμ. Θάρρει· οὐδὲν ἀγεννὲς, ὃ
 Χάρων. Σόλ. ὦ Κροῖσε, ὀλίγοι μὲν οἱ
 εὐδαιμονεῖς ἐγὼ δὲ, ὧν οἶδα, Κλέοβιν καὶ

ἐνίων ἔτι μέμνημαι. καίτοι χειμῶν ἡμᾶς οὐ μικρὸς τότε κατέλαβεν. Ἐπεὶ γὰρ ἤρξατο ἄδειν οὐ πάνυ αἰσίον τινα ὦδὴν τοῖς πλέουσιν, (ὥς ὁ Ποσειδῶν συνήγαγε τὰς νεφέλας, καὶ ἐτάραξε τὸν πόντον, ὥσπερ τορύνῃ τινα ἐμβαλὼν τὴν τρίαιναν, καὶ πάσας τὰς θυέλλας ὠρόθυνε, καὶ ἄλλα πολλὰ,) κυκῶν τὴν θάλασσαν ὑπὸ τῶν ἐπῶν, χειμῶν ἄφνω καὶ γνόφος ἐμπεσὼν, ὀλίγου δεῖν περιέτρεψεν ἡμῖν τὴν ναῦν· ὅτεπερ καὶ ναυτιάσας ἐκεῖνος ἀπήμεσε τῶν ῥαψωδιῶν τὰς πολλὰς αὐτῇ Σκύλλῃ, καὶ Χαρύβδει, καὶ Κύκλωπι. Ἑρμ. Οὐ χαλεπὸν οὖν ἦν ἐκ τοσούτου ἐμέτου ὀλίγα γοῦν διαφυλάττειν. Χάρ. Εἰπὲ γάρ μοι·

· Τίς γὰρ ὅς ἐστι πάχιστος ἀνὴρ, ἥς τε, μέγας τε, ·

Ἐξοχος ἀνδρώπων κεφαλὴν καὶ εὐρέας ὤμους;

Ἑρμ. Μίλων οὗτος ὁ ἐκ Κρότωνος ἀθλητῆς. ἐπικροτοῦσι δ' αὐτῷ οἱ Ἕλληνες, ὅτι τὸν ταῦρον ἀράμενος φέρει διὰ τοῦ σταδίου μέσου. Χάρ. Καὶ πόσω δικαιότερον ἂν ἐμὲ, ὦ Ἑρμῇ, ἐπαινοῖεν, ὅς αὐτόν σοι τὸν Μίλωνα μετ' ὀλίγον ξυλλαβὼν ἐνθῆσομαι ἐς τὸ σκαφίδιον, ὁπόταν ἦκῃ πρὸς ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ ἀμαχωτάτου τῶν ἀνταγωνιστῶν καταπαλαισθεῖς τοῦ θανάτου, μηδὲ ξυνεῖς, ὅπως αὐτόν ὑποσκελίσει; κατὰ οἰμῳξεται ἡμῖν δηλαδὴ, μεμνημένος τῶν στεφάνων τούτων, καὶ τοῦ κρότου· νῦν δὲ μέγα φρονεῖ, θαυμαζόμενος ἐπὶ τῇ τοῦ ταύρου φο-

Εἰμὲν γὰρ μὴ γινώσκω

ὅτε με το πρῶτον ἐντυχὼν εἶδες γελῶντα ,
καὶ ἤρου με , ὅ , τι γελῶν ἄκούσας γάρ
τινος ἤσθην ἐς ὑπερβολήν. Ἑρμ. Τί δὲ τοῦτ'
ἦν ; Χάρ. Ἐπὶ δεῖπνον , οἶμαι , κληθεὶς
ὑπὸ τινος τῶν φίλων ἐς τὴν ὑστεραίαν , μα-
λιστα ἤζω , ἔφη καὶ μεταξὺ λέγοντος , ἀπὸ
τοῦ τέγους κεραμὶς ἐπιπесоῦσα , οὐκ οἶδ'
ὅτου κινήσαντος , ἀπέκτεινεν αὐτόν. ἐγέλασα
οὖν , οὐκ ἐπιτελέσαντος τὴν ὑπόσχεσιν. Ἔοικα
δὲ καὶ νῦν ὑποκαταβήσεσθαι , ὥς μᾶλλον
βλέπομαι , καὶ ἀκούοιμι. Ἑρμ. Ἐχ' ἀτρέ-
μας καὶ τοῦτο γὰρ ἐγὼ ἰάσομαι σοί , καὶ
ὄξυδερκέστατον ἐν βραχεῖ ἀποφανῶ , παρ'
Ὅμηρου τινὰ καὶ πρὸς τοῦτο ἐπωδὴν λαβὼν.
καπεῖδαν εἶπω τὰ ἔπη , μέμνησο μηκέτι ἀμ-
βλυώττειν , ἀλλὰ σαφῶς πάντα ὁρᾶν. Χάρ.
Λέγε μόνον. Ἑρμ.

Ἀχλὺν δ' αὖτοι ἀπ' ὀφθαλμῶν ἔλον ἢ πρὶν ἐπῆν ,

Ὅφρ' εὖ γινώσκης ἡμῖν θεόν , ἡδὲ καὶ ἄνδρα.

Τί ἐστίν ; ἤδη ὁρᾶς ; Χάρ. ὑπερφυῶς γε-
τυφλὸς ὁ Λυγκεὺς ἐκεῖνος , ὥς πρὸς ἐμέ,
ὥστε σὺ τὸ ἐπὶ τούτῳ προδίδασκέ με , καὶ
ἀποκρίνου ἐρωτῶντι. ἀλλὰ βούλει κατὰ τὸν
Ὅμηρον καὶ γὰρ ἔρωμαί σε , ὥς μάθης οὐδ'
αὐτὸν ἀμελέτητον ὄντα με τῶν Ὅμηρου ;
Ἑρμ. Καὶ πόθεν σὺ ἔχεις τι τῶν ἐκεί-
νου εἰδέναί , ναύτης αἰεὶ καὶ πρὸς κωπῶς
ῶν ; Χάρ. Ὅρᾶς , ὀνειδιστικὸν τοῦτο ἐς τὴν
τέχνην. ἐγὼ δὲ , ὅποτε διεπόρθημευον αὐτὸν
ἀποθανόντα , πολλὰ ραψωδούντος ἀκούσας ,

συγκαταρρίφθέντες αὐτῷ πικρᾶς τῆς Ὀμήρου οἰκοδομητικῆς πειραθῶμεν, ξυντριβέντες τῶν κρανίων. Ἑρμ. Θάρρει· ἀσφαλῶς γὰρ ἔξει ἅπαντα, μετατίθει τὴν Οἶτην, ἐπικυλινδεῖσθω καὶ ὁ Παρνασσός· ἰδοὺ, ἐπᾶναιμι αὐθις· εὖ ἔχει πάντα ὁρῶ· ἀνάβαινε ἤδη καὶ σὺ. Χάρ. Ὁρεξον, ὦ Ἑρμῆ, τὴν χεῖρα· οὐ γὰρ ἐπὶ μικράν με ταύτην τὴν μηχανὴν ἀναβιβάζεις. Ἑρμ. Εἴγε καὶ ἰδεῖν ἐθέλεις, ὦ Χάρων, ἅπαντα, οὐκ ἔνι δὲ ἄμφω, καὶ ἀσφαλῆ, καὶ φιλοθεάμονα εἶναι· ἀλλ' ἔχου μου τῆς δεξιᾶς, καὶ φείδου μὴ κατὰ τοῦ ὀλισθηροῦ πατεῖν. εὗγε, ἀνελήλυθας καὶ σὺ· καὶ ἐπείπερ δικόρυμβος ὁ Παρνασσός ἐστὶ, μίαν ἐκάτερος ἄκραν ἐπιλαβόμενοι καθεζώμεθα. σὺ δὲ μοι ἤδη ἐν κύκλῳ περιβλέπων ἐπισκόπει ἅπαντα. Χάρ. Ὁρῶ γῆν πολλὴν, καὶ λίμνην τινὰ μεγάλην περιρρέουσιν, καὶ ὄρη, καὶ ποταμούς τοῦ Κωκυτοῦ καὶ Πυριφλεγέθοντος μείζονας· καὶ ἀνθρώπους πάνυ σμικροὺς, καὶ τινὰς φωλεοὺς αὐτῶν. Ἑρμ. Πόλεις ἐκείναι εἰσιν, οὓς φωλεοὺς εἶναι νομίζεις. Χάρ. Οἶσθα, ὦ Ἑρμῆ, ὥς οὐδὲν ἡμῖν πέπρακται; ἀλλὰ μάτην τὸν Παρνασσὸν αὐτῇ Κασταλίᾳ, καὶ τὴν Οἶτην, καὶ τὰ ἄλλα ὄρη μετεκινήσαμεν. Ἑρμ. Ὅτι τί; Χάρ. Οὐδὲν ἀκριβὲς ἔγωγε ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ ὁρῶ· ἐβουλόμην δὲ οὐ πόλεις καὶ ὄρη αὐτὰ μόνον, ὥσπερ ἐν γραφαῖς, ὁρᾶν, ἀλλὰ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, καὶ ἃ πράττουσι, καὶ οἷα λέγουσι· ὥσπερ

ποιητικός· ὁ δὲ γεννάδας Ὅμηρος ἀπὸ δυοῖν
 στιχοῖν αὐτίκα ἡμῖν ἀμβατὸν ἐποίησε τὸν
 οὐρανὸν, οὕτω ῥαδίως συντιθεὶς τὰ ὄρη. καὶ
 θαυμάζω, εἴ σοι ταῦτα τεράστια εἶναι δο-
 κεῖ, τὸν Ἀτλαντα δηλαδὴ εἰδότε, ὃς τὸν
 πόλον αὐτὸν, εἰς ὧν, φέρει, ἀνέχων ἡμᾶς
 ἅπαντας. ἀκούεις δὲ ἴσως καὶ τοῦ ἐμοῦ ἀδελ-
 φοῦ πέρι, τοῦ Ἡρακλέους, ὡς διαδέξαιτό
 ποτε αὐτὸν ἐκείνόν τὸν Ἀτλαντα, καὶ ἀνα-
 παύσειε πρὸς ὀλίγον τοῦ ἄχθους, ὑποθεὶς
 ἑαυτὸν τῷ φορτίῳ; Χάρ. Ἀκούω καὶ ταῦ-
 τα· εἰ δὲ ἀληθὴ ἐστὶ, σὺ ἂν, ὦ Ἑρμῆ, καὶ
 οἱ ποιηταὶ εἰδῆτε. Ἑρμ. Ἀληθέστατα, ὦ
 Χάρων· ἢ τίνος γὰρ ἕνεκα σοφοὶ ἄνδρες
 ἐψεύδοντο ἂν; ὥστε ἀναμοχλεύωμεν τὴν
 Ὅσσαν πρῶτον, ὥσπερ ἡμῖν ὑφηγεῖται τὸ
 ἔπος, καὶ ὁ ἀρχιτέκτων Ὅμηρος, Αὐτὰρ
 ἐπ' Ὅσση Πήλιον εἰνοσίφυλλον. ὁρᾷς, ὅπως
 ῥαδίως ἅμα καὶ ποιητικῶς ἐξεργασάμεθα;
 φέρε οὖν ἀναβὰς ἴδω, εἰ καὶ ταῦτα ἱκανὰ,
 ἢ ἐποικοδομεῖν ἔτι δεήσει. Παπαί, κάτω ἔτι
 ἐσμέν ἐν τῇ ὑπώρειά τοῦ οὐρανοῦ· ἀπὸ μὲν
 γὰρ τῶν ἐώων μόγις Ἰωνία, καὶ Λυδία φαί-
 νεται· ἀπὸ δὲ τῆς ἐσπέρας οὐ πλέον Ἰταλίας
 καὶ Σικελίας· ἀπὸ δὲ τῶν ἀρκτῶν, τὰ ἐπὶ
 τάδε τοῦ Ἰστροῦ μόνα· καὶ Κρήτη
 οὐ πάνυ σαφῶς. μετακινήτεια ἡμῖν, ὦ πορ-
 θεῦ, καὶ ἡ Οἶτη, ὡς ἔοικεν· εἴτα ὁ Παρ-
 νασσὸς ἐπὶ πᾶσι. Χάρ. Οὕτω ποιῶμεν. ὅρα
 μόνον, μὴ λεπτότερον ἐξεργασάμεθα τὸ ἐρ-
 γον ἀπομηκύνοντες πέρα τοῦ πιθανοῦ· εἴτα

ἔχειν νομίζεις ; κυβερνήτης νῦν γε ὢν· ἐγὼ δὲ , ὥσπερ ἐπιβάταις νόμος , σιωπῇ καθε-
 δοῦμαι , πάντα πειθόμενος κελεύοντί σοι.
 Ἑρμ. Ὅρθως λέγεις , αὐτὸς γὰρ εἶσομαι
 τί ποιητέον , καῖευρήσω τὴν ἱκανὴν σκοπὴν.
 ἄρ' οὖν ὁ Καύκασος ἐπιτήδειος , ἢ ὁ Παρνα-
 σὸς ὑψηλότερος , ἢ ἀμφοῖν ὁ Ὀλυμπος ἐκει-
 νοσί ; καίτοι οὐ φαῦλόν τι ἀνεμνήσθην ἐς
 τὸν Ὀλυμπον ἀπιδὼν , συγκαμεῖν δέ τι καὶ
 ὑπουργῆσαι καὶ σὲ δεῖ. Χάρ. Πρόσταττε·
 ὑπουργήσω γὰρ ὅσα δυνατά. Ἑρμ. Ὅμηρος
 ὁ ποιητής φησὶ τοὺς Ἀλωέως υἱέας , δύο καὶ
 αὐτοὺς ὄντας , ἔτι παῖδας , ἐδελῆσαί ποτε
 τὴν Ὅσσαν ἐκ βάθρων ἀνασπάσαντας ἐπι-θεῖ-
 ναι τῷ Ὀλύμπῳ , εἴτα τὸ Πήλιον ἐπ' αὐτῇ ,
 ἱκανὴν ταύτην κλίμακα ἔξειν οἰομένους καὶ
 πρόσβασιν ἐπὶ τὸν οὐρανόν. ἐκείνῳ μὲν οὖν
 τῷ μεираκίῳ , ἀτασθάλῳ γὰρ ἦσθην , δίκας
 ἐτισάτην. νῦν δὲ , (οὐ γὰρ ἐπὶ κακῷ τῶν θε-
 ῶν ταῦτα βουλευόμεν) τί οὐχὶ οἰκοδομοῦ-
 μεν καὶ αὐτοὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐπικυλινδοῦντες
 ἐπ' ἀλλήλα τὰ ὄρη , ὡς ἔχοιμεν ἀφ' ὑψηλο-
 τέρου ἀκριβεστέραν τὴν σκοπὴν. Χάρ. Καὶ
 δυνησόμεθα , ὦ Ἑρμῆ , δὴ ὄντες ἀναδέσθαι
 ἀράμενοι τὸ Πήλιον , ἢ τὴν Ὅσσαν ; Ἑρμ.
 Διατί δ' οὐκ ἂν , ὦ Χάρων ; ἢ ἀξιοῖς ἡμᾶς
 ἀγεννεστέρους εἶναι τοῖν βρεφυλλίοις ἐκεί-
 νοιν , καὶ ταῦτα , θεοὺς ὑπάρχοντας ; Χάρ.
 Οὐκ· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δοκεῖ μοι ἀπίθανόν
 τινα τὴν μεγαλουργίαν ἔχειν. Ἑρμ. Εἰκό-
 τως· ἰδιώτης γὰρ εἰ , ὦ Χάρων , καὶ ἥκιστα

τί γὰρ ἂν καὶ πάθοι τις , ὁπότε φίλος τις ὦν βιάζοιτο ; πάντα μὲν οὖν σε ἰδεῖν καθ' ἕκαστον ἀκριβῶς ἀμήχανόν ἐστιν , ὥ πορ-
 θευ· πολλῶν γὰρ ἂν ἐτῶν ἢ διατριβῇ γένοι-
 το. εἴτα ἐμὲ μὲν κηρύττεσθαι δεήσει , καθά-
 περ ἀποδράντα , ὑπὸ τοῦ Διός· σὲ δὲ καὶ
 αὐτὸν κωλύσει ἐνεργεῖν τὰ τοῦ Θανάτου ἔρ-
 γα , καὶ τὴν Πλούτωνος ἀρχὴν ζημιοῦν , μὴ
 νεκραγωγοῦντα πολλοῦ τοῦ χρόνου· καὶ ὁ
 τελώνης Αἰακὸς ἀγανακτήσει , μὴδ' ὀβολὸν
 ἐμπολῶν. ὥς δὲ τὰ κεφάλαια τῶν γιγνομέ-
 νων ἴδης , τοῦτ' ἤδη σκεπτέον. Χάρ. Αὐτὸς ,
 ὦ Ἑρμῇ , ἐπιινόει τὸ βέλτιστον· ἐγὼ δὲ οὐ-
 δὲν οἶδα τῶν ὑπὲρ γῆς , ξένος ὢν. Ἑρμ. Τὸ
 μὲν ὅλον , ὦ Χάρων , ὑψηλοῦ τινὸς ἡμῖν
 ἔδει χωρίου , ὥς ἀπ' ἐκείνου πάντ' ἴδοις·
 σοὶ δὲ εἰ μὲν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνελθεῖν δυ-
 νατὸν ἦν , οὐκ ἂν ἔκαμνον· ἐκ περιωπῆς γὰρ
 ἂν ἀκριβῶς ἅπαντα καθεώρας· ἐπεὶ δὲ οὐ θέ-
 μεις εἰδώλοις αἰεὶ ξυνόντα ἐπιβατεύειν τῶν
 βασιλείων τοῦ Διός , ὦρα ἡμῖν ὑψηλὸν τι
 ὄρος περισκοπεῖν. Χάρ. Οἶσθα , ὦ Ἑρμῇ ,
 ἅπερ εἶωθα λέγειν ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς , ἐπειδὰν
 πλέωμεν ; ὁπότε γὰρ τὸ πνεῦμα καταιγίσαν
 πλαγία τῇ ὁθόνῃ ἐμπέσῃ , καὶ τὸ κύμα ὑψη-
 λὸν ἀρθῇ , τότε ὑμεῖς μὲν ὑπ' ἀγνοίας κε-
 λεύετε τὴν ὁθόνην στεῖλαι , ἢ ἐνδοῦναι ὀλί-
 γον τοῦ ποδός , ἢ συνεκδραμεῖν τῷ πνεύμα-
 τι· ἐγὼ δὲ τὴν ἡσυχίαν ἄγειν παρακελεύο-
 μαι ὑμῖν· αὐτὸς γὰρ εἰδέναι τὰ βελτίω· κα-
 τὰ ταυτὰ δὴ καὶ σὺ πρᾶττε , ὅποσα καλῶς

Ἑρμ. Οὐ σχολή μοι , ὦ πορθημεῦ. ἀπέρχομαι γάρ τι διακονησόμενος τῷ ἄνω Διὶ τῶν ἀνθρωπικῶν . ὁ δὲ ὀξύθυμός τέ ἐστι , καὶ δέδια μὴ βραδύναντά με ὅλον ὑμέτερον ἰάση εἶναι , παραδούς τῷ ζόφῳ . ἦ , ὅπερ τὸν Ἥφαιστον πρῶην ἐποίησε , ῥίψῃ καὶ με τεταγὼς τοῦ ποδὸς ἀπὸ τοῦ θεσπεσίου βηλοῦ , ὡς ὑποσκάζων γέλωτα παρέχοιμι καὶ αὐτὸς οἶνοχοῶν. Χάρ. Περιόψει οὖν με ἄλλως πλανώμενον ὑπὲρ γῆς , καὶ ταῦτα ἐταῖρος , καὶ ξύμπλους , καὶ συνδιάκτορος ὢν. καὶ μὴν καλῶς εἶχεν , ὦ παῖ Μαίας , ἐκείνων γοῦν σε μεμνησθαι , ὅτι μηδεπώποτε σε ἢ ἀντλεῖν ἐκέλευσα , ἢ πρόσκωπον εἶναι ἄλλὰ σὺ μὲν ῥέγχεις ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐκταθεῖς , ὤμους οὕτω καρτεροὺς ἔχων , ἢ εἴ τινα λάλον νεκρὸν εὖροις , ἐκείνῳ παρ' ὅλον τὸν πλοῦν διαλέγῃ. ἐγὼ δὲ πρεσβύτης ὢν , τὴν δικωπίαν ἔλκων , ἐρέττω μόνος. ἀλλὰ πρὸς τοῦ πατρὸς , ὦ φίλτατον Ἑρμῆδιον , μὴ καταλίπῃς με· περιήγεσαι δὲ τὰ ἐν τῷ βίῳ ἅπαντα , ὥς τι καὶ ἰδὼν ἐπανελθοίμι· ὥς ἦν με σὺ ἀφῆς , οὐδὲν τῶν τυφλῶν διοίσω· καθάπερ γὰρ ἐκεῖνοι σφάλλονται διολισθαίνοντες ἐν τῷ σκότῳ , οὕτω δὴ καὶ γὰρ σοὶ πάλιν ἀμβλυώττω πρὸς τὸ φῶς. ἀλλὰ δὸς , ὦ Κυλλήνιέ , μοι ἐς αἰὶ μεμνησομένῳ τὴν χάριν. Ἑρμ. Τοῦτ' ἰδὼν τὸ πρᾶγμα πληγῶν αἴτιον καταστήσεται μοι. ὁρῶ γοῦν ἤδη τὸν μισθὸν τῆς περιγητέως οὐκ ἀκόνδυλον παντάσιν ἡμῖν ἐσόμενον· ὑπουργητέον δὲ ὅμως·

καὶ σὺ ἱρεῖς ; Σκηπ. Ἀλεξάνδρου μὲν ἥττων εἶναι, τοῦδ' Ἀννίβου ἀμείνων· ὃς ἐδίωξα νικήσας αὐτὸν, καὶ φυγεῖν καταναγκάσας ἀτίμως. Πῶς οὖν οὐκ ἀναίσχυντος οὗτος, ὃς πρὸς Ἀλέξανδρον ἀμιλλᾶται, ὃ οὐδὲ Σκηπίων ἐγὼ, ὃ νενικηκὼς αὐτὸν, παραβάλλεσθαι ἀξιῶ. Μίν. Νὴ Δί' εὐγνώμονα φῆς, ὃ Σκηπίων. Ὡστε πρῶτος μὲν κεκρίσθω Ἀλέξανδρος, μετ' αὐτὸν δὲ, σύ· εἴτα, εἰ δοκεῖ, τρίτος Ἀννίβας, οὐδὲ οὗτος τυκαταφρόνητος ὢν.

14. Χάρων ἢ Ἐπισκοποῦντες.

Ἑρμῆς καὶ Χάρων.

Ἑρμ. Τί γελᾷς, ὦ Χάρων ; ἢ τί τὸ πορθεῖον ἀπολιπὼν δεῦρο ἀνελήλυθας, ἐς τὴν παροῦσαν ἡμέραν οὐ πᾶν εἰδῶς ἐπιχωριάζειν τοῖς ἄνω πράγμασιν ; Χάρ. Ἐπεθύμησα, ὦ Ἑρμῆ, ἰδεῖν ὁποῖά ἐστι τὰ ἐν τῷ βίῳ, καὶ ἃ πράττουσιν οἱ ἄνθρωποι ἐν αὐτῷ, ἢ τίνων στερούμενοι πάντες οἰμώζουσι κατιόντες παρ' ἡμᾶς· οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν ἀδακρυτὶ διέπλευσεν. Αἰτησάμενος οὖν παρὰ τοῦ Ἄδου καὶ αὐτὸς, ὥσπερ καὶ ὁ Θέτταλος ἐκεῖνος νεανίσκος, μίαν ἡμέραν λειψόνως γενέσθαι, ἀνελήλυθα ἐς τὸ φῶς, καὶ μοι δοκῶ ἐς δέον ἐντετυχηκέναι σοί· ξαναγήσεις γὰρ εὖ οἷδ' ὅτι με συμπερινοστώ, καὶ δείξεις ἕκαστα, ὥς ἂν εἰδῶς ἅπαντα.

τῶν εἶλον , καὶ Πῶρον ἐχειρωσάμην· καὶ
 Σχύδας δὲ , οὐκ εὐκαταφρονήτους ἄνδρας ,
 ὑπερβὰς τὸν Τάναϊν , ἐνίκησα μεγάλη ἰσπο-
 μαχία. Καὶ τοὺς φίλους εὖ ἐποίησα , καὶ
 τοὺς ἐχθροὺς ἡμυνάμην. Εἰ δέ καὶ θεὸς ἐδό-
 κουν τοῖς ἀνθρώποις , συγγνωστοὶ ἐκείνοι ,
 παρὰ τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων καὶ τοι-
 οὔτόν τι πιστεύσαντες περὶ ἐμοῦ. Τὸ δ'
 οὖν τελευταῖον , ἐγὼ μὲν βασιλεύων ἀπέ-
 θανον· οὗτος δὲ ἐν φυγῇ ὦν παρὰ Προυσία
 τῷ Βιθυνῷ , (καθάπερ ἄξιον ἦν , πανουργό-
 τῃον καὶ ὠμότατον ὄντα.) ὥς γὰρ δὴ ἐκρά-
 τησε τῶν Ἰταλῶν , ἐὼ λέγειν , ὅτι οὐκ ἰσ-
 χυῖ , ἀλλὰ πονηρία , καὶ ἀπιστία , καὶ δό-
 λους , νόμιμον δὲ , ἢ προφανές , οὐδέν. Ἐπεὶ
 δέ μοι ὠνείδισε τὴν Τρυφὴν , ἐκλελῆσθαι μοι
 δοκεῖ , οἷα ἐποίει ἐν Καφύῃ , ἐταίραις συ-
 νῶν , καὶ τοὺς τοῦ πολέμου καιροὺς ὁ θαυ-
 μάσιος καθεδυπαθῶν. Ἐγὼ δὲ , εἰ μὴ , μι-
 κρά τὰ Ἑσπέρια δόξας , ἐπὶ τὴν ἐμὴν μάλ-
 λον ὥρμησα , τί ἂν μέγα ἔπραξα , Ἰταλίαν
 ἀναιμωτὶ λαβὼν , καὶ Λιβύην , καὶ τὰ μέχρι
 Γαδείρων ὑπαγόμενος ; ἀλλ' οὐκ ἀξιομαχα
 ἔδοξέ μοι ἐκείνα , ὑποσπτήσσοντα ἤδη , καὶ
 δεσπότην ὁμολογοῦντα. Εἶρηκα. σὺ δὲ , ὦ
 Μίνως , δίκασζε· ἱκανὰ γὰρ ἀπὸ πολλῶν καὶ
 ταῦτα. Σκηπ. Μὴ πρότερον , ἢ μὴ καὶ ἐμοῦ
 ἀκούσης. Μίν. Τίς γὰρ εἴ , ὦ βέλτιστε ; ἢ
 πόθεν ὦν ἐρεῖς ; Σκηπ. Ἰταλιώτης Σκηπίων ,
 στρατηγός , ὁ καθελὼν Καρχηδόνα , καὶ κρα-
 τήσας Λιβύων μεγάλαις μάχαις. Μίν. Τί οὖν

Ἀλέξανδρε, τί πρὸς ταῦτα φής; Ἀλέξ.
 Ἐχρὴν μὲν, ὦ Μίνως, μηδὲν πρὸς ἄνδρα
 οὕτω θρασύν· ἱκανὴ γὰρ ἡ φήμη διδάξαι
 σε, οἷος μὲν ἐγὼ βασιλεὺς, οἷος δὲ οὗτος
 ληστής ἐγένετο. Ὅμως δ' ὄρα εἰ κατ' ὀλί-
 γον αὐτοῦ διήνευχα· ὅς νέος ὢν ἔτι παρελ-
 θὼν ἐπὶ τὰ πράγματα, καὶ τὴν ἀρχὴν τετα-
 ραγμένην κατέσχον, καὶ τοὺς φονέας τοῦ
 πατρὸς μετῆλθον, καταφοβήσας τε τὴν Ἑλ-
 λάδα τῇ Θηβαίων ἀπωλείᾳ, στρατηγὸς ὑπ'
 αὐτῶν χειροτονηθεὶς, οὐκ ἠξίωσα, τὴν Μα-
 κεδόνων ἀρχὴν περιέπων, ἀγαπᾶν ἄρχειν
 ὁπόσων ὁ πατὴρ κατέλιπεν, ἀλλὰ πᾶσαν
 ἐπινοήσας τὴν γῆν, καὶ δεινὸν ἠγησάμενος,
 εἰ μὴ ἀπάντων κρατήσαιμι, ὀλίγους ἄγων,
 ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀσίαν, καὶ ἐπὶ τε Γρανι-
 κῷ ἐκράτησα μεγάλη μάχη· καὶ τὴν Λυδίαν
 λαβὼν, καὶ Ἰωνίαν, καὶ Φρυγίαν, καὶ ὅλως
 τὰ ἐν ποσὶν αἰεὶ χειρούμενος, ἦλθον ἐπὶ Ἰσ-
 σὸν, ἔνθα Δαρεῖος ὑπέμεινε, μυριάδας
 πολλὰς στρατοῦ ἄγων. Καὶ τὸ ἀπὸ τούτου,
 ὦ Μίνως, ὑμεῖς ἴστε ὅσους ὑμῖν νεκροὺς
 ἐπὶ μιᾷς ἡμέρας κατέπεμψα· φησὶ γοῦν ὁ
 πορθεμεὺς μὴ διαρκέσαι αὐτοῖς τότε τὸ σκά-
 φος, ἀλλὰ σχεδίας διαπηξαμένους τοὺς πολ-
 λούς αὐτῶν διαπλεῦσαι. Καὶ ταῦτα δὲ ἔπρα-
 τον αὐτὸς προκινδυνεύων, καὶ τιτρώσκεσθαι
 ἀξιῶν. Καὶ ἵνα σοι μὴ τὰ ἐν Τύρῳ, μηδὲ τὰ ἐν
 Ἀρβήλοις διηγήσωμαι, ἀλλὰ καὶ μέχρις
 Ἰνδῶν ἦλθον, καὶ τὸν Ὀκεανὸν ὄρον ἐποίη-
 σάμην τῆς ἀρχῆς, καὶ τοὺς ἐλέφαντας αὐ-

τοις συμπλεκόμενος· οὐ Μήδους καὶ Ἀρμε-
 νίους καταγωνιζόμενος, ὑποφεύγοντας πρὶν
 διώκειν τινὰ, καὶ τῷ τολμήσαντι παραδι-
 δόντας εὐθὺς τὴν νίκην. Ἀλέξανδρος δὲ πα-
 τρώαν ἀρχὴν παραλαβὼν ἠύξησε, καὶ πα-
 ραπολὺ ἐξέτεινε, χρησάμενος τῇ τῆς τύχης
 ὁρμῇ. ἔπει δ' οὖν ἐνίκησέ τε, καὶ τὸν ὀλε-
 θρον ἐκείνον Δαρεῖον ἐν Ἰσσω τε καὶ Ἀρβή-
 λοις ἐκράτησεν, ἀποστὰς τῶν πατρῶων,
 προσκυνεῖσθαι ἡξίου, καὶ ἐς δίαίταν τὴν
 Μηδικὴν μετεδιήτησεν ἑαυτὸν, καὶ ἐμιαφό-
 νει ἐν τοῖς συμποσίοις τοὺς φίλους, καὶ συ-
 τελάμβανεν ἐπὶ θανάτῳ. Ἐγὼ δὲ ἤρξα ἐπί-
 σης τῆς πατρίδος, καὶ ἐπειδὴ μετεπέμπετο,
 πῶν πολεμίων μετὰ ὅλῳ στόλῳ ἐπιπλευσάντων
 τῆς Λιβύης, ταχέως ὑπήκουσα, καὶ ἰδιώτην
 ἑμαυτὸν παρέσχον, καὶ καταδικασθεὶς ἤνεΓ-
 κα εὐγνωμόνως τὸ πρᾶγμα. Καὶ ταῦτ' ἐπρα-
 ξα, βάρβαρος ὢν, καὶ ἀπαιδέυτος παιδείας
 τῆς Ἑλληνικῆς, καὶ οὔτε Ὅμηρον, ὥσπερ
 οὗτος, ῥαψωδῶν, οὔτε ὑπ' Ἀριστοτέλει τῷ
 σοφιστῇ παιδευθεὶς, μόνῃ δὲ τῇ φύσει ἀΓα-
 δῇ χρησάμενος. Ταῦτά ἐστιν, ἃ ἐγὼ Ἀλε-
 ξάνδρου ἀμείνων φημὶ εἶναι. εἰ δ' ἐστὶ καλ-
 λίων οὗτοσι, διότι διαδήματι τὴν κεφαλὴν
 διεδέδετο, Μακεδόσι μὲν ἴσως καὶ ταῦτα
 σεμνὰ· οὐ μὲν διὰ τοῦτ' ἀμείνων δόξειεν ἄν
 γενναίου, καὶ στρατηγικοῦ ἀνδρὸς, τῇ γνώ-
 μη πλείον ἥπερ τῇ τύχῃ κεχρημένου. Μίν.
 Ὁ μὲν εἶρηκεν οὐκ ἀγεννῇ τὸν λόγον, οὐδ'
 ὥς Λίβυν εἰκὸς ἦν, ὑπὲρ αὐτοῦ. σὺ δὲ, ὦ

των γεγενῆσθαι στρατηγὸς ἐμοῦ· ἐγὼ δὲ ,
ὥσπερ ἅπαντες ἴσασιν , οὐχὶ τούτου μόνον ,
ἀλλὰ πάντων σχεδὸν τῶν πρὸ ἐμοῦ φημι
διενεγκεῖν τὰ πολέμια. Μίν. Οὐκοῦν ἐν μέ-
ρει ἐκάτερος εἰπάτω. σὺ δὲ πρῶτος ὁ Δίβυς
λέγε. Ἄν. Ἐν μὲν τοῦτο , ὦ Μίνως , ὠνά-
μην , ὅτι ἐνταῦθα καὶ τὴν Ἑλλάδα φωνὴν
ἐξέμαθον ὥστε οὐδὲ ταύτῃ πλέον οὗτος ἐνέ-
καιτό μου. Φημι δὲ τούτους μάλιστα ἐπαί-
νου ἀξίους εἶναι , ὅσοι τὸ μηδὲν ἐξ ἀρχῆς
ὄντες , ὅμως ἐπὶ μέγα προεχώρησαν , δι'
αὐτῶν δυνάμιν τε περιβαλλόμενοι , καὶ ἄξιοι
δόξαντες ἀρχῆς. Ἐγὼ γοῦν μετ' ὀλίγων
ἐξορμήσας εἰς τὴν Ἰβηρίαν , τὸ πρῶτον ὕπαρ-
χος ὢν τῷ ἀδελφῷ , μεγίστων ἡξιώθην ,
ἄριστος κριθεῖς καὶ τοὺς γε Κελτίβηρας
εἶλον , καὶ Γαλατῶν ἐκράτησα τῶν Ἑσπε-
ρίων. καὶ τὰ μεγάλα ὄρη ὑπερβάς , τὰ πε-
ρὶ τὸν Ἡριδανὸν ἅπαντα κατέδραμον , καὶ
ἀναστάτους ἐποίησα τοσαύτας πόλεις , καὶ
τὴν πεδινὴν Ἰταλίαν ἐχειρwsάμην , καὶ μέ-
χρι τῶν προαστείων τῆς προύχουσας πόλεως
ἤλθον καὶ τοσούτους ἀπέκτεινα μιᾶς ἡμέ-
ρας , ὥστε τοὺς δακτυλίους αὐτῶν μεδίμνοις
ἀπομετρῆσαι , καὶ τοὺς ποταμοὺς γεφυρῶ-
σαι νεκροῖς. Καὶ ταῦτα πάντα ἔπραξα , οὐ-
τε Ἀμμωνος υἱὸς ὀνομαζόμενος , οὔτε θεὸς
εἶναι προσποιούμενος , ἢ ἐνύπνια τῆς μητρὸς
διεξιὼν , ἀλλ' ἄνθρωπος εἶναι ὁμολογῶν ,
στρατηγοῖς τε τοῖς συνετωτάτοις ἀντεξετα-
ζόμενος , καὶ στρατιώταις τοῖς μαχιμωτά-

ραν ἐθήρων τὰς χεῖρας ἐκπετάσας , μόνα
 παρὲς τὰ πρόβατα ἐς τὴν νομὴν , ἐντειλά-
 μενος τῷ κριῶ , ὅποσα ἐχρῶν πράττειν αὐτὸν
 ὑπὲρ ἐμοῦ. Ποσ. Μανθάνω , ὑπ' ἐκείνοις ὅτι
 γε ἔλαθεν ὑπεξελθὼν σε ἄλλὰ τοὺς ἄλλους
 γε Κύκλωπας ἔδει ἐπιβοήσασθαι ἐπ' αὐτόν.
 Κύ. Συνεκάλεσα , ὦ πάτερ , καὶ ἦκον. ἐπεὶ
 δὲ ἤροντο τοῦ ἐπιβουλεύοντος τὸ ὄνομα , κἀ-
 γὼ ἔφην ὅτι Οὔτις ἐστὶ , μελαγχολᾶν οἴη-
 θέντες με , ὥχοντο ἀπιόντες. οὕτω κατεσο-
 φίσατό με ὁ κατάρατος τῷ ὀνόματι. καὶ ὁ
 μάλιστα ἠνίασέ με , ὅτι καὶ ὀνειδίζων ἐμοὶ
 τὴν συμφορὰν , οὐδ' ὁ πατήρ , φησὶν , ὁ Πο-
 σειδῶν ἰάσεταιί σε. Ποσ. Θάρσει , ὦ τέκνον ,
 ἀμνουῖμαι γὰρ αὐτόν , ὡς μάθη ὅτι , εἰ καὶ
 πῆρυσίν μοι ὀφθαλμῶν ἰᾶσθαι ἀδύνατον ,
 τὰ γοῦν τῶν πλειόντων , τὸ σῶζειν αὐτοὺς
 καὶ ἀπολλύναι , ἐπ' ἐμοὶ πρόσσεστι· πλεῖ-
 δὲ ἔτι.

13. Ἀλέξανδρος , Ἀννίβας , Μίνως ,
 Σκηπίων .

Αλέξ. Ἐμὲ δεῖ προκεκρῖσθαι σου , ὦ Λί-
 βυ· ἀμείνων γάρ εἰμί. Ἀν. Οὐ μένουν , ἀλλ'
 ἐμέ. Ἀλέξ. Οὐκοῦν ὁ Μίνως δικασάτω.
 Μίν. Τίνες δ' ἐστέ; Ἀλέξ. Οὗτος μὲν Ἀν-
 νίβας ὁ Καρχηδόνιος· ἐγὼ δὲ Ἀλέξανδρος ,
 ὁ Φιλίππου. Μίν. Νῆ Δία ἐνδοξοί γε ἀμ-
 φότεροι. Ἀλλὰ περὶ τίνος ὑμῖν ἡ ἔρις;
 Ἀλέξ. Περὶ προεδρίας. Φησὶ γὰρ οὗτος ἀμεί-

Τὸ μὲν πρῶτον Οὔτιν ἑαυτὸν ἀπεκάλει· ἐπεὶ δὲ διέφυγε, καὶ ἔξω ἦν βέλους, Ὀδυσσεὺς ὀνομάζεσθαι ἔφη. Ποσ. Οἶδα ὃν λέγεις, τὸν Ἰθακήσιον· ἐξ Ἰλίου δ' ἀνέπλει. ἀλλὰ πῶς ταῦτ' ἔπραξεν, οὐδὲ πάνυ εὐθαρσῆς ὢν; Κῦκ. Κατέλαβον ἐν τῷ ἄντρῳ, ἀπὸ τῆς νομῆς ἀναστρέψας, πολλοὺς τινὰς ἐπιβουλεύοντας δηλονότι τοῖς ποιμνίοις· ἐπεὶ δὲ ἐπέθηκα τῇ θύρᾳ τὸ πῶμα (πέτρα δὲ ἔστι μοι παμμεγέθης) καὶ τὸ πῦρ ἀνέκαυσα, ἐναυσάμενος ὃ ἔφερον δένδρον ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐφάνησαν ἀποκρύπτειν αὐτοὺς πειρώμενοι· ἐγὼ δὲ συλλαβὼν αὐτῶν τινὰς, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, κατέφαγον ληστὰς ὄντας· ἐνταῦθα ὁ πανουργώτατος ἐκεῖνος, εἴτε Οὔτις, εἴτε Ὀδυσσεὺς ἦν, δίδωσί μοι πιεῖν φάρμακόν τι ἐγχείας, ἡδὺ μὲν, καὶ εὖοσμον, ἐπιβουλότατον δὲ, καὶ ταραχωδέστατον· ἅπαντα γὰρ εὐθὺς ἐδόκει μοι περιφέρεισθαι πίνοντι, καὶ τὸ σπήλαιον αὐτὸ ἀνεστρέφετο, καὶ οὐκ ἔτι ὅλως ἐν ἑμαυτῷ ἤμην· τέλος δὲ ἐς ὕπνον κατεσπάσθην· ὃ δὲ ἀποξύσας τὸν μοχλὸν, καὶ πυρώσας γε προσέτι, ἐτύφλωσέ με καθεύδοντα· καὶ ἀπ' ἐκείνου τυφλὸς εἰμί σοι, ὦ Πόσειδον. Ποσ. Ὡς βαθὺν ἐκοιμήθης, ὦ τέκνον, ὃς οὐκ ἐξέθορες μέταξὺ τυφλούμενος. ὁδ' οὖν Ὀδυσσεὺς πῶς διέφυγεν; οὐ γὰρ ἂν εὖ οἶδ' ὅτι ἐδυνήθη ἀποκινήσαι τὴν πέτραν ἀπὸ τῆς θύρας. Κῦκ. Ἀλλ' ἐγὼ ἀφείλον, ὥς μᾶλλον αὐτὸν λάβοιμι ἐξίοντα καὶ καθίσας παρὰ τὴν θύ-

πτυσσαμένης αὐτὸν ἐπὶ τῇ νικῇ τοῦ Διὸς δὲ
 Γελῶντος, τὸ σκῆπτρον· εἰ δὲ μὴ βαρύτερος
 ὁ κεραυνὸς ἦν, καὶ πολὺ τὸ πῦρ εἶχε, κα-
 κῆϊνον ἂν ὑφείλετο. Ἦφαι. Γοργόν τινὰ τὸν
 παῖδα φῆς. Ἀπ. Οὐ μόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ
 μουσικόν. Ἦφαι. Τῷ τοῦτο τεκμαίρεσθαι
 ἔχεις; Ἀπ. Χελώνην που νεκρὰν εὐρών, ὄρ-
 γανον ἀπ' αὐτῆς συνεπήξατο· πήχεις γὰρ ἑναρ-
 μόσας, καὶ ζυγώσας, ἔπειτα κολλαβούς ἐμ-
 πήξας, καὶ μαγάδιον ὑποθεῖς, καὶ ἐντει-
 νάμενος ἐπὶ τὰ χορδὰς, μελωδεῖ πάνυ γλαφυ-
 ρόν, ὃ Ἦφαιστε, καὶ ἑναρμόνιον, ὡς καὶ με-
 αὐτῷ φθονεῖν τὸν πάλαι κιθαρίζειν ἀσχοῦν-
 τα. ἔλεγε δὲ ἡ Μαῖα, ὡς οὐδὲ μένοι τὰς
 νύκτας ἐν τῷ οὐρανῷ, ἀλλ' ὑπὸ περιεργίας
 ἄχρι τοῦ ἄδου κατίοι, κλέψων τι κάκειθεν
 δηλαδὴ. ὑπόπτερος δ' ἐστί· καὶ ῥάβδον τι-
 νὰ πεποίηται θαυμασίαν τὴν δύναμιν, ἥ ψυ-
 χαγωγεῖ, καὶ κατάγει τοὺς νεκρούς. Ἦφαι.
 Ἐγὼ ἐκείνην ἔδωκα αὐτῷ παίγνιον εἶναι.
 Ἀπ. Τοιγαροῦν ἀπέδωκέ σοι τὸν μισθὸν τὴν
 πυράγραν. Ἦφαι. Εὖτε ὑπέμνησας ὥστε βα-
 διοῦμαι ἀποληφόμενος αὐτήν, εἴ που ὡς
 φῆς εὐρεθείη ἐν τοῖς σπαργάνοις.

12. Κύκλωψ καὶ Ποσειδῶν.

Κύκ. ὦ πάτερ, οἷα πέπονθα ὑπὸ τοῦ
 καταράτου ξένου· ὃς μεθύσας ἐξετύφλωσέ
 με, κοιμωμένῳ ἐπιχειρήσας. Ποσ. Τίς δὲ
 ὁ ταῦτα τολμήσας, ὃ Πολύφημε; Κύκ.

ΙΙ. Ἀπόλλων καὶ Ἥφαιστος.

Ἥφαι. Ἐώρακας, ὦ Ἀπολλων, τὸ τῆς Μαίας βρέφος τὸ ἄρτι τεχθὲν, ὡς καλὸν τέ ἐστι, καὶ πρὸς γελῖ πᾶσι, καὶ δηλοῖ τι ἤδη ὡς μέγα ἀγαθὸν ἀποβησόμενον; Ἀπ. Ἐκεῖνό γε φῶ βρέφος, ὦ Ἥφαιστε, ἡ μέγα ἀγαθὸν, ὃ τοῦ Ἰαπετοῦ πρεσβύτερόν ἐστιν, ὅσον ἐν τῇ πανουργίᾳ; Ἥφαι. Καὶ τίνα ἂν ἀδίκησαι δύναίτο ἀρτίτοχον ὄν; Ἀπ. Ἐρώτα τὸν Ποσειδῶνα, οὗ τὴν τρίαιναν ἔκλεψεν ἡ τὸν Ἄρη καὶ τούτου γὰρ ἐξείλκυσε λαθὼν τοῦ κουλεοῦ τὸ ξίφος· ἵνα μὴ ἑμαυτὸν λέγω, ὃν ἀφώπλισε τοῦ τόξου, καὶ τῶν βελῶν. Ἥφαι. Τὸ νιόγνόν ταῦτα, ὃ μόγις ἐκινεῖτο ἐν τοῖς σπαργάνοις; Ἀπ. Εἴση, ὦ Ἥφαιστε, εἴ σοι προσέλθῃ μόνον. Ἥφαι. Καὶ μὴν προσῆλθεν ἤδη. Ἀπ. Τί οὖν, πάντα ἔχεις τὰ ἐργαλεῖα, καὶ οὐδὲν ἀπόλωλεν αὐτῶν; Ἥφαι. Πάντα ὦ Ἀπολλων. Ἀπ. Ὅμως ἐπίσκεψαι ἀκριβῶς. Ἥφαι. Νὴ Δία, τὴν πυράγραν οὐχ ὁρῶ. Ἀπ. Ἀλλ' ὄψαι αὐτήν που ἐν σπαργάνοις τοῦ βρέφους. Ἥφαι. Οὕτως ὀξύχειρ ἐστὶ καθάπερ ἐν τῇ γαστρὶ ἐκμελετήσας τὴν κλεπτικὴν; Ἀπ. Οὐ γὰρ ἤκουσας αὐτοῦ καὶ λαλοῦντος ἤδη στωμύλα, καὶ ἐπίτροχα· ὃ δὲ καὶ διακονεῖσθαι ἡμῖν ἐθέλει. χθές δὲ προκαλεσάμενος τὸν Ἐρώτα κατεπάλαισεν εὐθύς οὐκ οἶδ' ὅπως ὑφέλκων τῷ πόδε· εἴτα μεταξὺ ἐπαινούμενος, τῆς Ἀφροδίτης μὲν τὸν κιστὸν ἔκλεψε, προσ-

τιτρώσκεισθαι ποτὲ τὸν βασιλέα , καὶ προ-
 κινδυνεύειν τοῦ στρατοῦ· ἀλλ' ὅτι σοι τοιοῦ-
 το ἥμισυ συνέφερε· θεὸς γὰρ εἶναι δοκῶν ,
 εἴ ποτε τρωθείης , καὶ βλέποιν σε φοράδην
 τοῦ πολέμου ἐκκομιζόμενον , αἵματι ρέομε-
 νον , οἰμώζοντα ἐπὶ τῷ τραύματι , ταῦτα γέ-
 λως ἦν τοῖς ὁρώσι· καὶ ὁ Ἄμμων γόης καὶ
 ψευδόμαντις ἠλέγχετο , καὶ οἱ προφῆται κό-
 λακες. ἢ τίς οὐκ ἂν ἐγέλασεν ὁρῶν τὸν τοῦ
 Διὸς υἱὸν λειποψυχοῦντα , δεόμενον τῶν ἰα-
 τρῶν βοηθεῖν ; νῦν μὲν γὰρ , ὁπότε ἤδη τέ-
 θνηκας , οὐκ οἶει πολλοὺς εἶναι τοὺς τὴν
 προσποίησιν ἐκείνην ἐπικερτομοῦντας , ὁρῶν-
 τας τὸν νεκρὸν τοῦ θεοῦ ἐκτάδην κείμενον ,
 μυδῶντα ἤδη καὶ ἐξωδηκότα κατὰ νόμον σω-
 μάτων ἀπάντων ; ἄλλως τε καὶ τὸ χρήσιμον ,
 ὃ ἔφης , Ἀλέξανδρε , τὸ διὰ τοῦτο κρατεῖν
 ῥαδίως , πολὺ σε τῆς δόξης ἀφηρεῖτο τῶν
 κατορθουμένων· πᾶν γὰρ ἐδόκει ἐνδεὲς ὑπὸ
 θεοῦ γίνεσθαι δοκοῦν. Ἀλέξ. Οὐ ταῦτα
 φρονοῦσιν οἱ ἄνθρωποι· περὶ ἐμοῦ , ἀλλ'
 Ἡρακλεῖ καὶ Διονύσῳ ἐνάμιλλον τιθέασί με.
 καίτοι τὴν Ἄοργον ἐκείνην , οὐδ' ἐτέρου ἐκεί-
 νων λαβόντος , ἐγὼ μόνος ἐχειρωσάμην. Φίλ.
 Ὅρας ὅτι ταῦτα ὡς υἱὸς Ἀμμωνος λέγεις ,
 ὥς Ἡρακλεῖ καὶ Διονύσῳ παραβάλλεις σε-
 αυτόν· καὶ οὐκ αἰσχύνῃ , ὦ Ἀλέξανδρε ,
 οὐδὲ τὸν τύπον ἀπομαθήσῃ , καὶ γνώσῃ σε-
 αὐτὸν , καὶ συγῆς ἤδη νεκρὸς ὢν ;

μα ἐξικνεῖσθαι φυγόντων. Ἀλέξ. Ἄλλ' οἱ
 Σκύθαι γε, ὦ πάτερ, καὶ οἱ Ἰνδῶν ἐλέ-
 φαντες οὐκ εὐκαταφρόνητόν τι ἔργον· καὶ
 ὁμῶς οὐ διαστήσας αὐτοὺς, οὐδὲ προδοσίαις
 ὠνούμενος τὰς νίκας, ἐκράτουν αὐτῶν· οὐδ'
 ἐπιώρκησα πώποτε, ἢ ὑποσχόμενος ἐψευσά-
 μην, ἢ ἄπιστον ἔπραξά τι τοῦ νικᾶν ἔνεκα,
 καὶ τοὺς Ἑλληνας δὲ, τοὺς μὲν ἀναιμωτὶ
 παρέλαβον· Θηβαίους δὲ ἴσως ἀκούεις ὅπως
 μετῆλθον. Φίλ. Οἶδα ταῦτα πάντα. Κλεῖ-
 τος γὰρ ἀπήγγειλέ μοι, ὃν σὺ τῷ δορατίῳ
 διελάσας μεταξὺ δειπνοῦντα ἐφόνευσας, ὅτι
 μὲ πρὸς τὰς σὰς πράξεις ἐπαινέσαι ἐτόλ-
 μησε. Σὺ δὲ καὶ τὴν Μακεδονικὴν χλαμύδα
 καταβαλὼν, κἀνδυν, ὥς φασί, μετενέδυσ,
 καὶ τιάραν ὀρθὴν ἐπέθου, καὶ προσκυνεῖσ-
 θαι ὑπὸ Μακεδόνων, ὑπ' ἐλευθέρων ἀνδρῶν
 ἡξίους· καὶ, τὸ πάντων γελοιότατον, ἐμι-
 μοῦ τὰ τῶν νενικημένων· ἐγὼ γὰρ λέγειν ὅσα
 ἄλλα ἔπραξας, λέουσι συγκατακλείων πε-
 παιδευμένους ἄνδρας, καὶ γάμους τοιούτους
 γαμῶν, καὶ Ἡφαιστίωνα ὑπεραγαπῶν. ἐν
 ἐπὶ ἡνέσα μόνον ἀκούσας, ὅτι ἀπέσχου τῆς
 τοῦ Δαρείου γυναικὸς καλῆς οὔσης, καὶ τῆς
 μητρὸς αὐτοῦ καὶ τῶν θυγατέρων ἐπεμελή-
 θης· βασιλικά γὰρ ταῦτα. Ἀλέξ. Τὸ φιλο-
 κίνδυνον δὲ, ὦ πάτερ, οὐκ ἐπαινεῖς, καὶ
 τὸ ἐν Ὀξυδράκαις πρῶτον καθάλασθαι εἰς
 τὸ ἐντὸς τοῦ τείχους, καὶ τοσαῦτα λαβεῖν
 τραύματα; Φίλ. Οὐκ ἐπαινῶ τοῦτο, ὦ Ἀλέ-
 ξανδρε· οὐχ ὅτι μὴ καλὸν εἶναι οἶμαι καὶ

σε λάβω ποτέ. Μέ. *Αν λάβῃς ὦ βέλτιστε δις δὲ οὐκ ἂν λάβοις.

10. Ἀλέξανδρος , Φίλιππος.

Φίλ. Νῦν μὲν , ὦ Ἀλέξανδρε , οὐκ ἂν ἔξαρνος γένοιο μὴ οὐκ ἐμός υἱὸς εἶναι· οὐ γάρ ἂν ἐτεθνήκεις, Ἀμμωνός γε ὦν. Ἀλέξ. Οὐδ' αὐτὸς ἠγνόουν , ὦ πάτερ , ὡς Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου υἱὸς εἰμι· ἀλλ' ἐδεξάμην τὸ μάντευμα , ὡς χρήσιμον ἐς τὰ πράγματα οἰόμενος εἶναι. Φίλ. Πῶς λέγεις ; χρήσιμον ἐδόκει σοι τὸ παρέχειν σεαυτὸν ἐξαπατηθίσόμενον ὑπὸ τῶν προφητῶν ; Ἀλέξ. Οὐ τοῦτο. ἀλλ' οἱ βάρβαροι κατεπλάγησάν με , καὶ οὐδεὶς ἔτι ἀντίστατο , οἰόμενοι θεῶ μάχεσθαι· ὥστε ῥᾶον ἐκράτουν αὐτῶν. Φίλ. Τίνων ἐκράτησας σύ γε ἀξιομάχων ἀνδρῶν , ὅς δειλοῖς αἰὲ συνηνέχθης , τοξάρια , καὶ πελτάρια , καὶ γέρρα οἰσύϊνα προβεβλημένοις ; Ἑλλήνων κρατεῖν ἔργον ἦν , Βοιωτῶν καὶ Φωκίων καὶ Ἀθηναίων· καὶ τὸ Ἀρχάδων ὀπλιτικόν , καὶ τὴν Θετταλὴν ἵππον , καὶ τοὺς Ἠλείων ἀκοντιστὰς καὶ τὸ Μαντινέων πελταστικόν , ἢ Θρᾷκας , ἢ Ἰλλυριοὺς , ἢ καὶ Παίονας χειρώσασθαι , ταῦτα μεγάλα. Μήδων δὲ , καὶ Περσῶν , καὶ Χαλδαίων , χρυσοφόρων ἀνθρώπων καὶ ἄβρῶν , οὐκ οἶσθα , ὡς πρὸ σοῦ μύριοι μετὰ Κλεάρχου ἀνελθόντες ἐκράτησαν , οὐδ' εἰς χεῖρας ὑπομεινάντων ἐλθεῖν ἐκείνων , ἀλλὰ πρὶν ἢ τόξευ-

τὸ κρανίον. Χά. Μάτην οὖν ἔση πείπλευ-
 κῶς τοσοῦτον πλοῦν; Μέ. Ὁ Ἑρμῆς ὑπὲρ
 ἐμοῦ σοι ἀποδότω, ὅς με παρέδωκέ σοι.
 Ἑρ. Νῆ Δία ὀναίμην, εἰ μέλλω γε καὶ
 ὑπερεκτίνειν τῶν νεκρῶν. Χά. Οὐκ ἀποστή-
 σομαί σου. Μέ. Τούτου γε ἔνεκα νειώλκῃσας
 τὸ πορθμεῖον, παράμενε· πλὴν ἀλλ' ὃ γε μὴ
 ἔχω, πῶς ἂν λαβοῖς; Χά. Σὺ δ' οὐκ ἤδεις
 ὡς κερμίζειν δέον; Μέ. Ἦδειν μὲν, οὐκ εἴ-
 χον δέ· τί οὖν, ἔχρῃν διὰ τοῦτο μὴ ἀποθα-
 νεῖν; Χά. Μόνος οὖν αὐχῆσεις προῖκα πε-
 πλευκέναι; Μέ. Οὐ προῖκα, ὦ βέλτιστε.
 καὶ γὰρ ἦντλησα, καὶ τῆς κώπης ἐπελαβό-
 μην; καὶ οὐκ ἔκλαιον μόνος τῶν ἄλλων ἐπι-
 βατῶν. Χά. Οὐδὲν ταῦτα πρὸς τὰ πορ-
 θμῖα· τὸν ὀβολὸν ἀποδοῦναί σε δεῖ· οὐ γὰρ
 θέμις ἄλλως γενέσθαι. Μέ. Οὐκοῦν ἀπά-
 γαγέ με αὖθις ἐς τὸν βίον. Χά. Χαρίεν λέ-
 γεις, ἵνα καὶ πληγὰς ἐπὶ τούτῳ παρὰ τοῦ
 Αἰακοῦ προσλάβω. Μέ. Μὴ ἐνόχλει οὖν.
 Χά. Δεῖξον τί ἐν τῇ πῆρᾳ ἔχεις. Μέ. Θέρ-
 μους, εἰ θέλεις καὶ τῆς Ἑκάτης τὸ δεῖ-
 πνον. Χά. Πόθεν τοῦτον ἡμῖν, ὦ Ἑρμῆ,
 τὸν κύνα ἤγαγες; οἶα δὲ καὶ ἐλάλει πα-
 ρὰ τὸν πλοῦν, τῶν ἐπιβατῶν τῶν ἀπάντων
 καταγελῶν, καὶ ἐπισκώπτων, καὶ μόνος
 ἄδων, οἰμωζόντων ἐκείνων; Ἑρ. Ἀγνοεῖς,
 ὦ Χάρων, ὁποῖον ἄνδρα διεπόρθμευσας;
 ἐλεύθερον ἀκριβῶς, κούδενός αὐτῷ μέλει·
 οὗτός ἐστιν ὁ Μένιππος. Χά. Καὶ μὴν ἂν

κληρονόμον ἀκούσιος καταλείλοιπα , κατα-
σοφισθεὶς ὁ ἄθλιος , οὓς ἐβουλόμην ἂν μά-
λιστα σχεῖν τὰμὰ , παραλιπῶν. Δά. Πῶς
τοῦτ' ἐγένετο ; Κν. Ἐρμόλαον τὸν πᾶν-
πλούσιον , ἄτεκνον ὄντα , ἐθεράπευον ἐπὶ
θανάτῳ· κακείνος οὐκ ἀηδῶς τὴν θεραπείαν
προσίετο. ἔδοξε δὴ μοι καὶ σοφὸν τοῦτ' εἶ-
ναι , θείσθαι διαθήκας εἰς τὸ φανερόν , ἐν αἷς
ἐκείνῳ καταλείλοιπα τὰμὰ πάντα , ὥς κα-
κεῖνος ζηλώσειε , καὶ τὰ αὐτὰ πράξειε. Δά.
Τί οὖν δὴ ἐκεῖνος ; Κν. Ὅτι μὲν οὖν αὐ-
τὸς ἐνέγραψε ταῖς ἑαυτοῦ διαθήκαις , οὐκ
οἶδα· ἐγὼ Γοῦν ἄφνω ἀπέθανον , τοῦ τέ-
χους μοι ἐπιπαισόντος· καὶ νῦν Ἐρμόλαος
ἔχει τὰμὰ , ὥσπερ τις λάβραξ , καὶ τὸ
ἄγκιστρον τῷ διλέατι συγκατασπᾶσας. Δά.
Οὐ μόνον , ἀλλὰ καὶ αὐτόν σὲ τὸν ἀλιέα·
ὥστε σόφισμα κατὰ σαυτοῦ, συντέθεικας. Κν.
Ἔοικα· οἰμῶζω τοιγαροῦν.

γ. Χάρων , Μένιππος.

Χά. Ἀπόδος , ὦ κατάρατε , τὰ πορθμία.
Μέ. Βόα , εἰ τοῦτό σοι ἥδιον , ὦ Χάρων.
Χά. Ἀπόδος , φημί , ἂνθ' ὧν σὲ διεπορ-
θμευσάμην. Μέ. Οὐκ ἂν λάβοις παρὰ τοῦ
μή ἔχοντος. Χά. Ἔστι δέ τις ὁβολὸν μὴ
ἔχων ; Μέ. Εἰ μὲν καὶ ἄλλός τις , οὐκ οἶ-
δα· ἐγὼ δὲ οὐκ ἔχω. Χά. Καὶ μὴν ἄγξω σε
νῆ τὸν Πλοῦτωνα , ὦ μιαρὲ , ἢν μη ἀποδῶς·
ΜΕ. Καγὼ τῷ ξύλῳ σου πατάξας διαλύσω

εἰ μή τι ἄλλο ἡμᾶς διέλαθεν ἐν τῷ λογισμῷ· πότε δ' οὖν ταυτ' ἀποδώσειν φῆς; Χά. Νῦν μὲν, ὦ Ἑρμῆ, ἀδύνατον· ἦν δὲ λοιμός τις ἢ πόλεμος καταπέμψῃ ἀθρόους τινὰς, ἐνέσται τότε ἀποκερδάναι ἐν τῷ πλῆθει, παραλογιζόμενον τὰ πορθημῖα. Ἑρ. Νῦν οὖν ἐγὼ καθεδοῦμαι τὰ κάκιστα εὐχόμενος γενέσθαι, ὥς ἂν ὑπὸ τούτων ἀπολαύοιμι. Χά. Οὐκ ἔστιν ἄλλως, ὦ Ἑρμῆ· νῦν δ' ὀλίγοι, ὥς ὁρᾷς, ἀφικνοῦνται ἡμῖν· εἰρήνη γάρ. Ἑρ. Ἀμεινον οὕτως, εἰ καὶ ἡμῖν παρατείνοντο ὑπὸ σοῦ τὸ ὄφλημα· πλὴν ἀλλ' οἱ μὲν παλαιοὶ, ὦ Χάρων, οἷσθα οἷοι παρεγίνοντο; ἀνδρεῖοι ἅπαντες, αἵματος ἀνάπλεω, καὶ τραυματῖαι οἱ πολλοὶ· νῦν δὲ ἢ φαρμάκῳ τις ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἀποθανὼν, ἢ ὑπὸ τῆς γυναικὸς, ἢ ὑπὸ τρυφῆς ἐξωδικῶς τὴν γαστέρα, καὶ τὰ σκέλη ὥχροι γὰρ ἅπαντες, καὶ ἀγενεῖς, οὐδὲ ὅμοιοι ἐκείνοις· οἱ δὲ πλεῖστοι αὐτῶν, διὰ χρήματα ἤκουσιν, ἐπιβουλεύοντες ἀλλήλοις, ὥς ἐοίκασιν. Χά. Πάνυ γὰρ περιπόθητά ἐστι ταῦτα. Ἑρ. Οὐκοῦν οὐδ' ἐγὼ δόξαιμι ἂν ἀμαρτάνειν, πικρῶς ἀπαιτῶν τὰ ὀφειλόμενα παρὰ σοῦ.

3. Κνήμων, Δάμιππος.

Κν. Τοῦτο ἐκεῖνο τὸ τῆς παροιμίας, Ὁ νεβρὸς τὸν λέοντα. Δά. Τί ἀγανακτεῖς, ὦ Κνήμων; Κν. Πυνθάνη ὃ, τι ἀγανακτῶ;

μεῖν πιεῖν, μηδὲν δεόμενον. Μέ. Ληρεῖς, ὦ Τάνταλε, καὶ ὡς ἀληθῶς ποτοῦ δεῖσθαι δοκεῖς, ἀκράτου γε ἐλλεβόρου νῆ Δία, ὅστις τὸυναντίον τοῖς ὑπὸ τῶν λυττῶντων κυνῶν δεδηγμένοις πέπονθας, οὐ τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ τὴν δίψαν πεφοβημένος. Τάν. Οὐδὲ τὸν ἐλλεβόρον, ὦ Μένιππε, ἀναίνομαι πιεῖν γένοιτό μοι μόνον. Μέ. Θάρρει, ὦ Τάνταλε, ὡς οὔτε σὺ, οὔτε ἄλλος πίεται τῶν νεκρῶν ἀδύνατον γάρ· καίτοι οὐ πάντες ὥσπερ σὺ ἐκ καταδίκης διψῶσι, τοῦ ὕδατος αὐτοὺς οὐχ ὑπομένοντες.

7. Ἑρμῆς, Χάρων.

Ἑρ. Λογισώμεθα, ὦ Πορθμεῦ, εἰ δοκεῖ, ὅπόσα μοι ὀφείλεις ἤδη, ὅπως μὴ αὐθις ἐρίζωμέν τι περὶ αὐτῶν. Χά. Λογισώμεθα, ὦ Ἑρμῆ· ἄμεινον γὰρ ὀρίσαι περὶ αὐτῶν, καὶ ἀπραγμονέστερον. Ἑρ. Ἀλκυραν ἐντειλαμένῳ ἐκόμισα πέντε δραχμῶν. Χά. Πολλοῦ λέγεις. Ἑρ. Νῆ τὸν Ἀἰδωνέα, τῶν πέντε ὠνησάμην, καὶ τροπωτῆρα δύο ὀβολῶν. Χά. Τίθει πέντε δραχμὰς, καὶ ὀβολοὺς δύο. Ἑρ. Καὶ ἀκέσῃραν ὑπὲρ τοῦ ἰστίου, πέντε ὀβολοὺς ἐγὼ κατέβαλον. Χά. Καὶ τούτους προστίθει. Ἑρ. Καὶ κηρὸν ὡς ἐπιπλάσαι τοῦ σκαφιδίου τὰ ἀνεωρότα, καὶ ἥλους δὲ, καὶ καλῳδιον, ἀφ' οὗ τὴν ὑπέραν ἐποίησας, δύο δραχμῶν ἅπαντα. Χά. Εὐγε, ἄξια ταῦτα ὠνήσω. Ἑρ. Ταῦτά ἐστιν,

σοι διὰ τῆς λειωφόρου ἀσφαλέστερον, εἰ καὶ βραδύτερος ἦν ὀλίγω.

6. Μένιππος καὶ Τάνταλος.

Μέ. Τί κλάεις, ὦ Τάνταλε; ἢ τί σε αὐτὸν ὀδύρη, ἐπὶ τῇ λίμνῃ ἑστώς; Τάν. Ὅτι, ὦ Μένιππε, ἀπόλωλα ὑπὸ τοῦ δίψου. Μέ. Οὕτως ἀργὸς εἶ, ὥς μὴ ἐπικύψας πιεῖν, ἢ καὶ νῆ Δί' ἀρυσάμενος κοίλῃ τῇ χειρί; Τάν. Οὐδὲν ὄφελος, εἰ ἐπικύψαιμι· φεύγει γὰρ τὸ ὕδωρ, ἐπειδὴν προσιόντα αἰσθetaί με· ἦν δέ ποτε καὶ ἀρύσσωμαι, καὶ προσενέγκω τῷ στόματι, οὐ φθάνω βρέξας ἄκρον τὸ χεῖλος, καὶ διὰ τῶν δακτύλων διαρρέυν, οὐκ οἶδ' ὅπως αὐθις ἀπολείπει ξηρὰν τὴν χεῖρά μου. Μέ. Τεράστιόν τι πάσχεις, ὦ Τάνταλε· ἀτὰρ εἰπέ μοι, τί γὰρ καὶ δέη τοῦ πιεῖν; οὐ γὰρ σῶμα ἔχεις· ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν ἐν Λυδία που τέθλαπται, ὅπερ καὶ πεινῆν, καὶ διψῆν ἐδύνατο· σὺ δὲ ἡ ψυχὴ, πῶς ἂν ἔτι ἡ διψῶς ἢ πίνοις; Τάν. Τοῦτ' αὐτὸ ἡ κόλασίς ἐστι, τὸ διψῆν μου τὴν ψυχὴν ὥς σῶμα οὔσαν. Μέ. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὕτω πιστεύομεν, ἐπεὶ φῆς τῷ δίψει κολάζεσθαι· τί δ' οὖν σοι τὸ δεινὸν ἔσται; ἢ δέδιας μὴ ἐνδεία τοῦ ποτοῦ ἀποθάνης; οὐχ ὁρῶ γὰρ ἄλλον μετὰ τοῦτον ἄδην, ἢ θάνατον ἐντεῦθεν εἰς ἕτερον τόπον. Τάν. Ὅρθῶς μὲν λέγεις· καὶ τοῦτο δ' οὖν μέρος τῆς καταδίκης, τὸ ἐπιθυ-

Πτοιόδωρον τὸν γέροντα· Ζη. Τὸν ἄτεκνον, τὸν πλούσιον, ὧς σέ τὰ πολλὰ ἥδειν συνόντα; Καλ. Ἐκείνον αὐτὸν αἰεὶ ἐθεράπευον, ὑπισχνούμενος ἐπὶ ἐμοὶ τεθνήξουσιν· ἐπεὶ δὲ τὸ πῶραγμα ἐς μήκιστον ἐπέλινετο, καὶ ὑπὲρ τὸν Τιθωνὸν ὁ γέρον ἐξῆ, ἐπίτομόν τινα ὁδὸν ἐπὶ τὸν κλῆρον ἐξεῦρον· πριάμενος γὰρ φάρμακον, ἀνέπεισα τὸν οἰνοχόον, ἐπειδὴν τάχιστα ὁ Πτοιόδωρος αἰτήσῃ πιεῖν, πίνει δ' ἐπιεικῶς, ζωρότερον ἐμβαλόντα ἐς κύλικα, ἔτοιμον ἔχειν αὐτὸ, καὶ ἐπιδοῦναι αὐτῷ· εἰ δὲ τοῦτο ποιῇσει, ἐλεύθερον ἐπωμοσάμην ἀφήσειν αὐτόν· Ζη. Τί οὖν ἐγένετο; πᾶν γάρ τι παράδοξον ἐρεῖν ἔοικας. Καλ. Ἐπεὶ τοίνυν λουσάμενοι ἤκομεν, δύο ἤδη ὁ μειρακίσκος κύλικας ἐτοίμους ἔχων, τὴν μὲν τῷ Πτοιοδώρῳ τὴν ἔχουσαν τὸ φάρμακον, τὴν δ' ἑτέραν ἐμοὶ, σφαλεῖς οὐκ οἶδ' ὅπως, ἐμοὶ μὲν τὸ φάρμακον, Πτοιοδώρῳ δὲ τὸ ἀφάρμακτον ἐπέδωκεν· εἴτα ὁ μὲν ἐπινεν· ἐγὼ δὲ αὐτίκα μάλα ἐκτάδην ἐκείμην ὑποβολιμαῖος ἀντ' ἐκείνου νεκρὸς· τί τοῦτο; γελᾶς, ὦ Ζηνόφαντες; καὶ μὴν οὐκ ἔδει γε ἑταίρῳ ἀνδρὶ ἐπιγελᾶν. Ζη. Ἀστεῖα γάρ, ὦ Καλλιδημίδη, πέπονθας. ὁ γέρον δὲ, τί πρὸς ταῦτα; Καλ. Πρῶτον μὲν ὑπεΐταράχθη πρὸς τὸ αἰφνίδιον. εἴτα συνεῖς, οἶμαι, τὸ γεγεννημένον, ἐγέλα καὶ αὐτὸς οἶά γε ὁ οἰνοχόος εἵργασται. Ζη. Πλὴν ἄλλ' οὐδὲ σὲ τὴν ἐπίτομον ἐχρῆν τραπέσθαι. ἤκε γὰρ ἄν

τοσοῦσι μὲν ἴσως ἀνθρώποις χρήσιμος ἐπι-
 θήσιν τῶν φαρμάκων, ἀνδρῶδες δὲ οὐδὲν
 ἐπιδεδειγμένος. Ἀσκ. Εὖ λέγεις· ὅτι σου
 τὰ ἐγκαύματα ἰασάμην, ὅτε πρῶην ἀνῆλθες
 ἡμίφλεκτος ὑπ' ἀμφοῖν διεφθαρμένος τῷ
 σώματι, τοῦ χιτῶνος, καὶ μετὰ τοῦτο, τοῦ
 πυρός· ἐγὼ δὲ εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, οὔτε
 ἐδούλευσα ὥσπερ σὺ, οὔτε ἔξαινον ἔρια
 ἐν Λυδία πορφυρίδα ἐνδεδυκώς, καὶ παιό-
 μένος ὑπὸ τῆς Ὀμφάλης χρυσῷ σανδάλῳ·
 ἀλλ' οὐδὲ μελαγχολήσας ἀπέκτεινα τὰ τέκ-
 να καὶ τὴν γυναῖκα. Ἡρα. Εἰ μὴ παύσῃ
 λοιδوروμένός μοι, αὐτίκα μάλα εἴσῃ, ὥς
 οὐ πολὺ σε ὀνήσει ἡ ἀθανασία· ἐπεὶ ἀρά-
 μένος σε, ῥίψω ἐπὶ κεφαλὴν. ἐκ τοῦ οὐρα-
 νοῦ, ὥστε μηδὲ τὸν Παιήονα ἰάσασθαί σε,
 τὸ κρανίον συντριβέντα. Ζ. Παύσασθε, φημί,
 καὶ μὴ ἐπιταράττετε ἡμῖν τὴν ξυνουσίαν, ἢ
 ἀμφοτέρους ἀποπέμψομαι ὑμᾶς τοῦ συμπο-
 σίου· καίτοι εὐγνώμον, ὃ Πρακλῆς, προ-
 κατακλίνεσθαί σου τὸν Ἀσκληπιὸν, ἅτε καὶ
 πρότερον ἀποθανόντα.

5. Καλλιδημίδης καὶ Ζηνόφαντης.

Ζη. Σὺ δὲ, ὦ Καλλιδημίδη, πῶς ἀπέ-
 θανες; ἐγὼ μὲν γάρ, ὅτι παράσιτος ὢν
 Δεινίου, πλεον τοῦ ἱκανοῦ ἐμφαγὼν, ἀπε-
 πνίγην, οἶσθα. παρῆς γὰρ ἀποθνήσκοντί μοι.
 Καλ. Παρῆν, ὦ Ζηνόφαντες· τὸ δ' ἐμὸν πα-
 ράδοξόν τι ἐγένετο· οἶσθα γὰρ καὶ σύ που

προσκυνεῖσθαι ἀξιοῦντες καὶ ἐλευθέροις ἀνδράσιν ἐντροφῶντες, καὶ τοῦ θανάτου το-
 παράπαν οὐ μνημονεύοντες· τοιγαροῦν οἰ-
 μώζετε, πάντων ἐκείνων ἀφηρημένοι. Κροῖ.
 Πολλῶν γε, ὦ Θεοί, καὶ μεγάλων κτη-
 μάτων. Μίδ. Ὅσου μὲν ἐγὼ χρυσοῦ. Σάρ.
 Ὅσης δ' ἐγὼ τρυφῆς. Μέν. Εὖγε, οὕτω
 ποιεῖτε· ὁδῦρεσθε μὲν ὑμεῖς· ἐγὼ δὲ, τὸ
 γινῶθι σαυτὸν πολλάκις συνείρων, ἐπάσομαι
 ὑμῖν· πρέποι γὰρ ἂν ταῖς τοιαύταις οἰμω-
 γαῖς ἐπαδόμενον.

4. Ζεὺς, Ἀσκληπίος καὶ Ἡρακλῆς.

Ζε. Παύσασθε, ὦ Ἀσκληπιέ καὶ Ἡρά-
 κλες, ἐρίζοντες πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ ἄν-
 θρωποι. ἀπρεπῆ γὰρ ταῦτα, καὶ ἀλλότρια
 τοῦ συμποσίου τῶν Θεῶν. Ἡρα. Ἀλλὰ ἐθέ-
 λεις, ὦ Ζεῦ, τουτονὶ τὸν φαρμακέα προκα-
 τακλίνεσθαί μου; Ἀσκ. Νὴ Δία· καὶ ἀμεί-
 νων γάρ εἰμι. Ἡρα. Κατὰ τί, ὦ ἐμβρόν-
 τητε; ἢ διότι σε ὁ Ζεὺς ἐκεραύνωσεν, ἃ μὴ
 θέμις ποιοῦντα, νῦν δὲ κατ' ἔλεον αὐτίς
 ἀθανασίας μετεῖληφας; Ἀσκ. Ἐπιλέ-
 λησαι γὰρ καὶ σὺ, ὦ Ἡρακλες, ἐν τῇ
 Οἴτῃ καταφλεγείς, ὅτι μοι ὀνειδίζεις τὸ πῦρ;
 Ἡρα. Οὐχουν ἴσα καὶ ὅμοια βεβίωται ἡμῖν·
 ὅς Διὸς μὲν υἱός εἰμι, τσαῦτα δὲ πεπό-
 νηκα ἐκκαθαίρων τὸν βίον, θηρία καταγω-
 νιζόμενος, καὶ ἀνθρώπους ὑβριστὰς τιμω-
 ρούμενος· σὺ δὲ ῥιζοτόμος εἶ, καὶ ἀγύρτης,

3. Κροῖσος , Πλούτων , Μένιππος.

Κρ. Οὐ φέρομεν , ὦ Πλούτων , Μένιππον
 τουτονὶ τὸν κύνα παροικοῦντα· ὥστε ἡ ἐκεῖ-
 νὸν ποὶ κατάστησον , ἡ ἡμεῖς μετοικήσομεν
 εἰς ἕτερον τόπον. Πλού. Τί δ' ὑμᾶς δει-
 νὸν ἐρᾷζεται , ὁμόνεκρος ὦν ; Κροῖ. Ἐπει-
 δὴν ὑμεῖς οἰμώζομεν , καὶ στένομεν , ἐκεί-
 νων μεμνημένοι τῶν ἄνω , Μίδας μὲν οὕτο-
 σι , τοῦ χρυσοῦ , Σαρδανάπαλος δὲ , τῆς
 πολλῆς τρυφῆς , ἐγὼ δὲ , τῶν θησαυρῶν ,
 ἐπιγελαῖ , καὶ ἐξονειδίζει , ἀνδράποδα καὶ
 καθάρματα ἡμᾶς ἀποκαλῶν· ἐνίοτε δὲ καὶ
 ἄδων , ἐπιταράττει ἡμῶν τὰς οἰμωγὰς· καὶ
 ὅλως , λυπηρὸς ἐστι. Πλού. Τί ταῦτα φα-
 σὶν , ὦ Μένιππε ; Μέν. Ἀληθῆ , ὦ Πλού-
 των· μισῶ γὰρ ἀγενεῖς , καὶ ὀλεθρίους
 ὄντας , οἷς οὐκ ἀπέχρησε βιῶναι κακῶς ,
 ἀλλὰ καὶ ἀποθανόντες ἔτι μέμνηνται , καὶ
 περιέχονται τῶν ἄνω. χαίρω τοισαροῦν ἀνιῶν
 αὐτούς. Πλού. Ἀλλ' οὐ χρή· λυπεῖσθαι
 γὰρ οὐ μικρῶν στερούμενοι. Μέν. Καὶ σὺ
 μωραίνεις , ὦ Πλούτων , ὁμόφηφος ὦν τοῖς
 τούτων στεναγμοῖς ; Πλού. Οὐδαμῶς· ἀλλ'
 οὐκ ἂν ἐθελήσαιμι στασιάζειν ὑμᾶς. Μέν.
 Καὶ μὴν , ὦ κάκιστοι Λυδῶν , καὶ Φρυγῶν ,
 καὶ Ἀσσυρίων , οὕτω γινώσκετε , ὥς οὐδὲ
 παυσομένου μου· ἐνθα γὰρ ἂν ἦτε , ἀχο-
 λουθήσω ἀνιῶν , καὶ κατάδων , καὶ κατα-
 γελῶν. Κρ. Ταῦτα οὐχ' ὕβρις ; Μέν. Οὐκ·
 ἀλλ' ἐκεῖνα ὕβρις ἦν , ἃ ὑμεῖς ἐποιεῖτε ,

τάγε ἅλλα πάντα ἴσα, τοῦ ὤου τὸ ἡμί-
 τομον, καὶ ἀστήρ ὑπεράνω, καὶ ἀκόντιον
 ἐν τῇ χειρὶ, καὶ ἵππος ἑκατέρω λευκός ὥστε
 πολλαχίς ἐγὼ τὸν μὲν πρόσσειπον Κάστορα,
 Πολυδεύκην ὄντα· τὸν δὲ τῷ τοῦ Πολυδεύ-
 κους ὀνόματι. ἀτὰρ εἴπέ μοι καὶ τόδε, τί
 δήποτε οὐκ ἄμφω ζύνεισιν ἡμῖν, ἀλλ' ἐξ
 ἡμισείας, ἄρτι μὲν νεκρός, ἄρτι δὲ θεός
 ἐστὶν ἄτερος αὐτῶν. Ἑρ. Ὑπὸ φιλαδελφίας
 τοῦτο ποιοῦσιν· ἐπεὶ γὰρ ἔδει ἓνα μὲν τε-
 θνάναι τῶν Λήδας υἱέων, ἓνα δὲ ἀθάνατον
 εἶναι, ἐνείμαντο οὕτως αὐτοὶ τὴν ἀθανασίαν.
 Ἀπ. Οὐ ζυνετὴν, ὦ Ἑρμῆ, τὴν νομὴν, εἴ-
 γε οὐδὲ ὄψονται οὕτως ἀλλήλους, ὅπερ
 ἐπόθουν, οἶμαι, μάλιστα· πῶς γὰρ, ὁ μὲν
 παρὰ θεοῖς, ὁ δὲ παρὰ τοῖς φθιτοῖς ὢν;
 πλὴν ἀλλὰ, ὥσπερ ἐγὼ μαντεύομαι, ὁ
 δὲ Ἀσκληπιδὲς ἰᾶται, σὺ δὲ παλαίειν δι-
 δάσκεις, παιδοτρίβης ἄριστος ὢν, ἡ δὲ Ἀρ-
 τεμις μαιεύεται, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος
 ἔχει τινὰ Τέχνην, ἢ θεοῖς ἢ ἀνθρώποις χρησί-
 μην· οὗτοι δὲ, τί ποιήσουσιν ἡμῖν; ἢ ἀρ-
 γοὶ εὐωχήσονται, τηλικοῦτοι ἔντες; Ἑρ.
 Οὐδαμῶς· ἀλλὰ προστέταχται αὐτοῖν ὑπη-
 ρετῆν τῷ Ποσειδῶνι, καὶ καθιπαυεύειν δεῖ
 τὸ πέλαγος, καὶ ἂν που ναύτας χειμαζο-
 μένους ἰδῶσιν, ἐπικαθίσαντας ἐπὶ τὸ πλοῖ-
 ον, σῴζειν τοὺς ἐμπλέοντας. Ἀπ. Ἀγαθὴν,
 ὦ Ἑρμῆ, καὶ σωτήριον λέξεις τὴν τέχνην.

εἶδον· ἂ πάσχει δὲ, ἡδέως ἂν μάθοιμι πα-
 ρὰ σοῦ. Πρω. Ὅποια ἂν πέτρα προσελθὼν
 ἀρμόσῃ τὰς κοτύλας, καὶ προσφύς ἔχῃται
 κατὰ τὰς πλεκτάνας, ἐκείνη ὅμοιον ἀπεργά-
 ζεται ἑαυτὸν, καὶ μεταβάλλει τὴν χροάν,
 μιμούμενος τὴν πέτραν, ὡς ἂν λάθῃ τοὺς
 ἀλίεας, μὴ διαλλάττων, μηδὲ φανερός ὢν
 διὰ τοῦτο, ἀλλ' ἐοικώς τῷ λίθῳ. Με. Φα-
 σὶ ταῦτα· τὸ δὲ σὸν πολλῶ παραδοξότε-
 ρον, ὦ Πρωτεῦ. Πρω. Οὐκ οἶδα, ὦ Με-
 νέλαε, τίνι ἂν ἄλλῳ πιστεύσειας, τοῖς
 σεαυτοῦ ὀφθαλμοῖς ἀπιστῶν; Με. ἰδὼν εἶ-
 δον· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα Τεράστιον, τὸν αὐτὸν
 πῦρ καὶ ὕδωρ γίγνεσθαι.

2. Ἀπόλλων καὶ Ἑρμῆς.

Ἄπ. Ἔχεις μοι εἰπεῖν, ὦ Ἑρμῆ, πότε-
 ρος ὁ Κάστωρ ἐστὶ τούτων, ἢ πότερος ὁ
 Πολυδεύκης; ἐγὼ γὰρ οὐκ ἂν διακρίναιμι
 αὐτούς. Ἑρ. Ὁ μὲν χθρὲς ἡμῖν ξυγγενόμε-
 νος, ἐκεῖνος Κάστωρ ἦν, οὗτος δὲ Πολυδεύ-
 κης. Ἄπ. Πῶς διαγιγνώσκεις; ὅμοιοι γάρ.
 Ἑρ. Ὅτι οὗτος μὲν, ὦ Ἀπολλων, ἔχει ἐπὶ
 τοῦ προσώπου τὰ ἴχνη τῶν τραυμάτων, ἃ
 ἔλαβε παρὰ τῶν ἀνταγωνιστῶν πυκτεῶν
 καὶ μάλιστα, ὁπόσα ὑπὸ τοῦ Βέβρυχος
 Ἀμύκου ἐτρώθη, τῷ Ἰάσονι συμπλέων ἄτι-
 ρος δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἐμφαίνει, ἀλλὰ κα-
 θαρὸς ἐστὶ, καὶ ἀπαθὴς τὸ πρόσωπον.
 Ἀπ. Ὦνησας, διδάξας τὰ γνωρίσματα· ἐπεὶ

1. Μενέλαος καὶ Πρωτεύς.

Με. Ἄλλὰ ὕδωρ μὲν σε γίνεσθαι, ὦ Πρωτεῦ, οὐκ ἀπίθανον, ἐνάλιόν γε ὄντα, καὶ δένδρον ἔτι φορητόν· καὶ ἐς λέοντα ὁπότε ἀλλαγείης, ὅμως οὐδὲ τοῦτο ἔξω πίστεως· εἰ δὲ καὶ πῦρ γίνεσθαι δυνατόν ἐν τῇ θαλάττῃ οἰκοῦντα, τοῦτο πάνυ θαυμάζω, καὶ ἀπιστῶ. Πρω. Μὴ θαυμάσης, ὦ Μενέλαε· γίγνομαι γάρ. Με. Εἶδον καὶ αὐτός· ἀλλὰ μοι δοκεῖς, εἰρήσεται γὰρ πρὸς σέ, γοητεῖαν τινὰ προσάγειν τῷ πράγματι, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἑξαπατᾶν τῶν ὁρώντων, αὐτὸς οὐδὲν τοιοῦτο γιγνόμενος. Πρω. Καὶ τίς ἂν ἡ ἀπάτῃ ἐπὶ τῶν οὕτως ἐναργῶν γένοιτο; οὐκ ἀνεωγμένοις τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδες, ἐς ὅσα μετεποίησα ἑμαυτόν; εἰ δὲ ἀπιστεῖς, καὶ τὸ πρᾶγμα ψευδὲς μὲν εἶναι δοκεῖ, φαντασία δὲ τις πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἱσταμένη, ἐπειδὴν πῦρ γένωμαι, προσένεγκάι μοι, ὦ γενναιοτάτε, πῆν χεῖρα· εἴσῃ γὰρ, εἰ ὁρῶμαι μόνον, ἢ καὶ τὸ καίειν τότε μοι πρόσσεστι. Με. Οὐκ ἀσφαλὴς ἡ πεῖρα, ὦ Πρωτεῦ. Πρω. Σὺ δέ μοι, Μενέλαε, δοκεῖς οὐδὲ πολὺπουν ἑωρακέναι πώποτε, οὐδ' ὁ πᾶσχει ὁ ἰχθύς οὗτος εἰδέναι. Με. Ἄλλὰ τὸν μὲν πολὺπουν

λαστικός οὖν ἀπαντήσας τῷ ζῶντι ἡρώτα ,
σὺ ἀπέθανες , ἢ ὁ ἀδελφός σου ;

ιβ'. Σχολαστικός , ναυαγεῖν μέλλων ,
πινακίδας ἤτει , ἵνα διαθήκας ᾔγραψεν τοὺς
δὲ οἰκέτας ὁρῶν ἀλγοῦντας διὰ τοῦ κινδύ-
νου , ἔφη , μὴ λυπεῖσθε , ἐλευθερῶ γὰρ
ὑμᾶς .

ιγ'. Σχολαστικός ποταμὸν βαυλόμενος πε-
ράσαι , ἀνῆλθεν εἰς τὸ πλοῖον ἑφιωπος . πω-
δομένου δὲ τινος τὴν αἰτίαν , ἔφη , σπου-
δάζειν .

ιδ'. Σχολαστικός ἀπορῶν δαπάνημάτων ,
τὰ βιβλία αὐτοῦ ἐπίπρασκε , καὶ γράφων
πρὸς τὸν πατέρα , ἔλεγε· σύλχαιρε ἡμῖν ,
πάτερ· ἦδη γὰρ ἡμᾶς τὰ βιβλία τρέφει .

ρὶ βιβλίων ἀπέστειλās μοι , οὐκ ἔχομι-
σάμην.

ιγ'. Σχολαστικὸς ἰδὼν στρουθία ἐπὶ δέν-
δρου , λάθρα ὑπεισελθὼν ὑφαπλώσατο τὸν
κόλπον , καὶ ἔσειε τὸ δένδρον , ὡς ὑποδε-
ξόμενος τὰ στρουθία.

ιδ'. Σχολαστικὸς σχολαστικῷ συναντήσας
εἶπεν , ἔμαθον ὅτι ἀπέθανες κακῆϊνος , ἀλλ'
ὄρας με ἔτι , ἔφη , ζῶντα καὶ ὁ σχολαστι-
κὸς , καὶ μὴν ὁ εἰπὼν μοι πολλῶ σου ἀξιο-
πιστότερος ὑπάρχει.

ιε'. Σχολαστικὸς ἐν τῷ ἰδίῳ ἀγρῷ ἐξιών ,
ἡρώτα πιεῖν ὕδωρ , εἰ καλὸν , ἐν τῷ αὐ-
τόθι φρέατι τῶν δὲ φησάντων ὅτι καλὸν ,
καὶ γὰρ οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ ἔπινον
καὶ πηλίκους , ἔφη , εἶχον τραχήλους , ὅτι
εἰς τοσοῦτον βάθος πίνειν ἠδύναντο !

ις'. Σχολαστικὸς μαθὼν ὅτι ὁ κόραξ
ὑπὲρ τὰ διακόσια ἔτη ζῇ , ἀγοράσας κόρα-
κα εἰς ἀπόπειραν ἔτρεφε.

ιζ'. Σχολαστικὸς εἰς χειμῶνα ναυαγῶν ,
καὶ τῶν συμπλεόντων ἐκάστου περιπλεκο-
μένων σκεύους πρὸς τὸ σωθῆναι , ἐκεῖνος μίαν
τῶν ἀγκυρῶν περιεπλέξατο.

ιη'. Διδύμων ἀδελφῶν εἷς ἐτελεύτησε. Σχο-

9
ζ. Σχολαστικὸς θέλων εἰδέναι , εἰ πρέ-
πει αὐτῷ κοιμᾶσθαι , καμμύσας ἐσοπτρίζετο.

η. Σχολαστικὸς ἰατρῷ συναντήσας ὑπὸ
τοίχου ἐκρύβη. Τινὸς δὲ πυθομένου τὴν αἰ-
τίαν , ἔφη , καιρὸν ἔχω μὴ ἀσθενήσας , καὶ
αἰσχύνομαι εἰς ὅψιν ἐλθεῖν τοῦ ἰατροῦ.

θ. Σχολαστικὸς ἀμιναιῖαν ἔχων , ἐσφρά-
γισεν αὐτήν. Τοῦ δὲ δούλου κάτωθεν τρή-
σαντος , καὶ τὸν οἶνον αἶροντος , ἐθαύμαζεν
ὅτι , τῶν σημάτων σώων ὄντων , ὁ οἶνος
ἤλαττοῦτο. ἕτερος εἶπεν , ὅρα , μὴ κάτωθεν
ἀφηρεῖται. Ὁ δὲ , ἀμαθέστατε , εἶπεν , οὐ
τὸ κάτωθεν λείπει , ἀλλὰ τὸ ἄνωθεν μέρος.

ι. Σχολαστικοῦ παιδίον ἀπέθανεν ἰδὼν
δὲ πλῆθος λαοῦ συνελθεῖν , ἔλεγεν. Αἰ-
σχύνομαι εἰς τοσοῦτον ὄχλον μικρὸν παι-
δίον προφέρειν.

ια. Σχολαστικοῦ υἱὸς , ὑπὸ τοῦ πατρὸς
εἰς πόλεμον ἐκπεμπόμενος , ὑπέσχετο ἐνὸς
τῶν ἐχθρῶν κεφαλὴν ἀγαγεῖν. Ὁ δὲ ἔφη ,
εὐχομαι καὶ χωρὶς κεφαλῆς σε ἐλθόντα ,
μόνον ὑγιῇ ὄντα ἰδεῖν , καὶ εὐφρανθῆναι.

ιβ. Σχολαστικῷ φίλος ἔγραψεν ἐν Ἑλλά-
δι ὄντι , βιβλία αὐτῷ ἀγοράσαι· τοῦ δὲ
ἀμελήσαντος , ὥς , μετὰ χρόνον , τῷ φί-
λῳ συνώφθη , εἶπε· τὴν ἐπιστολὴν , ἣν πε-

α. Σχολαστικὸς κολυμβᾶν βουλόμενος ,
παρὰ μικρὸν ἐπνίγη. ὤμοσεν οὖν μὴ ἄψασθαι
ὑδατος , ἐὰν μὴ πρῶτον μάθῃ κολυμβᾶν.

β. Σχολαστικὸς φίλῳ συναντήσας εἶπε ,
καθ' ὑπνοῦς σε ἰδὼν προσηγόρευσα. Ὁ δὲ ,
σύγγνωθί μοι , ὅτι οὐ προσέσχον.

γ. Σχολαστικὸς νοσοῦντα ἐπισκεπτόμε-
νος , ἡρώτα περὶ τῆς ὑγιείας. Ὁ δὲ οὐκ ἠδύ-
νατο ἀποκριθῆναι. ὀργισθεὶς οὖν ἐξήλεγ-
ξεν , ἐλπίζω καὶ μὲ νοσήσαι , καὶ ἐλθόντι σοι
μὴ ἀποκριθῆναι.

δ. Σχολαστικὸς ἱατρῷ συναντήσας , συγ-
χώρησόν μοι , εἶπε , καὶ μὴ μοι μέμψῃ , ὅτι
οὐκ ἐνόησα.

ε. Σχολαστικὸς θέλων τὸν ἵππον αὐτοῦ
διδάξαι μὴ τρώγειν πολλὰ , οὐ παρέβαλεν
αὐτῷ τροφάς. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ ἵππου τῷ
λιμῷ , εἶλεγε· Μέγα ἐζημιώθην· ὅτε γὰρ ἔμα-
θε μὴ τρώγειν , τότε ἀπέθανε.

ς. Σχολαστικὸς οἰκίαν πωλῶν , λίθον ἀπ'
αὐτῆς εἰς δεῖγμα περιέφερε.

7
κέρατα αὐτοῦ ἐπίνει , ὡς μέγιστα καὶ ἐυ-
μήκη· μηδέπω πιὼν , κυνηγοῦ καταλαβόντος,
ἔφευγεν. ἐπὶ πολὺν δὲ τόπον δραμὼν καὶ εἰς
ὕλην ἐμβὰς , τοῖς κέρασιν ἐμπλακεῖς ἐθη-
ρεύθη , ἔφη δὲ ὦ ματαιος ἐγὼ ! ὃς ἐκ μὲν
τῶν ποδῶν ἐσώθην οἷς ἐμεμφομένη , ἐκ δὲ τῶν
κεράτων προεδόθη , οἷς ἐκαυχώμην.

18. Ἐχίς καὶ Ῥίνη.

Ἐχίς εἰσελθὼν εἰς χαλκουργοῦ ἐργαστή-
ριον , ἐκ τῶν σκευῶν τῶν ὄντων , ἐζήτει φα-
γεῖν· ἤκεν οὖν πρὸς τὴν ῥίνην , καὶ αὐτὴν πα-
ρεκάλει δοῦναι αὐτῷ τι. ἡ δὲ ὑποτυχοῦσα
εἶπεν· ἀλλ' εὐήθης εἶ παρ' ἐμοῦ τι ἀποί-
σασθαι οἰόμενος , ἥτις οὐ δίδόναι , ἀλλὰ
λαμβάνειν παρὰ πάντων εἶωθα.

19. Λύκος καὶ Γέρανος.

Λύκου λαιμῷ ὀστέον ἐπεπήγει. ὁ δὲ γε-
ράνῳ μισθὸν παρέξειν εἶπεν , εἰ τὴν κεφαλὴν
αὐτῆς ἐπιβαλοῦσα , τὸ ὀστοῦν ἐκ τοῦ λαι-
μοῦ αὐτοῦ ἐκβάλῃ. ἡ δὲ τοῦτ' ἐκβαλοῦσα ,
δολιχόχειρος οὔσα , τὸν μισθὸν ἐπεζήτει·
ἄστις γελάσας , καὶ τοὺς ὀδόντας θήξας ,
ἄρκεϊ σοι μισθός , ἔφη , τοῦτο καὶ μόνον ,
ὅτι ἐκ λύκου στόματος καὶ ὀδόντων ἐξῆρες
κάραν σῶαν , μηδὲν παθοῦσαν.

ἡδυνήθη, πύξατο τῷ Διὶ, ἂν τον λαβόντα
μόσχον κλέπτῃν ὑποδείξῃ, ἔριφον εἰς θυ-
σίαν προσάξῃ. καὶ δὴ ἐρχόμενος εἰς τινα
δρυμῶνα, εὕρισκε λέοντα κατεσθίοντα τὸν
μόσχον. ἔμφοβος οὖν γενόμενος, καὶ μέγα
δειλιάσας, ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς
τὸν οὐρανὸν, εἶπεν, ὦ δέσποτα Ζεῦ! ἐπηγ-
γειλάμην σοὶ ἔριφον δώσειν, ἐὰν τὸν κλέ-
πτῃν εὕρῃ· νῦν ταῦρον σοὶ θύσειν ὑπισχνού-
μαι, ἐὰν τούτου τὰς χεῖρας ἐκφύγῃ.

16. Λέων καὶ ὄνος.

Λέων καὶ ὄνος κοινωνίαν θέμενοι, ἐξῆλ-
θον ἐπὶ θήραν. γενομένων δὲ αὐτῶν κατὰ
τι σπήλαιον ἐν ᾧ αἴγες ἄγριαι, ὁ μὲν λέων
πρὸ τοῦ στομίου στὰς, ἐξιούσας τὰς αἴγας
συνελάμβανεν· ὁ δὲ ὄνος ἔνδον εἰσελθὼν
ἐνήλατο αὐταῖς, καὶ ὠγκᾶτο ἐκφοβεῖν βου-
λόμενος. τοῦ δὲ λέοντος τὰς πλείστας συλ-
λαβόντος, ἐξελθὼν ἐκείνος ἐπυνθάνετο αὐ-
τοῦ εἰ γενναίως ἡγωνίσαστο, καὶ τὰς αἴγας
ἐξεδίωξεν. ὁ δὲ εἶπεν, ἀλλ' εὖ ἴσθι ὅτι κα-
γὰρ ἂν σε ἐφοβήθην, εἰ μὴ ᾔδειν σε ὄνον
ὄντα.

17. Ἐλαφος.

Ἐλαφος διψήσας ἐπὶ πηγὴν ἦλθεν· ἰδὼν
δὲ τὴν ἑαυτοῦ σκιάν, τοὺς μὲν πόδας ἐμέμ-
φίτο ὡς λεπτοὺς καὶ ἀσθενεῖς ὄντας· τὰ δὲ

ζειν ἐκέλευσεν. ἡ δ' εἰς μίαν μερίδα πάντα
σωρεύσασα, ἑαυτῇ βραχύ τι κατέλιπε. καὶ
ὁ λέων πρὸς αὐτὴν, τίς σε, ὦ βελτίστη,
διαίρειν οὕτως ἐδίδαξεν; ἡ δ' εἶπεν, τοῦ
ὄνου συμφορά.

14. Βάτραχοι.

Βάτραχοι λυπούμενοι περὶ τῆς ἑαυτῶν
ἀναρχίας, πρέαβεις ἔπεμψαν πρὸς τὸν Δία,
βασιλέα αὐτοῖς παρασχεῖν. ὁ δὲ, συνιδὼν
αὐτῶν τὴν εὐήθειαν, ξύλον εἰς τὴν λίμνην
καθῆκεν· καὶ οἱ βάτραχοι, τὸ μὲν πρῶτον
καταπλαγέντες τὸν φόβον, εἰς τὰ βάθρα
τῆς λίμνης ἔδυσαν. ὕστερον δὲ, ὡς ἀκίνητον
ἦν τὸ ξύλον, ἀναδύντες, εἰς τοσοῦτον κα-
ταφρονήσεως ἤλθον, ὡς καὶ ἐπιβαίνοντες αὐ-
τῷ ἐπικαθέζεσθαι· ἀναξιοπαθοῦντες δὲ τοι-
οῦτον ἔχειν βασιλέα, ἦκον ἐκ δευτέρου,
πρὸς τὸν Δία, καὶ τοῦτον παρεκάλουν ἀλ-
λάξαι αὐτοῖς τὸν ἀρχηγόν. τὸν γάρ πρῶ-
τον λίαν εἶναι νωχελῆ καὶ ἀδόκιμον. ὁ δὲ
Ζεὺς, ἀγανακτήσας κατ' αὐτῶν, ὕδρον αὐ-
τοῖς ἔπεμψεν, ὑφ' οὗ συλλαμβανόμενοι κα-
τησθίοντο.

15. Βουκόλος.

Βουκόλος ἀγέλην ταύρων βόσκων, ἀπώ-
λεσε μόσχον. περιελθὼν δὲ πᾶσαν τὴν ἔρη-
μον, διέτριβεν ἐρευνῶν. ὡς δὲ οὐδὲν εὗρεῖν

11. Γέρων καὶ Θάνατος.

Γέρων ποτὲ ξύλα ταμὼν ἐξ ὄρους, καπὶ τῶν ὤμων ἀράμενος, ἐπειδὴ πολλὴν ὁδὸν ἐπηχθισμένος ἐβάδισεν, ἀπειρηκῶς, ἀπέθετό τε τὰ ξύλα, καὶ τὸν θάνατον ἐλθεῖν ἐπεκαλεῖτο. τοῦ δὲ θανάτου εὐθὺς ἐπιστάντος, καὶ τὴν αἰτίαν πυνθανομένου δι' ἣν αὐτὸν καλοίη, ὁ γέρων ἔφη, ἵνα τὸν φόρτον τοῦτον ἄρας ἐπιθῇς μοι.

12. Κύων καὶ Δεσπότης.

Ἐχων τις κύνα Μελιταῖον καὶ ὄνον, διέτελει τῷ κυνὶ προσπαίζων. καὶ εἴποτε ἔξω δεῖπνον εἶχεν, ἐκόμιζε τι αὐτῷ, καὶ προσιόντι παρέβαλεν. ὁ δὲ ὄνος ζηλώσας, προέδραμεν αὐτὸς καὶ σκιρτῶν ἐλάττισε τὸν δεσπότην. καὶ οὗτος ἀγανακτήσας ἐκέλευσε παίοντα αὐτὸν ἀναγαγεῖν πρὸς τὸν μυλῶνα, καὶ τοῦτον δῆσαι.

13. Λέων καὶ ὄνος καὶ Ἀλώπηξ.

Λέων καὶ ὄνος καὶ ἀλώπηξ κοινωνίαν ποιησάμενοι, ἐξῆλθον πρὸς ἄγραν. πολλῆς οὖν θήρας συλληφθείσης, προσέταξεν ὁ λέων τῷ ὄνῳ διελεῖν αὐτοῖς. ὁ δὲ τρεῖς μερίδας ποιησάμενος ἐκ τῶν ἴσων, ἐκλέξασθαι τούτους προὔτρεπεῖτο. καὶ ὁ λέων θυμβωθείς, τὸν ὄνον κατέφαγεν. εἶτα τῇ ἀλώπεκι μερί-

8. Κύνες λιμώττουσαι.

Κύνες λιμώττουσαι ὡς ἐθεάσαντο ἐν τινι ποταμῷ βύρσας βρεχομένας μὴ δυνάμεναι αὐτῶν ἐφικέσθαι, συνέθεντο ἀλλήλοις ὅπως πρῶτον τὸ ὕδωρ ἐκπίωσιν, καὶ εἴθ' οὕτως ἐπὶ τὰς βύρσας παραγένωνται. συνέβη δὲ αὐταῖς πιεύσαις πρὶν διαραγῆναι, ἢ τῶν βυσσῶν ἐφικέσθαι.

9. Ἴσπος καὶ Ἐλαφος.

Ἴσπος κατεῖχε λειμῶνα μόνος, ἐλθόντος δ' ἐλάφου, καὶ διαφθείροντος τὴν νομὴν, βουλόμενος τιμωρήσασθαι τὸν ἔλαφον, ἡρώτα τὸν ἄνθρωπον, εἰ δύναίτο μετ' αὐτοῦ κολλάσαι τὸν ἔλαφον· ὁ δ' ἔφησεν, ἐὰν λάβῃ χαλινὸν, καὶ αὐτὸς ἀναβῇ ἐπ' αὐτὸν, ἔχων ἀκόντια· συνομολογήσαντος δὲ, καὶ ἀναβάντος, ἀντὶ τοῦ τιμωρήσασθαι, αὐτὸς ἐδούλευσεν ἤδη τῷ ἀνθρώπῳ.

10. Τέττιξ καὶ Μύρμηκες.

Χειμῶνος ὥρα, τῶν σίτων βραχέντων, οἱ μύρμηκες ἔψυχον. τέττιξ δὲ λιμώττων ἦτει αὐτοὺς τροφήν. οἱ δὲ μύρμηκες εἶπον αὐτῷ, διατί τὸ θέρος οὐ συνῆγες τροφήν; ὁ δὲ εἶπεν, οὐκ ἐσχόλαζον, ἀλλ' ἠδον μουσικῶς. οἱ δὲ γελάσαντες εἶπον, ἀλλ' εἰ θέρους ὥραις κῦλεις, χειμῶνος ὀρχοῦ.

λὰ δὲ καμοῦσα, καὶ μὴ δυνηθεῖσα ψαῦσαι,
τὴν λύπην παραμυθουμένη, ἔλεγεν, ὄμφα-
κες ἔτι εἰσίν.

5. Κόραξ.

Κόραξ νοσῶν ἔφη τῇ μητρὶ, μήτηρ εὐ-
χου τῷ Θεῷ, καὶ μὴ θρήνηι. ἡ δ' ὑπολα-
βοῦσα ἔφη, τίς σε, ὦ τέκνον, τῶν Θεῶν
ἐλεήσει; τίγος γάρ κρέας ὑπὸ σοῦ γε οὐκ
ἐκλάπη;

6. Κύων κρέας φέρων.

Κύων κρέας φέρων ποταμὸν διέβαινε· θεα-
σάμενος δὲ τὴν ἑαυτοῦ σκιὰν ἐπὶ τοῦ ὕδα-
τος, ὑπέλαβεν ἕτερον κύνα εἶναι κρέας κα-
τέχοντα· καὶ ἀφείς τὸ ἴδιον, ὥρμησε τὸ
ἐκείνου λαβεῖν· ἀπώλεσε δὲ ἀμφοτέρᾳ τὸ
μὲν οὖν οὐκ ἦν. ὁ δὲ κατεῖχεν ὑπὸ τοῦ ρεύ-
ματος κατεσύρετο.

7. Ταῶς καὶ Κολοῖδος.

Τῶν ὀρνίθων βουλομένων ποιῆσαι βασι-
λέα, ταῶς ἑαυτὸν ἡξίου διὰ τὸ κάλλος χει-
ροτονεῖν· αἰρουμένων δὲ τοῦτον πάντων,
κολοῖδος ὑπολαβὼν ἔφη· ἀλλ' εἰ, σοῦ βασι-
λεύοντος, αἰετὸς ἡμᾶς καταδιώκειν ἐπιχειρή-
σει, πῶς ἡμῖν ἐπαρκέσεις;

EX AESOPI FABULIS.

---

1. Γεωργὸς καὶ ὄφεις.

Γεωργὸς χειμῶνος ὥραν, ὄφιν εὐρύων ὑπὸ κρύους πεπηγότα, τοῦτον λαβὼν ὑπὸ κόλπου κατέθετο· θερμανθεὶς δὲ ἐκεῖνος καὶ ἀναλαβὼν τὴν ἰδίαν φύσιν, ἐπληγε τὸν εὐεργέτην.

2. Ὄρνις καὶ χελιδών.

Ὄρνις ὄφως ὡὰ εὐροῦσα, ἐπιμελῶς ἐκθερμάνασα ἐξεκόλαψε· χελιδὼν δὲ θεασαμένη αὐτὴν, ἔφη, ὦ ματαία, τί ταῦτα τρέφεις; ἅπερ αὐξηθέντα ἀπὸ σοῦ πρώτης τοῦ ἀδικεῖν ἄρξεται.

3. Μυῖα.

Μυῖα ἐμπεσοῦσα εἰς χύτραν κρέατος, ἐπειδὴ ὑποπνίγεται ἔμελλεν, ἔφη πρὸς ἑαυτὴν· ἀλλ' ἐγωγε καὶ βέβρωκα, καὶ πέπωκα, καὶ λέλουμαι, καὶ ἀποθάνω οὐδὲν μέλει μοι.

4. Ἀλώπηξ καὶ βότρυς.

Βοτρυᾶς πεπείρους ἀλώπηξ κρεμαμένους ἰδοῦσα, τούτους ἐπειρᾶτο καταφαγεῖν· πολ-

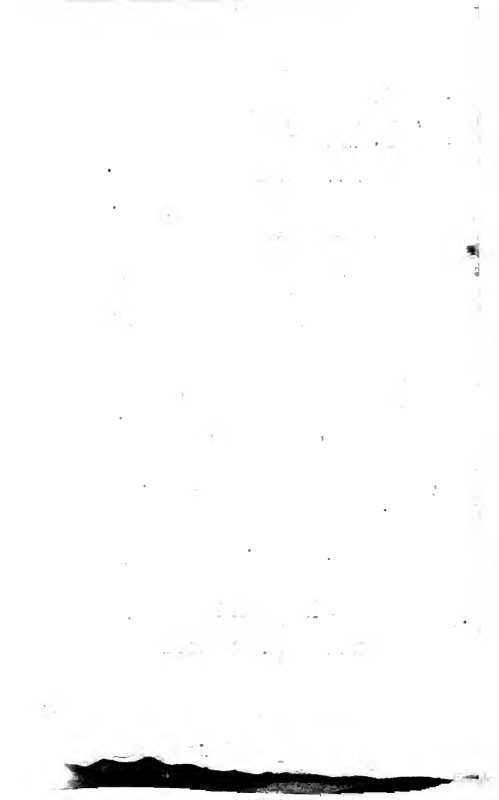
17 1 2 3 4 5

6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

INDEX OPERUM.

EX AESOPI FABULIS	pag. 4
EX HIEROCLIS FACETIS	8
EX LUCIANI DIALOGIS	12
EX AELIANI VARIIS HISTORIIS	57
EX THEOPHRASTI CHARACTERIBUS	69
EX PLUTARCHI MORALIBUS	75
EX EPICETI ENCHIRIDIO	105
AGAPETI DIACONI CAPITA ADMONITORIA	113
ISOCRATIS AD NICOCLEM ORATIO I.	135
ORATIO II.	151
DEMOSTHENIS ORATIO OLYNTHIACA I.	175
OLYNTHIACA II.	185
OLYNTHIACA III.	196
S. BASILII ORATIO DE LEGENDIS ETHNICORUM LIBRIS	209
S. IOHANNIS CHRYSOSTOMI ORATIO DE EUTRO- PIO PATRICIO	234
DE S. PAULO APOSTOLO	245
DE SS. MARTYRIBUS	254
EX ANACREONTIS CARMINIBUS	267
EPIGRAMMATA VARJORUM	272
THEOGNIDIS SENTENTIAE	279
CALLIMACHI HYMNUS IN IOVEM	296
MOSCHI EPITAPHIUM BIONIS	301
EURIPIDIS MEDEA	308

NOVA
ANTHOLOGIA

EX GRAECIS AUCTORIBUS

AD USUM SCHOLARUM

COLLEGII URBANI.

ROMAE
M. DCCC. XXXIIII.

